

**ÖTKİR HOŞİMOV'UN HURKİTİLGAN TÜŞ,
UZUN KEÇALAR, KUYOŞ TAROZİSİ ADLI
HİKÂYELERİNİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ**

Zebo FAZLIDDİNOVA
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Doç. Dr. Ahmet KARAMAN
Ağustos, 2021
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇAĞDAŞ TÜRK LEHÇELERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ÖTKİR HOŞİMOV'UN HURKİTİLGAN TÜŞ,
UZUN KEÇALAR, KUYOŞ TAROZİSİ ADLI
HİKÂyelerİNİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ**

Hazırlayan

Zebo FAZLİDDİNOVA

Danışman

Doç. Dr. Ahmet KARAMAN

AFYONKARAHİSAR 2021

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum, Ötkir Hoşimov'un "Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar, uyoy Tarozisi" Hikâyelerinin Bağlam Sözlüğü adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

26/08/2021

İmza

Zebo FAZLİDDİNOVA

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ENSTİTÜ ONAYI

Öğrencinin	Adı- Soyadı	Zebo FAZLIDDİNOVA
	Numarası	190678116
	Anabilim Dalı	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları
	Programı	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları
	Program Düzeyi	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Sanatta Yeterlik
Tezin Başlığı	Ötkir Hoşimov'un Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar, Kıyoyş Tarozisi adlı hikâyelerinin Bağlam Sözlüğü başlık tezi	
Tez Savunma Sınav Tarihi	26/08/2021	
Tez Savunma Sınav Saati	11:30	

Yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez, Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek oy birliği – oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Elbeyi PELİT
MÜDÜR

ÖZET

ÖTKİR HOŞİMOV'UN HURKİTİLGAN TÜŞ, UZUN KEÇALAR, KUYOŞ TAROZİSİ ADLI HİKÂYELERİNİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ

Zebo FAZLIDDİNOVA

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇAĞDAŞ TÜRK LEHÇELERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI

Ağustos, 2021

Danışman: Doç. Dr. Ahmet KARAMAN

Sözcükler, kullanıldığı yere göre her zaman akla ilk gelen anlamını vermeyebilir. Çoğu sözcükler farklı bağlamlarda kullanılabilirdiği için onları bağımsız olarak değil metnin bütünüyle ilişkilendirmek gerekir. Bu konuda araştırmacılara ve okuyuculara fayda sağlamak adına bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları yapılmaktadır. Bu çalışmanın amacı da hikâyelerde kullanılan sözcüklerin kalıp ifadeleri ile birlikte kullanıldığında farklı anlamları varsa ortaya koymak, işleyiş şeklini göstermek ve bununla ilgili bir sözlük yapmaktır. Bu sözlük çalışmaları TEBDİZ (Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizinleri ve İşlevsel Sözlüğü) ile sistemleşmiştir. Bu çalışmada da Ötkir Hoşimov'un "Sevgi Kıssaları" (Sevgi Kıssaları) adlı kitabından Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Kuyuş Tarozisi adlı eserin bağlam sözlüğü TEBDİZ yardımı ile hazırlanmıştır. Özbek Türkçesinin söz varlığını bu hikâyelerde tespit etmek, kelimelerin kullanım sıklığını göstermek ve bazı kelimelerin Özbek Türkçesine ait sözlüklerde belirtilmeyen anlamlarını ortaya çıkarmaktır. Bu çalışmada eserlerin tümü kril alfabesi ile yazıldığı için öncelikle eseri transkribe edilerek daha sonra anlamlarını sisteme girilmiştir. Bu çalışmayla birlikte var olan sözlüklere katkıda bulunmak ve tüm Türk Lehçeleri için yararlı olacağını hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özbek Dili, Bağlam Sözlük, Ötkir Hoşimov, Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar, Kuyuş Tarozisi.

ABSTRACT

THE CONTEXTUAL DICTIONARY OF UTKIR HASHIMOV'S STORIES NAMED OF HURKITILGAN TUSH, UZUN KECHALAR, KUYOSH TAROZISI

Zebo FAZLIDDINOVA

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF CONTEMPORARY TURKISH DIALECTS AND
LITERATURES**

August, 2021

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Ahmet KARAMAN

Words may not always give the first meaning that comes to mind, depending on where they are used. It is necessary to associate them with the entire text, not independently since most words can be used in more than one context, Contextual index and functional dictionary studies are being conducted in order to advantage the researchers and the readers on this subject. These dictionary studies have been systematized with TEBDIZ (Turkish Literature Contextual and Functional Dictionary). In this study, The Contextual Dictionary of Utkir Hashimov's Stories Named of "Hurkitilgan Tush, Uzun Kechalar, Kuyosh Tarozisi" was prepared with the help of TEBDIZ. The aim of this study is to; To show the way contexts work from stories called " Hurkitilgan Tush, Uzun Kechalar, Kuyosh Tarozisi " is to learn and make a dictionary about it. To detect the rich vocabulary of Uzbek language in these stories, to show the frequency of use of words and to reveal the meanings of some words that are not specified in dictionaries of Uzbek language with this study, it is aimed to contribute to existing dictionaries and to be useful for all Turkish Dialects.

Keywords: Uzbek language, Utkir Hashimov, Contextual Dictionary, Hurkitilgan Tush, Uzun Kechalar, Kuyosh Tarozisi.

ÖN SÖZ

Bu çalışmada Ötkir Hoşimov'un "Sevgi Kıssaları" adlı kitabından Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Kuyuş Tarozisi adlı eserin bağlam sözlüğü oluşturulmuştur. Eser Kiril harfleriyle yazıldığı için öncelikle transkript edilmiş, daha sonra TEBDİZ sistemine yüklenmiştir. Sisteme yüklenen sözcükler üzerinde sistemli bir çalışma yapılmış ve bağlamsal anlamları tespit edilerek eserin bağlam sözlüğü oluşturulmuştur.

Ötkir Hoşimov Özbek yazarlarının önde gelen, kalemi keskin yazarlardandır. Halkın derdini kendi derdi bilmiş ve hayatın acı gerçeklerini kaleme almış yazar, tüm eserlerinde Özbek Türkçesinin söz varlıklarında kullanmış, titizlikle çalışmalarını yürütmüştür. Eserlerinde Özbek halkının manevi dünyası, adet ve gelenekleri, hayat tarzı tasvir edilmiştir. Dili bugün Özbekistan'da kullanılan, yaşayan Özbekçedir. Kahramanlarını gerçek hayattan alır. Onların yalnız dış görünüşünü değil iç dünyasını da okuyucuya vermeye çalışır. Bu kahramanların şahsında bir devrin insanının yaşadığı sevinçleri, ıstırapları, tarihi olayları okuyucularının gözlerinin önüne serer. Özbekistan'ın eserleri en çok okunan yazarlarından biridir.

Edebi eserlerin çevirisini yaparken o dile mensup üslup ve kalıpları bilmek, atasözleri, deyimlere hâkim olmak yapılacak çalışma için en önemli unsurlardan biridir. Böylelikle eser tercümesi yapılırken yazarın hissettiklerini okuyucuya aktarabilmek daha da kolaylaşır ve eserin özgün hali kayıp olmamış olacaktır. Bu nedenle incelediğimiz eserler üzerinden bağlam sözlüğü oluşturarak, eserde geçen atasözleri, deyimler, kalıp ifadeler argolar vb. gibi bazı kelime gruplar halinde incelenmiş ve onların anlamları ile ortaya konulmuştur.

Yüksek Lisans öğrenim ve tez dönemlerinde bana her zaman yol gösteren, çalışmalarımınla yakından ilgilenen, akademik her konuda bana yardımlarını esirgemeyen, benim gibi misafir öğrencilere evinde gibi hissetmesi için elinden gelenini en iyisini yapan, maddi manavî destek veren değerli danışmanım Doç. Dr. Ahmet Karaman'a katkılarından dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışmalarım süresince bilgilerinden istifade ettiğim Arş. Gör. Ali Yeşiltaş'a, Ege Üniversitesi doktora öğrencisi Avazkhan Umarov'a gösterdikleri sabır ve anlayış için teşekkür etmek istiyorum.

Bu süreç zarfında mesafe olarak uzak ama kalben yakın olan, her zaman maddi ve manevî desteklerini esirgemeyen, destekçim olan sevgili ailem, anneme, babama,

kardeşlerime, yardımlarından dolayı arkadaşım Muhammet Maruf'a teşekkürü bir borç bilirim.

Zebo FAZLIDDINOVA
2021, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

Sayfa

YEMİN METNİ	ii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
ÖN SÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖZBEK TÜRKÇESİ, ÖZBEK TÜRKLERİ VE ÖZBEK EDEBİYATI

1. ÖZBEK TÜRKÇESİ.....	6
2. ÖZBEK TÜRKLERİ	7
3. ÖZBEK EDEBİYATI.....	8
4. ÖTKİR HOŞİMOV.....	9
4.1. HAYATI.....	9
4.2. ESERLERİ	10
4.3. EDEBİ KİŞİLİĞİ.....	10
5. ÖZBEK HİKÂYECİLİĞİ VE KISSALARI HAKKINDA GENEL BİLGİ ..	11

İKİNCİ BÖLÜM

SÖZLÜKBİLİM, BAĞLAM KAVRAMI VE BAĞLAM SÖZLÜKLER

1. SÖZLÜKBİLİM VE BAĞLAM KAVRAMI.....	12
2. BAĞLAM SÖZLÜKLER	12
2.1.ÖZBEKÇEDE SÖZLÜK ÇALIŞMALARI VE ÖNEMİ.....	13

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESERLERİN SÖZ VARLIĞINI İNCELENMESİ

1. HURKİTİLGAN TÜŞ ADLI ESERİNİN SÖZ VARLIĞI	16
1.1. ADLAR	16
1.1.1. Sözcük Yapısındaki Adlar	16
1.1.2. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar	19
1.2. EYLEMLER	19
1.2.1. Sözcük Yapısındaki Eylemler	19
1.2.2. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler.....	21
1.3. KALIP SÖZLER	22
1.3.1. Deyimler	22
1.3.2. İkilemeler.....	23
1.3.3. Argo Sözcükler.....	24
2. UZUN KEÇALAR ADLI ESERİNİN SÖZ VARLIĞI.....	25

2.1. ADLAR	25
2.1.1. Sözcük Yapısından Adlar	25
2.1.2. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar	28
2.2. EYLEMLER	30
2.2.1. Sözcük Yapısındaki Eylemler	30
2.2.2. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler.....	32
2.3. KALIP SÖZLER	33
2.3.1. Deyimler	33
2.3.2. İkilemeler.....	34
2.3.3. Argo Sözcükler	35
2.3.4. Yansıma Sözcükler	35
3. KUYOŞ TARZİSİ ADLI ESERİN SÖZ VARLIĞI	36
3.1. ADLAR	36
3.1.1. Sözcük Yapısındaki Adlar	36
3.1.3. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar	39
3.2. EYLEMLER	40
3.2.1. Sözcük Yapısındaki Eylemler	40
3.2.2. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler.....	41
3.3. KALIP SÖZLER	42
3.3.1. Deyimler	42
3.3.2. Atasözü	43
3.3.3. İkilemeler.....	43
3.3.4. Argo Sözcükler	44
3.3.5. Yansıma Sözcükleri.....	44

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ESERLERİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ

1. HURKİTİLGAN TÜŞ ADLI ESERİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ	46
2. UZUN KEÇALAR ADLI ESERİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ	118
3. KUYOŞ TARZİSİ ADLI ESERİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ	353
SONUÇ ve DEĞERLENDİRME	495
KAYNAKÇA	501
ÖZGEÇMİŞ	503

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1 Özbekçe Sözlükler.....	15
Tablo 2. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar.....	18
Tablo 3. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar	18
Tablo 4. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar	19
Tablo 5. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler	20
Tablo 6. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler.....	21
Tablo 7. Tek Anlamlı Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler	21
Tablo 8. Deyimler	23
Tablo 9. İkilemeler.....	24
Tablo 10. Argo Sözcükler	24
Tablo 11. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar.....	27
Tablo 12. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar	28
Tablo 13. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar	29
Tablo 14. Tek Anlamlı Sözcük Yapısından Eylemler	31
Tablo 15. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler.....	31
Tablo 16. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler.....	33
Tablo 17. Deyimler	34
Tablo 18. İkilemeler.....	35
Tablo 19. Yansıma Sözcükler	35
Tablo 20. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar.....	37
Tablo 21. Çok Anlamlı Sözcük Yapısından Adlar	38
Tablo 22. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar	39
Tablo 23. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler	40
Tablo 24. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler.....	41
Tablo 25. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısından Eylemler.....	42
Tablo 26. Deyimler	43
Tablo 27. İkilemeler.....	43
Tablo 28. Yansıma Sözcükler	44
Tablo 29. Hikayelerin Sıralaması	45
Tablo 30. İncelenen Ögeler.....	498
Tablo 31. (devamı) İncelenen Ögeler	499
Tablo 32. Tüm Eserlerin Sözlük Verileri.....	499

KISALTMALAR DİZİNİ

bk: bakınız

C: Cilt

ed: Editör

HT: Hurkitilgan Tush

KT: Kuyoş Tarozisi

mec: Mecazen

S: Sayı

s: sayfa

SSCB: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliđi

T.C.: Türkiye Cumhuriyeti

TDEK: Türk Dünyası El Kitabı

TDK: Türk Dil Kurumu

TTK: Türk Tarih Kurumu

TEBDİZ: Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizinleri ve İşlevsel Sözlüğü

TT: Türkiye Türkçesi

TÖMER:Türkçe Öğretim Merkezi

UK: Uzun Keçalar

vb.: Ve benzeri

GİRİŞ

Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan, kendisine özgü yasaları olan ve ancak bu yasalar çerçevesinde gelişen, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış seslerden örülmüş bir anlaşma sistemidir. Dil kültürümüzün ne kadar bildiğimizi, önemseydiğimizi ve koruduğumuzu ifade eden unsurdur. Her kültürün kendini özgü dili anlayış tarzı vardır, eğer bir kültür diline ne kadar sahip çıkarsa, korursa o kültürün ölümsüz olması ve gelişmesine neden olur. UNESCO, her yıl 10 dilin öldüğünü belirtmektedir, bu yüzden kendi dilimize her zaman sahip çıkmamız yaşamasına yardımcı olmamız lazım. Sözcükler de dil gibi canlı varlıklardır. Sözcükbilimi (lexicology) batılı kaynaklarda uzun süre hem lexicology hem de lexicography olarak karşımıza çıkan bu kavram, leksikografinin giderek yalnızca sözlükbilimi çalışmalarını kapsamasıyla yerini leksikolojiye bırakmıştır. (Boz, 2019: 11-23).

Sözcükler sahip oldukları anlamların dışında zamanla yeni anlamlar kazanabildikleri gibi bir anlamda birkaç kelime de kullanılabilir. Bu özellikler hem kelimenin kendisine ait olabilir hem de diğer kelimelerle olan anlam ilişkisini gösterebilir. Kelimeler tek başlarına anlamlı olabildikleri gibi cümlede veya söz içinde kullanılışlarına göre yeni anlamlar da kazanabilirler, aralarında anlamdaş sesteşlik gibi ilişkiler de barındırabilirler. Her dil zamanla bazı nedenlerden ötürü ses, biçim ve anlamsal olarak birtakım değişikliklere uğramaktadır. Bu değişiklikler sözcükler bakımından bazen kendi anlamlarını yitirerek farklı anlamları veya mecazi anlamları ortaya koyabilir.

Dursunoğlu'na göre (2011: 31) Sözlük, bir dildeki kelimeleri, alfabetik olarak sıralayıp onların anlamlarını gösteren bir kelimeler kitabıdır, denebilir. Kelimeler, dildeki harflerin alfabetik dizime göre sıralanır. Dillerdeki bazı özel işaretler de bu sıralamada esas alınır. Kelimelerin anlamları verilirken özellikle hacimli ya da büyük sözlüklerde kelimelerin tarihî süreçte kazandığı gerçek anlamların yanı sıra yan anlamlara, mecazî anlamlara ve terim anlamlarına da yer verilir. Sözlüklerin bazılarında kelimenin kökenin (etimolojik kökeninin) hangi dile ait olduğunu, kelime türü olarak hangi türe girdiğini, yapı itibarıyla nasıl bir yapıya sahip olduğunu gösteren bilgilere de yer verilir.

Bilinen en eski sözlük Sümerce-Akad'ca karşılıklar kılavuzu niteliğindeki Urur Hubullu'dur. Sözcüklerin konularına göre düzenlendiği sözlük, yirmi dört tableten oluşmaktadır. Yaklaşık olarak MÖ 2300 yılında Akad İmparatorluğu'nda ortaya konulduğu sanılan sözlüğün tabletleri Suriye'deki Ebla kalıntılarında bulunmuştur.

Sözlük bugün Fransa’da Louvre Müzesi’ndedir (Akalm, 2010: 271). Türk edebiyatının ise sözlük türündeki ilk eseri Kaşgarlı Mahmud’un 1074 yılında tamamladığı “Dîvânu Lügâti’t-Türk” adlı eseridir. Eser Türk edebiyatı için büyük önem arz etmektedir. Dîvânu Lügâti’t-Türk, Türk dilinin Arapça kadar zengin olduğunu kanıtlamak ve Araplara Türkçe öğretmek amacıyla yazılmıştır. Eserin günümüze ulaşan tek nüshası Ali Emiri tarafından bulunmuştur (Akalm, 2010: 276-277).

Daha önce yazılmış sözlükleri çeşitli yönlerden inceleyip sınıflandırmak, hazırlanacak yeni sözlüklerin uyacağı kural ve yöntemleri belirleyip geliştirmek, sözlük yazımının kuramsal sorunları üzerine eğilmek bu disiplinin ilgilendiği başlıca konulardır. Bu alan, sözlük biliminin kuramı ve uygulaması olarak da nitelendirilmiştir (Toklu, 2007: 115)

1. Tezin Konusu

Tez çalışmamızın konusu; Özbekistan’ın ünlü yazarı Ötkir Hoşimov’un hikâye ve kıssalardan oluşmuş “Sevgi Kıssaları” adlı kitabından Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Kuyoyş Tarozisi adlı hikâyelerinden yola çıkarak “Bağlam Sözlüğü” oluşturmaktır.

2. Tezin Amacı, Önemi ve Hipotezi

Bu çalışmanın amacı; Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Kuyoyş Tarozisi adlı hikâyelerden bağlamların işleyiş şeklini göstermek öğrenmek ve bununla ilgili bir sözlük yapmaktır. Özbek Türkçesinin söz varlığını Ötkir Hoşimov’un Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Kuyoyş Tarozisi adlı hikâyelerinde tespit etmek, kelimelerin kullanım sıklığını göstermek ve bazı kelimelerin Özbek Türkçesine ait sözlüklerde belirtilmeyen anlamlarını ortaya çıkararak var olan sözlüklere katkı sağlamaktır. Bu tez, söz varlığını oluşturan kelimelerin kullanım sıklıklarının ve kelimelere yüklenen diğer anlamların belirlenmesiyle gerek üslup gerek aktarma çalışmaları için başvurulacak bir kaynak niteliği taşıyacaktır. Bu bakımdan Özbek Türkçesi ve Özbek Edebiyatı sahasında çalışacak araştırmacılara fayda sağlayacaktır. Günümüzde Özbek Edebiyatı eserleri üzerinde bağlam sözlüğü çalışmalarına rastlanmamıştır. Bu çalışmayla birlikte eksikliği olan bir alana katkı sağlanacaktır.

3. Tezin Kapsamı, Sınırlılıkları ve Kuramsal Çerçeve

3.1. Tezin Kapsamı ve Sınırlılıkları

Özbek Edebiyatı’nın önde gelen yazarlarında biri olan Ötkir Hoşimov’un Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Kuyoyş Tarozisi adlı hikâyelerinin söz varlığı ortaya

çıkarılacak ve hikâyelerin söz varlığını oluşturan sözcükler, deyimler, atasözleri, çeviri deyimler, alıntılar, kültür dili, kalıplaşmış günlük ifadeler bağlamlı dizin yardımıyla alfabetik olarak ortaya konacak ve böylelikle bu ham malzeme üzerinde çalışılarak sözcükler bağlamdan hareketle anlamları tespit edilecektir. Bağlam sözlüğünün amacı standart sözlükler gibi söz varlığını oluşturan dil öğelerinin kökenini, türünü vb. ortaya koymak olmadığı için model alınan bağlamlı dizin sözlükleri gibi bu sözlükte de aynı uygulamaya gidilecek; kelime kökeni, tür bilgileri gösteren kısaltmalar kullanılmayacaktır.

3.2. Kuramsal Çerçeve

Bağlam sözlüğü çalışmalarının sayesinde edebi metindeki somut veriler düzenli ve toplu olarak ortaya koyulur. Bu yüzden de bağlamlı dizin sözlük çalışmalarının edebiyat, dil ve üslup çalışmaları için önem taşıyacağı düşünülmektedir. Edebiyatta dil ve üslup çalışmalarının bilimsel bir temele dayandırılması ve somut verilerle hazırlanması oldukça önemlidir. Bağlamlı dizin ile hazırlanacak olan bu sözlük dil ve üslup çalışmalarının veri deposu olacak ve çalışmalar için sistematik veriler sağlanacaktır.

4. Tanımlar

Bağlam Sözlüğü, bir eserin söz varlığını (bir dilin söz varlığı denince yalnız o dilin sözcüklerini değil; deyimlerin, kalıp sözlerin, kalıplaşmış sözlerin, atasözlerinin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bütün anlıyoruz.) en ince anlam farklılıklarına değin ortaya çıkaran sözlük (Aksan, 2000: 7).

Sözlükbilgisinde, bağlamıyla birlikte sunulan sözcüklerin oluşturduğu abecesel dizelge. Bağlamlı dizinler, öğelerin işlevlerini belirleme olanağı verdiğiinden araştırmacılara büyük kolaylık sağlayan araçlardır (Vardar, 1980: 32).

Bir dilin söz varlığı, yalnızca o dilin sözcüklerinin değil, deyimlerin, kalıp sözlerin, kalıplaşmış sözlerin, atasözlerinin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bir bütündür (Aksan, 2000: 7).

5. Tezde Kullanılacak Yöntem

Özbek yazar Ötkir Hoşimov'un Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Kuyoyş Tarozisi adlı hikayeleri öncelikle, Kiril harfli kaynak metni üzerinden transkripsiyonu yapılmıştır. Ardından bağlam sözlüğü oluşturulurken TEBDİZ (Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük) projesinden yararlanarak hikâyelerde yer alan, söz varlığını oluşturan

unsurlar işlevsel olarak anlamlandırılmıştır. Böylece hikâyelerde geçen ve birden çok anlama sahip sözcüklerin anlam farklılıkları ortaya koyulmuştur. Bağlam sözlüğü oluşturulurken alfabetik bir sıralama esas alınmıştır. Madde başları sol kenardan alt madde başları ise içeriden başlatılmıştır. Anlamı açık olan, işlevsel değeri olmayan sözcüklere anlam verilmeye çalışılmamıştır; bu alanlar boş bırakılmıştır. Çalışmada yalnızca özel durumlarda dipnot verilmiştir. Bütün fiillerin sonuna, mastar anlamı vermesi için kısa çizgi (-) konulmuştur. Oluşturulan bağlam sözlüğünde yer alan unsurların açıklamaları yapılırken büyük harf ile başlanmamıştır. Bağlam sözlüğünde, eserdeki sözcüklerin anlamlarıyla beraber kanıt cümleler ile satır sayıları ve uç hikâye üzerinde durulduğu için hikâye isimlerin kısaltılmalı olarak verilmiştir. Kanıt cümleler madde başının altında, satır sayıları ise kanıt cümlelerinin yanında parantez içinde aralarına eğik (/) konularak verilmiştir. Söz konusu işaretin sol tarafı sayısını sağ tarafı ise satır sayısını ifade etmektedir.

älänglä- *Sersemlemek, etrafa bakmak.*

*Koydi häyrân bolib Halimägä qarädim u häm közläri / cävdiräb ätrâfgä
älängläär häv oşändä Melivoydän (HT, 33/20).*

Bu örnekte parantez içindeki sayılardan “33” sayfa numarasını, “20” ise metindeki satır numarasını ifade etmektedir.

Madde başı olan sözcüklere başka bir sözcük eklenerek bir söz öbeği veya kalıp söz oluşuyorsa o unsurlar alt madde başı olarak verilmiştir.

äläm: *Acı, keder, öfke.*

*Lekin hâzir u kızni mäşharä kılışı äläm kıldi mengä/ Därâz bolsä sengä nimä
dedim älämimdän çiyilläb (HT,30 /22).*

äläm kı: *zoruna gitmek, acı çektirmek, öfkelenmek.*

*Lekin hâzir u kızni mäşharä kılışı äläm kıldi mengä /Därâz bolsä sengä nimä
dedim älämimdän çiyilläb (HT,30 /21).*

Birden fazla anlama sahip olan sözcükler tek bir madde başı altında, anlamları numaralandırılarak verilmiştir. Tek anlama sahip sözcüklerde ise herhangi bir numaralandırma yapılmamıştır.

ärt- *1. silmek.*

*Yubârdidä kızıl çit köylägining etäğini kayrib köz yâşını ärtidi / ärpägä orâk tüşdi
endi bizning häm işimiz (HT,32, /19).*

2. soymak; bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak.

Ärtib ägzimiz küyişigä karämäy yeb alişdän läzzätliŕäk / närsä yoŕ edi bizgä
(HT,31/27).

Morfolojik olarak aynı olan sözcükler sıklık sayısı fazla olandan aza doğru sıralanmıştır. Bağlam sözlüğü kısmında kelimelerin tekrar sayıları ve sıklıkları verilmemiştir. Sözcüklerin daha sonra tekrar sayıları ve kullanım sıklıkları belirlenmiş, tek anlamlılar ve çok anlamlılar olmak üzere iki başlık altında incelenerek veriler ortaya konulmuştur. Yaptığımız çalışma neticesinde elde edilen bulgulara inceleme bölümünde yer verilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda, eserin söz varlığına dair bilgilere bu bölümde ulaşmak mümkündür. İncelenen sözcüklerin anlam farklılıkları sayısal verilerle açıklanmıştır. Söz varlığını oluşturan unsurlar da alt başlıklar halinde incelenmiş, onların ve diğer incelenen sözcüklerin tekrar sayılarına ve sıklıklarına yer verilmiştir.

Bu çalışma, üretilmiş bir eser üzerinde tarama çerçevesinde betimsel bir çalışmadır. Var olan bir durumu, var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşım benimsenmiştir. Eser başka herhangi bir eserle karşılaştırılmamış, kendi bünyesinde tarama yapılarak sahip olduğu söz varlığı tespit edilmiştir.

Eserde geçen sözlüklerin ve kalıp sözlerin anlamlandırılması yapılırken çok sayıda sözlük kullanılmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Büyük Argo Sözlüğü

Dilbilim ve Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü

Güncel Türkçe Sözlük

Özbek Dilinin İzahlı Lügati

Özbek Türk Ata sözleri ve Deyimler

Özbekçe İngilizce sözlük

Türkçe Özbekçe ve Özbekçe Türkçe Sözlük

Türkçe Güncel Sözlük

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖZBEK TÜRKÇESİ, ÖZBEK TÜRKLERİ VE ÖZBEK EDEBİYATI

1. ÖZBEK TÜRKÇESİ

Özbek Türkçesi, Karahanlı (11-12. yy), Harezmi (13-14. yy) edebî dillerinin devamı olan Çağatay (15-20.yy'nin başları) edebî lehçesinin Çağdaş Uygur Türkçesi ile birlikte günümüzdeki devamıdır. Özbek tabiri etnolojik bir terim olmayıp, Cengiz Han'ın en büyük oğlu Cuci Han'ın soyundan gelmiş olan Özbek Han'ın (1312-1340) adına izafeten verilen politik bir terimdir.¹ Cengiz Han zamanında Moğol hâkimiyetine girmelerine ve hatta bazı Moğol unsurlarla iç içe yaşamalarına rağmen kendi milli karakterlerini ve kültürlerini muhafaza eden Türkistan Türkleri, Moğol İmparatorluğu'nun dağılmasından sonra varlıklarını daha da kuvvetlendirerek devam ettirmiştir (Karaman, 2021:150).

Özbek Türkçesi, ses bilgisi özellikleri bakımından Taşkent ağzına, morfolojik özellikleri bakımından Fergana ağzına, kelime hazinesi bakımından ise genel bir şekilde Özbek Türkçesinin bütün ağızlarına dayanmaktadır (Tekin, 1992: 51). Günümüzde Özbekistan'ın yanı sıra, Kazakistan'ın güney bölgesinde, Tacikistan'ın kuzeyinde, Türkmenistan ve Kırgızistan'ın bazı bölgeleri ile Afganistan'ın kuzeyinde olmak üzere çok geniş bir coğrafyada konuşulan Özbek Türkçesi, Arapça, Farsça ve Rusçanın etkisi altında kalmıştır (Wurm, 2001: 383).

31 Ağustos 1991 tarihinde Bağımsızlığına kavuşan Özbekistan Cumhuriyeti idarî bakımdan 12 eyalet ve 1 özerk Cumhuriyet'e (Karakalpakistan) ayrılmıştır. Karakalpak'ları büyük bir kısmı bu özerk cumhuriyette yaşamaktadır. Orta Asya'daki halkların çok eski zamanlardan beri yazıya sahip oldukları bilinmektedir. Onlar geçmişten bugüne çeşitli alfabeleri kullanmışlardır. Bu alfabeler kendi sistemine göre esasen fonografik, harf ve sese dayalı alfabelerden ibarettirler. Burada Soğd, Pehlevi, Orhun-Yenisey, Uygur ve Arap alfabelerini örnek olarak gösterebiliriz. Her bir alfabe sadece Türk dili ve edebiyatına değil, dünya medeniyet tarihine değerli eserler sunduğu için de önemlidir. Bugut yazıtı, Orhun ve Yenisey abideleri, Miraçname, Oğuzname, Atebetü'l-Hakayık, Kutadgu Bilig ve daha başka birçok değerli eser bunlara birer örnek teşkil eder (Yuldaşev, 2013: 3-4).

---

¹ C.W.Hostler, Turkish And The Soviets, London, 1957, s. 64; McCagg O-Silver B.D., Soviyet Asian Ethnic Erontiers, Newyork, 1979, s.147.

2.ÖZBEK TÜRKLERİ

Özbek adını Özbek Han ile kesin şekilde bağlayan görüşler yaygın şekilde bulunmaktadır. Bu konuda en ciddî tenkidin sahibi olan Mirzo Uluğbek'in Dört Ulus Tarihi adlı eserinde şöyle denilmektedir: "Hazreti Sayid Ata, onlara (Allahın rahmeti ve rızası olsun) hem de Sultan Muhammed Özbek Han ile beraber hükümdarlık kılan insanlardan: 'Bu gelen kim?' diye sordu. Onların yöneticisi ve padişahı Özbek Han olduğu için onları Özbek diye isimlendiriyorlar. Bundan dolayı, bu zamandan başlayıp gelen adamlar Özbek diye isimlendirilmeye başladılar dediler".² Zamanın geçmesiyle, Türkistan'da yaşayan Türk toplulukları yanlarında yaşayan Özbek ulusuna katıldılar. Bunlar, Özbek Han ile beraber olan Seyid Ata'nın müritleri idiler. Belirttiğimiz bu arşive, karşı fikir savunan A.A.Semenov'a göre; Özbek adı Ak-Orda çevresinde doğmuş ve kullanılmıştır. Özbek Han ise Gök-Orda hanıdır. Adı geçen Farsça kaynaklardaki Özbek tabiriyle Özbek adının bir alakası yoktur.³ XIV. yüzyılda yaşayan Arap müellifleri "Nasrettin İbn Fırat (1361-1404), El-Asadî (1377-1447), El- Aynî (1361-1452) Özbek Han'ı "Çöl Sultanı" ve "Kıpçakların Padişahı" olarak isimlendirmişlerdi.⁴ Bunun yanı sıra meşhur Arap Seyyahı İbn-i Batuta Özbek Han ve ülkesi hakkında geniş şekilde şu bilgileri vermektedir: "Geniş bir ülkesi, kuvvetli bir ordusu olan şanlı, şöhretli ve devletli bir sultan olup, Tanrının düşmanlarından biri olan Konstantin/Bizans İmparatoru ile savaşa, cihat ve gaza etmeye vazifeli bulunmaktadır. Ülkesi gerçekten pek geniş ve büyük şehirlerle donanmıştır. Kefe, Kırım, Macar, Azak, Sağdak, Harezim ile taht kenti olan Saray bunların en meşhurları olarak sayılabilir.⁵ Ebulgazi'nin nakline göre; il ve ulusunu İslam'a sokması sebebiyle Özbek Han devrinden başlayarak bütün Cuci iline Özbek ili denilmiştir.⁶" Tarihten bilindiği üzere 92 Özbek boyları sadece Özbekistan hududunda değil belki de tüm Orta Asya yayılmıştır. Özbek kimliği ise temelleri Karahanlılar döneminde atılmıştır. Cengiz Han döneminde Celayir, Barlas, Konurat ve Mangıt gibi bazı boyların bu bölgeye gelerek yerleşmeleri kalabalık Türk boyları içinde erimelerine neden olmuştur. XIV-XVI. Yüzyıllar arasında bazı Türk boylarıyla birlikte Moğol boylarının da Deşt-i Kıpçak bölgesinden, Maveräünnehir bölgesine gelmişlerdir. Deşt-i Kıpçaktaki Şeybanilerle

² Mirzo Uluğbek, Turt Ulus Tarihi,(Farsçadan Özbekçeye tercüme edenler; Buriboy Ahmedov, Naim Norkulov ve Mahmud Hasaniy), Taşkent,1994., s. 226.

³ A.A. Semenov , "K voprosu o prosishojdenii i sostave Uzbekov Şeybani-Hana", Raboçaya Hronika İnstitutu Vostokovedeniye, II, Taşkent, 1944, s. 14-15

⁴ B.Ahmedov, Özbek Ulusu Tarihi, Taşkent, 1992, s. 52.

⁵ İbn-i Batuta Seyahatnamesinden Seçmeler, (hazırlayan; İsmet Parmaksızoğlu) Ankara, 1998, s. 82.

⁶ Ebulgazi Bahadır Han, Şecere-i Türk, Kazan, 2007, s. 129.

Özbek İsmi verilirken, Maveräünnehir bölgesine inmesiyle birlikte “Özbek” adını bu bölgeye taşımışlardır. Maveräünnehir’deki bazı boyları da bünyesine almak suretiyle Özbek kimliğini oluşturmuşlardır. Özbekleri Arlat, Katagan, Kanlı, Kıpçak, Kıtay, Nayman, Konrat, Uysun, Çerkes, Kırgız, Türkmen ve Kazak gibi boylar oluşturmaktadır.

3. ÖZBEK EDEBİYATI

Yazılı Özbek edebiyatı klasik ve yeni olmak üzere iki ana bölüme ayrılmaktadır. Klasik edebiyat Çağatay ve hanlıklar devri edebiyatlarından oluşurken yeni edebiyat 19. yüzyılın sonundan 1910 yılına kadar devam eden geçiş döneminden sonra cedit (yenilik), Sovyetler devri ve 1991 yılından günümüze kadar olan bağımsızlık devri edebiyatlarını kapsamaktadır. Bu tasnif, Özbek filologları tarafından benimsenen sınıflandırmayla örtüşmektedir.

Çarlık Rusya’sının Türkistan’daki egemenliği döneminde özellikle 1910 yılından sonra edebiyatın hikâye, roman ve tiyatro gibi yeni türleri Özbek edebiyatında görülmeye başlar. Bu gelişme toplumsal ve siyasal değişimler yanında basımevinin toplum yaşamında yer edinmesi ile bağlantılıdır. Aruz ölçüsüyle yazılmış şiirlerin ağırlıkta olduğu klasik edebiyat bir değişim ve dönüşüm sürecine girdiğinden yeni tür ve şekillerde eserler verilir. Hanlıklar devri Özbek edebiyatı Rus işgalinin gerçekleştiği yıllarda da varlığını sürdürmesine rağmen yeni bir edebiyatın, bütün Orta Asya göz önüne alındığında yeni edebiyatların doğuşunun işaretlerini, daha çok içerikte görmek mümkündür. 1910’lu yıllara değin devam eden bu geçiş dönemi edebiyatını cedit (yenilik) edebiyatı izler. Yeni Özbek edebiyatının ikinci dönemi olan cedit edebiyatı 1917 Bolşevik devrimini izleyen ilk yıllarda varlığını sürdürür. 1932 yılından itibaren ortaya konulan edebî ürünlerin meydana getirdiği edebiyatı Sovyetler devri ve nihayet Özbekistan’ın Sovyetler Birliğinden ayrıldığını ilan ettiği 1991 yılından sonrakini de bağımsızlık (mustaqillik) devri olarak ayırmak gerekmektedir. 1991 yılından itibaren varlık gösteren edebiyat bağımsızlık (mustaqillik) devri veya özgürlük (istiqlol) edebiyatı olarak adlandırılmaktadır (Merhan, 2007 :170).

Durgunluk yıllarından sonraki yıllarda yaşanan siyasal ve toplumsal değişikliklerin bir sonucu olarak doğmuş, bir arayışın ve kendine dönüşün yansımasıdır. “Millîlik unsurunun ağır bastığı bu kendine dönüşte, istenilen düzeye gelmemesine rağmen kısmî özgürlükten söz edilebilir. Artık tek konu veya partinin hizmeti yerine

dünya edebiyatında kendini gösteren çok değişik konularda, özellikle insan ruhunun ve duygularının ele alındığı şiir, roman, hikâye, piyes gibi çok yönlü türlerde eserler verilmektedir. Ötkir Hoşimov, Ölmas Umarbekov, Şukur Xolmirzayev, Uçqun Nazarov, Erkin Vohidov, Abdulla Oripov, Husniddin Şaripov, Izzat Sulton, Rauf Parfi, Omon Matcon, Şavkat Rahmon, Halima Xudoyberdiyeva, Azim Suyun, Murod Muhammad Döst, Usmon Azim, Ikrom Otamurod, Abduvali Qutbiddin, Omon Muxtor, Xurşid Döstmuhammad, Tohir Malik, Toğay Murod, Nurali Qabul, Erkin A'zam, Dilbar Saidova, Xurşid Davron, Tahir Kahhar, Usmon Qoçqor, Umida Abduazimova, Muhammad Yusuf, Töra Mirzayev ve A'zam Öktam günümüz Özbek edebiyatının önemli temsilcilerden bazılarıdır.⁷ Bu şair ve yazarlardan en çok dikkati çekenlerden ikisi Özbekistan halk şairi Erkin Vohidov ile Şukur Xolmirzayev'dir. Edebiyata şiirle başlayıp destanlarla devam etmiş olan Vohidov aynı zamanda gazeteci, oyun yazarı ve çevirmen sıfatıyla Özbek edebiyatının gelişimine çok yönlü katkı sunarken, 1960'lı yıllarda hikâye ile başladığı edebî etkinliğini günümüzde devam ettiren Şukur Xolmirzayev hikâyeleri ve romanlarıyla Özbekistan halkının ruhuna tercüman olmaktadır.

4. ÖTKİR HOŞİMOV

4.1. HAYATI

Müstakili devri Özbek edebiyatı nesir yazarlarından Özbekistan Millî Yazarı (1991) Ötkir Hoşimov, 1941 yılında Taşkent'te doğmuştur. Yazar çalışmaya erken yaşlarında başlamıştır. Taşkent Devlet Milli Üniversitenin gazetecilik bölümünde eğitim almakla birlikte gazete matbaasında çalışmaya başlamıştır. Taşkent Üniversitesi gazetecilik bölümünü bitirdikten sonra (1959-1964) yazar çeşitli gazete ve yayınevlerinde muharrirlik ve yöneticilik yapmıştır. Özbekistan'ın bağımsızlığını ilan etmesinden sonra bir dönem Özbekistan Âlî Meclisine girdi. Özbekistan'da telif hakları kanunu çıkarmak için mücadele etti. Özbekistan üniversitelerinde dersler verdi.

Ötkir Hoşimov bir halk yazarı, halktan çıkmış ve kendini halkına adanmış büyük yazardır. Çağdaş Özbek edebiyatının en çok okunan ve sevilen yazarlarından biridir. Kendisine şiir yazıp yazmadığı sorulduğunda:

“On sekize girmeyen kim var,

---

⁷ Özbek şair ve yazarlar ile onların eserlerinden Özbekçe-Türkçe örnek metinler için bk. Kültür Bakanlığı yayınlarından: Başlangıçtan Günümüze Kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi 14., 15., 16. Ciltler, Özbek Edebiyatı. Ankara 2000.

Bağından gül dermeyen kim var?

Senin hakkında dört satır yazıp

Sessizce sırdaşına gösterip

Komşu kızına vermeyen kim var?” diye cevap vermiştir. Kısacası, şiire olan ilgisinin sokaktaki adam veya toy bir delikanlıdan öteye geçmediğini ifade etmişti. Titizliğiyle tanınmış yazar Abdullah Kahhar’ın da dikkatini çekmiştir.

4.2. ESERLERİ

Ötkir Hoşimov’un ilk deneme kitabı “Polat Chavandoz” 1962 yılında neşredilmiştir. Daha sonra “Yol Havasi” (1963), “Bahor Qaytmaydi” (1970), “Qalbinga Kulak Sol” (1973), “Uzun Kechalar” (1975), “Nimadir Boldı” (1976), “Quyosh Tarozisi” (1979) gibi hikâye ve kıssaları, “Nur Borki”, “Soya Bar” (1979), “Ikki Eshik Orasi” (1986) gibi romanları yayımlanmış eserleri arasındadır. Haşimov, piyes yazarlığı da yapmıştır. Vijdon Dorisi, Sizdan Ugina, Bizdan Bogina gibi piyesleri vardır (Üşenmez, 2011:155).

4.3. EDEBÎ KİŞİLİĞİ

Eserleri pek çok dile çevrilen Ötkir Hoşimov milli manevi değerlere haiz yazıları, edep, ahlak ve insanın iç dünyasını yansıtan deneme, kıssa-hikâye ve romanlarıyla Özbek okurların beğenisini kazanmıştır. Eserlerinde Özbek halkının manevi dünyası, adet ve gelenekleri, hayat tarzı tasvir edilmiştir. Yazarın dili oldukça anlaşılır ve okuyucunu sürükleyici bir kabiliyete sahiptir. Ötkir Hoşimov, farklı bir yazardır. Bilmediği konuda, anlamadığı meseleler hakkında kalem oynatmayı sevmez. Kahramanlarını gerçek hayattan alır. Onların yalnız dış görünüşünü değil iç dünyasını da okuyucuya vermeye çalışır. Bu kahramanların şahsında bir devrin insanının yaşadığı sevinçleri, ıstırapları, tarihi olayları okuyucularının gözlerinin önüne serer. Özbekistan’ın eserleri en çok okunan yazarlarından biridir. Yazar tüm eserlerinde de olduğu gibi Sevgi Kıssaları eserinde de karakterlerin içinden geçen düşünceleri açmaya çalışmıştır. Sevgi Kıssaları toplam sekiz hikâye ve dört kıssadan oluşmaktadır. Biz bu çalışmamızda uç hikâye üzerinde duracağız Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Kıyoyş Tarozisi . İncelediğimiz hikayelerin hepsinin ana konusu “Sevgi ve aşk” üzerindedir ve şunu belirtmeliyiz ki yazar sevgi düşüncesini sadece karşı cins için değil belki de dosta, aileye ve yakınlarına olan sevgiyi de değinmiş ve derinlemesine okuyucunun kalbine girmiştir.

5. ÖZBEK HİKÂyecİLİĞİ VE KISSALARI HAKKINDA GENEL BİLGİ

Özbek edebiyatında 1920 yılından önce iki roman ve iki hikâyenin yayımlanmış olduğunu söylemek mümkündür. Mirmuhsin Şermuhammedov (1895-1929)'un Beferzend Açıldibay (Çocuksuz Açıldibay) romanı 1914'te, Abdülhamid Süleyman Çolpan (1893-1937)'ın "Dohtor Muhammedyar" (Doktor Muhammedyar) hikâyesi 1914'te, Hamza Hekimzade Niyazi (1889-1929)'nin romanı Yeni Saadet: Milli Roman 1915'te, Abdullah Kadiri (1894-1940)'ni hikâyesi "Cüvanbaz" (Oğlancı) ise 1915'te basılmıştır. Bu ilk eserlerin halk ve aydınlar üzerindeki olumlu etkisiyle 1920 yılından itibaren hikâye ve romanlar arka arkaya yazılmaya ve yayımlanmaya başlanmıştır. 1920 yılından önce yazılan hikâye ve romanların realist ve didaktik özellikler taşıdığı görülmektedir. Bunun en önemli sebebi bu eserlerin ceditçi yazarlar tarafından verilmesidir (Kocaoğlu, 1986: 147).

İsmail Gaspıralı'nın kardeşi Türk halklarını manevi olarak birleştirme amacıyla oluşturduğu bu hareket gazete ve dergiler aracılığıyla halkı dil ve kültür yönünden birlik ve beraberliğe çağırmaktadır (Devletova,2011:2). Özbek edebiyatında "Cedit Devri" önemli bir yere sahiptir. Bu edebiyatta görülen şekil değişiklikleri "öz" ün değişmesinden doğar. Nesir ve nazımda konu alanı genişler. Halka halk diliyle hitap etmek düşüncesi uyanır. Vatan, millet sevgisi işlenir. İşte bu yıllarda Cedit Devri Özbek hikâye ve kıssa yazıcılığının en güçlü isimlerinden biri de Abdullah Kahhar'dır. Abdullah Kahhar sadece Özbek yazarı değildir, o evrensel bir yazardır (Kerboboev, 1967: 37). Özbek hikayeciliği de zaman geçtikçe daha özgür ve "Milliği" ifaden konular üzerinde yazılmaya başlamıştır. Bunun önder yazarlarından biri de Ötkir Hoşimovdur.

İKİNCİ BÖLÜM

SÖZLÜKBİLİM, BAĞLAM KAVRAMI VE BAĞLAM SÖZLÜKLER

1. SÖZLÜKBİLİM VE BAĞLAM KAVRAMI

Sözlük çalışmaları bir dil için çok önem arz etmektedir öyle ki bir dilin canlı olduğu gibi o dildeki sözcükler de zamanlar aşı değişikliklere uğrayabilir, yeni anlamlar ifade edebilir. Bunu tarihten bugüne dek yapılmış çalışmaları örnek gösterebiliriz: Orhun Abideleri, Bengü Yazıtları, Yenisey Yazıtları ve buna benzer pek çok tarihi yazıtlarda kullanılan sözcükler artık günümüzde yaygın olarak kullanılmıyor veya pek çok ses değişikliklere uğradığı için eskisi gibi kullanımda değil. Bu nedenle sözlük çalışmaları eskiden kullanılan sözcüklerin şimdiki kullanım şeklini ve değişikliklerini bizlere gösteren dil bilim koludur ayrıca bir dili öğrenmek isteyen yabancı okurlar için de sözlükler en temel ihtiyaçtır.

“Sözcüğün zamanla kullanıldığı dönemdeki anlamından uzaklaşarak sonraki dönemlerde anlaşılmasını sağlayabilmek adına yapılan bu çalışmalar sonucunda oluşturulan concordance tipi sözlükler; sözcüğün şiirde veya yazıda kullanıldığında ne anlama geldiğini saptayabilmek adına, farklı kullanımları arasında kıyas yapabilmek olanağı sağlamaktadır” (Tuncer, 2016:1). Yani sözcükler her zaman aynı anlamı ifade etmeyebilir, bazen yazıda kullanılan bir kelime şiirde “meczaz” olarak da kullanılabilir sonuç olarak dizine göre anlamlandırma yapıldığı için farklı anlamları ortaya koymaktadır. Tuncer’e göre günümüz dilbilimcileri, sözcüğün tek başına bir anlam ifade etmeyeceğini, kelimenin bir anlam taşımasının onun kullanımlarına bakılarak tespit edilebileceğini, ancak bu kullanımların toplamı sayesinde sözcüğün anlamının oluşacağını kabul etmektedir (2016:2). Sözlükbilim ve Bağlam Kavramı kelimelerin anlamını değil belki de dizinde geçen anlamları ve işleyişlerini öğrenmektedir. Bu nedenle bu denli çalışmalar “Dil Bilimi” için oldukça önem arz etmektedir.

2. BAĞLAM SÖZLÜKLER

Bağlam kelimesi günümüzde oldukça yaygın kullanılmaktadır. Bağlam sözcüğünün tanımı şu şekilde yapılmaktadır: “Herhangi bir olguda olaylar, durumlar, ilişkiler örgüsü veya bağlantısı, kontekst; bir dil birimini çevreleyen, ondan önce veya sonra gelen, birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim veya birimler bütünü” (Akalin,2011:230). “Genellikle cümle içinde bir kelimenin önünde veya arkasında bulunan ve onun anlamını daha belirli duruma getiren

öge ve ögeler bütünü, siyak ve sibak, kontesk” (Ayverdi, 2011: 104). Tanımlardan bir yargıya varacak olursak bağlam, kelimenin öncesini veya sonrasını birbirine bağlayan bir ilişkiler bütünüdür. Eserin bağlamından yola çıkılarak hazırlanan sözlük çalışmaları birçok alanda kendisine yer bulabilmiştir. Özellikle Klasik Türk Edebiyatı eserlerini anlamlandırma çalışmaları üzerine bu tarz teknikler kullanılmaya başlanmıştır. “Batı edebiyatında değişik metinler üzerinde denendiğinde pozitif sonuçlara ulaşılması üzerine kullanım alanı genişleyen aynı, yeni tarz incelemeler “concordance” olarak adlandırılmış ve Türkiye’de daha önce yapılan inceleme ve araştırmalarda ise "bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük" diye ifade edilmiştir” (Tuncer, 2016:1).

Bağlam Sözlük çalışmalarının Batı’da dinî metinler üzerinde yapılan çalışmalarla başladığı kabul edilmektedir. İlerleyen zamanlarda ise dinî metinlerin yanı sıra her türden eser üzerinde incelemeler yapılarak eserlerin bağlamlı dizinleri ortaya çıkarılmıştır. Fakat Doğu’da, Batı’da olduğu gibi çok fazla eserin bu konuda çalışması yapılmamıştır. Araştırmalara göre bağlam sözlük kapsamında Doğu’da yalnızca Hafız Divânı üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. “Türkiye’de ise bu alanda yapılan ilk kapsamlı çalışma Furkan Öztürk’ün hazırladığı Bâkî Divânı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü)'dür” (Tuncer, 2016: 1).

Günümüzde yaygınlık kazanan bağlam sözlük çalışmaları eski metinlerin anlaşılmasında okuyucunun faydalanabileceği önemli kaynaklardandır. Ülkemizde de rağbet gören bağlam sözlük kapsamındaki ilk çalışma 2007 yılında Fatih Öztürk tarafından yapılan Bâkî Divânı Sözlüğü çalışmasıdır. Bunun ardından 2011 yılında Nâilî Divânı’nın Sözlüğü çalışması Özer Şenödeyici tarafından yapılmıştır. “Çalışmaların bağlamlı dizin bölümünde, tespit edilen tanıklar, alfabetik madde başlıkları altında toplanmış ve divanlardaki kullanım sıklıkları verilmiştir. İşlevsel sözlük olarak nitelenen bölümde ise sözcüklerin kullanıldıkları bağlama göre kazandıkları anlam tespit edilmiştir” (Tuncer, 2016, 2-3). Daha sonra ise 2015 yılında bu kapsamdaki çalışmanın sistematiği İsmail Hakkı Aksoyak tarafından hazırlanarak TEBDİZ adıyla hizmet vermeye başlamıştır.

2.1. ÖZBEKÇEDE SÖZLÜK ÇALIŞMALARI VE ÖNEMİ

Sözlükleri zaman bakımından ikiye ayırmak mümkün: tarihî ve modern sözlükler. Tarihî sözlükler kelimelerin listesi ve başka dil veya dillerdeki karşılığının yanı sıra

gramer kurallarını, bazen telaffuz şekillerini içerir. Tarihî sözlüklerin bir türü olan manzum sözlükler, sözlük biliminin sanat olarak tanımlanmasına sebep olmuştur.

Özbek sözlük biliminin başlangıcı şüphesiz Türk halklarının ortak manevi mirası, dilimizin ölümsüz abidesi olan “Divanü Lügati>t-Türk”e kadar uzanır. Bu sözlük içeriği ve yapısal özelliklerine göre dünya leksikografisinde ciddi bir hadise sayılmaktadır. Bugüne kadar Türk dillerinde yapılan sözlüklerde “Divanü Lügati’>t-Türk”ün yapısal özelliklerinin devam ettiğini açıkça görmek mümkündür (Yuldashev, 2011: 251-258).

Yine Yuldashev’e göre Özbek Türkçesinin Batı sözlükçülük anlayışına göre hazırlanan önemli sözlüklerinin özellikle XIX. yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıktığı bilinmektedir. Bu dönemdeki sözlüklerin çoğu, Rusların Türkistan halkını daha yakından tanınması ya da Rusçanın yerli halk arasında yayılmasını sağlamak amacıyla gündeme gelmiştir. Bundan dolayı da onlarca Rusça Özbekçe çeviri sözlükler hazırlanmıştır. Bu tip sözlüklerin başında V. Nalivkin ve M. Nalivkina’ların birkaç defa yayınlanan Rusça-Sartça ve Sartça-Rusça sözlüğü gelir. Lazar Budagov’un Türk-Tatar Lehçelerinin Karşılaştırmalı Sözlüğü (Сравнительный словарь турецко-татарских наречий СПб: Типография Императорской Академии наук, 1869 I.T., 1871 II.T) de Türkistan’da sözlük bilimin gelişmesine büyük katkıda bulunmuştur (Yuldashev, 2011:252-253).

Özbekistan’da Sözlük Çalışmaları diğer lehçelerde de olduğu gibi bağımsızlık yıllarından sonra daha çok önem arz etmiştir sebebi “Ruslaştırılmış” bazı yer adları ve sözcükler tekrar ele alınmıştır ve değiştirilmiştir. Bugün de Özbekistanda bulunan yer, mekan adları, yabancı ülkelerden yeni girmeye başaran sözcükleri Özbekçeye çevirmeye başlayan bir grup gençler “Özbek dili gururumuz” sloganu altında gençleri Özbek dilini saf halini korumaya çağırmaktadırlar. Özbekistan Milli Ansiklopedisinin “Lügat” maddesinde, 1925 yılından bugüne kadar 50’den fazla alan üzerine 140 tane terminoloji sözlükleri hazırlandığı ve bu sözlükler vasıtasıyla ilgili alanların terminolojisi düzene getirildiği kaydedilmektedir Bu gibi sözlük çalışmaları aşağıdaki tabloda sırasıyla gösterilmiştir:⁸

---

⁸ Daha ayrıntılı bilgi için bakınız: Dil ve Edebiyat Dergisi M. Yuldashev “Özbekistan’daki Sözlük Çalışmaları Hakkında Bir Değerlendirme” 2011: 251-258.

Tablo 1 Özbekçe Sözlükler

Sözlük Adı	Yazar Adı	Sene
Rusça-Özbekçe	Y. D. Polivanov	1926
	A. Zahirî	1927-1928
	K. Yudahin	1927
	U. Ahmedcanov ve B. İlyazov	1931
	S. Rahmeti ve A.Kadirî	1934
	V. Reşetov	1935
	Özbekistan Bilimler Akademisi Dil ve Edebiyat Enstitüsü	1950-55, 1954, 1959
Özbek Klasik Edebiyatı Eserlerini Okumak İçin Kısa Sözlük	P. Şemsiyev ve S. İbrahimov	1953
Nevai Eserleri Sözlüğü	P. Şemsiyev ve S. İbrahimov, Editör E. Fazilov	1983-1985
Fergana Ağızlarının Zanaatla İlgili Söz Varlığı	S. İbrahimov	1956-1959
Özbek Halk Ağızları Sözlüğü	Editör: Ş. Şabdurahmanov	1972
İçtimai-Siyasî Terimler Sözlüğü	Editör: Âlim Usman	1976
Yer Adlarının Kısa Açıklamalı Sözlüğü	Z. Dosimov ve H. Egemov	1977
Coğrafi Adların Anlamlarını Biliyor musunuz?	S. Karayev	1970
Coğrafi Adların Anlamlar	S. Karayev	1970
Orta Asya Yer Adları Tarihinden	H. Hasanova	1977
Yer Dil	H. Hasanova	1977
Özbek Dilinin Açıklamalı Sözlüğü	-	1981
Özbekçe-Türkçe	N.Mahmudov, Ertuğrul Yaman	1993
Türkçe Özbekçe ve Özbekçe Türkçe Sözlük	Berdak Yusuf	1993
Taşkent Toponimler	S. Korayev	1991
Cizzah Vilayeti Toponimler	B. Örinboyev	1992
Özbek İsimleri Sözlüğü	E. Begmatov	1991-1998
Kur'an-ı Kerim Sözlerinin Arapça-Özbekçe İndeksli Sözlüğü	B. Hasanov	1995
Çağdaş Özbek Dilinin Aktif Sözleri açıklamalı sözlüğü	A. Nurmanov ve A. Hacıyev	2001
Özbek Dilinin Açıklamalı Sözlüğü	Özbekistan Bilimler Akademisi Ali Şir Nevai Dil ve Edebiyat Enstitüsü	2006-2008

Yukarıda bahsettiğimiz çalışmalar Özbekçe 'de yapılan Sözlük Çalışmasının ne kadar da önemli olduğunu ve bu alanda büyük bir emek sarf edildiğine sadece bir örnekti. Bu ve buna benzer çalışmalar hiçbir zaman sonlanmayacak aksine zaman geçtikçe sözlükler güncellenir ve daha da kapsamlı çalışmalar ortaya çıkacaktır. Bugüne kadar hazırlanan filolojik sözlükler kategorisine giren çeviri, imla, terim, açıklamalı ve belli bir alanla ilgili sözlükler birer dil hazinesi olarak halka hizmet etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESERLERİN SÖZ VARLIĞINI İNCELENMESİ

Bu çalışmada Ötkir Hoşimov'un "Sevgi Kıssaları" adlı kitabından Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Kuyuş Tarozisi adlı eserlerin bağlam sözlüğü oluşturulmuş ve ayrı ayrı başlıklar altında incelenmiştir.

1. HURKİTİLGAN TÜŞ ADLI ESERİNİN SÖZ VARLIĞI

Sözcük türleri genel itibari ile adlar ve fiiller olarak iki başlık altında incelenmektedir. Biz de bu çalışmada ele aldığımız sözcükleri, tür bakımından iki başlık altında inceledik. İnceleme kısmında sadece sözlüksel anlamı olan kelimeler incelendiği için edat, bağlaç, ünlem, özel isim, zamir gibi dil bilgisel anlamlı unsurlar ele alınmamıştır.

1.1. ADLAR

Söz varlığı incelemelerinde söz denilen kavramın içine nelerin dâhil edildiği, "sözcük" tanımının nasıl yapıldığı gibi noktalar büyük önem taşır. Bu kabuller neticesinde elde edilen verilerin değerlendirilmesi değişebilecektir ve başka çalışmalarla yapılacak karşılaştırmalar da bundan doğrudan etkilenecektir. Bu bağlamda üzerinde durulması gereken ilk nokta söz varlığı kavramı ile kelime hazinesi, kelime dağarcığı vb. kavramlarla neyin ifade edilmek istendiğinin açık olarak belirtilmesidir. Kelime hazinesi, bir metinde yer alan kelimeleri temsil eder. Söz varlığı ise kelime hazinesini kapsar ve bunun yanında diğer söz varlığı unsurlarına dair hazineyi de içerir (Baş, 2011: 53).

Çalışmada sözcük yapısında ve söz öbeği yapısında olan unsurları tespit edildi. Tespit edilen unsurlar, sıklık sayıları çoktan aza olacak şekilde sıralanmıştı. Sıklık sayıları aynı olan unsurlar ise alfabetik olarak sıralanmıştır.

1.1.1. Sözcük Yapısındaki Adlar

Sözcük yapısındaki adlar, tek anlamlı ve çok anlamlı olmak üzere iki başlık halinde incelenmiştir.

1.1.1.1. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar

Tek anlamlı sözcük yapısındaki adlar en fazla 13, en az 1 kere tekrarlanmıştır. Bunların çoktan aza sıralandığı şöyledir:

kättä: (13), bälä: (11), keyin: (11), köz: (9), sây: (8), kün: (7), yân: (7), âyi: (6), dädä: (6), kız: (6), kök: (6), yer: (6), boyi: (5), qol: (5) eçki: (5), päliz: (5), gâp: (4), kartoşka: (4), qâvun:(4), nârsä: (4), sekin: (4), üst: (4), äkä: (3), ârä: (3), bäländ: (3), qandaq (3), şunaqa: (3), täyâq: (3), uç: (3), yänä: (3), äncä: (2), âpä: (2), âppâk: (2), ätrâf: (2), ärkân: (2), avval: (2), bâsvâldi: (2), buqa: (2), böläk: (2), cim: (2), çäylä: (2), çekkä: (2), dârâz: (2), diydâr: (2), hämmä: (2), ikki: (2), ingiçkä: (2), iş: (2), kâliş: (2), kältäk: (2), karga: (2), qor: (2), läb: (2), mänä: (2), mäşâq: (2), mäysä: (2), nârigi: (2), oğıl: (2), otlâq: (2), puştä: (2), sâyä: (2), suv: (2), şähär: (2), şirin: (2), täg: (2), törvä: (2), tiş: (2), tüş: (2), uruş: (2), uzun: (2), ükä: (2), yaqın: (2), yâmân: (2), yärim: (2) , yâş: (2), yelkä: (2), âdät: (1), ädir: (1), ägär: (1), âgır: (1), âhistä: (1), äläm; (1), âk: (1), aql: (1), âlä: (1), âlâv: (1), âläy: (1), âlti: (1), ânä: (1), äräväçä: (1), ärgüvân: (1), ärpä: (1), äsmân: (1), aspirant: (1), äşülä: (1), âvâz: (1), âyâq: (1), äzim: (1), bähâr: (1), bärävär: (1), bärğäk: (1), bärmâq: (1), bâş: (1), bâşâq: (1), beğubâr: (1), beqasäm: (1), bet: (1), brigädır: (1), bulut: (1), burçak: (1), buyruğ: (1), cıqqa: (1), cüdä: (1)çaqalok: (1), çakqân: (1), çälqançä: (1), çertä: (1), çilläk: (1), çit: (1), çiyduqobä: (1), çoğ (1), çöntäg: (1), çopân: (1), dâim: (1), däraht: (1), dävâm: (1), er: (1), ertä: (1), es: (1), etäk: (1), hältä: (1), hämmä: (1), här: (1), hâtin: (1), hävâ: (1), häyrân: (1), häzir: (1), heç: (1), hursänd: (1), huştäk: (1), iç: (1), qanday: (1), kâp: (1), käsä: (1), keçä: (1), kemşik: (1), kiçik: (1), kinoteatr: (1), kışlok: (1), kızıq: (1), kolyaska: (1), qorä: (1), qorquv: (1), köpik (1), köyläk: (1), külgı: (1), kuyâş: (1), küyäv: (1)lävlägi: (1), läzzät: (1), mâmaqaldiräk: (1), mäyli: (1), mäyüs: (1), meh mân: (1), mehribân: (1), miyä: (1), muz: (1), nâvçä: (1), nâvdä: (1), ocär: (1), on: (1), orin: (1), ortä: (1), ot: (1), oyun: (1), pänä: (1), Panorama: (1), päst: (1), peşin: (1), peşingäçä: (1), räst: (1), säfär: (1), sâğınç: (1), sâvuq: (1), sigir: (1), skameyka: (1), sökiş: (1), şädân: (1), şärmändä: (1), şim: (1), şoq: (1), şunçälik: (1), täbelçi: (1), tağın: (1), tãmân: (1), täniş: (1), tärsäki: (1), tarvuz: (1), tâş: (1), tâtli: (1), tâvuş: (1), täyyâr: (1), tizzä: (1), tölä: (1), torğay: (1), tosätdän: (1), töy: (1), tübsiz: (1), tup: (1), tuyğu: (1),uy: (1), uç: (1), vraç: (1), yahşi: (1), yalang: (1), yängi: (1), yâz: (1), yelin: (1), yıl: (1), yoğoç: (1), yok: (1), yoläk: (1), yüräk: (1), yuvâş: (1)zoğorä: (1), zum: (1).

Aşağıda söz konusu eserdeki tek anlamlı sözcük yapısındaki adların sayısal verilerine yönelik tablo verilmiştir:

Tablo 2. Tek Anlamli Sözcük Yapısındaki Adlar

Tekrar Sayıları	Tekrar Eden Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
10 ve üzeri	3	35
9	1	9
8	1	8
7	2	14
6	5	30
5	4	20
4	6	24
3	8	24
2	46	92
1	150	150
Toplam	226	406

İncelediğimiz eserde, tek anlamli sözcük yapısındaki 226 farklı ad, 406 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, kelimelerin kaç kere tekrarladığını, orta kısım kelimelerin sayılarını, sağ taraf ise tekrarlanan kelimelerin sıklık sayılarının toplamını ifade etmektedir.

1.1.1.2. Çok Anlamli Sözcük Yapısındaki Adlar

Sözcük yapısında olan çok anlamli adlar en fazla beş, en az iki farklı anlamda kullanılmıştır. Bunlar anlamlarına ve sıklık sayılarının çokluğuna göre şöyle sıralanmıştır.

Beş anlamli Sözcük yapısından Adlar: bir (15)

İki Anlamli Sözcük yapısından Adlar: âğız (4), gäl: (3), yâş: (2), uzâk: (2),

Aşağıda söz konusu eserdeki çok anlamli sözcük yapısındaki adların sayısal verilerine yönelik tablo verilmiştir:

Tablo 3. Çok Anlamli Sözcük Yapısındaki Adlar

Farklı Anlam Sayıları	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
5	1	15
2	4	11
Toplam	5	26

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, çok anlamli sözcük yapısındaki 5 farklı ad, 26 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, adların kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım farklı anlamda kaç tane ad olduğunu, sağ taraf ise farklı anlamlara sahip kelimelerin sıklık sayılarını ifade etmektedir.

1.1.2. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar

Söz öbeği yapısındaki adlar da tek anlamlı ve çok anlamlı olarak incelenmiştir. Lakin metinde sadece tek anlamlı söz öbeği yapısındaki adlar tespit edilebilmiştir. Bunlar en fazla 3, en az 1 kere tekrarlanmıştır. Sıklık sayılarına göre şöyle sıralanmıştır:

hâr kün: (3), äcinä kâvüş (2), birpäs: (2), häliyäm: (2), ikkälä: (2), kâp kârä: (2), yâş bälä: (2), ädätädägidäy- (1), ällänimä: (1), ançäginä: (1), äpälärçä: (1), ärpäzâr: (1), ävunçâq: (1), bir mähäl: (1), bir märtä: (1), birdän: (1), birgä (1), bizgäyäm: (1), cäcciginä- (1), ertäsigä: (1), esimdä bâr: (1), eträläb: (1), häv oşändä: (1), heç kim: (1), heç nimä: (1), ikkitä: (1), ikkinçi: (1), kättäkân: (1), keçkurun: (1), kıp kızıl: (1), kızäläk: (1), kızçä: (1), köz yâş (1), kün böyi (1), nimägäyäm: (1), orâkçi: (1), şiringinä: (1), toğrisida (1), yahşilab: (1).

Tablo 4. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar

Tekrar Sayıları	Söz Öbeği Sayıları	Sıklık Sayıları
3	1	3
2	6	12
1	32	32
Toplam	39	47

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, söz öbeği yapısındaki 39 farklı ad, 47 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, söz öbeği yapısındaki unsurların kaç kere tekrarlandığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane söz öbeği olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

1.2 EYLEMLER

Eylemler sözcük yapısındaki eylemler ve söz öbeği yapısındaki eylemler olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir.

1.2.1. Sözcük Yapısındaki Eylemler

Sözcük yapısındaki eylemler de kendi arasında tek anlamlılar ve çok anlamlılar olmak üzere sınıflandırılmıştır.

1.2.1.1. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler

Tek anlamlı sözcük yapısından eylemler en fazla 13, en az 1 kere tekrarlanmıştır:

de-(13), bol- (10), kör- (9), bil- (8), karä- (7), bâr- (7), kı1-(6), otir- (6), ber- (5), kâl- (4), kırq- (4), kül- (4), yât- (4), äyt- (3), âl- (3), başlä- (3), eşit- (3), hâhâlä- (3), ket- (3), körsat- (3), täni- (3), tüş- (3), yetäklä- (3), yıglä-(3), yür- (3), bāk- (2), aç-(2), bäs- (2),

cävdirä- (2), hohlä- (2), horsin- (2), kötär- (2), kuy- (2), oynä-(2), säkrä- (2), tãp- (2), tohtä- (2), tüşun- (2), tut- (2), ur- (2), ye-(2), älänglä- (1), årkalä- (1), äyämä- (1), bağlä- (1), bākır- (1), bākرای- (1), buril- (1), cöna- (1), çağır- (1), çağp- (1), çäräklä- (1), çäynä- (1), çık-(1), çıkar-(1), çiyillä-(1), çiz- (1), dävdirä- (1), dorillä- (1), et- (1), ezgülä- (1), gäpir- (1), gäpläş- (1), häydä- (1), ırğı- (1), iç- (1), ikkilän- (1), indä- (1), işän- (1), kadä- (1), kayna- (1), kayri- (1), kaytär- (1), kelgäç- (1), kir- (1), koliş- (1), köm- (1), kömil- (1), köriş- (1), koşil- (1), kuy- (1), oħşä- (1), öl- (1), öt- (1), pırpırä- (1), piş- (1), senlä- (1), sindir- (1), sizlä- (1), sorä- (1), sudrä- (1), süz- (1), teg- (1), ter- (1), tipirçilä- (1), tirä- (1), tök-(1), tökı- (1), töldir- (1), töy- (1), töygiz- (1) uhlä- (1), uläktir- (1), uril-(1), uşlä- (1), yälin-(1), yänbäşlä- (1), yändir- (1), yäsä- (1), yeç-(1), yeyiş: (1), yoç- (1), yügür- (1), yum- (1), yumala- (1).

Tablo 5. Tek Anlamli Sözcük Yapısındaki Eylemler

Tekrar Sayıları	Tekrar Eden Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
10 ve Üzeri	2	23
9	1	9
8	1	8
7	2	14
6	2	12
5	1	5
4	4	16
3	12	36
2	16	32
1	74	74
Toplam	115	229

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, tek anlamli sözcük yapısındaki 113 farklı eylem, 229 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, kelimelerin kaç kere tekrarlandığını, orta kısım tekrarlanan kelimelerin sayılarını, sağ taraf ise tekrarlanan kelimelerin sıklık sayılarının toplamını ifade etmektedir. Yine dikkat çeken bir husus, eylemlerin tekrar sayıları azaldıkça, eylem sayılarının ve sıklık sayılarının toplamı bir istisna dışında artmaktadır. Bu değerlendirmeye 10 ve üzeri tekrar eden eylemler dâhil değildir.

1.2.1.2. Çok Anlamli Sözcük Yapısındaki Eylemler

Çok anlamli sözcük yapısından eylemler en fazla 6, en az 2 farklı anlamda kullanılmıştır.

Altı anlamli sözcük yapısından eylem: kııl- (6).

Dört anlamli sözcük yapısından eylem: kaytär- (4).

İki anlamlı sözcük yapısından eylem: ärt- (2).

Aşağıda söz konusu eserdeki çok anlamlı sözcük yapısındaki eylemlerin sayısal verilerine yönelik tablo verilmiştir.

Tablo 6. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler

Farklı Anlam Sayıları	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
6	1	6
4	1	4
2	1	2
Toplam	3	12

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, çok anlamlı sözcük yapısındaki 3 farklı eylem, 12 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, eylemlerin kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım farklı anlamda kaç tane eylem olduğunu, sağ taraf ise farklı anlamlara sahip eylemlerin sıklık sayılarını ifade etmektedir.

1.2.2. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler

Sözü geçen eserden sadece tek anlamlı söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki eylemler tespit edilmiştir.

1.2.2.1 Tek Anlamlı Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler

karäb koy- (2), ötib ket-(2), bilâl- (1), bolib kâl: (1), çâpib ket- (1), çârdânâ kur- (1), dorillâb kâlgân: (1), emib koy- (1), esimgâ tüşib ket- (1), eşitib qâl- (1), häräkât kıl- (1), häyrân bol- (1), ilcäyib koy: (1), imâ kıl- (1), kaytgim kel- (1), ketib kâl- (1), kirib ket (1), kiyib âl- (1), kızârib ket- (1), kızib yât- (1), köpäyib kâl- (1), körgim keldi: (1), korqa pisä: (1), қоşиб yubâr- (1), külib yubâr- (1), mäşharâ kıl- (1), otirib âl- (1), sâlib ber- (1), todälänib tur- (1), türmüş kur- (1), tüşinib kâl- (1), ulâktirib yubâr- (1), uygâtib yubâr- (1), yahşi kör- (1), yält et- (1), yâtib âl- (1), yeb âl- (1), yeb bol- (1), yetib bâr- (1), yetib kelgunimça- (1), yigläb yubâr- (1), kızârib ket- (1).

Söz konusu eserdeki tek anlamlı söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki eylemlerin sayısal verilerine yönelik tablo şu şekilde verilmiştir:

Tablo 7. Tek Anlamlı Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler

Farklı Anlam Sayıları	Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Sayıları	Sıklık Sayıları
2	2	4
1	40	40
Toplam	42	44

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki 42 farklı eylem, 44 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, söz öbeği yapısındaki unsurların kaç kere tekrarlandığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane söz öbeği (birleşik eylem) olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

1.3. KALIP SÖZLER

Türkçenin söz varlığında atasözü, deyim, ikileme gibi kalıplaşmış sözler bulunmaktadır. Bu özellik, dilin söz varlığını zenginleştirdiği gibi, dil kullanıcılarına sözlü ve yazılı iletişimde çok çeşitli anlatım yolları sunmakta ve Türkçenin yabancılara öğretiminde belirgin bir rol oynamaktadır.

Bu başlık altında eserde tespit ettiğimiz kalıplaşmış sözler olarak deyimler, atasözleri, ikilemeler, argo sözlere, yer verilmiştir. Eserde atasözlerinin olmadığı tespit edilmiştir. Diğer kalıp sözler şu şekildedir:

1.3.1. Deyimler

Deyimler, sözlük anlamıyla gerçek anlamından az çok ayrı, ilgi çekici anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbekleridir (TDK, 2005: 517)

Saraçbaşı ve Minnetoğlu'ya (2002: 7) göre deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Donmuş, kemikleşmiş hâldedirler. Sözcüklerinde meydana gelebilecek en küçük bir değişiklik bile manalarını değiştirir. Kısa ve özlüdürler. En az iki sözcükle kururlar. Çoğunlukla mastar halindedirler, fiil çekimine girebilirler. Deyimlerin çoğunda kalıplaşmış sözden çıkan anlam, sözcüklerin gerçek anlamından başkadır. Bazı deyimlerde ise anlam, kelimelerin gerçek anlamına uygundur. Bir dua ya da ilençteki kalıplaşmış söz topluluğu, onun deyim sayılmasına elverişli bir anlatım güzelliği ve çekiciliği taşıyorsa deyim sayılabilir. Allah geçinden versin, Adı batasınca örneklerinde olduğu gibi. Kimi deyimlerin doğuş nedenleri, bir olay ya da hikâyeye dayanmaktadır.

Aksoy, deyimleri biçim ve kavram özelliklerine göre değerlendirmiştir. Biçimsel özellikleriyle ilgili şu bilgilere yer vermektedir: “Deyimler, kalıplaşmış sözlerdir. Atasözleri gibi kısa ve özlü anlatım araçlarıdır. En az iki sözcüğün bir araya gelmesiyle oluşmaktadır ve biçim olarak iki türe ayrılmaktadırlar. Birinci bölümü, sözcük öbeği durumundaki deyimler oluşturmaktadır. İkinci bölümü ise tümce durumundaki deyimler oluşturur. Kimi sözler, fiil çekiminin değişmesi ile atasözü iken deyim, deyim iken atasözü durumuna girebilir” (1995: 38-40). Aksoy, deyimlerin kavram özellikleriyle ilgili şu bilgilere yer vermektedir: “Deyim, bir kavramı belirtmek için bulunmuş özel bir

anlatım kalıbıdır. Genel kural niteliğinde bir söz özelliği taşımaz. Deyimi atasözünden ayıran en önemli özellik budur. Deyimlerin amacı, bir kavramı ya özel bir kalıp içinde ya da çekici, hoş bir anlatımla belirtmektir. Atasözlerinin amacı ise yol göstermek, ders ve öğüt vermek, ibret almamız için gerçekleri bildirmektir. Deyimler, kavramsal özellikleri bakımından de iki grupta incelenmektedir. Birinci grubu oluşturan deyimlerde kalıplaşmış sözden çıkan anlam, sözcüklerin gerçek anlamının dışındadır. İkinci grubu oluşturan deyimlerde ise kalıplaşmış sözden çıkan anlam, sözcüklerin gerçek anlamları dışında değildir” (1995: 40-43).

İncelediğimiz eserde deyimler 1 kere tekrarlanmıştır. 7 farklı deyim 7 yerde kullanılmıştır: äläm kııl: (1), eşitib qâl- (1), başigä itti künini sâl- (1), coş urib ket- (1), häyrân qâl- (1), köz oynä- (1), orâk tüş- (1).

Tabloda söz konusu eserdeki deyimlerin tekrar sayıları, sayıları ve sıklıkları verilmiştir:

Tablo 8. Deyimler

Tekrar sayıları	Deyim sayıları	Sıklık sayıları
1	7	7
Toplam	7	7

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, toplamda 7 farklı deyim 7 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, deyimlerin kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane deyim olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

1.3.2. İkilemeler

İkilemeler, Güncel Türkçe Sözlükte “anlamı güçlendirmek için aynı kelimenin tekrarlanması, anlamları birbirine yakın, karşıt olan veya sesleri birbirini andıran kelimelerin yan yana kullanılması” olarak geçmektedir. Örneğin; aşağı yukarı, büyük küçük, alt üst, düşe kalka.

Türkiye’de bu konu üzerine kapsamlı çalışmalardan birini yapmış olan Hatiboğlu ise ikilemeleri “anlatım gücünü arttırmak, anlamı pekiştirmek, kavramı zenginleştirmek amacıyla, aynı sözcüğün tekrar edilmesi veya anlamları birbirine yakın yahut karşıt olan ya da sesleri birbirini andıran iki sözcüğün yan yana kullanılmasıdır” diye tanımlamıştır (1981: 9).

Eserde geçen ikilemeler sayısı 2 adettir onlar: şaşä pişä: (1), yäkkäm dükkäm:(1).

Aşağıda söz konusu eserdeki ikilemelerin tekrar sayıları, sayıları ve sıklıkları verilmiştir.

Tablo 9. İkilemeler

Tekrar sayıları	İkileme sayıları	Sıklık sayıları
1	2	2
Toplam	2	2

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, toplamda 2 farklı ikileme 2 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, ikilemelerin kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane deyim olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

1.3.3. Argo Sözcükler

İncelediğimiz eserde argo sözcükler'in sadece 2 adet olduğu tespit edilmiştir onlar: *sässik*:(8), *buzuğ*: (2) 'dir.

Tablo 10. Argo Sözcükler

Tekrar sayıları	Argo sözcük sayıları	Sıklık sayıları
1	2	10
Toplam	2	10

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, toplamda 2 farklı *Argo Sözcükleri* 10 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, ikilemelerin kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane deyim olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

2. UZUN KEÇALAR ADLI ESRİNİN SÖZ VARLIĞI

2.1. ADLAR

2.1.1. Sözcük Yapısından Adlar

Sözcük yapısındaki adlar, tek anlamlı ve çok anlamlı olmak üzere iki başlık halinde incelenmiştir.

2.1.1.1. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar

Tek anlamlı sözcük yapısındaki adlar en fazla 54, en az 1 kere tekrarlanmıştır. Bunların çoktan aza sıralandığı şöyledir:

kız: (54), keyin: (24), yänä: (23), qol: (19), bår: (18), nimä: (17), kitåb: (15), plaş: (15), gāp: (14), eşik: (13), hikāyā: (13), åhång: (11), ålām: (10), åvāz:(10), başka:(10), emäs:(10), hāmån:(10), suv:(10), kün:(11), çıråk:(9), yelkå:(9), buyån: (8), derāzå:(8), er:(8), hazån: (8), kåft:(8), kõngil:(8), küz:(8), yāngi: (8), årgamçi: (7), baş: (7), bugün:(7), hātın:(7), hāzir:(7), kågāz:(7), kışlåk:(7), mәнā:(7), negå:(7), sårç:(7), yüråk: (7), båg:(6), birāntå:(6), birdån:(6), çehrå:(6), hånå:(6), hat:(6), hātircām:(6), hāyācån:(6), huddi:(6), ilhām:(6), kitåbçå:(6), nårså:(6), nur:(6), stol:(6), tāmån:(6), yıl:(6), åk: (5), anık:(5), birāv:(5), çindån:(5), çirayli:(5), dāvām:(5), gāzetå:(5), hår:(5), qahrāmån:(5), negådir:(5), oyçån:(5), şunaqa:(5), tåni-(5), uç:(5), üç:(5), üst:(5), yāmgır: (5), yån: (5), yolkå: (5), åhistå:(4), ånå:(4), ånhår:(4), åsår:(4), åyåk:(4), çål:(4), dåim:(4), ertågå:(4), fikr:(4), ikki:(4), kåttå: (4), qalb:(4), keskin:(4), qadām:(4), låb:(4), måyüs:(4), nāhåtki:(4), nari: (4), palto:(4), peşånå:(4), şer:(4), tåg:(4),tåhririyåt:(4), tørt:(4), undå:(4), vāzir:(4), yålgån:(4), yålin-(4), yigit:(4), åkå: (3), årålåş: (3), åst: (3), åstånå: (3), åtåylåb: (3), åyål: (3), bålånd: (3), beihtiyår: (3), bepårvå: (3), beş: (3), bilåk: (3), cåy: (3), çårşånbå: (3), çet: (3), daraht: (3), direktår: (3), ertå: (3), hå: (3), hāvå: (3), icåd: (3), ilgari: (3), institut: (3), kabål: (3), qarşı: (3), kızgış: (3), kölmåk: (3), külgi: (3), kuvånç: (3), küy: (3), måhkām: (3), mårtå: (3), muz: (3), nåtåniş: (3), ne: (3), ortå: (3), pâyåndåz: (3), pāyt: (3), sååt: (3), såddå: (3), sålqın: (3), sāvål: (3), stul: (3), şåhår: (3), şårttå: (3), şekilli: (3), şulå: (3), tağın: (3), tålkın: (3), tez: (3), tramvay: (3), tuflı: (3), universitet: (3), yāmån: (3), yårim: (3), yığı: (3), Åfråsiyåb: (2), åkl: (2), ançå: (2), årt: (2), åvvål: (2), åynå: (2), bekåt: (2), böpti: (2), boş: (2), boyåk: (2), bulut: (2), cāvåb: (2), cåzibåli: (2), cim: (2), çekkå: (2), çinår: (2), dålå: (2), divan: (2), dost: (2), dürüst: (2), eng: (2), gåh: (2), gåhå: (2), gål: (2), gålåti: (2), göşåk: (2), hålqåb: (2), hāmrah: (2), hårrak: (2), hāzil: (2), heç: (2), hırå: (2), høl: (2), hup: (2), iç: (2), ilık: (2), ingiçkå: (2), isi: (2), iyåg: (2), iztiråb: (2), qalām: (2), qanaqa: (2), qarå: (2), qarångi: (2), kåsib: (2), kåtibå: (2), qavåt:

(2), kayıkça: (2), ketidän: (2), kiprik: (2), kişi: (2), kıssa: (2), köprik: (2), kulok: (2), kundüz: (2), kuyaş: (2), maktâb: (2), mänâ: (2), mâvhüm: (2), mâvzu: (2), mâzzâ: (2), muhârir: (2), muhlis: (2), mümkün: (2), nâşriyât: (2), nâticâ: (2), nâvbât: (2), nihâyât: (2), okıtuvçı: (2), ortâk: (2), ot: (2), pâncârâ: (2), pâstâk: (2), râis: (2), römâl: (2), sâfâr: (2), sâhifâ: (2), sâmä: (2), sârgış: (2), sâvuq: (2), sâyâ: (2), sevgi: (2), simik: (2), solgın: (2), spektakl: (2), sumka: (2), şâhdâm: (2), şâir: (2), şim: (2), tâkdir: (2), târih: (2), tâş: (2), temir: (2), teatr: (2), tinç: (2), tirsâk: (2), trâlleybus: (2), tugmä: (2), tun: (2), uçraşuv: (2), ümr: (2), vâqeä: (2), vâtân: (2), zângâr: (2), yâlgız: (2), yâprâk: (2), yeng: (2), yogân: (2), aççık: (1), âcirâliş: (1), âciz: (1), âdât: (1), âddiy: (1), âfişâ: (1), âgır: (1), âhâr: (1), âhli: (1), âilâ: (1), âkiş: (1), âkkuş: (1), âks: (1), âläm: (1), albättâ: (1), âld: (1), âlicânâb: (1), âlis: (1), âlpâz: (1), alti: (1), âmânât: (1), ânâ: (1), ândâyok: (1), âppâk: (1), ârâsidâ: (1), ârgüvân: (1), âriqçâ: (1), ârkâ: (1), armiya: (1), âsân: (1), asfalt: (1), âsmân: (1), ât: (1), atlas: (1), âtrâf: (1), ây: (1), âyb: (1), âydin: (1), âz: (1), âziz: (1), bab: (1), bâhâr: (1), bând: (1), bâri: (1), bâşâng: (1), bâyâ: (1), beçârâ: (1), beğarâz: (1), bemâni: (1), birdâniğâ: (1), birgâ: (1), bolâcâk: (1), boşlık: (1), buklâglik: (1), bunaqa: (1), bundây: (1), burçâk: (1), bütün: (1), câcci: (1), çâng: (1), cimcit: (1), cüdâ: (1), cuvân: (1), çârpâyâ: (1), çâtâk: (1), çöntâk(1), dâdâ: (1), dâfâtân: (1), daqıka: (1), dâmlâ: (1), dârpârdâ: (1), dârrâv: (1), dârs: (1), dâşnâm: (1), dâvâ: (1), dâvr: (1), detal: (1), devâr: (1), dimâg: (1), dökân: (1), dunyâ: (1), duşânbâ: (1), duşman: (1), ekrân: (1), erkâ: (1), ertâlâb: (1), eski: (1), etâk: (1), etibâr: (1), fâmiyâ: (1), fâsl: (1), fâzilât: (1), gâzâb: (1), gödâk: (1), gül: (1), hâftâ: (1), hâqidâ: (1), hâlis: (1), hâliyâm: (1), hâlkâ: (1), hârakât: (1), harf: (1), hârgın: (1), hâssâ: (1), hâtâ: (1), hättâ: (1), havli: (1), hâyır: (1), hâyran: (1), hicâlât: (1), hükm: (1), hunuk: (1), içki: (1), içi: (1), ifâdâ: (1), ilân: (1), iltimâs: (1), incik: (1), ism: (1), istâk: (1), kâç: (1), kâdr: (1), kâlğâz: (1), kañçâ: (1), kând: (1), kândây:(1), kândil: (1), kâpğâg: (1), karavot: (1), kâş: (1), kâtiy: (1), kayerdâ: (1), kaysi: (1), keçirâsiz: (1), keçkurun: (1), kelişdik: (1), kencâ: (1), kino: (1), kırğâk: (1), kısqâ: (1), kiyiniş: (1), köçâ: (1), kofta: (1), köhlikkinâ: (1), köksi: (1), kolyaska: (1), kömâkçi: (1), körâ: (1), közgü: (1), korquv: (1), köşik: (1), koşni: (1), kündâlik: (1), kurs: (1), kuş: (1), kütübğânâ: (1), lâmpâ: (1), lây: (1), lâyik: (1), lâyqa: (1), mâkul: (1), mâlhâm: (1), mânzârâ: (1), mârcân: (1), mâsâlâ: (1), mâşinkâ: (1), mâşq: (1), mâslâhât: (1), mâyin: (1), mâyli: (1), mehr: (1), mezân: (1), misâl: (1), müddât: (1), muhâbbât: (1), muğavâ: (1), muncâ: (1), mungli: (1), müzey: (1), nâfis: (1), nâhât: (1), nâhuşlik: (1), nâlâ: (1), nâmus: (1), nâzik: (1), neân: (1), niyât: (1), nohaq: (1), oğıl: (1), oğırği: (1), oğşaş: (1), orin: (1), ortâkçân: (1), ortâmiyânâ: (1), öcâr: (1), ökinç: (1), öpkâ: (1), örâglik: (1), ötkinç: (1), ötkir: (1), öy: (1), özga: (1), pâdâ: (1),

pahtâ: (1), pāk: (1), pārçâ: (1), pāri: (1), pâyân: (1), poşna: (1), puç: (1), puşti: (1), rāhmât: (1), rāst: (1), rāvşân: (1), rāyân: (1), rāzilik: (1), recâ: (1), rim: (1), römâlçâ: (1), romantika: (1), røyhat: (1), sâğınç: (1), sâkâl: (1), sâkin: (1), sâlginä: (1), samolyot: (1), sâtr: (1), sel: (1), sigaret: (1), singil: (1), sim: (1), soqmāk: (1), song: (1), söz: (1), sükünât: (1), supâ: (1), sût: (1), suyânçığ: (1), şâbädâ: (1), şâd: (1), şâdâ: (1), şâfâk: (1), şâh: (1), şâhâr: (1), şâmâl: (1), şârpâ: (1), şârşârâ: (1), şârt: (1), şâşilinç: (1), şâvķın: (1), şîâr: (1), şift: (1), şikâstâ: (1), şim: (1), şirin: (1), şunçâ: (1), şundâk: (1), şundây: (1), tâbâssum: (1), tâlâbâ: (1), tâmâğ: (1), tâmoşâ: (1), tânbeh: (1), tâng: (1), târâf: (1), tâşķari: (1), tâsâvvur: (1), tâsmâ: (1), tâşviş: (1), tâvuş: (1), tepâ: (1), tınık: (1), tirnâk: (1), titrâk: (1), tivit: (1), tizzâ: (1), toğri: (1), tök: (1), tolķın: (1), tosâtdân: (1), tük: (1), tumanlık: (1), turmuş: (1), turna: (1), tüşüniş: (1), ufk: (1), umid: (1), unaka: (1), üç: (1), vaķt: (1), vâziyât: (1), vâzmin: (1), visâl: (1), vucud: (1), zâlvâr: (1), ziyâfât: (1), yaħlit: (1), yakın: (1), yâkkâş: (1), yâlinç: (1), yâni: (1), yânik: (1), yârâ: (1), yârdâm: (1), yâtâķhânâ: (1), yây: (1), yer: (1), yoğe: (1), yölâk: (1), yuķâri: (1), yumsâk: (1).

Tablo 11. Tek Anlamli Sözcük Yapısındaki Adlar

Tekrar Sayıları	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
10 ve üzeri	19	307
9	2	18
8	8	64
7	11	77
6	16	96
5	19	95
4	29	116
3	55	165
2	108	217
1	327	327
Toplam	594	1482

İncelediğimiz eserde, tek anlamli sözcük yapısındaki 594 farklı ad, 1482 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, kelimelerin kaç kere tekrarladığını, orta kısım kelimelerin sayılarını, sağ taraf ise tekrarlanan kelimelerin sıklık sayılarının toplamını ifade etmektedir.

2.1.1.2. Çok Anlamli Sözcük Yapısındaki Adlar

Sözcük yapısında olan çok anlamli adlar en fazla beş, en az iki farklı anlamda kullanılmıştır. Bunlar anlamlarına ve sıklık sayılarının çokluğuna göre şöyle sıralanmıştır.

Beş anlamli Sözcük yapısından Adlar: âdâm: (16).

Dört Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar bir: (42).

Üç Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar: çukur: (7), hämmä: (8), iş: (10), âldi: (4), bälä: (5), ahır: (4).

İki Anlamlı Sözcük yapısından Adlar: keräk: (16), köp: (15), köz: (15), endi: (13), yüz: (11), keçä: (10), yok: (9), yahşi: (7), yaş: (7), tuyğu: (6), häli: (3), hayâl: (3), häyât: (3), päst: (3), räng: (3), âhirmi: (2), bolmäsä: (2), kattık: (3), tüş: (2), uzâk: (2).

Aşağıda söz konusu eserdeki çok anlamlı sözcük yapısındaki adların sayısal verilerine yönelik tablo verilmiştir:

Tablo 12. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar

Farklı Anlam Sayıları	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
5	1	16
4	1	42
3	6	38
2	20	135
Toplam	28	231

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, çok anlamlı sözcük yapısındaki 28 farklı ad, 231 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, adların kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım farklı anlamda kaç tane ad olduğunu, sağ taraf ise farklı anlamlara sahip kelimelerin sıklık sayılarını ifade etmektedir.

2.1.2. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar

Söz öbeği yapısındaki adlar da tek anlamlı ve çok anlamlı olarak incelenmiştir. Bunlar en fazla 16, en az 1 kere tekrarlanmıştır. Sıklık sayılarına göre şöyle sıralanmıştır: yazuvçı: (16), şunçälik: (5), heç kaçân: (4), başqaça: (4), kaçândän: (4), kändäydir: (4), köpdän buyân: (4), ällaqandäy: (3), bäri bir: (3), bir âz: (3), heç kim: (3), kabulhänä: (3), on beş: (3), simyâğaç: (3), tâpdä: (3), şundäginä: (3), tütqiç: (3), bütünläy: (2), älämli: (2), bâsgänçä: (2), birinçi: (2), bir lähzä: (2), bir näfäs: (2), bittä: (2), gözällik: (2), här bir: (2), hâzirginä: (2), heç nimä: (2), ikkinçi: (2), qalämkaş: (2), qatiyät: (2), qayokqa: (2), köz yaş: (2), kubbdâr: (2), nimägädir: (2), nurli: (2), sepkildâr: (2), sirli: (2), supäçä: (2), şu yerdä: (2), şunçäki: (2), tezginä: (2), uykusiz: (2), yänâyäm: (2), ädämligini: (1), ällaqaçân: (1), ällaqayokdä: (1), älläneçük: (1), ällänimä: (1), anıq fänlär: (1), äsäbiy: (1), ävvälä: (1), ävvälgi: (1), äynävänd: (1), bäläkäy: (1), bälälärçä: (1), bariçä: (1) bâyägi: (2), bir birimiz: (1), bir lähzälik: (1), bir tödä: (1), bir yärim yıl: (1), bir zum: (1), birän märtä: (1), birinçi bâr: (1), bitiriş keçä: (1), bütün başli: (1), çet el: (1), çizikçä: (1), däm âliş küni: (1), eskilik: (1), güldâr: (1), gülşän: (1), hädikli: (1), här haldä: (1), här säfär:

(1), häyälçän: (1), häyätii: (1), hindiy: (1), huşçaqçaq: (1), icâdkâr: (1), içkâri: (1), ikkitä: (1), işânçsız: (1), işhânä: (1), kaçândir: (1), on kaçâmça: (1), kaçayaykin: (1), kaçâräçä: (1), yaqıngäçä: (1), käsälmänd: (1), käsbdâş: (1), kättäkân: (1), kaçayâkdän: (1), kaçayerdädir: (1), kaçayokdä: (1), keçägi: (1), keçgä yaqın: (1), keçgäçä: (1), keräklük: (1), keyinginä: (1), kısilib ketgän közlär: (1), köpinçä: (1), köp tirajlık: (1), köz kıri: (1), köz ongidä: (1), küç bağışlä- (1), kul räng: (1), küngäçä: (1), kursdâş: (1), mäslähätli iş: (1), mäydä gäp: (1), nâçar kıyâfä: (1), nâmusli: (1), nâriği: (1), nimänidir: (1), on kaçäm: (1), ortä âsiyâ: (1), oyläb yilläb: (1), özgäçä: (1), özi bâşdä: (1), püştiräng: (1), rängsiz (1), sänät sârâyı: (1), sâvuqkân: (1), sâvuqkımä: (1), sehirlı: (1), sepkilli: (1), serğaş: (1), serşävqın: (1), sevgili: (1), şädân: (1), şädäsi: (1), şu päyt: (1), şu yerni: (1), şundâqqımä: (1), tänkıdçi: (1), täräfgär: (1), tärtmä: (1), tegäcäklük: (1), tengdâş: (1), tolin oy: (1), u yoq bu yoqka: (1), u yoqdä tursin: (1), umidsiz: (1), uyätsiz: (1), üçinci: (1), ümrlük: (1), vâzirlik: (1), zimdän: (1), yâmgırpöş: (1), , yânbâş: (1), yâş bälä: (1), yilläb: (1).

Aşağıda söz konusu eserdeki tek anlamlı söz öbeği yapısındaki adların sayısal verilerine yönelik tablo verilmiştir

Tablo 13. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar

Tekrar Sayıları	Söz Öbeği Sayıları	Sıklık Sayıları
10 ve üzeri	1	16
5	1	5
4	5	20
3	10	30
2	27	54
1	115	115
Toplam	159	240

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, söz öbeği yapısındaki 159 farklı ad, 240 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, adların kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım farklı anlamda kaç tane ad olduğunu, sağ taraf ise farklı anlamlara sahip kelimelerin sıklık sayılarını ifade etmektedir.

2.1.3.Çok Anlamlı Söz Öbeği Yapısından Adlar

İki anlamlı Söz Öbeği Yapısındaki Adlar: yängilik: (2),

Söz öbeği yapısından çok anlamlı kelimeler incelenen eserde sadece tek örnek bulunmuştur ve iki sıklıkla geçmiştir.

2.2. EYLEMLER

Eylemler sözcük yapısındaki eylemler ve söz öbeği yapısındaki eylemler olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir.

2.2.1. Sözcük Yapısındaki Eylemler

Sözcük yapısındaki eylemler de kendi arasında tek anlamlılar ve çok anlamlılar olmak üzere sınıflandırılmıştır.

2.2.1.1. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler

Tek anlamlı basit eylemler en fazla 79, en az 1 kere tekrarlanmıştır: de- (79), bol- (34), yâz- (30), oylâ- (28), bil- (23), kel- (22), karâ- (15), sorâ- (13), otir- (12), ket- (11), buril- (10), cilmây-(10), kül-(10), eslä- (9), gâpir-(8), kı1- (8), pâyka-(8), sez-(8), titrâ-(8), tur- (8), işlä-(7), köriş-(7), tur- (7), tohtâ- (6), uşlä- (6), ğaşlik- (5), kiy-(5), tikil-(5), tohtâ- (5), yığlä-(5), gâplâş-(4), indâ-(4), kâl- (4), öldir-(4), tüşin-(4), uçrâş-(4), ğorsin-(3), işân- (3), işlä -(3), izlä-(3), karâmâslik: (3), kıynâl-(3), kızar-(3), kork-(3), körin-(3), öğşâ-(3), rânci-(3), sağın-(3), sarğay-(3), sön-(3), şıtrlä-(3), şivirlâ-(3), urin-(3), yâlvâr-(3), yân- (3), yât-(3), yâzâver- (3), yügür-(3), cârânglä-(2), çâp-(2), çek-(2), egil-(2), et- (2), ezğilâ- (2), ğâhlâ-(2), kârälâ-(2), karât-(2), kayril-(2), keçir-(2), kıs-(2), körsât-(2), lâvillâ-(2), maqtâ-(2), öğir-(2), öp-(2), silkin-(2), silkit-(2), şubhâlân-(2), tasvirla-(2), titkilâ-(2), tök- (2), töşâ: (2), tuğıl-(2), turmâklâ-(2), tut-(2), uç-(2), yâp-(2), yâşâ-(2), yeç-(2), yetiş-(2), âçin- (1), âçiş- (1), âdâş- (1), âldâ- (1), âldir- (1), ârt- (1), ârzânläştir- (1), âsiltir-(1), äytâl- (1), äytâl- (1), bâhslâş- (1), bâriş- (1), bâsil-(1), ber- (1), beril-(1), bilâl-(1), birğälâş-(1), boşâş-(1), boşât-(1), böylâ-(1), boysundur-(1), ciddiylâş-(1), cüncik-(1), çängällâ-(1), çimir-(1), çöçi-(1), dâzmällâ-(1), demâk-(1), demek-(1), ekânini-(1), entikkânçâ: (1), eslä-t-(1), ezil-(1), ğıcin-(1), häyâcânlan-(1), häydâ-(1), häydâl-(1), häzillâş-(1), icirğan- (1), ingrän-(1), işlä-t-(1), kadâ-(1), kâkıl-(1), kânik-(1), kez-(1), kiyğâz-(1), kıykır-(1), kızgân-(1), könik-(1), körsât-(1), kuvân-(1), küydir-(1), küzât-(1), oğşât-(1), oş-(1), otirâver-(1), oylân-(1), öğril-(1), öpiş-(1), ör-(1), örâ- (1), ötkâz-(1), özgärtir-(1), pâstlä- (1), piçirlâ-(1), pirpirât-(1), saçirât-(1), säkrâ-(1), sâlâmlâş- (1), sânc-(1), sekinlä-(1), sığmâ- silci-(1), silkâ-(1), suğ-(1), süyân-(1), şâşil-(1), tâlik-(1), tâpil-(1), târt-(1), täyyârlâ-(1), tâzälâ-(1), tebrât-(1), teg-(1), tep-(1), tepkilâ-(1), terlâ-(1), tik-(1), tipirçilâ- (1), tirâ-(1), titirâ-(1), tohtât-(1), tol-(1), toldir-(1), tüşir-(1), tüşüntiriş-(1), tutil-(1), tutâ- (1), uçrât-(1), unut-(1), ur-(1), uril-(1), urüş-(1), uyâl-(1), uyğân-(1), uzâklâş-(1), uzul-

(1), üylän-(1), vārāklä-(1), yāğ-(1), yāğdir-(1), yâk-(1), yândir-(1), yärä-(1), yâriş-(1), yâyıl-(1), yâzil-(1), yet-(1), yiltillä-(1), yoçalä-(1), yoktır-(1), yukârıla-(1).

Tablo 14. Tek Anlamli Sözcük Yapısından Eylemler

Tekrar Sayıları	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
10 ve üzeri	13	297
9	1	9
8	7	56
7	3	21
6	2	12
5	5	25
4	6	22
3	22	66
2	32	64
1	122	122
Toplam	213	694

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, tek anlamli sözcük yapısındaki 213 farklı eylem, 694 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, kelimelerin kaç kere tekrarlandığını, orta kısım tekrarlanan kelimelerin sayılarını, sağ taraf ise tekrarlanan kelimelerin sıklık sayılarının toplamını ifade etmektedir.

2.2.1.2. Çok Anlamli Sözcük Yapısındaki Eylemler

Çok anlamli basit eylemler en fazla beş, en az iki farklı anlamda kullanılmıştır.

Beş anlamli sözcük yapısından eylemler: çık- (10).

Dört anlamli sözcük yapısından eylemler: açıl- (4), tüş- (8).

Üç anlamli sözcük yapısından eylemler: bäs- (6), kör- (20), kötär- (8), küt- (6), öt- (6), taşlä- (5).

İki anlamli sözcük yapısından eylemler: sekin: (11), oқы- (10), tüşün-(10), yür- (9), bitir- (6), kir- (6), yok- (5), koy- (4), tãp- (3), aç- (2), âklä- (2), äväylä- (2), äylän- (2), çıkar- (2).

Tablo 15. Çok Anlamli Sözcük Yapısındaki Eylemler

	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
5	1	10
4	2	12
3	6	51
2	14	74
Toplam	23	147

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, çok anlamli sözcük yapısındaki 23 farklı eylem, 147 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, eylemlerin kaç farklı anlamda kullanıldığını,

orta kısım farklı anlamda kaç tane eylem olduğunu, sağ taraf ise farklı anlamlara sahip eylemlerin sıklık sayılarını ifade etmektedir.

2.2.2. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler

Söz öbeği (*birleşik eylem*) yapısındaki eylemler de tek anlamlılar ve çok anlamlılar olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir.

bolib kâl- (9), hüräkät kıl- (8), qarâb koy- (8), çıkıb ket- (6), bilib tur- (3), cimib kâl- (3), häyrân bol- (3), keçä kâl- (3), köz üzmä- (3), kiyib âl- (3), kızärib ket- (3), pärvâ kıl- (3), yältüräb yât- (3), uçirib koy- (3), yürüb ket- (3), bir kara- (2), çâpib ket- (2), demâqçı bol- (2), ehtiyât bol- (2), elân kıl- (2), häfä bol- (2), his et- (2), kılğim kel- (2), imâ kıl- (2), qarâb âl- (2), qarâb kâl- (2), kelib tur- (2), kezib çık- (2), kirib kel- (2), koltıqlâb âl- (2), ket- (2), köyâ kâl- (2), koyib yubâr- (2), kuçâqlâb âl- (2), külib yub- (2), oylâb kör- (2), oylänib tur- (2), rähät kıl- (2), siltâb taşlä- (2), tipirçilâb ket- (2), tegäcäklik kıl- (2), tohtâb kâl- (2), turib kâl- (2), uşlâb âl- (2), uygänib ket- (2), uzâklâşib ket- (2), zerikâ başlä- (2), yänib tur- (2), yârķ etib ket- (2), yetib âl- (2), âh çek- (1), ähtärişgä urin- (1), âķib kel- (1), âķıb tüş- (1), ârâ ber- (1), ârzu kıl- (1), ât koy- (1), âyâklärini çäliştir- (1), äylänib kâl- (1) äytib tur- (1), bäcärib koy- (1), bärüb kel- (1), bärüb tur- (1), bilsä bol- (1), bitmäy keläyâtgän: (1), bolib çık- (1), bölmägän gäp: (1), burib âl- (1), cähli çık- (1), cäncäl kıl- (1), çäng bäsib yât- (1), cilmäyib tur- (1), cönâb ket- (1), çarķ urm- (1), çıkarib taşlä- (1), çıkıb bär- (1), çil çil bolib ket- (1), çilip et- (1), çirâyli kılıb: (1), çirsillätib çoğ säçrät- (1), çirt yumib âl- (1), däm âl- (1), deb koy- (1), deb yât- (1), degisi kel- (1), duç kelgän: (1), duç kelib kâl- (1), engäşib âl- (1), ergä ber- (1), ergä teg- (1), ergäştirib ket- (1), eşitgisi kel- (1), färķığä bär- (1), fikr kel- (1), gäp aç- (1), gäpirişgä urin- (1), gäşi kel- (1), goşäkni kütär- (1), häl kıl- (1), häyəcänlänib ket- (1), häyälgä tâl- (1), häyrân kâl- (1), häyrân qarâb kâl- (1), hiķillâb kâl- (1), his kıl- (1), his hıyânät kıl- (1), höngräb yubâr- (1), ilticâ kıl- (1), iltimäs kıl- (1), işdän häydä- (1), ivib ket- (1), iymänib äyt- (1), izläb yür- (1), kâçib yür- (1), kädäm koy- (1), kalbining nürli bir pärçäsığä äylän- (1), kalkıb tur- (1), kanäkä kılıb- (1), kaytib kel- (1), keç açıl- (1), keç kir- (1), kemirä başlä- (1), ketib kâl- (1), kim bilsin: (1), kirib, kitâb çıkar- (1), kiyib kör- (1), kızıķa başlä- (1), kōngırâķ ciringläb kâl- (1), kōngırâķ kıl- (1), kōnikib kâl- (1), kōnikib ket- (1), körä başlä- (1), körüb kâl- (1), körinib körinib tur- (1), koşib koy- (1), kōtärilib ket- (1), koying oylämä: (1), köz öngigä keltirib koy- (1), közdän keçir- (1), kuçâğını aç- (1), kuçäyib ket- (1), kütib kâl- (1), kuvänib ket- (1), lävillâb tur- (1), lävillâb yän- (1), mäcbur et- (1), mäzä kıl- (1), mudrâķ ket- (1), näfäsi kayt- (1), näfäsi kısıl- (1), nihâyäsığä yet- (1), nur

saçilib tur- (1), nur yağılıb tur- (1), oqıb berä âl- (1), oräb âl- (1), ötişlärini bilän: (1), otirib qâl- (1), oyläb yür- (1), öpib çıq- (1), ötib ket- (1), özini bäsib âl- (1), päydä bol- (1), päräläb ket- (1), räd et- (1), räncib qâl- (1), saçılib yât- (1), sağınıb qâl- (1), säkräb tur- (1), säräk säräk qıl- (1), siltäb yubâr- (1), sirqırätib yubâr- (1), soräb tur- (1), suğurib âl- (1), süzib yür- (1), şerik qıl- (1), şiväläb yağ- (1), taqqa tohta- (1), täläb qıl- (1), tänib qâl- (1), tänküd qıl- (1), tãpib ber- (1), tãplänib qâl- (1), tãrqab ket- (1), täsävur qıl- (1), täsvir etil- (1), täyanib tur- (1), teatrğä tüşmä- (1), tikilib qâl- (1), tikilib tur- (1), titrüb tur- (1), töldirib yubâr- (1), tolib qâl- (1), turtib çıq- (1), tüşinib yet- (1), tüşünä älmäslik: (1), tutib tur- (1), urib ket- (1), uzilib ketäyätgändek: (1), vâz keç- (1), zirilläb ket- (1), yäd et- (1), yaqşi çıqmäs: (1), yaqşi körinib ket- (1), yälingüdek bol- (1), yamğır sävälä- (1), yapışib yât- (1), yärq etib qaräb koy- (1), yärq etib qarä- (1), yäşäy älmämä- (1), yäzä ket- (1), yäzib qay- (1), yäzib yüräver- (1), yäzsä yäzäversin: (1), yelkä yetib kel- (1), yetib qâl- (1), yıklıb ket- (1), yıqulğidek bolib qâl- (1), yoqıb koyıl- (1), yol âl- (1), yol boşät- (1).

Tablo 16. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler

Tekrar Sayıları	Söz Öbeği Birleşik Eylem	Sıklık Sayıları
9	1	9
8	2	16
6	1	6
3	11	33
2	35	70
1	171	171
Toplam	221	305

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki 221 farklı eylem, 305 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, söz öbeği yapısındaki unsurların kaç kere tekrarlandığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane söz öbeği (birleşik eylem) olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

2.2.3. Çok Anımlı Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler

İki anlamlı Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler: kirib qâl- (2).

İncelediğimiz eserde çok anlamlı söz öbeği yapısından Birleşik Eylemler sadece bir tanesi tespit edilmiş ve iki sıklıkla kullanılmıştır.

2.3. KALIP SÖZLER

2.3.1. Deyimler

İncelediğimiz eserde deyimler en fazla 8, en az 1 kere tekrarlanmıştır. 83 farklı deyim 105 yerde kullanılmıştır: yaqşi kör- (8), başını quyı sâl- (4), baş çayqa- (3), başidän

ötgän- (3), himâyâ kıl- (3) uf târt- (3), ilâcım yok (2), ilâci bâriçâ: (2), ƣolını ƣıs- (2), târtib âl- (2), aççık ƣısmât: (1), aççık hâƣıkat: (1), ârzıƣıb kut- (1), bahtı ƣarâ: (1), bahtlı bol: (1), bâş silk- (1), bâşi âylänib ket- (1), bâşi bilän şongıb ket- (1), bâtib ket- (1), bâtib tur- (1), bezib ket- (1), bilâgânlik ƣıl- (1), bir nâfäs hayâl sür- (1), esi ket- (1), imkân bâriçâ (1), işlâtmây ƣoy- (1), iztirâb çek- (1), izzât nâfsini himâyâ kıl- (1), ƣadri öt- (1), ƣâgâz ƣârälâ- (1), ƣâgâzgâ tüşir- (1), ƣah ƣah ur- (1), közlâridâ yâş ƣalk- (1), ƣâp ƣarâ bol- (1), ƣâp ƣarâgâ ƣıƣarış: (1), ƣarâr ƣıl- (1), ƣarsâk ƣâl- (1), ƣaşlârını uçir- (1), ƣızârib bozâr- (1), ƣızışib ket- (1), ƣoğırçâƣdek oynâtib ƣoy- (1), ƣol siltâ- (1), köngli âğri- (1), köngli bol- (1), köngli çök- (1), köngli gâş bol- (1), köngli ƣaƣıb tüş- (1), könglini kemir- (1), közlâridâ sâvuƣ ot yâltırâb ket- (1), lâppâ lâyıƣ kel- (1), lârzâgâ sâl- (1), nimâ hâƣƣı bâr: (1), nuƣtâ ƣoy- (1), oygâ tâl- (1), ruhi tetik ƣâyfi çâğ (1), sâlâm ber- (1), sâvuƣƣınâ sor- (1), sevib ƣâl- (1), sir yâşir- (1), sorâb hâm otirmâ- (1), şilƣimlik ƣıl- (1), tâmânini âl- (1), tâmoşâ ƣıl- (1), tân âl- (1), tânâ ƣıl- (1), tâng ât- (1), tâpib böpti: (1), târk et- (1), toƣıb ƣıƣar- (1), tökib sâlâ bâşlâ- (1), tuğyân ur- (1), turmuşgâ ƣık- (1), tüş ƣâbi ğırâ şirâ eslä- (1), tutƣıç bermâs- (1), tuyğulâr uygân- (1), üy çây sâliş- (1), vâdâ ber- (1), vaƣtını âl- (1), yâmân kör- (1), yâtığı bilän tüşüntirişgâ hârâkât ƣıl- (1), yürâgi betlâmây yür- (1), yürâgi gupillâb ur- (1), yürâgi gürsillâb ket- (1).

Tablo 17. Deyimler

Tekrar Sayıları	Deyim Sayıları	Sıklık Sayıları
8	1	8
4	1	4
3	4	12
2	4	8
1	73	73
Toplam	83	105

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, *Deyimler* 83 farklı deyim 105 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, deyimlerin kaç kere tekrarlandığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane deyim olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

2.3.2. İkillemeler

İkillemeler, Güncel Türkçe Sözlükte “anlamı güçlendirmek için aynı kelimenin tekrarlanması, anlamları birbirine yakın, karşıt olan veya sesleri birbirini andıran kelimelerin yan yana kullanılması” olarak geçmektedir. Örneğin; Yavaş yavaş, irili ufaklı, aşağı yukarı gibi.

Eserde geçen ikilemeler sayısı 11 ve 11 sıklıkla geçmiştir ve ikilemelerin hepsi aynı kelimenin tekrar edilmesiyle oluşmamıştır.

İkilemeler şöyledir: äks sädâ: (1), änä änä: (1), ârä çârâ: (1), bârä bârä: (1), bârgän säyin: (1), egri bugri: (1), kâp kârâ: (1), çariçmä çariç: (1), katâr katâr: (1), kelib kelib: (1), silkinä silkinä: (1).

Tablo 18. İkilemeler

Tekrar Sayıları	İkilemelerin Sayıları	Sıklık Sayıları
1	11	11
Toplam	11	11

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, toplamda 11 *ikileme* 11 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, ikilemelerin tekrar sayılarını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane ikileme olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

2.3.3. Argo Sözcükler

İncelediğimiz eserde *Argo Sözcükler* sadece tek bulunmuş ve bir sıklıkta kullanılmıştır: dâvdir: (1).

2.3.4. Yansıma Sözcükler

Yansımalar, canlı cansız bütün varlıkların çıkardıkları sesleri yansıtan, (özellikle canlı varlıkların) dış görünüşlerini ve hareketlerini betimleyen, insanların yalnız kendilerinin deri, doku ve tat alma yoluyla hissedebildiği duyuları, sezimlerdi karşılayan sözcüklerdir. (Koca: 2010, s.9). Yansıma sözcükler ad, sıfat, zarf ve fiil gibi çeşitli türlerde kullanılabilir. Ayrıca cümlenin herhangi bir ögesinde de yer alabilir.

İncelediğimiz eserde en fazla 2, en az 1 kere tekrar eden yansıma sözcükler tespit edilmiştir onlar: vây: (2), ğıyķıllâ- (1), hââ: (1), çars: (1), şâpillâ- (1), tākıllât- (1), vuy: (1).

Tablo 19. Yansıma Sözcükler

Tekrar Sayıları	Yansıma Sayıları	Sıklık Sayıları
2	1	2
1	6	6
Toplam	7	8

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, toplamda 7 Yansıma sözcükleri 8 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, yansıma sözcüklerin tekrar sayılarını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane yansıma sözcüğü olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

3. KUYOŞ TAROZİSİ ADLI ESERİN SÖZ VARLIĞI

3.1.ADLAR

3.1.1. Sözcük Yapısındaki Adlar

3.1.1.1. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar

Tek anlamlı sözcük yapısındaki adlar en fazla 19, en az 1 kere tekrarlanmıştır. Bunların çoktan aza sıralanışı şöyledir:

nimä: (19), maşına: (17), toy: (16), dengiz: (13), yok: (14), ƙalıp: (12), kız: (11), lây: (11), nävbätçi: (11), küyäv: (10), kün: (9), köz: (8), tağın: (8), âdäm: (7), er: (7), eşik: (7), bâr: (7), baş: (7), hâzir: (7), kişi: (7), üy: (7), başqa: (6), dädä: (6), yol: (6), âvâz: (5), âydin: (5), bunaqa: (5), çirâk: (5), devâr: (5), gâp: (5), gışt: (5), hāmân: (5), ikki: (5), tışkari: (5), ümr: (5), yahşi: (5), yāngāk: (5), yelkä -(5), âlām: (4), ândä: (4), âst: (4), cüdä: (4), deräzä: (4), dârvâzä: (4), ħalät: (4), hâvli: (4), kâft: (4), ƙaynânä: (4), ƙol: (4), köçä: (4), lampoçka: (4), märtä: (4), orindik: (4), ortä: (4), ropärä: (4), yana: (4), yârüg: (4), âhäng: (3), aƙ: (3), ârƙa: (3), ätäyläb: (3), ätrâf: (3), ây: (3), äyvân: (3), dala: (3), emäs: (3), ħanädân: (3), hâr: (3), kafe: (3), ƙadäm: (3), ƙanaqa: (3), ƙârângı: (3), ƙârâvul: (3), ƙaş: (3), ƙäsälĥanä: (3), keräk: (3), kim: (3), ƙulâk (3), ƙuyaş: (3), mäykä: (3), müttäsil: (3), nâri: (3), nârigi: (3), nârsä: (3), negä: (3), sâç: (3), şâhâr:(3), şâh: (3), tâvuş: (3), tolƙın: (3), vrac: (3), yâlgız: (3), âdät: (2), âhistä: (2), âhvâl: (2), âräsidadä: (2), âriƙ: (2), âtä: (2), avtobus: (2), ävväl: (2), âyi: (2), âyâk: (2), äyni: (2), beş: (2), çaçƙân: (2), çekkä: (2), çoğ: (2), däbdäbä: (2), dârräv: (2), dohtir: (2), eng: (2), fäyz: (2), ha: (2), häli: (2), hāmşirä: (2), ħirä: (2), hunär: (2), iç: (2), ƙabinä: (2), ƙandâk: (2), ƙättä: (2), ƙattıƙ: (2), ƙayni: (2), keç: (2), ƙırgâk: (2), ƙiyikçä: (2), ƙıyin: (2), ƙum: (2), lâzzät: (2), mänzärä: (2), mäydân: (2), orin: (2), päkänä: (2), özgä: (2), pärvänä: (2), päyt: (2), şâfyâr: (2), tänä: (2), tirikçilik: (2), tuprâk: (2), üst: (2), yigirmä: (2), yigit: (2), yüräk: (2), advokat: (1), äks: (1), âƙşâm: (1), âlğa: (1), âlis: (1), âltin: (1), ânä: (1), äppâk: (1), äräbi: (1), ärtikçä: (1), ärzimäs: (1), äsir: (1), äsmä: (1), ât: (1), ätirgöl: (1), ätläs: (1), äybdâr: (1), äynä: (2), âz: (1), bädän: (1), bahänä: (1), baht: (1), bälä: (1), bäländ: (1), bälçik: (1), bariş- (1), barmağ: (1), başlık: (1), baht: (1), bâyägi: (1), bâzâr: (1), beädäd: (1), bekät: (1), bel: (1), bemähäl: (1), bepärvä: (1), bepisänd: (1), betâb: (1), bişin: (1), birgä: (1), biri: (1), bölim: (1), boş: (1), boşlık: (1), boyin: (1), brilliant: (1), bugün: (1), bundäy: (1), burun: (1), büt: (1), bütünläy: (1), buyâk: (1), buyân: (1), cânäcân: (1), cindek: (1), çâl: (1), çälä: (1), çämäsi: (1), çây: (1), çâyşâb: (1), çehrä: (1), çet: (1), çindän: (1), çöp: (1), däfätän: (1), dâim: (1), darah:

(1), dārāk: (1), dāri: (1), dārpärdä: (1), dāvām: (1), dejur: (1), desä: (1), dil: (1), dimâg: (1), dügänä: (1), erkäk: (1), es- (1), eski: (1), etibâr: (1), fikr: (1), futbol: (1), gäl: (1), galstuk: (1), gāräng: (1), garnitur: (1), gävüm: (1), giläm: (1), globus: (1), gumbüz:(1), ğaläti: (1), hâlät: (1), halka: (1), hânä: (1), härçänd: (1), hoş: (1), hâtin (1), häyât: (1), häyrät: (1), hid: (1), hocälik: (1), hâtircäm: (1), hursänd: (1), huşcağcağ: (1), ifädä: (1), ihçäm: (1), ilgäri: (1), işhänä: (1), jiguli: (1), kämây- (1), kâk: (1), käläversä: (1), kaççı: (1), kaçä: (1), kani: (1), karavot: (1), karz: (1), käsägül: (1), kavät: (1), kayâkdä: (1), kayaqça: (1), kayinsingil: (1), kaysi: (1), keçiräsiz: (1), kelin: (1), kelinpâşşä: (1), keskin: (1), kiçik: (1), kino: (1), kiriş: (1), kış: (1), kiyä: (1), kıyğaç: (1), kızil: (1), köksi: (1), konyak: (1), köngl: (1), körä: (1), koşni: (1), köyi: (1), köyläk: (1), kreslo: (1) kudä: (1), kurbaça: (1), kurs: (1), kuvanç: (1), londä: (1), mäâş: (1), mäbädä: (1), mähäl: (1), mäktäb: (1), mäkul: (1), märasim: (1), märcän: (1), mävhüm: (1), meyärdä: (1), müdirä: (1), mümkün: (1), näfäs: (1), näfis: (1), nân: (1), nânüştä: (1), näsihät: (1), nätäniş: (1), näzäri: (1), neylon: (1), nihâyädä: (1), nur: (1), nuţk: (1), oğil: (1), oğirlik: (1), oğşaş: (1), okış: (1), on: (1), ortâk: (1), oşändä: (1), oşändäy: (1), otboy: (1), ölçäv: (1), öpkä: (1), öy: (1), pâçä: (1), pâncärä: (1), pârçä: (1), pâstâk: (1), peştâk: (1), römâlçä: (1), rözgâr: (1), säät: (1), sädä: (1), säf: (1), sähil: (1), säkin: (1), sälâm: (1), sälkäm: (1), säthi: (1), sävçi: (1), sävuç: (1), säyyärä: (1), sekin: (1), sillik: (1), singäri: (1), singil: (1), sir: (1), sirğa: (1), skameyka: (1), söz: (1), sürmä: (1), şâhänä: (1), şämäl: (1), şärmändä: (1), şärpä: (1), şiddät: (1), şift: (1), şim: (1), şirin: (1), şübhä: (1), şunçäki: (1), şundä: (1), şundâk: (1), şundan: (1), şundäy: (1), şundäy: (1), şuur: (1), şuursiz: (1), täämil: (1), täg: (1), tähdid: (1), tähtä: (1), tämädä: (1), täntänä: (1), täräzi: (1), tarz: (1), täsävvur: (1), täşäynä: (1), täşviş: (1), tävân: (1), tayin: (1), televizor: (1), tınıç: (1), tokkız: (1), topik (1), toğri: (1), tört: (1), tosätdän: (1), tözân: (1), tüfli: (1), tumanlık: (1), tuynuk: (1), tüzük: (1), üzük: (1), ufk: (1), ukä: (1), unçälik: (1), ustä: (1), uyat: (1), uyum: (1), ümümän: (1), ünsiz: (1), vähimä: (1), vaqt: (1), väzn: (1), vestibyl: (1), yâz: (1), yil: (1), yumşâk: (1), yüz: (1), zähär: (1), zorgä: (1), zör: (1), zulmät: (1), zum: (1), zuvälä: (1).

Aşağıda söz konusu eserdeki tek anlamlı sözcük yapısındaki adların sayısal verilerine yönelik tablo verilmiştir:

Tablo 20. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar

Tekrar Sayıları	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
10 ve Üzeri	10	134
9	1	9
8	2	16
7	8	56

Tablo 20. (devam) Tek Anlamalı Sözcük Yapısındaki Adlar

6	3	18
5	14	70
4	19	76
3	35	105
2	52	104
1	274	274
Toplam	418	862

İncelediğimiz eserde, tek anlamalı sözcük yapısındaki 418 farklı ad, 862 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, kelimelerin kaç kere tekrarladığını, orta kısım kelimelerin sayılarını, sağ taraf ise tekrarlanan kelimelerin sıklık sayılarının toplamını ifade etmektedir.

3.1.1.2. Çok Anlamalı Sözcük Yapısındaki Adlar

Sözcük yapısında olan çok anlamalı adlar en fazla beş, en az iki farklı anlamda kullanılmıştır. Bunlar anlamlarına ve sıklık sayılarının çokluğuna göre şöyle sıralanmıştır.

Beş anlamalı sözcük yapısından adlar: bir: (26).

Dört anlamalı sözcük yapısından adlar: kıvık: (4).

Uç anlamalı sözcük yapısından adlar: yer: (7), ançâ: (5), mäyli: (3).

İki anlamalı sözcük yapısından adlar: âld: (8), endi: (9), huddi: (6), keçâ: (6), köp: (6). yân: (4), boy: (3), anık: (2), tãmân: (16).

Tablo 21. Çok Anlamalı Sözcük Yapısından Adlar

Farklı Anlam Sayıları	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
5	1	26
4	1	4
3	3	15
2	9	60
Toplam	14	105

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, çok anlamalı sözcük yapısındaki 14 farklı ad, 105 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, adların kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım farklı anlamda kaç tane ad olduğunu, sağ taraf ise farklı anlamlara sahip kelimelerin sıklık sayılarını ifade etmektedir.

3.1.3. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar

Söz öbeği yapısındaki adlar da tek anlamlı ve çok anlamlı olarak incelenmiştir. Lakin metinde sadece tek anlamlı söz öbeği yapısındaki adlar tespit edilebilmiştir. Bunlar en fazla 6, en az 1 kere tekrarlanmıştır. Sıklık sayılarına göre şöyle sıralanmıştır:

hämmäsi: (6), içkäri: (4), kandäydir: (4), yärim keçä: (4), bärlik: (3), bittä: (3), näriği: (3), aynıksä: (2), bäri bir: (2), beihtiyär: (2), bir zum: (2), birinçi: (2), här küni: (2), ikkälämiz: (2), ikkâvi: (2), kâp kârângı: (2), kattäkân: (2), keyinçalik: (2), negädır: (2), sözlä: (2), yälängâyäk: (2), yämâni: (2), tutkıç: (2), zags: (2), äfsänäviy: (1), âlävli: (1), ällakayer: (1), älläkım: (1), ârzu: (1), ävvälä: (1), äynäbänd: (1), ât: (1), başkaça: (1), beriräk: (1), beşinçi: (1), bilim yurtı: (1), bir mähäl: (1), bir özi: (1), bir tekis: (1), birav: (1), birdän: (1), bolmäsä: (1), böm boş: (1), bu bilän: (1), bu yerdä: (1), dähşätli: (1), dâiräkäs: (1), egäçi: (1), ğamgin: (1), hämmä närsä: (1), häyâliy: (1), heç kaçân: (1), heçäm: (1), süt räng: (1), keçäyäm: (1), kelin tüşgän uy: (1), ketgunçä: (1), keyingi: (1), keyinginä: (1), kimsäsiz: (1), kinâyäli: (1), kirişi bilän: (1), kôrquv: (1), kün ârä: (1), lâyli- (1), naqşinkâr: (1), näryaq: (1), nimä uçün: (1), nimä uçündür: (1), nimänidir: (1), ortä yaşlärdägi: (1), özgäçä: (1), pâpükdek: (1), sirlı: (1), şundäginä: (1), teptekis: (1), terapiya: (1), tezginä: (1), tip tınık: (1), tolin äy: (1), törtinçi: (1), törttä: (1), vähimäli: (1), yänäyäm: (1), yap yaruğ: (1), yer yüzidä: (1), yetärli: (1), yıgmä kârävât: (1), yoklig: (1), yol yoläkäy: (1), zähärginä: (1).

Aşağıda söz konusu eserdeki tek anlamlı söz öbeği yapısındaki adların sayısal verilerine yönelik tablo verilmiştir:

Tablo 22. Söz Öbeği Yapısındaki Adlar

Tekrar Sayıları	Söz Öbeği Sayıları	Sıklık Sayıları
6	1	6
4	3	12
3	3	9
2	17	34
1	66	66
Toplam	90	127

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, söz öbeği yapısındaki 90 farklı ad, 127 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, söz öbeği yapısındaki unsurların kaç kere tekrarlandığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane söz öbeği olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

3.2 EYLEMLER

3.2.1. Sözcük Yapısındaki Eylemler

3.2.1.1. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler

Sözcük yapısındaki eylemler de kendi arasında tek anlamlılar ve çok anlamlılar olmak üzere sınıflandırılmıştır.

Tek anlamlı sözcük yapısından eylemler en fazla 46, en az 1 kere tekrarlanmıştır:

bol- (46), kıl- (23), tur- (17), otir- (14), bår- (11), öt- (11), yür- (9), ket- (9), qarå- (8), åyt- (5), bil- (5) kål- (5), tüş- (5), tüşün- (5), yügür- (5), aç- (4), al- (4), başlä- (4), buril- (4), kir- (4), oylå- (4), pâyka- (4), tikil- (4), tohtå- (4), yåk- (4), cilmåy- (3), indå- (3), işlä- (3), tåşlä- (3), sez- (3), åbår- (2), åçil- (2), ållålå- (2), bågålå- (2), çıkar- (2), çimir- (2), et- (2), gåplåş- (2), håhlå- (2), ikkilån- (2), kiy- (2), koşil- (2), şåmålå- (2), tårt- (2), tåvlån- (2), tåyyårålå- (2), teg- (2), tuyul- (2), uşlä- (2), yaqın: (2), yåråklå- (2), yåt- (2), yubår- (2), yüpåt- (2), ål- (1), åqsåklån- (1), ålånglä- (1), åpkel- (1), åtil- (1), åtlånå- (1), åyå- (1), båplå- (1), böl- (1), båkır- (1), bårål- (1), båt- (1), belån- (1), ber- (1), cånlån- (1), cårånglä- (1), cönå- (1), çåkır- (1), çårçå- (1), çök- (1), çönqay- (1), çöz- (1), dāvålå- (1), dåzmålå- (1), demåk- (1), elt- (1), engåş- (1), ergåş- (1), eşit- (1), gåpir- (1), håtlå- (1), horsin- (1), iç- (1), icirgån- (1), ilin- (1), istå- (1), izlä- (1), qar- (1), qaråt- (1), katnå- (1), kav- (1), kaytåril- (1), keçik- (1), kıçkır- (1), kılåver- (1), kiyin- (1), kõn- (1), körin- (1), korq- (1), kötår- (1), kuç- (1), küçåy- (1), kuri- (1), kutlå- (1), küt- (1), kuy- (1), kuyuklåş- (1), låvillå- (1), okı- (1), õhşå- (1), õpiş- (1), õrnåt- (1), õtkaz- (1), sårçrå- (1), sågay- (1), sågın- (1), sårkrå- (1), sålåmlåş- (1), sep- (1), seskån- (1), sidir- (1), silå- (1), silk- (1), silkin- (1), siltå- (1), sorå- (1), südrå- (1), suyån- (1), şipşi- (1), şübhålån- (1), tahtlå- (1), tak- (1), tånı- (1), tånış- (1), tara- (1), tiniklåş- (1), tisåril- (1), titrå- (1), tohtåt- (1), tøk- (1), tosm- (1), turmåklå- (1), tutil- (1), tutåş- (1), tüşüntir- (1), uç- (1), ulåktir- (1), ürİL- (1), urinmå- (1), üz- (1), u yåkån: (1), yåkkå: (1), yåltirå- (1), yåp- (1), yåpiril- (1), yåpiş- (1), yåråş- (1), yåså- (1), yeç- (1), ye- (1), yet- (1), yetiş- (1), yigla- (1), yıkıl- (1), yügürgilå- (1), yum- (1).

Tablo 23. Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler

Tekrar Sayıları	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
10 ve üzeri	6	122
9	2	18
8	1	8
5	6	30

Tablo 23. (devam) Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler

4	10	40
3	5	15
2	24	48
1	116	116
Toplam	170	397

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, tek anlamlı sözcük yapısındaki 170 farklı eylem, 397 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, kelimelerin kaç kere tekrarlandığını, orta kısım tekrarlanan kelimelerin sayılarını, sağ taraf ise tekrarlanan kelimelerin sıklık sayılarının toplamını ifade etmektedir.

3.2.1.2. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler

Beş anlamlı sözcük yapısından adlar: çık- (14).

Dört anlamlı sözcük yapısından adlar: kör- (12), ur- (5).

Uç anlamlı sözcük yapısından adlar: koy- (4).

İki anlamlı sözcük yapısından adlar: de- (28), kel- (25), tıp- (2), tik- (2), tut- (2).

Tablo 24. Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler

Farklı Anlam Sayıları	Kelime Sayıları	Sıklık Sayıları
5	1	14
4	2	17
3	1	4
2	5	59
Toplam	9	94

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, çok anlamlı sözcük yapısındaki 9 farklı eylem, 94 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, eylemlerin kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım farklı anlamda kaç tane eylem olduğunu, sağ taraf ise farklı anlamlara sahip eylemlerin sıklık sayılarını ifade etmektedir.

3.2.2. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler

3.2.2.1. Tek Anlamlı Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısındaki Eylemler

Tek anlamlı söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki eylemler en fazla iki, en az bir kere tekrarlanmıştır:

çıkıp tur- (2), külib koy- (2), pãrvã kıl- (2), turib ket- (2), açgünçã: (1), açib yubãrdi: (1), aķşãm tüşib kãl- (1), âlib kel- (1), âlib ôt- (1), âlib otir- (1), ârzikib ket- (1), berib tur- (1), bilib koy- (1), bilib koysã- (1), bitirib koy- (1), bolib bãriş: (1), bolib ket- (1), çãmbãrãk kıl- (1), çıkã sãl- (1), çıkıp ketiş: (1), çirãgini lâpillãt- (1), çõnqayib otirib âl-

(1) däst kötär- (1), etibâr ber- (1), esänkirâb qâl- (1), eşitilib tur- (1) hädyä qıl- (1), hâhlägäniçä (1), hâtircäm bol- (1), his et- (1), içkäri kirib ket- (1), ilib qoyıl-(1), imâ qıl- (1), qarâb âl- (1), qarâb qoy- (1), qarângi bolib ket- (1), qarşäk çalib yubâr- (1), qatnâb yüräver- (1), kelib qâl- (1), kıçkırib yubâr- (1), kıstirib ket- (1), kirib âl- (1), kirib qâlâdigândek: (1), kirib qâl- (1), körgändäyâq: (1), körib qoy- (1), korinib ket- (1), körişib tur- (1), qorqıb ket- (1), quyuklaşib bâr- (1), oylâb bâr- (1), ökrâb yubâr-(1), ötib ket- (1), özgärib qâl- (1), päydâ bol- (1), pıqıllâb külib yubâr- (1), pildirâb kel- (1), pöpsä qıl- (1), seskänib ket- (1), surân sâl- (1), şâmâl tur- (1), şu yâqqa: (1), şu yâqqa qarâb: (1), tãmâşâ qıl- (1), täniy âl- (1), tärqab ket- (1), tarmâz ber- (1), tikilib bâr- (1), tohtâb qâl- (1), turib qâl- (1), tüşib qalış: (1), uçräşib qâl- (1), uyältirib qoy- (1), yelib bâr- (1), yolgä tüş- (1), yürä başlä- (1), yürüb ket- (1), yüzini bäs- (1), zağ änqıb tur- (1), zârär kılmäs: (1).

Tablo 25. Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Yapısından Eylemler

Tekrar Sayıları	Söz Öbeği (Birleşik Eylem) Sayıları	Sıklık Sayıları
2	4	8
1	76	76
Toplam	80	84

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, *söz öbeği (birleşik eylem)* yapısındaki 80 farklı eylem, 84 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, söz öbeği yapısındaki unsurların kaç kere tekrarlandığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane söz öbeği (birleşik eylem) olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

3.3. KALIP SÖZLER

3.3.1. Deyimler

İncelediğimiz eserde deyimler en fazla 3, en az 1 kere tekrarlanmıştır:

bahânâ qıl- (3), duç kelgän: (3), qatib qâl- (2), köz öngi: (2), til kälimägä kel- (2), turmuşgä çık- (2), açilib saçilib gäpläş- (1), ağır bät- (1), âmâdi çâp- (1), arzu qıl- (1), äyni vaqtidä: (1), äyşini kılib yür- (1), äytgäni yoq: (1), bahânâ diydâr gänimät: (1), baş qoy- (1), baş silk- (1), başdän äyâq- (1) başi guvullâb bâr- (1), başqa gâp bâr: (1), bätib bâr- (1), bätib bäräyâtgän: (1), bätib ket- (1), betâb bol- (1), bir âgız söz: (1), dilini siyâh kılib qoy- (1), egä bol-(1), gâp aç- (1), gâpini kes- (1), gäplärni kötäril kel- (1), häräkät qıl- (1), häväs qıl- (1), häväs kel- (1), hävâtirgä tüşib qâl- (1), häykäldek qatib tur- (1), hicälätli ähvâldä qâl- (1), horligi kel- (1), isitmäsi kötärilib ket- (1), idrâk et- (1), işängisi kelmäs: (1), kaqqayib tur- (1), qarâb çık- (1), qatmädän kelgän: (1), qävâgını sâl- (1), kılpängläb tur- (1), kinâyä bilän: (1), qoli kışkarâq: (1), qolini kötär- (1), qolini sık: (1),

köngli behuzur bolib ket- (1), köngli yârişib ket- (1), könglidä keçâyâtgân- (1), könglingiz tox böl- (1), könglini âgirit- (1), könglini âvlâş: (1), köz uzmâs: (1), közi tüş- (1), közim uçib tur- (1), közini âlib kâç- (1), közini loğ kıl- (1), kulfî dili kuçmâkçi bol- (1), kurib kâlgânde- (1), kuruk âhângdâ: (1), kuvâniş koy- (1), küzâtib koy- (1), iltimâs kıl- (1), lip et- (1), mehr koy- (1), mîk etmây: (1), muâmâlâ kıl- (1), olâr endi: (1), otkâzib koygân: (1), öygâ tâl- (1), sâlâm ber- (1), säyâk yürîş: (1), säyr kılış: (1), şipşitib koy- (1), şöppâyib otir- (1), tâgigâ yet- (1), teskâri qarâ- (1), tez yârdâm: (1), tinçlikmi: (1), tirkîrâb yâş çıkıb ket- (1), unutib kâldiriş: (1), unutib yubâr- (1), yârğ etib qarâ: (1), yelkâsini kîs- (1), yerdân çık- (1), yürâgi cizillâb ket- (1), yürâgi gupillâb ur- (1), yürâkni keng kıl- (1), zir yügürîb kâl- (1).

Tablo 26. Deyimler

Tekrar Sayıları	Deyim Sayıları	Sıklık Sayıları
3	2	6
2	4	8
1	90	90
Toplam	96	104

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, toplamda 96 farklı deyim 104 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, deyimlerin kaç farklı anlamda kullanıldığını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane deyim olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

3.3.2. Atasözü

İncelediğimiz eserde sadece 1 adet Atasözü 1 kere tekrarlanmıştır: yigit kişigâ kırk hünâr hâm âz: (1).

3.3.3. İkilemeler

İncelediğimiz eserde geçen *İkilemeler* en fazla 4 en az 1 kere tekrarlanmıştır: ârzu hâvâs: (4), tez tez: (4), gâdir budur: (2), ârâ çârâ: (2), bârâ bârâ: (2), âylântirib âylântirib: (1), çekkâ çekkâda: (1), kârs bädâbâng: (1), kâtar kâtar: (1), mäydâ çüydâ: (1), sekin sekin: (1), tüzük kuruk: (1), yâkkâm dukkâm: (1).

Tablo 27. İkilemeler

Tekrar Sayıları	İkilemelerin Sayıları	Sıklık Sayıları
4	2	8
2	3	6
1	8	8
Toplam	13	22

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, toplamda 13 *ikileme* 22 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, ikilemelerin tekrar sayılarını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane ikileme olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

3.3.4. Argo Sözcükler

Metinde sadece iki *argo sözcüğü* kullanılmıştır ve incelenmiştir onlar: kök köz: (1), pāk pākänä: (1).

3.3.5. Yansıma Sözcükleri

İncelediğimiz eserde geçen *yansıma sözcükler* en fazla 4 en az 1 kere tekrarlanmıştır: şāvullä- (4), ğıyķıllä- (2), güvüllä- (2), gurs gurs (1), çıķıllä- (1), kars ķurs: (1), ķurıllä- (1), kurs: (1), tāk et- (1), pāk pāk: (1), şäräķlä- (1),

Tablo 28. *Yansıma Sözcükler*

Tekrar Sayıları	Yansıma Sözcükler Sayısı	Sıklık Sayıları
4	1	4
2	2	4
1	8	8
Toplam	11	16

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, toplamda 11 *Yansıma sözcük* 16 sıklıkta kullanılmıştır. Tabloda sol taraf, ikilemelerin tekrar sayılarını, orta kısım tekrarlanan sayıda kaç tane Yansıma sözcüğün olduğunu, sağ taraf ise sıklık sayılarını ifade etmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ESERLERİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ

Bu bölümde incelediğimiz hikayelerin bağlamlı dizin ve bağlamsal sözlüğü oluşturulmuştur. Sözlüğü oluştururken inceleme kısmında sadece sözlüksel anlamı olan kelimeler incelendiği için *edat*, *bağlaç*, *ünlem*, *özel isim*, *zamir* gibi dilbilgisel anlamlı unsurlar sözlük kısmında ele alınmamıştır. Hikayeler orijinal eserdeki yerlerine göre sırasıyla incelenmiştir.

Yazar Ötkir Hoşimov'un *Sevgi Kıssaları* adlı eserde incelediğimiz hikayeler sırası şu şekildedir:

Tablo 29. Hikayelerin Sıralaması

Sıra	Eser Adı	Sayfa Numarası	Sayfa Sayısı
1	Hurkitilgan Tüş	29-35	6
2	Uzun Keçalar	58-84	26
3	Қуыоғ Тарозиси	113-128	15

1. HURKİTİLGAN TÜŞ ADLI ESERİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ

aç- bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek

Kättä yergä yetib kelgünimçä hävâ çäräkläb açilib ketdi eçkining ärkänini yeçib mällärgä қоşib yubardımdä (HT, 30/5).

Қорқувдән көзlärimni yumib äldim / ämmä kältäk tegmädi bir mähäl közimi açib қарäsäm Halima täyoқni (HT, 31, /6).

Şünaka kıp kızil edi birdän Töläş äkä ägzini kättä açib/ һähäläb külä başlädi (HT,33/12).

açil- delinmek, yırtılmak.

İngičkä päst tävuşdä äşülä äytä başlädi açil açil äқ täşlärä (HT, 32/6).

ingičkä päst tävuşdä äşülä äytä başlädi açil açil äқ täşlärä (HT,32/6).

äcinä kävüş: sandalet ayakkabı (dağda, derede yetişen yabancı otlardan yapılan ayakkabı).

Bir törgäy turgän yeridä tipirçiläb şädän säyrädi / Halima yänimdä otirib älib otlärdän äcinä kävüş (HT, 32/ 2).

Yıglämä dedim yälinib yıglämägin Halima қolidägi äcinä kävüşni uläқtirib (HT,32 /18).

ädät: alışkanlık, âdet.

Қolişmädi yäzdä tağın bir ädät çıkardıк här küni peşindä säy (HT,31/22).

ädätdägidäy: her zamanki gibi.

Öşä küni eträläb mämaқaldıräқ bolib cälä қuygäni / esimdä bär äyim ädätdägidäy eçkining yelini қäpini (HT,30/2).

ädir: dağ, tepe yanı, yamaç.

Oräқçilär närigi ädirgä ötib ketişgän kızib yätgän / ärpäzärlärni қuyaş yändirärdi (HT,32/23).

ägär: eğer.

Ägär özi çäқirmäsä tänimäsdim / u yoläkdän kolyaska yetäkläb bärärdi

(HT,34/5).

âgır: ağır.

*Üstidän säkräb säkräb bärärkänmän yelkämä ägır bir/ nârsä bâsib
tüşyâtgänini äncädän keyin bildim (HT,33/27).*

âgız:

1. insan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.

*Şünaқа kıp kızil edi / birdän Töläş äkä ägzini kättä açib hâhâlâb külä başlädi
(HT,33 /12).*

*Sässik dedi u ägzını töldirib töyni / başläyversäng häm bolärkän mänä küyâv
bälâyäm täyyâr (HT, 33/ 15).*

*Ärtib ägzimiz küyişigä qarämây yeb âlişdän läzzätlirâk /nârsä yoқ edi bizgä
(HT,31/27).*

2. söz, laf.

*Aқlimni tänigänimdän keyin bilsäm men şirin / begubâr tüş körâyâtgän
ekänmänu Töläş bir ägız (HT,33/32).*

âhistä: yavaş, aheste, ağır.

*Tübsiz äsmänning bir çekkäsidadä köpikdäy äppâk bulutlar/ âhistä süzib yürär
bäländ bäländlärädä cäcciginä (HT, 31/ 32).*

âk: ak, beyaz renk.

İngičkä päst tâvuşdä äşülä äytä başlädi / Äçil açil âk taşlärä (HT, 32/ 6).

âkä: ağabey.

*Çäylä säyäsidadä Hakim sässik bilän täbelçi Tölaş äkä çardänä / kırub otirgänçä
käsä kılingän bâsvâldini yeyişärdi (HT, 33/ 5).*

*Şünaқа kıp kızil edi / Birdän Töläş äkä ägzini kättä açib hâhâlâb külä başlädi
(HT,33 /12).*

Töläş äkä oşändä nimägâyäm şünaқа dediä (HT, 34/ 23).

akl: akıl

*Aqlimni tänigänimdän keyin bilsäm men şirin / beğubâr tüş köräyätgän ekänmänu
Töläş bir äğiz (HT, 33/ 31).*

âl- almak.

*Çopänini kiyib älgän Melivây yänbaşläb yätär yäläng / ayak bälälär uning
äträfida otirib älib nimägädir (HT, 30/10).*

Älib kelärdik / çoğdä kâp kâräyib pişgän kartoşkani şaşä pişä (HT, 31/ 25).

*Qorquvdän közlärimni yumib äldim ämmâ kältäk tegmädi / bir mähäl közimi açib
karäsäm Halima täyoqni (HT, 31/5).*

älä: alaca renk; ağırlıklı siyah beyaz.

*Fakat bir narsägä hursänd edim Halima / häm älä sigirini men bilän birgä
bâkardi keyin bilsäm (HT, 31/ 18).*

äläm: acı, keder, öfke.

*Lekin hâzir u kızni mäşarä kılışı äläm kıldi mengä/ Därâz bolsä sengä nimä
dedim älämimdän çiyilläb (HT,30 /22).*

äläm kıl: zoruna gitmek, acı çektirmek, öfkelendirmek.

*Lekin hâzir u kızni mäşarä kılışı äläm kıldi mengä /Därâz bolsä sengä nimä
dedim älämimdän çiyilläb (HT,30 /21).*

älänglä- sersemlemek, etrafa bakınmak.

*Qoydi häyrân bolib Halimägä qarädim u häm közläri / cävdiräb äträfgä älänglä
häv oşändä Melivoydän (HT, 33/20).*

älâv:ateş odun, kömür, ot vb. gibi yanıcı nesnelere tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık.

*Boyidä äläv yoqib körigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir
gäl men uydän kartoşka (HT,31/23).*

älây- ters ters bakmak, gözleri şaşkınlık yapmak.

Özing kaytar dedim / şunaqami Melivoyning kök közläri äläyib ketdi (HT,31/2).

ällänimä: bir şey, bir tür şey.

*Keyin birdän cim bolib qaldı ällänimälärdän/qorqqandäy sekin başimni kötarib
qarädim (HT, 32/13).*

älti: altı sayısı.

*Qaräng on älti yıl ötib ketibdi / men uni sizläşni häm senläşni häm bilälmäy
ikkilänib qaldim (HT,34 /15).*

änä: anne.

Men änamni köräyinä / diydârigä töyâyinä (HT,32/7).

änçä: uzun süre, epey, çok; baya, uzunca vakit.

*Üstidän säkräb säkräb bärärkänmän yelkämä ağır bir / nârsä bäsib
tüşâyâtgänini änçädän keyin bildim (HT,33/28).*

*Häliyäm qörgä kömilgän kartoşkani yahşi köräsizmi / dedim änçädän keyin
(HT,34 /18).*

ançäginä: epeyce, epey zaman.

*Ançäginä jim otirgänimizdän keyin sekin horsindi / qandoq yahşi äpä ükä edikä
(HT, 34/13).*

äpä: abla, bacı.

*Ançäginä jim otirgänimizdän keyin sekin horsindi / qandoq yahşi äpä ükä edikä
(HT,34/14).*

*Yürägimning bir burçagidä säginç tuygusi coş urib ketdi / Râstâ qandâq äpä ükä
edikä (HT,34/22).*

äpälärçä: abla gibi, ablaya has olan.

*Häliyäm yâş bäläsizä Anvar u küldi / bu oşä özimgä täniş äpälärçä mehribân külgi
edi (HT,34/20).*

äppäk: bembeyaz.

*Tübsiz äsmänning bir çekkäsidadä köpikdäy äppäk bulutlär ähistä süzib yürär
bäländ bäländlärä cäcciginä (HT,31/31).*

*Yäkkäm dükkäm tişläri äräsidä yärim çäynälgän / äppäk bäsvaldi bölägi körindi
(HT,33,/14).*

ära: ara, iki yeri, iki nesneyi, iki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, açıklık, boşluk.

*Bir küni äräimizgä yängi mehmân Hälimä degän kızçä /koşildi uning kişlogımızgä
kelgänini hämmädän ävväl (HT, 29/ 11).*

Bâkadigän boldim / bälälär âräsigä qaytgim kelärdiyü kök qarğadän qorqardim.
(HT, 31/16).

Yâkkäm dükkäm tişlari âräsida yârim çaynâlgän / âppâq bâsvâldi bölâgi körindi
(HT, 33/13).

âravâçâ: küçük bebek arabası.

Bu ikkinçi oğlim dedi u âravâçâda uhlâb yâtgän / şiringinä çakaloğni körsätib
(HT, 34/11).

ârguvân: erguvan ağacı.

Qızıq Halima meni kandây täniğänigä häyrân mân / ârguvân tägidägi skämeykâdä
otirib gâplâşdik (HT,34/8).

ârkâlâ- sırtına alarak taşımak.

Yur sâydan suv içib kelämiz dedim törvâçâmni ârkâlâb / pâlizgä bârib
qâvunyemâyimizmi (HT,32/25).

ârkân: halat, kıl ya da yünden yapılmış kalın ip.

Bâğlâb bolmäsä bälâsi emib qoyârdi ârkânni qolimgä tutqazdi / yahşilâb töygiz
(HT,30/3).

Kättä yergä yetib kelgünimçä hävâ çärâqlâb açilib ketdi / eçkining ârkânini yeçib
mällärgä qoşib yubârdimdä (HT,30/6).

ârpâ: arpa, buğdaygillerden bir bitki; bu bitkinin ekmek ve bira yapımında kullanılan, hayvanlara yem olarak verilen taneleri.

Yubârdidä kızil çit köylâgining etâgini qayrib köz yaşını ârtti /ârpâgä orâq tüşdi
endi bizning häm işimiz (HT,32/20).

ârpâzâr: arpa ekilen yer, alan.

Orâqçilär nârigi âdirgä ötib ketişgän kızib yâtgän / ârpâzârlârni quyâş yândirârdi
(HT,32/24).

ârt- 1. silmek.

Yubârdidä kızil çit köylâgining etâgini qayrib köz yaşını ârtti / ârpâgä orâq tüşdi
endi bizning häm işimiz (HT,32, /19).

2. Soymak; bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak.

Artib ağızimiz küyüşigä qarämây yeb âlişdän lâzzâtlirâk / nârsâ yoq edi bizgä (HT,31/ 27).

âsmân: Gökyüzü, Sema.

Tübsiz âsmâning bir çekkâsidä köpikdây âppâk bulutlâr / âhistâ süzib yürâr bäländ bäländlârdä cäcciginä (HT, 31/ 31)

aspirant: doktora öğrencisi.

Halima türmüş kırubdi / eri aspirant özi vraç ekân (HT, 34/ 10).

âşülâ: şarkı, ezgi, melodi, türkü.

İngiçkâ pâst tâvuşdâ âşülâ äytâ başlâdi /âçil âçil âk tâşlârâ (HT, 32/ 5).

âtrâf: etraf, çevre, civar, kenar, yanlar.

Çopânini kiyib âlgân Melivây yânbâşlâb yâtâr yäläng /âyâk bälälâr uning âtrâfidâ otirib âlib nimägâdir (HT,30/10).

Koydi häyrân bolib Halimägâ qarâdim u hâm közlâri cävdirâb âtrâfgâ älänglâr hâv oşândâ Melivoydân (HT,33/20).

âvâz: Ses, ses tonu, seda.

Şoşsiz yuvâş eçkimizni yetâklâb kättâ yergâ / cönârdim âvâzi dorillâb kâlgân Melivây kök közni (HT,29/6).

âvunçâk: teselli; konfor nesnesi.

Äytmäsä hämmämiz yâş bälälâr edik otlâk yânidägi ikki / tup âzim tâl bizning âvunçâgımız edi bähâr kelişi (HT, 29/ 8).

avval: önce, ilk, evvel.

Bir küni ârämizgâ yângi mehmân Hâlimâ degân kızçâ / қоşildi uning қışлогımızгâ kelgânini hämmädân ävvâl (HT, 29/ 12).

Dädâ bizgâyâm қавun beräsizmi Hâlimâ ävvâl / mengâ keyin dädäsигâ qarâb koydi (HT, 33/ 7).

âyâk: ayak, yürüme organı.

Çopânini kiyib âlgân Melivây yânbâşlâb yâtâr yäläng /âyâk bälälâr uning âtrâfidâ otirib âlib nimägâdir (HT, 30/ 10).

äyämä- acımaq, esirgemek.

Qılışını bilmäy kälüşining uçı bilän mäysälärni ezgüardı /Melivoydän hämmämiz korkardik u heç kimni äyämäsdi. (HT, 30/ 20).

äyi: anne, ana.

Ertä bilän äyim çiyduhobä şimimning çöntägigä yärimtä / zoğorä bir böläk kaynägän lävlägi sâlib beräridä (HT, 29/ 3).

Men bildim Keçkurun äyim dädämğä äytgän gäpini / eşitib qalgändim (HT, 29/13).

Pälizgä kirib ketgänidä meni ikki tärsäki urgän / äyimning gäpidän heç nimä tüşinmägän bolsäm (HT, 29/ 22).

Keyin eşitsäm şähärgä äyisini yänigä ketib qalıbdı / Keçä Panorama kinoteatri yänidä Halimani körüb qaldım (HT, 34/ 3).

äyicân: anneciğim, anacığim.

Öşä küni eträläb mämäqaldiräk bolib cälä kuygäni / esimdä bär äyim ädätdägidäy eçkining yelini qapını (HT, 30/ 2).

Uning sekın horsingänini eşitdim zum ötmäy yänä qaytardı /äyicänim (HT, 32/ 10).

äyt: söylemek, demek anlatmak.

Äytmäsä hämmämiz yaş bälälär edik otlâq yänidägi ikki / tup äzim tâl bizning ävunçägımız edi bähâr kelişi (HT, 29/ 7).

Men bildim Keçkurun äyim dädämğä äytgän gäpini / eşitib qalgändim (HT, 29/13).

İngičkä päst tâvuşdä äşülä äytä başladı /açıl açıl âq taşlärä (HT, 32/ 5).

äzim: büyük, görkemli.

Äytmäsä hämmämiz yaş bälälär edik otlâq yänidägi ikki / tup äzim tâl bizning ävunçägımız edi bähâr kelişi (HT, 29/ 8).

bâğlä- bağlamak, ip, bağ veya başka bir araçla bir şeyi bir yere, bir şeye veyahut birkaç şeyi birbirine tutturmak, birleştirmek, raptetmek.

Bâğläb bolmäsä bäläsi emib qoyardı ärqänni qolimgä tutqazdı / yahşiläb töygiz (HT,30/3).

bähâr: bahar ilkbahar mevsimi.

Äytmäsä hämmämiz yaş bälälär edik otlâk yânidägi ikki / tup äzim tâl bizning ävunçâgımız edi bähâr kelişi (HT,29/8).

bâk- 1. bakmak eylemi, ilgilenmek, mec. hayvanlarla ilgilenmek ve onları gezdirmek için söylenir.

Bâkadigän boldim / bälälär ârâsigä qaytgim kelärdiyü kök qarğadän qorqardim (HT,31/15).

Faqat bir nârsägä hursänd edim Halima / häm âlä sigirini men bilän birgä bâkardik keyin bilsäm (HT,31/18).

bâkır- bağırmaq; bir şey söylerken sesini yükselterek kızgınlığını dile getirmek, öfkesini belirtmek, azarlamak, çıkışmak.

Özing buzuqning bälâsi dedim bâkırub / Kök köz kök qarğa (HT,31/11).

bakräy- ters ters bakmak.

Hälimä yält etib mengä qarädiyu indämädi / Melivây birpäs bakräyib turdidä täyâgining uçı bilän säy tamânni körsätädi. (HT,30/24).

bälâ: çocuk, evlat, yavru.

Tişläri tökilgän kemşik bälâ edim säy boyidägi /otlâk biz bälälärning kättä yerimiz edi här küni (HT,29/1).

Tişläri tökilgän kemşik bälâ edim säy boyidägi / otlâk biz bälälärning kättä yerimiz edi här küni (HT,29/2).

Bilän bälälär tâl nâvdäläridän huştäk yäsäsär kızlär / bolsä bärğäk taqıb däraht säyäsidadä çertä oynäsärdi (HT,29/9).

Bâglâb bolmäsä bälâsi emib qoyardı ärqânni qolimgä tutqazdı / Yahşilâb töygiz (HT,30/3).

Tâl tägidä todälänib turgän bälälär yänigä keldim / Ortädä uruşdä ölgän dädäsining kättäkân bekasäm (HT,30/7).

Çopânini kiyib âlgän Melivây yânbâşläb yätär yäläng / ayak bälälär uning ätrâfidä otirib âlib nimägädir (HT,30/10).

Dädâsigä oşşägän dârâz ekän / bälälär tağın bärävârigä külib yubârişdi. (HT,30/16).

İngiçkä tizzäsiga tiräb sindiryäpti / buzukning bäläsi dedi Melivoy ungä qaräb (HT,31/8).

Bâkadigän boldim / bälälär âräsiga kaytgim kelärdiyü kök qarğadän korkardim (HT,31/16).

Özing buzukning bäläsi dedim bākırıb / Kök köz kök qarğa (HT,31/11).

U mendän üç yaş kättä ekän kün böyi ikkälämiz / çilläk oynärdik Halima bu oyindä oğıl bälälärdän (HT,31/20).

Sässıx dedi u ağzını töldirib töyni / başläyversäng häm bolärkän mänä küyäv bäläyäm täyyâr (HT,33/16).

bäländ: yüksek, yükseklik.

İrgib ornidän turdiyü qolidägi täyoqni bäländ kötärdi / hâzir yelkämğä kältäk tüşişini bilib (HT,31/3).

Tübsiz âsmâning bir çekkäsidadä köpikdäy äppâk bulutlär / âhistä süzib yürär bäländ bäländlärädä cäcciginä (HT,31/32).

Tübsiz âsmâning bir çekkäsidadä köpikdäy äppâk bulutlär / âhistä süzib yürär bäländ bäländlärädä cäcciginä (HT,31/32).

bâr- gitmek, varmak.

Hâkim sässıx şahärgä bârib kızini tâpib kelibdi / hâtinining başığä itti künini sâlibdi özingkü (HT,29/15).

Bâr buqamni kaytärib kel senin gäling keldi / u här dâim mälini bizlärgä kaytärtirärdi (HT,30/25).

Köpäyib qalgändi här kün mäşâqqa bârär edik / oşä küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşâq terdik (HT,32/21).

Yur säydän suv içib kelämiz dedim törväçämni ârkaläb / pälizgä bârib qavun yemäyimizmi (HT,32/26).

Üstidän säkräb säkräb bârärkänmän yelkämädä ağır bir / nârsä bâsib tüşäyâtğanini äncädän keyin bildim (HT,33/27).

Qavun tarvuzläрни körüb közim oynärdi lekin çäylä / yänigä yakın bârgändä korka pisä yänä tohtädim (HT,33/4).

Ägär özi çakırmäsä tänimäsdim / u yoläkdän kolyaska yetäkläb bärärdi (HT,34/6).

bärävär: beraber, birlikte.

Dädäsigä oşşägän dәрәz ekän / bälälär tağın bärävärigä külib yubarışdı (HT,30/16).

bärgäk: söğüt ağacı dalından yapılan-saç tokası, ilkbaharda söğüt ağacında yapraklarını yeni açmış dallardan yapılan toka.

Bilän bälälär täl nävdäläridän huştäk yäsäşär kızlär / bolsä bärgäk taқıb däraht säyäsidadä çertä oynäşärdi (HT,29/10).

barmâk: parmak.

Tökır uzun uzun barmâklärining şunçalik çakқân / häräkät kılışığä häyrän kälärdim birpäsdän keyin u (HT,32/3).

bâş: baş, kafa.

Keyin birdän cim bolib kâldi ällänimälärdän / korққandäy sekin bâşimni kötärib қarädim (HT,32/14).

bâs- basmak, bastırmak.

Gäpirişyätgänini tüşinib kâldim sekin burildimu yıglägänçä / çäpib ketdim kättä kiçik kâvunläрни bâsib puştälär (HT,33/26).

Üstidän säkräb säkräb bärärkänmän yelkämдä ağır bir / närsä bâsib tüşyätgänini änçädän keyin bildim (HT,33/28).

bâşâk: arpa, buğday, yulaf vb. ekinlerin tanelerini taşıyan kılçıklı başı.

Bâşâk tölä hältäm ekän uni häm ulâқtırdimu säy boyigä / yügürdim (HT,33/29).

bâşigä itti күnini sâl- başına kötü bir şey getirmek, hayatını mahvetmek.

Häkım sässıқ şähärgä bärıb kızını täpib kelibdi / hâtinining bâşigä itti күnini sâlibdi özingkü (HT,29/16).

bâşka: başka.

Dävâm etişini hohlärdim Oşä oşä Halimani bâşka / körmädim nimägädir körişni hohlämädim häm (HT,34/1).

bāslā- *başlamak.*

İngičkä päst tãvuşdã aşulã äytã bāşlãdi / açil açil âk tâşlãrã (HT,32/5).

Şunaqa kıp kızil edi / birdãn Tölãş äkã âğzini kãttã âçib hãhlãb külã bāşlãdi (HT,33/12).

Sãssıķ dedi u âğzını tãldirib tãyni / bāşlãyversãng hãm bolãrkãn mãnã küyãv bãlãyãm tãyyãr (HT,33/16).

bãsvãldi: kavun çeşidi ismi.

Çãylã sãyãsidã Hakim sãssıķ bilãn tãbelçi Tölãş äkã çãrdãnã / kırib otirgãnçã kãsã kılingãn bãsvãldini yeyişãrdi (HT,33/6).

Yãkkãm dükkãm tişlãri ârãsidã yãrim çãynãlgãn / âppãķ bãsvãldi bõlãgi kõrindi (HT,33/14).

beğubãr: saf.

Aķlimni tãnigãnimdãn keyin bilsãm men şirin / beğubãr tüş kõrãyãtgãn ekãnmãnu Tölãş bir âğız (HT,33/32).

beķasãm: çizgili kumaştan yapılmış Orta Asya halklarında yaygın olan üst giyim cübbe “çopon”.

Tãl tãgidã todãlãnib turgãn bãlãlãr yãnigã keldim / ortãdã uruşdã õlgãn dãdãsining kãttãkãn beķasãm (HT,30/8).

ber- vermek.

Şãrmãndãlik kılding mãyli sen oşã tãpgãning bilãn bolãver / mengã kızimni ber debdi (HT,29/18).

Dãdãng bermãydidã dedim işãnmãy / berãdi berãdi Halima kılimdãn uşlãdi (HT,32/27).

Dãdãng bermãydidã dedim işãnmãy / berãdi berãdi Halima kılimdãn uşlãdi (HT,32/28).

Dãdãng bermãydidã dedim işãnmãy / berãdi berãdi Halima kılimdãn uşlãdi (HT,32/28).

Dãdã bizgãyãm kãvun berãsizmi Hãlimã ävvãl / mengã keyin dãdãsigã kırãb kıydi (HT,33/7).

bet: yüz, yan, yön, taraf.

Oşä küni Melivoyning buyruğı bilän kättä / yerdän häydäldim eçkimni häm säyning näriği betidä (HT,31/14).

bil- bilmek, fark etmek, idrak etmek, kavramak.

*Men bildim keçkurun äyim dädämgä äytgän gäpini / eşitib kalgändim (HT,29/13).
Kılışini bilmäy kälüşining uçı bilän mäysälärni ezgälärdi. / Melivoydän hämmämiz
korkardik u heç kimni äyämäsdi. (HT,30/19).*

*Irğib ornidän turdiyü kolidägi täyoqni bäländ kötärdi / hâzir yelkämğä kältäk
tüşüşini bilib (HT,31/4).*

*Faқat bir närsägä hursänd edim Halima / häm älä sigirini men bilän birgä
bâқardi keyin bilsäm (HT,31/18).*

*Hälimäning kättä kättä kâp kârä közläri cıққа yaş edi / nimä kılışimni bilmäy
dâvdiräb kâldim (HT,32/16).*

*Aқlimni täniğänimdän keyin bilsäm men şirin / begubâr tüş köräyätgän ekänmänu
Töläş bir äğiz (HT,33/31).*

*Tösätdän miyämğä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydiğän yâmân bir
närsä toğrisidä (HT,33/24).*

*Üstidän säkräb säkräb bârärkänmän yelkämдä äğır bir / närsä bâsib
tüşäyätgänini äñçädän keyin bildim (HT,33/28).*

biläl- bilebilmek.

*Қaräng on älti yıl ötib ketibdi / men uni sizläşni häm senläşni häm bilälmäy
ikkilänib kâldim (HT,34/16).*

bir: bir sayı sıfatı.

*Ertä bilän äyim çiyduğobä şimimning çöntäğigä yärimtä / zoğorä bir böläk
kaynägän lävlägi sâlib beräridä (HT,29/4).*

*Bir küni äramizgä yängi mehmân Hälimä degän kızçä / қоşildi uning қışлогımızgä
kelgänini hämmädän ävväl (HT,29/11).*

*Faқat bir närsägä hursänd edim Halima / häm älä sigirini men bilän birgä
bâқardi keyin bilsäm (HT,31/17).*

*Boydä äläv yoқib köriğä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir
gäl men uydän kartoşka (HT,31/24).*

Boydä äläv yoqib körigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/24).

Heç esimdän çıqmäydi bir küni oşä tâtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälkança yätib äldim (HT,31/29).

Tübsiz äsmänning bir çekkäsida köpikdäy äppâk bulutlär / ähistä süzib yürär bäländ bäländlärä cäcciginä (HT,31/31).

Bir törgäy turgän yeridä tipirçiläb şädän säyrädi / Halima yänimdä otirib älib otlärdän äcinä kävüş (HT,32/1).

Köpäyib kalgändi här küni mäşâkka bärär edik / oşä küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşâk terdik (HT,32/22).

Tosätdän miyämge bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydigän yamän bir närsä toğrisidä (HT,33/23).

Tosätdän miyämge bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydigän yamän bir närsä toğrisidä (HT,33/24).

Üstidän säkräb säkräb bärärkänmän yelkämdä ağır bir / närsä bäsib tüşyätgänini äncädän keyin bildim (HT,33/27).

Aqlimni täniğänimdän keyin bilsäm men şirin / beğubär tüş köräyätgän ekänmänu Töläş bir ägüz (HT,33/32).

Yürägimning bir burçagidä sağınç tuyğusi coş urib ketdi / rästä kandâk äpä ükä edikä (HT,34/21).

Keyin yänä hâhâlâb küldi / Hâkim sässik läbining bir çekkäsi bilän ilcäyib (HT,33/18).

Qolişmädi / yäzdä tağın bir ädät çıkardik här küni peşindä säy (HT,31/22).

bir ägüz: bir çift laf.

Aqlimni täniğänimdän keyin bilsäm men şirin / beğubär tüş köräyätgän ekänmänu Töläş bir ägüz (HT,33/32).

bir mähäl: bir an.

Qorquvdän közlirimni yumib äldim Ämmâ kältäk tegmädi / bir mähäl közimi açib karäsäm Halima täyoğni (HT,31/6).

bir märtä: bir defasında; bir keresinde.

Häkım sässıq uruşdän kelgäç pälizdä brigädır / bolib işlärdi men uni yâmân körärdim bir märtä eçkim (HT,29/20).

birdän: birden, birdenbire, aniden.

Keyin birdän cim bolib qaldı ällänimälärdän / qorqqandäy sekin başımni kötärib qarädım (HT,32/13).

Şünäqä kıp kızil edi / birdän Töläş äkä ägzini kättä açib hâhâläb külä başlädi (HT,33/12).

birgä: beraber, birlikte.

Faqat bir närsägä hursänd edim Halima / häm älä sigirini men bilän birgä bâqardi keyin bilsäm (HT,31/18).

birpäs: biraz; bir hayli; çok az.

Hälimä yält etib mengä qarädiyu indämädi /Melivây birpäs baktırıyb turdidä täyägüning uçı bilän say tamänni körsätädi. (HT,30/24).

Tökır uzun uzun barmâklärining şunçalik çakqân / hărăkät kılišigä häyrân qälärdim birpäsän keyin u (HT,32/4).

bizgäyäm: bize de.

Dädä bizgäyäm qavun beräsizmi Hälimä ävväl / mengä keyin dädäsigä qarab koydi (HT,33/7).

bol- olmak, var olmak; cereyan etmek, meydana gelmek, vuku bulmak.

Şärmändalik kılding mäyli sen oşä tapgäning bilän boläver / mengä kızimni ber debdi (HT,29/17).

Häkım sässıq uruşdän kelgäç pälizdä brigädır / bolib işlärdi men uni yâmân körärdim bir märtä eçkim (HT,29/20).

Öşä küni eträläb mâmaqaldiräk bolib cälä kıyğäni / esimdä bär äyim ädätdägidäy eçkining yelini kâpini (HT,30/1).

Bâgläb bolmäsä bäläsi emib koyardı ärqänni qolimgä tutqazdi / yahşiläb töygiz (HT,30/3).

Bâkadigän boldim / bälälär äräsigä kıytgim kelärdiyü kök qarğadän qorkardim (HT,31/15).

Boydä ålâv yoqib körigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/24).

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib päliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yâtgän kättä kättä (HT,33/1).

Sässıq dedi u âgzını töldirib töyni / başläyversäng häm bolärkän mänä küyäv bäläyäm täyyâr (HT,33/16).

Qoydi häyrân bolib Halimägä qarädim u häm közläri / jävdiräb ätrâfgä älängläri häv oşändä Melivoydän (HT,33/19).

Tosätdän miyämğä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydidän yâmân bir närsä toğrisidä (HT,33/23).

böläk: parça.

Ertä bilän äyim çiyduħobä şimimning çöntäğigä yärimtä / zoğorä bir böläk kaynägän lävlägi sâlib beräridä (HT,29/4).

Yäkkäm dükkäm tişläri äräsidä yärim çäynälgän / äppäk bäsvaldi bölägi körindi (HT,33/14).

bolib kâl- Olmak, olduğu durumu sürdürmek, korumak.

Keyin birdän cim bolib kâldi ällänimälärdän / qorqqandäy sekin başimni kötärib qarädim (HT,32/13).

bolsa: "ise" olsa.

Bilän bälälär täl nävdäläridän huştäk yäsäşär kızlär / bolsä bärğäk taqıb däraht säyäsäidä çertä oynäşärdi (HT,29/10).

Lekin hâzir u kızni mäşharä kılışı äläm kıldi mengä / dәрâz bolsä sengä nimä dedim älämimdän çiyilläb (HT,30/22).

Sökiş eşitgändä kandâk kılgän bolsä hâzir häm / kälüşining uçı bilän yer çizärdi (HT,33/21).

Gäpi bilän üstimdän muzdäy sâvuq suv kuyib uygätib / yubârgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzâk cüdä uzâk (HT,33/34).

Pälizgä kirib ketgänidä meni ikki tärsäki urgän / Äyimning gäpidän heç nimä tüşinmägän bolsäm (HT,29/22).

boyi: I kenar, kıyı, II insan vücudu, boy pos.

Tişlari tökilgän kemşik bälä edim sây boyidägi / otlâk biz bälälärning kättä yerimiz edi här küni (HT,29/1).

Nimägädür bu säfär ocärligim tutdi / sây boyigä tüşib ketgän qorä buqagä qaräb qoydimü (HT,30/28).

Boydä äläv yokib körigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/23).

çâpib ketdik Sây boyidän yürüb päliz yänigä yetib bärğänimizdä / tohtäb qâldim (HT,32/29).

Başâk tölä hältäm ekän uni häm ulâqtirdimu sây boyigä / yügürdim (HT,33/29).

brigädür: ustabaşı.

Häkim sässik uruşdän kelgäç pälizdä brigädür / bolib işlärdi men uni yâmân körärdim bir märtä eçkim (HT,29/19).

buka: öküz; mal.

Bâr buqamni qaytarib kel senin gäling keldi. / u här dâim mälini bizlärgä qaytärtirärdi (HT,30/25).

Nimägädür bu säfär ocärligim tutdi / sây boyigä tüşib ketgän qorä buqagä qaräb qoydimü (HT,30/28).

bulut: bulut.

Tübsiz äsmänning bir çekkäsidadä köpikdäy äppâk bulutlär / ähistä süzib yürär bäländ bäländlärädä cäcciginä (HT,31/31).

burçäk: köşe.

Yürägimning bir burçagidä säğinç tuyğusi coş urib ketdi / rästä qandâk äpä ükä edikä (HT,34/21).

buril- dönme, geri gitmek, çevrilmek.

Gäpirişyätgänini tüşinib qâldim sekin burildimu yıglägänçä / çâpib ketdim kättä kiçik qâvunlärni bäsib puştälär (HT,33/25).

buyruğ: emir, buyruk.

Oşä küni Melivoyning buyruğı bilän kättä / yerdän häydäldim eçkimni häm säyning närigi betidä (HT,31/13).

buzuk: bozuk; mec. bozuk, yoldan çıkmış biri.

İngiçkä tizzäsiga tiräb sindiryäpti / buzuqning bäläsi dedi Melivoy ungä qaräb (HT,31/8).

Özing buzuqning bäläsi dedim bäkürüb / kök köz kök qarğa (HT,31/11).

cäcciginä: küçücük, minnacık, ufacık.

Tübsiz äsmänning bir çekkäsida köpikdäy äppäk bulutlar / ähistä süzib yürär bäländ bäländlärda cäcciginä (HT,31/32).

cälä: sağanak; birdenbire başlayan, çok sulu olarak yağan kısa süreli yağmur.

Öşä küni eträlüb mämäkaldiräk bolib cälä quygäni / esimdä bär äyim ädätdägidäy eçkining yelini kâpini (HT,30/1).

cävdirä- umutla bakmak.

Tälning pänäsida turgän nävçä kızälâkni endi kördim / uning kättä kättä közlari mäyüslük bilän cävdirär nimä (HT,30/18).

Qoydi häyrän bolib Halimägä qarädim u häm közlari / cävdiräb ätrâfgä älänglar häv oşändä Melivoydän (HT, 33/20).

cıkka: tamamen; bolca; çok.

Hälimänning kättä kättä kâp kârä közlari cıkka yaş edi / nimä kılışimni bilmäy dävdiräb kâldim (HT,32/15).

cim: sakin, suskun, sessiz, ses çıkartmamak.

Keyin birdän cim bolib kâldi ällänimälärdän / korkkandäy sekin başimni kötärüb qarädim (HT,32/13).

Ançäginä cim otirgänimizdän keyin sekin horsindi / kandok yahşi äpä ükä edikä (HT,34/13).

cöna- gitmek, yola koyulmak, yola çıkıp ilerlemek.

Şohsiz yuvâş eçkimizni yetäklüb kättä yergä / cönärdim äväzi dorillüb kâlgän Melivây kök közni (HT,29/6).

coş urib ketdi: duygulanmak; duygu ve düşünceleri güçlü bir tepki ile dışarı vurmak, galeyana getirmek.

Yürägimning bir burçagida säginç tuygusi coş urib ketdi / rästä kandâk äpä ükä edikä (HT,34/21).

cüda: çok, oldukça.

Gäpi bilän üstimdän muzdäy sâvuk suv kuyib uygâtib / yubârgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzâk cüda uzâk (HT,33/34).

çakalok: bebek.

Bu ikkinçi oğlim dedi u ärävâçädä uhlâb yâtgän / şiringinä çakalokni körsätib (HT,34/12).

çakır- çağırmaq, seslenmek.

Ägär özi çakırmäsä tänimäsdim / u yoläkdän kolyaska yetäklâb bârârdi (HT,34/5).

çakқан: hızlı, keskin, hünerli, çabuk.

Tökır uzun uzun bärmaqlärining şunçalik çakқан / hărăkät kılišigä häyrân kâlârdim birpäsdän keyin u (HT,32/3).

çälkança: sırtüstü; sırtı yerde olacak bir biçimde (yatmak).

Heç esimdän çıkmäydi Bir küni oşä tâtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälkança yätib âldim (HT,31/30).

çâp- koşmak, hızlıca gitmek.

Gäpirişyâtgänini tüşinib kâldim sekin burildimu yıglägänçä / çâpib ketdim kättä kiçik kâvunlärni bäsib puştälär (HT,33/26).

çâpib ket- koşarak gitmek.

Çâpib ketdik Sây boyidän yürüb päliz yänigä yetib bârgänimizdä / tohtâb kâldim (HT,32/29).

çäräklä- parlamak, ışıldamak.

Kättä yergä yetib kelgünimçä hävâ çäräkläb açilib ketdi / eçkining ärkänini yeçib mällärgä қоşib yubârdimdä (HT,30/5).

çârdänä kur- bağdaş kurmak; sağ ayağını sol uyluğun ya da sol ayağını sağ uyluğun altına alarak oturmak.

Çäylä sâyäsidadä Hakim sässik bilän täbelçi Tölaş äkä çârdänä / kurib otirgänçä kâsä kılingän bâsvâldini yeyişârdi (HT,33/6).

çäylä: kulübe; meralarda bulunan oturmak dinlemek için yer; yazlık.

Kāvun tarvuzläрни körib közim oynardı lekin çäylä / yänigä yakın bārgändä qorqa pisä yänä tohtādim (HT,33/3).

Çäylä säyäsidadä Hakim sässik bilän täbelçi Tölaş äkä çārdānä / qurib otirgānçä kāsä kılingän bāsvāldini yeyişardı (HT,33/5).

çäynä- çiğnemek, öğretmek.

Yākkām dükkām tişläri āräsidadä yārim çäynālgän / āppāq bāsvāldi bölāgi körindi (HT,33/13).

çekkä: uç (bir uzaklığın son noktası) köşe, kenar.

Tübsiz āsmānning bir çekkäsidadä köpikdäy āppāq bulutlär / āhistä süzib yürär bäländ bäländlärädä cācciginä (HT,31/31).

Keyin yänä hāhālāb küldi / Hākim sässik läbining bir çekkäsi bilän ilcäyib (HT,33/18)

çertä: bir çeşit oyun (çocuklar kendi aralarında parmakları ile vurarak oynarlar).

Bilän bälälär täl nāvdläridän huştäk yäsäşär kızlär / bolsä bārgäk taqıb dāraht säyäsidadä çertä oynāşardı (HT,29/10).

çık- çıkmak, davranışta herhangi bir niteliği bulunmak.

Heç esimdän çıkmäydi Bir küni oşä tātli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälkançä yātib āldim (HT,31/29).

çıkar- çıkarmak.

Qolişmäsdı / yāzdä tağın bir ādät çıkardık hər küni peşindä säy (HT,31/22).

çilläk: çocuk oyunu (bir adet uzun ve bir adet kısa çubukla oynanan çocuk oyunu ve bu oyunda kullanılan çubuk).

U mendän üç yāş kättä ekän kün böyi ikkälämiz /çilläk oynārdık Halima bu oyindä oğıl bälälärdän (HT,31/20).

çit: basma (elbise).

Yubārdıdä kızil çit köylāgining etāgini kayrib köz yāşını ārtıdı / ārpāgä orāq tüşdı endi bizning hām işimiz (HT,32/19).

çiyduhobä: kadife;çizgili kadife kumaş

*Ertä bilän äyim çiyduhobä şimimning çöntägigä yärimtä / zoğorä bir böläk
kaynägän lävlägi sâlib berärdidä (HT,29/3).*

çiyillä- çığlık atmak, bağırmaq.

*Lekin hâzir u kızni mäşharä kılışı äläm kıldi mengä / dărâz bolsä sengä nimä
dedim älämimdän çiyilläb (HT,30/22).*

çiz- çizmek.

*Sökiş eşitgändä kandâk kılğan bolsä hâzir häm / kâlişining uçı bilän yer çizärdi
(HT,33/22).*

çoğ: köz; iyice yanıp ateş durumuna gelmiş kömür ya da odun parçası.

Älib kelärdik / çoğdä kâp kâräyib pişgän kartoşkani şaşä pişä (HT,31/26).

çöntäk: cep.

*Ertä bilän äyim çiyduhobä şimimning çöntägigä yärimtä / zoğorä bir böläk
kaynägän lävlägi sâlib berärdidä (HT,29/3).*

çopân: çapan, pamuklu uzun giysi, kaftan, cübbe.

*Çopânini kiyib älgän Melivây yänbaşläb yätär yäläng / äyâk bälälär uning
äträfädä otirib älib nimägädir (HT,30/9).*

dädä: baba, ata, peder.

*Dädä bizgäyäm kâvun beräsizmi Hälimä ävväl / mengä keyin dädäsigä qaräb
koydi (HT,33/7).*

Men bildim Keçkurun äyim dädämgä äytgän gäpini / eşitib kâlgändim (HT,29/13).

*Tâl tägidä todälänib turgän bälälär yänigä keldim / ortädä uruşdä ölgän
dädäsining kättäkän bekasäm (HT,30/8).*

*Dädäsigä oşşägän dărâz ekän / bälälär tağın bärävärigä külib yubârışdi.
(HT,30/15).*

*Dädä bizgäyäm kâvun beräsizmi Hälimä ävväl / mengä keyin dädäsigä qaräb
koydi (HT,33/8).*

*Dädäng bermäydidä dedim işänmäy / berädi berädi Halima qolimdän uşlädi
(HT,32/27).*

dâim: daim, sürekli, her vakit.

Bâr bukamni qaytarib kel senin galing keldi / u här dâim mâlini bizlârgä qaytärtirärdi (HT,30/26).

dâraht: ağaç.

Bilän bälälär tâl nâvdäläridän huştäk yäsäşär kızlär / bolsä bârgäk taqıb dâraht säyäsidadä çertä oynäşärdi (HT,29/10).

dârâz: yüksek, yükselen; uzun.

Dädäsiga oşşägän dârâz ekän / Bälälär tağın bärävârigä külib yubârışdi. (HT,30/15).

Lekin hâzir u kızni mäşharä kılışı äläm kıldi mengä / Dârâz bolsä sengä nimä dedim älämimdän çiyilläb (HT,30/22).

dävâm: devam.

Dävâm etişini hohlârdim Oşä oşä Halimani başqa / körmâdim nimägâdir körişni hohlâmâdim hâm (HT,34/1).

dâvdirä- şaşkın olmak, baş döndürmek; -saçma sapan konuşmak.

Hälimäning kättä kättä kâp kârä közlâri cıqqa yaş edi / nimä kılışimni bilmäy dâvdiräb qâldim (HT,32/16).

de- demek, söylemek, dile getirmek.

Bir küni ârämizgä yängi mehman Hälimä degän kızcä / қоşildi uning kışlogımızgä kelgänini hämmädän ävväl (HT,29/11).

Şärmändälik kılding mäyli sen oşä tâpgäning bilän boläver / mengä kızimni ber debdi (HT,29/18).

Özing qaytar dedim / şünaqami Melivoyning kök közlâri äläyib ketdi (HT,31/1).

Halimaning läbi pirpiräb yigläb yubâräy deyâtgänidän / bu yâmân gâp ekänligini tüşündim (HT,31/9).

Lekin hâzir u kızni mäşharä kılışı äläm kıldi mengä / dârâz bolsä sengä nimä dedim älämimdän çiyilläb (HT,30/22).

Özing buzıqning bälâsi dedim bâkırib / kök köz kök qarğa (HT,31/11).

*Yıǵlämä dedim yälinib yıǵlämägin / Halima ƙolidägi äcinä ƙavuşni ulâƙtirib
(HT,32/17).*

*Yur säydän suv içib kelämiz dedim törväçämni ârƙalâb / pâlizgä bârib ƙavun
yemäymizmi (HT,32/25).*

*Dädäng bermäydidä dedim işânmäy / berädi berädi Halima ƙolimdän uşlädi
(HT,32/27).*

*Häliyäm ƙörgä kömilgän kartoşkani yahşi köräsizmi / dedim äñçädän keyin
(HT,34/18).*

*Sässik dedi u ägzını töldirib töyni / başläyversäng häm bolârkän mänä küyâv
bälâyäm täyyâr (HT,33/15).*

*Bu ikinci oǵlim dedi u äräväçädä uhlâb yâtgän / şiringinä çakaloƙni körsätib
(HT,34/11).*

*İngiçkä tizzäsigä tirâb sindiryâpti / buzukning bälâsi dedi Melivoy ungä ƙarâb
(HT,31/8).*

Tölâş äkä oşändä nimägâyäm şünâƙa dediä (HT,34/23).

diydâr: yüz, diş görünüş, ziyaret; kişinim cemali.

Men ânâmni köräyinä / diydârigä töyâyinä (HT,32/8).

Köräyinä / diydârigä (HT,32/12).

dorillâ- gürlemek; kalın ve gür ses çıkarmak.

*Melivoy yâƙın kelişim bilän dorillâb sorädi / keyin ƙolidägi tâl yogoç bilän imâ
ƙlib körsätädi (HT,30/13).*

dorillâb ƙâl- sesin gürlemesi, kalınlaşması.

*Şohsiz yuvâş eçkimizni yetâklâb kättä yergä / cönârdim âvâzi dorillâb ƙâlgän
Melivây kök közni (HT,29/6).*

eçki: keçi.

*Şohsiz yuvâş eçkimizni yetâklâb kättä yergä / cönârdim âvâzi dorillâb ƙâlgän
Melivây kök közni (HT,29/5).*

*Hâkim sässik uruşdän kelgâç pâlizdä brigâdır / bolib işlârdi men uni yâmân
körârdim bir märtä eçkim (HT,29/20).*

Kättä yergä yetib kelgünimçä hävâ çäräkläb açilib ketdi / eçkining ärğanini yeçib mällärgä қоşıb yubardımdä (HT,30/6).

Oşä küni Melivoyning buyruğı bilän kättä / yerdän häydäldim eçkimni häm säyning näriği betidä (HT,31/14).

Öşä küni eträläb mämaқaldiräқ bolib cälä қuygäni / esimdä bâr. Äyim ädätdägidäy eçkining yelini қâpini (HT,30/2).

emib koy- emmek; dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.

Bâğläb bolmäsä bâläsi emib қоyardı ärқänni қolimgä tutқazdi / yahşiläb töygiz (HT,30/3).

endi: 1) şimdi 2) artık, bundan böyle.

Tälning pänäsidadä turgän nävçä қızäläқni endi kördim / uning kättä kättä közläri mäyüslük bilän cävdirär nimä (HT,30/17).

Yubardıdidä қızıl çit köylägining etäginini қayrib köz yâşını ärtди / Ärpägä oräқ tüşди endi bizning häm işimiz (HT,32/20).

er: Eş, koca, yiğidi, er.

Halima türmüş қuribdi / eri aspirant özi vraç ekän (HT,34/10).

ertä: erken.

Ertä bilän äyim çiyduқobä şimimning çöntägiğä yärimtä / zoğorä bir böläк қaynägän lävlägi sâlib berärdidä (HT,29/3).

ertäsigä: ertesi gün.

Häm Hâkim sässıқning қızını körgim keldi / ertäsigä kördim häm (HT,29/24).

es: akıl, hatır.

Heç esimdän çıқmäydi Bir küni oşä tâtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälқañçä yätib äldim (HT,31/29).

esimdä bâr: aklımda; hatırlıyorum.

Öşä küni eträläb mämaқaldiräқ bolib cälä қuygäni / esimdä bâr äyim ädätdägidäy eçkining yelini қâpini (HT,30/2).

esimgä tüşib ket- akla gelmek; aniden hatırlamak.

Häkim sässıq kızarıb ketgän közlärini mengä kadägän / edi urgäni esimgä tüşib ketdi oşändä häm közläri (HT,33/10).

eşit- işitmek, duymak.

Uning sekin horsingänini eşitdim zum ötmäy yänä kaytardı / Äyicänim (HT,32/9).

Sökiş eşitgändä kandâk qılğän bolsä hâzir häm / kâlişining uçı bilän yer çizärdi (HT,33/21).

Keyin eşitsäm şähärgä äyisini yänigä ketib kâlibdi / Keçä Panorama kinoteatri yänidä Halimani körüb kâldim (HT,34/3).

eşitib kâl- kulak misafiri olmak, duymak.

Men bildim Keçkurun äyim dädämgä äytgän gäpini / Eşitib kâlgändim (HT,29/14).

et- etmek, eylemek.

Dävâm etişini höhlärdim oşä oşä Halimani başqa / körmädim nimägädir körişni höhlämädim häm (HT,34/1).

etäk: etek, giysinin belden aşağıda kalan kısmı.

Yubârdidä kızıl çit köylägining etäginı kayrib köz yaşını ärtti / Ärpägä orâk tüşdi endi bizning häm işimiz (HT,32/19).

eträläb: sabah, sabahlayın, günün ve gündüzün başlangıcı, gün ağarmasından sonraki kısa zaman.

Öşä küni eträläb mâmaqaldırâk bolib cälä kuygäni / esimdä bâr. äyim ädätädigidäy eçkining yelini kâpini (HT,30/1).

ezgülä- ezmek, çiğnemek.

Qılışini bilmäy kâlişining uçı bilän mäysälärni ezgülärdi / Melivoydän hämmämiz kôrquardik u heç kimni äyämäsdi. (HT,30/19).

gäl: sefer, defa.

Boydä äläv yoqıb körigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/24).

Boydä äläv yoqıb körigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/24).

2.sıra, nöbet.

Bâr bukamni qaytarib kel senin galing keldi / u här dâim mâlini bizlârgä qaytärtirärdi (HT,30/25).

gäp: söz, laf, söylev, nutuk, konuşma; cümle, bir ya da birkaç heceden oluşan ve anlamı olan ses birliği, sözcük.

Men bildim Keçkurun âyim dädämgä äytgän gäpini / eşitib qalgändim (HT,29/13).

Pälizgä kirib ketgänidä meni ikki tärsäki urgän / Äyimning gäpidän heç nimä tüşinmägän bolsäm (HT,29/22).

Halimaning läbi pirpiräb yigläb yubâräy deyätgänidän / bu yâmân gäp ekänligini tüşündim (HT,31/10).

Gäpi bilän üstimdän muzdäy sâvuq suv quyib uygätib / yubârgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzâq cüdä uzâq (HT,33/33).

gäpir- konuşmak, söylemek, sohbet etmek.

Gäpirişıyâtgänini tüşinib qaldim sekin burildimu yiglägänçä / çäpib ketdim kättä kiçik qâvunläрни bâsib puştälär (HT,33/25).

gäpläs- sohbet etmek; konuşmak.

Qızıq Halima meni qandäy tänigänigä häyränmân / Ärguvân tägidägi skameykadä otirib gäpläşdik (HT,34/8).

hâhâlâ- Kahkaha atmak, aniden yüksek sesle gülmek.

Hâhâlâb külişärdi / Hakim sässikning kızini kördingmi Anvar (HT,30/11).

Şunaqa qıp kızil edi / birdän Töläş äkä ägzini kättä âçib hâhâlâb külä başlädi (HT,33/12).

Keyin yänä hâhâlâb küldi / Hâkim sässik läbining bir çekkâsi bilän ilcäyib (HT,33/17).

hâliyäm: Hâlen, halen de.

Hâliyäm körgä kömilgän kartoşkani yaşsi köräsizmi / dedim äncädän keyin (HT,34/17).

Hâliyäm yaş bäläsizä Anvar u küldi / bu oşä özimgä täniş âpälärçä mehribân külgi edi (HT,34/19).

hältä: torba; çuval; çanta.

Başâk tölä hãltãm ekãn uni hãm ulãktirdimu sãy boyigã/yügürdim (HT,33/29).

hãmmã: herkes, tüm.

Bir küni årãemizgã yãngi mehmãn Hãlimã degãn kızçã / koşildi uning kışlogımızgã kelgãnini hãmmãdãn ävväl (HT,29/12).

här: her, her biri.

Bâr buqamni kaytarib kel senin gãling keldi. / U här dãm mãlini bizlãrgã kaytãrtirãrdi (HT,30/26).

här kün: her gün.

Tiřlãri tøkilgãn kemřik bãlä edim sãy boyidãgi / otlãk biz bãlãlãrning kãttã yerimiz edi här küni (HT,29/2)

Ƙoliřmãsdı / Yãzdã tađın bir ådãt çıķardık här küni peřindã sãy (HT,31/22).

Ƙöpãyib Ƙãlgãndı här kün mãřãkķa bãrãr edik / Ořã küni peřingãçã ikkãlãmız bir tãrvãdãn mãřãk terdik (HT,32/21).

hãrãkãt kıl- hareket etmek.

Tøkır uzun uzun bãrmãklãrining řunçãlik çãkķãn / hãrãkãt Ƙiliřgã hãyrãn Ƙãlãrdim birpãsdãn keyin u (HT,32/4).

hãtin: hatun, kadın; karı; eř.

Hãkim sãssıķ řãhãrgã bãrib kızini tãpib kelibdi / hãtinining bãřigã itti künini sãlibdi özingü (HT,29/16).

hãv ořãndã: O zamanlar (uzun zaman önce).

Ƙoydı hãyrãn bolib Halimãgã Ƙarãdim u hãm közlãri / jãvdirãb ätrãfgã älãnglãr hãv ořãndã Melivoydãn (HT,33/20).

hãvã: hava, hava durumu.

Kãttã yergã yetib kelgünimçã hãvã çãrãkķlãb açilib ketdi / Eçkininçã årķãnini yeçib mãllãrgã koşib yubãrdimdã (HT,30/5).

hãydã- sürmek, sürgün etmek, uzaklařtırmak.

Ořã küni Melivoyning buyruđı bilãn kãttã / yerdãn hãydãldim eçkimni hãm sãyning nãriđi betidã (HT,31/14).

häyrân: şaşırmaq, şaşırıp kalmak, hayran kalmak.

Qızıq Halima meni kandäy tänigänigä häyrânmän / Ärguvân tägidägi skämeykädä otirib gäpläşdik (HT,34/7).

häyrân bol- şaşkn kalmak.

Koydi häyrân bolib Halimägä qarädim u häm közläri / jävdiräb ätrâfgä älängläri häv oşändä Melivoydän (HT,33/19).

häyrân kâl- hayran kalmak, şaşırmaq.

Töqir uzun uzun bärmäklärining şunçalik çaqqân / häräkät kılışigä häyrân kälärdim birpäsän keyin u (HT,32/4).

hâzir: şimdi, şu anda.

Lekin hâzir u kızni mäşharä kılışı äläm kıldi mengä / därâz bolsä sengä nimä dedim älämimdän çiyilläb (HT,30/21).

Irgib ornidän turdiyü qolidägi täyoqni bäländ kötärdi / Hâzir yelkämğä kältäk tüşişini bilib (HT,31/4).

Sökiş eşitgändä kandâk kılgän bolsä hâzir häm / kalışining uçı bilän yer çizärdi (HT,33/21).

heç: hiç.

Heç esimdän çıkmäydi Bir küni oşä tâtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälkançä yätib äldim (HT,31/29).

heç kim: hiç kimse.

Kılışini bilmäy kalışining uçı bilän mäysälärni ezgälärdi. / Melivoydän hämmämiz qorkardik u heç kimni äyämäsdi. (HT,30/20).

heç nimä: hiçbir şey.

Pälizgä kirib ketgänidä meni ikki tärsäki urgän / Äyimning gäpidän heç nimä tüşinmägän bolsäm (HT,29/22).

hohlä- istemek; arzulamak.

Dävâm etişini hohlärdim Oşä oşä Halimani başqa / körmädim nimägädir körişni hohlämädim häm (HT,34/1).

Dävâm etişini hohlärdim Oşä oşä Halimani başqa / körmädim nimägädir körişni hohlämädim häm (HT,34/2).

horsin-iç çekmek, üzüntüyle veya özlemlerle derin derin soluk alıp vererek duygulanmak.

Uning sekin horsingänini eşitdim zum ötmäy yänä qaytardı / Äyicänim (HT,32/9).

Ançäginä jim otirgänimizdän keyin sekin horsindi / qandoq yaqşi äpä ükä edikä (HT,34/13).

hursänd: mutlu, sevinçli.

Faqat bir närsägä hursänd edim Halima / häm älä sigirini men bilän birgä bāqardi keyin bilsäm (HT,31/17).

huştäk: ıslık; yapay ıslık, dudakları büzerek ya da kimi parmakları dil üzerine getirip soluğu şiddetli biçimde vererek çıkarılan ince ve keskin ses.

Bilän bälälär täl nävdäläridän huştäk yäsäşär qızlar / bolsä bārgäk taqib dāraht säyäsida çertä oynäşardi (HT,29/9).

irğı- atlamak, sıçramak, fırlamak.

Irğib ornidän turdiyü qolidägi täyoqni bäländ kötardı / hāzir yelkämğä kältäk tüşişini bilib (HT,31/3).

iç- bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Yur säydän suv içib kelämiz dedim törväçämni ärqaläb / pälizgä bārib qāvun yemäyimizmi (HT,32/25).

iç: iç, iç taraf.

Korkmä Halima sudrägüday bolib päliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yātğän kättä kättä (HT,33/1).

ikkälä: ikisi, her ikisi, sayı sıfatı.

U mendän üç yaş kättä ekän kün böyi ikkälämiz / çilläk oynärdik Halima bu oyindä oğul bälälärdän (HT,31/19).

Köpäyib qalgändi här kün mäşâqqa bārär edik / Oşä küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşâq terdik (HT,32/22).

ikki: iki, iki adet, (defa).

Äytmäsä hämmämiz yaş bälälär edik otlâk yânidägi ikki / tup äzim tâl bizning ävunçâgımız edi bähâr kelişi (HT,29/7).

Pälizgä kirib ketgänidä meni ikki tärsäki urgän / Äyimning gäpidän heç nimä tüşinmägän bolsäm (HT,29/21).

ikkitä: iki tane.

Boyidä âlâv yoqib körigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/23).

ikkinçi: ikinci; sıra sayısı; sayı sıfatı.

Bu ikkinçi oğlim dedi u ärävâçädä uhlâb yâtgän / şiringinä çakaloqni körsätib (HT,34/11).

ikkilän- ikilemde kalmak, tereddüt etmek, kararsız kalmak.

Karäng on âlti yıl ötib ketibdi / men uni sizläşni häm senläşni häm bilâlmäy ikkilänib qâldim (HT,34/16).

ilcäyib koy- sırtmak.

İlcäyib qoydi häyrân bolib Halimägä qarädim u häm közläri / jävdiräb ätrâfgä älänglär häv oşändä Melivoydän (HT,33/19).

imâ kıl- ima etmek, imlemek.

Melivoy yaqın kelişim bilän dorillâb sorädi / keyin qolidägi tâl yogoç bilän imâ kilib körsätädi (HT,30/14).

indä- seslenmek, ses çıkartmak.

Hälimä yält etib mengä qarädiyu indämädi. / Melivây birpäs baqräyib turdidä täyâgıning uçı bilän say tāmānni körsätädi. (HT,30/23).

ingiçkä: ince, zayıf.

İngiçkä tizzäsigä tiräb sindiryäpti / buzuqning bäläsi dedi Melivoy ungä qaräb (HT,31/7).

İngiçkä päst tävuşdü aşulä äytä başlädi / Açıl açıl âq tâşlärä (HT,32/5).

iş: iş; bir maksatla yapılan çalışma, faaliyet.

Häkim sässıq uruşdän kelgäç pälizdä brigädır / bolib işlärdi men uni yāmān körärdim bir märtä eçkim (HT,29/20).

Yubârdidä kızıl çit köylägining etäginı kayrib köz yaşını ärtti / ärpägä orâk tüşdi endi bizning häm işimiz (HT,32/20).

işân- inanmak.

Dädäng bermäydidä dedim işänmäy / berädi berädi Halima qolimdän uşlädi (HT,32/27).

kadä- Göz dikmek; bakışlarını bir yere veya kişi yöneltmek.

Häkım sässik kızärib ketgän közlärini mengä kadägän / edi urgäni esimgä tüşib ketdi oşändä häm közläri (HT,33/9).

kâl- Kalmak; durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek II Olduğu yerde durmak.

Hälimäning kättä kättä kâp kârä közläri cıkkä yaş edi / nimä kılışimni bilmäy dâvdiräb kâldim (HT,32/16).

Çäpib ketdik Säy boyidän yürüb päliz yänigä yetib bärğänimizdä / tohtäb kâldim (HT,32/30).

Keyin eşitsäm şähärgä äyisini yänigä ketib kâlibdi / keçä Panorama kinoteatri yänidä Halimani körib kâldim (HT,34/4).

Karäng on älti yıl ötib ketibdi / men uni sizläşni häm senläşni häm bilälmäy ikkilänib kâldim (HT,34/16).

käliş: alçak kenarlı lastik galoş; ayakkabı.

Kılışini bilmäy kälişining uçı bilän mäysälärni ezgälärdi. / Melivoydän hämmämiz korqardik u heç kimni äyämäsdi. (HT,30/19).

Sökiş eşitgändä kandâk kılğän bolsä hâzir häm / kälişining uçı bilän yer çizärdi (HT,33/22).

kältäk: dayak; darbe; (bir insanı ya da hayvanı) dövmek eylemi.

İrgüb ornidän turdiyü qolidägi täyoqni bäländ kötärdi / Hâzir yelkämğä kältäk tüşişini bilib (HT,31/4).

Korquvdän közlärिमni yumib äldim Ämmâ kältäk tegmädi / bir mähäl közimi açib karäsäm Halima täyoqni (HT,31/5).

kandâk: nasıl, ne şekilde.

*Sökiş eşitgändä kandâk kılğan bolsä hâzir häm / kâlişining uçi bilän yer çizärdi
(HT,33/21).*

*Yürägimning bir burçagidä sâğınç tuyğusi coş urib ketdi / râstâ kandâk âpâ ükä
edikä (HT,34/22).*

*ançäginä jim otirgänimizdän keyin sekin horsindi / kandâk yahşi âpâ ükä edikä
(HT,34/14).*

kanday: nasıl soru sıfat.

*Ƙızık Halima meni kandäy täniğanigä häyrânman / Ärguvân tägidägi skämeykädä
otirib gäpläşdik (HT,34/7).*

kâp: çuval, çuvalını; pamuk ya da kenevir ipliğinden ya da sentetik iplikten
dokunmuş ya da böyle dokumalardan yapılmış büyük torba.

*Öşä küni eträläb mâmakaldiräk bolib cälä kuyğäni / esimdä bâr âyim âdätädägidäy
eçkining yelini kâpini (HT,30/2).*

kâp kârä: sim siyah.

*Hälimäning kättä kättä kâp kârä közläri cıçka yaş edi / nimä kılışimni bilmäy
dävdiräb kâldim (HT,32/15).*

Älib kelärdik / çoğdä kâp kâräyib pişgän kartoşkani şâşä pişä (HT,31/26).

karä- bakmak, bakışı bir şey üzerine çevirmek, gözlemek, seyretmek.

*Hälimä yält etib mengä karädiyu indämädi / Melivây birpäs bakrâyib turdidä
täyägining uçi bilän säy tāmānni körsätädi. (HT,30/23).*

*İngiçkä tizzäsigä tiräb sindiryäpti / buzukning bäläsi dedi Melivoy ungä karäb
(HT,31/8).*

*Keyin birdän cim bolib kâldi ällänimälärdän / kôrkkandäy sekin başimni kötärib
karädim (HT,32/14).*

*Ƙoydi häyrân bolib Halimägä karädim u häm közläri / cävdiräb ätrâfgä älänglär
häv oşändä Melivoydän (HT,33/19).*

*Ƙaräng on älti yıl ötib ketibdi / men uni sizläşni häm senläşni häm bilälmäy
ikkilänib kâldim (HT,34/15).*

*Ƙorquvdän közlärimni yumib äldim Ämmâ kältäk tegmädi / bir mähäl közimi açib
karäsäm Halima täyoqni (HT,31/6).*

karäb koy- bakınmak, aniden bakmak.

Dädä bizgäyäm qavun beräsizmi Hälimä ävväl / mengä keyin dädäsigä qaräb koydi (HT,33/8).

Nimägädir bu säfär ocärligim tutdi / säy boyigä tüşib ketgän qorä buqagä qaräb koydimü (HT,30/28).

karamay: rağmen

Ärtib ägzimiz küyişigä qarämäy yeb älişdän läzzätliraq / närsä yok edi bizgä (HT,31/27).

qarğa: karga kuş; kargagillerden, kanatları geniş, tüyleri kara renkte, tarla ve bahçelere çok zarar veren kuş (Corvus).

Özing buzukning bäläsi dedim bäkırıb / kök köz kök qarğa (HT,31/12).

Bäqadigän boldim / bälälär äräsigä qaytgim kelärdiyü kök qarğadän qorkardim (HT,31/16).

kartoşka: patates.

Boydä äläv yokıb qorigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/23).

Boydä äläv yokıb qorigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir ükä: (2) men uydän kartoşka (HT,31/24).

Älib kelärdik / çoğdä qap qaräyib pişgän kartoşkani şaşä pişä (HT,31/26).

Häliyäm qörgä kömilgän kartoşkani yahşi köräsizmi / dedim äñçädän keyin (HT,34/17).

käsä: kâse, tas.

Çäylä säyäsida Hakim sässik bilän tabelçi Tolaş äkä çärdänä / qurib otirgänçä käsä qilingän bäsvaldini yeyişärdi (HT,33/6).

kättäkân: kocaman, heybetli, çok büyük.

Täl tägidä todälänib turgän bälälär yänigä keldim / ortädä uruşdü ölgän dädäsining kättäkân beqasäm (HT,30/8).

kättä: büyük, iri.

Tişlari tökilgän kemşik bälä edim say boyidägi / otlâk biz bälälärning kättä yerimiz edi här küni (HT,29/2).

Şoşsiz yuvâş eçkimizni yetäkläb kättä yergä / cönärdim âvâzi dorillâb qalgän Melivây kök közni (HT,29/5).

Kättä yergä yetib kelgünimçä hävâ çäräkläb açilib ketdi / eçkining ärkänini yeçib mallärgä қоşib yubärdimdä (HT,30/5).

Tälning pänäsidadä turgän nävçä kızälâkni endi kördim. / uning kättä kättä közläri mäyüslük bilän cävdirär nimä (HT,30/18).

Tälning pänäsidadä turgän nävçä kızälâkni endi kördim / uning kättä kättä közläri mäyüslük bilän cävdirär nimä (HT,30/18).

Oşä küni Melivoyning buyruğı bilän kättä / yerdän häydäldim eçkimni häm säyning näriğı betidä (HT,31/13).

U mendän üç yaş kättä ekän kün böyi ikkälämiz / çilläk oynärdik Halima bu oyindä oğıl bälälärdän (HT,31/19).

Hälimäning kättä kättä kâp kârä közläri cıqqa yaş edi / nimä kılışimni bilmäy dävdiräb qaldim (HT,32/15).

Hälimäning kättä kättä kâp kârä közläri cıqqa yaş edi / nimä kılışimni bilmäy dävdiräb qaldim (HT,32/15).

Gäpirişyätgänini tüşinib qaldim sekin burildimu yıglägänçä / çâpib ketdim kättä kiçik kâvunlärni bâsib puştälär (HT,33/26).

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib päliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yätgän kättä kättä (HT,33/2).

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib päliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yätgän kättä kättä (HT,33/2).

Şünäkä kıp kızıl edi / birdän Töläş äkä ägzini kättä açib hâhâlâb külä başlädi (HT,33/12).

kāvun: kavun

Yur säydän suv içib kelämiz dedim törväçämni ärkalâb / pälizgä bârib kâvun yemäymizmi (HT,32/26).

Dädä bizgäyäm kâvun beräsizmi Hälimä ävväl / mengä keyin dädäsigä qaräb koydi (HT,33/7).

Kâvun tarvuzläрни körüb közim oynardı lekin çäylä /yänigä yakın bärğändä kırqa pisä yänä tohtädim (HT,33/3).

Gäpirişyätgänini tüşinib kâldim sekin burildimu yıglägänçä / çäpib ketdim kättä kiçik kâvunläрни bäsib puştälär (HT,33/26).

kayna- kaynamak, pişmek.

Ertä bilän äyim çiyduhobä şimimning çöntägigä yärimtä / zoğorä bir böläk kaynägän lävlägi sâlib beräridä (HT,29/4).

kayri- kıvırmak, bükme, döndürme.

Yubäridä kızıl çit köyläginin etäginä kayrib köz yaşını ärtti / ärpägä orâk tüşdi endi bizning häm işimiz (HT,32/19).

kaytar- tekrarlamak, döndürme, alıkoymak, geri çevirmek.

Uning sekin horsingänini eşitdim zum ötmäy yänä kaytardı / äyicänim (HT,32/9).

Bär buqamni kaytarib kel senin gäling keldi. / u här dâim mälini bizlärgä kaytärtirärdi (HT,30/26).

Bär buqamni kaytarib kel senin gäling keldi / u här dâim mälini bizlärgä kaytärtirärdi (HT,30/25).

Özing kaytar dedim / şünakami Melivoyning kök közläri äläyib ketdi (HT,31/1).

kaytgim kel- dönmek istemek.

Bâkadigän boldim /bälälär äräsigä kaytgim kelärdiyü kök qarğadän kırqardim (HT,31/16).

keçä: dün; bir gün öncesi.

Keyin eşitsäm şähärgä äyisini yänigä ketib kâlibdi / keçä Panorama kinoteatri yänidä Halimani körüb kâldim (HT,34/4).

keçkurun: akşam, gece.

Men bildim keçkurun äyim dädämgä äytgän gäpini / eşitib kâlgändim (HT,29/13).

kel- gelmek.

Bär buqamni kaytarib kel senin gäling keldi / u här dâim mälini bizlärgä kaytärtirärdi (HT,30/25).

Bâr buqamni qaytarib kel senin galing keldi / u här dâim mâlini bizlârgä kaytärtirärdi (HT,30/25).

Bir küni ârämizgä yângi meh mân Hälimä degän kızçä / qoşildi uning qışlogımızgä kelgänini hämmädän ävväl (HT,29/12).

Äytmäsä hämmämiz yâş bälälär edik otlâk yânidägi ikki / tup äzim tâl bizning ävunçâgımız edi bähâr kelişi (HT,29/8).

Häkim sässik şähärgä bârib kızini tâpib kelibdi / hâtinining bâşigä itti küni sâlibdi özingkü (HT,29/15).

Melivoy yaqın kelişim bilän dorillâb sorädi / keyin qolidägi tâl yogoç bilän imâ klib körsättdi (HT,30/13).

Älib kelärdik / çoğdä qâp qâräyib pişgän kartoşkani şaşä pişä (HT,31/25).

Tâl tägidä todälänib turgän bälälär yâniğä keldim / ortädä uruşdä ölgän dädäsining kättäkân bekasäm (HT,30/7).

Yur säydän suv içib kelämiz dedim törväçämni ârkalâb / pälizgä bârib qâvun yemäymizmi (HT,32/25).

kelgäç- geldikten sonra.

Häkim sässik uruşdän kelgäç pälizdä brigädır / bolib işlärddi men uni yâmân körärdim bir märtä eçkim (HT,29/19).

kemşik: eksik dişli (çocuk dişleri 6-7 yaşında tekrar çıkmaya başlar).

Tişläri tökilgän kemşik bälä edim säy boyidägi / otlâk biz bälälärning kättä yerimiz edi här küni (HT,29/1).

ket- gitmek, bir yere doğru yönelmek.

Özing qaytar dedim / şunaqami Melivoyning kök közläri âläyib ketdi (HT,31/2).

Gäpirişıyâtgänini tüşinib qâldim sekin burildimu yıglägänçä / çâpib ketdim kättä kiçik qâvunläрни bâsib puştälär (HT,33/26).

Nimägädır bu säfär ocärligim tutdı / säy boyigä tüşib ketgän qorä buqagä qaräb koydimü (HT,30/28).

ketib qâl- gitmek; gitmek fiilinin tamamlanmış hali.

Keyin eşitsäm şähärgä äyisini yâniğä ketib qâlibdi / keçä panorama kinoteatri yânidä Halimani körib qâldim (HT,34/3).

keyin: sonra.

Tökür uzun uzun barmâqlärining şunçalik çakқан / hărăkät kılışigä häyrän kâldim birpäsädän keyin u (HT,32/4).

Keyin birdän cim bolib kâldi ällänimälärdän / kórққandäy sekin başimni kôtärib karädim (HT,32/13).

Üstidän säkräb säkräb bärärkänmän yelkämä äğır bir / närsä bäsib tüşäyätgänini äñçädän keyin bildim (HT,33/28).

Ançäginä jim otirgänimizdän keyin sekin horsindi / kandoқ yahşi äpä ükä edikä (HT,34/13).

Häliyäm körgä kömilgän kartoşkani yahşi köräsizmi /dedim äñçädän keyin (HT,34/18).

Melivoy yaқın kelişim bilän dorilläb sorädi / keyin қolidägi täl yoğoç bilän imä kilib körsätädi (HT,30/14).

Faқat bir närsägä һursänd edim Halima / häm älä sigirini men bilän birgä bākardi keyin bilsäm (HT,31/18).

Dädä bizgäyäm қавun beräsizmi Hälimä ävväl / mengä keyin dädäsigä қaräb қoydi (HT,33/8).

Keyin yänä һähäläb küldi / Häkim sässik läbining bir çekkäsini bilän ilcäyib (HT,33/17).

Aқlimni täniгänimdän keyin bilsäm men şirin / begubär tüş köräyätgän ekänmänü Töläş bir äğız (HT,33/31).

Keyin eşitsäm şähärgä äyisini yänigä ketib қalıbdi / keçä Panorama kinoteatri yänidä Halimani körib қалdim (HT,34/3).

kiçik: küçük.

Gäpirişyätgänini tüşinib қалdim sekin burildimu yıglägänçä / çäpib ketdim kättä kiçik қавunläрни bäsib puştälär (HT,33/26).

kıl- yapmak, etmek, eylemek, anlamına gelen yardımcı fiildir.

Кılışini bilmäy kılışining uçı bilän mäysälärni ezgülärdi / Melivoydän hämmämiz қorқardik u heç kimni äyämäsdi. (HT,30/19).

Töqir uzun uzun bürmâklärining şunçälik çakқан / häräkät kılışıgä häyrân kälärdim birpäsdän keyin u (HT,32/4).

Hälimäning kättä kättä kâp kârä közläri cıqқа yâş edi / nimä kılışimni bilmäy dävdiräb kâldim (HT,32/16).

Çäylä säyäsidadä Hakim sässik bilän täbelçi Tölaş äkä çârdânä / kıurib otirgänçä kâsä kılingän bâsvâldini yeyişärdi (HT,33/6).

Şärmändälik kılding mäyli sen oşä täpgäning bilän boläver / mengä kızimni ber debdi (HT,29/17).

Sökiş eşitgändä kândâk kılgän bolsä hâzir häm / kâlišining uçı bilän yer çizärdi (HT,33/21).

kinoteatr: Sinema.

Keyin eşitsäm şähärgä äyisini yänigä ketib kâlibdi / keçä Panorama kinoteatri yänidä Halimani körib kâldim (HT,34/4).

kıp kızil: kıpkırmızı; çok parlak kırmızı.

Şünäka kıp kızil edi / birdän Tölaş äkä ägzini kättä açib hâhâlâb külä bâşlädi (HT,33/11).

kışlok: köy, kışlık, kasaba.

Bir küni ärämisgä yängi mehmân Hälimä degän kızçä қоşildi uning kışlogımızgä kelgänini hämmädän ävväl (HT,29/12).

kir- (bir şeyin içine) girmek.

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib pâliz içigä / yetäklâb kirdi puştälär üstidä yümälâb yâtgän kättä kättä (HT,33/2).

kirib ket- girmek fiilini o an gerçekleşmesi.

Pâlizgä kirib ketgänidä meni ikki tärsäki urgän / äyimning gäpidän heç nimä tüşinmägän bolsäm (HT,29/21).

kiyib âl- giymek; giymiş olan.

Çopänini kiyib âlgän Melivây yänbâşläb yätär yäläng / äyâk bälälär uning ätrâfidä otirib âlib nimägädir (HT,30/9).

kız: kız çocuğu, kız evlat.

Bilän bälälär täl nâvdäläridän huştäk yäsäşär kızlär / bolsä bürgäk taqıb däraht säyäsida çertä oynäşärdi (HT,29/9).

Häkım sässıq şähärgä bärıb kızını tıpıb kelıbdı / Hätınıning başıgä itti künını sälıbdı özingü (HT,29/15).

Şärmändälik kıldıng mäyli sen oşä tãpgäning bilän boläver / mengä kızimni ber debdi (HT,29/18).

Häm Hähim sässıqning kızını körgim keldi / rrtäsıgä kördim häm (HT,29/23).

hähäläb külişärdi / Hähim sässıqning kızını kördingmi Anvar (HT,30/12).

Lekin hähir u kıznı mäşharä kılışı äläm kıldı mengä / dărâz bolsä sengä nimä dedim älämimdän çiyilläb (HT,30/21).

kızäläk: küçük kız, küçücük kız, minicik kız; tatlı bir kız.

Tälning pänäsida turgän nâvçä kızäläkni endi kördim / uning kättä kättä közläri mäyüslük bilän cävdirär nimä (HT,30/17).

kızärib ket- kızarmış gözler; göz kanlanması.

Hähim sässıq kızärib ketgän közläri mengä qadägän edi urgäni esimgä tüşib ketdi oşändä häm közläri (HT,33/9).

kızçä: küçük kız.

Bir küni äramizgä yängi mehmän Hähimä degän kızçä / qoşildi uning kışlogımızgä kelgänini hämmädän ävväl (HT,29/11).

kızib yät- ısınmak, yanmak; kızmış, sıcaklamış kızmış olan.

Orâqçılär närıgi ädirgä ötib ketişgän kızib yätgän / ärpäzärlärni kıyâş yändirärdi (HT,32/23).

kızık: enteresan, ilginç.

Qızık Halima meni qandäy tänigänigä häyränmän / arguvän tägidägi skämeykädä otirib gäpläşdik (HT,34/7).

kızıl: kırmızı.

Yubärdidä kızıl çit köylägining etäginı kayrib köz yaşını ärtti / ärpägä orâq tüşdi endi bizning häm işimiz (HT,32/19).

kök: gök rengi, mavi.

Şohsiz yuvâş eçkimizni yetäkläb kättä yergä / cönärdim ävâzi dorilläb qalgän
Melivây kök közni (HT,29/6).

Özing qaytär dedim / şünaqami Melivoyning kök közläri äläyib ketdi (HT,31/2).

Özing buzukning bäläsi dedim bākırıb / kök köz kök qarğa (HT,31/12).

Özing buzukning bäläsi dedim bākırıb / kök köz kök qarğa (HT,31/12).

Bâkadigän boldim / bälälär ärsigä qaytgim kelärdiyü kök qarğadän qorqardim
(HT,31/16).

kol: el, kol.

Bâgläb bolmäsä bäläsi emib qoyardı ärqänni qolimgä tutqazdi / yahşiläb töygiz
(HT,30/3).

Irgıb ornidän turdiyü qolidägi täyoqni bäländ kötärđi / hâzir yelkämğä kältäk
tüşişini bilib (HT,31/3).

Dädäng bermäydidä dedim işänmäy / berädi berädi Halima qolimdän uşlädi
(HT,32/28).

Melivoy yaqın kelişim bilän dorilläb sorädi / keyin qolidägi täl yoğoç bilän imâ
qilib körsätđi (HT,30/14).

Yıglämä dedim yälinib yıglämägin / Halima qolidägi äcinä kâvuşni ulâqtirib
(HT,32/18).

koliş- az değıl; kıyasen bir şey veya birinden geri kalmamak durumu.

Qolişmäsdı / yäzdä tağın bir ädät çıkardık här küni peşındä sây (HT,31/21).

kolyaska: bebek arabası.

Äğär özi çakırmäsä tänimäsdım / u yoläkdän kolyaska yetäkläb bärärđi
(HT,34/6).

köm- gömmek; bir şeyi bir yere gömmek üzerine örtecek kadar bir şeyle örtmek.

Boydä äläv yoqıb körigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldık bir gäl u bir
gäl men uydän kartoşka (HT,31/23).

kömil- Gömülmek, kaybolmak.

Häliyäm körgä kömilgän kartoşkani yahşi köräsizmi / dedim äncädän keyin
(HT,34/17).

köpäyib kâl- çoğalmak.

Köpäyib kalgandı här kün mäşâkka bârär edik / Oşâ küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşâk terdik (HT,32/21).

köpik: köpük.

Tübsiz äsmänning bir çekkäsidä köpikdäy äppâk bulutlär / ähistä süzib yürär bäländ bäländlärädä cäcciginä (HT,31/31).

kör- görmek; gördüm.

Häm Hâkim sässikning kızini körgim keldi / ertäsigä kördim häm (HT,29/24).

Qävun tarvuzläрни körib közim oynardı Lekin çäylä / yänigä yakın bârgändä qorqa pisä yänä tohtädim (HT,33/3).

Keyin eşitsäm şähärgä äyisini yänigä ketib kâlibdi / keçä Panorama kinoteatri yänidä Halimani körib kâldim (HT,34/4).

Hâhâlâb külişärdi / Hakim sässikning kızini kördingmi Anvar (HT,30/12).

Tälning pänäsidadä turgän nävçä kızälâkni endi kördim / uning kättä kättä közläri mäyüslük bilän cävdirär nimä (HT,30/17).

Men ânämni köräyinä / diydârigä töyäyinä (HT,32/7).

Köräyinä Diydârigä (HT,32/11).

Aqlimni tänigänimdän keyin bilsäm men şirin / begubâr tüş köräyâtgän ekänmänu Tölâş bir ägüz (HT,33/32).

Dävâm etişini hohlärdim Oşâ oşâ Halimani başqa /körmädim nimägädär körişni hohlämädim häm (HT,34/2).

kör: köz; iyice yanıp ateş durumuna gelmiş kömür ya da odun parçası.

Boyidä âlav yoqib körigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/23).

Häliyäm körgä kömilgän kartoşkani yahşi köräsizmi / dedim äñçädän keyin (HT,34/17)

körsat- göstermek.

Melivoy yakın kelişim bilän dorillâb sorädi / keyin kolidägi täl yogoç bilän imâ klib körsätädi (HT,30/14).

Hälimä yält etib mengä qarädiyu indämädi / Melivây birpäs bakrâyib turdidä täyägining uçı bilän säy tãmänni körsätidi. (HT,30/24).

Bu ikkinçi oğlim dedi u äräväçädä uhlâb yâtgän / şiringinä çaçalokni körsätib (HT,34/12).

korä: kara, siyah (renk).

Nimägädir bu säfär ocärligim tutdi / säy boyigä tüşib ketgän qorä buqagä qaräb koydimü (HT,30/28).

körgi kel- görmek istemek.

Häm Hâkim sässikning kızini körgim keldi / ertäsigä kördim häm (HT,29/23).

körin: Görünmek.

Yâkkäm dükkäm tişläri âräsidadä yärim çäynälgän / äppâk bâsvâldi bölägi körindi (HT,33/14).

köriş- görüş; görüşmek, karşılaşmak.

Dävâm etişini hohlârdim Oşâ oşâ Halimani bâşqa / körmädim nimägädir körişni hohlämädim häm (HT,34/2).

kork- korkmak, endişelenmek, kaygılanmak, tedirgin olmak.

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib päliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yâtgän kättä kättä (HT,33/1)

Qılışini bilmäy kâlišining uçı bilän mäysälärni ezgüldi / Melivoydän hämmämiz qorqardik u heç kimni äyämädi. (HT,30/20).

Bâkadigän boldim / bälälär âräsigä qaytgim kelärdiyü kök qarğadän qorqardim (HT,31/16).

Keyin birdän cim bolib qâldi ällänimälärdän / qorqkandäy sekin bâşimni kötärib qarädim (HT,32/14).

korka pisä: korkarak sessizce.

Qâvun tarvuzläрни körib közim oynardı lekin çäylä / yänigä yaqın bârgändä korka pisä yänä tohtädim (HT,33/4).

korkuv: korku; endişe.

ƘorƘuvdän közlärirmi yumib äldim ämmâ kältäk tegmädi / bir mähäl közimi açib Ƙaräsäm Halima täyoƘni (HT,31/5).

Ƙoşib yubâr- toplamak; eklemek, Ƙarıştırmak, katmak, ilave etmek; birleştirmek, bir araya getirmek; bir şeyi bir inin yanına koymak, bırakmak.

Ƙättä yergä yetib kelgünimçä hävâ çäräkläb açilib ketdi / eçkiniñ ärƘänini yeçib mallärgä Ƙoşib yubârdimdä (HT,30/6).

Ƙoşil- katılmak.

Bir küni ärämizgä yängi mehmân Hälimä degän Ƙızçä / Ƙoşildi uning Ƙışlogımızgä kelgänini hämmädän ävväl (HT,29/12).

Ƙötär- kaldırmak, bir şeyi ve bir nesneyi yerinden kaldırmak; yükselmek.

Ƙeyin birdän cim bolib Ƙaldı ällänimälärdän / ƘorƘƘandäy sekin başımni kötärib Ƙarädim (HT,32/14).

İrgib ornidän turdiyü Ƙolidägi täyoƘni bäländ kötärdi / hâzir yelkämğä kältäk tüşişini bilib (HT,31/3).

Ƙöyläk: elbise.

Yubârdidä Ƙızıl çit köyläğiniñ etäğini Ƙayrib köz yaşını ärtti / ärpägä orâƘ tüşdi endi bizning häm işimiz (HT,32/19).

Ƙöz: göz.

Şohsiz yuvâş eçkimizni yetäkläb kättä yergä / cönârdim ävâzi dorilläb Ƙalgän Melivây kök közni (HT,29/6).

Özing buzuƘniñ bäläsi dedim bâƘarib / Kök köz kök Ƙarğa (HT,31/12).

Tälning pänäsidadä turgän nâvçä ƘızälâƘni endi kördim. Uning kättä kättä közläri mäyüslik bilän cävdirär nimä (HT,30/18).

Özing Ƙaytär dedim / şünaƘami Melivoyning kök közläri äläyib ketdi (HT,31/2).

Hälimäniñ kättä kättä Ƙap Ƙarä közläri cıƘƘa yaş edi / nimä Ƙalışımni bilmäy dävdiräb Ƙaldim (HT,32/15).

Hâkim sässik Ƙızärib ketgän közlärini mengä Ƙadägän / edi urgäni esimğä tüşib ketdi oşändä häm közläri (HT,33/10).

*ƙoydi h yran bolib Halim g  ƙar dim u h m k zl ri / c vdir b  tr fg   l ngl r
h v o  nd  Melivoyd n (HT,33/19).*

*Ƙorƙuvd n k zlarimni yumib  ldim  mm  k lt k tegm di / bir m h l közimi   ib
ƙar s m Halima t yo ni (HT,31/5).*

*Ƙorƙuvd n k zlarimni yumib  ldim  mm  k lt k tegm di / bir m h l közimi   ib
ƙar s m Halima t yo ni (HT,31/6).*

k z oyn - gözlerin içi gülmesi.

*Ƙ vun tarvuzl rni körib k zim oyn rdi lekin  y l  / y nig  yəqin b rg nd  ƙor a
pis  y n  toht dim (HT,33/3).*

k z y  : gözyaşı.

*Yub rdid  ƙızil  it k yl gining et gini ƙayrib k z y  ını  rtti /  rp g  or k t  di
endi bizning h m işimiz (HT,32/19).*

k l- gülmek, gülümseme.

*Keyin y n  h h l b k ldi / H kim s ssik l bining bir  ekk si bil n ilc yib
(HT,33/17).*

*H liy m y   b l siz   nvar u k ldi / bu o    zimg  t ni   p l r   mehrib n k lgi
edi (HT,34/19).*

* n ka ƙıp ƙızil edi / bird n T l    k   gzini k tt    ib h h l b k l  b  l di
(HT,33/12).*

H h l b k li  rdi / Hakim s ssikning ƙızini kördingmi Anvar (HT,30/11).

k lgi: gülme, g l  .

*H liy m y   b l siz   nvar u k ldi / bu o    zimg  t ni   p l r   mehrib n k lgi
edi (HT,34/20).*

k lib yub r- gülmek, aniden gülme krizine girmek.

*D d sig  o  g n d r z ek n / b l l r taqın b r v rig  k lib yub ri di.
(HT,30/16).*

k n: gün, tarih.

*Ti l ri t kilg n kem ik b l  edim s y boyid gi otl   biz b l l rning k tt  yerimiz
edi h r k ni (HT,29/2).*

Bir küni arämizgä yängi mehman Hälimä degän kızçä / koşildi uning kişlogimizgä kelgänini hämmädän ävväl (HT,29/11).

Oşä küni Melivoyning buyruğı bilän kättä / yerdän häydäldim eçkimni häm säyning näriği betidä (HT,31/13).

Ķolişmädi / yäzdä tağın bir ädät çıkardik här küni peşindä säy (HT,31/22).

Heç esimdän çıkmäydi bir küni oşä tâtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälkançä yätib äldim (HT,31/29).

Köpäyib kalgändi här kün mäşäqqa bärär edik / oşä küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşäq terdik (HT,32/22).

Öşä küni eträläb mämaqaldiräq bolib cälä kuygäni / esimdä bär äyim ädätdägidäy eçkining yelini kâpini (HT,30/1).

kün böyi: gün boyu, gün boyunca.

U mendän üç yaş kättä ekän kün böyi ikkälämiz / çilläk oynärdik Halima bu oyindä oğıl bälälärdän (HT,31/19).

kuy- dökmek, dökülmek; yağmak; yağdığında.

Öşä küni eträläb mämaqaldiräq bolib cälä kuygäni / esimdä bär äyim ädätdägidäy eçkining yelini kâpini (HT,30/1).

Gäpi bilän üstimdän muzdäy sävuk suv kuyib uyğätib / yubärgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzâq cüdä uzâq (HT,33/33).

kuy- yanmak eylemi.

Ärtib ägzimiz küyişigä karämäy yeb älişdän läzzätliiräq / närsä yok edi bizgä (HT,31/27).

kuyâş: güneş.

Orâqçilär näriği ädirgä ötib ketişgän kızib yätgän / ärpäzärlärni kuyâş yändirärdi (HT,32/24).

küyäv: damat.

Sässik dedi u ägzını töldirib töyni / başläyversäng häm bolärkän mänä küyäv bälâyäm täyyâr (HT,33/16).

läb: dudak.

Halimaning läbi pirpiräb yigläb yubäräy deyâtganidän / bu yâmân gäp ekänligini tüşündim (HT,31/9).

Keyin yänä hâhâlâb küldi / Hâkim sässik läbining bir çekkâsi bilän ilcäyib (HT,33/18).

lävlägi: şeker pancarı.

Ertä bilän äyim çiyduhobä şimimning çöntägigä yärimtä / zoğorä bir böläk kaynägän lävlägi sâlib berärdidä (HT,29/4).

läzzät: tat, lezzet; zevk.

Ärtib ägzimiz küyişigä qarämäy yeb âlişdän läzzätlirâk nârsä yoq edi bizgä (HT,31/27).

mâl: Mal, büyükbaş hayvan, sığır anlamına da gelmektedir.

Kättä yergä yetib kelgünimçä hävâ çäräkläb açilib ketdi / Eçkining ärkânini yeçib mällärgä қоşib yubärdimdä (HT, 30/6).

Bâr buqamni kaytärib kel senin gäling keldi / u här dâim mälini bizlärgä kaytärtirärdi (HT, 30/26).

mâmakaldiräk: gök gürültüsü.

Öşä küni eträlâb mâmakaldiräk bolib cälä quygäni / esimdä bâr äyim ädätdägidäy eçkining yelini kâpini (HT, 30/1).

mänä: işte.

Sässik dedi u ägzını töldirib töyni / başläyversäng häm bolärkän mänä küyäv bälâyäm täyyâr (HT, 33/16).

Gäpi bilän üstimdän muzdäy sâvuk suv quyib uygätib / yubärgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzâk cüdä uzâk (HT, 33/34).

mäşâk: başak, arpa, buğday, yulaf gibi ekinlerin taneleri taşıyan kılçıklı başı.

Köpäyib kâlgändi här kün mäşâkka bârär edik / oşä küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşâk terdik (HT, 32/22).

köpäyib kâlgändi här kün mäşâkka bârär edik / oşä küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşâk terdik (HT, 32/21).

māsharā kıl- alay etmek, birinin, bir şeyin ya da bir durumun eksik, kusurlu, gülünç vb. yönlerini küçümseyerek eğlence konusu yapmak.

Lekin hāzır u kızni māsharā kılışı ālām kıldı mengä / dārāz bolsä sengä nimä dedim ālāimimdän çiyillāb (HT, 30/21).

mäyli: olur, peki; tamam; makul.

Şärmändalik kılding mäyli sen oşā tāpgāning bilän bolāver / mengä kızimni ber debdi (HT, 29/17).

mäysä: Ot, çim, yeşillik.

Heç esimdän çıkmāydi Bir küni oşā tātli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälkançä yātib āldim (HT, 31/30).

Kılışini bilmāy kalışining uçı bilän mäysälärni ezgüardı / Melivoydän hämmämiz korkardik u heç kimni āyāmāsdi. (HT, 30/19)

mäyüs: hüzünlü, dertli, kederli.

Tālning pänäsidadä turgän nāvçä kızälākni endi kördim / uning kättä kättä közläri mäyüslik bilän cävdirär nimä (HT, 30/18).

mehmân: misafir, konuk.

Bir küni ārämizgä yāngi mehmân Hälimä degän kızçä / koşildi uning kışlogımızgä kelgänini hämmädän ävväl (HT, 29/11).

mehribân: merhamet ve şefkatli biri, sevimli, yumuşak huylu ve güler yüzlü.

Hāliyām yāş bālāsizä Ānvar u küldi / bu oşā özimgä tāniş āpālärçä mehribân külgä edi (HT, 34/20).

miyä: beyin.

Tosätdän miyāmgä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmāydigän yāmān bir nārsä toğrisidä (HT, 33/23).

muz: buz, çok soğuk.

Gäpi bilän üstimdän muzdäy sāvuk suv kıyib uygātib / yubārgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzāk cüdä uzāk (HT, 33/33).

nāriği: öbür, öteki, ilerdeki.

Oşa küni Melivoyning buyruğı bilän kättä / yerdän häydäldim eçkimni häm säyning näriği betidä (HT,31/14).

Orâqçilär näriği ädirgä ötib ketişgän kızib yâtgän / ärpäzârlärni kuyâş yândirärdi (HT,32/23).

närsä: şey.

Ärtib ägzimiz küyişigä qarämây yeb âlişdän läzzätli räq / närsä yoq edi bizgä (HT,31/28).

Tosätdän miyämğä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydigän yâmân bir närsä toğrisidä (HT,33/24).

Üstidän säkräb säkräb bärärkänmân yelkäm dä ağır bir / närsä bäsib tüşyâtgänini äncädän keyin bildim (HT,33/28).

Faqat bir närsägä hursänd edim Halima / häm älä sigirini men bilän birgä bākardi keyin bilsäm (HT,31/17).

nävçä: uzun boylu.

Tälning pänäsidä turgän nävçä kızälâkni endi kördim / uning kättä kättä közläri mäyüslük bilän cävdirär nimä (HT,30/17).

nävdä: dal, ağaç dalı; sap.

Bilän bälälär täl nävdäläridän huştäk yäsäşär kızlär / bolsä bärğäk taqıb däraht säyüsidä çertä oynäşärdi (HT,29/9).

nimä: ne, şey.

Hälimäning kättä kättä kâp kârä közläri cıqqa yâş edi / nimä kılışimni bilmäy dävdirüb qaldım (HT,32/16).

Tosätdän miyämğä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydigän yâmân bir närsä toğrisidä (HT,33/23).

Tälning pänäsidä turgän nävçä kızälâkni endi kördim / uning kättä kättä közläri mäyüslük bilän cävdirär nimä (HT,30/18).

Lekin hâzir u kızni mäşharä kılışı äläm kıldi mengä / dәрäz bolsä sengä nimä dedim älämimdän çiyilläb (HT,30/22).

nimägädür: nedense, bilinmeyen, belli olmayan bir sebep dolayısıyla, her nasılsa, her ne hikmetse, her nedense.

Çopânini kiyib âlgân Melivây yânbâşlâb yâtâr yäläng / âyâk bälälär uning ätrâfidä otirib âlib nimägädür (HT,30/10).

Nimägädür bu säfâr ocârligim tutdi / säy boyigä tüşib ketgân qorâ buqagä qarâb qoydimü (HT,30/27).

Dävâm etişini hohlârdim Oşâ oşâ Halimani bâşqa / körmâdim nimägädür körişni hohlâmâdim hâm (HT,34/2).

nimägâyâm: ne için.

Tölâş äkâ oşändä nimägâyâm şünâka dediä (HT,34/23).

ocâr: inatçı, dik başlı, kontrol edilemez.

Nimägädür bu säfâr ocârligim tutdi / säy boyigä tüşib ketgân qorâ buqagä qarâb qoydimü (HT,30/27).

oğıl: erkek evlat.

U mendän üç yaş kättä ekân kün böyi ikkälâmiz / çilläk oynârdik Halima bu oyindä oğıl bälälârdän (HT,31/20).

Bu ikkinçi oğlim dedi u ärävâçädä uhlâb yâtgân / şiringinä çaqaloqni körsütib (HT,34/11).

oşşâ- benzemek.

Dädâsigä oşşâgân dârâz ekân / bälälär tağın bärävârigä külib yubârışdi. (HT,30/15).

on: on sayı sıfatı.

Qarâng on âlti yıl ötib ketibdi / men uni sizlâşni hâm senlâşni hâm bilâlmây ikkilänib qâldim (HT,34/15).

orâk tüş- orak düşmek; tarlada işin başlaması anlamına gelir, genellikle bu eylem mahsul ekme ilkbahar ve mahsul toplama sonbaharda gerçekleşir.

Yubârdidä kızıl çit köylâgining etâgini kayrib köz yaşını ärtti / ärpägä orâk tüşdi endi bizning hâm işimiz (HT,32/20).

orâkçi: ekin biçmek için gerekli insan/ çalışan insan.

Orâkçilär nâriği ädirgä ötib ketişgän kızib yâtgän / ärpâzârlârni kuyâş yândirârdi (HT,32/23).

orin: yer, mekân.

Irgîb ornidân turdiyü qolidägi täyoqni bäländ kötârdi / hâzir yelkâmgä kältäk tüşişini bilib (HT,31/3).

ortä: merkez, orta, meydanda, görünür halde, bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.

Tâl tägidä todälänib turgän bälälär yâniğä keldim / ortädä uruşdä ölgän dädäsining kättäkân beqasâm (HT,30/8).

oşändä: o anda, o sıralarda, o zamanlar.

Hâkim sässiğ kızârib ketgän közlârini mengä qadägän / edi urgäni esimgä tüşib ketdi oşändä hâm közlâri (HT,33/10).

Tölaş äkä oşändä nimägâyäm şünaqa dediä (HT,34/23).

Qoydi häyrân bolib Halimägä qarädim u hâm közlâri / jävdirâb ätrâfgä älänglär hâv oşändä Melivoydân (HT,33/20).

ot: bitki.

Bir törgây turgän yeridä tipirçilâb şâdân säyrâdi / Halima yânimdä otirib âlib otlârdân äcinä kâvüş (HT,32/2).

otir- oturmak.

Çopânini kiyib âlgän Melivây yânbâşlâb yâtâr yäläng / ayak bälälär uning ätrâfidä otirib âlib nimägâdir (HT,30/10).

Qızığ Halima meni qandây täniğänigä häyrânmän / arguvân tägidägi skämeykädä otirib gäplâşdik (HT,34/8).

Çäylä säyäsidadä Hakim sässiğ bilân täbelçi Tölaş äkä çârdânä qurib otirgânçä kâsâ kılingän bâsvâldini yeyişârdi (HT,33/6).

Ançäginä jim otirgänimizdân keyin sekin horsindi / qandoğ yahşi âpâ ükâ edikâ (HT,34/13).

otirib âl- oturmak; oturmak eylemini gerçekleştirmek ve o anda bulunmak.

Bir törgây turgän yeridä tipirçilâb şâdân säyrâdi / Halima yânimdä otirib âlib otlârdân äcinä kâvüş (HT,32/2).

otlâk: hayvan otlatılan yer ,yalım, mera , çayır.

Tişläri tökilgän kemşik bälä edim säy boyidägi / otlâk biz bälälärning kättä yerimiz edi här küni (HT,29/2).

äytmäsä hämmämiz yâş bälälär edik otlâk yänidägi ikki / tup äzim täl bizning ävunçâgımız edi bähâr kelişi (HT,29/7).

oyin: oyun; eglence.

U mendän üç yâş kättä ekän kün böyi ikkälämiz / çilläk oynärdik Halima bu oyindä oğul bälälärdän (HT,31/20).

oynä- oyun oynamak, eğlenmek.

Bilän bälälär täl nävdäläridän huştäk yäsäşär kızlär / bolsä bärğäk taqıb däraht säyäsidadä çertä oynäşärdi (HT,29/10).

U mendän üç yâş kättä ekän kün böyi ikkälämiz / çilläk oynärdik Halima bu oyindä oğul bälälärdän (HT,31/20).

öl- ölmüş; ölmek, bir canlının hayatına son vermek.

Täl tägidä todälänib turgän bälälär yänigä keldim / Ortädä uruşdü ölgän dädasining kättäkän bekasäm (HT,30/8).

öt- geçmek, geçmeden.

Uning sekin horsingänini eşitdim zum ötmäy yänä kıytärdi / äyicänim (HT,32/9).

ötib ket- geçmek, başka yere geçmek.

Qaräng on älti yıl ötib ketibdi / men uni sizläşni häm senläşni häm bilälmäy ikkilänib kıldim (HT,34/15).

Orâkçilär näriği ädirgä ötib ketişgän kızib yâtgän / ärpäzärlärni kıuyâş yändirärdi (HT,32/23)

päliz: tarla; mahsul yetiştirmek için alan yer boyunca büyüyen kavun karpuz olan yer.

Häkim sässıq uruşdän kelgäç pälizdä brigädır / bolib işlärdi men uni yämän körärdim bir märtä eçkim (HT, 29/19).

Pälizgä kirib ketgänidä meni ikki tärsäki urgän / äyimning gäpidän heç nimä tüşinmägän bolsäm (HT, 29/21).

Yur sâydän suv içib kelämiz dedim törväçämni ârkalâb / pâlizgä bârib kâvun yemäyimizmi (HT, 32/26).

Çâpib ketdik Sây boyidän yürüb pâliz yâniğä yetib bârgänimizdä / tohtâb kâldim (HT, 32/29).

Korkmä Halima sudrâgüdäy bolib pâliz içigä / yetâklâb kirdi puştâlär üstidä yümälâb yâtgän kättä kättä (HT, 33/1).

pänä: gölge, sığınmak.

Tâlning pänäsidadä turgän nâvçä kızâlâkni endi kördim / uning kättä kättä közlâri mäyüslük bilän cävdirâr nimä (HT, 30/17).

Panorama: Panorama.

Keyin eşitsâm şâhârgä âyisini yâniğä ketib kâlibdi / keçä Panorama kinoteatri yânidä Halimani körib kâldim (HT, 34/4).

päst: alçak.

İngičkä päst tâvuşdä âşülâ äytâ bâşlâdi / âçil âçil âk tâşlârâ (HT, 32/5).

peşin: öğlen.

Qolişmäsdî / yâzdä tağın bir âdät çıkardik hâr küni peşindä sây (HT, 31/22).

peşingäçä: öğlene dek.

Köpäyib kâlgändi hâr kün mäşâkka bârâr edik / oşâ küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşâk terdik (HT, 32/22).

pirpirä- seğirmek, hızlıca çırpınmak.

Halimaning lâbi pirpirâb yigläb yubârây deyâtğänidän / bu yâmân gâp ekänligini tüşündim (HT, 31/9).

piş- pişmek eylemi, (yiyecekler için) ateş üzerinde, kaynar suda, yağda ya da fırında ısı etkisiyle yenilebilir duruma gelmek.

Âlib kelârdik / çoğdâ kâp kârâyib pişgän kartoşkani şâşâ pişâ (HT, 31/26).

puştâ: karık; boş alan; bahçe sulamak için açılmış küçük ark, bu arklar arasında kalan, sebze ekili toprak parçası.

Korkmä Halima sudrâgüdäy bolib pâliz içigä / yetâklâb kirdi puştâlär üstidä yümälâb yâtgän kättä kättä (HT, 33/2).

*Gäpirişyâtgänini tüşinib qaldim sekin burildimu yıglägänçä / çâpib ketdim kättä
kiçik qavunlärni bäsib puştälär (HT, 33/26).*

râst: doğru, eğri olmayan, müstakim.

*Yürägimning bir burçagidä säğinç tuygusi coş urib ketdi / râstâ qandâq âpä ükä
edikä (HT,34/22).*

säfär: sefer, kez, defa.

*Nimägädür bu säfär ocärligim tutdi / säy boyigä tüşib ketgän qorä buqagä qaräb
qoydimü (HT, 30/27).*

säğinç: özlem.

*Yürägimning bir burçagidä säğinç tuygusi coş urib ketdi / râstâ qandâq âpä ükä
edikä (HT, 34/21).*

säkrä- sıçramak, zıplamak.

*Üstidän säkräb säkräb bärärkänmän yelkämdä ağır bir / närsä bäsib
tüşyätgänini äñçädän keyin bildim (HT, 33/27).*

*Üstidän säkräb säkräb bärärkänmän yelkämdä ağır bir / närsä bäsib
tüşyätgänini äñçädän keyin bildim (HT, 33/27).*

sâlib ber- bir şeyi belli bir yere ya da herhangi bir yere yerleştirmek ya da bırakmak.

*Ertä bilän âyim çiyduhobä şimimning çöntägigä yärimtä / zoğorä bir böläk
qaynägän lävlägi sâlib berärdidä (HT, 29/4).*

sässik: kokuşmuş, kötü kokulu, kötü; kostik.

*Çäylä säyäsidä Hakim sässik bilän täbelçi Tölaş ükä çärdänä / qurib otirgänçä
käsä qlingän bäsvaldini yeyişärdi (HT, 33/5).*

Hähäläb külişärdi. / Hakim sässikning qızini kördingmi Anvar (HT, 30/12).

*Häkim sässik şähärgä bäräb qızini täpib kelibdi / hätinining başigä itti kücini
sâlibdi özingkü (HT, 29/15).*

*Häkim sässik uruşdän kelgäç pälizdä brigädür / bolib işlärdi men uni yämän
körärdim bir märtä eçkim (HT, 29/19).*

Keyin yanä hãhãläb küldi / Hãkim sässik läbining bir çekkãsi bilãn ilcãyib (HT, 33/18).

Sãssik dedi u ágzını töldirib töyni / bãşläyversãng hãm bolãrkãn mãnã küyãv bälãyãm täyyãr (HT, 33/15).

Hãkim sässik kızãrib ketgãn közlãrini mengã kadãgãn / edi urgãni esimgã tüşib ketdi oşãndã hãm közlãri (HT, 33/9).

Hãm Hãkim sässikning kızini körgim keldi /ertãsigã kördim hãm (HT, 29/23).

sãvuk: soğuk.

Gãpi bilãn üstimdãn muzdãy sãvuk suv kuyib uygãtib / yubãrgãn ekãn men bolsãm mãnã şu tüş uzãk cüdã uzãk (HT, 33/33).

sãy: dere, ırmak, nehir yatağı.

Halima yãlt etib mengã qarãdiyu indãmãdi / Melivoy birpãs bakrãyib turdidã täyãgining uçi bilãn sãy tãmãnni körsãtdi. (HT, 30/24).

Nimãgãdir bu sãfãr ocãrligim tutdi / sãy boyigã tüşib ketgãn qorã buqãgã qarãb koydimü (HT, 30/28).

Bãşãk tõlä hãltãm ekãn uni hãm ulãktirdimu sãy boyigã / yügürdim (HT, 33/29).

Tişlãri tõkilgãn kemşik bälã edim sãy boyidãgi / otlãk biz bälãlãrning kãttã yerimiz edi hãr künü (HT, 29/1).

Yur sãydãn suv içib kelãemiz dedim törvãçãmni arqãlãb / pãlizgã bãrib qãvun yemãymizmi (HT, 32/25).

Oşã künü Melivoyning buyruğı bilãn kãttã / yerdãn hãydãldim eçkimni hãm sãyning nãrigi betidã (HT, 31/14).

Qolişmãsdi / yãzdã tağın bir ádãt çıkãrdik hãr künü peşindã sãy (HT, 31/22).

Çãpib ketdik sãy boyidãn yürüb pãliz yãnigã yetib bãrgãnimizdã / tohtãb qãldim (HT, 32/29).

sãyã: gölge.

Bilãn bälãlãr tãl nãvdãlãridãn huştãk yãsãşãr kızlãr / bolsã bãrgãk takıb dãraht sãyãsidã çertã oynãşãrdi (HT, 29/10).

Çãylã sãyãsidã Hakim sässik bilãn tãbelçi Tõlaş akã çãrdãnã / qurib otirgãnçã kãsã qilingãn bãsvãldini yeyişãrdi (HT, 33/5).

säyrä- ötmek, (kuş veya böcekler) ses çıkarmak.

Bir törgäy turgän yeridä tipirçiläb şadän säyrädi / Halima yänimdä otirib älib otlärdän äcinä kävüş (HT, 32/1).

sekin: yavaş, usulca, yavaşça, sakince.

Keyin birdän cim bolib qaldı ällänimälärdän / qorqqandäy sekin başimni kötärib qarädim (HT, 32/14).

Gäpirişyätgänini tüşinib qaldim sekin burildimu yıglägänçä / çäpib ketdim kattä kiçik kävunläрни başib puştälär (HT, 33/25).

Uning sekin horsingänini eşitdim zum ötmäy yänä qaytärdi / äyicänim (HT, 32/9).

Ançäginä jim otirgänimizdän keyin sekin horsindi / qandoq yahşi äpä ükä edikä (HT, 34/13).

senlä- sen diye hitap etmek.

Qaräng on älti yıl ötib ketibdi / men uni sizläşni häm senläşni häm bilälmäy ikkilänib qaldim (HT, 34/16).

sigir: sığır, inek.

Fakat bir närsägä hursänd edim Halima / häm älä sigirini men bilän birgä bāqardi keyin bilsäm (HT, 31/18).

sindir- kırmak, parçalamak.

İngičkä tizzäsigä tiräb sindiryäpti / buzıqning bäläsi dedi Melivoy ungä qaräb (HT, 31/7).

sizlä- siz diye hitap etmek.

Qaräng on älti yıl ötib ketibdi / men uni sizläşni häm senläşni häm bilälmäy ikkilänib qaldim (HT, 34/16).

skameyka: bank.

Qızıq Halima meni qandäy täniğanigä häyränmän / ärgüvän tägidägi skameykadä otirib gäpläşdik (HT, 34/8).

sökiş: küfüretmek.

Sökiş eşitgändä kandâk kılgän bolsä hâzir häm / kâlişining uçı bilän yer çizärdi (HT, 33/21).

sorä- sormak; herhangi bir konuda, birine soru yönelterek bilgi istemek.

Melivoy yaqın kelişim bilän dorilläb sorädi / keyin qolidägi täl yogöç bilän imâ kılib körsätädi (HT, 30/13).

sudrä- sürüklemek, çekmek, itişmek, karıştırmak.

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib päliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yâtgän kättä kättä (HT, 33/1).

suv: su.

Yur säydän suv içib kelämiz dedim törväçämni ärqaläb / pälizgä bärrib qävün yemäymizmi (HT, 32/25).

Gäpi bilän üstimdän muzdäy sävük suv quyib uygätib / yubärgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzâk cüdä uzâk (HT, 33/33).

süz- yüzmek.

Tübsiz äsmänning bir çekkäsidä köpikdäy äppâk bulutlär / ähistä süzib yürär bäländ bäländlärä cäcciginä (HT, 31/32).

şädän: sevinçli, mutlu.

Bir törgäy turgän yeridä tipirçiläb şädän säyrädi / Halima yänimdä otirib älib otlärdän äcinä kävüş (HT,32/1).

şähär: şehir, kent, merkez.

Häkim sässık şähärgä bärrib kızini täpib kelibdi / hâtinining başigä itti küni sâlibdi özingkü (HT,29/15).

Keyin eşitsäm şähärgä äyisini yänigä ketib qalibdi / keçä Panorama kinoteatri yänidä Halimani körib qaldim (HT,34/3).

şärmändä: rezil, rezillik.

Şärmändälik kılding mäyli sen oşä täpgäning bilän boläver / mengä kızimni ber debdi (HT,29/17).

şäşä pişä: alencele; çok acele ederek, aceleyle, çarçabuk, ivedilikle.

Ālib kelārdik / çoğdā kâp kârâyib pişgān kartoşkani şâşâ pişâ (HT,31/26).

şim: pantolon.

*Ertā bilān āyim çiyduḥobā şimimning çöntāgigā yārimtā / zoğorā bir bölāk
kaynāgān lävlāgi sālīb berārdidā (HT,29/3).*

şirin: tatlı, hoş, güzel.

*Aklimni tānigānimdān keyin bilsām men şirin / begubār tüş körāyātğān ekānmānu
Tölāş bir āğız (HT,33/31).*

şiringinā: şirin, tatlı, hoş.

*Bu ikkinçi oğlim dedi u ārāvāçādā uhlāb yātğān / şiringinā çakaloқni kōrsātib
(HT,34/12).*

şoh: boynuz.

*Şohsiz yuvāş eçkimizni yetāklāb kättā yergā / cōnārdim āvāzi dorillāb kālğān
Melivāy kök közni (HT,29/5).*

şūnaқа: şöyle, öyle.

*Şūnaқа kıp kızil edi / birdān Tölāş ākā āğzini kättā açib ḥāḥālāb külā başlādi
(HT,33/11).*

Tölāş ākā oşāndā nimāgāyām şūnaқа dediā (HT,34/23).

Özing kaytār dedim / şūnaқami Melivoyning kök közlāri ālāyib ketdi (HT,31/2).

şunçālik: şu kadar, bu kadar.

*Tōқır uzun uzun bārmāqlāriining şunçālik çakқān / hārākāt қılışigā ḥāyrān
kālārdim birpāsdān keyin u (HT,32/3).*

tābelçi: iş saatlerini yazan kişi; denetlemeyle görevli kimse, murakıp, kontrolör.

*Çāylā sāyāsida Hakim sāssıқ bilān tābelçi Tōlaş ākā çārdānā / қurib otirgānçā
kāsā қilingān bāsvāldini yeyişārdi (HT, 33/5).*

tāg: alt kısım, dip, taban.

*Tāl tāgidā todālānib turgān bālālār yānigā keldim / ortādā uruşdā ölgān
dādāsining kättākān beқasām (HT, 30/7).*

Ƙızık Halima meni ƙandäy täniġänigä häyränmän / ärgüvân tägidägi skämeykädä otirib ġäpläşdik (HT, 34/8).

taġın: yine, tekrar.

Dädäsigä oġşäġän dărâz ekän / bälälär taġın bäräväriġä külib yubärişdi. (HT, 30/16).

Ƙolişmäsdä / yâzdä taġın bir ädät ƙıġardik här küni peşindä säy (HT, 31/22).

tak- takmak, takıştırmak.

Bilän bälälär täl nävdäläridän huştäk yäsäşär ƙızlär / bolsä bärgäk taġıb däraġt säyäsidadä ƙertä oynäşärdi (HT, 29/10).

täl: dal. söġüt ağacı.

Melivoy yaġın kelişim bilän dorilläb sorädi. / keyin ƙolidägi täl yogoç bilän imâ ƙilib körsätädi (HT, 30/14).

täl: söġüt ağacı.

Äytmäsä hämmämiz yâş bälälär edik otlâġ yänidägi ikki / tup äzim täl bizning ävunçäġımız edi bähâr kelişi (HT, 29/8).

Täl tägidä todälänib turgän bälälär yänigä keldim / ortädä uruşdä ölgän dädäsining kättäkän beġasäm (HT, 30/7).

Bilän bälälär täl nävdäläridän huştäk yäsäşär ƙızlär / bolsä bärgäk taġıb däraġt säyäsidadä ƙertä oynäşärdi (HT, 29/9).

Tälning pänäsidadä turgän nävçä ƙızälâġni endi kördim / uning kättä kättä közläri mäyüslük bilän cävdirär nimä (HT, 30/17).

tâmân: taraf, yön.

Hälimä yält etib mengä ƙarädiyu indämädi / Melivây birpäs bäräyib turdidä täyägüning uçı bilän säy tâmânni körsätädi. (HT, 30/24).

täni- tanımak.

Aġlimni täniġänimdän keyin bilsäm men şirin / beġubâr tüş köräyätġän ekänmänu Töläş bir ağız (HT, 33/31).

Äġär özi ƙaçırmäsä tänimäsdim / u yoläkdän kolyaska yetäkläb bärärdi (HT, 34/5).

Ƙızık Halima meni ƙandäy täniġänigä häyränmän / ärgüvân tägidägi skämeykädä otirib ġäpläşdik (HT, 34/7).

täniş: tanıdık.

Häliyäm yâş bäläsizä Anvar u küldi / bu oşä özimgä täniş äpälärçä mehribân külgä edi (HT, 34/20).

tâp- bulmak.

Häkim sässik şähärgä bärrib ƙızını tâpib kelibdi / hâtinining bâşigä itti künini sâlibdi özingkü (HT, 29/15).

Şärmändälik ƙılding mäyli sen oşä tâpgäning bilän boläver / mengä ƙızimni ber debdi (HT, 29/17).

tärsäki: tokat; tokat atmak.

Pälizgä kirib ketġänidä meni ikki tärsäki urgän / äyimning ġäpidän heç nimä tüşinmägän bolsäm (HT, 29/21).

tarvuz: karpuz.

Ƙāvun tarvuzläрни körüb közim oynardı lekin çäylä / yänigä yaƙın bärġändä ƙorƙa pisä yänä tohtädim (HT, 33/3).

tâş: taş, kayalık.

İngičkä päst tâvuşdä äşülä äytä başlädi / açil açil âƙ taşlärä (HT, 32/6).

tâtli: tatlı, hoş.

Heç esimdän çıkmäydi bir küni oşä tâtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälƙançä yâtib äldim (HT, 31/29).

tâvuş: ses; seda, ün.

İngičkä päst tâvuşdä äşülä äytä başlädi / açil açil âƙ taşlärä (HT, 32/5).

täyâk: sopa, deġnek.

Hälimä yält etib mengä ƙarädiyu indämädi / Melivây birpäs bäräyib turdidä täyâġining uçi bilän säy tamänni körsätädi. (HT, 30/24).

İrgib ornidän turdiyü ƙolidägi täyoƙni bäländ kötärdi / hâzir yelkämġä ƙältäk tüşişini bilib (HT, 31/3).

ƘorƘuvdän közlirimni yumib äldim Ämmâ kältäk tegmädi / bir mähäl közimi açib Ƙaräsäm Halima täyoƘni (HT, 31/6).

täyyâr: hazır.

SässıƘ dedi u ägzını töldirib töyni / başläyversäng häm bolärkän mänä küyäv bälâyäm täyyâr (HT, 33/16).

teg- deęmek; dokunmak; ulaşmak.

ƘorƘuvdän közlirimni yumib äldim Ämmâ kältäk tegmädi / bir mähäl közimi açib Ƙaräsäm Halima täyoƘni (HT, 31/5).

ter- toplamak, derlemek.

Köpäyib Ƙalgändi här kün mäşâƘƘa bärär edik / oşä küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäşâƘ terdik (HT, 32/22).

tipirçilä- çırpınmak.

Bir törgäy turgän yeridä tipirçiläb şädän säyrädi / Halima yänimdä otirib älib otlärdän äcinä kävüş (HT, 32/1).

tirä- dayamak, yaslamak.

İngiçkä tizzäsigä tiräb sindiryäpti / buzuƘning bäläsi dedi Melivoy ungä Ƙaräb (HT, 31/7).

tiş: diş.

Tişläri tökilgän kemşik bälä edim säy boyidägi / otlâƘ biz bälälärning kättä yerimiz edi här küni (HT, 29/1).

Yäkkäm dükkäm tişläri äräsidä yärim çäynälgän äppâƘ bäsvaldi bölägi körindi (HT, 33/13).

tizzä: diz.

İngiçkä tizzäsigä tiräb sindiryäpti / buzuƘning bäläsi dedi Melivoy ungä Ƙaräb (HT, 31/7).

todälänib tur- toplanmak bir arada bulunmak, uyuşmak.

Täl tägidä todälänib turgän bälälär yänigä keldim / ortädä uruşdä ölgän dädasining kättäkän bekasäm (HT, 30/7).

toğrisida: hakkında.

Tosätdän miyämğä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydiğän yamân bir nârsä toğrisidä (HT, 33/24).

tohtä- dur, durmak.

Çäpib ketdik Sây boyidän yürüb päliz yänigä yetib bārgānimizdä / tohtāb kāldim (HT, 32/30).

Qāvun tarvuzlärni körüb közim oynardı Lekin çäylä / yänigä yakın bārgändä qorqa pisä yänä tohtādim (HT, 33/4).

tök: dökmek,geçmiş zaman yapım eki; dökülmüş.

Tişläri tökilgän kemşik bälä edim sây boyidägi / otlāq biz bälälärning kattä yerimiz edi här küni (HT, 29/1).

tökı- örmek.

Töqır uzun uzun bārmāqlärining şunçalik çakқан / hāräkät kılišigä häyrān kälärdim birpäsđän keyin u (HT, 32/3).

tölä: dolu; dolu olmak.

Başāq tölä hältäm ekän uni hām ulāqtirdimu sây boyigä / yügürdim (HT, 33/29).

töldir- doldurmak; dolu duruma getirmek.

Sässik dedi u āğzını töldirib töyni / başläyversāng hām bolärkän mänä küyāv bäläyäm täyyār (HT, 33/15).

törgay: serçe, tarla kuşu.

Bir törgäy turgän yeridä tipirçilāb şādān säyrädi / Halima yānimdä otirib ālib otlärdän äcinä kāvüş (HT, 32/1).

törvä: torba; genellikle iplik, kıl vb.den dokunmuş, türlü boyutta olabilen küçük çuval.

Köpäyib kalgāndi här kün mäsāqқа bārär edik / oşā küni peşingäçä ikkälämiz bir törvädän mäsāq terdik (HT, 32/22).

Yur säydän suv içib kelämiz dedim törväçämni ārkalāb / pälizgä bārib qāvun yemäyimizmi (HT, 32/25).

tosätdän: aniden, birdenbire.

Tosätdän miyämğä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydiğän yamân bir närsä toğrisidä (HT, 33/23).

töy- doymak, kanmak, yetinmek.

Men ânämni köräyinä / diydârigä töyâyinä (HT, 32/8).

töy: düğün.

Sässıq dedi u âğzını töldirib töyni / başläyversäng häm bolärkän mänä küyäv bälâyäm täyyâr (HT, 33/15).

töygiz- açlığını gidermek, doyurmak.

Bâğläb bolmäsä bäläsi emib koyârdi ärkänni qolimgä tutkazdi / yahşiläb töygiz (HT, 30/4).

tübsiz: dipsiz; dibi olmayan.

Tübsiz âsmâning bir çekkäsidadä köpikdäy äppâk bulutlär / âhistä süzib yürär bäländ bäländlärädä cäcciginä (HT, 31/31).

tup: adet, tane (ağaç için).

Äytmäsä hämmämiz yâş bälälär edik otlâq yânidägi ikki / tup äzim tâl bizning ävunçâğımız edi bähâr kelişi (HT, 29/8).

tur- bulunmak, durmak bir yerde olmak.

Bir törgäy turgän yeridä tipirçiläb şâdân säyrädi / Halima yânimdä otirib âlib otlärdän äcinä kävüş (HT, 32/1).

Tâlning pänäsidadä turgän nâvçä kızälâqni endi kördim. / uning kättä kättä közläri mäyüslük bilän cävdirär nimä (HT, 30/17).

Hälimä yält etib mengä qarädiyu indämädi / Melivây birpäs baktıräyib turdidä täyâğning uçı bilän säy tamânni körsätädi. (HT, 30/24).

Irgib ornidän turdiyü qolidägi täyoqni bäländ kötärädi / Hâzir yelkämğä kältäk tüşişini bilib (HT, 31/3).

türmüş kur- evlenmek, aile kurmak.

Halima türmüş quribdi / eri aspirant özi vraç ekän (HT, 34/9).

tüş: düş, rüya.

*Gäpi bilän üstimdän muzdäy sâvuk suv kuyib uygâtib / yubârgän ekän men bolsäm
mänä şu tüş uzâk cüdä uzâk (HT, 33/34).*

*Aqlimni tänigänimdän keyin bilsäm men şirin / begubâr tüş körâyâtgän ekänmänü
Tölâş bir âğız (HT, 33/32).*

tüş- düşmek, inmek.

*Nimägädür bu sâfâr ocârligim tutdi / sây boyigä tüşib ketgän qorâ buqagä qarâb
qoydimü (HT, 30/28).*

*Irğib ornidän turdiyü qolidägi täyoqni bäländ kötardı / hâzir yelkämğä kältäk
tüşişini bilib (HT, 31/4).*

*Üstidän säkrâb säkrâb bârârkänmän yelkämde âğır bir / nârsä bâsib
tüşâyâtgänini ânçädän keyin bildim (HT, 33/28).*

tüşinib kâl:- anlamak, kavramak.

*Gäpirişyâtgänini tüşinib qaldim sekin burildimu yıglägänçä / çâpib ketdim kattä
kiçik qâvunlärni bâsib puştälär (HT, 33/25).*

tüşlik: öğle yemeği.

*Heç esimdän çıqmâydi Bir küni oşâ tâtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä
çälqançä yâtib âldim (HT, 31/29).*

tüşün- anlamak, kavramak, idrak etmek; anlamamış.

*Pâlizgä kirib ketgänidä meni ikki târsâki urgän / âyimning gâpidän heç nimä
tüşünmägän bolsäm (HT, 29/22).*

*Halimaning läbi pirpirâb yıglâb yubârây deyâtgänidän / bu yâmân gâp ekänligini
tüşündim (HT, 31/10).*

tut- tutmak, bir nesneyi elle kavramak.

*Nimägädür bu sâfâr ocârligim tutdi / sây boyigä tüşib ketgän qorâ buqagä qarâb
qoydimü (HT, 30/27).*

*Bâğlâb bolmäsä bälâsi emib qoyardı ârğanni qolimgä tutqazdi / yahşilâb töygiz
(HT, 30/3)*

tuyğu: duygu, his.

Yürägimning bir burçagidä säğinç tuyğusi coş urib ketdi / rāstā kandāq āpā ükā edikā (HT, 34/21).

uç: ucu; bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası.

Qılışini bilmäy kalışining uçı bilän mäysälärni ezğülardı / Melivoydän hämmämiz kōrkardik u heç kimni äyämäsdi. (HT,30/19).

Sōkiş eşitgändä kandāq qılğän bolsä hāzir hām / kalışining uçı bilän yer çizardı (HT,33/22)..

Hälimä yält etib mengä qarādiyu indämädi / Melivāy birpäs baqrāyib turdidä täyāğining uçı bilän säy tāmānni kōrsätdi. (HT,30/24).

uhlä- uyumak.

Bu ikkinçi oğlim dedi u ärävāçädä uhlāb yātğän / şiringinä çakaloqni kōrsätib (HT,34/11).

ulāktir- fırlatmak.

Bāşāq tölä hältäm ekän uni hām ulāktirdimu säy boyigä / yügürdim (HT,33/29).

ulāktirib yubâr- fırlatmak; elindeki nesne veya eşyayı hızla uzağa atmak.

Ulāktirib yubârdidä kızıl çit köyläğining etäğini kayrib köz yaşını ärtdi / ärpägä orāq tüşdi endi bizning hām işimiz (HT,32/19).

ur- vurmak, elini veya eliyle tuttuğu bir şeyi bir yere hızla çarpmak.

Häkim sässiq kızärib ketğän közlärini mengä kadägän / edi urgäni esimgä tüşib ketdi oşändä hām közläri (HT,33/10).

Pälizgä kirib ketğänidä meni ikki tärsäki urgän / äyimning gäpidän heç nimä tüşinmägän bolsäm (HT,29/21).

uril- vurulmak.

Tosätdän miyämğä bir nimä urilgändäy boldi ulär / men bilmäydigän yāmān bir närsä toğrisidä (HT,33/23).

uruş: savaş, savaşılan yer.

Häkim sässiq uruşdän kelgäç pälizdä brigädır / bolib işlardi men uni yāmān körärdim bir märtä eçkim (HT,29/19).

Tāl tägidä todälänib turgän bälälär yänigä keldim / ortädä uruşdä ölgän dädäsining kättäkän bekasäm (HT,30/8)

uşlä- tutmak.

Dädäng bermäydidä dedim işänmäy / berädi berädi Halima qolimdän uşlädi (HT,32/28).

uy: ev, hanedan bir kimsenin ya da bir ailenin oturduğu, içinde yaşadığı yer, konut.

Boydä äläv yokib körigä ikkitädän kartoşka kömitib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/24)

uygätib yubâr- uyandırmak; kaldırmak.

Gäpi bilän üstimdän muzdäy sâvuq suv quyib uygätib yubârgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzâk cüdä uzâk (HT,33/34).

uzâk: uzak; uzun süre.

Gäpi bilän üstimdän muzdäy sâvuq suv quyib uygätib / yubârgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzâk cüdä uzâk (HT,33/34).

Gäpi bilän üstimdän muzdäy sâvuq suv quyib uygätib / yubârgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzâk cüdä uzâk (HT,33/34).

uzun: uzun.

Töqır uzun uzun bärmâqlärining şunçalik çaqkân / häräkät qılışigä häyrân qälärdim birpäsän keyin u (HT,32/3).

Töqır uzun uzun bärmâqlärining şunçalik çaqkân / häräkät qılışigä häyrân qälärdim birpäsän keyin u (HT,32/3).

üç: "üç" sayı sıfatı.

U mendän üç yaş kättä ekän kün böyi ikkälämiz / çilläk oynärdik Halima bu oyindä oğıl bälälärdän (HT,31/19).

ükä: küçük kardeş.

Ançäginä jim otirgänimizdän keyin sekin horsindi / kandoq yahşi äpä ükä edikä (HT,34/14).

Yürägimning bir burçagidä sağınç tuyğusi coş urib ketdi / rästä kandâk äpä ükä edikä (HT,34/22).

üst: üst, üst kısım, üzeri; bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi

Heç esimdän çıkmäydi Bir küni oşä tâtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälkançä yâtib âldim (HT,31/30).

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib päliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yätgän kättä kättä (HT,33/2).

Üstidän säkräb säkräb bärärkänmän yelkämä äğır bir / närsä bäsib tüşyätgänini äncädän keyin bildim (HT,33/27).

Gäpi bilän üstimdän muzdäy sâvuq suv kuyib uygâtib / yubârgän ekän men bolsäm mänä şu tüş uzâk cüdä uzâk (HT,33/33).

vraç: doktor.

Halima türmüş kırıbdı / eri aspirant özi vraç ekän (HT,34/10).

yahşi: güzel, iyi.

Ançäginä jim otirgänimizdän keyin sekin horsindi / kandoq yahşi äpä ükä edikä (HT,34/14).

yahşilab: iyice; güzelce.

Bâgläb bolmäsä bäläsi emib koyardı ärkänni qolimgä tutkazdı / yahşilab töygiz (HT,30/4).

yahşi kör- sevmek, beğenmek, hoşuna gitmek.

Häliyäm körgä kömilgän kartoşkani yahşi köräsizmi / dedim äncädän keyin (HT,34/17).

yakın: yakın.

Melivoy yakın kelişim bilän dorilläb sorädi / keyin qolidägi täl yogoč bilän imä kılib körsätđi (HT,30/13).

Qävun tarvuzläрни körib közim oynardı lekin çäylä / yänigä yakın bärğändä qorqa pisä yänä tohtädim (HT,33/4).

yäkkäm dükkäm: tek tük.

Yäkkäm dükkäm tişläri äräsidä yärim çäynälgän / äppäk bäsvaldı bölägi körindi (HT,33/13).

yalang: çıplak.

Çopânini kiyib âlgän Melivây yânbâşlâb yâtâr yäläng / âyâk bälälär uning âtrâfidâ otirib âlib nimägâdir (HT,30/9).

yâlin- yalvarmak; rica; yalvarış, yakarış.

Yıglâmâ dedim yâlinib yıglâmâgin / Halima kolidâgi âcinâ kâvuşni ulâktirib (HT,32/17).

yâlt etib: parlamak, ışıldamak, birden bire oluşan olay.

Hälimâ yâlt etib mengü qarâdiyu indämâdi. / Melivây birpäs baqrâyib turdidâ täyâgining uçı bilän sây tãmânni körsätidi. (HT,30/23).

yâmân: kötü, fena, güzel olmayan, tehlikeli, zararlı olan.

Halimaning läbi pirpirâb yıglâb yubârây deyâtganidân / bu yâmân gâp ekânligini tüşümdim (HT,31/10).

Tosâtdän miyâmgâ bir nimâ urilgändây boldi ulâr / men bilmâydigän yâmân bir nârsâ toğrisidâ (HT,33/24).

yâmân kör: sevmemek; nefret etmek; beğenmemek; hoşuna gitmemek.

Hâkim sässık uruşdân kelgâç pälizdâ brigâdır / bolib işlârdi men uni yâmân körârdim bir märtâ eçkim (HT,29/20).

yân: yan.

Äytmäsâ hämmämiz yâş bälälär edik otlâk yânidâgi ikki / tup âzim tâl bizning âvunçâgımız edi bâhâr kelişi (HT,29/7).

Tâl tägidâ todälänib turgän bälälär yâniğâ keldim / Ortädâ uruşdâ ölgän dädäsining kättäkân bekasäm (HT,30/7).

Bir törgây turgän yeridâ tipirçilâb şâdân säyrâdi / Halima yânimdâ otirib âlib otlârdân âcinâ kâvüş (HT,32/2).

Çâpib ketdik Sây boyidân yürüb päliz yâniğâ yetib bârgänimizdâ / tohtâb kâldim (HT,32/29).

Kâvun tarvuzlârni körib közim oynârdi Lekin çâylâ / yâniğâ yakın bârgändâ korqa pisâ yânâ tohtâdim (HT,33/4).

Keyin eşitsäm şähärgä äyisini yänigä ketib qalıbdı / keçä Panorama kinoteatri yänidä Halimani körüb qaldım (HT,34/3).

Keyin eşitsäm şähärgä äyisini yänigä ketib qalıbdı / keçä Panorama kinoteatri yänidä Halimani körüb qaldım (HT,34/4).

yänä: yine, yeniden, tekrar.

Qavun tarvuzlärni körüb közim oynardı Lekin çäylä / yänigä yaqın bargändä qorqa pisä yänä tohtädım (HT,33/4).

Keyin yänä hähäläb küldi / Häkim sässiq läbining bir çekkäsi bilän ilcäyib (HT,33/17).

Uning sekin horsingänini eşitdim zum ötmäy yänä kaytardı / äyicänim (HT,32/9).

yänbaşlä- yan yatmak.

Çopänini kiyib älgän Melivây yänbaşläb yätär yäläng / äyäk bälälär uning ätrâfidä otirib älib nimägädir (HT,30/9).

yändir- yakmak, tutušturmak.

Orâqçılär närigi ädirgä ötib ketişgän kızib yätgän / ärpäzärlärni quyâş yändirärdi (HT,32/24).

yängi: yeni.

Bir küni ärämisgä yängi mehmân Hälimä degän kızçä / қоşildi uning qışloğımızgä kelgänini hämmädän ävväl (HT,29/11).

yärim: yarım, yarı.

Yäkkäm dükkäm tişläri äräsidä yärim çäynälgän / äppäk bäsvaldi bölägi körindi (HT,33/13).

Ertä bilän äyim çiyduhobä şimimning çöntäygä yärimtä / zoğorä bir böläk kaynägän lävlägi sâlib beräridä (HT,29/3).

yâş: yaş, genç.

U mendän üç yâş kättä ekän kün böyi ikkälämiz / çilläk oynärdik Halima bu oyindä oğul bälälärdän (HT,31/19).

yâş: gözyaşı.

Hälimäning kättä kättä kâp kârä közläri cıqqa yâş edi / nimä kılışimni bilmäy dâvdiräb kâldim (HT,32/15).

yâş bälä: genç, küçük, ergen çocuk.

Äytmäsä hämmämiz yâş bälälär edik otlâk yânidägi ikki / tup äzim tâl bizning ävunçâgımız edi bähâr kelişi (HT,29/7).

Häliyäm yâş bäläsizä Änvar u küldi / bu oşä özimgä täniş äpälärçä mehribân külgi edi (HT,34/19).

yäsä- yapmak.

Bilän bälälär tâl nâvdäläridän huştäk yäsäşär kızlär / bolsä bärğäk taqıb däraht säyäsidadä çertä oynäşärdi (HT,29/9).

yât- yatmak, boylu boyunca uzanmak.

Orâqçılär nârigi ädirgä ötib ketişgän kızib yâtgän / ärpäzârlärni kuyâş yândirärdi (HT,32/23). [yâtgän, -ğan

Korkmä Halima sudrâgüdäy bolib päliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yâtgän kättä kättä (HT,33/2).

Bu ikkinçi oğlim dedi u ärävâçädä uhläb yâtgän / şiringinä çakaloqni körsätib (HT,34/11).

Çopânini kiyib älgän Melivây yânbâşlâb yâtär yäläng / äyâk bälälär uning ätrâfidä otirib älib nimägädir (HT,30/9).

yâtib ä- yatmak, uzanmak; yatma eylemini gerçekleştirmek.

Heç esimdän çıqmâydi Bir küni oşä tâtli tüşlikni / yeb bolib mäysälär üstigä çälkançä yâtib äldim (HT,31/30).

yâz: yaz mevsimi.

Ķolişmäsdä / yâzdä tağın bir ädät çıqardik här küni peşindä säy (HT,31/22).

ye- yemek fiili.

Boydä äläv yoqıb körigä ikkitädän kartoşka kömib / yeydigän boldik bir gäl u bir gäl men uydän kartoşka (HT,31/24).

Yur säydän suv içib kelämiz dedim törväçämni ärkaläb / pälizgä bärrib kâvun yemäymizmi (HT,32/26).

yeb  l- yemek ve benzeri Őeyi yemek.

Artib  gzimiz kuyiŐig  kar m y yeb  liŐd n l zz tlir k / n rs  yok edi bizg  (HT,31/27).

yeb bol- yemek yedikten sonra.

Heç esimd n  ıkm ydi Bir küni oŐ  t tli tüŐlikni / yeb bolib m ys l r  stig   alkan   y tib  ldim (HT,31/30).

yeç- özlemek, serbest bırakmak; soyunmak, üstünü çıkarmak.

K tt  yerg  yetib kelg nim   h v   r r kl b   ilibr ketdi / e kinin  r nini ye ib m ll rg  koŐib yub rdimd  (HT,30/6).

yelin: hayvan memesi.

 Ő  küni etr l b m ma aldir k bolib c l  kuyg ni / esimd  b r.  yim  d td gid y e kinin yelini k pini (HT,30/2).

yelk : omuz; boynun iki yanında uzanan, kolların gövdeye ba landığı yerin  st bölümü.

Ir ib ornid n turdiyü kolid gi t yo ni b l nd k t rdi / h zir yelk mg  k lt k tüŐiŐini bilib (HT,31/4).

 stid n s kr b s kr b b r rk nm n yelk md   gır bir / n rs  b sib t Ő y tg nini  n d n keyin bildim (HT,33/27).

yer: yer, zemin, mekan, bölge.

TiŐl ri t kilg n kemŐik b l  edim s y boyid gi / otl k biz b l l rning k tt  yerimiz edi h r küni (HT,29/2).

Őo siz yuv Ő eçkimizni yet kl b k tt  yerg  / c n rdim  v zi dorill b k lg n Meliv y k k k zni (HT,29/5).

K tt  yerg  yetib kelg nim   h v   r r kl b   ilibr ketdi / e kinin  r nini ye ib m ll rg  koŐib yub rdimd  (HT,30/5).

OŐ  küni Melivoyning buyru i bil n k tt  / yerd n h yd ldim eçkimni h m s yning n rigi betid  (HT,31/14).

Bir t rg y turg n yerid  tipir il b Ő d n s yr di / Halima y nimd  otirib  lib otl rd n  cin  kav Ő (HT,32/1).

Sökiş eşitgändä kandâk kılgän bolsä hâzir häm / kâlişining uçı bilän yer çizärdi (HT,33/22).

yetäklä- öncülük etmek, başı olmak; yedekte çekmek, yedeğe almak; yanında götürmek.

Şohsiz yuvâş eçkimizni yetäkläb kättä yergä / cönärdim ävâzi dorilläb kılgän Melivây kök közni (HT,29/5).

Korkmä Halima sudrägüdäy bolib päliz içigä / yetäkläb kirdi puştälär üstidä yümäläb yâtgän kättä kättä (HT,33/2).

ägär özi çaqırmäsä tänimäsdim / u yoläkdän kolyaska yetäkläb bärärdi (HT,34/6).

yetib bär- ulaşmak, bir yere varmak.

Çâpib ketdik Sây boyidän yürüb päliz yänigä yetib bärğänimizdä / tohtäb kıldim (HT,32/29).

yetib kelgunça- yetişmek, ulaşana dek.

Kättä yergä yetib kelgünimçä hävâ çäräkläb açilib ketdi / eçkining ärkänini yeçib mällärgä қоşib yubärdimdä (HT,30/5).

yeyiş: yiyiş; yemek.

Çäylä sâyäsidadä Hakim sässik bilän tâbelçi Tölaş äkä çärdänä / kırub otirgänçä käsä kılingän bäsvaldini yeyişärdi (HT,33/6).

yıglä- ağlamak; ağlayarak.

Gäpirişyätgänini tüşinib kıldim sekin burildimu yıglägänçä / çâpib ketdim kättä kiçik kâvunläрни bäsib puştälär (HT,33/25).

Yıglämä dedim yälinib yıglämägin / Halima kılidägi äcinä kâvuşni uläktirib (HT,32/17).

Yıglämä dedim yälinib yıglämägin / Halima kılidägi äcinä kâvuşni uläktirib (HT,32/17).

yıgläb yubär- ağlamak, ağlamaya başlamak.

Halimaning läbi pirpiräb yıgläb yubäräy deyätgänidän / bu yâmân gäp ekänligini tüşündim (HT,31/9).

yıl: sene, yıl.

*Ƙarāng on ālti yıl ötib ketibdi / men uni sizlāşni hām senlāşni hām bilālmāy
ikkilānib ƙāldim (HT,34/15).*

yoğoç: ağaç dalı; tahta.

*Melivoy yaƙın kelişim bilān dorillāb sorādi / keyin ƙolidāgi tāl yoğoç bilān imā
ƙalib ƙörsātdi (HT,30/14).*

yok: yok, olumsuzluk ifade eden sözcük.

*Ārtib āğzimiz küyişigā ƙarāmāy yeb ālişdān lāzzātlirāƙ / nārsā yok edi bizgā
(HT,31/28).*

yok- yakmak; yanmasını sağlamak, tutuşturmak ya da yanmasına yol açmak.

*Boydā ālāv yoƙib ƙöriğā ikkitādān kartoşka ƙömiş /yeydigān boldik bir gāl u bir
gāl men uydān kartoşka (HT,31/23).*

yolāk: kaldırım, koridor.

*Āğār özi ƙaçırmāsā tānimāsdim / u yolākdān kolyaska yetāklāb bārārdi
(HT,34/6).*

yügür- hızlı hızlı yürüme, seğirtme; koşmak.

Bāşāƙ tölā hāltām ekān uni hām ulāƙtirdimu sây boyigā / yügürdim (HT,33/30).

yum- gözlerini veya ağzı kapamak.

*Ƙorƙuvdān közlārimni yumib āldim Āmmā ƙāltāk tegmādi / bir mähāl közimi āçib
ƙarāsām Halima täyoƙni (HT,31/5)*

yumala- yuvarlanmak yuvarlanan.

*Ƙorkmā Halima sudrāğüdāy bolib pāliz içigā / yetāklāb ƙirdi puştālār üstidā
yümälāb yātgān ƙāttā ƙāttā (HT,33/2)*

yür- yürüme.

*Tübsiz āsmānning bir ƙekkāsidadā köpikdāy āppāƙ bulutlār / āhistā süziş yürār
bālānd bālāndlārdā cācciginā (HT,31/32).*

*Yür sâydān suv içib kelāmiz dedim törvāçāmni ārƙalāb / pālizgā bārīb ƙāvun
yemāymizmi (HT,32/25).*

Çâpib ketdik Sâý boyidân yürüb pâliz yâniğä yetib bârgänimizdä / tohtâb qâldim (HT,32/29).

yüräk: kalp, yürek.

Yürägimning bir burçagidä sâğınç tuyğusi coş urib ketdi / râstâ qandâq âpä ükä edikä (HT,34/21).

yuvâş: nazik, yumuşak huylu; ehlileştmek (hayvan); yavaşça, nazikçe, hafifçe.

Şohsiz yuvâş eçkimizni yetäklâb kättä yergä / cönârdim âvâzi dorillâb qâlgän Melivây kök közni (HT,29/5)

zoğorä: mısır ekmeği.

Ertä bilän âyim çiyduhobä şimimning çöntägigä yärimtä /zoğorä bir böläk qaynägän lävlägi sâlib berärdidä (HT,29/4).

zum: an, dakika.

Uning sekin horsingänini eşitdim zum ötmäy yänä qaytardı/ âyicânim (HT,32/9).

1. UZUN KEÇALAR ADLI ESERİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ

aç- 1. açmak, sarılmış, katlanmış, örtülmüş veya iliklenmiş olan şeyleri bu durumdan kurtarmak

Vây bir körây / Zâmirä derüzä supäçäsığä yâtgän örâglik kâgâzni açdi (UK,74/20).

2. bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.

Märät kirib kelgänidä u derüzädän serşävqın köçäni / tâmoşä kılib turär edi ämmä eşikni açgän kişi (UK,61/22).

Ämmä Märät öpmädi häm yâlvärmädi häm / Hilälä sekin közlärini açdiyu Märätning bütünläy (UK,72/4).

U plaşni kiydidä eşikni açdi / kelişdikmi ertägä yâzämiz (UK,80/11).

aççık: acı.

Yäprâkläri çırâklär nuridä hırä yiltillär edi / ällakayokdä hazân tutâyâtgän bolsä keräk aççık bir is (UK,83/12).

aççık kısmät: acı hayat, kötü keder.

Tähririyätgä yıgläb kelgän bahtı qarâ kızning aççık kısmätini oylär özi esä kayoqqa ketâyâtgänini bilmäs edi (UK,83/15).

aççık häkikat: acı gerçek; 1. istenmediği halde karşılaşılan sıkıntılı durum. 2. kaçınılmaz durumlar.

Özini öldirädigän ädäm ävväl elän kılib keyin öldirmäydi / kız aççık häkikatni şundâkkinä köz öngigä keltirib (UK,79/18).

açil- açılmak; kapı, yol vb. geçit vermek.

Yetgänidä eşik açilib kızgış sâçli sepkindâr kız baş sukdi / Hilälä u Märätni kördiyu kızärib ketdi sâlâm berib yol boşättdi (UK,60/1).

Eşik gıyıkläb açilgänidän keyinginä Märät / tâng yârışib kâlgänini bildi u hāmân kâgâzdän baş (UK,73/31).

Bir äzdän keyin eşik açilib ästänädä köhlikkinä kız korindi / plaşining yelkäläri kolidägi yâmğırpöşi höl edi (UK,78/13).

2. gül ve çiçek gibi bitkilerin güllerinin açılması.

Äksi silkinib turärdi kayerdädir tramvaylärning / hârgın näläsi eşitilädi küz häväsidadä keç açilgän güllärning (UK,63/2).

açin- acınmak .... adına üzülmek.

Hilälä uning ezilib gäpiryätgänini körüb açındı / dünyâdâ yâmânlär köpdä koying oylämäng (UK,66/11).

äciräliş: ayrılmak, boşanmak.

Dävâm etdi bir äyälning eridän äcirälişini äkläş uçün bütün / kışlâk ählini kâp kârägä çıkariş şartmikin (UK,67/9).

äçiş- acımaq, sızlamaq.

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi / Hilälä eşikdän kirib keldiyu deräzä supäçäsigä (UK,74/11).

âciz: aciz, güçsüz.

Häyâcân bilän bázän özimgä özim şunçälik hunuk / âciz körinib ketämänki (UK,72/24).

âdäm:1. kimse, insan.

Kutgän âdämi kelmäbdi deb oylädi u kız uç tört kädäm / u yoq bu yoqqa bärüb keldidä tuflisining ingičkä uçı (UK,70/23).

2. iyi huylu, güvenilir yakın kimse.

Bärişni üy cây sâlişni şunçäki mäydä gäplär deb yürärdiku / Nähätki kelib kelib eng yakın âdämi bolib (UK,82/16).

3. erkek kişi.

Kaçândän buyân sen yängi âdäm bolib kâlding deb oylädi Märat gıcınib duç kelgän âdämğä kuçâğini açiş yängiligü nâmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/26).

4. insan.

Ävâzdä nimägädir tinç yalgız his kılğim kelädi / özimni şähärning şävkinidän bezib ketädi âdäm (UK,64/18).

Yâzib yüräverädi dedingiz faqat özining dârdini / yâzgän âdäm yâzuvçı emäs ävvälâ başkalärining dârdini (UK,66/16).

Hilälä küldi / ägär oşä kışlâkdä äyälni tüşünädigän âdäm bolmäsäçi (UK,67/12).

Birântä âdäm tâpilmäsä / Hilälä bir näfäs cim bärdidä hâzirginä ekrändä (UK,67/17).

Bär sevgilisi bilän uçräşgändir âdäm ümri pâyânigä / yetib kâlgänini pâykay başläsä kılğän hâtälärini köp esläydikü (UK,72/17).

Özini öldirädigän âdäm ävväl elän kılıb keyin öldirmäydi / kız äççik häkiqatni şundâkqınä köz öngigä keltirib (UK,79/17).

5. kişi insan, beşer

Buni men h l kıl lm ym n /  d ml r oqım y yill b d k ng   ang b sib y t dig n
(UK,58/10).

M r t tagın sinik cilm ydi / y m n  d m siz h li y zuv il rg  m zz  kit bini
(UK,66/14).

Eski  d m / erg  ber miz deb y ti ibdi (UK,79/23).

 a  nd n buy n sen y ngi  d m bolib  alding deb oyl di M r t g cinib / du 
kelg n  d mg  ku  g ni   i  y ngilig  n musli bol deyi  eskilikmi (UK,79/25).

Hil l ning b  i  yl nib ketdi p std  n vb t kut y tg n / bir t d   d ml r h m
 rg m i yuk rilag nid  anik (UK,69/14).

Siz yah  i  lic n b  d msiz / M r t g pning d v mini k tib ind m y otir verdi
(UK,78/27).

G pl rini Hil l d n e itib h yr n boldi / ahır u  d ml rg  o   b b  ang
kiyini ni ziy ft l rg  (UK,82/14).

 d mligi: insan olma durumu, insaniyet.

U sumkasini titkil b bukl glik gazeta  ıkarıdi / Y zuv ining  an k   d mligini
y zg nid n bils  bol di (UK,75/18).

 d  - yanılmak, yanlış karar vermek.

Men b  ka   y  y  lm ym n b lki ikkimiz h m  d  g ndirmiz / siz togrı
 yty psiz (UK,82/25).

 d t: adet, alışkanlık.

Oglining  d tl rig   ll ka  n könikib ketg n edi /  tib d m  l dem k ci boldiyu
bun ka p ytl rd  uning (UK,74/5).

 ddiy: sade, basit, her zamanki gibi.

H zir M r t  zini  pi ini bil r edi endi uning /  ar sid gi y zuv i M r t  ziz v
em s  ddiy yigit M r t (UK,71/28).

 fi  : afiş.

 fi    ldid  tur rdi huddi  kku g  o   ydi / deb oyl ydi u Hil l ning  olini
kis rk n  ind n h m (UK,76/13).

 fr siy b: Efrasiyab.

U bu  l mg  kiriş u n rimning tengd  i bolg n /  frosiyobni  ari m   ari  kezib
Çıkdı ort   siy d  (uk,73/16).

 ziz  l r p yd  bolg nini p ykadi / m r t y ngi spektakl h m  fr siy b t ri i
m vzusid  (uk,76/28).

 g r: eğer,  ayet.

Hilâlâ küldi / ägär oşä kışlâkdä äyâlñi tüşünädigän ädäm bolmäsäçi (UK,67/12).

âgır: zor, çetin, güç.

Hilâlâ hikâyäni oқıdiyu könglidä âgır gäşlik uygândi / şu küni u keçgäçä qandäy işlägänini bilmädi (UK,75/25).

âh çek- ah çekmek, inlemek çok derin bir üzüntüyle ya da özlem dolayısıyla içten gelerek ve birinciyi uzatarak iki kez ah demek.

Sämädä turnälär şädäsi / gâhidä âh çekib ötärlär (UK,65/8).

âhäng: ton; konuşma esnasında sesin duyguları belirtecek şekilde çıkması.

Dävâmi yoқ Mârät qandäydir sinıq âhängdä / küldi äytdimku şâir emäsmän deb Song negädir (UK,66/3).

Suyänib tohtâb qaldı / Änä siz dedi bälälärçä huşçaqçaq âhängdä (UK,66/24).

Yoğe men bütünläy başqa nârsäni oylâyâtğändim / Mârät äkä dedi Hilâlâ şubhâli âhängdä (UK,71/2).

Hâzir yänä gäşi kelä başlâdi / Hat yâzsä yâzäversin dedi ätäylâb bepârvâ âhängdä mengä nimä (UK,75/14).

Nimä iş dedi Hilâlâ umidsiz âhängdä / u negädir Zämiräning gäplärini eslâdi (UK,77/3).

koğgän Mârätgä häyrän qarâb qaldı / ânängiz bärnilär dedi Mârät bir âz yumşâk âhängdä (UK,79/20).

hat yâzyäptimi dedi u hâtircäm âhängdä / ergä tegib ketäver debdi kız uf tardı (UK,79/33).

nimä qılây bölmäsä dedi kız ökinç âhängdä / ertägä uning hätlärini âlib keling dedi Mârät ornidän turib (UK,80/7).

Keçiring dedi Mârät yänä yälinç âhängdä / Keyin plaşini yeçib Hiläläning yelkäsigä täşlâdi (UK,80/23).

yolkägä yâpişib yâtğän hazânni tüflisining uçı bilän ezğilär edi / men äytdim dedi u sâkin âhängdä (UK,82/6).

Mârät közlärini suvgä tikkän küyi oқıyâtğän sätrlärdä / ällakandäy mäyüs âhäng küzning mungli mänzäräsi (UK,65/26).

âhâr: nişasta.

Ärgamçi uçmâkdä mezânlär / darahtlär tökmişlär âhârin (UK,65/14).

ahır: 1. sonunda.

Oşä kitâbdägi gäplärgä işândingizmi ahır / Hilâlâ yuvâş baş silkädi (UK,63/19).

2. nihayetinde.

Oyläydi hättä siz äytäyätgän yamânlärni häm tüşünişgä / häräkät kılädi aħır tuğılgänidä hämmä häm pāk bolädiku (UK,66/18).

Gäplärini Hilälädän eşitib häyrân boldi / aħır u ädämlärgä oħşāb bāşāng kiyinişni ziyāfätlärgä (UK,82/14).

3. artık.

Tüşünsängizçi aħır bir kız bilän gäpläşdik / birāv yārdäm sorāb turgänidä täşläb ketälmäysizkü (UK,81/5).

āħirgi: 1.son, en son.

Keçkurun Mārät Hilälä bilän uçrāşişi kerākligini eslädi / oşā āħirgi mārätä körişgänlärinä u yāngi (UK,76/10).

2. son ki, sonuncu.

Qandäydir nātāniş äyäl āvāzi uni sorädi / men eşityāpmän dedi Mārät āħirgi tugmāni hälkädän ötkäzärkän (UK,78/2).

āhistä: yavaş, aheste, ağır.

Ātı Hilälä ekändä deb oylädi Mārät ämmā / kätibä tāmāngä burilib qarämädi eşikni āhistä yāpib (UK,60/4).

Negä çārşānbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / ārtidä āhistä silkinib turgän sārğış çinār yāprāklärinä (UK,61/8).

Här sähär turärmän vä yākkāş / özimdän āhistä sorärmän (UK,65/22).

Mārätning terlägän sāçlāri peşānäsigä tekkänini sezib / häyācān bilän āhistä şivirlädi (UK,69/22).

āhli: halk.

Etdi bir äyälning eridän äcirālišini āklāş uçün bütün / kışlāk āhlini kāp qarägä çıkariş şārtmikini (UK,67/10).

āhtārişgä urin- bulmaya çalışmak.

Qalämkäş duşmandän häm dost āhtārişgä urinädi / Hilälä yänä zeriķä bāşlädi (UK,66/19).

āilä: aile.

Negä dedi āvāzi titrāb Hilälä āilädä kencä kız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dādäsigä cāncāl kilib (UK,76/21).

āk: ak, beyaz.

Yüzlāri lāvillāb yānāyätgänini päyqab beihtiyār cilmäydi / Mümkünmi Mārät ħuddi oşā kündägidek āk (UK,61/26).

Horsinib men heç kaçân birâvni qârälâb birâvni / âklämäymän turmuşdä faqat âk faqat qarä boyâk bolädi (UK,68/20).

Hilälä âk köyläk âk tüfli kiyib âlgändi / Märat Hilälä özining âyâklärigä tezhinä qaräb (UK,76/15).

Hilälä âk köyläk âk tüfli kiyib âlgändi / Märat Hilälä özining âyâklärigä tezhinä qaräb (UK,76/15).

Teatrgä kiyiş uçün ätäyläb âk köyläk âldirgän edi / negä dedi Hilälä äläm bilän Märatning közigä tikilib (UK,76/23).

äkä: ağabey.

Boldi dedi u külgä äräläş kıyırıp boldi Märat äkä / Märat argämçini yänäyäm kattıkrâk silkitä başlädi (UK,69/11).

Yoğe men bütünläy başqa närsäni oylâyâtgändim / Märat äkä dedi Hilälä şubhâli âhängdä (UK,71/2).

Zämirä sârgış qâşlärini uçirib küldi / häâ yazuvçı äkängiz täpib bersin (UK,74/26).

âkar: akmak (nehirdeki su için).

Anıqligini bilib keskin burildidä çıkıp ketdi / ulär änhâr yoqalâb barişär edi suv cimginä âkar (UK,62/30).

âkıb kel- akmak, akan.

Märat şârşäradek âkıb kelâyâtgän fikr tuygularını / tökib sâlâ başlädi kolläri titrâb egri bugri härflär (UK,73/27).

âkıb tüş- akmak (gözyaşı).

Hilälä şarttä burilib qarädi / uning solgın yüzidän yâmgürmi köz yâşimi âkıb tüşär edi (UK,81/8).

âkiş: beyazımsı.

Boş edi täşkaridä hävâ bulut bolgäni uçün âkiş / qandillär ertäläbdän yoqıb koyilibdi Zämirä uning (UK,74/15).

âkkuş: beyaz kuğu kuşu.

Äfişä äldidä turärdi huddi âkkuşgä ohşâydi / deb oylâydi u Hiläläning qolını kısarıkän çindän häm (UK,76/13).

âkl: akıl, zihin.

Tikilib şu ändäyok hayâligä yänä oşä fikr keldi / çirâyli kız kim bilsin âkli kanaqaykin köpinçä kızlär (UK,62/10).

Özining gözälligini pâykasä äqlini işlätmäy koyädikü / Hilälä kızärib bozärib tärtmädən kitâbçäsini âldi (UK,62/11).

âklä- aklamak, temize çıkarmak, haklı çıkarmak.

Etdi bir äyälning eridän äcirälişini âkläş uçün bütün / kışlâk ählini kâp kârägä çıkariş şärtmikin (UK,67/9).

Ĥorsinib men heç kaçân birävni kâräläb birävni / âklämäymän turmuşdü faqat âk faqat kârä boyâk bolädi (UK,68/20).

äks: akis, yansıma.

Äksi silkinib turärdi kayerdädir tramvayläarning / hârgın näläsi eşitilädi küz häväsidadä keç açilgän güllärning (UK,63/1).

äks sädâ: yansıma ses, yankı.

Bâg üstidä Märätning külgisi cärängläb äks sädâ berdi (UK,63/33).

âl- almak.

Men röyhatgä yâzib kâyämän / U kitâbçäni stol çekkäsigä koydidä kaläm kâgâz âldi (UK,59/18).

Ķoligä âldi häzilläşyâpti deb oyläbmän / urüşdingmi (UK,60/13).

Özining gözälligini pâykasä äqlini işlätmäy koyädikü / Hilälä kızärib bozärib tärtmädən kitâbçäsini âldi (UK,62/12).

Bâşka mävizugä ötdi keçä universitetdä birgü okıgän / ortâğımdän hat âldim kışlâkdä okıtuvçilik kılädi (UK,66/6).

Kâftini âlib yüzigä bâsdi / Hilälä mengä hämrâh keräk kömäkçi keräk dedi (UK,72/21).

Ķarşisigä yügürüb keldidä kuçâkläb âldi / palto âldim dedi sepkilli yüzi kuvânçdän kızärib (UK,74/18).

Hilälä gazetani bepärvâ qolgä âldi / bu universitetning köp tirajlik gazetasi edi (UK,75/19).

Ķız pläşining çöntägidän römâlçä âlib köz yaşlärini ärtidi / bir yigit bâr edi (UK,79/1).

Nimä kıläy bölmäsä dedi kız ökinç ähängdä / ertägä uning hätlärini âlib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/8).

U yänä çâpib ketdi / Märät egilib plaşni âldi (UK,81/18).

äläm: alem, dünya.

Sıgmäy tipirläb ketganini his kıläsız kändäydır / sehirlı nätäniş älämgä kirib kâlgändek boläsiz (UK,73/2).

*U bu  l mg  kirit  u in Rimning tengd  i bolg n /  frosiyobni  ari m   ari 
kezeb  ıkdı Ort   siy d  (UK,73/15).*

* l m  ay lid  tunl ri uyqusiz kezeb çıkar  mm  ung  / kir lm y  z b  ek r edi
bu ic d  l mi edi (UK,73/13).*

Buy n anı  t s vvur  ıl lm y y rg n  l mni közgüdek / r v  n k rdi (UK,73/5).

*Anı  k r  b  l di m vh m bir  l md   a ıb y rg n /  ahr m nl r endi uni uni
 z  rtid n erg  tirib ketdi (UK,73/25).*

*H m i d n  y d li d n h m    im sdi m n  t rt / kündirki u  zg  bir  l md   z
 s rining  l mid  y  y pti (UK,76/4).*

*Bil n y z  ketdi / endi uni heç kim heç nim  bu  ziz  l md n suğurib  l lm ydi
(UK,73/30).*

*H m i d n  y d li d n h m    im sdi m n  t rt / kündirki u  zg  bir  l md   z
 s rining  l mid  y  y pti (UK,76/4).*

M r t es   z  l mig  yol  ldi / Nih y t M r t  ıss sig  nu t   oydi (UK,77/9).

* l m  ay lid  tunl ri uyqusiz kezeb çıkar  mm  ung  / kir lm y  z b  ek r edi
bu ic d ölümi edi (UK,73/14).*

 l m: alem, acı, kızıgnlık.

*Teatrg  kiyi  u in  t yl b    k yl k  ldirg n edi / Neg  dedi Hil l   l m bil n
M r tning k zig  tikilib (UK,76/24).*

 l mli: kederli.

* albining eng çukur c yid gi h m  l mli h m s gin  / tuy u y n  tu y n urdi h 
u yahşi k rg n edi s ng n (UK,71/5).*

*M r t t m gini  l mli bir ot y ndir y tg nini / p y kadiy  pla  u l g n  olini
b l nd k t rdi (UK,83/1).*

 lb tt : elbette; tatbiki.

H yd libdi M r t  ukur  orsindi  lb tt   yb / fa at r isd  em s (UK,66/9).

 ld:  n taraf.

*Teatrg  b rg nd  i k t bh n   ldid  k ri g nimizd  i m zeyg  b rm   i
bolg nimizd  i (UK,81/15).*

 ld - aldatmak, kandırmak, yanıltmak, oyun etmek.

U meni  ld b ketdi / armiyag  ketib  aldı (UK,79/7).

 ldi: 1.  n .

 ldid  k ri  miz / u  ızning r ziliginini sor b h m otirm di b ri i (UK,62/27).

2.yanı, yanına.

Ƙåbil Ƙådiråviçning åldigå kirmåççi ekån / Zåmirå sekin uf tårtdi (UK,60/23).

3. karşısında, huzurunda.

Åfişå åldidå turårdi huddi åkkuşgå oşşåydi / deb oylåydi u Hilålåning kolini kısırkån çindån hån (UK,76/13).

Hilålå hålkåb åldidå båşini kõi sålib turårdi (UK,82/31).

åldir- satın almak.

Teatrgå kiyiş uçün åtåylåb åk köylåk åldirgån edi / negå dedi Hilålå ålån bilån Måråtning közigå tikilib (UK,76/23).

ålicånåb: asil, hayırsever; büyük, harika, mükemmel.

Siz yahşi ålicånåb ådåmsiz / Måråt gånning dåvåmini kütib indåmåy otiråverdi (UK,78/27).

ålis: uzak.

Körinyåtgan darahlårning uçi ålisdå kuyåş båtib ketgån ufkdå / yånib turgån şåfåk hurå bir tumånlik (UK,69/15).

ållakaçån: çok uzun zaman önce, çoktan.

Oglining ådåtlårigå ållakaçån kõnikib ketgån edi / ötib dån ål demåççi boldiyu bunaça pâytlårdå uning (UK,74/5).

ållakandåy: bir tür, bir çeşit.

Derzå tågidågi stol yånidå kåtibå otirårdi / d tirsåklårini måşinkå kåpkågıgå tirångånçå ållakandåy (UK,58/20).

ållakandåy sāvål bårligini bilib tohtådi / bir nimå soråmåççimisiz dedi kızning közlårigå (UK,62/7).

Måråt közlårini suvgå tikkån kõi okıyåtgan såtrlårdå / ållakandåy måyüs åhång küzning mungli månzåresi (UK,65/26).

ållakayokdå: bir yerlerde.

Yåpråklåri çıråklår nuridå hırå yiltillår edi / ållakayokdå hazån tutåyåtgan bolså keråk aççık bir is (UK,83/12).

ållåneçük: nedense.

Ƙız kitåbdån båş kötårdidå negådir cilmåydi / uning çehråsi tınıç cilmåygånidå közlåridå ållåneçük (UK,59/2).

ållånimå: bir şey.

Yånå ållånimålar deyişådikü u ogrilib karåb yånå / yelkåsini uçirdi şu tåpdå şunçålik såddå şunçålik (UK,63/29).

ålpåz: vaziyet, hål.

Yoğ dedi u oyçän âvâzdä keyin yänä hâzânlârni / ŧitirlätib bâsib bârdidä oŧä hâyâlçän âlpâzdä dävâm (UK,67/8).

alti: altı.

Sezib hâhläsängiz bugünâğ tüŧüntiriŧğä / häräkät kılâmân keçkurun sâät âltidä ânhar köprigi (UK,62/26).

âmânät: emanet, mec. zor durumda, düşecek hazır gibi.

Ğız divanning bir çekkäsigä âmânät otirdidä / kızärib ketğän közläri bilän ungä qaräb koydi (UK,78/19).

ânä: ana, anne.

Kötärmäy köz kıri bilän qaräb koydi âstânädä bâŧigä / tivit româl oräb âlgän ânäsi turär edi (UK,74/2).

Ânäsi bir qolidä çâynäk bir qolidä kand kötärib / kirğänidä Märät ikki bâbni bitirğän edi uning közläri (UK,74/9).

Keling dedi Märät väziyätni özgärtirmäy / ânä uning keting degän mânädä äytgänini tüŧindi (UK,74/4).

Ğoyğän Märätğä häyrân qaräb qaldı / ânängiz bârmilär dedi Märät bir âz yumŧâğ âhängdä (UK,79/20).

ânä: işte, orada.

Suyänib tohtäb qaldı / Ânä siz dedi bâlälärçä huŧçaqçağ âhängdä (UK,66/24).

Märät köpdän buyân ânä oŧä âläm täsävvuri bilän / yäŧär edi ŧu keçä uyğänib ketdiyu birdän özi köpdän (UK,73/3).

ânä ânä: işte orada.

Ânä ânä süzib yüribsiz dedi Märät suv yüzidä / kalkıb turgän ingiçkä âyni körsätib oŧä sızızdä (UK,66/27).

ançä: çok; baya; uzunca vakit.

Yâzgänläringiz yâlgân ekändä / Märät ançäğinä indämäy bârdidä sorädi (UK,63/18).

ŧunağa mâŧkim bâr edi ançä müddät oygä tâlib / otirdidä qandäydir päst ŧikästä âvâzdä okıy başladı (UK,65/5).

ândäyok: anda, o an.

Tikilib ŧu ândäyok hayäligä yänä oŧä fikr keldi / çirâyli kız kim bilsin âğli kanakaykin köpinçä kızlär (UK,62/9).

ânhar: kanal, iki kıyı arasındaki dar ve derin deniz.

Sezib hâhläsängiz bugünâk tüşüntirişgä / häräkät kılämän keçkurun sâät âltidä änhâr köprigi (UK,62/26).

Anıqligini bilib keskin burildidä çıkıb ketdi / ulär änhâr yoqaläb barişär edi suv cimginä âkar (UK,62/30).

Hilälä yelkälärini uçirib koydi / Änhârni yahşi köräsizku u Märatning gäpini (UK,70/12).

Bilän yolkadä yätgän tâşni tepdi tâş çilip etib suvgä tüşdi / Änhârdägi çirâklär märcâni çil çil bolib ketdi (UK,70/26).

anık: aşikar, açık, net.

Anıqligini bilib keskin burildidä çıkıb ketdi Ulär änhâr yoqaläb barişär edi suv cimginä âkar (UK,62/29).

Bârdidä püstäk ärguvân säyäsüdä tohtädi Märat uning / çehrasini anık körmäsä häm cilmäyätgänini bilib turärdi (UK,67/26).

Hiläläning başi äylänib ketdi pästdä nävbät kutäyätgän / bir tödä ädämlär häm ärgämçi yukârilagänidä anık (UK,69/14).

Buyân anık täsävvur kılâlmäy yürgän älämni közgüdek / rävsän kördi (UK,73/5).

Anık körä başlädi mävhüm bir älämdä kaçib yürgän / qahrämänlär endi uni uni öz ârtidän ergäştirib ketdi (UK,73/25).

anık fänlär: müspet ilimler.

Yakıngaçä anık fänlär yoq edi degän bemäni däväni / räd etiş dârdidä bir yärim yil yändi tärihning çäng (UK,73/17).

âppâk: bembeyaz.

Supädämi çärpâyädämi yätgäningizdä birdän uygänib ketäsiz / âppâk nuri bilän sukünät selini yağdiräyätgän (UK,72/28).

ârâ ber- süslenmek.

Oşä küni u özigä ârâ berdi saçını çirâyli kılıb / turmäklädi yängi kofta kiydi (UK,61/19).

ârâ çârä: ara sıra, seyrek olarak, zaman zaman, arada bir.

Şunçälik köp çarh urmägän edi u tang ätişiyü keç kirişini / heç kaçän şunçälik ârzıkıb kutmägändi ârâ çârä (UK,61/12).

äräläs: karışmış, karışık; birleşik, bileşik, karma.

Boldi dedi u külgi äräläs kıyırrib boldi Märat äkä / Märat ärgämçini yänäyäm kattıkrâk silkitä başlädi (UK,69/11).

Siz meni tanimaysiz nataniş avâz yığı arälâş horsindi Siz bilän mäslähätli işim bâr (UK,78/7).

Plaş lâyqa kölmäk suvgâ tüşdi / şilkimlik qalmäng dedi Hilâlâ yığı arälâş (UK,81/14).

âräsidadä: arasında, ortasında.

Körinib turär Hilâlâ hazân şıtlärgän bağlar âräsidadä / yürüb bärâyâtgändek edi (UK,65/27).

ärgamçi: salıncak, iki ucundan iki iple yüksek bir yere asılan ve üzerine oturulup sallanılan eğlence aracı.

Ärgamçi uçmaqda mezânlär / darahtlar tökmişlär aharin (UK,65/13).

Ulär ärgamçi uçışardı kayıqça bargän sayın / bäländrâk kötarib tüşär Hilâlâ korkuv içidä (UK,69/1).

Ärgamçinining yân taräfidägi yogân simlärni mähkäm uşläb / älgän yürägi gupillab urardı här säfär kayıqça (UK,69/3).

Häyacändänmi kuvâncdänmi kısılib ketgän közlärini / körär edi ärgamçi pästläyâtganidä esä köylägining (UK,69/8).

Boldi dedi u külgi arälâş kıyırıp boldi Märät äkä / Märät ärgamçini yänâyäm kattıkrâk silkitä başlädi (UK,69/12).

Hiläläning başi äylänib ketdi pästdä nävbät kutâyâtgän / bir tödä ädämlär häm ärgamçi yukarilagänidä anıq (UK,69/14).

Ärgamçi sekinläy başlädi Hilâlâ Märätning özigä / hämân tikilib turgänini bilär ämmâ yıkılıb ketişdän (UK,69/29).

ärguvân: erguvan ağacı.

Bärdidä pästak ärguvân sayäsidadä tohtädi Märät uning / çehräsini anıq körmäsä häm cilmäyâyâtganini bilib turardı (UK,67/25).

ärikçä: hendek, küçük hendek.

Turtib çıqqan bir çäl hässäsining uçı bilän ärikçägä / tolib qalgän hazânlärini titkilab turardı Märät hämân (UK,72/7).

ärkä: arka, geri, geriye.

Bäsib bärärkän ärkägä qarab koydi sanät sarâyining / yahtit äynäläridän nur yağılıb turardı (UK,67/5).

armiya: ordu, askeriye.

U meni äldab ketdi / armiyagä ketib qaldı (UK,79/8).

ärt: arkası, ardında.

Negä çârşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u derüzä / ârtidä âhistä silkinib turgän sârgış çinâr yâprâklâridän (UK,61/8).

Anıq körä başlâdi mävhüm bir âlämdä kaçib yürgän / qahrämânlar endi uni öz ârtidän ergâştirib ketdi (UK,73/26).

ârt- silmek.

Qız plâşining çöntägidän römâlçä âlib köz yaşlärini ârtti / bir yigit bâr edi (UK,79/1).

ârzânläştir- ucuzlatmak, kolaylıkla elde edilir duruma getirmek.

Nâmusning qadrini munçä ârzânläştirmäsä bulâr / u sigaretaning uçini ezgîläb çekti (UK,79/27).

ârzıkıb kut- dört gözle beklemek, çok isteyerek veya özleyerek beklemek.

Şunçâlik köp çarh urmägän edi u tâng âtişiyü keç kirişini / heç kaçân şunçâlik ârzıkıb kutmägändi ârä çârä (UK,61/12).

ârzü kıl- istemek, arzulamak.

Bu özi kaçândän buyân ârzü kılib yürgän toq kul räng palto edi / Qayoqdä bâr ekän dedi u yâlingüdek bolib (UK,74/23).

äsäbiy: asabi, sinirli bir şekilde.

Qız äsäbiylik bilän qol siltädi / ulâr nimäni tüşinârdi (UK,79/21).

âsân: kolay, zahmetsiz.

Tez âsân mäsä kılib işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin қоşib қоydi gâhâ oylâb yillâb (UK,64/5).

äsâr: eser, yazılmış eser.

Şähärgä qaytib kelädi Oşâ päytlärdä tänkıdçilär / hikâyäning häyâtiy äsâr ekänini äytib maqtäşgän edi (UK,68/4).

Häm işdän häydälişdän häm çöçimäsdi mänä tört / kündirki u özgä bir âlämdä öz äsärining âlämidä yaşâyäpti (UK,76/4).

Kim bilsin bälki äsâr yahşi çıkmäs / u yâzâyâtgänini başkalär u yoqdä tursin özidän häm kızgânârdi (UK,77/1).

Ämmâ ruhi tetik käyfi çağ edi / u yahşi äsâr yâzgänini bilârdi (UK,77/18).

asfalt: asfalt.

Bolmäsä mendän keçä qâling / Märät hämân başini quyi sâlib turâr asfalt (UK,82/4).

äsiltir- sarkıtmak.

Dimägini küydirârdi / u plâşini äsiltirgänçä kölmäk keçib bârâr bâyä (UK,83/14).

åsmån: gökyüzü, gök, sema.

Qaysidir çinâr şâhidä mudrâkka ketgän kuşlär guv / etib qarângi åsmångä kötärildi (UK,64/2).

åst: alt, taban, dip.

Märät taqqa tohtädidä Hiläläning közlärigä tikildi / neän lämpälär nuri åstidä kızning çehräsi bir (UK,63/6).

Tohtätning / şu päyt Märätning läbläri uning kulâgi åstidä (UK,69/24).

Tört kündirki keçä kündüz kulâgi åstidä mäyin / bir küy cärängläb turibdi bu küy ungä küç bağışläb (UK,76/5).

åstänä: eşik.

Kötärmäy köz kıri bilän qaräb koydi åstänädä başigä / tivit romäl oräb älgän änäsi turär edi (UK,74/1).

Bir åzdän keyin eşik açilib åstänädä köhlikkinä kız korindi / plaşining yelkäläri kolidägi yâmgırpöşi höl edi (UK,78/13).

Kız içkärigä kirişgä qorqqandek hämån åstänädä turärdi / otiring dedi Märät divanni körsätib (UK,78/17).

ât: ad, isim.

Atı Hilälä ekändä deb oylädi Märät ämmä / kätibä tãmångä burilib qarämädi eşikni ähistä yapib (UK,60/3).

ât koyış: ad koymak, ad vermek.

Tuğilmägän bälägä ât koyışning nimä kerägi bär (UK,76/33).

ätäyläb: bile bile, bilerek, isteyerek.

Hilälä uning közidägi äyyâr täbässumni körib ätäyläb / bepärvä gäpiridi (UK,60/21).

Hâzir yänä gäşi kelä başlädi / Hat yâzsä yäväversin dedi ätäyläb bepärvä ähängdä mengä nimä (UK,75/14).

teatrgä kiyiş uçün ätäyläb âk köyläk äldirgän edi / Negä dedi Hilälä äläm bilän Märätning közigä tikilib (UK,76/23).

atlas: ipekten sık dokunmuş, yüzü parlak, daima düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi. gökyüzü (atlas feleği).

Ätläs köylägi lävilläb yänärdi / Mümmünmi dedi Märät hämån eşik tütqiçini koyib yubärmäy (UK,58/23).

äträf: etraf, çevre, muhit.

Uning atrâfidä äylänib yürädiyu ämmâ / tutkıç bermäsdi mänä bugün ulär
birdänigä öz äyâğı (UK,73/21).

äväylä- esirgemek, korumak.

Çirâyli kız ekän deb oylädi Mârät güldâr pâyândâzdän / ävâylib yürüb bârârkän
nimägädir qabulhânädä (UK,59/6).

bâsgän soqmâqlärini kiprikläri bilän ävâylib tâzälägudek boldi / bir yärim
yildirki boläcäk kitâbning qahrämânläri (UK,73/19).

ävâz: ses, ses tonu.

Keling Hilälä ävâzi titrâb sâlâm berdi / Mârät böş stullärgä qarâb sorädi
(UK,61/29).

Ävâzdä nimägädir tinç yâlgız his qılgim kelädi / özimni şährning şävķnidän
bezib ketädi ädäm (UK,64/17).

şunaqa mâşķim bâr edi äñçä müddät oygä tâlib / otirdidä qandäydir päst şikästä
ävâzdä oķıy bâşlädi (UK,65/6).

Yok dedi u oyçän ävâzdä keyin yänä hazânlärni / şitirlätib bâsib bârdidä oşä
häyâlçän älpäzdä dövâm (UK,67/7).

Keyinçi / Mârät Hiläläning ävâzidä sâvuķ qatiyät bârligini (UK,71/14).

Qattıķ kisgäniçä häyâcândän ävâzi titrâb ilticâ qıldı / Hilälä qoying nimä kerägi
bâr şu gäplärning (UK,71/23).

Negä dedi ävâzi titrâb Hilälä äilädä kencä kız / bolgänidänmi erkä edi u keçä
dädäsigä cäncäl qilib (UK,76/21).

qandäydir nâtäniş äyâl ävâzi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Mârät âhırģi
tugmäni häłkadän ötkäzärkän (UK,78/1).

Göşäk uzâķ vaķt cimib qâldıdä yıģı ävâzi eşitildi / Mârät häyrân bolib câyigä
otirib qâldı (UK,78/3).

Siz meni tänimäysiz nâtäniş ävâz yıģı äräläş ħorsindi / siz bilän mäslähätli işim
bâr (UK,78/7).

Närsä yâzämän deb hämmädän keçä qâling / Hilälä endi yıģlämäs ävâzidä
temirdek qatiyät bâr edi (UK,81/28).

ħäyr dedi ävâzi titrâb mendän räncimäng / u oħırģi sözlärini iläci bârıçä
ħâtircäm äytişģä (UK,83/3).

ävväl: önce.

Hilälä keçädän beri oyläb yürgän sävâlini eslädi / Hämmä yâzüvçilär ävväl şer
yâzıb keyin hikâyägä (UK,64/24).

Özini öldirädigän ädäm ävväl elân kılıb keyin öldirmäydi / kız aççık häkikatni şundâkqınä köz öngigä keltirib (UK,79/17).

ävvälâ: her şeyden önce, ilk olarak, öncelikle.

Yâzib yüräverädi dedingiz faqat özining dârdini / yâzgän ädäm yâzuvçı emäs ävvälâ başkalâriining dârdini (UK,66/16).

ävvälgi: evvelki, önceki.

Märät ävvälgi kitâbläri tez tärqab ketgänini bilär edi / yâtuğı bilän tüşüntirişgä häräkät kıldi (UK,58/5).

ây: ay.

Änä änä süzib yüribsiz dedi Märät suv yuzidä / kâlkıb turgän ingičkä âyni körsätib oşä sızızdä (UK,66/28).

âyâk: ayak.

Hilälä pästgä tüşgänidän keyin bir lähzäâyâkläri / titrâb turib qaldı (UK,70/5).

Ulärning hârräki bänd edi bir cuvân kolyaskadägi / bäläkäyni tebrätib otirärdi izläy izläy birâyâğı (UK,70/16).

uning atrâfidä äylänib yürädiyu ämmâ / tutqıç bermäsdi mänä bugün ulär birdänigä özâyâğı (UK,73/22).

Hilälä âk köyläk âk tüfli kiyib âlgändi / Märät Hilälä öziningâyâklärigä tezginä qarâb (UK,76/16).

âyâkläri çäliştir- bacak bacak üstüne atmak.

Çäliştirib tizzäsığä kâftini koygänçä indämây / otirär suvgä tikilib nimänidir öylär edi Hilälä (UK,64/11).

âyâl: kadın, bayan.

Etdi birâyälning eridän äcirälişini âqlaş uçün bütün / kışlâk ählini kâp qarägä çıkariş şartmikini (UK,67/9).

Hilälä küldi / ägär oşä kışlâkdäâyälni tüşünädigän ädäm bolmäsäçi (UK,67/12).

Qandäydir nâtänişâyäl äväzi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Märät âhırgi tugmäni hälkädän ötkäzärkän (UK,78/1).

äyb: hata, günah, kusur, ayıp.

Häydälibdi Märät çukur horsindi älbättä äyb / faqat räisdä emäs (UK,66/9).

âydin: aydın, parlak, nurlu.

Hilälä uning yüzläri lāvillâb turgänini sezdi kâftini târtib älmädi / gâhâ sütdekâydin keçäläri hâvli ortäsidadägi (UK,72/26).

äylän- 1.dolaşmak, gezmek.

*Uning atråfidä äylänib yürädiyu ämmâ / tutkıç bermäsdi mänä bugün ulär
birdänigä öz äyâğı (UK,73/21).*

2.dönmek, dönüşmek, dolanmak.

*İçidä äylänä başlädi uning köz ongidä fäkät Märätning / çehräsi kâldı
(UK,69/17).*

äylänib kâl- dönüşmek, dönme.

*Bir karasäng çällärgä oşşäydi bir karäsäng yâş bälägä äylänib kälädi / yängi
hikâyägä qahrämân izläyâtgändirdä (UK,75/3).*

âynä: ayna, cam, pencere.

*Bäsib bärärkän arkägä qaräb koydi sänät särâyining / yaħlit äynäläridän nur
yâğılib turärdi (UK,67/6).*

*Boşätdi här hâldä siz yigit tāmānini ālgānsiz / kättä kättä äynälärdän nur sâçilib
turgän tramvay (UK,68/24).*

âynävänd: aynalı, camlı.

*Spektalgä tüşämiz deb vädä bergän edi / Märät yetib kelgänidä Hilälä kättäkän
âynävänd (UK,76/12).*

äyt- söylemek, demek.

Äz rāngsiz ämmâ cāzibāli korinär edi / kim äytdi sizgä (UK,63/8).

Hä küz keldi dedi Märät Puşkin äytgän mäyüs / oyçän fäsl (UK,64/21).

*Undä nimägä yāzäsiz / äytyäpmänku şunçäki könglimdä bärini kâğāzgä tüşiriş
uçün (UK,64/32).*

*Dävāmi yok Märät qandäydir sinik āhāngdä / küldi äytdimku şair emāsmän deb
Song negādir (UK,66/4).*

*Oyläydi hättä siz äytäyätgän yāmānlärni häm tüşünışgä / häräkät kılädi aħır
tuğılgänidä hämmä häm pāk bolädiku (UK,66/17).*

*Şähärgä kaytib kelädi Oşä päytlärdä tänkıdçilär / hikâyäning häyätiy äsär ekänini
äytib maqtāşgän edi (UK,68/4).*

Şād edi / äytdimku dedi Hilälä hämān cilmäyib (UK,68/10).

Hilälä undän sir yāşirmäs keçä häm visālgä ketäyätgänini äytgän edi (UK,74/31).

*Keling dedi Märät väziyätini özgärtirmäy / Änä uning keting degän mänädä
äytgänini tüşindi (UK,74/4).*

*Zāmirä şādän külgänçä uni kuçāklāb āldı / Rāstni äytyäpmandä ortāqcän mänä
(UK,75/16).*

Keyin dedi cilmäyib keyin äytämän hop / Hilälä trälleybusgä çıķıb ketdi (UK,77/7).

Yolkägä yâpişib yâtgän hâzânni tüflisining uçı bilän ezğilär edi / men äytgändim dedi u sâkin âhängdä (UK,82/6).

Mengä dost keräk degändim hämrâh keräk degändim / yoķ äytsängizçi icâdingiz uçün mendän keçä kâling (UK,82/8).

Äyting dedi Hilälä hämân läbläri titrâb / közläridä sâvuķ ot yâlturâb ketdi (UK,82/19).

Men bâşkaçä yâşây âlmäymän bälki ikkimiz häm ädâşgândirmiz / siz toğri äytyäpsiz (UK,82/26).

Häyr dedi âvâzi titrâb mendän räncimäng / u oğırgi sözlärini ilâci bâriçä hâtircäm äytişgä (UK,83/4).

äytâl- söyleyebilmek, konuşabilmek.

Märät ertägä keling demâķçi boldiyü äytâlmädi köngli bolmädi / keling hâzir dedi yänä sâätgä karâb ikkinçi kavâtdämän (UK,78/9).

äytib tur- dikte etmek; yazdırmak için söylemek, söyleyerek yazdırmak.

Birgäläşib cävâb yâzâemiz / men äytib turämän siz yâzâsiz (UK,80/10).

äyyâr: kurnaz, aldatan, hileci.

Hilälä uning közidägi äyyâr täbâssumni körib ätäylâb / bepârvâ gâpirdi (UK,60/21).

âz: az.

Âz rängsiz ämmâ câzibâli korinär edi / kim äytdi sizgä (UK,63/7).

âzâb çekâr: Acı çıkmak, ıstırap çekmek, eziyet çekmek.

Âläm hayâlidä tunläri uyķusiz kezib çıķar ämmâ ungä / kirâlmây äzâb çekâr edi bu icâd âlämi edi (UK,73/14).

âziz: aziz, kıymetli, değerli.

Bilän yâzâ ketdi endi uni heç kim heç nimä bu âziz âlämdän suğurib âlälmâydi (UK,73/30).

bab: bölüm, kısım.

Ânâsi bir kolidä çâynâk bir kolidä kand kötârib / kirgänidä Märät ikki bâbni bitirgän edi uning közläri (UK,74/10).

bâcârib koy- becermek, bir şeyi tamamlamak, bitirmek.

Ķıynâlib bitirâlmây yürgän işingizni bir kündä / bâcârib koyâsiz şunaķa işläysizki özingiz häm râhât kılâsiz (UK,64/8).

bâg: bahçe, çiçeklik yer, bostan, park.

Bâg üstidä Mârätning külgisi cärängläb äks sädâ berdi (UK,63/33).

Bilmädim bu nening tälkını / Bâglärdä ertä küz sälkını (UK,65/12).

Bilmädim bu nening tälkını / Bâglärdä ertä küz sälkını (UK,65/18).

Bilmädim bu nening tälkını / Bâglärdä ertä küz sälkını (UK,65/24).

Yüräginging bir pärçäsi uzilib ketäyätgändek yänä uning ketidän yügürdi/Bâg çetidä yetib älib qolidän tutdi (UK,81/22).

Körinib turär Hilälä hazân şıtırlägän bâglär äräsidä / yürüb bäräyätgändek edi (UK,65/27).

bähâr: bahar.

İngränär käsälmänd hazänlär / yäd etib ötkinçi bähârin (UK,65/16).

bähsläş- tartışmak.

Nähâtki Mârät huddi käsbdâşlari bilän / bähsläşäyätgändek kızişib ketdi nähâtki bütün başli (UK,67/14).

bahtı karâ: mutsuz, şanssız, bahtı kara.

Tähririyätgä yıgläb kelgän bahtı karâ kıznıng aççık / kısmätini oylär özi esä kayoqqa ketäyätgänini bilmäs edi (UK,83/15).

bahtli bol: mutlu ol!

Häräkät kıldi bahtli boling Hilälä / Hilälä u tãmangä sälginä egilgändek işänçsiz bir kadäm qoygändek boldi (UK,83/5).

bälä: 1.çocuk, küçük yaştaki erkek veya kız.

Mäktäb bälälärini dälägä häydäb işlätädigän kälhâz / räisni râyân gäzetäsidä tänqid kılgän ekän işdän (UK,66/7).

2. çocuk, genç erkek.

Mänä şu galäti bälä kılgän edi / mäktäbni bitiriş keçäsidä Bahtiyâr degän bälä (UK,71/29).

Mänä şu galäti bälä kılgän edi / Mäktäbni bitiriş keçäsidä Bahtiyâr degän bälä (UK,71/30).

Yahşi u Mârätning keçägi gäplärini esläb şirin cilmäydi / heç tüşünälmäymän bu bäläni (UK,75/2).

3.çocuk, soy bakımından oğul veya kız, evlat.

Tuğılmägän bälägä ät qoyişning nimä kerägi bär (UK,76/33).

bäläkäy: küçük, minicik çocuk.

Ulärning härräki bänd edi bir cuvân kolyaskadägi / bäläkäyni tebrätib ötirärdi izläy izläy bir äyâğı (UK,70/16).

bälälärçä: çocuksu, çocukça.

Suyänib tohtäb qaldı/änä siz dedi bälälärçä huşcaqçaq ähängdä (UK,66/24).

bäländ: yüksek.

Bäländ kılib turmäklägän edi / Märät yolkädä saçilib yâtgän hazänläрни şitirlätib (UK,67/3).

Ulär ärgamçi uçışardı kayıqçä bargän säyin / bäländrâk kötarib tüşär Hilälä korquv içidä (UK,69/2).

Bir äzdän keyin ulärning yänidän yogän saçını bittä / kılib örgän kız bäländ poşnalärini täkıllätib ötib (UK,70/20).

Märät tämäğini älämli bir ot yändiräyâtğänini / päykadiyü plaş uşlägän kolini bäländ kötärdi (UK,83/2).

bänd: meşgul edilmiş, alınmış.

Ulärning härräki bänd edi bir cuvân kolyaskadägi / bäläkäyni tebrätib ötirärdi izläy izläy bir äyâğı (UK,70/15).

bâr- gitmek, varmak.

Äldidä körışämiz / u kızning rıziligini soräb häm otirmädi bariş (UK,62/28).

Anıqligini bilib keskin burildidä çıkıb ketdi / ulär änhâr yoqaläb barişär edi suv cimginä âkar (UK,62/30).

Yâzgänläringiz yâlgän ekändä / Märät äncäginä indämäy bärdidä sorädi (UK,63/18).

Bäsib bärärkän ärkägä qaräb qoydi sänät säräyining / yaqlit äynäläridän nur yâğılib turärdi (UK,67/5).

Yok dedi u oyçän ävâzdä keyin yänä hazänläрни / şitirlätib bäsib bärdidä oşä häyälçän älpäzdä döväm (UK,67/8).

Biräntä ädäm täpilmäsä / Hilälä bir näfäs cim bärdidä häzirginä ekrändä (UK,67/18).

Bärdidä pästäk ärguvân säyäsidadä tohtädi Märät uning / çehräsini anıq körmäsä häm cilmäyâyâtğänini bilib turärdi (UK,67/25).

Vätäni bolsä şähär hätining vätäni emäsmi / Märät başını kıyılı salğänçä bärärkän çukur häyälğä (UK,68/14).

Här gäl samolyotgä çıkışim bilän şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidä sorädi kıyokça bärämiz (UK,70/10).

Ketdi nārırâkdä bārib tohtādidä ulār tāmāngä qarāb koydi Mārāt kızning hārākātlārini kuzātä bāşlādi (UK,70/21).

Plaş kiymāgān ekān u k̄ap k̄arā yolkādä yāmğirdān / yāltırāb yātğān çırāk nurlārini bāsıb yügürüb bārdidä (UK,80/18).

Teatrgä bārgāndāçi kütübhānā āldidä kōrişgānimizdāçi / müzeygä bārmāqçi bolgānimizdāçi (UK,81/15).

Bār hānānggä çık / Zāmirā qarşāk çālib külib yubardı (UK,60/29).

Teatrgä bārgāndāçi kütübhānā āldidä kōrişgānimizdāçi / müzeygä bārmāqçi bolgānimizdāçi (UK,81/16).

Hilālāning kādām tāvuşlāri tez uzāklāşib bārardı / şundāginā u bu kızni sevib k̄algānini çukur his etdi (UK,81/19).

U keskin burilidä çırāk nuridä yāltırāb yātğān hālķāb üstidān sākrāb ötdi / nārırâkka bārib kayrilib qarādi (UK,82/30).

Dimāğini küydırardı / u plaşini āsiltirgānçā kōlmāk keçib bārār bāyā (UK,83/14).

bār: var, mevcut.

Dāmlā bārmilār / Kābil Kādirāviç şu yerdālār kız yānā cilmāydi (UK,59/13).

Kāsbingiz bārmi / bār dedi Mārāt keyin iymānib āytdi yāzuvçi yāş yāzuvçi (UK,59/25).

Kāsbingiz bārmi / bār dedi Mārāt keyin iymānib āytdi yāzuvçi yāş yāzuvçi (UK,59/26).

Özini yāzgāndä u dāim özining bāşidān ötgānlārni / yāzādi Zāmirā bir nāfās hayāl sürib turdidä sorādi kimdä işi bār ekān (UK,60/20).

Köz üzmāy duşānbādä hām kabul bār edi ku / çārşānbā degān kün Hilālāning hayālidä heç kaçān (UK,61/9).

Āllaķandāy sāvāl bārliğini bilib tohtādi / bir nimā sorāmāqçimisiz dedi kızning közlärigä (UK,62/7).

Şunāka māşķim bār edi ānçā müddāt oygā tālib / otirdidä ķandāydir pāst şikāstā āvāzdä okıy bāşlādi (UK,65/5).

Keyinçi / Mārāt Hilālāning āvāzidä sāvuķ ķatiyāt bārliğini (UK,71/14).

Ķattıķ ķisgāniçā hāyēcāndān āvāzi titrāb ilticā ķildi / Hilālā koying nimā kerāgi bār şu gāplārning (UK,71/24).

Bu özi kaçāndān buyān ārzu ķilib yürgān toķ kul rāng palto edi / Ķayokdā bār ekān dedi u yālingüdek bolib (UK,74/24).

Fikri çalgib ketışdän qorqardi / işim bâr dedi u yängi nârsä yâzyâpmân degisi kelmâdi (UK,76/32).

Tuğilmâgân bâlâgä ât koyışning nimä kerägi bâr (UK,76/33).

Siz meni tänimäysiz nâtäniş âvâz yığı ärälâş horsindi / siz bilän mäslähätli işim bâr (UK,78/8).

Qız plâşining çöntägidän römâlçä âlib köz yaşlärini ärtti / bir yigit bâr edi (UK,79/2).

Qoygân Mârätgä häyrân qarâb qâldı / ânängiz bârmilär dedi Mârät bir âz yumşâq âhängdä (UK,79/20).

Nârsä yâzâmân deb hämmädän keçä qâling / Hilâlâ endi yıglâmäs âvâzidä temirdek katiyät bâr edi (UK,81/28).

Özingizdän bâşka heç kimni oylämäy koyä qâling / Mârät uning közläridä gazâb bârligini körib köngli âgridi (UK,82/10).

U bir lâhzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlük täşvişimgä sizni şerik kılışimning nimä kerägi bâr (UK,82/28).

bârä bârä: -gitgide.

İlgäriläri Hilâlâ Zämüräning häzillärigä pârvâ kılmäsä häm / bârä bârä cähli çıkädigân bolib qâlgändi (UK,75/12).

bârgân säyın: gittikçe.

Ulär ärgamçi uçışardı kayıqça bârgân säyın / bäländrâk kötarib tüşär Hilâlâ qorqıv içidä (UK,69/1).

bâri: tüm, hepsi.

Undä nimägä yâzäsiz / äytyâpmänku şunçäki könglimdä bârini kâgâzgä tüşiriş uçün (UK,64/32).

bâri bir: yine de.

Bäribir nâticä çıkmâdi / väzirgä uçrâşing dedi direktâr (UK,58/7).

Bâri bir tüşünälmäymân / yahşi dedi Mârät uning körişgisi kelib turgänini (UK,62/23).

Hilâlâ bäribir tüşünmâdi / siz yâzuvçilärgä mazzä dedi oylänib ilhâm kelgändä (UK,63/23).

bârib kel- gidip gelmek.

Kutgân âdämi kelmâbdi deb oylädi u kız uç tört qadâm / u yok bu yokka bârib keldidä tuflisining ingiçkä uçı (UK,70/24).

bârib tur- sürekli gitmek/ varmak.

Men dars täyyärlägäni uning yâtaqkhanäsiga bârib turärdim / kız cimib kâldıdâ birdän höngräb yubârdi (UK,79/5).

bâriçä: olduđu kadar.

Nimäsi yokmädi dedi Märät imkân bâriçä / sâvuqkân gäpirişgä urinib keyin sekin Hiläläni (UK,68/5).

bâriş- varış, gidiş.

Bârişni üy cây sâlişni şunçäki mäydä gäplär deb yürärdiku / nâhâtki kelib kelib eng yaqın ädämi bolib (UK,82/15).

bâs- 1.basmak, bir şey üzerinde kalıp, mühür vb.yle iz yapmak.

Buni men hâl kılalmäymän / ädämlär oqımäy yilläb dökängä çäng bâsib yätädigän (UK,58/10).

2. vücudun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak.

Bâsib bârärkän ârkägä qaräb qoydi sänät särâyining / yaqlit äynäläridän nur yâğulib turärdi (UK,67/5).

Yok dedi u oyçän ävâzdä keyin yänä hazänläрни / şitirlätib bâsib bârdidä oşä häyälçän älpäzdä dövâm (UK,67/8).

Plaş kiymägän ekän u kâp qarä yolkädä yâmgırdän / yältıräb yätgän çırâk nurlärini bâsıb yügürüb bârdidä (UK,80/18).

3.örtmek, bürümek, kaplamak

Bâsgän soqmâqlärini kiprikläri bilän äväyläb tâzälägudek boldi / bir yärim yildirki boläcäk kitâbning qahrämänläri (UK,73/19).

Käftini älib yüzigä bâsdi / Hilälä mengä hämrâh keräk kömâqçi keräk dedi (UK,72/21).

bâş: baş, kafa.

Eşik gıyıkläb açilgänidän keyinginä Märät / tâng yârışib kâlgänini bildi u hämân kâğâzdän bâş (UK,73/32).

Otirgänini kördi ämmâ nimäni sorâyätgänini / däfütän tüşünmädi keyin birdän tüşindidä bâşini (UK,70/32).

Kötärmäy köz kıri bilän qaräb qoydi ästänädä bâşigä / tivit româl oräb älgän änäsi turär edi (UK,74/1).

Märät tüşündi / könglini kemiryätgän gâşlik bâşini sirqırätib yubârdi (UK,79/10).

Kız kitâbdän bâş kötärdidä negädir cilmäydi Uning çeşräsini tınıq cilmäygänidä közläridä älläneçük (UK,59/1).

Yetgänidä eşik açilib kızgış saçlı sepkildâr kız baş sukdı / Hilâlâ u Mârätni kördiyu kızarıb ketdi sâlâm berib yol boşätdi (UK,60/1).

Oşâ kitâbdägi gäplärgä işâdingizmi ahır / Hilâlâ yuvâş baş silkädi (UK,63/20).

bâş çäyka- kafa sallamak, doğru ya da yanlış her şeye evet demek, dalkavukluk etmek.

Yok Mârät keskin bâş çäyqadi unâqa bolsä / kündälik yâzib köyâ kâlgäni mâkül emäsmi (UK,63/13).

Biläsizmi şu çâl nimäni oyläyâpti / Hilâlâ icirganib bâş çäyqadi (UK,72/12).

Kız mäyüs bâş çäyqadi / sizgä işânmäyâpti (UK,80/1).

bâş silk- kafa sallamak, doğru ya da yanlış her şeye evet demek, dalkavukluk etmek.

Şu sizning kitâbingizmi / Mârät indämäy bâş silkidi (UK,62/14).

bâşäng: abartılı, görkemli, donatılmış, kuşanmış; züppe.

Gäplärini Hilâlädän eşitib häyrân boldi / ahır u âdämlärgä oşşâb bâşäng kiyinişni ziyâfätlärgä (UK,82/14).

bâsgänçä: bastığı gibi.

Hilâlâ muzdäy temir päncärägä käftini bâsgänçä / häyrân bolib suvgä qarädi (UK,66/25).

Bâsgänçä sekin sekin yürüb ketdi / Hämân yâmgır sävälär darahtlärning särgäygän (UK,83/9).

bâşi äylänib ket- başı dönmek: çevresi dönüyor, ayağının altında yer kayıyor duygusuyla kendini yitirir gibi olmak.

Hiläläning bâşi äylänib ketdi pästdä nävbät kutäyâtgän / bir tödä âdämlär häm ärgämçi yukârilagänidä anıq (UK,69/13).

bâşi bilän şongib ket- bir şeye kendini adamak, bir şeye bütün varlığıyla bağlanmak, başka şeylerle ilgisini kesip yalnızca onunla ilgilenmek, bir şeyi tüm gücüyle yapmaya çalışmak.

Mârät bâşi bilän şongib ketdi hätlärini közdän keçirdi / yâş kalämkäşlär bilän gäpläşdi (UK,77/25).

bâşidän ötgän- başından geçmek, bir zamanlar böyle bir durumla karşılaşmış olmak.

Özini yâzgändä u dâim özining bâşidän ötgänläрни / yâzädi Zämirä bir näfäs hayâl sürüb turdidä sorädi kimdä işi bâr ekän (UK,60/19).

Väräqlär bir närsäni oylärdi özining başidän / ötkänlärini yazar ekändä Hilälä Märatning başka (UK,61/4).

Yazuvçılar özining başidän ötgänini yazadi deb / oyläymän (UK,63/11).

basil- basılmak, (kitap) baskıları basılması.

Uçinçi sähifädä Märatning sähifädä Märatning iztiräb degän hikâyäsi basilibdi Zämirä çiqıb ketişi bilän Hilälä hikâyäni şaşilib oqıy başladı (UK,75/21).

basını kuyi sâl- başı yere bakmış şekilde olmak.

Vätäni bolsä şähär hätining vätäni emäsmi / Märat başını kuyi sâlgänçä bärärkän çukur häyälgä (UK,68/14).

Ulär mendek dävdirni yoqtirişmädi / Hilälä başını kuyi sâlgänçä otirär iztiräb (UK,71/20).

Märat uning titrüb turgän läblärigä qaräb başını kuyi sâldi / yoq (UK,81/31).

Bolmäsä mendän keçä qaling / Märat hämän başını kuyi sâlib turär asfalt (UK,82/4).

Hilälä hälkäb äldidä başını küyi sâlib turardı (UK,82/31).

başka: başkası, başkaları.

Väräqlär bir närsäni oylärdi özining başidän / ötkänlärini yazar ekändä Hilälä Märatning başka (UK,61/4).

Başka mävizgä ötdi keçä universitetdä birgü oqıgän / ortägümdän hat äldim kışlâkdä oqıtuvçilik kıladi (UK,66/5).

Yazib yüräverädi dedingiz faqat özining dardini / yazgän ädam yazuvçi emäs ävvälä başkalärining dardini (UK,66/16).

Yoqe men bütünläy başka närsäni oyläyätgändim / Märat äkä dedi Hilälä şubhäli ähängdä (UK,71/1).

Başka tãmängä qaräb otirgänini körüb häyrän qaldı / on qadämçä näridä qarângı burçäkdä yelkäläri (UK,72/5).

Qagaz qaräläşdän başka närsäni bilmäydi / keçä qanakä boldi dedi u paltoni kagazgä örärkän (UK,74/29).

Kim bilsin bälki äsar yahşi çikmäz / u yazäyätgänini başkalär u yoqdä tursin özidän häm kızgänärdi (UK,77/2).

Kadärkän başka koli bilän goşäkni kötärđi (UK,77/31).

Başka iläcim yoq edi dedi Märat oyçän / İläci yoq deng (UK,81/29).

Özingizdän başka heç kimni oylämäy koyä qaling / Märat uning közläridä gazäb bäriligini körüb köngli ägridi (UK,82/9).

bâşkaçä: başka; bam başka, farklı.

Men bâşkaçä yäşäy älmäymän bälki ikkimiz häm ädäşgändirmiz / siz togri äytyäpsiz (UK,82/25).

Endi báyägi gäplärdän zerikä bāşlädi u Mārätän / bâşkaçärāk özi häm mänäsini tüşinib yetmägän (UK,64/14).

Keçä sen bilän körışgän bugün bâşkasi bilän uçrāşädi / yāzuvçining hātini bittä bolmäydi (UK,75/7).

Bugün sen bilän körışädi ertägä bâşkasi bilän / ketämiz Mārät uni qoltıqlāb āldidä trälleybus bekätigä bāşlädi (UK,77/5).

başla- başlamak.

Hilälä özining kızärä bāşlägänini päyqab deräzä / tāmāngä qarāb āldi (UK,60/27).

Endi báyägi gäplärdän zerikä bāşlädi u Mārätän / bâşkaçärāk özi häm mänäsini tüşinib yetmägän (UK,64/13).

Şunaka māşqim bār edi äncä müddät oygä tālib / otirdidä qandäydir päst şikästä ävāzdä oqıy bāşlädi (UK,65/6).

Qalāmkāş duşmandän häm dost ähtärışgä urinädi / Hilälä yänä zerikä bāşlädi (UK,66/20).

Boldi dedi u külgi ärälāş kıyqırıp boldi Mārät äkä / Mārät argämçini yänäyäm kattıkrāk silkitä bāşlädi (UK,69/12).

İçidä äylänä bāşlädi Uning köz ongidä fäkät Mārätning / çehräsi qaldı (UK,69/17).

Ärgamçi sekinläy bāşlädi Hilälä Mārätning özigä / hämân tikilib turgänini bilär ämmā yıkılıb ketişdän (UK,69/29).

Toldirä bāşlägän u köpdän buyän bitmäy keläyātgan yäräsigä / endi mālham tāpgändäy edi (UK,70/3).

Ketdi nārırākdä bārib tohtädidä ulär tāmāngä qarāb qoydi / Mārät kızning hāräkätlerini küzätä bāşlädi (UK,70/22).

Bār sevgilisi bilän uçrāşgändir ādām ümri päyānigä / yetib qālgänini päyqay bāşläsü qılgän hātälärini köp esläydikü (UK,72/18).

Hāzir yänä gāşi kelä bāşlädi / Hat yāzsä yāzäversin dedi ätäylāb bepärvä āhängdä mengä nimä (UK,75/13).

Uçinçi sähifädä Mārätning sähifädä Mārätning iztirāb degän hikāyäsü bāsilibdi / Zāmirä çıkıp ketişi bilän Hilälä hikāyänü şāşilib oqıy bāşlädi (UK,75/22).

Bugün sen bilän körışädi ertägä başqasi bilän / ketämiz Märät uni qoltıqläb äldidä trälleybus bekätigä başlädi (UK,77/6).

Qılmägänini endi oyläy başlädi / tähririyätdä çindän häm iş täplänib kalgän ekän (UK,77/23).

bätib ket- batmak.

Körinyätgän darahtlärning uçı älisdä quyâş bätib ketgän ufkdä / yänib turgän şäfäk hurä bir tumänlik (UK,69/15).

bätib tur- batan, gömülen.

Şundâk suvgä bätib turgän härräk täpişdi ötirışläri / bilän Märät yänä suvgä tikilib kâldı (UK,70/17).

bâyä: demin, az önce.

Dimâgini küydirärdi / u plaşini äsiltirgänçä kölmäk keçib bärär bâyä (UK,83/14).

bâyägi: deminki, az önceki.

Endi bâyägi gäplärdän zerikä başlädi u Märätdän / başqaçärâk özi häm mänäsini tüşinib yetmägän (UK,64/13).

bâyägidek: biraz önceki gibi.

Hilälä yürägidä ilq tuygulär uygänib Märätgä / mehr bilän qaräb kâldı endi u bâyägidek oyçän väzmin (UK,66/30).

büzän: bazen, ara sıra.

Häyəcän bilän büzän özimgä özim şunçalik hunuk / äciz körinib ketämänki (UK,72/23).

beçärä: zavallı, biçare, çaresiz.

Zämirä cilmäyib turib uf tärtdi / ortâgım beçärä (UK,75/6).

beğarüz: garazsız.

Qanäkä qilib yäzäsiz / Märät beğarüz küldi (UK,62/16).

beihtiyâr: isteksizce.

Yüzläri lävilläb yänäyätgänini päyqab beihtiyâr cilmäydi / mümkünmi Märät huddi oşä kündägidek âk (UK,61/25).

Boldi dedi u yälinib keyin bir qolini qoyib / yubârdidä beihtiyâr Märätning yelkäsidadän uşläb äldi (UK,69/20).

Qoygänini kördiyu beihtiyâr şimi däzmällänmägänini / eslädi sâqâl mäsäläsi häm çätâk bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/17).

bekät: istasyon, durak.

Bekätgä kelib tohtädi / häyr dedi Hilälä Märätning qolini kısib (UK,68/25).

Bugün sen bilän körışädi ertägä başkasi bilän / ketämiz Märät uni qoltıqlab äldidä trälleybus bekätigä başlädi (UK,77/6).

bemäni: anlamsız, manasız.

Yaqıngaçä anıq fänlär yoq edi degän bemäni dövâni / räd etiş dârdidä bir yärim yil yändi tärihning çäng (UK,73/17).

bepärvâ: aldırışsız, kayıtsız.

Hilälä uning közidägi äyyâr täbâssumni körüb ätäyläb / bepärvâ gäpirdi (UK,60/22).

Hâzir yänä gâşi kelä başlädi / Hät yâzsä yâzâversin dedi ätäyläb bepärvâ âhängdä mengä nimä (UK,75/14).

Hilälä gazetani bepärvâ qolgä äldi / bu universitetning köp tirajlik gazetasi edi (UK,75/19).

ber- vermek.

Bâğ üstidä Märätning külgisi cärângläb äks sädâ berdi (UK,63/33).

beril- kendini vermek, dikkat kesilmek.

Turmuşgä çikâdiyü dälä häyâtining romantikasigä berilib (UK,67/29).

beş: beş sayısı.

Hâtircäm gäpirişgä urinib on beş künlärdän keyin / kelädilär (UK,62/3).

Mäyli on beş kündän keyin kelämän / u endi burilib kelâyâtgän edi Hiläläning könglidä (UK,62/5).

Keçiräsiz kimsiz dedi devârdägi säätgä teziginä qarab âlib / on beş daqıqa qalibdi (UK,78/6).

bezib ket- bezmek, bıkip usanmak, bezginlik getirmek, artık çekemez olmak, bezgin duruma gelmek.

Âvâzdä nimägädir tinç yalgız his qılgim kelädi / özimni şähärning şävkinidän bezib ketädi âdäm (UK,64/18).

bil- bilmek.

Märät ävvälgi kitâbläri tez tärqab ketgänini bilär edi / yätigi bilän tüşüntirişgä häräkät kıldi (UK,58/5).

Qayâkdän biläy dedi Hilälä boşäşib men Märät / Äzizâv kattä kişi bolsä keräk deb yürärdim (UK,60/15).

Ällakandäy sävâl bäriligini bilib tohtädi / bir nimä sorämäqçimisiz dedi kızning közlärigä (UK,62/7).

*Tikilib şu andäyok hayâligä yänä oşä fikr keldi / çirâyli kız kim bilsin äkli
kanakaykin köpinçä kızlär (UK,62/10).*

*Anıqligini bilib keskin burilidä çıkıb ketdi / ulär anhâr yoqalâb bârişâr edi suv
cimginä âkar (UK,62/29).*

*Hilâlâ sâddâlik bilân yelkäsini uçirib qoydi / bilmäsäm İlham pärisi ilham gülşäni
(UK,63/28).*

Bilmädim bu nening tälkını / bāglärdä ertä küz sälkını (UK,65/11).

Bilmädim bu nening tälkını / bāglärdä ertä küz sälkını (UK,65/17).

Bilmädim bu nening tälkını / bāglärdä ertä küz sälkını (UK,65/23).

Degän gäp yâlgân / bilmädim Hilâlâ biläginini uning käftidän (UK,68/22).

*Kim bilsin deb oylädi Märät yâylärdän çirsillätib / çoğ säçrätib ketâyâtgän
trämväy ketidän (UK,68/27).*

*Ärgamçi sekinläy başlädi Hilâlâ Märätning özigä / hämân tikilib turgänini bilär
ämmâ yıklıb ketişdän (UK,69/30).*

*Hâzir Märät özini öpişini bilär edi endi uning / qarşisidägi yâzuvçı Märät Äzizäv
emäs äddiy yigit Märät (UK,71/27).*

Biläsizmi şu çâl nimäni oyläyapti / Hilâlâ icirganib baş çäykadi (UK,72/11).

Yok siz yâzuvçisiz siz biling / Märät küldi (UK,72/13).

*Eşik gıyıklâb açilgänidän keyinginä Märät / täng yârışib kâlgänini bildi u hämân
kâğâzdän baş (UK,73/32).*

Öcär incik bolib kâlişini bilgäni uçün şärpälây / silcib çıkıb ketdi (UK,74/7).

*Kâğâz kâräläşdän başka nârsäni bilmäydi / keçä kanäkä boldi dedi u paltoni
kâğâzgä örärkän (UK,74/29).*

*Hilâlâ hikâyäni okıdiyu könglidä âgır gaşlik uygândi / şu küni u keçgäçä kandây
işlägänini bilmädi (UK,75/26).*

Ämmâ ruhi tetik käyfi çağ edi / u yahşi äsär yâzgänini bilärdi (UK,77/18).

Men sizni yahşi bilämän / kızning öpkäsi tolib hikillâb kâldı (UK,78/25).

Negä şunäkä deb yâzgänini biläsizmi (UK,79/35).

*Tähririyätgä yigläb kelgän bahtı qarâ kızning aççık / kısmätini oylär özi esä
kayokka ketâyâtgänini bilmäs edi (UK,83/16).*

bilägänlik kıl- bilmişlik yapmak.

*Vây häli üylänmägänkü Zämirä bilägänlik kılıb / uning qolidägi kitâbni körsätädi
şu kitâbdä (UK,60/17).*

biläk: bilek.

Yahşi körinib ketdiki Mārät uning biläkläridän / mähkäm uşlägänçä kah kah urib külib yubardı cimcit (UK,63/31).

Degän gäp yalgän / bilmädim Hilälä biläginini uning käftidän (UK,68/22).

Hiläläni biläkläridän tutib özigä karätidi / Keçiring (UK,80/19).

biläl- bilebilmek.

Men häm bilälmäy kıynälyäpmändä bälki hazän / bolgän ümrini oyläyätgändir bälki şu yerdä birinçi (UK,72/15).

bilib tur- bilmek, anlamak, hissetmek.

Zämirä kirib qälär huddi Hiläläning könglidäginini / bilib turgändäy Mārät Äzizävdän gäp açär här säfär (UK,61/14).

Bärdidä pästäk ärgüvän säyäsidadä tohtädi Mārät uning / çehrasini anıx körmäsä häm cilmäyätgänini bilib turardı (UK,67/26).

Çekäyätgänini bilinib turardı / Mārät uning qollärini mähkäm uşlädidä käftini (UK,71/21).

bilsä bol- anlaşılmak, anlaşılır olmak.

U sumkasini titkiläb bukläglük gazeta çıkardı / yazuvçining qanäkä ädämliğini yazgänidän bilsä bolädi (UK,75/18).

bir: 1.bir kez:

Qız yazışdän tohtäb yärq etib bir ungä bir kitäbçägä qaräb koydi / Qayerdä işläysiz (UK,59/21).

Qız yazışdän tohtäb yärq etib bir ungä bir kitäbçägä qaräb koydi / Qayerdä işläysiz (UK,59/21).

Vây bir köräy / Zämirä deräzä supäçäsiga yätgän öräglük kâgâzni açdi (UK,74/19).

Bugün teatrgä tüşmäymiz / Hiläläning köngli bir qaqib tüşdi (UK,76/20).

Stul suyänçigigä täşlärkän negä häfä bolyäpsiz / kız ungä bir qaräb koydiyü yänä közläridä yâş qalkidi (UK,78/24).

2.Sayı sıfatı (bir).

Qıynälib bitirälmäy yürgän işingizni bir kündä / bəcärib qoyäsiz şunaqa işläysizki özingiz häm rähät qıläsiz (UK, 64/7).

Yerning kadri ötdi ä dedi Mārät külib dâim uni / tepkiläb yürämizu u bir qadäm uzulsäk sağınib qälämiz (UK, 70/8).

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yänigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirlı (UK, 73/11).

*Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yänigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi
bir yärim yildirki oşä sirlı (UK, 73/12).*

*Bäsğan soqmâqlärini kiprikläri bilän äväyläb tázälägudek boldi / bir yärim
yildirki boläcäk kitâbning qahrämänläri (UK, 73/20).*

*Hilälä undä dedi näfäsi kısilib / undä men bir närsä yäzäyätgän edim (UK,
81/26).*

*Märät köpdän büyän şu gäplärni oyläb yürärdi / Mänä yänä bir misâl (UK,
79/30).*

*Häräkät kıldı bahtlı bolıng Hilälä / Hilälä u tãmängä sälginä egilgändek işänçsiz
bir qadäm qoygändek boldi (UK, 83/6).*

3.Tek:

*Boldi dedi u yälinib keyin bir qolını qoyib / yubârdidä beihitiyâr Märätning
yelkäsüdän uşläb äldi (UK, 69/19).*

*Ulärning härräki bänd edi bir cuvân kolyaskadägi / bäläkäyni tebrätib ötirärdi
izläy izläy bir äyâğı (UK, 70/16).*

*Änäsi bir qolidä çaynäk bir qolidä qand kötärib / kirgänidä Märät ikki bábni
bitirgän edi uning közläri (UK, 74/9).*

*Änäsi bir qolidä çaynäk bir qolidä qand kötärib / kirgänidä Märät ikki bábni
bitirgän edi uning közläri (UK, 74/9).*

*Yaş şäirlärdän biräntäsi şerining täqdirini soräsä keräk / u bir qoli bilän plaşining
tugmälärini (UK, 77/30).*

*Yüräging bir pärçäsi uzilib ketäyätgändek yänä uning ketidän yügürdi
Bâğ çetidä yetib älib qolidän tutdı (UK, 81/21).*

4. Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren (sayı)

Câzibäli bir ot pârläb ketär edi / keling dedi u sekin (UK, 59/3).

*Väräqlär bir närsäni oylärdi özining başidän / ötkänlärini yäzär ekändä Hilälä
Märätning başqa (UK, 61/3).*

*Huddi şu Märät ekänligini içki bir tuyğu bilän sezdiyu / burilib qarädi yürägi
tipirçiläb urib ketgänini (UK, 61/23).*

*Ällakandäy sävâl bärliğini bilib tohtädi / bir nimä sorämâqçimisiz dedi kızning
közlärigä (UK, 62/8).*

*Negädür unutişigä häräkät kılgänini esläb cilmäydi / bu häm bir käsbdä Hilälä
(UK, 62/22).*

Märät taqqa tohtädidä Hiläläning közlärigä tikildi / neân lämpälär nuri âstidä kızning çehräsi bir (UK, 63/6).

Etdi bir äyälning eridän äcirälişini âkläş uçün bütün / qışlâk ählini kâp kârägä çıkariş şärtmikin (UK, 67/9).

Uning könglini dâim târk etmäydidän bir gâşlik öz / yâzgänläridän kâniqmâslik tuygusi yänä kemirä bâşlädi (UK, 68/31).

Körinyâtgän darahtlärning uçı âlisdä kuyâş bâtib ketgän ufkdä / yänib turgän şäfâk hurä bir tumänlik (UK, 69/16).

Märät bu kızni çindän häm köp sağmädidän bolib / qâlgän edi Hilälä uning kalbidägi sâvuq bir boşlıqni (UK, 70/2).

Ulärning härräki bänd edi bir cuvân kolyaskadägi / bäläkäyni tebrätib ötirärdi izläy izläy bir äyâğı (UK, 70/15).

İstitutni bitirgunçä häm heç kim bilän yürmägänmisiz / Märät uning közläridä katiy bir ifädä kördiyü (UK, 71/4).

Turtib çıqqan bir çâl hässäsining uçı bilän äriqçägä / tolib qâlgän hazânlärini titkiläb turärdi Märät hämân (UK, 72/7).

Anıq körä bâşlädi mävhüm bir âlämdä kaçib yürgän / qahrämänlär endi uni uni öz ârtidän ergäştirib ketdi (UK, 73/25).

İstitutimizdä uçrâşuv bolgänidän keyin häm bir kız Märät Äzizâvgä hat / yâzäverib esi ketgän edi (UK, 75/9).

Häm işdän häydälişdän häm çöçimäsdä mänä tört / kündirki u özgä bir âlämdä öz äsärining âlämidä yaşâyäpti (UK, 76/4).

Tört kündirki keçä kündüz kulâğı âstidä mäyin / bir küy cärängläb turibdi bu küy ungä küç bağışläb (UK, 76/6).

Qız divanning bir çekkäsigä âmânät otirdidä / kızärib ketgän közläri bilän ungä qaräb koydi (UK, 78/19).

Qız pläşining çöntägidän römälçä âlib köz yaşlärini ärti / bir yigit bär edi (UK, 79/2).

Tüşünsängizçi ahır bir kız bilän gäpläşdik / Biräv yârdäm soräb turgänidä täşläb ketälmäysizkü (UK, 81/5).

U bir lähzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik kılışimning nimä kerägi bär (UK, 82/28).

Märät tāmāğını älämli bir ot yändiräyätgänini / päykadiyü plaş uşlägän qolını bäländ kötärdi (UK, 83/1).

Yäprâkläri çırâklâr nuridä hırä yiltillâr edi / ällakayokdä hazân tutâyâtgân bolsä keräk aççık bir is (UK, 83/12).

birinçi: "birinci". "birinci, ilk" sıra sayısı. sayı sıfatı. (defa, kez).

Yürägi ilik häyəcândän tipirçiläb ketdi oşä birinçi / märtä körgänidän buyân bu kızni köp oylägänini ämmâ (UK,62/19).

Hiläläni birinçi märtä öpgän tirnâgining uçidän / peşänäsığaçä öpib çıqqan sen bölmäsäng özimni (UK,71/31).

bir âz: biraz, birazdan.

Qoygän Märatgä häyrân qaräb kâldı / ânängiz barmilâr dedi Märat bir âz yumşâk âhängdä (UK,79/20).

Bir âzdän keyin ulärning yänidän yogân sâçini bittä / kılib örgän kız bäländ poşnalärini täkällätib ötib (UK,70/19).

Bir âzdän keyin eşik açilib âstänädä köhlikkinä kız korindi / plaşining yelkäläri kolidägi yâmgırpöşi höl edi (UK,78/13).

bir birimiz: birbirimizi, karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.

Qız yüzini derazä tãmängä burib âldı / bir birimizni yahşi körärdik (UK,79/4).

bir karasä: bir bakışta.

Bir karasäng çällärgä oşşäydi bir karäsäng yâş bälägä äylänib kâladi / yängi hikâyägä qahrämân izläyâtgändirdä (UK,75/3).

Bir karasäng çällärgä oşşäydi bir karäsäng yâş bälägä äylänib kâladi / yängi hikâyägä qahrämân izläyâtgändirdä (UK,75/3).

bir lähzä: bir an, çok kısa bir an.

Hilälä pästgä tüşgänidän keyin bir lähzä ayâkläri / titrâb turib kâldı (UK,70/5).

U bir lähzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik kılišimning nimä kerägi bâr (UK,82/27).

bir lähzälik: bir anlık.

Körgän vâkeälärdän yänä häyəcänlänib ketdi / sizning bir lähzälik quvânc hikâyängizdä häm (UK,67/20).

bir nâfäs: bir nefes, bir an.

Birântä âdäm tâpilmäsä / Hilälä bir nâfäs cim bârdidä hâzirginä ekrändä (UK,67/18).

Här gäl samolyotgä çıkışim bilän şuni oyläymän / u bir nâfäs oylänib turdidä sorädi kâyokka bärämiz (UK,70/10).

bir nâfäs hayâl sür- hayal kurmak, bir anlığına düşüncelere dalmak.

Özini yâzgândä u dâim özining başidän ötgänlärni / yâzâdi Zämirä bir näfäs hayâl sürib turdidä sorädi kimdä işi bär ekän (UK,60/20).

bir tödä: yığın, topluluk, kalabalık.

Hiläläning başi äylänib ketdi pästdä nävbät kutâyâtgän / bir tödä ädämlär häm ärgämçi yukârilagänidä anıq (UK,69/14).

bir yärim yıl: bir buçuk sene.

Yaqıngaçä anıq fänlär yoq edi degän bemäni dävâni / räd etiş dârdidä bir yärim yıl yândi tärihning çäng (UK,73/18).

bir zum: bir an.

Märät bir zum oygä tâldi / bopti dedi nihâyät faqat külmäysiz küz häkıdä (UK,65/3).

birân märtä: hiçbir zaman.

Nähâtki u çindän häm faqat özini oylâyâtgän bolsä / u şu küngaçä birân märtä dürüstrâq oyläb körmägän (UK,82/12).

birântä: biri, birisi, birileri.

Hilälä uning özi uçün yâzgän şerini eşitgisi keldi / şunaqalärdän birântäsini oqıb berä äläsizmi men uçün (UK,65/2).

Birântä ädäm tâpilmäsä / Hilälä bir näfäs cim bârdidä hâzirginä ekrändä (UK,67/17).

Ekänini eşitgändi u kitâbni bitirmägünçä birântä / tâmoşä körmäslik birântä kitâb oqımäslikkâ qarâr kılgän edi (UK,76/29).

Ekänini eşitgändi u kitâbni bitirmägünçä birântä / tâmoşä körmäslik birântä kitâb oqımäslikkâ qarâr kılgän edi (UK,76/30).

Qâlgänini tüş käbi gırä şirä eslädi väzir qabuligä / hämân kirmägänini tähririyätning birântä işini (UK,77/22).

Yâş şâirlärdän birântäsi şerining täqdirini soräsä keräk / u bir qoli bilän plaşining tugmälärini (UK,77/29).

birâv: birisi, birileri.

Bu özining kitâbçäsi universitetni bitiriyâtgän yili çıqqan kıssäsi edi / ilgäriläri u birâvning qolidä körib qâlsä häyəcândän yürägi gürsilläb ketärdi (UK,59/10).

Tüşünsängizçi ahır bir kız bilän gäpläşdik / birâv yârdäm soräb turgänidä täşläb ketälmäysizkü (UK,81/6).

Horsinib men heç kaçän birâvni qaräläb birâvni / äqlämäymän turmuşdä faqat äk faqat qarä boyâq bolädi (UK,68/19).

Horsinib men heç kaçân birâvni kârälâb birâvni / âklämäymän turmuşdâ faqat âk faqat kârâ boyâk bolädi (UK,68/19).

Yänä yârķ etib ketdi / yäni birâvni yahşi körgänmisiz demâķsiszdâ (UK,71/10).

birdän: birden, birdenbire, aniden.

Tez âsân mäsâ kılıb işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin ķoşib ķoydi gâhâ oylâb yillâb (UK,64/5).

U birdän uç yil ilgäri jurnaldâ çıķķan hikâyäsini / eslädi İnstitutni bitirgän oķıtuvķi kız kursdâşigä (UK,67/27).

Otirgänini kördi ämmâ nimäni sorâyâtgänini / dâfätän tüşünmädi keyin birdän tüşündidä bâşini (UK,70/32).

Supädämi çarpâyädämi yâtgäningizdâ birdän uygänib ketäsiz / äppâķ nuri bilän sukünät selini yâğdirâyâtgän (UK,72/27).

Märät köpdän buyân änä oşâ äläm täsävvuri bilän / yäşär edi şu keçä uygänib ketdiyu birdän özi köpdän (UK,73/4).

Men dârs täyyärlägäni uning yâtâķķhänäsigä bärrib turärdim / kız cimib ķaldıdâ birdän höngräb yubârđi (UK,79/6).

birdänigä: birdenbire, aniden, ansızın.

Uning ätrâfidä äylänib yürädiyu ämmâ / tutķiç bermäsdi mänâ bugün ulär birdänigä öz äyâğı (UK,73/22).

birgä: beraber, birlikte.

Bâşķa mävvuzgä ötdi keçä universitetdâ birgä oķıgän / ortâğımdän ĥat äldim ķışlâkdâ oķıtuvķilik ķılädi (UK,66/5).

birgäläş- birlikte, beraber.

Birgäläşib cävâb yâzämiz / men äyťib turämän siz yâzäsiz (UK,80/9).

birinçi bär: ilk kez, ilk defe.

Bär sevgilisi bilän uçrâşgändir ädäm ümri pâyänigä / yetib ķalgänini pâyķay bâşläsâ ķılgän ĥätälärini köp esläydikü (UK,72/17).

bitir- 1. mezun olmak.

Bu özining kitâbçäsi universitetni bitiriyâtgän yili çıķķan ķissäsi edi / İlgäriläri u birâvning ķolidâ körib ķälsä häyücändän yürägi gürsillâb ketärdi (UK,59/9).

U birdän uç yil ilgäri jurnaldâ çıķķan hikâyäsini / eslädi İnstitutni bitirgän oķıtuvķi kız kursdâşigä (UK,67/28).

İnstitutni bitirgunçä häm heç kim bilän yürmägänmisiz / Märät uning közläridä ķatıy bir ifädä kördiyü (UK,71/3).

2.bitirmek, bitire bilmek.

Qıynalıb bitirälmäy yürğän işingizni bir kündä / bəcärib qoyäsiz şunaqa işläysizki özingiz häm rähät kıläsiz (UK,64/7).

Änäsi bir qolidä çäynäk bir qolidä qand kötärib / kirğänidä Märät ikki bábni bitirğän edi uning közläri (UK,74/10).

Ekänini eşitğändi u kitábni bitirmägunçä biräntä / tãmoşä körmäslik biräntä kitáb okımäslikkã qarâr kılğän edi (UK,76/29).

bitiriş keçäsi: mezuniyet gecesi.

Mänä şu galäti bälä qalgän edi / mäktäbni bitiriş keçäsidä Bahtiyâr degän bälä (UK,71/30).

bitmäy keläyätgän: bitmeyen.

Toldirä başlägän u köpdän buyân bitmäy keläyätgän yärasigä / endi mälhäm täpgändäy edi (UK,70/3).

bittä: tek, bir, bir tane.

Bir äzdän keyin ulärning yänidän yogän saçini bittä / qilib örgän kız bäländ poşnalärini täkllätib ötib (UK,70/19).

Keçä sen bilän körışgän bugün başqasi bilän uçraşadi / Yazuvçining hätini bittä bolmäydi (UK,75/8).

bol- olmak.

Boldi dedi u yälinib keyin bir qolini qoyib / yubärdidä beihtiyâr Märätning yelkäsidän uşläb äldi (UK,69/19).

Vaktingizni äldimmi / nimä boldi singlim dedi Märät plaşini yeçib (UK,78/22).

Häräkät kıldi bahtli boling Hilälä / Hilälä u tãmängä sälginä egilgändek işänçsiz bir qadäm qoygändek boldi (UK,83/6).

Qız bunisini heç oyläb körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrân pirpirättdi / negä işänmäydi (UK,80/3).

Qayâkdän biläy dedi Hilälä boşäşib men Märät / Äzizäv kättä kişi bolsä keräk deb yürärdim (UK,60/16).

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi / Hilälä eşikdän kirib keldiyu derüzä supäçäsigä (UK,74/11).

Qoygänini kördiyu beihtiyâr şimi däzmällänmägänini / eslädi saqâl mäsäläsi häm çätäk bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/18).

Yäprâkläri çırâqlär nuridä hürä yiltillär edi / ällaqayoqdä hazân tutäyätgän bolsä keräk aççık bir is (UK,83/12).

Men h m bil lm y kıynälyäpmändä b lki h z n bolg n ümrini oyläyätgändir b lki  u yerd  birinçi (UK,72/16).

Men v zir bols m uning iltim sig  d rr v h p / derdim  ir yli   (UK,60/25).

Hil l ni birinçi m rt  o g n tirnâgining uçidän / pe  n sig    pib  k kan sen bölmäsäng  zimni (UK,71/32).

Boldi dedi u k lgi  r l   k ykirib boldi M r t  k  / M r t arg m cini y n y m kattikr k silkitä b  ladi (UK,69/11).

B sg n so m kl rini kiprikl ri bil n  v yl b t z l gudek boldi / bir y rim yildirki bol c k kit bning k hr m nl ri (UK,73/19).

K g z k r l  d n b  ka n rs ni bilm ydi / ke   k n k  boldi dedi u paltoni k g zg   r rk n (UK,74/30).

Bo  edi t  karid  h v  bulut bolgäni u  n  k   / k ndill r ertäläbdän yokib koyilibdi Z mir  uning (UK,74/15).

Hil l  t   nm di / h mm sini i ingizd n tokib  ik r sizmi bolm s  (UK,63/16).

Nim  k l y b lm s  dedi k z  kin   h ngd  / ert g  uning h tl rini  lib keling dedi M r t ornid n turib (UK,80/7).

Ke   sen bil n k ri g n bug n b  kasi bil n u r  adi / y zuv ining h tini bitt  bolm ydi (UK,75/8).

Ehtiy t bol y zuv ining muhlisi k p boladi deb koy r edi / Hil l  p rv  k lm di u y zuv il r g z llikni (UK,61/15).

H rsinib men he  ka  n bir vni k r l b bir vni /  kl m ym n turmu d  fa at  k fa at k r  boy k boladi (UK,68/20).

Y mg r h m n  iv l b y g r M r t endi pla  l y / bolg nini uni Hil l g  kiyg zib bolm sligini oyl b k yn l rdi (UK,81/24).

Y mg r h m n  iv l b y g r M r t endi pla  l y / bolg nini uni Hil l g  kiyg zib bolm sligini oyl b k yn l rdi (UK,81/24).

Boy kl ri k p ek nini y zg n edi / y zuv i h lis boli i ker k Hil l  dedi u (UK,68/18).

 nstitutimizd  u r  uv bolg nid n keyin h m bir k z M r t  ziz vg  hat / y z verib esi ketg n edi (UK,75/9).

K lg n sepkild r y zi h m n l vill b y n r edi / M r t  ziz v  ud  kursimizdä u r  uv bolg nid  (UK,60/10).

H mm si m vh m g p dedi M r t k lgid n n f si kaytib / ilh m h mm d  h m boladi ilh m (UK,64/4).

Oyläydi hättä siz äytäyätgän yamânlärni häm tüşünişgä / häräkät kılädi aħır tuğılgänidä hämmä häm pāk bolädiku (UK,66/18).

Boldi dedi u külgä äräläş kıyırrib boldi Märät äkä / Märät argämçini yänäyäm kattıkrâk silkitä başlädi (UK,69/11).

Sıgmäy tipirläb ketganini his kıläsiz kändäydir / sehirlı nātäniş älämgä kirib kalgändek boläsiz (UK,73/2).

U bu älämgä kiriş uçün Rimning tengdäşi bolgän / Äfrosiyobni qarıçmä qarıç kezib çıkdı Ortä Äsiyädä (UK,73/15).

Negä dedi äväzi titrüb Hilälä äilädä kencä kız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dädisigä cäncäl kılib (UK,76/22).

Märät göşäkni koydidä çiräkni yoğdı / Hilälä kütib kälädigän boldidä deb oylädi köngli gäş bolib (UK,78/12).

Kaçändän buyän sen yängi ädäm bolib kälđing deb oylädi Märät gıcınib / duç kelgän ädämgä kuçägini açış yängiligü nâmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/26).

Teatrgä bärğändäçi kütübhanä äldidä körışgänimizdäçi / müzeygä barmâkçi bolgänimizdäçi(UK,81/16).

böl- bölmek, kesmek.

Kitâb yâzäsizlär hämmä sizlärni maqtäydi / ilhâmning özi nimä dedi Märät uning gäpini bölüb (UK,63/26).

boläcäk: gelecek.

Bäsgän soqmâqlärini kiprikläri bilän äväyläb tüzälägudek boldi / Bir yärim yildirki boläcäk kitâbning kahrämânläri (UK,73/20).

bolib çık- çıkmak.

Köp kahrämânlär täkdiri özi başdä / oylägänidän özgäçärâk bolib çıkdı (UK,77/14).

bolib kâl- olmak, olduđu durumu sürdürmek, korumak.

Sizning kızläringiz köp / bugün şunağa bolib kälđidä nimä kılây (UK,81/10).

Sekin piçirlädi / köp sağınädigän bolib kâldım Hilälä (UK,69/26).

Kaçändän buyän sen yängi ädäm bolib kälđing deb oylädi Märät gıcınib / duç kelgän ädämgä kuçägini açış yängiligü nâmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/25).

Emäs gödäkke sâddä bolib kalgän edi (UK,66/31).

Märät bu kıznı çindän häm köp sağınädigän bolib / kalgän edi Hilälä uning kalbidägi sâvuğ bir boşlıknı (UK,70/2).

*Karavotdän säkräb turdidä қоşni һанәгә күз / һәвәsidä muzdäy bolib қалгән
пәstäk шiftigә қәгәз (UK,73/8).*

*Қалгән қалbining нүрli bir пәрçәsигә әylәngән mәнә шу қız ungә tәнә қılsä
(UK,82/17).*

*İlgäriläri Hilälä Zämiräning һәzillärigә pәrvä қılmäsä һәм / bärä bärä cähli
çıkädigән bolib қалgändi (UK,75/12).*

Öcär incik bolib қalışini bilgäni uçün şärpäläy / silcib çıkıb ketdi (UK,74/7).

bölmägän gäp: boş laf; gereksiz, yararsız bir biçimde konuşma.

Bölmägän gäp / Märat қolini şartta tüşirdidä sävuққınä gäpirdi (UK,79/15).

bolmäsä: 1. aksi takdirde, yoksa.

*Bolmäsä mendän keçä қaling / Märat һәмән başini қuyı sәlib turär asfalt
(UK,82/3).*

2. olmak, olmazsa.

Hilälä küldi / әgär oşä kışlâқdä әyälni tüşünädigән ädäm bolmäsäçi (UK,67/12).

böpti: tamam, olur, peki.

*Märat bir zum oygä tәldi / böpti dedi nihäyät faқat külmäysiz күz һәқidä
(UK,65/4).*

Yahşi körädi deb köp eşitgән şundâқ ekән böptidä / Hilälä çiräyli қız (UK,61/17).

böş: boş.

*Böş edi täşқaridä һävä bulut bolgәni uçün äқиş / қandillär ertäläbdän yoқıb
қoyilibdi Zämirä uning (UK,74/15).*

*Keling Hilälä äväzi titrәb sәlâm berdi / Märat böş stullärgә қarәb sorädi
(UK,61/30).*

boşäs- gevşemek.

*Қayâқdән biläy dedi Hilälä boşәşib men Märat / Äzizäv kättä қişi bolsä keräk deb
yürärdim (UK,60/15).*

boşät- boşaltmak, bırakmak.

*Boşätди һәр һäldä siz yigit tәмәнini әlgәnsiz / kättä kättä әynälärdән nur sәçilib
turgән tramvay (UK,68/23).*

boşlık: boşluk.

*Märat bu қızni çindән һәм köp sәğünädigән bolib / қалgән edi Hilälä uning
қalbidägi sävuқ bir boşlıkni (UK,70/2).*

boyäk: boya, renk

Horsinib men heç qaçân birâvni qarälâb birâvni âklämäymän turmuşdä faqat âk faqat qarâ boyâk bolädi (UK,68/20).

Boyâqläri köp ekänini yâzgän edi / yâzuvçi hâlis bolışı keräk Hilälä dedi u (UK,68/17).

böylä- boyunca.

Men häm Märät şarttä burildidä pâyândâz / böylâb şâhdäm şâhdäm yürüb ketdi hânâ ortäsigä (UK,59/30).

boysundur- boyun egdirmek.

Siz erni himâyä qilib hâtinini qarälägänsiz er hâtinni öz / hükmigä boysundurişgä nimä häkkü bâr kışlâk urning (UK,68/12).

bugün: bugün.

Ämmâ bugün kabul yok / çârşänbä küni keläsiz (UK,59/15).

Sezib hâhläsängiz bugünâk tüşüntirişgä / häräkät qılämän keçkurun säät âltidä ânhar köprigi (UK,62/25).

Uning atrâfidä äylänib yürädiyu ämmâ / tutqıç bermäsdi mänâ bugün ulär birdänigä öz äyâğı (UK,73/22).

Keçä sen bilän körışgän bugün başqasi bilän uçraşadi / yâzuvçining hâtini bittä bolmäydi (UK,75/7).

Bugün teatrgä tüşmäymiz / Hiläläning köngli bir kaqıb tüşdi (UK,76/19).

Bugün sen bilän körışadi ertägä başqasi bilän / ketämiz Märät uni qoltıqlâb âldidä trälleybus bekätigä başlädi (UK,77/5).

Sizning kızlaringiz köp / bugün şunaqa bolib qaldidä nimä qılay (UK,81/10).

buklâğlik: bükülmüş, kıvrılmış.

U sumkasini titkilâb bukılâğlik gazeta çıkardi / yâzuvçining qanäkâ ädâmligini yâzgänidän bilsä bolädi (UK,75/17).

bulut: bulut.

Boş edi taşkaridä hävâ bulut bolgäni uçün âқиş / kandillär ertäläbdän yokıb koyilibdi Zämira uning (UK,74/15).

Sämädä bulutlar padäsi / gâhidä yaş tökib ötärlär (UK,65/9).

bunaka: bunun gibi.

Oğlining ädätlerigä ällakaçân könikib ketgän edi / ötib däm âl demâqçi boldiyu bunaka päytlärdä uning (UK,74/6).

bundäy: böyle, bu şekilde.

Hilälä bundäy cävâbni kutmägän edi / u Märätning yälinişini hâhlärdi (UK,82/1).

buni: bunu.

*Buni men h l k l lm ym n /  d ml r oq m y yill b d k ng   ang b sib y t dig n
(UK,58/9).*

* ız bunisini heç oyl b k rm g n bols  ker k kiprikl rini h yr n pirpir tdi
neg  i  nm ydi (UK,80/3).*

burçak: k  e.

*B  ka t m ng  kar b otirg nini k rib h yr n  aldı / on  ad m   n rid   ar ngı
bur akd  yelk l ri (UK,72/6).*

burib  l- çevirmek, y n n  de i tirmek.

 ız yüzini der z  t m ng  burib  ldi / bir birimizni yah i körärdik (UK,79/3).

buril- Dönmek.

*Men h m M r t  rtt  burildid  p y nd z / b yl b  hd m  hd m y rib ketdi
h n  ort sig  (UK,59/29).*

* t  Hil l  ek nd  deb oyl di M r t  mm  / k tib  t m ng  burilib  r m di
e ikni  hist  yapib (UK,60/4).*

* uddi  u M r t ek nligini i ki bir tuy u bil n sezdiyu / burilib  r di y r gi
tipir il b urib ketg nini (UK,61/24).*

*Anıqligini bilib keskin burildid   ıkıyb ketdi / ul r  nh r yokal b b ri  r edi suv
cimginä   ar (UK,62/29).*

*M yli on be  kündän keyin kel m n / u endi burilib kel y tg n edi Hil l ning
k nglid  (UK,62/6).*

*Kino yokdimi dedi Hil l  yelk si o   burilib kar b
u n fis pu ti r ng jempir kiyib  lg n s cini (UK,67/1).*

*Yah i k z ekänmi / M r t burilib  r diyu Hil l ning  zid n k z  zm y
(UK,70/30).*

* ayr Hil l  keskin burildid  sumkasini silkitg n  / k lm k suvl rni s cir tib
 pib ketdi (UK,81/1).*

*Hil l   rtt  burilib  r di uning sol n yüzidän y mg rmi k z y  imi  kıyb t   r
edi (UK,81/7).*

*U keskin burildid   ir k nurid  y ltir b y tg n h lk b  stid n s kr b  tdi
N rir k a b rib kayrilib  r di (UK,82/29).*

bütün: bütün. t m.

*Etdi bir  y lning erid n  cir li ini  kl   u  n bütün / k  l k  hlini  p  r g 
  ari    rtmikini (UK,67/9).*

bütün başli: tüm, hepsi, bütün.

Nähâtki Mârât huddi käsbdâşlari bilân / bâhslâşâyâtgânde kızışib ketdi nâhâtki bütün başli (UK,67/14).

bütünläy: tamamen, büsbütün.

Yoğe men bütünläy başqa nârsâni oylâyâtgândim / Mârât âkâ dedi Hilâlâ şubhâli âhängdâ (UK,71/1).

Ämmâ Mârât öpmâdi hâm yâlvârmâdi hâm / Hilâlâ sekin közlâri ni açdiyu Mârâtning bütünläy (UK,72/4).

buyân: beri, bu yana, itibaren.

Kaçândân buyân sen yângi âdâm bolib kâlding deb oylâdi Mârât gıcınib / duç kelgân âdâmgâ kuçâğini açiş yângiligü nâmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/25).

Yürâgi ilik hâyâcândân tipirçilâb ketdi oşâ birinçi / mârta körgänidân buyân bu kızni köp oylâğänini ämmâ (UK,62/20).

Toldirâ başläğän u köpdân buyân bitmäy kelâyâtgân yârisigâ / endi mälhâm tâpgändây edi (UK,70/3).

Mârât köpdân buyân ânâ oşâ âläm tâsävvuri bilân / yâşâr edi şu keçâ uygânilib ketdiyu birdân özi köpdân (UK,73/3).

Buyân anik tâsävvur kılâlmây yürğän âlämni közğüdek / râvşân kördi (UK,73/5).

Bu özi kaçândân buyân ârzu kılıb yürğän toq kul räng palto edi / kayokdâ bâr ekân dedi u yâlingüdek bolib (UK,74/23).

Uç häftädân buyân vücudini lârzâğâ sâlib keçâ kündüzning fârkıgâ / bârmây işläşgâ mâcbur etgân fikru tuyğulâri nihâyâsigâ yetdi (UK,77/11).

Mârât köpdân büyân şu gâplâri ni oylâb yürârdı / mânâ yânâ bir misâl (UK,79/29).

câcci: ufak, minik (daha çok çocuklar için kullanılır.).

Kâkılğân hânâğâ ötdi titrâk kollâri bilân çirâkni / yokdiyu üstigâ gazeta toşâlgân câcci stol karşısigâ (UK,73/10).

câhli çık- sinirlenmek, kızmak.

İlgârilâri Hilâlâ Zâmirâning hâzillârigâ pârvâ kılmasâ hâm / bârâ bârâ câhli çıkâdigân bolib kâlgândi (UK,75/12).

câncâl kıl- kavga etmek.

Negâ dedi âvâzi titrâb Hilâlâ âilâdâ kencâ kız / bolgänidânmi erkâ edi u keçâ dâdâsigâ câncâl kılıb (UK,76/22).

cârânglä- yankılanmak.

Bâğ üstidâ Mârâtning külgisi cârângläb âks sâdâ berdi (UK,63/33).

Tört kündirki keçä kündüz qulâğı âstidä mäyin / bir küy cäränqläb turibdi bu küy ungä küç bağıqläb (UK,76/6).

cävâb: cevap.

Birgäläşib cävâb yâzämiz / men äytib turämän siz yâzsiz (UK,80/9).

Hilälä bundäy cävâbni kutmägän edi / u Märatning yälinişini hâhlärdi (UK,82/1).

cây: yer, yerine.

Nurli täsmädäy silkinä silkinä yänä cäyigä keldi / hikâyägä yahşi detal deb oylädi Märat (UK,70/27).

Göşäk uzâq vaqt cimib qaldıdä yığı âvâzi eşitildi / Märat häyrän bolib cäyigä otirib qaldı (UK,78/4).

Qalbining eng çukur cäyidägi häm älämli häm säginç / tuyğu yänä tuğyan urdi hä u yahşi körgän edi söngän (UK,71/5).

cäzibäli: cazibeli, alımlı.

Cäzibäli bir ot pãrläb ketär edi / keling dedi u sekin (UK,59/3).

Äz rängsiz ämmä cäzibäli korinär edi / kim äytidi sizgä (UK,63/7).

ciddiyläs- ciddileşmek.

Tez âsän mäzä kılib işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin қоşib қоydi gähä oyläb yilläb (UK,64/6).

cilmäy- gülümsemek.

Qız kitäbdän baş kötärdidä negädir cilmäydi / uning çehräsi tınıq cilmäygänidä közläridä älläneçük (UK,59/1).

Qız kitäbdän baş kötärdidä negädir cilmäydi / uning çehräsi tınıq cilmäygänidä közläridä älläneçük (UK,59/2).

Dämlä bärnilär / Qäbil Qädiräviç şu yerdälär kız yänä cilmäydi (UK,59/14).

Märat kızning şubhälänäyätgänini körib cilmäydi / Qız qaşini çimirib sävükkinä sorädi (UK,59/23).

Yüzläri lävilläb yänäyätgänini päyqab beihtiyär cilmäydi / mümkünmi Märat huddi oşä kündägidek âk (UK,61/25).

Negädir unutişigä häräkät qılğanini esläb cilmäydi / bu häm bir käsbdä Hilälä (UK,62/21).

Märat tağın sinıq cilmäydi / yämän ädäm siz häli yâzuvçilärgä mäzzä kitäbini (UK,66/13).

Şungä oşşäs vâkeä täsvirlängän edi lekin siz undä / hâtinni emäs erni himâyä qılğänsiz u cilmäyib Märatgä (UK,67/22).

Bârdidä pâstâk ârguvân sâyâsidä tohtâdi Mârât uning / çehrâsini anıq körmäsä hâm cilmâyâyâtgânini bilib turârdi (UK,67/26).

Şâd edi / äytdimku dedi Hilâlâ hâmân cilmâyib (UK,68/10).

Yahşi u Mârâtning keçägi gäplärini esläb şirin cilmâydi /heç tüşünâlmâyän bu bâlâni (UK,75/1).

Keyin dedi cilmâyib keyin äytämân hop / Hilâlâ trâlleybusgä çıqıb ketdi (UK,77/7).

U bir lâhzä oylänib turdidä mäyüs cilmâydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik kılışimning nimä kerägi bâr (UK,82/27).

cilmâyib tur- gülümsemek, gülümseme ifadesinde olmak.

Zâmirä cilmâyib turib uf târtidi / ortâgım beçârä (UK,75/5).

cim: sessizce, usulca, konuşmadan, suskun şekilde.

Anıqligini bilib keskin burildidä çıqıb ketdi / ulär ânñâr yoqalâb bârışâr edi suv cimginä âqar (UK,62/30).

Birântä âdäm tâpilmäsä / Hilâlâ bir nâfäs cim bârdidä hâzirginä ekrändä (UK,67/18).

cimcit: sakin, sessiz.

Yahşi körinib ketdiki Mârât uning bilâkläridän / mâhkâm uşlägänçä qah qah urib külib yubârdi cimcit (UK,63/32).

cimib kâl- sessiz kalmak, suskun olmak, susmak.

Mârât cimib kâldı / dävâmiçi sorädi Hilâlâ (UK,66/1).

Göşäk uzâq vaqt cimib kâldidä yıgı âvâzi eşitildi / Mârât häyrân bolib cayıgä otirib kâldı (UK,78/3).

Men dârs täyyârlägäni uning yâtâqñânäsigä bârrib turârdim / kız cimib kâldidä birdän höngrâb yubârdi (UK,79/6).

cönâb ket- yola çıkmak, yola düşmek.

Erining kişlägigä cönâb ketädi ämmâ kişlâq / häyâtigä könikâlmây eridän hâm sevgisidän hâm vâz keçib (UK,68/1).

cüdä: çok.

Sirlirâk gâp kütâr edi / şu yerni cüdä yahşi körämân dedi Mârât oyçân (UK,64/16).

cüncik- titremek.

Mârât simyâgâç tägidä yelkälärini kışib yâmgırdän / cuncikib turgän Hilâlâni uzâqdän kördiyü yürägi zirillâb ketdi (UK,80/16).

cuvân: genç evli kadın; genç boşanmış veya dul kalmış, kadın; kız/bekar kadın bekaretini kaybetmiştir.

Ulärning hüräki bänd edi bir cuvân kolyaskadägi / bäläkäyni tebrätib ötirärdi izläy izläy bir äyâğı (UK,70/15).

çâl: ihtiyar, yaşlı adam.

Biläsizmi şu çâl nimäni oyläyapti / Hilälä icirganib baş çäykadi (UK,72/11).

Hiläläning iyägidän tutib turär ämmâ çaldän közini uzmäs edi / u Hiläläning özigä qaräyätgänini sezdi şekilli sorädi (UK,72/9).

Turtib çıkkän bir çâl hässäsining uçı bilän äriqçägä / tolib kalgän hazänlärinä titkiläb turärdi Märät hämân (UK,72/7).

Bir karäsäng çällärgä oşşäydi bir karäsäng yâş bälägä äylänib kälädi / yängi hikâyägä qahrämân izläyätgändirdä (UK,75/3).

çälğib ket: dikkati dağılmak.

Fikri çälğib ketişdän qorqardi / işim bär dedi u yängi närsä yäzyäpmän degisi kelmädi (UK,76/31).

çäng: toz.

Buni men häl kılalmäymän / ädämlär oqımäy yilläb dökängä çäng bäsib yätädigän (UK,58/10).

Yaqingäçä anıq fänlär yoq edi degän bemäni döväni / räd etiş därdidä bir yärim yil yändi tärihning çäng (UK,73/18).

çängällä- kavramak, (avucuyla) tutmak.

U käfti bilän peşänäsini çängällägänçä sorädi / endi nimä kılmaqçisiz (UK,79/11).

çâp- koşmak, hızlıca gitmek.

Hayr Hilälä keskin burildidä sumkasini silkitgänçä / kölmäk suvlärni säçirätib çâpib ketdi (UK,81/2).

U yänä çâpib ketdi / Märät egilib plaşni äldi (UK,81/17).

çarh urm- sürekli dönüp durmak.

Şunçälik köp çarh urmägän edi u täng ätişiyü keç kirişini heç kaçän şunçälik ärzıkıb kutmägändi ärä çärä (UK,61/11).

çârpâyä: uyumak veya oturmak için yapılmış büyük yer.

Supädämi çârpâyädämi yätgäningizdä birdän uygänib ketäsiz / äppâk nuri bilän sukünät selini yağdiräyätgän (UK,72/27).

çârşänbä: çarşamba.

Ämmå bugün qabul yoq / çarşänbå küni keläsiz (UK,59/16).

Köz üzmåy duşänbädå hãm qabul bår edi ku / çarşänbå degån kün Hilåläning hayålidå heç qaçån (UK,61/10).

Negå çarşänbädå keläsiz dedim deb oylådi u deråzå / årtidå åhistå silkinib turgån sårğış çinår yåpråklåridån (UK,61/7).

çätåq: sorun, karışıklık.

Qoygånini kördiyu beihtiyår şimi dåzmållånmgånini / eslådi sårqål måsålåsi hãm çätåq bolså keråk deb oylådi u (UK,76/18).

çåynåk: çaydanlık.

Ånäsi bir qolidå çåynåk bir qolidå qand kötårib / kirgånidå Måråt ikki båbni bitirgån edi uning közlåri (UK,74/9).

çehrå: yüz, surat.

Qız kitåbdån bår kötåridå negådir cilmåydi / uning çehråsi tınıq cilmåygånidå közlåridå ållåneçük (UK,59/2).

Måråt taqqa tohtådidå Hilåläning közlårigå tikildi / neån låmpålår nuri åstidå kızning çehråsi bir (UK,63/6).

İçidå åylånå bårşlådi Uning köz ongidå fåkåt Måråtning / çehråsi qåldı (UK,69/18).

Bårdidå påståk årguvån såyåsidå tohtådi Måråt uning / çehråsinu anıq körmåså hãm cilmåyåytgånini bilib turårdı (UK,67/26).

Tepågå kötåriyåtgånidå Måråtning qåråçå çehråsinu / şåbådådån peşånåsigå yåyilib tüşgån sårçlårini (UK,69/5).

Bilån Måråtning qalbigå kirib keldi Måråt ulårning / çehråsidågi hår bir tükigåçå könglidågi hår bir niyåtigåçå (UK,73/24).

çek- içmek, tutun veya sigara.

Åçişår köp çekkånidån bolså keråk yürågi sånçårđı / Hilålä eşikdån kirib keldiyu deråzå supåçåsigå (UK,74/11).

Nåmusning qadrini munçå årzånlåştirmåså bulår / u sigaretaning uçini ezgılåb çekdi (UK,79/28).

çekkå: kenar, köşe, uç; bir uzaklığın son noktası.

Men røyhatgå yåzib qåyåmån / u kitåbçåni stol çekkåsigå qoydidå qalåm qåğåz åldı (UK,59/18).

qız divanning bir çekkåsigå åmånåt otirdidå / kızårib ketgån közlåri bilån ungå qaråb qoydı (UK,78/19).

çet: kenar.

Qabulh n  e igid n yuk rig ç  g ld r p y nd z / t   lg n edi h n ning ikki  etid  kat r kat r stull r (UK,58/18).

 u t pd  uning k zl ri k z rib ketg nini / r ngi s rg yib l bining ikki  etid  çukur  ukur (UK,76/26).

Y r gining bir p rç si uzilib ket y tg ndek y n  uning ketid n y g rdi / b g  etid  yetib  lib kolidän tutdi (UK,81/22).

çet el: yabancı  lke, yurtdi ı.

Mening nävbätim keldimi / Q bil Q dir viç  et elg  ketdilär dedi Hil l  (UK,62/2).

çık- 1.  ıkmak, içeriden dı arıya varmak, gitmek.

B r h n ngg   ık / Z mir  k rs k  alib k lib yub rdı (UK,60/29).

Anıqligini bilib keskin burildid   ıķib ketdi / ul r  nh r yoķal b b ri  r edi suv cimgin   kar (UK,62/29).

Keyin dedi cilm yib keyin  yt m n hop / Hil l  tr lleybusg   ıķib ketdi (UK,77/8).

Keçg  yakın Hil l g  k ng r k kilib k ri i ni iltim s kildi / u endi pla ni kiyib  ıķib ket y tg n edi k ng r k ciringl b k ldı (UK,77/28).

2. nitelięi sonradan anla ılmak.

B ribir n tic   ıķm di / v zirg  uçr  ing dedi direkt r (UK,58/7).

3. yayımlanmak: kitap dergi veya gazetede herhangi bir eserin basılması.

Y   y zuvç  M r t  ziz v n  riy t direkt rid n r ncidi /  u yıl uning y ngi kit bi  ıķı  ker k edi (UK,58/2).

Bu  zining kit bç si universitetni bitiriy tg n yili çıķķan k ss si edi / ilg ril ri u bir vning kolid  körib k ls  h y c nd n y r gi g rsill b ket rdi (UK,59/9).

U bird n uç yıl ilg ri jurnald  çıķķan hik y sini / esl di  nstitutni bitirg n oķıtuvç  k z kursd  ig  (UK,67/27).

4. bir yere ulaşmak, varmak.

D m  li  küni bizl r p ht g   ıķamiz dedi / Hil l  i h n d gi y ngilikni esl b (UK,64/19).

5. binmek.

H r g l samolyotg   ıķı im bil n  uni oyl ym n / u bir n f s oyl nib turdid  sor di k yokķa b r miz (UK,70/9).

 ıkar-

1.çıkarmak; edinmek, ortaya koymak.

U sumkasini titkilab buklâglik gazeta çikardi / Yâzuvcining kanâkâ âdâmligini yâzgânidân bilsâ bolâdi (UK,75/17).

2.gibi göstermek, bir davranış yüklemek:

Etdi bir âyâlning eridân âcirâlišini âklâş uçün bütün / kışlâk âhlini kâp kârâgâ çikariş şartmikin (UK,67/10).

çikarib tâşlâ- çıkarmak, ayırmak.

Direktâr nâşriyât recâsidân çikarib tâşlâbdi / Kâgâz yetişmâyâpti dedi u nâçâr kıyâfâdâ (UK,58/3).

çıkıb bâr- çıkmak, bir yerden başka bir yere gitmek.

Kitâblârni çikarişâdi deb oylâdi Mârât ikkinçi / kavâtgâ vâzirlikkâ çıkıb bârârkân tağın kâgâz yetişmâydi deyişâdi (UK,58/12).

çıkıb ket- çıkmak, bir yerden başka bir yere gitmek.

Çıkıb ketdi / kim u Zâmirâ dedi Hilâlâ hâzirginâ yâpilgân (UK,60/5).

öcâr incik bolib kâlîşini bilgâni uçün şârpälây / silcib çıkıb ketdi (UK,74/8).

Uçinçi sâhifâdâ Mârâtning sâhifâdâ Mârâtning iztirâb degân hikâyâsi bâsilibdi Zâmirâ çıkıb ketişi bilân Hilâlâ hikâyâni şâşilib okıy bâşlâdi (UK,75/22).

çil çil bolib ket- parça parça olmak, parçalanmak.

Bilân yolkadâ yâtgân tâşni tepdi tâş çilip etib suvgâ tüşdi / ânñârdâgi çirâqlâr mârcâni çil çil bolib ketdi (UK,70/26).

çilip et- tap etmek.

Bilân yolkadâ yâtgân tâşni tepdi tâş çilip etib suvgâ tüşdi / Ânñârdâgi çirâqlâr mârcâni çil çil bolib ketdi (UK,70/25).

çimir- çatmak, kaldırmak.

Mârât kızning şubhâlânâyâtgânini körüb cilmâydi / kız kâşini çimirib sâvuqqınâ sorâdi (UK,59/24).

çinâr: çinar.

Negâ çârşânbâdâ kelâsiz dedim deb oylâdi u derâzâ / ârtidâ âhistâ silkinib turgân sârgüş çinâr yâprâklâridân (UK,61/8).

Kaysidir çinâr şâhidâ mudrâkka ketgân kuşlâr guv / etib kârângi âsmângâ kötâridi (UK,64/1).

çindân: gerçekten, sahiden.

Karâb kâlârkân bâlki çindân hâm târâfgürçilik / kılğândirmân bâlki nohağdirmân (UK,68/29).

Märät bu kızni çindän häm köp sağınädigän bolib / qalgän edi Hilälä uning kalbidägi sâvuk bir boşlıkni (UK,70/1).

Äfîşä âldidä turärdi huddi âkkuşgä oşşâydi / deb oylâydi u Hiläläning kolini kısırkan çindän häm (UK,76/14).

Qılmägänini endi oylây başladı / tahririyätdä çindän häm iş tâplänib qalgän ekän (UK,77/24).

Nähätki u çindän häm faqat özini oylâyätgän bolsä / u şu küngäçä birän märtä dürüstrâk oylâb körmägän (UK,82/11).

çirâk: ışık, lamba.

Qızning könglidä umid çirâğı yârķ etib ketdi şekilli sekin şivirlädi / rähmät (UK,80/13).

Qâp kârä tolķınlar üstidä kırğâkdägi çirâklar şädäsining (UK,62/31).

Bilän yolkadä yätgän tâşni tepdi tâş çilip etib suvgä tüşdi / Änhârdägi çirâklar märcâni çil çil bolib ketdi (UK,70/26).

Kızgış çirâk yänib turgän simyâgâç tägidägi härrakķa otirişdi / Hilälä ungä zimdän qarâb koydi Märät âyâklarini (UK,64/9).

U keskin burilidä çirâk nuridä yältirâb yätgän hâlkâb üstidän säkrâb ötdi Nârirâkķa bârib kayrilib qarâdi (UK,82/29).

Qâkalgän hânägä ötdi titrâk kolläri bilän çirâkni yoķdiyu üstigä gazeta toşalgän cacci stol qarşisigä (UK,73/9).

Märät göşâkni koydidä çirâkni yoķdi Hilälä kütib qälädigän boldidä deb oylâdi köngli gaş bolib (UK,78/11).

Yâprâkläri çirâklar nuridä hırä yiltillär edi / ällakayoķdä hazân tutâyätgän bolsä keräk aççık bir is (UK,83/11).

Plaş kiymägän ekän u qâp kârä yolkadä yâmgırdän / yältirâb yätgän çirâk nurlärini bäsıb yügürüb bârdidä (UK,80/18).

çirâyli: güzel, hoş.

Çirâyli kız ekän deb oylâdi Märät güldâr pâyândâzdän / ävâyläb yürüb bârârkän nimägädir kabulhânädä (UK,59/5).

Dâim çirâyli kızlär işläydi şu pâyıt u kızning / kolidägi kitâbni tänib qâldi zângâri muķâväsidadän tänidi (UK,59/7).

Men vâzir bolsäm uning iltimâsigä dârrâv hop / derdim çirâyli ä (UK,60/26).

Yahşî körâdi deb köp eşitgän şundâķ ekän böptidä / Hilälä çirâyli kız (UK,61/18).

*Tikilib şu andäyok hayâligä yänä oşâ fikr keldi / Çirâyli kız kim bilsin äkli
kanakaykin köpinçâ kızlâr (UK,62/10).*

çirâyli kalib: güzelce, adamakıllı, iyice, bir iyice, dikkat ederek, özenerek.

*Oşâ küni u özigä arâ berdi saçını çirâyli kılib / turmäklâdi yängi kofta kiydi
(UK,61/19).*

çirsillätib çoğ säçrät- elektrikten çıkan ses, kıvılcım saçmak.

*Kim bilsin deb oylâdi Mârät yâylârdân çirsillätib çoğ säçrätib ketâyâtgân
trämväy ketidân (UK,68/28).*

çirt yumib âl- hemen, çabucak kapatmak.

*U kâfti bilân kızning iyâgini kötârib özigä karâtdi Hilâlâ / Hilâlâ közlâri çirt
yumib âldi uning kalbi titirâb (UK,71/26).*

çizikçâ: çizgi, küçük çizgi.

*Çizikçâlâr päydâ bolgânini päykadi / Mârät yängi spektakl hâm Äfrâsiyâb târihi
mävzusidâ (UK,76/27).*

çöçi- ürkmek, korkmak.

*Hâm işdân häydâlişdân hâm çöçimâsdi mänâ tört / kündirki u özgâ bir âlämdâ öz
äsâri üng âlämidâ yaşâyâpti (UK,76/3).*

çöntäk: cep.

*Kız plâşining çöntâgidân römâlçâ âlib köz yaşlâri ürtti / bir yigit bâr edi
(UK,79/1).*

çukur: çukur.

*Şu tâpdâ uning közlâri kızârib ketgânini / rängi särgâyib lâbining ikki çetidâ
çukur çukur (UK,76/26).*

*Şu tâpdâ uning közlâri kızârib ketgânini / rängi särgâyib lâbining ikki çetidâ
çukur çukur (UK,76/26).*

Häydâlibdi Mârät çukur horsindi âlbättâ äyb / faqat räisdâ emäs (UK,66/9).

*Vâtâni bolsâ şâhâr hâtining vâtâni emâsmi / Mârät başini kuyi sâlgânçâ bârârkân
çukur häyâlgâ (UK,68/14).*

*Kalbining eng çukur câyidâgi hâm âlämli hâm sâgınc / tuygu yänâ tuğyân urdi hâ
u yahşi körgân edi söngân (UK,71/5).*

*Hilâlâning kadâm tâvuşlâri tez uzâqlâşib bârârdi / şundâginâ u bu kızni sevib
kâlgânini çukur his etdi (UK,81/20).*

*Kılışni çukur his etdi / Hilâlâ dedi kızning közlârigâ karâmâslikkâ hârikât kılib
(UK,82/23).*

däda: baba, babasına.

Negä dedi avâzi titrâb Hilâlâ ailädä kencä kız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dädisigä cäncäl kılib (UK,76/22).

däfatän: 1.birdenbire aniden, 2. en başta, ilk önce

Otirgänini kördi ämmâ nimäni sorâyâtgänini / däfatän tüşünmädi keyin birdän tüşündidä başini (UK,70/32).

dâim: daima, her zaman, hep.

Dâim çirâyli kızlär işläydi şu päyt u kızning / kölidägi kitâbni täniib qaldı zängäri muqäväsidadän tänidi (UK,59/7).

Özini yâzgändä u dâim özining başidän ötgänläрни / yâzädi Zämira bir näfäs hayâl sürib turdidä sorädi kimdä işi bär ekän (UK,60/19).

Uning könglini dâim tärk etmäydiğän bir gäşlik öz / yâzgänläridän kâniqmäslik tuygusi yänä kemirä başlädi (UK,68/31).

Yerning kadri ötdi ä dedi Märät külib dâim uni / tepkiläb yürämizu u bir qadäm uzulsäk sağınib qälämiz (UK,70/7).

dakika: dakika, bir saatlik zaman diliminin altmışta biri.

Keçirsiz kimsiz dedi devärdägi säätgä teziginä qaräb älib / on beş dakika qalibdi (UK,78/6).

dälä: tarla, ekili alan.

Mäktäb bälälärini dälägä häydäb işlätädigän kälhâz / räisni râyân gäzetäsidadä tänqid kılgän ekän işdän (UK,66/7).

Turmuşgä çikädüyü dälä häyätining romantikasigä berilib (UK,67/29).

däm äl- dinlenmek.

Oglining ädätlärigä ällaqaçän könikib ketgän edi / ötib däm äl demaqçi boldiyu bunaqa päytlärdä uning (UK,74/6).

däm äliş küni: tatil günü, hafta sonu.

Däm äliş küni bizlär pähtägä çıkamız dedi / Hilälâ işhânädägi yängilikni esläb (UK,64/19).

dämlä: öğretmen, hoca.

Dämlä barmilär / Qâbil Qâdirâviç şu yerdälär kız yänä cilmäydi (UK,59/13).

daraht: ağaç.

Ärgamçi uçmäkdä mezänlär / darahtlär tökmişlär ahârin (UK,65/14).

körinyätgän darahtlärläning uçı älisdä kuyâş bätib ketgän ufkdä / yänib turgän şäfaq hirä bir tumänlik (UK,69/15).

bāsgānçā sekin sekin yürüb ketdi / Hāmān yāmgır sāvālār darahtlārning sārğāygān (UK,83/10).

dārd: dert, kaygı, sorun.

Yāzib yürāverādi dedingiz faqat özining dārdini / yāzgān ādām yāzuvçı emās āvvālā bāşkalārining dārdini (UK,66/15).

Yāzib yürāverādi dedingiz faqat özining dārdini / yāzgān ādām yāzuvçı emās āvvālā bāşkalārining dārdini (UK,66/16).

Yāqingāçā anıq fānlār yoq edi degān bemāni dāvāni / rād etiş dārdidā bir yārim yil yāndi tārihning çāng (UK,73/18).

dārpārdā: şeffaf, süslü perde.

Kitāb okır zāngāri dārpārdā tūtilgān derāzādān tūşāyātgān / kuyāş nuridā kızgış hindiy rōmāli kışka yengli (UK,58/21).

dārrāv: hemen, anında.

Men vāzir bolsām uning iltimāsıgā dārrāv hoq / derdim çirāyli ā (UK,60/25).

dārs: ders, eğitim.

Men dārs tāyyārlāgāni uning yātāqhānāsıgā bārib turārdim / kız cimib kālđidā birdān hōngrāb yubārdi (UK,79/5).

dāşnām: azarlama, kınama.

Mārāt tūşündi uç kün işgā kelmāgānim uçün rāncigān / āmmā u pārvā kılmādi hāzir dāşnām eştışdān (UK,76/2).

dāvā: iddia.

Yāqingāçā anıq fānlār yoq edi degān bemāni dāvāni / rād etiş dārdidā bir yārim yil yāndi tārihning çāng (UK,73/17).

dāvām: devam, süresince.

Dāvāmi yoq Mārāt kandāydir sinıq āhāngdā / küldi āytdimku şāir emāsmān deb Song negādir (UK,66/3).

Yoq dedi u oçān āvāzdā keyin yānā hāzānlārni / şitirlātib bāsib bārdidā oşā hāyālçān ālpāzdā dāvām (UK,67/8).

Mārāt cimib kālđı / Dāvāmiçi sorādi Hilālā (UK,66/2).

Siz yāhşi ālicānāb ādāmsiz / Mārāt gāpning dāvāmini kütib indāmāy otirāverdi (UK,78/28).

Şu künlār dāvāmidā Hilālā bilān hām dūrüstrāq / gāplāşmāgānini kız undān kaçāndir negādir rāncib (UK,77/19).

dāvdir: çılgın, çatlak.

Ulär mendek dävdirni yoqtirişmädi / Hilälä başini kuyi sâlgänçä otirär iztirâb (UK,71/19).

dävr: devir, zaman.

Bu Märätning täläbälik дәvridä yāzgän ortämiyänä hikāyesi edi / hikāyädä sevgisigä hıyänät kalgän yigitning iztirâbläri täsvirlägän ekän (UK,75/23).

däzmällä- ütülenmek.

Qoygänini kördiyu behtiyâr şimi дәzmällänmägänini / eslädi sâkâl mäsäläsi häm çätâk bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/17).

de- demek, söylemek, dile getirmek, ifade etmek.

Direktâr nāşriyät recäsüdän çıkarib täşläbdi / Qāgāz yetişmäyapti dedi u nāçâr kıyâfädä (UK,58/4).

Bäribir näticä çıkmädi / Vāzirgä uçrāşing dedi direktâr (UK,58/8).

Kitâblärni çıkarışädi deb oylädi Märät ikkinçi / kavätgä vāzirlikkä çıkıb bārärkän tağın qāgāz yetişmäydi deyişädi (UK,58/12).

Ätläs köylägi lāvilläb yänärdi / Mümmkinmi dedi Märät hāmān eşik tütqiçini qoyib yubärmäy (UK,58/24).

Cāzibäli bir ot pārläb ketär edi / keling dedi u sekin (UK,59/4).

Käsbingiz bārmi / bār dedi Märät keyin iymänib äytdi yāzuvçı yāş yāzuvçı (UK,59/26).

Çıkıb ketdi / kim u Zāmirä dedi Hilälä hāzirginä yapılgän (UK,60/6).

Qayâkdän biläy dedi Hilälä boşäşib men Märät / Äzizäv kättä kişi bolsä keräk deb yürärdim (UK,60/15).

Men vāzir bolsäm uning iltimāsiga dārrāv hop / derdim çirāyli ä (UK,60/26).

Negä çārşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / ärtidä ähistä silkinib turgän sārğış çinâr yäprâkläridän (UK,61/7).

Köz üzmäy duşänbädä häm qabul bār edi ku / çārşänbä degän kün Hiläläning hayälidä heç qaçân (UK,61/10).

Mening nävbätim keldimi / Qābil Qādirāviç çet elgä ketdilär dedi Hilälä (UK,62/2).

Ällakandäy sävâl bārliğini bilib tohtädi / bir nimä sorämâkçimisiz dedi kızning közlärigä (UK,62/8).

Stol yänigä otirib yāzäverädidä şundäy dediyu / kızning özi bilän gäpläşgisi kelib turgänini sezib (UK,62/17).

Bäri bir tüşünälmäymän / yahşi dedi Märät uning körışgisi kelib turgänini
(UK,62/24).

Hilälä bäribir tüşünmädi / siz yâzuvçilärgä mäzzä dedi oylänib ilhâm kelgändä
(UK,63/24).

Kitâb yâzäsizlär hämmä sizlärni maqtäydi / Ilhâmning özi nimä dedi Märät uning
gäpini bölüb (UK,63/26).

Yänä ällänimälär deyişädikü u ögrilib qaräb yänä / yelkäsini uçirdi şu tâpdä
şunçälik sâddä şunçälik (UK,63/29).

Hämmäsi mävhüm gäp dedi Märät külgidän näfäsi qaytib / ilhâm hämmädä häm
bolädi ilhâm (UK,64/3).

Tez âsân mäzä kılib işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin қоşıb қоydi
gâhâ oyläb yilläb (UK,64/5).

Sirliräq gäp kütär edi / şu yerni cüdä yahşi körämän dedi Märät oyçän
(UK,64/16).

Däm äliş küni bizlär pähtägä çıkamiz dedi / Hilälä işhânädägi yängilikni esläb
(UK,64/19).

Hä küz keldi dedi Märät Puşkin äytgän mäyüs / oyçän fäsl (UK,64/21).

Ötädi deyişädi siz häm şer yâzgänmisiz / Yâzgänmän häliyäm yâzämän özüm uçün
(UK,64/25).

Märät bir zum oygä tâldi / bopti dedi nihâyät faqat külmäysiz küz häqidä
(UK,65/4).

Yâzib yüräverädi dedingiz faqat özining dârdini / yâzgän ädäm yâzuvçi emäs
ävvälä başkalärining dârdini (UK,66/15).

Ketäylikä dedi Märät uning istägini päyqab / köprikdän ötib ketişyätgänidä Märät
päncärägä (UK,66/21).

Suyänib tohtäb qaldı / änä siz dedi bälälärçä huşçaqçaq ähängdä (UK,66/24).

Änä änä süzib yüräbsiz dedi Märät suv yuzidä / qalkıb turgän ingiçkä äyni körsätib
oşä sızızdä (UK,66/27).

Kino yoqdimi dedi Hilälä yelkäsı oşä burilib qaräb / u näfis puşti räng jempir kıyib
älgän sâçini (UK,67/1).

Yoq dedi u oyçän ävâzdä keyin yänä hazänlärni / şitirlätib bäsib bärdidä oşä
häyälçän älpäzdä dävâm (UK,67/7).

Nimäsi yoqmädi dedi Märät imkân bärıçä / sâvuqqän gäpırışgä urınıb keyin sekin
Hiläläni (UK,68/5).

Şâd edi / äytdimku dedi Hilâlâ hãmân cilmäyib (UK,68/10).

Boyâkläri köp ekänini yâzgän edi / yâzuvçı hâlis bolışı keräk Hilâlâ dedi u (UK,68/18).

Degän gäp yâlgän / bilmädim Hilâlâ biläginini uning käftidän (UK,68/21).

Bekätgä kelib tohtädi / häyr dedi Hilâlâ Märätning qolini kısib (UK,68/26).

Boldi dedi u külgä äräläş kıyqırıp boldi Märät äkä / Märät argämçini yänäyäm kattıkräk silkitä başlädi (UK,69/11).

Boldi dedi u yälinib keyin bir qolini qoyib / yubârdidä beihtiyâr Märätning yelkäsidän uşläb äldi (UK,69/19).

Yerning qadri ötdi ä dedi Märät külib dâim uni / tepkiläb yürämizu u bir qadâm uzulsäk sägünib kälämiz (UK,70/7).

Yoğe men bütünläy başqa nârsäni oylâyâtgândim / Märät äkä dedi Hilâlâ şubhâli ähängdä (UK,71/2).

Dedi u ilâci bâriçä hâtircäm gäpirişgä urinib hä / yaşsi körgänmân (UK,71/11).

Mänâ şu galäti bälä qalgän edi / mäktäbni bitiriş keçäsidä Bahtiyâr degän bälä (UK,71/30).

Käftini älib yüzigä bâsdi / Hilâlâ mengä hämrâh keräk kömäkçi keräk dedi (UK,72/22).

Yaqingäçä anıq fänlär yoq edi degän bemäni dävâni / räd etiş dârdidä bir yärim yil yändi tärihning çäng (UK,73/17).

Keling dedi Märät väziyätini özgärtirmäy / änä uning keting degän mänädä äytgänini tüşindi (UK,74/3).

Keling dedi Märät väziyätini özgärtirmäy / Änä uning keting degän mänädä äytgänini tüşindi (UK,74/4).

Qarşisigä yügürüb keldidä kuçâqläb äldi / palto äldim dedi sepkilli yüzi kuvânçdän kızärib (UK,74/18).

Bu özi qaçândän buyân ârzu kılib yürgän toq kul räng palto edi / Qayokdä bär ekän dedi u yälingüdek bolib (UK,74/24).

Qâğâz qaräläşdän başqa nârsäni bilmäydi / keçä qanäkä boldi dedi u paltoni kâğâzgä örärkän (UK,74/30).

Hâzir yänä gäşi kelä başlädi / Hat yâzsä yâzäversin dedi ätäyläb bepärvâ ähängdä mengä nimä (UK,75/14).

Uçinçi sähifädä Märätning sähifädä Märätning iztirâb degän hikâyäsi bâsilibdi / Zämirä çıkıp ketişi bilän Hilâlâ hikâyäni şaşilib oqıy başlädi (UK,75/21).

Negä dedi avâzi titrâb Hilâlâ ailädä kencü kız / bolgänidänmi erkä edi u keçü dädäsigä cäncäl kılib (UK,76/21).

Teatrgä kiyiş uçün ätäylâb âk köyläk âldirgän edi / Negä dedi Hilâlâ äläm bilän Märätning közigä tikilib (UK,76/24).

Fikri çälgib ketişdän qorqardi / işim bâr dedi u yängi nârsä yâzyäpmän degisi kelmädi (UK,76/32).

Nimä iş dedi Hilâlâ umidsiz âhängdä / u negädir Zämirañing gäplärini eslädi (UK,77/3).

Keyin dedi cilmäyib keyin äytämän hop / Hilâlâ trälleybusgä çıqıb ketdi (UK,77/7).

Qandäydir nâtäniş äyâl avâzi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Märät âhırđi tugmäni hälkädän ötkäzärkän (UK,78/2).

Keçiräsiz kimsiz dedi devârdägi säätgä teziginä qarâb âlib / on beş daqıqa qalıbdi (UK,78/5).

Märät ertägä keling demâqçı boldiyü äytâlmädi köngli bolmädi / Keling hâzir dedi yänä säätgä qarâb ikkinçi qavâtdämän (UK,78/10).

Qız içkäriğä kirişgä qorqqandek hämân âstänädä turärdi /otiring dedi Märät divanni körsätib (UK,78/18).

Vaqtinizni âldimmi /nimä boldi singlim dedi Märät plaşini yeçib (UK,78/22).

Qoygän Märätgä häyrân qarâb qaldı / ânängiz barmilär dedi Märät bir âz yumşâk âhängdä (UK,79/20).

Qaçândän buyân sen yängi âdäm bolib qaldıng deb oylädi Märät gıcınib /duç kelgän âdämğä kuçâğını açış yängiligü nâmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/26).

Ĥat yâzyäptimi dedi u hâtircäm âhängdä / ergä tegib ketäver debdi kız uf târtdı (UK,79/33).

Ĥat yâzyäptimi dedi u hâtircäm âhängdä / ergä tegib ketäver debdi kız uf târtdı (UK,79/34).

Siz här säfâr yıglâb yâzävermäñg dedi Märät uning sävâlini eşitmägändek / endi siz kaçnä yälinib yâzsängiz u şunçä uzâqläşib ketäverädi (UK,80/5).

Nimä kıläy bölmäsä dedi kız ökinç âhängdä / ertägä uning ĥätlärini âlib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/7).

Nimä kıläy bölmäsä dedi kız ökinç âhängdä / ertägä uning ĥätlärini âlib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/8).

Keçiring dedi Mārāt yänä yälinç âhängdä / keyin plaşini yeçib Hiläläning yelkäsigä täşlädi (UK,80/23).

Plaş läyqa kölmäk suvgä tüşdi / şilqimlik qılmäng dedi Hilälä yığı äräläş (UK,81/14).

Hilälä undä dedi näfäsi kısilib / undä men bir närsä yazäyätgän edim (UK,81/25).

Başqa ilâcım yoq edi dedi Mārāt oyçän / ilâci yoq deng (UK,81/29).

Başqa ilâcım yoq edi dedi Mārāt oyçän / ilâci yoq deng (UK,81/30).

Mengä dost keräk degändim hämrâh keräk degändim / yoq äytsängizçi icâdingiz uçün mendän keçä qâling (UK,82/7).

Mengä dost keräk degändim hämrâh keräk degändim / yoq äytsängizçi icâdingiz uçün mendän keçä qâling (UK,82/7).

Yolkägä yâpişib yâtgän hazânni tüflisining uçı bilän ezgılar edi / men äytgändim dedi u sâkin âhängdä (UK,82/6).

Äyting dedi Hilälä hämân läbläri titrâb / közläridä sâvuq ot yâlturâb ketdi (UK,82/19).

Qılışni çukur his etdi / Hilälä dedi kızning közlärigä qarâmäslikkâ häräkät qilib (UK,82/24).

Häyr dedi âvâzi titrâb mendän räncimäng / u oğırğı sözlärini ilâci bâriçä hâtircäm äytişgä (UK,83/3).

deb koy- diye söylemek.

Ehtiyât bol yazüvçining muhlisi köp bolädi deb koyâr edi / Hilälä pârvâ kılmädi u yazuvçılär gözällikni (UK,61/15).

deb yât- sürekli söylemek anlamına gelir.

Eski âdäm / ergä berämiz deb yâtişibdi (UK,79/24).

degisi kel- demek istemek.

Fikri çälğib ketişdän qorqardi / işim bâr dedi u yängi närsä yazäpman degisi kelmädi (UK,76/32).

demâk: demek.

Yänä yârç etib ketdi/ Yäni birävni yahşi körgänmisiz demâkçisizdä (UK,71/10).

demâkçi bol- demek istemek.

Oğlining âdätlärigä ällakaçân könikib ketgän edi / ötib däm âl demâkçi boldiyu bunaqa päytlärdä uning (UK,74/6).

Mārāt ertägä keling demâkçi boldiyü äytlämädi köngli bolmädi / Keling hâzir dedi yänä sâätgä qarâb ikkinçi qavâtdämän (UK,78/9).

demek: yani, anlaşılan, öyleyse.

Men Feruzäni huddi özimgä ohşättdim / demek yalgân emäs ekändä (UK,63/22).

deräzä: cam, pencere.

Deräzä tägidägi stol yänidä kätibä ötirärdi / u tirsäklärini mäşinkä kâpkâğıgä tirängänçä ällakandäy (UK,58/19).

Kitâb oqır zängäri dârpärdä tütilgän deräzädän tüşäyätgän / kuyâş nuridä kızğış hindiy römâli kışka yengli (UK,58/21).

Hilälä özining kızärä başlägänini päyqab deräzä / tãmängä qaräb äldi (UK,60/27).

Negä çârşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / ärtidä ähistä silkinib turgän särgiş çinâr yäpräkläridän (UK,61/7).

Märät kirib kelgänidä u deräzädän serşävkin köçäni / tãmoşä klib turär edi ämmâ eşikni açgän kişi (UK,61/21).

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi / Hilälä eşikdän kirib keldiyu deräzä supäçäsigä (UK,74/12).

Vây bir köräy / Zämirä deräzä supäçäsigä yätgän örâglik kâgâzni açdi (UK,74/20).

Kız yüzini deräzä tãmängä burib äldi / bir birimizni yahşi körärdik (UK,79/3).

detal: ayrıntı.

Nurli täsmädäy silkinä silkinä yänä cäyigä keldi /Hikäyägä yahşi detal deb oylädi Märät (UK,70/28).

devâr: duvar.

Keçiräsiz kimsiz dedi devärdägi säätgä tezigänä qaräb älib / on beş dakıka kâlibdi (UK,78/5).

dimâg: damak, burun.

Dimâgını küydirärdi / u plaşini äsiltirgänçä kölmäk keçib bärär bâyä (UK,83/13).

direktâr: yönetici, müdür, yönetmen.

Yâş yâzuvçi Märät Äzizâv nâşriyât direktâridän rāncidi / şu yıl uning yāngi kitābi çığış keräk edi (UK,58/1).

Direktâr nâşriyât recäsüdän çıkarib täşläbdi / Kâgâz yetişmäyāpti dedi u nāçâr kıyāfädä (UK,58/3).

Bäribir näticä çıkmädi / väzirgä uçräşing dedi direktâr (UK,58/8).

divan: koltuk; sırtı ve kolları dayayacak yerleri olan, geniş ve rahat sandalye.

Qız içkärigä kirişgä korqqandek hämân âstânädä turärdi / otiring dedi Mârät divanni körsätib (UK,78/18).

Qız divanning bir çekkäsiggä âmânät otirdidä / kızärib ketgän közläri bilän ungä qaräb koydi (UK,78/19).

dökân: dükkan.

Buni men hâl qılalmäymän / ädämlär oqımäy yilläb dökängä çäng bäsib yätädigän (UK,58/10).

dost: arkadaş, dost.

Mengä dost keräk degändim hämräh keräk degändim / yok äytsängizçi icädingiz uçün mendän keçä qaling (UK,82/7).

Qalämkäş duşmandän häm dost ähtärişgä urinädi / Hilälä yänä zerikä başlädi (UK,66/19).

duç kelgän: önüne gelen; rastgele, karşısına çıkan.

Qaçändän buyân sen yängi ädäm bolib qalding deb oylädi Mârät gıcınib / duç kelgän ädämgä kuçägini açış yängiligü nâmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/26).

duç kelib kâl- karşılaşmak.

Mârät tähririyätgä tüşdän keyin keldi / yöläkdä muhäririgä duç kelib qaldı (UK,75/28).

dunyâ: dünya.

Hilälä uning ezilib gäpiriyätgänini körüb açındi / dunyâdä yamânlär köpdä koying oylämäng (UK,66/12).

dürüst: doğru düzgün, açıkça, iyice.

Şu künlär dövâmidä Hilälä bilän häm dürüstrâk / gäpläşmägänini kız undän qaçandır negädir räncib (UK,77/19).

Nähâtki u çindän häm faqat özini oyläyätgän bolsä / u şu küngäçä birân märtä dürüstrâk oyläb körmägän (UK,82/12).

duşänbä: pazartesi.

Köz üzmäy duşänbädä häm qabul bär edi ku / çârşänbä degän kün Hiläläning hayälidä heç qaçân (UK,61/9).

duşman: düşman, rakip.

Qalämkäş duşmandän häm dost ähtärişgä urinädi / Hilälä yänä zerikä başlädi (UK,66/19).

egil- eğilmek.

U yänä çapib ketdi / Mârät egilib plaşni äldi (UK,81/18).

Häräkät kıldi bahtli boling Hilâlâ / Hilâlâ u tãmângä sälginä egilgändek işânçsiz bir kadäm qoygändek boldi (UK,83/6).

egri bugri: eğri, düz olmayan.

Märät şarşarädek âqib kelâyâtgän fikr tuygularini / tökib sâlâ başladı qollari titrâb egri bugri härflär (UK,73/28).

ehtiyât bol- dikkatli olmak.

Ehtiyât bol Märät Äzizävning muhlislari köp (UK,60/31).

Ehtiyât bol yazuvçining muhlisi köp bolädi deb qoyär edi / Hilâlâ pärvâ kılmädi u yazuvçılar gözällikni (UK,61/15).

ekrân: ekran, film ekranı.

Birântä âdäm tâpilmäsä / Hilâlâ bir näfäs cim bârdidä hâzirginä ekrändä (UK,67/18).

elân kıl- ilan etmek, duyurmak, bir durumu yayım yoluyla kamuya duyurmak,

Özini öldirädigän âdäm ävväl elân kılib keyin öldirmäydi / kız aççık häkikatni şundâqqınä köz öngigä keltirib (UK,79/17).

Märät küldi / çünki elân kılışgä yärämäydi (UK,64/30).

emäs: "değil". olumsuzluk anlamı vererek yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime.

Men Feruzäni huddi özimgä oşşätim /demek yâlgân emäs ekändä (UK,63/22).

Şungä oşşâş vâkeä täsvirlängän edi lekin siz undä / hâtinni emäs erni himâyä kılgänsiz u cilmäyib Märätgä (UK,67/22).

Hâzir Märät özini öpişini bilär edi endi uning / qarşisidägi yazuvçi Märät Äzizäv emäs äddiy yigit Märät (UK,71/28).

U özini bäsib äldi / bu kız tänbeh eşitgäni emäs mäslähät sorägäni kelgänku (UK,79/32).

Yoq Märät keskin baş çäyqadi unaka bolsä / kündälik yazib köyâ kılgäni mäqul emäsmi (UK,63/14).

Häydälibdi Märät çuqur horsindi älbättä äyb / faqat räisdä emäs (UK,66/10).

Yazib yüräverädi dedingiz faqat özining dârdini / yazgän âdäm yazuvçi emäs ävvälâ başqalarining dârdini (UK,66/16).

Emäs gödäkke sâddä bolib kılgän edi (UK,66/31).

Vätäni bolsä şähär hâtining vätäni emäsmi / Märät başini quyi sâlgänçä bärärkän çuqur häyâlgä (UK,68/13).

Dävâmi yok Mârât qandâydir sinik âhângdâ / küldi äytdimku şâir emâsmân deb
Song negâdir (UK,66/4).

endi: 1.Şimdi, şu an

Mâyli on beş künden keyin kelâmân / u endi burilib kelâyâtgân edi Hilâlâning
könglidâ (UK,62/6).

Endi bâyâgi gâplârdân zerikâ başlâdi u Mârâtdân / başqaçârâk özi hâim mânâsini
tüşinib yetmâgân (UK,64/13).

Toldirâ başlâgân u köpdân buyân bitmäy kelâyâtgân yârâsigâ / endi mälhâm
tâpgândây edi (UK,70/4).

Qılmâgânini endi oylây başlâdi / tâhririyâtdâ çindân hâim iş tâplâlib qâlgân ekân
(UK,77/23).

Keçgâ yakın Hilâlâgâ köngürâk qalib körîşîşni iltimâs qıldı / u endi plaşni kiyib
çıkıb ketâyâtgân edi köngürâk ciringlâb qâldı (UK,77/28).

Hâzir Mârât özini öpişini bilâr edi endi uning / qarşisidâgi yâzuvçi Mârât Äzizâv
emâs äddiy yigit Mârât (UK,71/27).

U kâfti bilân peşânâsini çängällâgânçâ sorâdi / endi nimâ qılmâqçisiz
(UK,79/12).

2. Artık, bundan sonra.

Hilâlâ yürâgidâ ilik tuygular uygânib Mârâtgâ / mehr bilân qarâb qâldı endi u
bâyâgidek oyçân vâzmin (UK,66/30).

Anıq körâ başlâdi mâvhüm bir âlâmdâ kaçib yürügân / qahrâmânlâr endi uni uni
öz ârtidân ergâştirib ketdi (UK,73/26).

Bilân yâzâ ketdi / endi uni heç kim heç nimâ bu âziz âlâmdân suğurib âlâlmâydi
(UK,73/30).

Siz hâr sâfâr yıglâb yâzâvermâng dedi Mârât uning sâvâlini eşitmâgânde / endi
siz kaçâ yâlinib yâzsângiz u şunçâ uzâqlâşib ketâverâdi (UK,80/6).

Yâmğır hâimân şivâlâb yâgâr Mârât endi plaş lây / bolgânini uni Hilâlâgâ
kiygâzib bolmâsligini oylâb kıynâlârdi (UK,81/23).

Nârsâ yâzâmân deb hâmmâdân keçâ qâling / Hilâlâ endi yıglâmâs âvâzidâ
temirdek katiyât bâr edi (UK,81/28).

Ämmâ Mârât endi kayrilib qarâmâdi / ilânde / yâltirâb yâtgân yolkâdân öz
sâyâsini (UK,83/7).

eng: en.

Ƙalbining eng ukur cyidgi hm lmli hm sgınc / tuygu yn tuğyan urdi h u yahşı krgn edi sngn (UK,71/5).

Brişni y cy slişni şunki myd gplr deb yürärdiku / nhtki kelib kelib eng yakın dmi bolib (UK,82/16).

engşib l- eğılmek.

Etklri şmld ktrilib ketmsligi un engşib lişg hrkt klrdi (UK,69/10).

entikkn: eğılerek.

Mrt nriği simyg tgid ung yetib ldi / muzdy yelklaridn uşlb entikkn şivirldi (UK,81/4).

er: koca.

Siz erni himy klib htinini krlgnsiz er htinni z / hükmigä boysundurişgä nim hkķı br kşlk ernal (UK,68/11).

Erining kşlgg cnb ketdi mm kşlk / hytig kniklmy eridn hm sevgisidän hm vz keib (UK,68/1).

Etdi bir ylning eridn äcirälişini klş un bütün / kşlk hlini kp krg çıkarış şrtmikini (UK,67/9).

Erining kşlgg cnb ketdi mm kşlk hytig kniklmy eridn hm sevgisidän hm vz keib (UK,68/2).

Şung oħşş vke täsvirlängän edi lekin siz und / htinni ems erni himy klgnsiz u cilmyib Mrtg (UK,67/22).

Siz erni himy klib htinini krlgnsiz er htinni z / hükmigä boysundurişgä nim hkķı br kşlk ernal (UK,68/11).

Tldi u hikyd erni hm htinni hm himy klmgn / faķat şrlrd yazilgn gplr p eknini hyt (UK,68/15).

Siz erni himy klib htinini krlgnsiz er htinni z / hkmig boysundurişg nim hkķı br kşlk ernal (UK,68/12).

erg ber- evlendirmek (kızlar).

Eski dm / erg bermiz deb ytişibdi (UK,79/24).

erg teg- evlenmek (kızlar).

Ht yazıyptimi dedi u htircm hngd / erg tegib ketver debdi kız uf trtdi (UK,79/34).

ergştirib ket- takip ettirmek, birlikte götürmek.

Anıq körä başlädi mävhüm bir älämdä kaçıb yürgän / qahrämänlär endi uni uni öz ärtidän ergäştirib ketdi (UK,73/26).

erkä: şımarık.

Negä dedi ävazi titrüb Hilälä äilädä kencä kız / bolgänidänmi erkä edi u keçä däädäsigä cäncäl qilib (UK,76/22).

ertä: erken.

Bilmädim bu nening tälkını / bağlärädä ertä küz sälkını (UK,65/12).

Bilmädim bu nening tälkını / bağlärädä ertä küz sälkını (UK,65/18).

Bilmädim bu nening tälkını / bağlärädä ertä küz sälkını (UK,65/24).

ertägä: yarın, ertesi gün.

Bugün sen bilän körışädi ertägä başqası bilän / ketämiz Märät uni qoltıqlab äldidä trälleybus bekätigä başlädi (UK,77/5).

Märät ertägä keling demäqçi boldiyü äytälmädi köngli bolmädi / keling hâzir dedi yänä säätgä qarab ikkinçi qavätdämän (UK,78/9).

U plaşni kiydidä eşikni açdı / kelişdikmi ertägä yazämiz (UK,80/12).

Nimä qılay bölmäsä dedi kız ökinç ähângädä / ertägä uning hätlerini älib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/8).

ertäläb: sabah, sabahleyin.

Boş edi taşqaridä hävâ bulut bolgäni uçün âkiş / qandillär ertäläbdän yoqıb koyilibdi Zämira uning (UK,74/16).

esä: ise.

Häyacändänmi kuvânçdänmi kısılib ketgän közlärini / körär edi ärgamçi pästläyätgänidä esä köylägining (UK,69/8).

Märät esä öz älämigä yol äldi /nihâyät Märät kıssäsigä nuqtä koydi (UK,77/9).

Tähririyätgä yıglab kelgän bahtı qarâ kıznıng aççık / kısmätini oylar özi esä kayoqqa ketäyätgänini bilmäs edi (UK,83/16).

esi ket- akli başından gitmek, çok sevinçten ya da korkudan ne yapacağını bilemez olmak.

İnstitutimizdä uçraşuv bolgänidän keyin häm bir kız Märät Äzizävge hat/ yazäverib esi ketgän edi (UK,75/10).

eşik: kapı.

Köyläk qarâ şim kiyib älgän eşik tutkıçidän uşlab / turardı (UK,61/27).

Eşik gıyıkıllab açilgänidän keyinginä Märät / tang yarışib qalgänini bildi u hämân kâgâzdän baş (UK,73/31).

*Bir  zd n keyin eŐik  çilib  st n d  k hlikkin  kız korindi / plaŐining yelk l ri
kolid gi y mğırp Ői h l edi (UK,78/13).*

* tl s k yl gi l vill b y n rdi / m mkinmi dedi M r t h m n eŐik t t k cini koyib
yub rm y (UK,58/24).*

* çiŐ r k p  ekk nid n bols  ker k y r gi s n ç rdi / Hil l  eŐikd n kirib keldiyu
der z  sup ç sig  (UK,74/12).*

* t  Hil l  ek nd  deb oyl di M r t  mm  / k tib  t m ng  burilib  ar m di
eŐikni  hist  yapib (UK,60/4).*

*M r t kirib kelg nid  u der z d n serŐ v k n k ç ni / t moŐ  k lib tur r edi  mm 
eŐikni  çg n kiŐi (UK,61/22).*

U plaŐni kiydidä eŐikni  çdi / keliŐdikmi ert g  yaz miz (UK,80/11).

*Ker k deb oyl di u z lv rli eŐikning  ubb d r  ubb d r / t t k cid n uŐl b t rt r
ek n (UK,58/15).*

* bulh n  eŐigid n yuk rig ç  g ld r p y nd z / t Ő lg n edi h n ning ikki
 etid   at r  at r stull r (UK,58/17).*

*Yok keyin keyin k nikib  ald  h zir h m kit bg  /  ar m slikk  h r k t k lib
y nb Őid gi eŐikk  im  k ldi (UK,59/12).*

*EŐikka im  k lib t niys nmi / vuy t nim dingmi Z mir  h n  ort sid  turib
(UK,60/7).*

*Yetg nid  eŐik  çilib k zğ Ő s çli sepkild r k z b Ő sukd  / Hil l  u M r tni
kördiyu k z rib ketdi s l m berib yol boŐ tdi (UK,60/1).*

eŐit- duymak, iŐitmek.

*G Ő k uz k vaqt cimib  ald d  y ğı  v zi eŐitildi / M r t h yr n bolib c yig 
otirib  ald  (UK,78/3).*

*U  zini b sib  ldi / bu k z t nbeh eŐitg ni em s m sl h t sor g ni kelg nku
(UK,79/32).*

*G pl rini Hil l d n eŐitib h yr n boldi / ah r u  d ml rg  oŐŐ b b Ő ng
kiyiniŐni ziy f tl rg  (UK,82/13).*

*U v zirni t nim s  mm  y Ő ic dk rl rni yahŐi / k riŐini k p eŐitg n edi h tirc m
g piriŐim (UK,58/14).*

YahŐi k r di deb k p eŐitg n Őund k ek n böptidä / Hil l   ir yli k z (UK,61/17).

*Hik y l rni h m o ıg n h r g l y ngi k Ő k eŐitg nd y / r h t k lib h y c nl nib
o ıg n edi (UK,61/5).*

Märät tüşündi uç kün işgä kelmägänim uçün räncigän / Ämmä u pärvâ kılmädi hâzir dâşnâm eştişdän (UK,76/2).

Ekänini eşitgändi u kitâbni bitirmägünçä birântä / tâmoşä körmäslik birântä kitâb okımäslikkâ qarâr kılğän edi (UK,76/29).

Qandäydir nâtäniş äyâl ävâzi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Märät âhırgi tugmäni hälkädän ötkäzärkän (UK,78/2).

Äksi silkinib turärdi kayerdädir tramvaylärning / hârgın näläsi eşitilädi küz häväsidadä keç açılğän güllärning (UK,63/2).

Siz här säfär yıgläb yâzävermäng dedi Märät uning sävâlini eşitmägändek / endi siz kaçnä yälinib yâzsängiz u şunçä uzâkläşib ketäverädi (UK,80/5).

eşit kel- işitmek, duymak istemek.

Hilälä uning özi uçün yâzgän şerini eşitgisi keldi / şunaqalärdän birântäsini oqıb berä äläsizmi men uçün (UK,65/1).

eski: eski.

Eski ädäm / ergä berämiz deb yâtişibdi (UK,79/23).

eskilik: eskilik, kadim, köhne.

Kaçändän buyân sen yängi ädäm bolib kâldıng deb oylädi Märät gıcınib / duç kelğän ädämğä kuçâğını açış yängiligü nâmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/26).

eslä- hatırlamak, akla getirmek.

Negädir unutişigä häräkät kılğänini esläb cilmäydi / bu häm bir käsbdä Hilälä (UK,62/21).

Däm âliş küni bizlär pähtägä çıkamiz dedi / Hilälä işhânädägi yängilikni esläb (UK,64/20).

Hilälä keçädän beri oyläb yürgän sävâlini eslädi / Hämmä yâzüvçilär ävväl şer yâzıb keyin hikâyägä (UK,64/23).

U birdän uç yıl ilgäri jurnalda çıqqan hikâyäsini / eslädi İstitutni bitirgän okıtuvçi kız kursdâşigä (UK,67/28).

Yaşsi u Märätning keçägi gäplärini esläb şirin cilmäydi / heç tüşünälmäymän bu bäläni (UK,75/1).

Keçkurun Märät Hilälä bilän uçräşişi keräkligini eslädi / oşä âhırgi märtä körışgänläridä u yängi (UK,76/9).

Qoygänini kördiyu beihtiyâr şimi dâzmällänmägänini / eslädi säkäl mäsäläsi häm çätâk bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/18).

Nimä iş dedi Hilälä umidsiz âhängdä / u negädir Zämirañing gäplärini eslädi (UK,77/4).

Bâr sevgilisi bilän uçrâşgandır âdäm ümri pâyânigä / yetib kâlgänini pâykay başläsä kılğan hätälärini köp esläydikü (UK,72/18).

eslä- hatırlatmak.

Eslätib tegäcäklik kıldı tinç yâlgız his kılgingiz / kelädi özingizni (UK,70/13).

et- etmek.

Etdi bir äyälning eridän äcirälişini âkläş uçün bütün / kışlâk ählini kâp kârägä çıkariş şärtmikin (UK,67/9).

Kaysidir çinâr şâhidä mudrâkka ketgän kuşlär guv / etib kârâñgi äsmängä kötarildi (UK,64/2).

etäk: etek, giysinin belden aşağıda kalan kısmı.

Etäkläri şämäldä kötarilib ketmäsligi uçün engäşib / alışgä hărăkät kılardı (UK,69/9).

etibâr: dikkat, dikkate alma, ilgilenmek.

Şundäginä Märät bu kız uni heç kaçân tüşünä / älmäsligini özi oylägänidän körä kättäräk etibâr tälüb (UK,82/22).

ezgılä- ezmek.

Nâmusning qadrini munçä ärzänläştirmäsä bulär / u sigaretaning uçini ezgıläb çekdi (UK,79/28).

Yolkägä yâpişib yâtgän hazânni tüflisining uçı bilän ezgılär edi / men äytgändim dedi u sâkin âhängdä (UK,82/5).

ezil- ezilmek, üzülmek.

Hilälä uning ezilib gäpiryâtgänini körüb açindi / dünyädä yâmânlär köpdä qoying oylämäng (UK,66/11).

fämiyä: soyadı.

Fämiyängiz Äzizäv / ismingiz Märät (UK, 59/19).

färkıgä bâr- farkına varmak, anlamak, sezmek.

Uç häftädän buyân vucudini lärzägä sâlib keçä kündüzning / färkıgä bärmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyguları nihâyäsigä yetdi (UK, 77/12).

fäsl: mevsim.

Hä küz keldi dedi Märät Puşkin äytgän mäyüs / oyçän fäsl (UK, 64/22).

fäzilät: fazilet, hususiyet, unsur.

*Ƙoltıqlab aldı u bu kızdän özi izläb yürgän fäzilätni / tãpgänigä kuvânär Hilâlâ
özining icâdigä kızıka başlägändän (UK, 68/7).*

fıkr: fikir, düşünce.

*Tikilib şu ândäyok hayâligä yänä oşâ fıkr keldi / çirâyli kız kim bilsin âkli
kanakaykin köpinçä kızlär (UK, 62/9).*

*Fikri çalgıib ketışdän qorqardi / işim bär dedi u yängi nârsâ yâzyäpman degisi
kelmädi (UK, 76/31).*

*Märät şarşarâdek âkıb kelâyâtgän fıkr tuygularini / tökib sâlâ başlädi qollari
titrâb egri bugri härflär (UK, 73/27).*

*Uç häftädän buyân vücudini lârzägä sâlib keçä kündüzning färkıgä / barmây
işläşgä mâcbur etgän fıkrı tuyguläri nihâyäsığä yetdi (UK, 77/12).*

gâh: kah, bazen, zaman zaman.

Sâmâdâ turnälär şâdâsi / gâhidâ âh çekib ötârlär (UK, 65/8).

Sâmâdâ bulutlär pâdâsi / gâhidâ yâş tökib ötârlär (UK, 65/10).

gâhâ: ara sıra, bazen.

*Tez âsân mäsâ kılib işläş degäni keyin u birdän / ciddiylâşdidâ sekin qoşib qoydi
gâhâ oylâb yillâb (UK, 64/6).*

*Hilâlâ uning yüzläri lâvillâb turgänini sezdi käftini târtib âlmädi / gâhâ sûtdek
âydin keçäläri hävli ortäsidedägi (UK, 72/26).*

gäl: sefer, defa.

*Hikâyälärni häm oqıgän här gäl yängi qoşıq eşitgändây / rähät kılib häyâcânlanib
oqıgän edi (UK, 61/5).*

*Här gäl samolyotgä çıķışim bilän şuni oylâyman / u bir nâfäs oylänib turdidâ
sorädi käyoqqa bärämiz (UK, 70/9).*

galäti: garip.

*Mänâ şu galäti bälâ qalgän edi / mäktäbni bitiriş keçäsidâ Bahtiyâr degän bälâ
(UK, 71/29).*

gäp: söz, laf, söylev, nutuk, konuşma; cümle.

*Yahşı u Märätning keçägi gäplärini esläb şirin cilmäydi / heç tüşünälmâyman bu
bäläni (UK, 75/1).*

*Nimâ iş dedi Hilâlâ umidsiz âhängdâ / u negädir Zämiräning gäplärini eslädi
(UK, 77/4).*

*Gäplärini Hilälädän eşitib häyrân boldi / ahır u âdämlärgä oşşâb başäng
kiyinişni ziyâfätlärgä (UK, 82/13).*

Kitáb yázäsizlär hämmä sizläрни maqtäydi / ilhâmning özi nimä dedi Mârät uning gäpini bölüb (UK,63/26).

Hilälä yelkälärini uçirib qoydi / änhârni yahşi köräsizku u Mârätning gäpini (UK,70/12).

Sirlirâk gäp kütär edi / şu yerni cüdä yahşi körämän dedi Mârät oyçän (UK,64/15).

Mârät köpdän büyän şu gäplärni oyläb yürärdi / mänä yänä bir misäl (UK,79/29).

Hämmäsi mävhüm gäp dedi Mârät külgidän näfäsi qaytib / ilhâm hämmädä häm bolädi ilhâm (UK,64/3).

Degän gäp yälgän / bilmädim Hilälä biläginini uning käftidän (UK,68/21).

Qattıq kisgäniçä häyəcändän äväzi titrüb ilticâ kıldi / Hilälä qoying nimä kerägi bär şu gäplärning (UK,71/24).

Oşä kitäbdägi gäplärgä işändigizmi ahır / Hilälä yuvâş bâş silkädi (UK,63/19).

Endi bâyägi gäplärdän zerikâ başlädi u Mârätdän / başqaçärâk özi häm mänäsini tüşinib yetmägän (UK,64/13).

Täldi u hikâyädä erni häm hâtinni häm himâyä kılmägän / fakat şiärlärdä yäzilgän gäplär püç ekänini häyât (UK,68/16).

Siz yahşi älicänâb ädämsiz / Mârät gäpning dävvâmını kütib indämây otiräverdi (UK,78/28).

gäp aç- laf açmak, (bir şeyden) söz etmek.

Zämirä kirib qälär huddi Hiläläning könglidäginini / bilib turgändäy Mârät Äzizävdän gäp açär här säfär (UK,61/14).

gäpir- konuşmak, söylemek.

Hilälä uning közidägi äyyâr täbässumni körüb ätäyläb / bepärvâ gäpirdi (UK,60/22).

Sezib yänäyäm hâtircämräk gäpirdi / keyin uzâqläşib ketgänmiz (UK,71/15).

Bölmägän gäp / Mârät qolını şarttä tüşirdidä sävuqqınä gäpirdi (UK,79/16).

U väzirni tänimäs ämmâ yâş icädkärlärni yahşi / körişini köp eşitgän edi hâtircäm gäpirişim (UK,58/14).

Özim Hilälä yälgän gäpirgänidän uyälib yüzünü / ögirdidä sekin sekin yürüb ketdi men hämmä (UK,63/9).

Hilälä uning ezilib gäpiryätgänini körüb açındı / dünyädä yämänlär köpdä qoying oylämäng (UK,66/11).

Niməsi yoqmädi dedi Märät imkân bəriçä / sâvuqqân gäpirişgä urinib keyin sekin Hiläläni (UK,68/6).

Dedi u iläci bəriçä hâtircäm gäpirişgä urinib hä / yahşi körgänmän (UK,71/11).

gäpirişgä urin- konuşmaya çalışmak.

Hâtircäm gäpirişgä urinib on beş künlärdän keyin / kelädilär (UK,62/3).

gäpläş- sohbet etmek; konuşmak.

Tüşünsängizçi ahır bir kız bilän gäpläşdik / biräv yärdäm soräb turgänidä täşläb ketälmäysizkü (UK,81/5).

Stol yänigä otirib yazäverädidä şundäy dediyu / kızning özi bilän gäpläşgisi kelib turgänini sezib (UK,62/18).

Şu künlär dövämüdä Hilälä bilän häm dürüstrâk / gäpläşmägänini kız undän kaçandır negädir rāncib (UK,77/20).

Märät başi bilän şongib ketdi hätlärini közdän keçirdi / yaş qalämkaşlär bilän gäpläşdi (UK,77/26).

ğaşi kel- öfkelenmek, kızmak, sinirlenmek.

Häzir yänäğaşi kelä başlädi / Hat yazsä yazäversin dedi atäyläb bepärvä ahängdä mengä nimä (UK,75/13).

ğaşlik: sıkıntı, huzursuzluk.

Uning könglini dāim tärk etmäydiğän bir gāşlik öz / yazgänläridän kaniqmäslik tuygusi yänä kemirä başlädi (UK,68/31).

Hilälä hikāyāni oқıdiyu könglidä ağır gāşlik uygāndi / şu küni u keçgäçä қandäy işlägänini bilmädi (UK,75/25).

Yāmğır yağyātğän ekän Märätning könglidägi gāşlik kuçäyib ketdi / Hilälä häfä bolädidä (UK,78/15).

Märät tüşündi / könglini kemiryātğän gāşlik başini sirқırätib yubardı (UK,79/10).

ğazäb: öfke, kızgınlık, hiddet, gazap.

Özingizdän başқа heç kimni oylāmäy қoyä қāling / Märät uning közläridä gāzäb bārligini қorib köngli āgridi (UK,82/10).

gäzetä: gazete.

Mäktäb bālälärini dälägä häydäb işlätädigän kālһāz / räisni räyän gäzetäsidadä tänқıd қılgän ekän işdän (UK,66/8).

Қақılgän һänägä ötdi titrāқ қolläri bilän қirāқni / yoқdiyu üstigä gazeta toşälğän cäcci stol қarşisigä (UK,73/10).

U sumkasini titkilab buklâglik gazeta çikardi / yâzuvcining kanâkâ âdâmligini yâzgânidân bilsâ bolâdi (UK,75/17).

Hilâlâ gazetani bepârvâ kôlgâ âldi / bu universitetning kôp tirajlik gazetasi edi (UK,75/19).

Hilâlâ gazetani bepârvâ kôlgâ âldi / bu universitetning kôp tirajlik gazetasi edi (UK,75/20).

gicin- sinirlenerek, öfkelenerek, kızarak söylenmek.

Kaçândân buyân sen yângi âdâm bolib kâldıng deb oylâdi Mârât gicinib /duç kelgân âdâmgâ kuçâgını açış yângiligü nâmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/25).

gıyıklâ- vızıldamak.

Eşik gıyıklâb açilgânidân keyinginâ Mârât / tâng yârışib kâlgânini bildi u hâmân kâgâzdân bâş (UK,73/31).

gödäk: bebek.

Emäs gödâkdek sâddâ bolib kâlgân edi (UK,66/31).

goşäk: telefon, ahizeli telefonun konuşma için kullanılan makinesi.

Goşäk uzâk vaqt cimib kâldıdâ yığı âvâzi eşitildi / Mârât häyrân bolib câyigâ otirib kâldı (UK,78/3).

Mârât goşäkni koydidâ çirâkni yoqdi / Hilâlâ kütib kâlâdigân boldidâ deb oylâdi kôngli gaş bolib (UK,78/11).

goşäkni kötâr- telefonu açmak, cevap vermek.

Kadârkân bâşka kôli bilân goşäkni kötârdi (UK,77/31).

gözällik: güzellik.

Özining gözälligini pâykasâ âklini işlâtmây koyâdikü / Hilâlâ kızârib bozârib târtmâdân kitâbçâsini âldi (UK,62/11).

Ehtiyât bol yâzuvcining muhlisi kôp bolâdi deb koyâr edi / Hilâlâ pârvâ kılmâdi u yâzuvcilâr gözällikni (UK,61/16).

gül: çiçek, gül.

Äksi silkinib turârdi kayerdâdir tramvaylârning / hârgün nâlâsi eşitilâdi küz hävâsidâ keç açilgân güllârning (UK,63/2).

güldâr: çiçekli, çiçek desenli.

Kabulhânâ eşigidân yukârigaçâ güldâr pâyândâz / töşâlgân edi hânâning ikki çetidâ katâr katâr stullâr (UK,58/17).

Çirâyli kız ekân deb oylâdi Mârât güldâr pâyândâzdân / ävâylâb yürüb bârârkân nimägâdir kabulhânâdâ (UK,59/5).

gülşän: gülşen, gül bahçesi.

Hilälä sâddâlik bilän yelkäsini uçirib qoydi / bilmäsäm İlham pärisi ilham gülşäni
(UK,63/28).

hä: konuşmada "evet, doğru" anlamında kullanılan ve onaylamayı belirten sözcük.

Qalbining eng çuqur cäyidägi häm älämli häm säginç / tuygu yänä tuğyân urdi hä
u yahşi körgän edi söngän (UK,71/6).

Dedi u iläci bâriçä hâtircäm gäpirişgä urinib hä / yahşi körgänmän (UK,71/11).

Hä küz keldi dedi Märät Puşkin äytgän mäyüs / oyçän fäsl (UK,64/21).

hää: ah, şaşkınlık ifadesi.

Zämirä särgiş kâşlärini uçirib küldi / hää yazuvçi äkängiz tâpib bersin
(UK,74/26).

hädikli: korkutucu, endişeli.

Tunlärim uyqusuz vä serğaş / hädikli tüşläрни körärmän (UK,65/20).

häfä bol- üzölmek, üzgün olmak.

Yamğır yağyâtgän ekän Märätning könglidägi gâşlik kuçäyib ketdi / Hilälä häfä
bolädidä (UK,78/16).

Stul suyänçigigä täşlärkän negä häfä bolyäpsiz / kız ungä bir qaräb qoydiyü yänä
közläridä yaş kalkidi (UK,78/23).

häftä: hafta.

Uç häftädän buyân vucudini lärzägä sälib keçä kündüzning färqigä / barmäy
işläşgä mäcbur etgän fikru tuyğuläri nihâyäsigä yetdi (UK,77/11).

hählä- istemek.

Sezib hähläsängiz bugünäk tüşüntirişgä / häräkät qilämän keçkurun säät ältidä
änhâr köprigi (UK,62/25).

Hilälä bundäy cävâbni kutmägän edi / u Märätning yälinişini hählärdi (UK,82/2).

häküdä hakkında.

Märät bir zum oygä tâldi / bopti dedi nihâyät faqat külmäysiz küz häküdä
(UK,65/4).

häl qıl- halletmek, çözmek.

Buni men häl qılalmäymän / ädämlär okımäy yilläb dökängä çäng bäsib yätädigän
(UK,58/9).

häli: 1.hälâ, henüz.

Vây häli üylänmägänkü Zämirä bilägänlik qilib / uning qolidägi kitâbni körsätди
şu kitâbdä (UK,60/17).

Tirsägi bilän täyänib turgän Zämüräni körüb kuvänib ketdi / Qâbil Qâdirâviç häli işgä kelmägän qâbulhânä (UK,74/14).

2.az önce, biraz önce.

Märät tağın sinuq cilmäydi / yämân âdäm siz häli yazuvçilärgä mäzzä kitâbini (UK,66/14).

hâlis: tarafsız, temiz, vicdanlı.

Boyâqläri köp ekänini yazgän edi / yazuvçi hâlis bolışı keräk Hilälä dedi u (UK,68/18).

hâliyäm: hâlen.

Ötädi deyişädi siz häm şer yazgänmisiz / Yazgänmân hâliyäm yazämân özüm uçün (UK,64/26).

hâlka: halka, daire şeklinde olan şey.

Qandäydir nâtäniş äyäl âvâzi uni sorädi / men eşityäpmân dedi Märät âhırđi tugmäni hâlkädän ötkäzärkän (UK,78/2).

hâlkâb: su birikimi, toplanmış su.

U keskin burildidä çirâq nuridä yältiräb yätgän hâlkâb üstidän säkräb ötdi / nârirâkka bärrib kayrilib qarädi (UK,82/29).

Hilälä hâlkâb äldidä başını küyi sâlib turärdi (UK,82/31).

hämân: hemen, anında, hâlâ, hâlen

Şäd edi / äytdimku dedi Hilälä hämân cilmäyib (UK,68/10).

Ätläs köylägi lâvilläb yänärdi / mümkünmi dedi Märät hämân eşik tütqiçini koyib yubärmäy (UK,58/24).

Qalgän sepkildâr yüzi hämân lâvilläb yänär edi / Märät Äzizâv şudä kursimizdä uçräşuv bolgänidä (UK,60/9).

Ärgamçi sekinläy başlädi Hilälä Märätning özigä / hämân tikilib turgänini bilär ämmâ yıqilib ketişdän (UK,69/30).

Turtib çıkkän bir çâl hässäsining uçı bilän äriqçägä / tolib qalgän hazänlärinini titkiläb turärdi Märät hämân (UK,72/8).

Eşik gıyqulläb açilgänidän keyinginä Märät / täng yarışib qalgänini bildi u hämân kâgâzdän baş (UK,73/32).

Qalgänini tüş kâbi gırä şirä eslädi väzir qabuligä / hämân kirmägänini tahririyätning birântä işini (UK,77/22).

Qız içkäriğä kirişgä qorqqandek hämân ästänädä turärdi / otiring dedi Märät divanni körsätib (UK,78/17).

*Yamgır hāmān şivälāb yāğār Mārāt endi plaş lāy / bolgānini uni Hilālāgā
kiygāzib bolmāsligini oylāb kıynālārdi (UK,81/23).*

*Bolmāsā mendān keçā kālīng / Mārāt hāmān bāşini kıyī sālīb turār asfalt
(UK,82/4).*

*Āyting dedi Hilālā hāmān lāblāri titrāb / Közlāridā sāvuk ot yāltırāb ketdi
(UK,82/19).*

*Bāsgānçā sekin sekin yürīb ketdi / hāmān yamgır sāvālār darahtlārning
sārgāygān (UK,83/10).*

hāmmā: 1.bütün, tüm.

*Özim Hilālā yālgān gāpirgānidān uyālib yüzini / ögirdidā sekin sekin yürīb ketdi
men hāmmā (UK,63/10).*

*Hilālā keçādān beri oylāb yürgān sāvālini eslādi / hāmmā yāzūvçilār āvvāl şer
yāzīb keyin hikāyāgā (UK,64/24).*

2.herkes.

*Kitāb yāzāsizlār hāmmā sizlārni maqtāydi / ilhāmning özi nimā dedi Mārāt uning
gāpini bölīb (UK,63/25).*

*Nārsā yāzāmān deb hāmmādān keçā kālīng / Hilālā endi yıglāmās āvāzidā
temirdek kıtiyāt bār edi (UK,81/27).*

*Hāmmāsi māvhum gāp dedi Mārāt külgidān nāfāsi kıytib / ilhām hāmmādā hām
bolādi ilhām (UK,64/4).*

*Oylāydi hāttā siz āytāyātgān yāmānlārni hām tüşünışgā / hārākāt kılādi ahır
tuğılānidā hāmmā hām pāk bolādiku (UK,66/18).*

3.hepsini, tümünü.

Hilālā tüşünmādi / hāmmāsini içingizdān tokīb çıkārāsizmi bolmāsā (UK,63/16).

*Hāmmāsi māvhum gāp dedi Mārāt külgidān nāfāsi kıytib / ilhām hāmmādā hām
bolādi ilhām (UK,64/3).*

hāmrah: yoldaş, yol arkadaş.

*Kāftini ālib yüzigā bāsdī / Hilālā mengā hāmrah kerāk kōmākçi kerāk dedi
(UK,72/22).*

*Mengā dost kerāk degāndim hāmrah kerāk degāndim / yok āytsāngizçi icādingiz
uçūn mendān keçā kālīng (UK,82/7).*

hānā: hane, oda.

*Eşikka imā kılib tāniysānmi / Vuy tānimādingmi Zāmirā hānā ortāsidadā turīb
(UK,60/8).*

*Karavotdän säkräb turdidä қоşni һанәгә күз / һавәsidä muzdäy bolib қалған
пәstäk шiftigә қәғәз (UK,73/7).*

*Қәқилған һанәгә өtdi titraq қolläri bilän қирақни / yoқdiyu üstigә gazeta toşälğan
cäcci stol қарşisigә (UK,73/9).*

*Қабулһәнә ешиgidän yukârigäçä güldâr pâyändâz / töşälğan edi һәнәning ikki
çetidä қатâr қатâr stullär (UK,58/18).*

*Men һәм Märat şarttä burilidä pâyändâz / böyläb şähdäm şähdäm yürib ketdi
һәнә ortäsigә (UK,59/30).*

Bâr һәнәnggә çık / Zämira қарsäk çälib külib yubardı (UK,60/29).

һәр: her.

*Zämira kirib қалär һuddi Hiläläning könglidägini / bilib turgändäy Märat
Äzizävdän gäp açär һәр säfär (UK,61/14).*

Һәр säһär turärmän vä yäkkäş / özimdän ähistä sorärmän (UK,65/21).

*Һәр гäl samolyotgә çıkışim bilän şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidä
sorädi қәyoққа bärämiz (UK,70/9).*

*Hikäyälärni һәм oқıgän һәр гäl yängi қоşıқ eşitgändäy / rähät қilib һәyәcänlänib
oқıgän edi (UK,61/5).*

*Ärgamçining yän tärafidägi yoğän simläрни mähkäm uşläb / älgän yürägi gupilläb
urärdi һәр säfär қәyoққа (UK,69/4).*

һәр bir: her bir.

*Bilän Märatning қалbigә kirib keldi Märat ulärning / çehrasidägi һәр bir tükigäçä
könglidägi һәр bir niyätigäçä (UK,73/24).*

*bilän Märatning қалbigә kirib keldi Märat ulärning / çehrasidägi һәр bir tükigäçä
könglidägi һәр bir niyätigäçä (UK,73/24).*

һәр һäldä: herhalde.

*Boşätdi һәр һäldä siz yigit tämänini älgänsiz / kättä kättä äynälärdän nur säçilib
turgän tramvay (UK,68/23).*

һәр säfär: her sefer, her defa.

*Siz һәр säfär yıgläb yäzävermäng dedi Märat uning sävâlini eşitmägändek / endi
siz қәңçә yälinib yäzsängiz u şunçä uzäkläşib ketäverädi (UK,80/5).*

һәрäкät: hareket.

*Ketdi näriräkdä bärib tohtädidä ulär tämängä қарäb қoydi / Märat қızning
һәрäкätläрини күzätä başlädi (UK,70/22).*

һәрäкät kıl- çabalamak, çaba göstermek.

*Yoq keyin keyin kōnikib qāldi hāzir hām kitābgā / qarāmāslikkā hārākāt qilib
yānbāşidāgi eşikkā imā kıldi (UK,59/12).*

*Oylāydi hāttā siz āytāyātgan yāmānlārni hām tūşūnişgā / hārākāt qilādi ahır
tuğilgānidā hāmmā hām pāk bolādiku (UK,66/18).*

*Sezib hāhlāsāngiz bugūnāk tūşūntirişgā / hārākāt qilāmān keçkurun sāt āltidā
ānhār köprigi (UK,62/26).*

*Etlārni şāmāldā kōtārilib ketmāsligi uçūn engāşib / ālişgā hārākāt qilārdi
(UK,69/10).*

*Hārākāt kıldi bahtli boling Hilālā / Hilālā u tāmāngā sālginā egilgāndek işānçsiz
bir qādām koygāndek boldi (UK,83/5).*

*Negādir unutişigā hārākāt qilgānini eslāb cilmāydi / bu hām bir kāsbdā Hilālā
(UK,62/21).*

Hilālā ungā qarāmāslikkā hārākāt qilib yānā yālındi / tūşāylik (UK,69/27).

*Qılışni çukur his etdi / Hilālā dedi kızning közlārigā qarāmāslikkā hārākāt qilib
(UK,82/24).*

hārf: harf.

*Mārāt şārşārādek āqib kelāyātgan fikr tuygulārini / tōkib sālā bāşlādi qollāri
titrāb egri bugri hārflār (UK,73/28).*

hārgūn: yorgun, bitkin.

*Āksi silkinib turārdi qayerdādir tramvaylārning / hārgūn nālāsi eşitilādi küz
hāvāsidadā keç āçilgān güllārning (UK,63/2).*

hārrāk: sandalye, tabure, bank.

*Ulārning hārrāki bānd edi bir cuvān kolyaskadāgi / bālākāyni tebrātib otirārdi
izlāy izlāy bir āyāğı (UK,70/15).*

*Şundāq suvgā bātib turgān hārrāk tāpişdi otirişlāri / bilān Mārāt yānā suvgā
tikilib qāldi (UK,70/17).*

hāssā: baston.

*Turtib çıqqan bir çāl hāssāsining uçi bilān āriqçāgā / tolib qālgān hāzānlārini
titkilāb turārdi Mārāt hāmān (UK,72/7).*

hat: mektup.

*Bāşqa māvzugā otdi keçā universitetdā birgā oqıgān / ortāgūmdān hat āldim
kışlāqdā oqıtuvçilik qilādi (UK,66/6).*

*Institutimizdā uçrāşuv bolgānidān keyin hām bir kız Mārāt Āzizāvgā hat
yāzāverib esi ketgān edi (UK,75/9).*

Hâzir yänä gäşi kelä başlädi / Hat yâzsä yâzâversin dedi ätäyläb bepärvä ähängdä mengä nimä (UK,75/14).

Märät başi bilän şongib ketdi hâtlärini közdän keçirdi / yâş qalâmkâşlär bilän gäpläşdi (UK,77/25).

Nimä kılây bölmäsä dedi kız ökinç ähängdä / ertägä uning hâtlärini âlib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/8)

Hat yâzyâptimi dedi u hâtircäm ähängdä / ergä tegib ketäver debdi kız uf târtıdı (UK,79/33).

hätâ: hata, yanlış.

Bâr sevgilisi bilän uçrâşgandır âdâm ümri pâyânigä / yetib kâlgänini pâyqay başläsâ kılğän hâtälärini köp esläydikü (UK,72/18).

hâtin: kadın, bayan, hatun, hanımefendi; zevce, eş, karı.

Şungä oşşâş vâkeä täsvirlängän edi lekin siz undä / hâtinni emäs erni himâyä kılğänsiz u cilmäyib Märätgä (UK,67/22).

Siz erni himâyä kılıb hâtinini kâralägänsiz er hâtinni öz / hükmigä boysundurişgä nimä häqqi bâr kışlâk ernal (UK,68/11).

Tâldi u hikâyädä erni häm hâtinni häm himâyä kılmägän / faqat şîârlärdä yâzilgän gäplär püç ekänini häyât (UK,68/15).

Kışlâk kâp kârä bolsä nâhât oşâ hâtining öz izzät näfsini / himâyä kılışgä urinâyâtgännini tüşünädigän (UK,67/15).

Vätäni bolsä şähär hâtining vätäni emäsmi / Märät başini kuyi sâlgänçä bârärkän çukur häyâlgä (UK,68/13).

Siz erni himâyä kılıb hâtinini kâralägänsiz er hâtinni öz / hükmigä boysundurişgä nimä häqqi bâr kışlâk ernal (UK,68/11).

Keçä sen bilän körışgän bugün başqasi bilän uçrâşädi / yâzuvçining hâtini bittä bolmäydi (UK,75/8).

hâtircäm: rahat, sakin.

U väzirni tänimäs ämmâ yâş icâdkârlärni yahşi / körışini köp eşitgän edi hâtircäm gäpirişim (UK,58/14).

Hâtircäm gäpirişgä urinib on beş künlärdän keyin / kelädilär (UK,62/3).

Dedi u ilâci bâriçä hâtircäm gäpirişgä urinib hä / yahşi körgänmän (UK,71/11).

Hat yâzyâptimi dedi u hâtircäm ähängdä / ergä tegib ketäver debdi kız uf târtıdı (UK,79/33).

Häyr dedi ävâzi titrâb mendân râncimäng / u oħırđı sözlärini ilâci bâriçä hâtircäm äytişgä (UK,83/4).

Sezib yänâyäm hâtircämraķ gäpirdi / keyin uzâķläşib ketgänmiz (UK,71/15).

hävâ: hava.

Boş edi täşķaridä hävâ bulut bolgäni uçün âķiş / ķandillär ertäläbdän yoķıb koyilibdi Zämira uning (UK,74/15).

Äksi silkinib turärđi ķayerdädir tramvaylärning / hârgın näläsi eşitilädi küz häväsidadä keç açılğän güllärning (UK,63/2).

Karavotdän säkrâb turdidä ķoşni hânägä küz / häväsidadä muzdây bolib ķalgän pästâķ şiftigä ķâgâz (UK,73/8).

hävli: avlu, evin arazisi.

Hilälä uning yüzläri lävillâb turgänini sezdi ķäftini târtib älmädi / Gâhâ sütdek äydin keçäläri hävli ortäsidadä (UK,72/26).

hâyâcân: heyecan.

Bu özining kitâbçäsi universitetni bitiriyâtğän yili çıķķan ķıssäsi edi / ilgäriläri u birävning ķolidä körüb ķälsä hâyâcândän yürägi gürsillâb ketärđi (UK,59/10).

Yürägi ilıķ hâyâcândän tipirçilâb ketdi oşâ birinçi / märtä körgänidän buyân bu kızni köp oylägänini ämmâ (UK,62/19).

Ķattıķ ķisğäniçä hâyâcândän ävâzi titrâb ilticâ ķildi / Hilälä koying nimä kerägi bâr şu gäplärning (UK,71/23).

Hâyâcândänmi ķuvâncdänmi kısilib ketgän közlärini / körär edi ärgamçi pästläyâtğänidä esä köylägining (UK,69/7).

Märätning terlägän sâçläri peşânäsigä tekkänini sezib / hâyâcân bilän ähistä şivirlädi (UK,69/22).

Hâyâcân bilän bázän özimgä özim şunçälik ħunuk / äciz körinib ketämänki (UK,72/23).

hâyâcânlan- heyecanlanmak.

Hikâyälärni hâmi oķğän hâr gäl yängi ķoşıķ eşitğändây / râhât ķilib hâyâcânlanib oķğän edi (UK,61/6).

hâyâcânlanib ket- heyecanlanmak, heyecan içinde olmak.

Körgän vâķeälärdän yänä hâyâcânlanib ketdi / izning bir lâhzälik ķuvânc hikâyängizdä hâmi (UK,67/19).

hayâl: 1.akıl

*Tikilib şu ändäyok hayâligä yänä oşâ fikr keldi / çirâyli kız kim bilsin äkli
kanakaykin köpinçâ kızlâr (UK,62/9).*

hayâl: 2. hayal, düşünce.

*Köz üzmây duşânbädä häm qabul bâr edi ku / çârşânbä degän kün Hilâlâning
hayâlidä heç kaçân (UK,61/10).*

*Âläm hayâlidä tunläri uykusiz kezib çıkar ämmâ ungä / kirâlmây äzâb çekär edi
bu icâd âlämi edi (UK,73/13).*

hayâlçän: düşünceli.

*Yok dedi u oyçân âvâzdä keyin yänä hazânlârni / şitirlätib bâsib bârdidä oşâ
hayâlçän âlpâzdä dävâm (UK,67/8).*

hayâlgä tâl- hayale dalmak, düşünceye dalmak, dış dünyadan uzaklaşıp anıları ve gerçekleşmesini dilediği şeyleri düşünmek, düşlere dalmak.

*Tâldi u hikâyädä erni häm hâtinni häm himâyä kılmägän / faqat şıârlärdä yazılğan
gäplâr püç ekânini hayât (UK,68/15).*

hayât: 1.hayat biçimi, içinde yaşanan şartların bütünü, yaşantı:

Turmuşgä çikâdiyü dälâ hayâtining romantikasigä berilib (UK,67/29).

*Erining kişläğigä cönâb ketädi ämmâ / kişläk hayâtigä könikâlmây eridän häm
sevgisidän häm vâz keçib (UK,68/2).*

2. hayat, yaşam.

*Tâldi u hikâyädä erni häm hâtinni häm himâyä kılmägän / faqat şıârlärdä yazılğan
gäplâr püç ekânini hayât (UK,68/16).*

hayâtiy: hayati gerçek olaylar.

*Şähärgä kaytib kelädi oşâ päytlärdä tänkîdçilâr / hikâyäning hayâtiy äsâr ekânini
äytib maqtâşgän edi (UK,68/4).*

häydä- sürmek.

*Mäktâb bälälärini dälägä häydäb işlätädigän kâlğâz / räisni râyân gâzetäsidadä
tänkîd kılgän ekân işdän (UK,66/7).*

häydäl- kovulmak.

Häydälibdi Märät çukur horsindi älbättä äyb / faqat räisdä emäs (UK,66/9).

häyr: hoşça kal, güle güle.

Bekätgä kelib tohtädi / häyr dedi Hilälä Märätning qolini kısib (UK,68/26).

*Häyr dedi ävâzi titrâb mendän räncimäng / u oğırğı sözlärini ilâci bâriçâ
hâtircäm äytişgä (UK,83/3).*

Hayr Hilälä keskin burilidä sumkasini silkitgänçä / kölmäk suvlärni säçirätib çäpib ketdi (UK,81/1).

häyrân: şaşkın, şaşırılmış halde.

Qız bunisini heç oyläb körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrân pirpirätidi / negä işänmäydi (UK,80/3).

häyrân bol- şaşırmaq, hayret etmek.

Gäplärini Hilälädän eşitib häyrân boldi / ahır u ädämlärgä oşşab başäng kiyinişni ziyäfätlärgä (UK,82/13).

Hilälä muzdäy temir päncärägä käftini başgänçä / häyrân bolib suvgä qarädi (UK,66/26).

Göşäk uzak vaqt cimib qaldıdı yığı avazi eşitildi / Märat häyrân bolib çayigä otirib qaldı (UK,78/4).

häyrân käl- şaşırmaq, şaşkınlıqta olma durumu.

Başqa tāmāngä qaräb otirgänini körüb häyrân qaldı / on qadāmçä näridä qarāngı burçäkdä yelkäläri (UK,72/5).

häyrân qaräb käl- şaşkınlıqla, hayretle bakmaq; bir şeye şaşıraraq bakmaktır.

Qoygän Märatgä häyrân qaräb qaldı / anängiz barmilär dedi Märat bir az yumşaq ahängdä (UK,79/19).

hazân: sonbahar yaprakları.

İngränär käsälmänd hazānlär / yad etib ötkinçi bähärin (UK,65/15).

Körinib turär Hilälä hazān şitirlägän bağlar aräsidadä / yürüb bäräyätgändek edi (UK,65/27).

Yäpräkläri çıräklär nuridä hırä yiltillär edi / ällakayoqdä hazān tutäyätgän bolsä keräk aççık bir is (UK,83/12).

Bäländ kılıb turmäklägän edi / Märat yolkädä saçilib yätgän hazānlärni şitirlätib (UK,67/4).

Yok dedi u oyçän avazdä keyin yänä hazānlärni / şitirlätib bäsib bärdidä oşä häyälçän älpäzdä döväm (UK,67/7).

Turtib çıkkān bir çäl hässäsining uçı bilän äriqçägä / tolib qalgän hazānlärini titkiläb turärdi Märat hämān (UK,72/8).

Men häm bilälmäy kıynälyäpmändä bälki hazān / bolgän ümrini oyläyätgändir bälki şu yerdä birinçi (UK,72/15).

Yolkägä yapışib yätgän hazānni tüflisining uçı bilän ezgılar edi / men äytgändim dedi u sakin ahängdä (UK,82/5).

hâzil: şaka, espri.

Qız kalâmini stol üstigä qarş tüşlädi / hâzilni yâmân körâmân (UK,59/28).

*İlgäriläri Hilâlâ Zâmirâning hâzillärigä pârvâ kılmäsä häm / bärä bärä cähli
çıkädigän bolib kâlgändi (UK,75/11).*

hâzilläs- Şakalaşmak.

Koligä âldi hâzilläşyâpti deb oylâbmân / urüşdingmi (UK,60/13).

hâzir: şimdi; şu an.

*Yok keyin keyin könikib kâldi hâzir häm kitâbgä / qarâmäslikkâ hâräkät kılib
yânbâşidägi eşikkâ imâ kıldi (UK,59/11).*

*Yulduz şulâsidä özining häm nâticäsiz muhâbbâti täsvir / etilgändi hâzir oşâ
söngän yulduzning yânik şulâsi (UK,71/8).*

*Hâzir Mârât özini öpişini bilär edi endi uning / qarşisidägi yâzuvçı Mârât Äzizâv
emäs äddiy yigit Mârât (UK,71/27).*

*Öldirâmân deb yıglägän edi hâzir u Mârâtning häm / yâlvârîşini yıglägüdek
yâlvârîşini kutârđi (UK,72/1).*

*Hâzir yänâ gâşi kelâ başlädi / hat yâzsä yâzâversin dedi ätäylâb bepârvâ âhängdä
mengä nimä (UK,75/13).*

*Mârât tüşündi uç kün işgä kelmägänim uçün räncigän / ämmâ u pârvâ kılmädi
hâzir dâşnâm eştişdän (UK,76/2).*

*Mârât ertägä keling demâkçi boldiyü äytâlmädi köngli bolmädi / keling hâzir dedi
yänâ sâätgä qarâb ikkinçi kavâtdämân (UK,78/10).*

hâzirginä: demin, az önce.

Çıkıb ketdi /Kim u Zâmirâ dedi Hilâlâ hâzirginä yâpilgän (UK,60/6).

*Birântâ âdâm tâpilmäsä / Hilâlâ bir nâfäs cim bârdidä hâzirginä ekrändä
(UK,67/18).*

heç: hiç, olumsuz yargı cümlelerinde anlamı pekiştiren söz.

*Yahşi u Mârâtning keçägi gâplärini esläb şirin cilmâydi / heç tüşünâlmâymän bu
bâlâni (UK,75/2).*

*Qız bunisini heç oylâb körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrân pirpirätđi
negä işânmäydi (UK,80/3).*

heç kaçân: hiçbir zaman.

*Köz üzmây duşânbädä häm kabul bär edi ku / çârşânbä degän kün Hilâlâning
hayâlidä heç kaçân (UK,61/10).*

Şunçälik köp çarlı urmägän edi u täng ätişiyü keç kirişini / heç kaçân şunçälik
ärzıkıb kutmägändi ärä çärä (UK,61/12).

Ĥorsinib men heç kaçân birâvni kâräläb birâvni / äklämäymän turmuşdä faqat äk
faqat kârä boyâk bolädi (UK,68/19).

Şundäginä Märät bu kız uni heç kaçân tüşünä / älmäsligini özi oylägänidän körä
kättäräq etibâr täläb (UK,82/21).

heç kim: hiç kim, hiç kimse.

İstitutni bitirgunçä häm heç kim bilän yürmägänmisiz / Märät uning közläridä
katiy bir ifädä kördiyü (UK,71/3).

Bilän yâzä ketdi / endi uni heç kim heç nimä bu äziz älämdän suğurib älälmäydi
(UK,73/30).

Özingizdän başqa heç kimni oylämäy koyä kâling / Märät uning közläridä gâzâb
bârligini körib köngli äğridi (UK,82/9).

heç nimä: hiçbir şey.

Bilän yâzä ketdi / endi uni heç kim heç nimä bu äziz älämdän suğurib älälmäydi
(UK,73/30).

Kalbini nurlı tuyğulärgä töldirib yubäryäpti bu küy / tohtämägunçä u heç nimäni
tän älmäydi (UK,76/8).

hıçälät: utanç, çekingenlik.

Körgänmän / Men bolsäm Hilälä hıçälätdän kızärib kitâbçäni (UK,60/12).

hikâyä: hikâye, öykü.

Şähärgä kaytib kelädi Oşä päytlärdä tänkıdçilär / hikâyäning häyätiy äsär ekänini
äytib maqtäşgän edi (UK,68/4).

Hikâyälärni häm oqıgän här gäl yängi köşık eşitgändäy / rähät kılib häyəcänlänib
oqıgän edi (UK,61/5).

Hilälä keçädän beri oyläb yürgän sävâlini eslädi / Hämmä yâzüvçilär ävväl şer
yâzıb keyin hikâyägä (UK,64/24).

Nurlı täsmädäy silkinä silkinä yänä câyigä keldi / hikâyägä yahşi detal deb oylädi
Märät (UK,70/28).

Bir karasäng çällärgä oşşäydi bir karasäng yaş bälägä äylänib kälädi / yängi
hikâyägä kahrämân izläyätgändirdä (UK,75/4).

Körgän vâkeälärdän yänä häyəcänlänib ketdi / sizning bir lähzälik kuvânc
hikâyängizdä häm (UK,67/20).

Karab koydi osha hikayangiz menga yokmagan / Marat tohtab kaldi Hilala ham uch tort qadam yurib (UK,67/23).

Taldi u hikayada erni ham hatinni ham himaya qilmagan / fakat sharlarda yazilgan gaplar puch ekani hayat (UK,68/15).

Bu Maratning talabalik davrida yuzgan ortamiyana hikayasi edi / hikayada sevgisiga hyanat qilgan yigitning iztirablari tasvirlagan ekani (UK,75/24).

Uchinchi sahifada Maratning sahifada Maratning iztirab degan hikayasi basilibdi / Zamira chikib ketishi bilan Hilala hikayani shasilib oqiy boshladi (UK,75/21).

Bu Maratning talabalik davrida yuzgan ortamiyana hikayasi edi / hikayada sevgisiga hyanat qilgan yigitning iztirablari tasvirlagan ekani (UK,75/23).

Uchinchi sahifada Maratning sahifada Maratning iztirab degan hikayasi basilibdi / Zamira chikib ketishi bilan Hilala hikayani shasilib oqiy boshladi (UK,75/22).

Hilala hikayani oqidiyu konglidä ağır gashlik uygandı / su kuni u kecgacha kanday islaganini bilmadi (UK,75/25).

hikillab kal- sizlanmak, hıçkırmaq, (ağlarken) nefessiz kalmak.

Men sizni yahşi bilaman / kızning öpkasi tolib hikillab kaldi (UK,78/26).

himaya qil- koruması altına almak, esirgemek, korumak.

Sunga ohşaş vakeä tasvirlangan edi lekin siz undä / hatinni emäs erni himaya qilgansiz u cilmayib Maratga (UK,67/22).

Siz erni himaya qilib hatinini qaralagansiz er hatinni öz / hukmigä boysundurişgä nimä hakkı bar kışlak urning (UK,68/11).

Taldi u hikayada erni ham hatinni ham himaya qilmagan / fakat sharlarda yazilgan gaplar puch ekani hayat (UK,68/15).

hindiy: Hint, Hintlilere ait.

Kitab oqir zangari darparda tutilgan derazadan tüşaytgan / quyash nurida kızgiş hindiy romali kışka yengli (UK,58/22).

hirä: bulanık, mat, donuk.

Körinyatgan darahtlarning uchi alisda quyash batib ketgan ufkdä / yanib turgan şafak hirä bir tumänlik (UK,69/16).

Yapraqlari cıraklar nurida hirä yiltillar edi / allakayokda hazan tutaytgan bolsä keräk aççık bir is (UK,83/11).

his et- hissetmek, sezmek.

Hilalaning qadam tavuşlari tez uzaklaşib barardi / sundäginä u bu kızni sevib kalganini çukur his etdi (UK,81/20).

Қилишни чуқур his etdi / Hilälä dedi kızning közlärigä qarämäslikkâ häräkät қилиб (UK,82/23).

his kıl- hissetmek.

Sıgmäy tipirläb ketganini his қилäsiz қандäydir / sehirlі nätäniş älämgä kirib қälgändek boläsiz (UK,73/1).

his қилgim kel- hissetmek istemek.

Äväzdä nimägädir tinç yälgız his қилgim kelädi / özimni şähärning şävқınıdän bezib ketädi ädäm (UK,64/17).

Eslätib tegäcäklik қıldı tinç yälgız his қилgingiz / kelädi özingizni (UK,70/14).

hıyänät kıl- ihanet etmek.

Bu Märätning täläbälik дәvridä yäzgän ortämiyänä hikäyesi edi / hikäyädä sevgisigä hıyänät қилgän yigitning iztiräbläri täsvirlägän ekän (UK,75/24).

höl: ıslak.

Bir äzdän keyin eşik açilib ästänädä köhlikkinä kız korindi / plaşining yelkäläri қolidägi yämğırpöşi höl edi (UK,78/14).

Қaçing uyätsiz Hilälä plaşni siltäb täşlädi / uning höl yengi Märätning yüzigä şäpilläb urildi (UK,80/26).

höngräb yubâr- yüksek sesle ağlamak, feryat etmek.

Men дәrs täyyärlägäni uning yätäқhänäsigä bärrib turärdim / kız cimib қäldidä birdän höngräb yubardı (UK,79/6).

hop: tamam, peki.

Men väzir bolsäm uning iltimäsigä дәrräv hop / derdim çiräyli ä (UK,60/25).

Keyin dedi cilmäyib keyin äytämän hop / Hilälä trälleybusgä çıkıb ketdi (UK,77/7).

horsin- İç çekmek, üzüntüyle veya özlemle derin derin soluk alıp duygulanmak.

Häydälibdi Märät чуқur horsindi älbättä äyb / faқat räisdä emäs (UK,66/9).

Siz meni tänimäysiz nätäniş äväz yığı äräläş horsindi / siz bilän mäslähätli işim bär (UK,78/7).

Horsinib men heç kaçän birävni қарäläb birävni / äқlämäymän turmuşdä faқat äк faқat қарä boyâқ bolädi (UK,68/19).

huddi: aynı, tıpkı.

Zämirä kirib қälär huddi Hiläläning könglidäginі / bilib turgändäy Märät Äzizävdän gäp açär här säfär (UK,61/13).

Men Ferüzäni huddi özimgä ohşätдим / demek yälgän emäs ekändä (UK,63/21).

Äfişä äldidä turärdi huddi äkkuşgä oşşäydi / deb oyläydi u Hiläläning qolini kısırkän çindän häm (UK,76/13).

Huddi şu Märat ekänligini içki bir tuygu bilän sezdiyu / burilib qarädi yürägi tipirçiläb urib ketgänini (UK,61/23).

Yüzläri lävilläb yänäyätgänini päyqab beihtiyär cilmäydi / mümkünmi Märat huddi oşä kündägidek äk (UK,61/26).

Nähätki Märat huddi käsbdäşläri bilän / bähsläşäyätgändek kızişib ketdi nähätki bütün başli (UK,67/13).

hükm: hüküm, karar, emir.

Siz erni himäyä kılib hätinini qarälägänsiz er hätinni öz / hükmigä boysundurişgä nimä häkqi bär kışlak ernalı (UK,68/12).

hunuk: çirkin, hoş olmayan.

Häyəcän bilän bəzän özimgä özim şunçalik hunuk / äciz körinib ketämänki (UK,72/23).

huşqakçak: kıvançlı, mutlu, sevinçli.

Suyänib tohtäb qaldı/änä siz dedi bälälärçä huşqakçak ähängdä (UK,66/24).

iç: iç, iç taraf.

Ulär ärgamçi uçışardı kayıqçä bargän säyın / bäländrək kötarib tüşär Hilälä korkuv içidä (UK,69/2).

içidä äylänä başlädi Uning köz ongidä fakät Märatning / çehräsi qaldı (UK,69/17).

içi: akıl, gönül, irade gibi insanın manevi varlığını oluşturan şeylerden herhangi biri.

Hilälä tüşünmädi / Hämmäsini içingizdän toqıb çıkaräsizmi bolmäsä (UK,63/16).

içki: gönül, kalp, yürek, vicdan.

Huddi şu Märat ekänligini içki bir tuygu bilän sezdiyu / burilib qarädi yürägi tipirçiläb urib ketgänini (UK,61/23).

icäd: yeni bir şey icat etmek, çalışma.

Qolıqläb äldi u bu kızdän özi izläb yürögän fäzilätini / täpgänigä kuvänär Hilälä özining icädigä kıziqa başlägändän (UK,68/8).

Äläm hayälidä tunläri uykusiz kezib çıkar ämmâ ungä / kirälmäy äzâb çekär edi bu icâd älämi edi (UK,73/14).

Mengä dost keräk degändim hämrâh keräk degändim / yok äytsängizçi icâdingiz uçün mendän keçä qaling (UK,82/8).

icâdkâr: icat eden kimse.

U vâzirni tänimäs ämmâ yâş icâdkârlärni yahşi / körîşini köp eşitgän edi hâtircäm gäpirişim (UK,58/13).

icirgän- iğrenmek.

Biläsizmi şu çâl nimäni oyläyapti / Hilälä icirganib bâş çäykadi (UK,72/12).

ickäri: içeri, iç taraf.

Qız içkäriğä kirişgä korqkandek hämân âstânädä turärdi / otiring dedi Mârät divanni körsätib (UK,78/17).

ifädä: ifade.

İstitutni bitirgunçä häm heç kim bilän yürmägänmisiz / Mârät uning közläridä katiy bir ifädä kördiyü (UK,71/4).

ikki: iki.

Qabulhänä eşigidän yukârigäçä güldâr pâyändâz / töşälgän edi hânäning ikki çetidä qatâr qatâr stullär (UK,58/18).

Änäsî bir qolidä çâynaç bir qolidä qand kötärib / kirgänidä Mârät ikki bâbni bitirgän edi uning közläri (UK,74/10).

Şu tâpdä uning közläri kızärib ketgänini / rängi särgäyib läbining ikki çetidä çukur çukur (UK,76/26).

Men başqaçä yäşäy älmäymän bälki ikkimiz häm ädäşgändirmiz / Siz togri äytyäpsiz (UK,82/25).

ikkinçi: ikinci sıra sayısı.

Kitâblärni çıkarişädi deb oylädi Mârät ikkinçi / kavätgä väzirlikkä çıkıb bärärkän tağın qagâz yetişmäydi deyişädi (UK,58/11).

Mârät ertägä keling demâqçi boldiyü äytälmädi köngli bolmädi / Keling hâzir dedi yänä säätgä qaräb ikkinçi kavätdämän (UK,78/10).

ikkitä: iki tane.

Undän keyinçi / undän keyin yänä ikkitä kızni uçrät dim Mä rät küldi (UK,71/18).

ilâcım yok: çaresi yok, imkânı yok.

Başka ilâcım yok edi dedi Mä rät oyçän / ilâci yok deng (UK,81/29).

Başka ilâcım yok edi dedi Mä rät oyçän / ilâci yok deng (UK,81/30).

ilâci bâriçä: imkân kader, olduğu kadar, olabildiğince.

Dedi u ilâci bâriçä hâtircäm gäpirişgä urinib hä / yahşi körgänmän (UK,71/11).

Häyr dedi ävâzi titrâb mendän räncimäng / u oħur gi sözlärini ilâci bâriçä hâtircäm äytişgä (UK,83/4).

ilân: yılan.

Ämmâ Mä rät endi kayrilib qarämädi / ilânde k yältirâb yätgän yol kädän öz säyäsini (UK,83/8).

ilgäri: önce, evvel.

U birdän uç yil ilgäri jurnal dâ çıkkan hikâyäsini / eslädi İnstitutni bitirgän oħıtuvçi kız kursdâşigä (UK,67/27).

Bu özining kitâbçäsi universitetni bitiriyätgän yili çıkkan kıssäsi edi / ilgäriläri u birävning qolidä kör ib qalsä häyâcândän yürägi gürsillâb ketärdi (UK,59/10).

İlgäriläri Hilälä Zämiräning häzillärigä pävâ kılmäsä häm / bârä bârä cähli çıkädigän bolib qalgändi (UK,75/11).

ilhâm: ilham, ruhta meydana gelen ve yaratıcılığa iten coşku, içe doğma, esin.

Hilälä bär ibir tüşünmädi / siz yâzuvç ilärgä mäzzä dedi oylänib ilhâm kelgändä (UK,63/24).

Hilälä säddälik bilän yelkäsini uçirib qoydi / bilmäsäm İlhâm pärisi ilhâm gülşäni (UK,63/28).

Hilälä säddälik bilän yelkäsini uçirib qoydi / bilmäsäm İlhâm pärisi ilhâm gülşäni (UK,63/28).

Hämmäsi mävhüm gäp dedi Mä rät külgidän näfäsi qaytib / ilhâm hämmädä häm bolädi ilhâm (UK,64/4).

Hämməsi məvhüm gəp dedi Mərət külgidən nəfəsi qayıb / ilhâm həmmədə həm bolədi ilhâm (UK,64/4).

Kitâb yâzəsizlər həmmə sizləni maqtäydi / ilhâmning özi nimä dedi Mərət uning gəpini bölüb (UK,63/26).

ılık: ılık, soğuk ve sıcak arası.

Yürəgi ilq həyəcândən tipirçiləb ketdi oşə birinçi / märtä körgänidən buyân bu kızni köp oylägänini ämmä (uk,62/19).

Hilälä yürəgidä ilq tuygölär uyğänib mərätgä / mehr bilän qarəb qaldı endi u bəyägidek oçän vəzmin (uk,66/29).

ilticâ kıl- yalvarmaq, yalvarış.

Qattıq kişgäniçä həyəcândən ävazi titrəb ilticâ kıldı / Hilälä qoying nimä kerägi bär şu gəplärning (UK,71/23).

iltimäs: birine herhangi bir konuda öncelik ve ayrıcalık tanıma; rica etme, lütfen.

Men vəzir bolsäm uning iltimäsigä dərəräv hōp / derdim çiräyli ä (UK,60/25).

iltimäs kıl- rica etmek, ricada bulunmak, dilekte bulunmak.

Keçgä yakın Hilälägä köngüräk kılıb körüşşni iltimäs kıldı / u endi plaşni kiyib çıkıb ketäyätgän edi köngüräk ciringləb qaldı (UK,77/27).

imâ kıl- işaret etmek, ima etmek.

Yoq keyin keyin könikib qaldı hazır həm kitâbgä / qarämäslikkə hərəkät kılıb yänbäşidägi eşikkä imâ kıldı (UK,59/12).

Eşikka imâ kılıb täniysänmi / vuy tänimädینگmi Zämirä hânä ortäsüdä turib (UK,60/7).

imkân bəriçä: imkân kader, olabildiğince.

Niməsi yoqmädi dedi Mərət imkân bəriçä / sāvukqân gəpirişgä urinib keyin sekin Hiläläni (UK,68/5).

incık: alıngan, çekingen, sinirli; kararsız.

Öcär incık bolib qalışini bilgäni uçün şärpäläy / silcib çıkıb ketdi (UK,74/7).

indä- seslenmek, ses çıkarmak.

Şu sizning kitåbingizmi / Måråt indåmäy baş silkidi (UK,62/14).

Yåzgånläringiz yålgån ekåndå / Måråt ånçåginå indåmäy bårdidå sorådi (UK,63/18).

Siz yahşi ålicånåb ådåmsiz / Måråt gånning dävåmini kütib indåmäy otiråverdi (UK,78/28).

Çåliştirib tizzåsigå kåftini koygånçå indåmäy / otirår suvgå tikilib nimånidir öylår edi Hilålå (UK,64/11).

ingiçkå: ince, zayıf.

Ånä ånä süzib yüribsiz dedi Måråt suv yüzidå / kålkib turgån ingiçkå åyni kõrsåtib oşå sizensidå (UK,66/28).

Kutgån ådåmi kelmåbdi deb oylådi u kız uç tört kådåm / u yok bu yokka bårib keldidå tuflisining ingiçkå uçi (UK,70/24).

ingrån- içine çeke çeke åglamak, inlemek.

İngrånår kåsålmånd hazånlar / yåd etib ötkinçi bårhårin (UK,65/15).

institut: enstitü.

U birdån uç yil ilgåri jurnaldå çıkkån hikåyesini / eslådi İnstitutni bitirgån oåıtuvçi kız kursdåşigå (UK,67/28).

İnstitutni bitirgunçå hån heç kim bilån yürmågånmisiz / Måråt uning kõzlåridå katiy bir ifådå kõrdiyü (UK,71/3).

İnstitutimizdå uçråşuv bolgånidån keyin hån bir kız Måråt Åzizåvgå hat / yåzåverib esi ketgån edi (UK,75/9).

iş: 1.iş, görev.

Kılmågånini endi oylåy başlådi / tåhririyåtdå çindån hån iş tåplånib kålgån ekån (UK,77/24).

Kålgånini tüş kåbi gırå şirå eslådi våzir kåbuligå / hånån kirmågånini tåhririyåtning biråntå işini (UK,77/22).

Måktåb bålålarini dålågå håydåb işlåtådigån kålhåz / råisni råyån gåzetåsidå tånqid kılğån ekån işdån (UK,66/8).

Tirsägi bilän täyänib turgän Zämüräni körüb kuvänib ketdi / Qâbil Qâdirâviç hâli işgä kelmägän qâbulhânä (UK,74/14).

Märät tüşündi uç kün işgä kelmägänim uçün râncigän / Ämmâ u pârva qılmädi hâzir dâşnâm eştişdän (UK,76/1).

2. iş, sorun, konu, mesele, maslahat:

Siz meni tänimäysiz nâtäniş âvâz yığı ärälâş horsindi / siz bilän mäslähätli işim bâr (UK,78/8).

Nimä iş dedi Hilâlâ umidsiz âhängdä / u negädir Zämüräning gäplärini eslädi (UK,77/3).

Özini yâzgändä u dâim özining başidän ötgänlärni / yâzädi Zämürä bir näfäs hayâl sürüb turdidä sorädi kimdä işi bâr ekän (UK,60/20).

3.şalışma, faaliyet, yapılan şey, davranış.

Fikri çälğib ketişdän qorqardi / işim bâr dedi u yängi nârsä yâzyäpmän degisi kelmädi (UK,76/32).

Qıynâlib bitirälmäy yürğän işingizni bir kündä / bęcärib qoyäsiz şunaqa işläysizki özingiz häm rähät qıläsiz (UK,64/7).

isi: koku, kokusu.

Ötkir nâzik isi kezädi / söngän yulduz şuläsidadä özingizni yâzgänmisiz (UK,63/3).

Yäprâqläri çırâqlär nuridä hırä yiltillär edi / ällakayokdä hazân tutâyâtğän bolsä keräk äççik bir is (UK,83/12).

işân- inanmak, güvenmek.

Oşâ kitâbdägi gäplärgä işândingizmi ahır / Hilâlâ yuvâş baş silkädi (UK,63/19).

Qız mäyüs baş çäykädi / sizgä işânmäyäpti (UK,80/2).

Qız bunisini heç oylâb körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrân pirpirättdi / negä işânmäydi (UK,80/4).

işânçsiz: güvensiz.

Häräkät qıldı bahtli boling Hilâlâ / Hilâlâ u tãmängä sälginä egilgändek işânçsiz bir qadâm koygändek boldi (UK,83/6).

işdän häydä- işten kovulmak.

Häm işdän häydälişdän häm çöçimäsdi mänä tört / kündirki u özgä bir älämdä öz äsärining älämidä yaşäyapti (UK,76/3).

işhänä: iş yeri.

Däm äliş küni bizlär pähtägä çıkamiz dedi / Hilälä işhänädägi yängilikni esläb (UK,64/20).

işlä- çalışmak.

Daim çirâyli kızlär işläydi şu päyt u kızning / kolidägi kitâbni tänib qâldi zängâri muqâväsidadän tänidi (UK,59/7).

Qız yâzişdän tohtâb yârķ etib bir ungä bir kitâbçägä qarâb koydi / Qayerdä işläysiz (UK,59/22).

Qıynälib bitirälmäy yürğän işingizni bir kündä / bęcärib koyäsiz şunaķa işläysizki özingiz häm rähät kıläsiz (UK,64/8).

Tez äsän mäzä kılib işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin қоşib koydi gähâ oylâb yillâb (UK,64/5).

Mäktâb bälälärini dälägä häydâb işlätädigän kâlğâz / räisni räyân gäzetäsidadä tänqid kılgän ekän işdän (UK,66/7).

Hilälä hikâyäni okıdiyu könglidä ağır gaşlik uygândi / şu küni u keçgäçä қандäy işlägänini bilmädi (UK,75/26).

Uç häftädän buyân vücudini lärzägä sâlib keçä kündüzning färkıgä / bärmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyğuläri nihâyäsigä yetdi (UK,77/12).

işlätmäy koy- kullanmamak, faydalanmamak.

Özining gözälligini päyқasä äklini işlätmäy қoyädikü / Hilälä kızärib bozärib tärtmädän kitâbçäsini äldi (UK,62/11).

ism: isim, ad.

Fämilyängiz Äzizâv / İsmingiz Märät (UK,59/20).

istäk: istek, arzu.

Ketäylikä dedi Märät uning istägini päyқab / köprikdän ötib ketişyätgänidä Märät päncärägä (UK,66/21).

ivib ket- ıslanmak, ıslak duruma gelmek.

Hilâlâ Mârâtning qolini siltâb tâşlâdi / uning saçları hâmi püştirâng jemperi hâmi ivib ketgân rangi solgîn edi (UK,80/22).

iyäg: çene.

U kâfti bilân kızning iyâgini kôtârib özigâ karâtdi Hilâlâ / Hilâlâ közlârini çirt yumib âldi uning qalbi titirâb (UK,71/25).

Hilâlâning iyâgidân tutib turâr ämmâ çâldân közini uzmâs edi / u Hilâlâning özigâ karâyâtgânini sezdi şekilli sorâdi (UK,72/9).

iymanib äyt- utanarak, çekinerek söylemek.

Kâsbingiz bârmi / bâr dedi Mârât keyin iymanib äytdi yâzuvcî yâş yâzuvcî (UK,59/26).

izlâ- aramak, bakınmak, araştırmak.

Ulârning hârrâki bând edi bir cuvân kolyaskadâgi / bâlâkâyni tebrâtib ötirârdi izlây izlây bir âyâğı (UK,70/16).

Ulârning hârrâki bând edi bir cuvân kolyaskadâgi / bâlâkâyni tebrâtib ötirârdi izlây izlây bir âyâğı (UK,70/16).

Bir karasâng çâllârgâ oşşâydi bir karâsâng yâş bâlâgâ äylâni b qâlâdi / yângi hikâyâgâ qahrâmân izlâyâtgândirdâ (UK,75/4).

izlâb yür- aramak, aranılan.

Qoltıqlâb âldi u bu kızdân özi izlâb yürgân fâzilâtni / tâpgânigâ kuvânâr Hilâlâ özining icâdigâ kızıka bâşlâgândân (UK,68/7).

iztirâb: ıstırap, acı, keder.

Uçinçi sâhifâdâ Mârâtning sâhifâdâ Mârâtning iztirâb degân hikâyâsi bâsilibdi Zâmirâ çıkı b ketişi bilân Hilâlâ hikâyâni şâşilib okıy bâşlâdi (UK,75/21).

Bu Mârâtning tâlâbâlik dâvridâ yâzgân ortâmiyânâ hikâyâsi edi / hikâyâdâ sevgisigâ hıyânât kılgân yigitning iztirâblâri tâsvirlâgân ekân (UK,75/24).

iztirâb çek- ıstırap çekmek- çok etkileyici bir acı ve üzüntü içinde bulunmak, acı çekmek.

Çekâyâtgänini bilinib turärdi / Märät uning kollärini mähkäm uşlädidä käftini (UK,71/21).

izzät näfsini himâyä kıl- itibarini, onurunu savunmak.

Qışlâk kâp kârä bolsä nâhât oşä hâtining öz izzät näfsini / himâyä kılışgä urinäyâtgännini tüşünädigän (UK,67/16).

jemper: kazak, kollu ya da kolsuz, baştan geçirilerek giyilen, örme üst giysisi.

Hilälä Märätning kolini siltâb täşlädi / uning sâçlari hâm püştiräng jemperi hâm ivib ketgän rangi solgın edi (UK, 80/22).

Kino yokdimi dedi Hilälä yelkasi oşä burilib qarâb / u näfis puşti räng jempir kiyib âlgän sâçini (UK, 67/2).

jurnal: dergi.

U birdän uç yil ilgäri jurnaldä çıqqan hikâyäsini / eslädi Institutni bitirgän oqıtuvçi kız kursdâşigä (UK, 67/27).

kabül: kabul etme, razı olma.

Ämmâ bugün kabul yok / çârşänbä küni keläsiz (UK,59/15).

Köz üzmäy duşänbädä hâm kabul bär edi ku / Çârşänbä degän kün Hiläläning hayâlidä heç kaçân (UK,61/9).

Qalgänini tüş kâbi gırä şirä eslädi väzir kabuligä / hâmân kirmägänini tähririyätning birântä işini (UK,77/21).

kabulhânä: kabul yeri, giriş.

Kabulhânä eşigidän yukârigäçä güldâr pâyändâz / töşälgän edi hânäning ikki çetidä katâr katâr stullär (UK,58/17).

Tirsägi bilän täyänib turgän Zämiräni körüb kuvânb ketdi / Qobil Qodiroviç hâli işgä kelmägän kabulhânä (UK,74/14).

Çirâyli kız ekän deb oylädi Märät güldâr pâyändâzdän / äväyläb yürüb bärârkän nimägädir kabulhânädä (UK,59/6).

kâç: çekilmek, uzak durmak.

Qaçing uyätsiz Hilälä plaşni siltâb täşlädi / uning höl yengi Märätning yüzigä şäpilläb urildi (UK,80/25).

kaçândän: ne zamandır.

Bu özi kaçândän buyân ârzu kılib yürgän toq kul räng palto edi / Kayoqdä bär ekän dedi u yälingüdek bolib (UK,74/23).

Kaçândän buyân sen yängi âdäm bolib kâlding deb oylädi Märrät gıcınib / duç kelgän âdämğä kuçâğını açış yängiligü nâmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/25).

kaçandır: bir zaman, geçmiş zamanda, eskiden, vaktiyle.

Şu künlär dävâmidä Hilälä bilän häm dürüstrâk / gäpläşmägänini kız undän kaçandır negädir räncib (UK,77/20).

kâçib yür- sürekli kaçan, yakalanmayan.

Anıq körä başlädi mävhüm bir âlämdä kâçib yürgän / qahrämânlär endi uni uni öz ârtidän ergäştirib ketdi (UK,73/25).

kadä- iliklemek, bir şeyin düğmesini iliğine geçirmek.

Kadärkän başqa koli bilän goşäkni kôtardı (UK,77/31).

kadäm: adım.

Qaräb koydi oşâ hikâyängiz mengä yoqmägän / Märrät tohtäb qaldı Hilälä häm uç tört kadäm yürrib (UK,67/24).

Yerning kadri ötdi ä dedi Märrät külib dâim uni / tepkiläb yürämizu u bir kadäm uzulsäk sağınib kälämiz (UK,70/8).

Kutgän âdämi kelmäbdi deb oylädi u kız uç tört kadäm / u yoq bu yoqqa bärrib keldidä tuflisining ingičkä uçı (UK,70/23).

Hiläläning kadäm tâvuşläri tez uzâkläşib bärardı / şundäginä u bu kızni sevib kâlgänini çukur his etdi (UK,81/19).

Häräkät kıldi bahtli boling Hilälä / Hilälä u tãmângä sälginä egilgändek işänçsiz bir kadäm koygändek boldi (UK,83/6).

kadäm koy- adım atmak.

Häräkät kıldi bahtli boling Hilälä / Hilälä u tãmângä sälginä egilgändek işänçsiz bir kadäm koygändek boldi (UK,83/6).

on kadämçä: on adım kadar (mesafe).

Başka tãmangä qaräb otirgänini körib häyrân qaldı / on qadämçä näridä qarângı burçäkdä yelkäläri (UK,72/6).

kadr: deđer, kıymet.

Nâmusning qadrini munçä ärzânlâştirmäsä bulär / u sigaretaning uçini ezgıläb çekdi (UK,79/27).

kadri öt- ...deđerı bilinmek, deđerini anlamak.

Yerning kadri ötdi ä dedi Märät külib dâim uni / tepkiläb yürämizu u bir qadäm uzulsäk sâgınib qälämiz (UK,70/7).

käft: avuç, avuç içi.

U käfti bilän kızning iyägini kötärib özigä qarätđi Hilälä / Hilälä közlärini çirt yumib äldi uning qalbi titiräb (UK,71/25).

U käfti bilän peşânäsini çängällägänçä sorädi / endi nimä qılmâqçısız (UK,79/11).

Çalıştırıb tizzäsığä käftini koygänçä indämây / otirär suvgä tikilib nimänidir öylär edi Hilälä (UK,64/11).

Hilälä muzdây temir pâncärägä käftini bâsgänçä / häyrân bolib suvgä qarädi (UK,66/25).

Çekâyâtgänini bilinib turärdi / Märät uning qollärini mähkäm uşlädidä käftini (UK,71/22).

Käftini älib yüzigä bâsđi / Hilälä mengä hämrâh keräk kömâkçi keräk dedi (UK,72/21).

Hilälä uning yüzläri lāvilläb turgänini sezdi käftini târtib älmädi / gâhâ sütdek äyđin keçäläri hâvli ortäsıdägi (UK,72/25).

Degän gäp yalgân / bilmädim Hilälä bilägini uning käftidän (UK,68/22).

kâgâz: kağıt.

Kitâblärni çıkarışädi deb oylädi Märät ikkinçi / kavätgä väzirlikkä çıqıb bärärkän tağın kâgâz yetişmäydi deyişädi (UK,58/12).

Eşik gıyqılläb açılğanidän keyinginä Märät / tâng yârışib qalgänini bildi u hämân kâgâzdän baş (UK,73/32).

Direktâr nâşriyât recâsidân çıkarib tâşlâbdi / Kâğâz yetişmäyâpti dedi u nâçâr kıyâfädä (UK,58/4).

Men røyhatgä yâzib kâyämân / u kitâbçäni stol çekkâsigä koydidä qalâm kâğâz âldi (UK,59/18).

Karavotdân säkrâb turdidä qoşni hânägä küz / hävâsidä muzdây bolib qalgân pâstâk şiftigä kâğâz (UK,73/8).

Vây bir körây / Zâmirä derâzâ supâçâsigä yâtgân örâglik kâğâzni âçdi (UK,74/20).

Kâğâz kârälâşdân bâşka nârsäni bilmâydi / keçä qanäkâ boldi dedi u paltoni kâğâzgä örârkân (UK,74/30).

kâğâz kârälä- kağıt karalamak, yazıya dökmek.

Kâğâz kârälâşdân bâşka nârsäni bilmâydi / keçä qanäkâ boldi dedi u paltoni kâğâzgä örârkân (UK,74/29).

kâğâzgä tüşir- kağıt üzerinde kalmak, yapılması düşünülmüş, konuşulan, kararlaştırılan şeyler yazıda kalmak.

Undä nimägä yâzäsiz / äytyäpmänku şunçâki kõnglimdä bârini kâğâzgä tüşiriş uçün (UK,64/32).

kah kah ur- kahkaha atmak.

Yaşsi körinib ketdiki Mârät uning bilâkläridân / mähkäm uşlägänçä kah kah urib külib yubârdi cimcit (UK,63/32).

kahrämân: kahraman.

Bâsgân soqmâqlärini kiprikläri bilän ävâyleb tâzälägudek boldi / bir yärim yildirki bolâcâk kitâbning qahrämânläri (UK,73/20).

Anıq körä başlädi mävhüm bir âlämdä kâçib yürgän / qahrämânlär endi uni uni öz ârtidân ergâştirib ketdi (UK,73/26).

Köp qahrämânlär tâqdiri özi bâşdü / oylägänidân özgäçärâk bolib çıkdı (UK,77/13).

Köp qahrämânlär uni qoğırçâkdek oynätib koydi / Mârät kattıq tâlikkanini yıqulgidek bolib qalgänini şundäginä päyqadi (UK,77/15).

Bir qarasäng çällärgä oşşäydi bir qaräsäng yâş bälägä äylänib qälädi / yängi hikâyägä qahrämân izläyätgändirdä (UK,75/4).

kâkıl- çakılmak.

Qâkılğan hânägä ötdi titrâq kolläri bilän çirâqni / yoqdiyu üstigä gazeta toşälğan cäcci stol qarşisigä (UK,73/9).

kâl- kalmak yardımcı fiil.

İcidä äylänä başlädi uning köz ongidä fäkät Märatning / çehräsi qaldı (UK,69/18).

Mänä şu galäti bälä qalgän edi / mäktäbni bitiriş keçäsidä Bahtiyâr degän bälä (UK,71/29).

Eşik gıyıkläb açilgänidän keyinginä Märat / täng yarışib qalgänini bildi u hämän qâgâzdän baş (UK,73/32).

Keçiräsiz kimsiz dedi devärdägi säätgä teziginä qaräb älib / on beş daqıqa qalıbdi (UK,78/6).

kaläm: kalem.

Men röyhatgä yâzib qâyämän / u kitâbçäni stol çekkäsigä koydidä kaläm qâgâz äldi (UK,59/18).

Qız kalämini stol üstigä qarş tüşlädi / häzilni yämän körämän (UK,59/27).

kalämkäş: yazar.

Qalämkäş duşmandän häm dost ähtärişgä urinädi / Hilälä yänä zerikä başlädi (UK,66/19).

Märat başi bilän şongib ketdi hätlärini közdän keçirdi / yâş kalämkäşlär bilän gäpläşdi (UK,77/26).

kalb: gönül.

Qalbini nurli tuygulargä töldirib yubäryäpti bu küy / tohtämägunçä u heç nimäni tän älmäydi (UK,76/7).

Märat bu kızni çindän häm köp sağınädigän bolib / qalgän edi Hilälä uning kalbidägi sâvuq bir boşlıqni (UK,70/2).

Qalbining eng çukur cayıdagi h m  l mli h m sađınç / tuyđu y n  tuđy n urdi h  u yahşı k rg n edi s ng n (UK,71/5).

U k fti bil n k zning iy gini k t rib  zig  kar tdi Hil l  / Hil l  k zlarini çirt yumib  ldi uning qalbi titir b (UK,71/26).

kalbining n rli bir p rç sıg   yl n- hayatının anlamı olmak, hayatına anlam katan biriye dönmek/ dönüşmek.

Qalg n qalbining n rli bir p rç sıg   yl ng n m n  / řu k z ung  t n  k ls  (UK,82/17).

kalbig  kirib kel- kalbine girmek, sevgisini kazanmak.

Bil n M r tning kalbig  kirib keldi M r t ul rning / çehrasidagi h r bir t kig ç  k nglidagi h r bir niyatig ç  (UK,73/23).

k lh z: kolektif çiftçilik, birlikte çiftçilik, toplu řekilde çiftçilik.

M kt b b l l rini d l g  h yd b iřl t dig n k lh z / r isni r y n g zet sid  t nqid k lg n ek n iřd n (UK,66/7).

k zlarid  y ř kalk- gözyaşı dökmek.

Stul suy nçıgıg  t řl rk n neg  h f  boly psiz / k z ung  bir qar b koydiyü y n  k zlarid  y ř kalkidi (UK,78/24).

kalkib tur- görünürde olan, gözüken.

 n   n  s zib yüribsiz dedi M r t suv y zid  / kalkib turg n ingiçk   yni k rs tib oř  sizensid  (UK,66/28).

kanaka: nasıl, ne gibi.

Q g z qar l řd n b řka n rs ni bilm ydi / keç  kan k  boldi dedi u paltoni k g zg   r rk n (UK,74/30).

U sumkasini titkil b bukl glik gazeta çıkardı / y zuvçining kan k   d mligini y zg nid n bils  bol di (UK,75/18).

kan k  kilib: nasıl, ne gibi, neyle.

Kan k  kilib y z siz / M r t beđar z k ldi (UK,62/15).

kanakaykin: "< qanaqa +ekan" nasılmıř.

*Tikilib şu ändäyok hayâligä yänä oşä fikr keldi / çirâyli kız kim bilsin äkli
kanakaykin köpinçä kızlär (UK,62/10).*

kançä: ne kadar.

*Siz här säfär yıgläb yâzävermäng dedi Mârät uning sävâlini eşitmägändek / endi
siz kançä yâlinib yâzsängiz u şunçä uzâklâşib ketäverädi (UK,80/6).*

kand: şeker; şeker kamışının donmuş usaresi.

*Änäsi bir qolidä çâyñäk bir qolidä kand kötärib / kirgänidä Mârät ikki bâbni
bitirgän edi uning közläri (UK,74/9).*

kandây: nasıl.

*Hilälä hikâyäni oqıdiyu könglidä ağır gâşlik uygândi / şu küni u keçgäçä kandây
işlägänini bilmädi (UK,75/26).*

kandâydir: birtakım, bir tür, bazı, kimi.

*Sıgmây tipirläb ketganini his qılâsız kandâydir / sehirli nâtäniş älämğä kirib
qâlgändek boläsiz (UK,73/1).*

*Şunaqa mäşkim bâr edi äncä müddät oygü tâlib / otirdidä kandâydir päst şikästü
ävâzdä oqıy başlädi (UK,65/6).*

*Dävâmi yok Mârät kandâydir sinuq âhângdä / küldi äytdimku şâir emäsmän deb
Song negädir (UK,66/3).*

*Qandâydir nâtäniş äyâl ävâzi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Mârät âhırgi
tugmäni hälkädän ötkäzärkän (UK,78/1).*

kandil: çırağ, meşale; bkz. ‘altın kandil’

*Boş edi täşkaridä hävâ bulut bolgäni uçün âkiş / qandillär ertäläbdän yoqıb
koyilibdi Zämira uning (UK,74/16).*

kânik- tatmin olmak.

*Uning könglini dâim târk etmäydiğän bir gâşlik öz / yâzgänläridän qâniqmâslik
tuygusi yänä kemirä başlädi (UK,68/32).*

kâp kârä: simsiyah.

Kâp kârä tolqınlär üstidä kırğâkdägi çirâqlär şädäsining (UK,62/31).

Plaş kiymägän ekän u kâp kârä yolkädä yâmgırdän / yältüräb yâtgän çırâk nurlärini bâsıb yügürüb bârdidä (UK,80/17).

kâp kârä bol- günahkar, hatalı olmak.

Qışlâk kâp kârä bolsä nâhât oşä hâtining öz izzät näfsini / himâyä qılışgä urinäyâtgännini tüşünädigän (UK,67/15).

kâp kârägä çıkarış: siyaha çıkarmak, suçlu bulmak.

Etdi bir äyälning eridän äcirälišini äklâş uçün bütün / qışlâk ählini kâp kârägä çıkarış şärtmikin (UK,67/10).

kâpkâg: kapak.

Derazä tägidägi stol yânidä kâtibä ötirärdi/U tirsäklärini mäşinkä kâpkâgıgä tirängänçä ällakandäy (UK,58/20).

karä- bakmak, bakışı bir şey üzerine çevirmek.

Yahşi kız ekänmi / Märät burilib qarädiyu Hiläläning özidän köz üzümäy (UK,70/30).

Keling Hilälä äväzi titrâb sâlâm berdi / Märät böş stullärgä qarâb sorädi (UK,61/30).

Yänä ällänimälär deyişädikü u ögrilib qarâb yänä / yelkäsini uçirdi şu tâpdä şunçälik sâddä şunçälik (UK,63/29).

Kino yoqdimi dedi Hilälä yelkäsini oşä burilib qarâb / u näfis puşti räng jempir kiyib älgän sâçini (UK,67/1).

Başqa tãmängä qarâb otirgänini körüb häyrân qaldı / on qadämçä näridä qarângı burçäkdä yelkäläri (UK,72/5).

Märät ertägä keling demâqçi boldiyü äytälmädi köngli bolmädi / keling hâzir dedi yänä sâätgä qarâb ikkinçi qavätdämän (UK,78/10).

Märät uning titrâb turgän läbläriägä qarâb başini kuyi sâldi / yoq (UK,81/31).

Huddi şu Märät ekänligini içki bir tuygu bilän sezdiyu / burilib qarädi yürägi tipirçiläb urib ketgänini (UK,61/24).

Hilälä muzdäy temir pänçärägä käftini başgänçä / häyrân bolib suvgä qarädi (UK,66/26).

Hilälä şartta burilib qarädi / uning solgın yüzidän yâmgürmi köz yâşimi âkıb tüşär edi (UK,81/7).

U keskin burildidä çirâk nuridä yältirâb yâtgän hâlkâb üstidän säkrâb ötdi / ärirâkka bârib kayrilib qarädi (UK,82/30).

Atı Hilälä ekändä deb oylädi Mârät ämmâ / kâtibâ tâmângü burilib qarämädi eşikni âhistä yapib (UK,60/4).

Ämmâ Mârät endi kayrilib qarämädi / ilândek yältirâb yâtgän yolkädän öz säyäsini (UK,83/7).

Hiläläning iyägidän tutib turär ämmâ çaldän közini uzmäs edi / u Hiläläning özigä qarâyâtgänini sezdi şekilli sorädi (UK,72/10).

Hilälä ungä kayrilib kärämäs ämmâ şu tâpdä / kılâyâtgän tegäcäkligi yâkar edi u kitâbçäni şaşilinç (UK,61/1).

karâb âl- bakmak, aniden göz gezdirmek.

Hilälä özining kızärä başlägänini päyqab deräzä / tâmângü qarâb âldi (UK,60/28).

Keçiräsiz kimsiz dedi devârdägi säätgä tezigä qarâb âlib / on beş dakıka qâlibdi (UK,78/5).

karâb kâl- bakakalmak,şaşkınlık içinde ve ne yapacağını bilemez bir durumda kalmak.

Qarâb qâlärkän bälki çindän häm taräfgärçilik / kılgändirmän bälki nohaqdirmän (UK,68/29).

Hilälä yürägidä ilıx tuygölär uygänib Mârätgä / mehr bilän qarâb qâldı endi u bâyägidek oyçän vâzmin (UK,66/30).

karâb koy- bakmak, bir yöne, nesneye veya kişiye bakmak.

Kizgış çirâk yänib turgän simyâgâç tägidägi härrakka otirişdi / Hilälä ungä zimdän qarâb koydi Mârät ayâqlärini (UK,64/10).

Bäsib bârärkän ârkägä qarâb koydi sänät sarâyining / yahtit äynäläridän nur yâgılib turärdi (UK,67/5).

Ƙaräb ƙoydi oŝä hikâyängiz mengä yoƙmägän / Märät tohtäb ƙaldı Hilälä häm uç tört ƙadäm yürüb (UK,67/23).

Ƙetdi nârirâƙdä bârüb tohtädidä ulär tãmângä ƙaräb ƙoydi / Märät ƙızning häräƙätlärini küzätä başlädi (UK,70/21).

Ƙötärmäy köz ƙiri bilän ƙaräb ƙoydi âstânädä başigä / tivit româl oräb âlgän ânäsi turär edi (UK,74/1).

Ƙız divanning bir çekkäsigä âmânät otirdidä / ƙızärib ketgän közläri bilän ungä ƙaräb ƙoydi (UK,78/20).

Stul suyänçigigä täŝlärkän negä häfä bolyäpsiz / ƙız ungä bir ƙaräb ƙoydiyü yänä közläridä yâŝ ƙalkidi (UK,78/24).

Ƙoygänini kördiyü beihtiyâr ŝimi dâzmällänmägänini / eslädi säƙâl mäsiläsi häm çätâƙ bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/17).

ƙärä: Siyah, kara.

Köyläk ƙärä ŝim ƙiyib âlgän eşik tutƙıçidän uŝläb / turärdi (UK,61/27).

Ħorsinib men heç ƙaçân birâvni ƙäräläb birâvni / âƙlämäymän turmuŝdä faƙat âƙ faƙat ƙärä boyâƙ bolädi (UK,68/20).

ƙäräçä: siyah, kara renkli, siyahımsı.

Tepägä kötäriyätgänidä Märätning ƙäräçä çehräsini / ŝäbädädän peŝänäsigä yâyilib tüŝgän säçlärinini (UK,69/5).

ƙärälä- karalamak, suçlamak.

Siz erni himâyä ƙilib ħätinini ƙärälägänsiz er ħätinni öz /b ħükmigä boysunduriŝgä nimä häƙƙı bär ƙıŝlâƙ erning (UK,68/11).

Ħorsinib men heç ƙaçân birâvni ƙäräläb birâvni / âƙlämäymän turmuŝdä faƙat âƙ faƙat ƙärä boyâƙ bolädi (UK,68/19).

ƙarämäslik: bakmamaya.

Yoƙ keyin keyin könikib ƙaldı ħâzir häm kitâbgä / ƙarämäslikkâ ħäräƙät ƙilib yänbâŝidägi eşikkä imâ ƙildi (UK,59/12).

Hilälä ungä ƙarämäslikkâ ħäräƙät ƙilib yänä yälindi / tüŝäylik (UK,69/27).

*ķılışni ukur his etdi / Hil l  dedi kıznıng k zl rig  kar m slikk  h r k t kılib
(UK,82/24).*

k r ngi: karanlık.

*B şka t m ng  kar b otirg nini k rib h yr n ҡaldı / on ҡad m  n rid  ҡar ngı
bur kd  yelk l ri (UK,72/6).*

*Ķaysidir in r ş hid  mudr k  ketg n ҡuşl r guv / etib ҡar ngı  sm ng 
kötärildi (UK,64/2).*

kar r kıl- karar vermek.

*Ek nini eşitgändi u kit bni bitirmägunçä bir nt  / t moş  körmäslik bir nt  kit b
oķım slikk  kar r ҡılğ n edi (UK,76/30).*

kar t- baktırmak.

*U k fti bil n kıznıng iy gini k t rib  zig  kar tdi Hil l  / Hil l  k zl rini irt
yumib  ldi uning ҡalbi titir b (UK,71/25).*

Hil l ni bil kl rid n tutib  zig  kar tdi / Keiring (UK,80/19).

karavot: demir yatak.

*Karavotd n s kr b turdid  ҡoşni h n g  k z / h v sid  muzd y bolib ҡalg n
p st k şiftigä ҡ g z (UK,73/7).*

karım  karı: didik didik.

*U bu  l mg  kirış u n Rimning tengd şi bolğ n /  frosiyobni ҡarım  karı
kezeb ıkdı Ort   siy d  (UK,73/16).*

kars: tak, tok yansımaya sesleri.

Ķız ҡal mini stol  stig  ҡars t şl di / H zilni y m n k r m n (UK,59/27).

karsäk  l- alkışlamak.

B r h n ngg  ıķ / Z mir  ҡars k  lib k lib yub rdı (UK,60/30).

karşı: karşı, karşı taraf.

*Ķ kılğ n h n g  ötdi titr k koll ri bil n ir kni / yoķdiyu  stig  gazeta toşalg n
c cci stol ҡarşisig  (UK,73/10).*

Ƙarşisigä yögürüb keldidä ƘuçâƘlâb âldi / palto âldim dedi sepkilli yüzi Ƙuvânçdân Ƙızârib (UK,74/17).

Hâzir Mârât özini öpişini bilâr edi endi uning / Ƙarşisidâgi yâzuvçï Mârât Âzizâv emäs âddiy yigit Mârât (UK,71/28).

Ƙâş: Ƙaş.

Mârât Ƙızning şubhâlänâyâtgânini Ƙörüb cilmâydi / Ƙız Ƙâşini çimirib sâvuƘƘnâ sorâdi (UK,59/24).

Ƙäsâlmând: hasta, hastalıklı.

İngrânâr Ƙäsâlmând hazânlâr / yâd etib ötkinçi bähârin (UK,65/15).

Ƙâsb: meslek, iş.

Ƙäsbingiz bârmi / bâr dedi Mârât keyin iymänib äytdi yâzuvçï yâş yâzuvçï (UK,59/25).

Negâdir unutişigä härâkât Ƙılgânini esläb cilmâydi / bu hâm bir Ƙäsbdâ Hilâlâ (UK,62/22).

Ƙäsbdâş: mesleki arkadaş, iş arkadaş.

Nähâtki Mârât huddi Ƙäsbdâşlâri bilân / bähslâşâyâtgândeƘ Ƙızışib ketdi nähâtki bütün bâşli (UK,67/13).

Ƙâşlâriini uçir- Ƙaş seğirmesi.

Zâmirâ sârgış Ƙâşlâriini uçirib küldi / hââ yâzuvçï âkângiz tâpib bersin (UK,74/25).

Ƙatâr Ƙatâr: dizi, sıra.

Ƙabulhânâ eşigidân yukârigäçâ güldâr pâyändâz / töşâlgân edi hânâning ikki çetidâ Ƙatâr Ƙatâr stullâr (UK,58/18).

Ƙâtibâ: sekreter (Ƙız).

Derâzâ tâgidâgi stol yânidâ Ƙâtibâ ötirârdi / u tirsâklâriini mâşinkâ ƘâpƘâğıgâ tirângânçâ ällâƘandây (UK,58/19).

Âtı Hilâlâ ekândâ deb oylâdi Mârât ämmâ / Ƙâtibâ tâmângâ burilib Ƙarâmâdi eşikni âhistâ yâpib (UK,60/4).

katiy: katiyen, kesinlikle, kararlı, ciddi.

*İstitutni bitirgunçä häm heç kim bilän yürmägänmisiz / Märät uning közläridä
katiy bir ifädä kördiyü (UK,71/4).*

katiyät: ciddilik, kararlılık.

Keyinçi / Märät Hiläläning ävâzidä sävuq katiyät bärliğini (UK,71/14).

*Närsä yazämän deb hämmädän keçä qaling / Hilälä endi yıglämäs ävâzidä
temirdek katiyät bär edi (UK,81/28).*

kättä: büyük.

*Qayâkdän biläy dedi Hilälä boşäşib men Märät / Äzizäv kättä kişi bolsä keräk deb
yürärdim (UK,60/16).*

*Boşätädi här haldä siz yigit tāmānini älgänsiz / kättä kättä äynälärdän nur säçilib
turgän tramvay (UK,68/24).*

*Boşätädi här haldä siz yigit tāmānini älgänsiz / kättä kättä äynälärdän nur säçilib
turgän tramvay (UK,68/24).*

*Şundäginä Märät bu kız uni heç qaçân tüşünä / älmäsligini özi oylägänidän körä
kättäräk etibär täläb (UK,82/22).*

kättäkän: kocaman.

*Spektaklgä tüşämiz deb vädä bergän edi / Märät yetib kelgänidä Hilälä kättäkän
äynävänd (UK,76/12).*

kattık: 1. sert, katı, kuvvetli.

*Qattıq kişgäniçä häyəcändän ävâzi titrüb ilticâ kıldi / Hilälä qoying nimä kerägi
bär şu gäplärning (UK,71/23).*

*Boldi dedi u külgä äräläş kıyırrib boldi Märät äkä / Märät argämçini yänäyäm
kattıkräk silkitä başlädi (UK,69/12).*

2. dayanılması güç, ağır, şiddetli, haşin; haddinden fazla.

*Köp qahrämānlär uni qoğırçaqdek oynätib qoydi / Märät kattıq tälükkanini
yıqulgidek bolib qalgänini şundäginä päyqadi (UK,77/16).*

kavät: kat.

Kitablärni çıkarışadı deb oyladı Märit ikkinçi / kavätgä väzirlikkä çıqıb bärärkän tağın kâğaz yetişmäydi deyişadı (UK,58/12).

Märit ertägä keling demâççi boldiyü äytälmädi köngli bolmädi / keling hâzir dedi yänä säätgä qaräb ikkinçi kavätdämän (UK,78/10).

kayâkdän: nereden, nasıl.

Qayâkdän biläy dedi Hilälä boşäşib men Märit / Äzizäv kättä kişi bolsä keräk deb yürärdim (UK,60/15).

kayerdä: nerede soru kelimesi.

Kız yâzişdän tohtäb yârķ etib bir ungä bir kitâbçägä qaräb koydi / kayerdä işläysiz (UK,59/22).

kayerdädir: nerededir, bir yerlerde.

Äksi silkinib turärdi kayerdädir tramvaylärning / hârgün näläsi eşitilädi küz häväsidadä keç açilgän güllärning (UK,63/1).

kayıkçä: küçük gеме.

Ulär ärgamçi uçışardı kayıkçä bärğän säyın / bäländrâķ kötärrib tüşär Hilälä korķuv içidä (UK,69/1).

ärgamçining yân täräfidägi yoğân simlärni mähkäm uşläb / älgän yürägi gupilläb urärdi här säfär kayıkçä (UK,69/4).

kayokdä: nerede, hangi yerde.

Bu özi kaçândän buyân arzu kılib yürğän toķ kul räng palto edi / kayokdä bär ekän dedi u yälingüdek bolib (UK,74/24).

kayokka: nereye.

Här gäl samolyotgä çıkışim bilän şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidä sorädi kayokka bärämiz (UK,70/10).

Tähririyätgä yıgläb kelgän bahtı qarâ kızning aççık / kısmätini oylär özi esä kayokka ketäyätgänini bilmäs edi (UK,83/16).

kayril- dönmek, geri dönmek.

Hilälä ungä kayrilib kărämäs ämmâ şu tãpdä / kıläyätgän tegäcäkligi yâķar edi u kitâbçäni şäşilinç (UK,61/1).

U keskin burilidä çirâk nuridä yältiräb yâtgän hâlkâb üstidän säkräb ötdi / nârirâkka bârib kayrilib qarädi (UK,82/30).

Ämmâ Märät endi kayrilib qarämädi / ilândek yältiräb yâtgän yolkädän öz säyäsini (UK,83/7).

kaysi: hangi.

Qaysidir çinâr şâhidä mudrâkka ketgän kuşlär guv / etib qarângi äsmängä kötärildi (UK,64/1).

kaytib kel- geri dönmek, geri gelmek.

Şähärgä kaytib kelädi Oşä päytlärdä tänkıdçilär / hikâyäning häyätiy äsär ekänini äytib maqtäşgän edi (UK,68/3).

keçib bâr- geçmek, feda etmek.

Dimâgını küydirärdi / u plaşini äsiltirgänçä kölmäk keçib bârär bâyä (UK,83/14).

keç açil- geç açan (geç mevsimde çiçek açan bitki gül vs için).

Äksi silkinib turärdi kayerdädir tramvaylärning / härğın näläsi eşitilädi küz häväsidadä keç açilgän güllärning (UK,63/2).

keç kir- gün batması, gece olması.

Şunçälik köp çarh urmägän edi u tâng ätişiyü keç kirişini / heç kaçân şunçälik ärzıkıb kutmägändi ärä çârä (UK,61/11).

keçä: 1.akşam, gece.

Hilälä uning yüzläri lävilläb turgänini sezdi käftini tartib älmädi / gâhâ sütdek äydin keçäläri hävli ortäsidadägi (UK,72/26).

Märät köpdän buyân änä oşä äläm täsävvuri bilän / yäşär edi şu keçä uygänib ketdiyu birdän özi köpdän (UK,73/4).

Tört kündirki keçä kündüz külâğı ästidä mäyin / bir küy cärängläb turibdi bu küy ungä küç bağışläb (UK,76/5).

Uç häftädän buyân vucudini lärzägä sâlib keçä kündüzning färkıgä / bârmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyguläri nihâyäsiga yetdi (UK,77/11).

2.dün, bir gün öncesi.

Başka mövzugä ötdi keçä universitetdä birgü oqıgän / ortâğımdän hət âldim kışlâkdä oqıtuvçılık kılâdi (UK,66/5).

Ƙâgâz Ƙârälâşdän başqa nârsäni bilmäydi / keçä Ƙanäkä boldi dedi u paltoni kâgâzgä örârkän (UK,74/30).

Hilâlâ undän sir yâşirmäs keçä häm visâlgä ketâyâtgänini äytgän edi (UK,74/31).

Keçä sen bilän körışgän bugün başqasi bilän uçrâşâdi / yâzuvçining hâtini bittä bolmäydi (UK,75/7).

Negä dedi âvâzi titrâb Hilâlâ âilädä kencü kız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dâdâsigä câncâl Ƙalib (UK,76/22).

Hilâlâ keçädän beri oylâb yürgän sâvâlini eslâdi / Hämme yâzuvçılâr ävvâl şer yâzib keyin hikâyägä (UK,64/23).

keçä kâl- vazgeçmek, bırakmak.

Nârsä yâzâmân deb hâmmädän keçä Ƙâling / Hilâlâ endi yıglâmäs âvâzidä temirdek Ƙatıyât bâr edi (UK,81/27).

Bolmäsä mendän keçä Ƙâling / Mârât hâmân başını Ƙuyı sâlib turâr asfalt (UK,82/3).

Mengä dost kerâk degândim hâmrâh kerâk degândim / yoƘ äytsângizçi icâdingiz uçün mendän keçä Ƙâling (UK,82/8).

keçägi: dünkü.

Yahşi u Mârâtning keçägi gâplärini eslâb şirin cilmäydi / heç tüşünâlmäymân bu bâlâni (UK,75/1).

keçgä yakın: akşama doğru; gündüzün akşama yakın bir vaktinde.

Keçgä yakın Hilâlâgä ƘöngürâƘ Ƙalib körışışni iltimâs Ƙıldı / u endi plaşni kiyib ƘıƘıb ketâyâtgän edi ƘöngürâƘ ciringlâb Ƙaldı (UK,77/27).

keçgäçä: akşama kadar.

Hilâlâ hikâyäni oƘıdiyu könglidä âgır gâşlik uygândi / şü küni u keçgäçä Ƙandây işlâgänini bilmädi (UK,75/26).

keçir- affetmek, özür dilemek.

Hilâlâni bilâkläridän tutib özigä Ƙarâtdi /keçiring (UK,80/20).

Keçiring dedi Mārāt yänä yälinç âhângdä / Keyin plaşini yeçib Hilâlâning yelkäsigä täşlädi (UK,80/23).

keçiräsiz: affedersiniz.

Keçiräsiz kimsiz dedi devärdägi säätgä tezginä qaräb älib / on beş daqıça qalıbdı (UK,78/5).

keçkurun: akşam.

Sezib hâhläsängiz bugünâk tüşüntirişgä / häräkät kılämän keçkurun säät ältidä änhâr köprigi (UK,62/26).

Keçkurun Mārāt Hilâlâ bilän uçräşişi keräkligini eslädi / oşâ âhirgi märtä körişgänläridä u yängi (UK,76/9).

kel- gelmek, varmak, ulaşmak.

Câzibäli bir ot pârläb ketär edi / keling dedi u sekın (UK,59/4).

Keling Hilâlâ ävâzi titrüb sälâm berdi / Mārāt böş stullärgä qaräb sorädi (UK,61/29).

Mening nävbätim keldimi / Qobil Qodiroviç çet elgä ketdilär dedi Hilâlâ (UK,62/1).

Hä küz keldi dedi Mārāt Puşkin äytgän mäyüs / oyçän fäsl (UK,64/21).

Nurli täsmädäy silkinä silkinä yänä cäyigä keldi / hikâyägä yahşi detal deb oylädi Mārāt (UK,70/27).

Keling dedi Mārāt väziyätini özgärtirmäy / Änä uning keting degän mänädä äytgänini tüşindi (UK,74/3).

Mārāt ertägä keling demâqçı boldiyü äytälmädi köngli bolmädi / keling hâzir dedi yänä säätgä qaräb ikkinçi qavätdämän (UK,78/9).

Mārāt tähririyätgä tüşdän keyin keldi / yöläkdä muhäririgä duç kelib qaldı (UK,75/27).

Mäyli on beş kündän keyin kelämän / u endi burilib keläyätgän edi Hilâlâning könglidä (UK,62/5).

Mäyli on beş kündän keyin kelämän / u endi burilib keläyätgän edi Hilâlâning könglidä (UK,62/6).

Bekätgä kelib tohtädi / häyr dedi Hilälä Märätning kolini kısib (UK,68/25).

Tähririyätgä yıgläb kelgän bahtı qarâ kızning äççık / kısätini oylär özi esä kayokka ketäyätgänini bilmäs edi (UK,83/15).

Ämmâ bugün kabul yok / çârşänbä küni keläsiz (UK,59/16).

Negä çârşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / ärtidä ähistä silkinib turgän särgış çınâr yäprâklärädän (UK,61/7).

Hätircäm gäpirişgä urinib on beş künlärdän keyin / kelädilär (UK,62/4).

Kutgän ädämi kelmäbdı deb oylädi u kız uç tört kadäm / u yok bu yokka bärıb keldidä tuflisining ingičkä uçı (UK,70/23).

Otırdı bir yärim yildirki mänä şu stol yänigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/11).

Tirsägi bilän täyänib turgän Zämıräni körıb kuvänib ketdi / Qobil Qodiroviç häli işgä kelmägän qäbulhänä (UK,74/14).

Märät tüşündi uç kün işgä kelmägänim uçün räncigän / Ämmâ u pärvâ kılmädi hâzir dâşnäm eştişdän (UK,76/1).

Märät ertägä keling demâqçi boldiyü äytälmädi köngli bolmädi / keling hâzir dedi yänä säätgä qaräb ikkinçi kavätdämän (UK,78/10).

Nimä kıläy bölmäsä dedi kız ökinç ähângdä / ertägä uning hätlärini älib keling dedi Märät ornidän turıb (UK,80/8).

U özini bäsib äldi / bu kız tänbek eşitgäni emäs mäslähät sorägäni kelgänku (UK,79/32).

kelib kelib: seçe seçe.

Bärışni üy cäy sâlişni şunçäki mäydä gäplär deb yürärdiku / nähätki kelib kelib eng yakın ädämi bolıb (UK,82/16).

kelib tur-istemek, istekli olmak, gelmek.

Stol yänigä otırib yazäverädidä şundäy dediyu / kızning özi bilän gäpläşgisi kelib turgänini sezib (UK,62/18).

Bäri bir tüşünälmäymän / yahşi dedi Märät uning körışgisi kelib turgänini (UK,62/24).

kelişdik: anlaştık.

U plaşni kiydidä eşikni açdı / kelişdikmi ertägä yâzämiz (UK,80/12).

kemirä başlä- ...eziyet vermek, kemirmek.

Uning könglini dâim târk etmäydidän bir gâşlik öz / yâzgänläridän kâniqmâslik tuyğusi yänä kemirä başlädi (UK,68/32).

kencä: en küçük (kardeş).

Negä dedi âvâzi titrâb Hilâlâ ailädä kencä kız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dädäsigä cäncäl klib (UK,76/21).

keräk: 1.gerek, lazım.

Yâş yâzuvcı Mârät Äzizâv nâşriyât direktâridän räncidi / şu yıl uning yängi kitâbi çıqış keräk edi (UK,58/2).

Keräk deb oylädi u zälvârli eşikning kubbâdâr kubbâdâr / tütqiçidän uşläb târtâr ekän (UK,58/15).

Kattıq kışgäniçä häyâcândän âvâzi titrâb ilticâ kıldı / Hilâlâ qoying nimä kerägi bâr şu güplärning (UK,71/24).

Kâftini âlib yüzigä bâsdi / Hilâlâ mengä hämrâh keräk kömâkçi keräk dedi (UK,72/22).

Kâftini âlib yüzigä bâsdi / Hilâlâ mengä hämrâh keräk kömâkçi keräk dedi (UK,72/22).

Tuğilmägän bälägä ât qoyışning nimä kerägi bâr (UK,76/33).

Koygänini kördiyu beihtiyâr şimi dâzmällänmägänini / eslädi sâkâl mäsäläsi häm çätâk bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/18).

U bir lâhzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlük täşvişimgä sizni şerik kılişimning nimä kerägi bâr (UK,82/28).

Mengä dost keräk degändim hämrâh keräk degändim / yok äytsängizçi icâdingiz uçün mendän keçä kâling (UK,82/7).

Mengä dost keräk degändim hämrâh keräk degändim / yok äytsängizçi icâdingiz uçün mendän keçä kâling (UK,82/7).

2.gerek (olasılık, ihtimal anlamı bildirir.).

Qayâkdän biläy dedi Hilâlâ boşâşib men Mârät / Äzizâv kättä kişi bolsä keräk deb yürärdim (UK,60/16).

Boyâqläri köp ekänini yâzgän edi / yâzuvçi hâlis bolışı keräk Hilâlâ dedi u (UK,68/18).

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi / Hilâlâ eşikdän kirib keldiyu derüzä supäçäsığä (UK,74/11).

Yâş şâirlärdän birântäsi şerining täqdirini soräsä keräk / u bir qoli bilän plaşining tugmälärini (UK,77/29).

Qız bunisini heç oylab körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrân pirpirätidi negä işänmäydi (UK,80/3).

Yäprâkläri çırâklär nuridä hürä yiltillär edi / ällakayokdä hazân tutâyâtgän bolsä keräk aççık bir is (UK,83/12).

kerâklik: Gereklilik.

Keçkurun Mârät Hilâlâ bilän uçräşişi kerâkligini eslädi / oşâ âhirgi märtä körışgänläridä u yängi (UK,76/9).

keskin: hızla, çabucak, birdenbire.

Anıqligini bilib keskin burildidä çıkıb ketdi / ulär änhâr yoqalab barişär edi suv cimginä âqar (UK,62/29).

Yoq Mârät keskin baş çäyqadi unaka bolsä / kündälik yâzib köyâ kâlgäni mäkül emäsmi (UK,63/13).

U keskin burildidä çirâk nuridä yältiräb yâtgän hâlkâb üstidän säkräb ötdi Nârirâqqa bârib kayrilib qarädi (UK,82/29).

Hayr Hilâlâ keskin burildidä sumkasini silkitgänçä / kölmäk suvlärni säçirätib çâpib ketdi (UK,81/1).

ket- Gitmek, bir yere doğru yönelmek, giden.

Özim Hilâlâ yâlgän gäpirgänidän uyälib yüzini / ögirdidä sekin sekin yürüb ketdi men hämmä (UK,63/10).

Mârät köpdän buyân änä oşâ âläm täsävvuri bilän / yâşär edi şu keçä uygänib ketdiyu birdän özi köpdän (UK,73/4).

U meni äldäb ketdi / armiyagä ketib qaldı (UK,79/7).

Mening nävbätim keldimi / Qobil Qodiroviç çet elgä ketdilär dedi Hilälä (UK,62/2).

Kim bilsin deb oylädi Märat yäylärdän çirsillätib / çoğ säçrätib ketäyätgän trämväy ketidän (UK,68/28).

Ketäylikä dedi Märat uning istäğini päyqab / köprikdän ötib ketişyätgänidä Märat päncärägä (UK,66/21).

Keling dedi Märat väziyätini özgärtirmäy / änä uning keting degän mänädä äytgänini tüşindi (UK,74/4).

Hilälä undän sir yaşirmäs keçä häm visälgä ketäyätgänini äytgän edi (UK,74/31).

Tähririyätgä yıgläb kelgän bahtı qarä kızning aççık / kısmätini oylär özi esä kayoqqa ketäyätgänini bilmäs edi (UK,83/16).

Bugün sen bilän körışädi ertägä başqasi bilän / ketämiz Märat uni qoltıqläb äldidä trälleybus bekätigä başlädi (UK,77/6).

Tüşünsängizçi ahur bir kız bilän gäpläşdik / biräv yärdäm soräb turgänidä täşläb ketälmäysizkü (UK,81/6).

ketib kâl- Gitmek; gitmek fiilinin tamamlanmış hali.

U meni äldäb ketdi / armiyagä ketib qaldı (UK,79/8).

ketidän: arkasından, ardından.

Kim bilsin deb oylädi Märat yäylärdän çirsillätib / çoğ säçrätib ketäyätgän trämväy ketidän (UK,68/28).

Yüräging bir pärçäsi uzilib ketäyätgändek yänä uning ketidän yügürdi / bağ çetidä yetib älib qolidän tutdi (UK,81/21).

keyin: sonra.

Yoq keyin keyin könikib qaldı hazır häm kitâbgä / qarämäslikkä həräkät qilib yänbaşidägi eşikkä imâ kıldi (UK,59/11).

Käsbingiz bärmi / bär dedi Märat keyin iymänib äytdi yazuvçı yaş yazuvçı (UK,59/26).

Hätircäm gäpirişgä urinib on beş künlärdän keyin / kelädilär (UK,62/3).

Mäyli on beş künden keyin kelämän / u endi burilib kelâyâtgän edi Hiläläning könglidä (UK,62/5).

Tez âsân mäsä kılıb işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin қоşıb қoydi gâhâ oylâb yillâb (UK,64/5).

Hilälâ keçädän beri oylâb yürgän sävâlini eslâdi / Hämâ yâzüvçilär ävväl şer yâzib keyin hikâyägä (UK,64/24).

Yok dedi u oyçän âvâzdä keyin yänâ hazânlärni / şitirlätib bâsib bârdidä oşâ häyâlçän älpâzdä dävâm (UK,67/7).

Boldi dedi u yâlinib keyin bir қolini қoyib / yubârdidä beihtiyâr Mârätning yelkäsидän uşläb âldi (UK,69/19).

Hilälâ pästgä tüşgänidän keyin bir lâhzâ âyâqläri / titrâb turib қaldı (UK,70/5).

Bir âzdän keyin ulärning yänidän yogân saçını bittä / қolib örgän kız bäländ poşnalärini täқillätib ötib (UK,70/19).

Otirgänini kördi ämmâ nimäni sorâyâtgänini / dâfätän tüşünmädi keyin birdän tüşündidä bâşını (UK,70/32).

Undän keyinçi / undän keyin yänâ ikkitä kızni uçrätдим Mârät küldi (UK,71/18).

İnstitutimizdä uçrâşuv bolgänidän keyin häm bir kız Mârät Äzizâvgä hat yâzâverib esi ketgän edi (UK,75/9).

Mârät tähririyätgä tüşdän keyin keldi / Yöläkdä muhâririgä duç kelib қaldı (UK,75/27).

Keyin dedi cilmäyib keyin äytämän hop / Hilälâ trälleybusgä çıkıb ketdi (UK,77/7).

Keyin dedi cilmäyib keyin äytämän hop / Hilälâ trälleybusgä çıkıb ketdi (UK,77/7).

Bir âzdän keyin eşik açilib âstânädä köhlikkinä kız korindi / Plaşining yelkäläri қolidägi yâmgırpöşi höl edi (UK,78/13).

Özini öldirädigän âdäm ävväl elân қolib keyin öldirmäydi / kız aççık häқиқatni şundâққınâ köz öngigä keltirib (UK,79/17).

Keyinçi / Mârät Hiläläning âvâzidä sävuқ қatiyät bârligini (UK,71/13).

Undän keyinçi / Undän keyin yänä ikkitä kızni uçrätdim Märät küldi (UK,71/17).

Yox keyin keyin könikib qaldı hazır həm kitâbgä / qarämäslikkâ hărăkät kılib yänbaşidägi eşikkâ imâ kıldı (UK,59/11).

Nimäsi yokmädi dedi Märät imkân băriçä / sâvuqqân gäpirişgä urinib keyin sekin Hiläläni (UK,68/6).

Sezib yänäyäm hâtircämraq gäpirdi / keyin uzâqläşib ketgänmiz (UK,71/16).

Keçiring dedi Märät yänä yälinç ähängdä / keyin plaşini yeçib Hiläläning yelkäsigä täşlädi (UK,80/24).

keyinginä: daha sonra.

Eşik gıyıkläb açilgänidän keyinginä Märät / täng yarışib qalgänini bildi u hämân kâgäzdän baş (UK,73/31).

kez- gezmek, dolaşmak.

Ötkir nâzik isi kezädi / söngän yulduz şuläsidadä özingizni yazgänmisiz (UK,63/3).

keziş çık- gezinmek, baştan uca dolaşmak.

Äläm hayälidä tunläri uykusiz keziş çıkar ämmâ ungä / kirälmäy äzâb çekär edi bu icâd älämi edi (UK,73/13).

U bu älämgä kiriş uçün Rimning tengdäşi bolgän / Äfrosiyobni qarışmä qarış keziş çıkdı Ortä Äsiyädä (UK,73/16).

kıl- yapmak, etmek, eylemek.

Hilälä ungä kayrilib qarämäs ämmâ şu tãpdä / kıläyätgän tegäcäkligi yâkar edi u kitâbçäni şaşilinç (UK,61/2).

Başqa mävizgä ötdi keçä universitetdä birgä oqıgän / ortägümdän hat äldim kışlâkdä oqıtuvçilik kılädi (UK,66/6).

Qaräb qälärkän bälki çindän həm tərəfgärçilik kılgändirmän bälki nohaqdirmän (UK,68/30).

Bäländ kılib turmäklägän edi / Märät yolkädä sâçilib yätgän hazänläрни şitirlätib (UK,67/3).

Bir äzdän keyin ulärning yänidän yoğän sâçini bittä / kılib örgän kız bäländ poşnalärini täküllätib ötib (UK,70/20).

Bâr sevgilisi bilän uçrâşgandır âdâm ümri pâyânigä / yetib kâlgänini pâykay başlasä kılğan hâtälärini köp esläydikü (UK,72/18).

Kılmägänini endi oyläy başlädi / tähririyätdä çindän häm iş tâplänib kılğan ekän (UK,77/23).

U käfti bilän peşänäsini çängällägänçä sorädi / endi nimä kılmâqçisiz (UK,79/12).

kim: kim, hangi kişi.

Çıkb ketdi / kim u Zämira dedi Hilälä hâzirginä yapılğan (UK,60/6).

Özini yâzgändä u dâim özining başidän ötgänläрни / yâzädi Zämira bir nâfäs hayâl sürib turdidä sorädi kimdä işi bâr ekän (UK,60/20).

Tikilib şu ândäyok hayâligä yänä oşä fikr keldi / çirâyli kız kim bilsin âkli kanaqaykin köpinçä kızlär (UK,62/10).

Äz rängsiz ämmâ câzibäli korinär edi / kim äytdi sizgä (UK,63/8).

Kim bilsin deb oylädi Märat yäylärdän çirsillätib / çoğ säçrätib ketâyâtğan trämväy ketidän (UK,68/27).

Keçiräsiz kimsiz dedi devârdägi sâätgä teziginä qaräb älib / on beş dakika kâlibdi (UK,78/5).

kim bilsin: kim bilir, belirsizlik, bilinmezlik bildiren bir söz.

Kim bilsin bälki äsär yahşi çıkmäs /U yâzâyâtğanini başkalär u yoqdä tursin özidän häm kızgânardı (UK,77/1).

kino: film, sinema.

Kino yoqdimi dedi Hilälä yelkäsini oşä burilib qaräb / u nâfis puştini räng jempir kiyib älgän sâçini (UK,67/1).

kiprik: kirpik.

Bâsgän soqmâklarını kiprikläri bilän ävâyleb tâzälägudek boldi / bir yärim yildirki boläcäk kitâbning qahrämänläri (UK,73/19).

Kız bunisini heç oyläb körmägän bolsä keräk kiprikläri häyrân pirpirättdi / negä işänmäydi (UK,80/3).

kir- 1.dışarıdan içeriye geçmek:

Ƙobil Ƙodiroviçning äldigä kirmâƙçi ekän / Zämirä sekin uf târttdi (UK,60/23).

U bu älämgä kiriş uçuin Rimning tengdâşi bolgän / Äfrosiyobni ƙariçmä ƙariç kezib çıƙdı Ortä Äsiyädä (UK,73/15).

Änäsi bir ƙolidä çäynäk bir ƙolidä ƙand kötärrib / kirgänidä Märät ikki bâbni bitirgän edi uning közläri (UK,74/10).

Ƙälgänini tüş kâbi gürä şirä eslädi väzir ƙabuligä / hämân kirmägänini tähririyätning birântä işini (UK,77/22).

Ƙız içƙäriğä kirişgä ƙorƙƙandek hämân ästänädä turärdi / otiring dedi Märät divanni körsätib (UK,78/17).

2.incelemek, ayrıntılara inmek.

Äläm hayälidä tunläri uyƙusiz kezib çıƙar ämmâ ungä / kirälmäy äzâb çekär edi bu icâd älämi edi (UK,73/14).

kirib kel- girmek, aniden bir yere geçmek.

Märät kirib kelgänidä u deräzädän serşävƙın köçäni tâmoşä ƙilib turär edi ämmâ eşikni açgän ƙişi (UK,61/21).

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi Hilälä eşikdän kirib keldiyu deräzä supäçäsigä (UK,74/12).

ƙirgâƙ: kenar, kıyı, sahil.

Ƙâp ƙärä tolƙınlär üstidä / ƙirgâƙdägi çirâƙlär şädäsining (UK,62/31).

kirib ƙâl- 1.girmek, içeri girmek.

Zämirä kirib ƙâlär ħuddi Hiläläning könglidäğini / bilib turgändäy Märät Äzizävdän gâp açär här säfär (UK,61/13).

2.girmek, bulunmak, girmiş gibi.

Sıgmäy tipirläb ketganini his ƙiläsiz ƙandäydır / sehirlili nâtäniş älämgä kirib ƙälgändek boläsiz (UK,73/2).

ƙııs- sıkıştırmak, kısmak

Ƙattıƙ ƙisgäniçä häyəcändän äväzi titrâb ilticâ ƙıldı Hilälä ƙoying nimä kerägi bâr şu gäplärning (UK,71/23).

Märät simyâgâç tägidä yelkälärini kısib yâmgırdän / cuncikib turgän Hilâlâni uzâkdän kördiyü yürägi zirillâb ketdi (UK,80/15).

kişi: insan, kimse, kişi, şahıs.

Qayâkdän biläy dedi Hilâlâ boşâşib men Märät Äzizâv / kättä kişi bolsä keräk deb yürärdim (UK,60/16).

Märät kirib kelgänidä u deräzädän serşâvqın köçäni / tâmoşâ qilib turär edi ämmâ eşikni âçgän kişi (UK,61/22).

kısilib ketgän közlär: Yarı kapalı gözler, gözleri şakaklara doğru gerilmiş olan.

Häyâcândänmi qıvânçdänmi kısilib ketgän közlärini / körär edi ärgamçı pästläyâtgänidä esä köyläging (UK,69/7).

kıska: kısa.

Kitâb okır zängâri dârpärdä tütılgän deräzädän tüşâyâtgän / kuyâş nuridä kızgış hindiy römâli kıska yengli (UK,58/22).

kışlâk: kışlık, köy.

Bâşka mävizgä ötdi keçä universitetdä birgü oqıgän / ortâğımdän hat âldim kışlâkdä oqıtuvçilik kılâdi (UK,66/6).

Hilâlâ küldi / ägär oşâ kışlâkdä äyâlâni tüşünädigän âdäm bolmäsäçi (UK,67/12).

Etdi bir äyâlning eridän äcirâlišini âqlâş uçün bütün / kışlâk ählini kâp kârägä çıkariş şartmik (UK,67/10).

Kışlâk kâp kârâ bolsä nâhât oşâ hâtining öz izzät näfsini / himâyâ kılişgä urinäyâtgännini tüşünädigän (UK,67/15).

Erining kışlâğıgä cönâb ketädi ämmâ kışlâk / häyâtigä könikâlmäy eridän hâm sevgisidän hâm vâz keçib (UK,68/1).

Siz erni himâyâ qilib hâtinini kârälägänsiz er hâtinni öz / hükmigä boysundurişgä nimä häqqi bâr kışlâk erning (UK,68/12).

Erining kışlâğıgä cönâb ketädi ämmâ kışlâk / häyâtigä könikâlmäy eridän hâm sevgisidän hâm vâz keçib (UK,68/1).

kıssâ: kıssa, hikaye, mesel.

Bu özining kitâbçasi universitetni bitiriyâtgan yili çiqqan kïssasi edi / ilgäriläri u birävning qolidä körïb qalsä häyâcândän yürägi gürsilläb ketärdi (UK,59/9).

Märät esä öz älämigä yol äldi / Nihâyät Märät kïssäsïgä nuqtä koydi (UK,77/10).

kitâb: kitap.

Yâş yâzuvçï Märät Äzizâv nâşriyât direktâridän räncidi / şu yıl uning yängi kitâbi çïkïş keräk edi (UK,58/2).

Märät ävvälgi kitâbläri tez tärqab ketgänini bilär edi / yätügi bilän tüşüntirişgä häräkät qildi (UK,58/5).

Kitâb okır zängäri dârpärdä tütilgän derâzädän tüşâyâtgän / quyâş nuridä kızgïş hindiy römâli kïşka yengli (UK,58/21).

Qız kitâbdän bâş kötärdidä negädir cilmäydi / uning çehräsi tınıq cilmäygänidä közläridä älläneçük (UK,59/1).

Dâim çirâyli kızlär işläydi şu päyt u kızning / qolidägi kitâbni täniib qaldı zängäri muqäväsïdän tänidı (UK,59/8).

Yox keyin keyin könïkib qaldı hâzir häm kitâbgä / qarämäslikkâ häräkät qilib yänbâşïdägi eşikkâ imâ qildi (UK,59/11).

Vây häli üylänmägänkü Zämïrâ bilägänlik qilib / uning qolidägi kitâbni körsätđi şu kitâbdä (UK,60/18).

Vây häli üylänmägänkü Zämïrâ bilägänlik qilib / uning qolidägi kitâbni körsätđi şu kitâbdä (UK,60/18).

Şu sizning kitâbingizmi / Märät indämây bâş silkidi (UK,62/13).

Oşâ kitâbdägi gäplärgä işândingizmi ahır / Hilâlâ yuvâş bâş silkädi (UK,63/19).

Kitâb yâzäsïzlär hämmä sizlärni maqtäydi / ilhämning özi nimä dedi Märät uning gäpini bölïb (UK,63/25).

Märät tağın sinïk cilmäydi / yâmân âdäm siz häli yâzuvçïlärgä mazzâ kitâbini (UK,66/14).

Bâsgän soqmâqläri kiprikläri bilän ävâyläb tâzälägudek boldı Bir yärim yildirki boläcäk kitâbning qahrämänläri (UK,73/20).

Ekänini eşitgändi u kitâbni bitirmägunçä birântä / tâmoşä körmäslik birântä kitâb okımäslikkâ qarâr kılğän edi (UK,76/29).

Ekänini eşitgändi u kitâbni bitirmägunçä birântä / tâmoşä körmäslik birântä kitâb okımäslikkâ qarâr kılğän edi (UK,76/30).

kitâbçä: küçük kitap.

Bu özining kitâbçäsi universitetni bitiriyätgän yili çıkkan kıssäsi edi / ilgäriläri u birävning qolidä körüb kâlsä häyəcändän yürägi gürsilläb ketärdi (UK,59/9).

Men röyhätgä yâzib qâyämän / u kitâbçäni stol çekkäsigä qoydidä qaläm qâğâz âldi (UK,59/18).

Körgänmän / men bolsäm Hilälä hıçälätdän kızärib kitâbçäni (UK,60/12).

Hilälä ungä qayrilib kärämäs ämmâ şu tâpdä / kılâyätgän tegäcäkligi yâqar edi u kitâbçäni şaşilinç (UK,61/2).

Qız yâzişdän tohtäb yârğ etib bir ungä bir kitâbçägä qaräb qoydi / qayerdä işläysiz (UK,59/21).

Özining gözälligini päyqasä äqlini işlätmäy qoyädikü / Hilälä kızärib bozärib tärtnädän kitâbçäsini âldi (UK,62/12).

kitâb çıkar- kitap basmak, kitap yayınlamak.

Kitâblärni çıkarışädi deb oylädi Märat ikkinçi / qavätgä väzirlikkâ çıkıb bärärkän tağın qâğâz yetişmäydi deyişädi (UK,58/11).

kiy-giymek.

Oşä küni u özigä ärä berdi sâçini çirâyli kılıb / turmäklädi yängi kofta kiydi (UK,61/20).

Keçgä yaqın Hilälägä köngürâğ kılıb körişişni iltimäs kıldi / u endi plaşni kiyib çıkıb ketâyätgän edi köngürâğ ciringläb qaldı (UK,77/28).

Teatrgä kiyiş uçün ätäyläb âğ köyläk âldirgän edi / negä dedi Hilälä äläm bilän Märatning közigä tikilib (UK,76/23).

U plaşni kiydidä eşikni açdi / kelişdikmi ertägä yâzämiz (UK,80/11).

Plaş kiymägän ekän u qâp qarä yolkadä yâmgırdän / yältüräb yätgän çırâğ nurlärini bäsib yügürüb bärdidä (UK,80/17).

kiyib kör-giymek, üzerine geçirmek denemek.

Kiyib körgin sengä häm läyik şekilli / palto Hilälägä läppä läyik keldi (UK,74/21).

kiygäz- giydirmek.

Yamğır hämân şiväläb yâğär Märät endi plaş lây / bolgänini uni Hilälägä kiygäzib bolmäsligini oyläb kıynälärdi (UK,81/24).

kiyib äl- giymek, hali hazırda üzerinde olan.

Köyläk kârä şim kiyib älgän eşik tutkıçidän uşläb / turärdi (UK,61/27).

Kino yoqdimi dedi Hilälä yelkäsi oşä burilib qaräb / u näfis puştı räng jempir kiyib älgän saçını (UK,67/2).

Hilälä aq köyläk aq tüfli kiyib älgändi / Märät Hilälä özining ayâklärigä tezhinä qaräb (UK,76/15).

kiyiniş: giyinmek.

Gäplärini Hilälädän eşitib häyrân boldi / ahır u ädämlärgä oşşäb başäng kiyinişni ziyäfätlärgä (UK,82/14).

kıykır- bağırmaq, haykırmak.

Boldi dedi u külgi äräläş kıykırıp boldi Märät äkä / Märät argämçini yänäyäm kattıkräk silkitä başlädi (UK,69/11).

kıynäl- zorlanmaq, zahmet çekmek, eziyet çekmek.

Qıynälib bitirälmäy yürgän işingizni bir kündä / bəcärib koyäsiz şunaqa işläysizki özingiz häm rähät kıläsiz (UK,64/7).

Men häm bilälmäy kıynälyäpmändä bälki hazân / bolgän ümrini oyläyätgändir bälki şu yerdä birinçi (UK,72/15).

Yamğır hämân şiväläb yâğär Märät endi plaş lây / bolgänini uni Hilälägä kiygäzib bolmäsligini oyläb kıynälärdi (UK,81/24).

kız: kız.

Dämlä bärmilär / Qobil Qodiroviç şu yerdälär kız yänä cilmäydi (UK,59/14).

Märät kızning şubhälänäyätgänini körib cilmäydi / kız qaşını çimirib sāvukqınä sorädi (UK,59/24).

Bir ázdän keyin ulärning yänidän yogân saçını bittä / kılıb örgän kız bäländ poşnalärini täküllätib ötib (UK,70/20).

Kutgän ädämi kelmäbdi deb oylädi u kız uç tört qadäm / u yok bu yokka bärüb keldidä tuflisining ingičkä uçı (UK,70/23).

Şu künlär dövämüdä Hilälä bilän häm dürüstrâk / gäpläşmägänini kız undän kaçandır negädür räncib (UK,77/20).

Bir ázdän keyin eşik açilib ästänädä köhlikkinä kız korindi / plaşining yelkäläri kolidägi yamgırpöşi höl edi (UK,78/13).

Qız kitäbdän baş kötärdidä negädür cilmäydi / uning çehräsi tınık cilmäygänidä közläridä älläneçük (UK,59/1).

Tähririyätgä yıgläb kelgän bahtı qarâ kızning aççık / kısmätini oylär özi esä kayokka ketäyätgänini bilmäs edi (UK,83/15).

Çirâyli kız ekän deb oylädi Märät güldär pâyändäzdän / ävayläb yürüb bärärkän nimägädür qabulhänädä (UK,59/5).

Qız yärq etib ungä qarädi / özimni öldirämän (UK,79/13).

Tikilib şu ändäyok hayäligä yänä oşä fikr keldi / çirâyli kız kim bilsin äkli kanaqaykin köpinçä kızlär (UK,62/10).

Negä dedi ävazi titrüb Hilälä äilädä kencä kız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dädisigä cäncäl kılıb (UK,76/21).

Tikilib şu ändäyok hayäligä yänä oşä fikr keldi / çirâyli kız kim bilsin äkli kanaqaykin köpinçä kızlär (UK,62/10).

Däim çirâyli kızlär işläydi şu päyt u kızning / kolidägi kitäbni tänib qaldı zängäri muqäväsidadän tänidü (UK,59/7).

Märät kızning şubhälänäyätgänini körüb cilmäydi / Qız qaşını çimirib sāvukqınä sorädi (UK,59/23).

Ällaqandäy sävâl bärliğini bilib tohtädi / bir nimä sorämâqçimisiz dedi kızning közlärigä (UK,62/8).

Stol yänigä otirib yazäverädidä şundäy dediyu / kızning özi bilän gäpläşgisi kelib turgänini sezib (UK,62/18).

Äldidä körüşämiz / u kızning rıziligini sorab h m otirmadi b riři (UK,62/28).

*M r t ta kka toht did  Hil l ning k zl rig  tikildi / ne n l mp l r nuri  stid 
kızning  ehr si bir (UK,63/6).*

*Ketdi n rir kd  b rib toht did  ul r t m ng  kar b qoydi / M r t kızning
h r k tl rini k z t  b sl di (UK,70/22).*

*U k fti bil n kızning iy gini k t rib  zig  kar tdi Hil l  / Hil l  k zl rini  irt
yumib  ldi uning qalbi titir b (UK,71/25).*

Men sizni yahři bil m n / kızning  pk si tolib hi ull b q ldi (UK,78/26).

*Qızning k nglid  umid  ir gi y r  etib ketdi şekilli sekin  ivirl di / r hm t
(UK,80/13).*

*Qılıřni  ukur his etdi / Hil l  dedi kızning k zl rig  kar m slikk  h r k t qalib
(UK,82/24).*

*Qız y ziřd n toht b y r  etib bir ung  bir kit b g  kar b qoydi / kayerd  iřl ysiz
(UK,59/21).*

Qız qal mini stol  stig  qarș t řl di / h zilni y m n k r m n (UK,59/27).

*Yetg nid  eřik  qilib kızgıř s qli sepkild r kız b ř sukdi / Hil l  u M r tni
kördiyu kız rib ketdi s l m berib yol boř tdi (UK,60/1).*

Yahři k r di deb k p eřitg n řund k ek n b ptid  / Hil l   ir yli kız (UK,61/18).

*U bird n uç yil ilg ri jurnalda  ıkk n hik y sini / esl di  nstitutni bitirg n
okıtuv i kız kursd řig  (UK,67/28).*

*Yahři kız ek nmi / M r t burilib kar diyu Hil l ning  zid n k z  zm y
(UK,70/29).*

* nstitutimizd  u r řuv bolg nid n keyin h m bir kız M r t  ziz vg  hat /
y z verib esi ketg n edi (UK,75/9).*

*Qız i karig  kiriřg  qorqq ndek h m n  st n d  tur rdi / otiring dedi M r t
divanni k rs tib (UK,78/17).*

*Qız divanning bir  ekk sig   m n t otirdid  / kız rib ketg n k zl ri bil n ung 
kar b qoydi (UK,78/19).*

Stul suyänçigigä täşlärkän negä häfä bolyäpsiz / kız ungä bir qarüb koydiyü yänä közläridä yâş kalkidi (UK,78/24).

Qız pläşining çöntägidän römälçä älib köz yâşlärini ärtti / bir yigit bär edi (UK,79/1).

Qız yüzini deräzä tãmängä burib äldi / bir birimizni yahşi körärdik (UK,79/3).

Men därs täyyärlägäni uning yätäkñänäsigä bärrib turärdim / kız cimib kãldıdä birdän höngräb yubardı (UK,79/6).

Özini öldirädigän ädäm ävväl elän kılıb keyin öldirmäydi / kız äççik häkiqatni şundäqñnä köz öngigä keltirib (UK,79/18).

Qız äsäbiylik bilän qol siltädi / ulär nimäni tüşinärdi (UK,79/21).

U özini bäsib äldi / bu kız tänbeh eşitgäni emäs mäslähät sorägäni kelgänku (UK,79/32).

Hat yäzyäptimi dedi u hâtircäm ähängdä / ergä tegib ketäver debdi kız uf tãrtti (UK,79/34).

Qız mäyüs baş çäykadi / sizgä işänmäyäpti (UK,80/1).

Qız bunisini heç oylab körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrän pirpirätdi negä işänmäydi (UK,80/3).

Nimä kıläy bölmäsä dedi kız ökinç ähängdä / ertägä uning hätlärini älib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/7).

Tüşünsängizçi ahır bir kız bilän gäpläşdik / biräv yärdäm soräb turgänidä täşläb ketälmäysizkü (UK,81/5).

Qãlgän kalbining nürli bir pärçäsığä äylängän mänä / şu kız ungä tänä kılsä (UK,82/18).

Şundäginä Märät bu kız uni heç kaçän tüşünä / älmäsligini özi oylägänidän körä kättäräk etibär täläb (UK,82/21).

Qoltıqlab äldi u bu kızdän özi izläb yürgän fäzilätini / täpgänigä kuvänär Hilälä özining icädigä kıztıka başlägändän (UK,68/7).

Undän keyinçi / undän keyin yänä ikkitä kızni uçrätim Märät küldi (UK,71/18).

Hilälänning qadäm tävuşläri tez uzâklâşib bârârdi / şundâginä u bu kızni sevib kâlgänini çukur his etdi (UK,81/20).

Sizning kızläringiz köp / bugün şunağa bolib kâldidä nimä kılây (UK,81/9).

Dâim çirâyli kızläri işläydi şu päyt u kızning / qolidägi kitâbni täniib kâldi zängâri muqâvasidän tänidä (UK,59/7).

Yürägi ilik häyâcândän tipirçilâb ketdi oşâ birinçi / märtä körgänidän buyân bu kızni köp oylägänini ämmâ (UK,62/20).

Märät bu kızni çindän häm köp sağınädigän bolib / kâlgän edi Hilälä uning kalbidägi sâvuq bir boşlıqni (UK,70/1).

kızâr- kırmızı veya ona yakın bir renk almak.

Hilälä özining kızärä başlägänini päyqab deräzä / tãmângä qarâb âldi (UK,60/27).

Körgänmân / men bolsäm Hilälä hıçâlâtdän kızärib kitâbçäni (UK,60/12).

Qarşisigä yügürüb keldidä kuçâqlâb âldi / palto âldim dedi sepkilli yüzi kuvânçdän kızärib (UK,74/18).

kızärib bozâr- kızarıp bozarmak, utanç, öfke vb. duyguların etkisiyle yüzü renkten renge girmek.

Özining gözälligini päyqasä âqlini işlätmây qoyädikü / Hilälä kızärib bozärib târtmädän kitâbçäsini âldi (UK,62/12).

kızärib ket- utançtan veya heyecandan kızarmak- kırmızı ya da ona yakın bir renk edinmek.

Yetgänidä eşik açilib kızgış saçlı sepkildâr kız baş suqdi / Hilälä u Märätni kördiyü kızärib ketdi sâlâm berib yol boşätädi (UK,60/2).

Qız divanning bir çekkäsigä âmânät otirdidä / kızärib ketgän közläri bilän ungä qarâb qoydi (UK,78/20).

Şu tãpdä uning közläri kızärib ketgänini / rãngi sãrgäyib läbining ikki çetidä çukur çukur (UK,76/25).

kızgân- kıskanmak.

Kim bilsin bälki äsär yahşi çıkmäs / u yâzâyâtgänini başkalär u yoqdä tursin özidän häm kızgânärdi (UK,77/2).

kızgış: kızıl, kırmızımsı alev renk.

Kitâb oqır zängäri dârpärdä tütilgän derâzädän tüşâyâtgän / kuyâş nuridä kızgış hindiy römâli kışka yengli (UK,58/22).

Yetgänidä eşik açilib kızgış saçlı sepkildâr kız baş suqdi / Hilâlâ u Mârätni kördiyu kızarıb ketdi sâlâm berib yol boşätdi (UK,60/1).

Kızgış çirâk yänib turgän simyâğâç tägidägi härrakka otirişdi / Hilâlâ ungä zimdän qarâb koydi Mârät âyâqlärini (UK,64/9).

kızıka başlä- ilgilenmek, ilgi duymak.

Koltıqlâb âldi u bu kızdän özi izläb yürgän fâzilätni / tâpgänigä kuvânär Hilâlâ özining icâdigä kızıka başlägändän (UK,68/8).

kızışib ket- kızgınlık, ortamı kızışmak, zorlu, sert, kızışık bir durum almak, şiddetlenmek, artmak.

Nähâtki Mârät huddi käsbdâşlari bilän / bähsläşâyâtgändek kızışib ketdi nähâtki bütün başli (UK,67/14).

köçä: sokak.

Mârät kirib kelgänidä u derâzädän serşâvqın köçäni / tâmoşâ kılib turär edi ämmâ eşikni açgän kişi (UK,61/21).

kofta: gömlek (kadınlar için).

Oşâ küni u özigä ârâ berdi saçını çirâyli kılib / turmäklädi yängi kofta kiydi (UK,61/20).

koğırçâkdek oynätib koy- birine her istediğini yaptırmak, onu kukla gibi oynatmak.

Köp qahrämânlär uni koğırçâkdek oynätib koydi / Mârät kattıq tâliqqanini yıkulgidek bolib qalgänini şundäginä päykadi (UK,77/15).

köhlikkinä: güzel, hoş, zarif.

Bir âzdän keyin eşik açilib âstânädä köhlikkinä kız korindi / plaşining yelkäläri kölidägi yâmğırpöşi höl edi (UK,78/13).

köksi: göğüs, bağır.

Tolin oygä tikilsängiz tosätdän yürägingiz köksingizgä (UK,72/29).

kol: kol, vücudun elden başlayıp omza kadar devam eden bölümü.

Dâim çirâyli kızlär işläydi şu päyt u kızning / qolidägi kitâbni täniñ qaldı zängâri muqâvasidän tänidı (UK,59/8).

Boldı dedı u yälinib keyin bir qolini qoyib / yubârdidä beihtiyâr Mârätning yelkäsıdän uşläb âldı (UK,69/19).

Qorqıb qolini uning yelkäsıdän târtıb âlmäsdi (UK,69/31).

Änäsi bir qolidä çâyñäk bir qolidä qand kötärib / kirgänidä Mârät ikki bâbni bitirgän edı uning közläri (UK,74/9).

Änäsi bir qolidä çâyñäk bir qolidä qand kötärib / kirgänidä Mârät ikki bâbni bitirgän edı uning közläri (UK,74/9).

Qâkılgän hânägä ötdı tıtrâq kolläri bilän çirâqni / yoqdiyu üstigä gazeta toşalgän cäcci stol qarşısıgä (UK,73/9).

Mârät şârşärädek âqıb kelâyâtgän fıkr tuygularını / tökib sâlâ başlädi kolläri tıtrâb egri bugri härflär (UK,73/28).

Bu özining kitâbçäsi universitetni bitiriyâtgän yili çıqqan kıssäsi edı / ilgäriläri u birävning qolidä körib qalsä häyəcândän yürägi gürsillâb ketärdı (UK,59/10).

Yâş şâirlärdän birântäsi şerining täkdirini soräsä keräk / u bir qoli bilän plaşining tugmäläri (UK,77/30).

Qadârkän başqa qoli bilän goşäkni kötärdı (UK,77/31).

Bölmägän gâp / Mârät qolini şarttä tüşirdidä sâvukqınä gâpirdı (UK,79/16).

Hilälä Mârätning qolini siltâb täşlädi / uning saçläri hâm püştiräng jemperi hâm ivib ketgän rangı solgın edı (UK,80/21).

Mârät tãmâgını älämli bir ot yândirâyâtgänini / päyqadiyü plaş uşlägän qolini bäländ kötärdı (UK,83/2).

Qoligä âldı häzilläşyâptı deb oylâbmän / urüşdingmi (UK,60/13).

Hilälä gazetani bepârvâ qolgä âldı / bu universitetning köp tirajlik gazetasi edı (UK,75/19).

Çekâyâtgänini bilinib turärdi / Märät uning kollärini mähkäm uşlädidä käftini (UK,71/22).

Yüräginging bir pärçäsi uzilib ketâyâtgändek yänä uning ketidän yügürdi / bağ çetidä yetib älib qolidän tutdi (UK,81/22).

Vây häli üylänmägänkü Zämira bilägänlik kalib / uning qolidägi kitäbni körsätidi şu kitäbdä (UK,60/18).

Bir äzdän keyin eşik açilib ästänädä köhlikkinä kız korindi / plaşining yelkäläri qolidägi yamgırpöşi höl edi (UK,78/14).

kol siltä- el silmek, olmaz anlamında el kol hareketi etmek.

Qız äsäbiylik bilän kol siltädi / ulär nimäni tüşinärdi (UK,79/21).

kolini kıs- el sıkmaq, selamlaşmaq için birinin elini tutmaq.

Äfişä äldidä turärdi huddi äkkuşgä oşşäydi / deb oyläydi u Hiläläning kolini kısärkän çindän häm (UK,76/14).

Bekätgä kelib tohtädi / häyr dedi Hilälä Märätning kolini kısib (UK,68/26).

kölmäk: göl olan, toplanmış su.

Hayr Hilälä keskin burildidä sumkasini silkitgänçä / kölmäk suvlärni säçirätib çäpib ketdi (UK,81/2).

Plaş läyqa kölmäk suvgä tüşdi / şilqimlik qılmäng dedi Hilälä yığı äräläş (UK,81/13).

Dimägini küydirärdi / u plaşini äsiltirgänçä kölmäk keçib bärär bâyä (UK,83/14).

koltıqläb ä- koluna girmek, kolunu birinin koltuğu altından geçirmek.

Qoltıqläb äldi u bu kızdän özi izläb yürgän fäzilätini / täpgänigä kuvänär Hilälä özining icädigä kızıqa başlägändän (UK,68/7).

Bugün sen bilän körişädi ertägä başqasi bilän / ketämiz Märät uni qoltıqläb äldidä trälleybus bekätigä başlädi (UK,77/6).

kolyaska: bebek arabası.

Ulärning härräki bänd edi bir cuvän kolyaskadägi / bäläkäyni tebrätib ötirärdi izläy izläy bir äyägti (UK,70/15).

kömäkçi: yardımcı.

Käftini älib yüzigä bâsdi / Hilâlâ mengä hämrâh keräk kömäkçi keräk dedi (UK,72/22).

köngil: gönül.

Mäyli on beş kündan keyin kelämän / u endi burilib kelâyâtgän edi Hilâlâning könglidä (UK,62/6).

Undä nimägä yâzäsiz / äytyäpmänku şunçäki könglimdä bärini kâğâzgä tüşiriş uçün (UK,64/32).

Hilâlâ hikâyäni oқыdiyu könglidä âgır gâşlik uygândi / şu küni u keçgäçä qandây işlägänini bilmädi (UK,75/25).

Qızning könglidä umid çırâğı yârķ etib ketdi şekilli sekin şivirlädi / rähmät (UK,80/13).

Zämirä kirib qâlär huddi Hilâlâning könglidägini / bilib turgändäy Mârät Äzizâvdän gâp âçär hâr sâfâr (UK,61/13).

Uning könglini dâim târk etmäydigän bir gâşlik öz / yâzgänläridän qanıqmâslik tuygusi yänä kemirä bâşlädi (UK,68/31).

Bilän Mârätning qalbigä kirib keldi Mârät ulärning / çehrasidägi hâr bir tükigäçä könglidägi hâr bir niyatigäçä (UK,73/24).

Yâmğır yâğyâtgän ekän Mârätning könglidägi gâşlik kuçäyib ketdi / Hilâlâ häfä bolädidä (UK,78/15).

köngüräk ciringläb kâl- telefon çalmak, arama gelmek.

Keçgä yaqın Hilâlâgä köngüräk qilib körişişni iltimâs qıldı / u endi plaşni kiyib çıkıb ketâyâtgän edi köngüräk ciringläb qaldı (UK,77/28).

köngüräk kıl- telefon etmek, aramak.

Keçgä yaqın hilâlâgä köngüräk qilib körişişni iltimâs qıldı / u endi plaşni kiyib çıkıb ketâyâtgän edi köngüräk ciringläb qaldı (UK,77/27).

köngli âğri- yüreği burkulmak; çok üzölmek, çok acı duymak.

Özingizdän başqa heç kimni oylämây qoyä qâling / Mârät uning közläridä gâzâb bârligini körüb köngli âğridi (UK,82/10).

köngli bol- gönlü elvermek/ elvermemek; razı olmak, kabullenmek, istemek.

Märät ertägä keling demâqçı boldiyü äytälmädi köngli bolmädi / keling hâzir dedi yänä säätgä qarâb ikkinçi kavätdämän (UK,78/9).

köngli çök- gönlü sarsılmak, üzülmek.

Hilâlâ nâhuşlik bilän yüzini ögirdi / Märät uning köngli çökkänini sezdi Hiläläning (UK,72/20).

köngli gâş bol- kalbi çarpmak; korku ve kaygı duyup merak etmek, bu sebeple tedirgin olmak, huzursuz olmak.

Märät göşäkni koydidä çirâqni yoqdi / Hilâlâ kütib qalädigän boldidä deb oylädi köngli gâş bolib (UK,78/12).

köngli kakib tüş- yüreği/kalbi sarsılmak, kalbi yerinden oynamak.

Bugün teatrgä tüşmäymiz / Hiläläning köngli bir kakib tüşdi (UK,76/20).

könglini kemir- yüreğini kemirmek; içini kemirmek, tedirgin olmak.

Märät tüşündi / könglini kemiryätgän gâşlik bâşini sirqırätib yubârdi (UK,79/10).

könik- alışmak, bir işi, bir eylemi yapa yapa, çok kolay yapabilecek bir duruma gelmek.

Erining kişläğigä cönâb ketädi ämmâ kişlâq / häyâtigä könikälmäy eridän häm sevgisidän häm vâz keçib (UK,68/2).

könikib kâl- alışmak.

Yok keyin keyin könikib qaldi hâzir häm kitâbgä / qarämäslikkä hâräkät qilib yânbâşidägi eşikkä imâ qildi (UK,59/11).

könikib ket- alışmak, alışkanlık edinmek.

Oğlining ädätlärigä ällakaçân könikib ketgän edi / ötib däm âl demâqçı boldiyu bunaqa päytlärdä uning (UK,74/5).

köp: 1.çok.

Ehtiyât bol yazüvçining muhlisi köp bolädi deb qoyär edi / Hilâlâ pârvâ qılmädi u yazuvçilär gözällikni (UK,61/15).

Boyâqläri köp ekänini yâzgän edi / yâzuvçı hâlis bolışı keräk Hilâlâ dedi u (UK,68/17).

Köp kahrämânlär tâkdiri özi bâşdü / oylägänidän özgäçäräk bolib çıkdı (UK,77/13).

Köp kahrämânlär uni çoğırçâkdek oynätib koydı / Mârät kattıq tâlikkanini yıqulgidek bolib kâlgänini şundäginä päykadi (UK,77/15).

U väzirni tänimäs ämmâ yâş icâdkârlärni yahşi / körışini köp eşitgän edi hâtircäm gäpirişim (UK,58/14).

Ehtiyât bol Mârät Äzizävning muhlisläri köp (UK,60/31).

Sizning kızläringiz köp / bugün şunağa bolib kâldidä nimä kıläy (UK,81/9).

Yahşi körädi deb köp eşitgän şundâk ekän böptidä / Hilâlâ çirâyli kız (UK,61/17).

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi / Hilâlâ eşikdän kirib keldiyu deräzä supäçäsigä (UK,74/11).

2. aşırı bir biçimde, pek çok, çok fazla.

Şunçälik köp çarh urmägän edi u tâng ätişiyü keç kirişini / heç kaçân şunçälik ârzıkıb kutmägändi ârä çärä (UK,61/11).

Yürägi ilik häyəcândän tipirçiläb ketdi oşä birinçi / märtä körgänidän buyân bu kızni köp oylägänini ämmâ (UK,62/20).

Sekin piçirlädi / köp sağınädigän bolib kâldım Hilâlâ (UK,69/26).

Mârät bu kızni çindän häm köp sağınädigän bolib / kâlgän edi Hilâlâ uning kalbidägi sâvuq bir boşlıkni (UK,70/1).

Bâr sevgilisi bilän uçrâşgändir âdäm ümri pâyänigä / yetib kâlgänini päykay bâşläsä kılgän hâtälärini köp esläydikü (UK,72/18).

Hilâlâ uning ezilib gäpiryätgänini körüb açındı / dünyädä yamânlär köpdä qoying oylämäng (UK,66/12).

köpinçä: genellikle, çoğu zaman, çoğunlukla, çoğu kez.

Tikilib şu ändäyök hayäligä yänä oşä fikr keldi / Çirâyli kız kim bilsin äkli kanaqaykin köpinçä kızlär (UK,62/10).

köp tirajlik: çok sayılı, çok baskılı (kitap, dergi, gazete).

Hilälä gazetani bepärvâ qolğä äldi / bu universitetning köp tirajlik gazetasi edi (UK,75/20).

köpdän buyân: çoktan beri.

Toldirä başlägän u köpdän buyân bitmäy kelâyâtğän yäräsigä / endi mälhäm tâpgändäy edi (UK,70/3).

Märät köpdän buyân änä oşä äläm täsävvuri bilän / yäşär edi şu keçä uyğänib ketdiyu birdän özi köpdän (UK,73/3).

Märät köpdän buyân änä oşä äläm täsävvuri bilän / yäşär edi şu keçä uyğänib ketdiyu birdän özi köpdän buyân (UK,73/4).

Märät köpdän büyân şu gäplärni oylab yürärdi / Mänä yänä bir misäl (UK,79/29).

köpri: köprü.

Sezib hâhläsängiz bugünâk tüşüntirişgä / häräkät qılämän keçkurun sâät âltidä ânğâr köprigi (UK,62/26).

Ketäylikä dedi Märät uning istäğini päyqab / köprikdän ötib ketişyâtğänidä Märät päncärägä (UK,66/22).

kör- görmek.

Başqa tãmangä qarab otirğänini körüb häyrân qaldı / on qadämçä näridä qarangı burçäkdä yelkäläri (UK,72/5).

Tirsägi bilän täyänib turgän Zämiräni körüb kuvänib ketdi / Qobil Qodiroviç häli işgä kelmägän qäbulhänä (UK,74/13).

Yetğänidä eşik açilib kızgış saçlı sepkildâr kız baş suqdi / Hilälä u Märätni kördiyü kızarıb ketdi sälâm berib yol boşätidi (UK,60/2).

Märät simyâğaç tägidä yelkälärini kısib yamğırdän / cuncikib turgän Hiläläni uzâqdän kördiyü yürägi zirillab ketdi (UK,80/16).

Hilälä uning közidägi äyyâr täbässumni körüb ätäylab / bepärvâ gäpirdi (UK,60/21).

Yürägi ilik häyəcändän tipirçilab ketdi oşä birinçi / märtä körgänidän buyân bu qızni köp oylägänini ämmâ (UK,62/20).

Häyəcândänmi quvâncdänmi kısılib ketgän közlärini / körär edi ärgamçı püstläyâtganidä esä köylägining (UK,69/8).

Körgänmän / men bolsäm Hilälä hıçälütdän kızärib kitâbçäni (UK,60/11).

Tunlärim uykusuz vä sergäş / hädikli tüşläрни körärmän (UK,65/20).

Otirgänini kördi ämmâ nimäni soräyâtganini / däfatän tüşünmädi keyin birdän tüşindidä başini (UK,70/31).

2.görmek, izlemek

Ekänini eşitgändi u kitâbni bitirmägünçä biräntä / tâmoşü körmäslik biräntä kitâb oqımäslikkä qarâr kılğän edi (UK,76/30).

3. anlamak, kavramak, sezmek.

İstitutni bitirgünçä häm heç kim bilän yürmägänmisiz / Märät uning közläridä katıy bir ifädä kördiyü (UK,71/4).

Koygänini kördiyü beihtiyâr şimi däzmällänmägänini / eslädi sâkâl mäsäläsi häm çätâk bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/17).

Märät kızning şubhälänäyâtganini körib cilmäydi / Kıız kâşini çimirib sâvuqqınä sorädi (UK,59/23).

Hilälä uning ezilib gäpiryâtganini körib açındi / dünyädä yamänlär köpdä koying oylämäng (UK,66/11).

Özingzdän başka heç kimni oylämäy koyä kâling / Märät uning közläridä gäzäb bärliğini körib köngli ägridi (UK,82/10).

Körgän väkeälärdän yänä häyəcänlänib ketdi / sizning bir lähzälik quvânc hikâyängizdä häm (UK,67/19).

Bârdidä püstäk ärguvân säyäsidadä tohtädi Märät uning / çehräsini anıx körmäsä häm cilmäyâyâtganini bilib turärdi (UK,67/26).

Vây bir köräy / Zämira deräzä supäçäsiga yâtgän örâglik kâgâzni açdi (UK,74/19).

Buyân anıx täsävvur kılılmäy yürgän älämni közğüdek / rävsän kördi (UK,73/6).

körsät- Göstermek.

Vây hâli üylänmägänkü Zämîrâ bilägânlik kılıb / uning qolidägi kitâbni körsätidi şu kitâbdä (UK,60/18).

körâ: daha çok.

Şundäginä Märät bu kız uni heç kaçân tüşünâ / âlmâsligini özi oylägänidän körâ kättârâq etibâr tâlâb (UK,82/22).

körâ başlä- görmeye başlamak, aydınlanmak.

Anıq körâ başlädi mâvhüm bir âlämdä kaçib yürgän / qahrâmânlâr endi uni uni öz ârtidän ergâştirib ketdi (UK,73/25).

körîb qâl- görürse.

Bu özining kitâbçâsi universitetni bitiriyâtgän yili çıqqan kıssâsi edi / ilgäriläri u birâvning qolidä körîb qâlsâ häyâcândän yürägi gürsillâb ketärdi (UK,59/10).

körin- görünmek, gözükmek.

Âz rängsiz ämmâ câzibâli korinâr edi / kim äytdi sizgä (UK,63/7).

Körinyâtgän darahtlärning uçî âlisdä kuyâş bâtib ketgän ufkdä / yâñib turgän şâfâq hurâ bir tumänlik (UK,69/15).

Bir âzdän keyin eşik açilib âstânädä köhlikkinâ kız korindi / plaşining yelkäläri qolidägi yâmgırpöşi höl edi (UK,78/13).

körinib ket- görünmek, görünürde olmak.

Häyâcân bilän bázân özimgä özim şunçâlik hunuk / âciz körinib ketämänki (UK,72/24).

yaşî körinib ketdiki Märät uning biläkläridän / mâhkâm uşlägänçâ qah qah urib külib yubârdi cimcit (UK,63/31).

körinib tur- görünmek, görünürde olmak.

Körinib turâr Hilâlâ hazân şıturlägän bağlâr ârâsidä / yürîb bârâyâtgândeک edi (UK,65/27).

körüş- görüşmek, buluşmak.

Bâri bir tüşünâlmâyman / yaşî dedi Märät uning körüşgisi kelib turgänini (UK,62/24).

Åldidä körışämiz / u kızning rāziliginı sorāb hām otirmādi bārişı (UK,62/27).

Keçā sen bilān körışgān bugūn başkasi bilān uçrāşādi / yāzuvçining hātini bittā bolmāydi (UK,75/7).

Keçkurun Mārāt Hilālā bilān uçrāşışı kerākliginı eslādi / oşā āhirgi mārta körışgānlāridā u yāngi (UK,76/10).

Bugūn sen bilān körışādi ertāgā başkasi bilān / ketāimiz Mārāt uni qoltıqlāb āldidā trālleybus bekātigā başlādi (UK,77/5).

Teatrgā bārgāndāçi kütübhānā āldidā körışgānimizdāçi / müzeygā bārmāqçi bolgānimizdāçi (UK,81/15).

Keçgā yāqın Hilālāgā kōngırāq kılıb körışışni iltimās kıldı / u endi plaşni kiyib çıqıb ketāyātgān edi kōngırāq ciringlāb kāldı (UK,77/27).

kork- korkmak, ürmek.

Korkıb qolini uning yelkāsıdān tārıtib ālmāsdi (UK,69/31).

Fikri çālgıib ketışdān korkardı İşim bār dedi u yāngi nārsā yāzyāpmān degisi kelmādi (UK,76/31).

Kız içkārıgā kırışgā korkkandek hāmān āstānādā turārdı / otiring dedi Mārāt divanni kōrsātıb (UK,78/17).

korkuv: korku.

Ulār ārgamçi uçışārdı kayıqça bārgān sāyın / bālāndrāq kōtārib tūşār Hilālā korkuv içidā (UK,69/2).

kōrsāt- göstermek.

Ānā ānā sūzıib yūribsız dedi Mārāt suv yūzıdā / kālqıib turgān ingıçkā āynı kōrsātıb oşā sızızdā (UK,66/28).

Kız içkārıgā kırışgā korkkandek hāmān āstānādā turārdı / otiring dedi Mārāt divanni kōrsātıb (UK,78/18).

kōşıb koy- katmak, katkıda bulunmak, eklemek.

Tez āsān māsā kılıb işlāş degāni keyin u birdān / ciddıylāşdıdā sekin kōşıb koydı gāhā oylāb yillāb (UK,64/6).

kōşık: şarkı, müzik.

Hikâyälärni häm oqıgän här gäl yängi qoşıq eşitgändäy / rähät qilib häyəcänlänib oqıgän edi (UK,61/5).

koşni: komşu.

Karavotdän säkräb turdidä koşni hânägä küz / häväsidadä muzdäy bolib qalgän pästäk şiftigä qâgâz (UK,73/7).

kötär- 1.kaldırmak:

Änäsi bir qolidä çaynäk bir qolidä qand kötärib / kirgänidä Märät ikki bábni bitirgän edi uning közläri (UK,74/9).

Qız kitäbdän baş kötärdidä negädır cilmäydi / uning çehräsi tınıq cilmäyganidä közläridä älläneçük (UK,59/1).

Kötärmäy köz qırı bilän qaräb qoydı ästänädä başigä / tivit romäl oräb älgän änäsi turär edi (UK,74/1).

2.yükseltmek.

Ulär ärgamçi uçışardı qayıqça bārgän säyin / bäländrāq kötärib tüşär Hilälä qorquv içidä (UK,69/2).

Märät tāmāgini älämli bir ot yāndirāyātganini / päykadiyü plaş uşlägän qolini bäländ kötärdi (UK,83/2).

Qaysidir çinār şahidä mudrāqqa ketgän kuşlär guv / etib qarāngı äsmāngä kötäridi (UK,64/2).

Tepägä kötäriyātganidä Märätning qarāça çehräsini / şäbädädän peşänäsigä yāyilib tüşgän saçlärini (UK,69/5).

3.yukarı doğru hareket ettirmek:

U käfti bilän kızning iyägini kötärib özigä qarättdi Hilälä / Hilälä közlärini çirt yumib äldi uning qalbi titiräb (UK,71/25).

kötärilib ket- yükselmek.

Etlärläri şämäldä kötärilib ketmäsligi uçün engäşib / alışgä häräkät qılardı (UK,69/9).

koy- 1.bırakmak.

Men røyhatgä yâzib qâyämân / u kitâbçâni stol çekkâsigä koydidä qalâm kâgâz âldi (UK,59/18).

Mârât göşâkni koydidä çirâkni yokdi / Hilâlâ kütib qâlâdigân boldidä deb oylâdi köngli gâş bolib (UK,78/11).

Qattiq kışgâniçâ häyâcândân âvâzi titrâb ilticâ kıldi / Hilâlâ qoying nimâ kerâgi bâr şu gâplârning (UK,71/24).

2.bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

Çalıştırıp tizzâsigä kâftini koygânçâ indâmây / otirâr suvgâ tikilib nimânidir öylâr edi Hilâlâ (UK,64/11).

köyâ kâl- .....duruma getirmek, o hal üzere kalmasına sebep olmak.

Yok Mârât keskin bâş çâyqadi unâqa bolsâ / kündâlik yâzib köyâ qâlgâni mâkül emâsmi (UK,63/14).

Özingizdân bâşka heç kimni oylâmây koyâ qâling / Mârât uning közlâridâ gâzâb bârligini kôrib köngli âgridi (UK,82/9).

koyib yubâr- bırakmak.

Boldi dedi u yâlinib keyin bir qolâni koyib yubârdidâ / beihtiyâr Mârâtning yelkâsidân uşlâb âldi (UK,69/20).

Âtlâs köylâgi lâvillâb yânârdi / Mümkînmi dedi Mârât hâmân eşik tütqiçini koyib yubârmây (UK,58/24).

koying oylâmâ: bırak düşünme.

Hilâlâ uning ezilib gâpiryâtgânini kôrib âçindi / dunyâdâ yâmânlâr köpdâ qoying oylâmäng (UK,66/12).

köylâk: gömlek.

Köylâk kârâ şim kiyib âlgân eşik tutqiçidân uşlâb / turârdi (UK,61/27).

Hilâlâ âk köylâk âk tüfli kiyib âlgândi / Mârât Hilâlâ özining âyâklârigâ tezigânâ qarâb (UK,76/15).

Teatrgâ kiyiş uçün âtäylâb âk köylâk âldirgân edi / negâ dedi Hilâlâ âlâm bilân Mârâtning közigâ tikilib (UK,76/23).

Ätläs köylägi lāvilläb yänärdi / mümkünmi dedi Märrät hämân eşik tütqıçını koyıb yubärmäy (UK,58/23).

Häyəcändänmi kuvâncdänmi kısılib ketgän közlärini / körär edi ärgamçi pästläyätgänidä esä köylägining (UK,69/8).

köz kırı: göz.

Kötärmäy köz kırı bilän qaräb koydı ästänädä başıgä / tivit romäl oräb älgän änäsi turär edi (UK,74/1).

köz: göz.

Änäsi bir qolidä çaynäk bir qolidä qand kötärüb / kirgänidä Märrät ikki bābni bitirgän edi uning közləri (UK,74/10).

Şu tāpdä uning közləri kızärüb ketgänini / rāngi särgäyib läbining ikki çetidä çukur çukur (UK,76/25).

Qız divanning bir çekkäsıgä ämānät otirdidä / kızärüb ketgän közləri bilän ungä qaräb koydı (UK,78/20).

Teatrgä kiyış uçün ätäyläb äq köyläk äldirgän edi / negä dedi Hilälä äläm bilän Märrätning közigä tikilib (UK,76/24).

Ällakandäy sävāl bārligini bilib tohtädi / bir nimä sorämāqçimisiz dedi kızning közlärigä (UK,62/8).

Märrät taqqa tohtädidä Hiläläning közlärigä tikildi / neän lämpälär nuri ästidä kızning çehräsi bir (UK,63/5).

Qılışni çukur his etdi / hilälä dedi kızning közlärigä qarämäslikkä häräkät kılib (UK,82/24).

Qız kitābdän baş kötärdidä negädir cilmäydi / uning çehräsi tınıq cilmäygänidä közläridä älläneçük (UK,59/2).

İstitutni bitirgunça häm heç kim bilän yürmägänmisiz / Märrät uning közläridä kıtiy bir ifädä kördiyü (UK,71/4).

Stul suyänçığıgä täşlärkän negä häfä bolyäpsiz / kız ungä bir qaräb koydiyü yänä közläridä yaş kalkıdi (UK,78/24).

Özingizdän başqa heç kimni oylämäy koyä qaling / Märät uning közläridä gazäb bärliğini körib köngli ägridi (UK,82/10).

Märät közlärini suvgä tikkän küyi okıyâtğan sätrlärdä / ällakandäy mäyüs ähäng küzning mungli mänzärası (UK,65/25).

U käfti bilän kızning iyäginı kötärib özigä qarätädi Hilälä / Hilälä közlärini çirt yumib äldi uning qalbi titiräb (UK,71/26).

Ämmä Märät öpmädi häm yälvärmädi häm / Hilälä sekin közlärini açdıyu Märätning bütünläy (UK,72/4).

2.bakış, görüş.

Hilälä uning közidägi äyyâr täbässumni körib ätäyläb / bepärvä gäpirdi (UK,60/21).

köz ongidä: göz önünü.

İçidä äylänä başlädi Uning köz ongidä fäkät Märätning / çehräsi qaldı (UK,69/17).

köz öngigä keltirib koy- göz önüne getirtmek; nasıl olacağını düşünmek, zihinde canlandırmak, tasarlamak.

Köz öngiga keltirib koygän Märätgä häyrän qaräb qaldı änängiz bärnilär dedi Märät bir äz yumşaq ähängdä (UK,79/19).

köz üzmä- göz kırpmadan öylece bakmak.

Köz üzümäy duşänbädä häm qabul bär edi ku / çarşänbä degän küin Hiläläning hayälidä heç qaçän (UK,61/9).

Yahşi kız ekänmi / Märät burilib qarädiyu Hiläläning özidän köz üzümäy (UK,70/30).

Hiläläning iyägidän tutib turär ämmä çaldän közini uzmas edi / u Hiläläning özigä qaräyätgänini sezdi şekilli sorädi (UK,72/9).

köz yaşı: gözyaşı.

Hilälä şarttä burilib qarädi / uning solgın yüzidän yamğırmi köz yaşımı aqıb tüşär edi (UK,81/8).

Ḳız pläşining çöntägidän römälçä âlib köz yaşlärini ärtti / bir yigit bär edi (UK,79/1).

közdän keçir- gözden geçirmek; (bir durumu) ele almak, incelemek.

Märät başi bilän şongib ketdi hätlärini közdän keçirdi / yaş qalämkäşlär bilän gäpläşdi (UK,77/25).

közü: boya aynası.

Buyân anıq täsävvur qılalmäy yürgän âlämni közgüdek / rävsän kördi (UK,73/5).

közläridä sävuk ot yältiräb ket- gözleri alev saçmak; çok kızmak aşırı kızmak dayanamamak.

Äyting dedi Hilälä hämân läbläri titrüb / közläridä sävuk ot yältiräb ketdi (UK,82/20).

kubbädâr: kubbeli, yarım küre şeklindeki mimarî unsur.

Keräk deb oylädi u zälvärli eşikning qubbädâr qubbädâr / tütqiçidän uşläb tärtär ekän (UK,58/15).

Keräk deb oylädi u zälvärli eşikning qubbädâr qubbädâr / tütqiçidän uşläb tärtär ekän (UK,58/15).

küç bağıslä- güç vermek.

Tört kündirki keçä kündüz quläği âstidä mäyin / bir küy cäränqläb turibdi bu küy ungä küç bağısläb (UK,76/6).

kuçâğını aç- kucak açmak.

Ḳaçândän buyân sen yängi âdäm bolib qaldıng deb oylädi Märät gicinib / duç kelgän âdämğä kuçâğını açış yängiligü nâmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/26).

kuçâqläb âl- kucaklamak, sarılmak.

Ḳarşisigä yügürüb keldidä kuçâqläb âldi / palto âldim dedi sepkilli yüzi quvâncdän kızärib (UK,74/17).

Zämirä şadân külgänçä uni kuçâqläb âldi / rästni äytyäpmändä ortâqcân mänä (UK,75/15).

kuçäyib ket- daha da güçlenmek.

Yamgır yağyâtgân ekân Mârâtning könglidägi gâşlik kuçâyib ketdi / Hilâlâ häfâ bolädidä (UK,78/15).

kül- gülmek.

Ķanäkâ ĳilib yâzäsiz / Mârât beğarüz küldi (UK,62/16).

Mârât küldi / çünki elân ĳılışgâ yârämâydi (UK,64/29).

Dävâmi yoĳ Mârât ĳandâydir sinuĳ âhângdâ / küldi äytdimku şâir emâsmân deb Song negâdir (UK,66/4).

Undân keyinçi / undân keyin yänâ ikkitâ ĳızni uçrâtdim Mârât küldi (UK,71/18).

Yoĳ siz yâzuvçısiz siz biling / Mârât küldi (UK,72/14).

Zâmirâ sârgış ĳâşlärini uçirib küldi / Hââ yâzuvçi äkângiz tâpib bersin (UK,74/25).

Hilâlâ küldi / äğâr oşâ ĳıslâĳdâ äyâlâni tüşünädigân âdâm bolmäsâçi (UK,67/11).

Yerning ĳadri ötdi ä dedi Mârât külib dâim uni / tepkilâb yürämizu u bir ĳadâm uzulsâĳ sâğınib ĳâlâmiz (UK,70/7).

Mârât bir zum oygâ tâldi / bopti dedi nihâyât faĳat külmâysiz küz häĳidâ (UK,65/4).

Zâmirâ şâdân külgânçâ uni ĳuçâĳläb âldi / râstni äytyâpmändâ ortâĳcân mânâ (UK,75/15).

kul räng: gri (renk), külrengi, kurşun rengi.

Bu özi ĳaçândân buyân ârzu ĳilib yürğân toĳ kul räng palto edi / ĳayoĳdâ bâr ekân dedi u yâlingüdek bolib (UK,74/23).

kulok: kulak.

Tört kündirki ĳeçâ künduz ĳulâğı âstidâ mäyin / bir küy cârângläb turibdi bu küy ungâ küç bağışläb (UK,76/5).

Tohtätning / şu päyt Mârâtning läbläri uning ĳulâğı âstidâ (UK,69/24).

külgi: gülme, gülüş.

Bâğ üstidâ Mârâtning külgisi cârângläb äks sädâ berdi (UK,63/33).

*Boldi dedi u külgi äräläş kıyırıp boldi Mārät äkä / Mārät argämçini yänäyäm
kattıkrâk silkitä başlädi (UK,69/11).*

*Hämmäsi mävhüm gäp dedi Mārät külgidän näfäsi kıytib / İlham hämmädä häm
bolädi ilham (UK,64/3).*

külib yub- gülmek, birden bire kahkaha atmak.

Bâr hânänggä çıķ / Zämira kırsäk çälib külib yubardı (UK,60/30).

*Yaşı körinib ketdiki Mārät uning biläkläridän / mähkäm uşlägänçä kah kah urib
külib yubardı cimcit (UK,63/32).*

kün: gün.

Ämmâ bugün kabul yoķ / çârşänbä küni keläsiz (UK,59/16).

*Köz üzmäy duşänbädä häm kabul bâr edi ku / çârşänbä degän kün Hiläläning
hayâlidä heç kaçân (UK,61/10).*

*Oşâ küni u özigä arâ berdi saçını çirâyli kılib / turmäklädi yängi kofta kıydi
(UK,61/19).*

Hâtircäm gäpirişgä urinib on beş künlärdän keyin / kelädilär (UK,62/3).

*Hilälä hikâyäni okıdiyu könglidä ağır gaşlık uygandı / şu küni u keçgäçä kıandäy
işlägänini bilmädi (UK,75/26).*

*Mārät tüşündi uç kün işgä kelmägänim uçün räncigän / ämmâ u pārvā kılmädi
hāzir dāşnām eştışdän (UK,76/1).*

*Mäyli on beş kündän keyin kelämän / u endi burilib keläyātgan edi Hiläläning
könglidä (UK,62/5).*

*Häm işdän häydälişdän häm çöçimäsdi mänä tört / kündirki u özgä bir älämdä öz
äsärining älämidä yaşäyapti (UK,76/4).*

*Tört kündirki keçä künduz kıulâğı ästidä mäyin / bir küy çärängläb turibdi bu küy
ungä küç bağışläb (UK,76/5).*

*Kıynälib bitirälmäy yürgän işingizni bir kündä / bācārib kıoyäsiz şunaķa işläysizki
özingiz häm rāhāt kıläsiz (UK,64/7).*

*Şu künlär dāvāmidä Hilälä bilän häm dürüstrâķ / gäpläşmägänini kıız undän
kıaçāndir negādir räncib (UK,77/19).*

Yüzləri lāvillāb yānāyātganini pāyqab behtiyār cilmāydi / mümkünmi Mārāt huddi oşā kündägidek āk (UK,61/26).

kündälik: gündelik, günlük, günlük olan.

Yox Mārāt keskin baş çäyqadi unaqā bolsä / kündälik yāzib köyā qālgāni mākül emāsmi (UK,63/14).

kündüz: gündüz.

Tört kündirki keçä kunduz qulāğı āstidä māyin / bir küy cārānglāb turibdi bu küy ungä küç bağışlāb (UK,76/5).

Uç häftādän buyān vucudini lārzāgä sālīb keçä kündüzning fārkıgä / bārmāy işlāşgä mächbur etgān fikru tuyguları nihāyäsigä yetdi (UK,77/11).

küngäçä: güne dek.

Nähātki u çindän hām faqat özini oylāyātgān bolsä / u şu küngäçä birān mārta dürüstrāk oylāb körmāgān (UK,82/12).

kurs: sınıf, kurs.

Qālgān sepkildār yūzi hāmān lāvillāb yānār edi / Mārāt Āzizāv şudä kursimizdä uçrāşuv bolgānidä (UK,60/10).

kursdāş: sınıf arkadaş.

U birdän uç yıl ilgāri jurnaldä çıqqān hikāyäsini / eslādi İstitutni bitirgān oqıtuvçi kız kursdāşigä (UK,67/28).

kuş: kuş

Qaysidir çinār şāhidä mudrākka ketgān kuşlār guv / etib kārāngi āsmāngä kötāridi (UK,64/1).

küt- 1.beklemek, bir iş oluncaya, biri gelinceye değin bir yerde kalmak, durmak.

Hilālāning başi āylānib ketdi pāstdä nāvbāt kutāyātgān / bir tōdä ādāmlār hām ārgāmçi yukārilagānidä anıq (UK,69/13).

Kutgān ādāmi kelmābdi deb oylādi u kız uç tört qādām / u yok bu yokka bārib keldidä tuflisining ingiçkä uçı (UK,70/23).

2.bir şeyin olmasını istemek, ummak.

Hilälä bundäy cävâbni kutmägän edi / u Märatning yälinişini hâhlardı (UK,82/1).

3.süre tanımak, acele etmemek

Sirlirâk gâp kütâr edi / şu yerni cüdä yahşi körämän dedi Märat oyçän (UK,64/15).

Öldirämän deb yığlägän edi hâzir u Märatning häm / yâlvârîşini yığlägüdek yâlvârîşini kutârđi (UK,72/2).

Siz yahşi âlicânâb âdämsiz / Märat gâpning dävâmini kütib indämây otirâverđi (UK,78/28).

kütib qâl- beklemek, bekleme durumunda olmak.

Märat göşäkni koyđidä çirâqni yoqđi / Hilälä kütib qâlâdigän boldidä deb oylâđi köngli gaş bolib (UK,78/12).

kütübhanä: kütüphane.

Teatrgä bârgändäçi kütübhanä âldidä körîşgänimizdäçi / müzeygä bârmâqçi bolgänimizdäçi (UK,81/15).

kuvân- sevinmek, memnun olmak.

Qoltıqlâb âldi u bu kızdän özi izläb yürgän fâzilätni / tâpgänigä kuvânâr Hilälä özining icâdigä kızıqa bâşlägändän (UK,68/8).

kuvânç: sevinç, coşku.

Qarşisigä yügürib keldidä quçâqlâb âldi / palto âldim dedi sepkilli yüzi kuvânçdän kızârib (UK,74/18).

Körgän vâqeälârdän yänä häyâcânlanib ketđi / sizning bir lâhzâlik kuvânç hikâyängizdä häm (UK,67/20).

Häyâcândänmi kuvânçdänmi kısilib ketgän közlârinini / körâr edi ârgamçi pâstläyâtgänidä esâ köylâgining (UK,69/7).

kuvânib ket- sevinmek, mutlu olmak.

Tirsägi bilän täyänib turgän Zämirâni körüb kuvânib ketđi / Qobil Qodiroviç hâli işgä kelmägän qâbulhanä (UK,74/13).

küy: şarkı, şiir.

Tört kündürki keçä kündüz qulâğı âstidä mäyin / bir küy cäränqläb turibdi bu küy ungä küç bağısläb (UK,76/6).

Tört kündürki keçä kündüz qulâğı âstidä mäyin / bir küy cäränqläb turibdi bu küy ungä küç bağısläb (UK,76/6).

Qalbini nurli tuyğulärgä töldirib yubäryäpti bu küy / tohtämägunçä u heç nimäni tän älmäydi (UK,76/7).

kuyâş: güneş.

Kitâb oqır zängäri därpärdä tütilgän deräzädän tüşäyätgän / quyâş nuridä kızğış hindiy römäli kısqä yengli (UK,58/22).

Körinyätgän darahtlärning uçı âlisdä quyâş bätib ketgän ufkdä / yänib turgän şäfäq hırä bir tumänlik (UK,69/15).

küydür- yakmak, yandırmak.

Dimâğını küydürärdi / u plaşini âsiltirgänçä kölmäk keçib bärär bâyä (UK,83/13).

kuyi: kuyu.

Märät közlärini suvgä tikkän küyi oqıyätgän sätrlärdä / ällaqandäy mäyüs ähäng küzning mungli mänzärsi (UK,65/25).

küz: güz, sonbahar.

Äksi silkinib turärdi qayerdädir tramvaylärning / hârgın näläsi eşitilädi küz häväsidadä keç açılğan güllärning (UK,63/2).

Hä küz keldi dedi Märät Puşkin äytgän mäyüs / oyçän fäsl (UK,64/21).

Bilmädim bu nening tälqını / bāğlärädä ertä küz sälqını (UK,65/12).

Märät bir zum oygä tälđi / bopti dedi nihäyät faqat külmäysiz küz häkıdä (UK,65/4).

Bilmädim bu nening tälqını / bāğlärädä ertä küz sälqını (UK,65/18).

Bilmädim bu nening tälqını / bāğlärädä ertä küz sälqını (UK,65/24).

Karavotdän säkräb turdidä qoşni hânägä küz / häväsidadä muzdäy bolib qalgän pästäk şiftigä qāğāz (UK,73/7).

Märät közlärini suvgä tikkän küyi oqıyâtgän sätrlärdä / ällakandäy mäyüs âhäng küzning mungli mänzäresi (UK,65/26).

küzät- gözetlemek, gözlemek.

Ketdi nârirâkdä bârib tohtädidä ulär tãmângä qarâb koydi / Märät kızning häräkätlerini küzätä başlädi (UK,70/22).

läb: dudak.

Tohtätîng / şu päyt Märätning läbläri uning kulâğı âstidä (UK, 69/24).

Şu tâpdä uning közläri kızärib ketgänini / rängi särgäyib läbining ikki çetidä çukur çukur (UK, 76/26).

Märät uning titrâb turgän läblärigä qarâb başını kuyi sâldi / yoq (UK, 81/31).

Äyting dedi Hilälä hämân läbläri titrâb / közläridä sâvuq ot yältirâb ketdi (UK, 82/19).

lämpä: lamba, ışık.

Märät taqqa tohtädidä Hiläläning közlärigä tikildi / Neân lämpälär nuri âstidä kızning çehräsi bir (UK, 63/6).

läppä läyik kel- tam tamına olmak, laik olmak.

Kiyib körgin sengä häm läyik şekilli / palto Hilälägä läppä läyik keldi (UK, 74/22).

lärzägä sâl- sallamak, titremek, korkuyla şok etmek.

Uç häftädän buyân vucudini lärzägä sâlib keçä kündüzning färqığä / bârmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyguları nihâyäsığä yetdi (UK, 77/11).

lävillä- kırmızıya dönmek, kırmızılaşmak.

Ätläs köylägi lävillâb yânärdi / mümkünmi dedi Märät hämân eşik tütqiçini koyib yubârmäy (UK, 58/23).

Yüzläri lävillâb yänäyâtgänini päykab beihtiyâr cilmäydi / mümkünmi Märät huddi oşä kündägidek âk (UK, 61/25).

lävillâb tur- kırmızıya dönmek, kırmızılaşmak, alev alev yanmak.

Hilälä uning yüzləri lāvilläb turgänini sezdi käftini tårtib älmädi / gâhâ sütdek äydin keçäləri hävli ortäsidadägi (UK, 72/25).

lāvilläb yân- ateş gibi kor gibi yanmak, mec. kızarmak, utanmak.

Qalgän sepkildâr yüzi hämân lāvilläb yânär edi / Märät Äzizäv şudä kursimizdä uçräşuv bolgänidä (UK, 60/9).

lây: çamur.

Yâmğır hämân şiväläb yâğär Märät endi plaş lây / bolgänini uni Hilälägä kiygäzib bolmäsligini oyläb kıynälärdi (UK, 81/23).

lâyik: laik, yakışır, münasip, şâyân.

Kiyib körgin sengä häm lâyıq şekilli / palto Hilälägä läppä lâyıq keldi (UK, 74/21).

lâyka: bulanık, çamurlu.

Plaş lâyka kölmäk suvgä tüşdi / şilkimlik qılmäng dedi Hilälä yığı äräläş (UK, 81/13).

mäcbur et- mecbur etmek, zorlamak, (birini) bir şeyi yapmaya zorlamak, yapmak zorunda bırakmak.

Uç häftädän buyân vucudini lärzägä sâlib keçä kündüzning färkıgä / barmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuygüleri nihâyäsığä yetdi (UK,77/12).

mähkäm: sıkı, sımsıkı, sıkıca.

Yahşi körinib ketdiki Märät uning biläkläridän / mähkäm uşlägänçä qah qah urib külib yubardı cimcit (UK,63/32).

Ärgamçining yân täräfidägi yoğân simläрни mähkäm uşläb / älgän yürägi gupilläb urärdi här säfär qayıqçä (UK,69/3).

Çekäyätgänini bilinib turärdi / Märät uning qollärini mähkäm uşlädidä käftini (UK,71/22).

maktä- övmek, methetmek.

Kitâb yâzäsizlär hämmä sizläрни maqtäydi / ilhämning özi nimä dedi Märät uning gäpini bölüb (UK,63/25).

Şähärgä kaytib kelädi Oşä päytlärdä tänküdçilär / hikâyäning häyätiy äsär ekänini äytib maqtäşgän edi (UK,68/4).

mäktäb: mektep, okul.

Mäktäb bälälärini дәlägä häydäb işlätädigän kälhöz / räisni räyän gäzetäsida tänqid kalgän ekän işdän (UK,66/7).

Mänä şu galäti bälä kalgän edi / mäktäbni bitiriş keçäsidä Bahtiyär degän bälä (UK,71/30).

mäkul: makbul, uygun, kabul.

Yok Märät keskin baş çäykadi unaqä bolsä / kündälik yazib köyä kalgäni mäkul emäsmi (UK,63/14).

mälhäm: merhem.

Toldirä başlägän u köpdän buyän bitmäy keläyätgän yärisigä / endi mälhäm täpgändäy edi (UK,70/4).

mänä: işte.

Mänä şu galäti bälä kalgän edi / mäktäbni bitiriş keçäsidä Bahtiyär degän bälä (UK,71/29).

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yänigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/11).

Häm işdän häydälişdän häm çöçimäsdi mänä tört / kündirki u özgä bir älämdä öz äsäriñing älämidä yaşäyäpti (UK,76/3).

Märät köpdän büyän şu gäplärni oylab yürärdi / mänä yänä bir misäl (UK,79/30).

Uñing äträfida äylänib yürädiyu ämmä / tutқиç bermäsdi mänä bugün ulär birdänigä öz äyägü (UK,73/22).

Zämira şadän külgänçä uni kuçäkläb äldi / rastni äytyäpmändä ortäkcän mänä (UK,75/16).

Kalgän kalbining nürli bir pärçäsigä äylängän mänä / şu kız ungä tänä kılsä (UK,82/17).

mänä: Mana, anlam, kavram.

Endi b y gi g pl rd n zerik  b şl di u M r td n / b şka ar k  zi h m m n sini tüşinib yetm g n (UK,64/14).

Keling dedi M r t v ziy tni  zg rtirm y /  n  uning keting deg n m n d   ytg nini tüşindi (UK,74/4).

m nz r : manzara.

M r t k zlrini suvg  tikk n k yi oqıy tg n s trl rd  /  llak nd y m y s  h ng k zning mungli m nz r si (UK,65/26).

m rc n: mercan.

Bil n yolkad  y tg n t şni tepdi t ş  ilip etib suvg  tüşdi /  nh rd gi  ir kl r m rc ni  il  il bolib ketdi (UK,70/26).

m rt : defa, kez.

Y r gi il k h y c nd n tipir il b ketdi oş  birinçi / m rt  k rg nid n buy n bu k zni k p oyl g nini  mm  (UK,62/20).

Hil l ni birinçi m rt   pg n tirn g ning u id n / peş n sig    pib  ıkk n sen b lm s ng  zimni (UK,71/31).

Keçkurun M r t Hil l  bil n u r şisi ker kligini esl di / oş   hirgi m rt  k rişg nl rid  u y ngi (UK,76/10).

m s l : mesele, sorun.

Koyg nini kördiyu beihtiy r şimi d zm ll nm g nini / esl di s k l m s l si h m  t t k bols  ker k deb oyl di u (UK,76/18).

m şink : daktilo, yazı makinesi.

Der z  t gid gi stol y nid  k tib   tir rdi / u tirs kl rini m şink  k pk g g  tir ng n   llak nd y (UK,58/20).

m şk: deneme, egzersiz.

Şunak  m şkim b r edi  n  m dd t oyg  t lib / otirdid  k nd ydir p st şik st   v zd  oqıy b şl di (UK,65/5).

m sl h t:  g t, nasihat, tavsiye, akıl.

U  zini b sib  ldi / bu k z t nbeh eşitg ni em s m sl h t sor g ni kelg nku (UK,79/32).

mäslähätli iş: danışacak, mesele; bir iş, bir konuyla ilgili olarak yol göstericilik istemek, akıl sormak.

Siz meni tänimäysiz nâtäniş ävâz yığı äräläş horsindi / siz bilän mäslähätli işim bâr (UK,78/8).

mävhum: mevhum, anlaşılması güç.

Hämmäsi mävhüm gäp dedi Märät külgidän näfäsi kaytib / ilhâm hämmädä häm bolädi ilhâm (UK,64/3).

Anıq körä başlädi mävhüm bir älämdä kâçib yürgän / kahrämänlär endi uni uni öz ärtidän ergäştirib ketdi (UK,73/25).

mävzu: konu.

Başka mävzugä ötdi keçä universitetdä birgä oqıgän / ortägımdän hat äldim kışlâkdä oqıtuvçilik kılädi (UK,66/5).

Çizikçälär päydä bolgänini päykadi / Märät yängi spektakl häm Äfrâsiyâb tărihi mävzusidä (UK,76/28).

mäydä gäp: ufak tefek laflar.

Bärişni üy cây sâlişni şunçäki mäydä gäplär deb yürärdiku / nähâtki kelib kelib eng yakın ädämi bolib (UK,82/15).

mäyin: hoş, güzel.

Tört kündirki keçä künduz kılâğı ästidä mäyin / bir küy cärängläb turibdi bu küy ungä küç bağışläb (UK,76/5).

mäyli: olur, peki; tamam; makul.

Mäyli on beş kündän keyin kelämän / u endi burilib keläyätgän edi Hiläläning könglidä (UK,62/5).

mäyüs: umutsuz, hüzünlü.

Hä küz keldi dedi Märät Puşkin äytgän mäyüs / oyçän fäsl (UK,64/21).

Märät közlärini suvgä tikkän küyi oqıyätgän sätrlärdä ällaqandäy mäyüs ähäng küzning mungli mänzäresi (UK,65/26).

Kız mäyüs baş çäykadi / sizgä işänmäyäpti (UK,80/1).

U bir lähzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlük täşvişimgä sizni şerik kılışımning nimä kerägi bâr (UK,82/27).

mäzä kıl- rahatlıkla, huzur içinde, ...keyif ile.

Tez  s n m z  k lib i l   deg ni keyin u bird n / ciddiyl  did  sekin ko ib koydi g h  oyl b yill b (UK,64/5).

m zz : Çok iyi, çok güzel.

Hil l  b ribir t   nm di / siz y zuv il rg  m zz  dedi oyl nib ilh m kelg nd  (UK,63/24).

M r t ta ın sinik cilm ydi / y m n  d m siz h li y zuv il rg  m zz  kit bini (UK,66/14).

mehr: mihr,  efkat, muhabbet, sevgi.

Hil l  y r gid  ilik tuy ul r uyg nib M r tg  / mehr bil n  ar b  aldı endi u b y gidek oy  n v zmin (UK,66/30).

mez n: (kemer) terazi; güneş takviminin yedinci ayı (22 eyl l - 21 ekim).

 rgam i u m kd  mez nl r / darahtl r t kmi l r    rin (UK,65/13).

mis l: misal,  rnek.

M r t k pd n b y n  u g pl rni oyl b y r rdı / m n  y n  bir mis l (UK,79/30).

m dd t: m ddet, s re.

 un ka m   im b r edi  n a m dd t oyg  t lib / otirdid   and ydir p st  ik st   v zd  okıy b  l di (UK,65/5).

mudr k ket- uykuya gitmek, uyumak.

 aysidir  in r   hid  mudr kka ketg n  u l r guv etib  ar n   sm ng  kötärildi (UK,64/1).

muh bb t: sevgi, a k, muhabbet.

Yulduz  ul sid  özining h m n tic siz muh bb ti t svir / etilg ndi h zir o   s ng n yulduzning y nık  ul si (UK,71/7).

muh rir: editör, yazar.

M r t t hririy tg  t  d n keyin keldi / y l kd  muh ririg  du  kelib çaldı (UK,75/28).

Muh rrir s vu  n  s l ml  did   tib ketdi (UK,75/29).

muhlis: hayran, birine ya da bir şeye karşı hayranlık duyan, o şeyi ya da kimseyi aşırı  l de be enen (kimse).

Ehtiy t bol M r t  ziz vning muh lisl ri k p (UK,60/31).

Ehtiy t bol y z v ining muh lisi k p bol di deb  oy r edi / Hil l  p rv   ilm di u y zuv il r g z llikni (UK,61/15).

muk v : kitap, defter vs. gibilerin yüzey kısmı kapak.

Dâim çirâyli kızlär işläydi şu pâyit u kızning / qolidägi kitâbni tänib qâldi zängâri muqâväsidadän tänidi (UK,59/8).

mümkün: mümkün mi bir şey için izin istemek.

Âtläs köyllägi lâvilläb yânârdi / mümkünmi dedi Mârât hâmân eşik tütqiçini koyib yubârmây (UK,58/24).

Yüzläri lâvilläb yânâyâtgânini pâyqab beihtiyâr cilmâydi / mümkünmi Mârât huddi oşâ kündägidek âq (UK,61/26).

muncä: bu kadar, bunca.

Nâmusning qadrini munça ârzânläştirmäsä bulâr / u sigaretaning uçini ezgîläb çekdi (UK,79/27).

munqli: meyas, üzgün, kederli.

Mârât közlärini suvgä tikkän küyi okıyâtgân sâtrlärdä / ällakandây mäyüs âhäng küzning munqli mänzâräsi (UK,65/26).

muz: buz.

Hilälä muzdây temir pâncärägä kâftini bâsgänçä / häyrân bolib suvgä qarädi (UK,66/25).

Karavotdän säkräb turdidä qoşni hânägä küz / häväsidadä muzdây bolib qâlgän pâstâk şiftigä qâgâz (UK,73/8).

Mârât nâriği simyâgâç tägidä ungä yetib âldi / muzdây yelkäläridän uşläb entikkänçä şivirlädi (UK,81/4).

müzey: müze.

Teatrgä bârgändäçi kütübhanä âldidä körışgänimizdäçi / müzeygä bârmâqçi bolgänimizdäçi (UK,81/16).

nâçâr kıyâfä: çaresiz, umutsuz halde.

Direktâr nâşriyât recäsidadän çıkarib täşläbdi / qâgâz yetişmäyâpti dedi u nâçâr kıyâfädä (UK,58/4).

nâfäsi kayt- nefes darlığı, nefesi boğulmak.

Hämmäsi mävhüm gâp dedi Mârât külgidän nâfäsi kaytib / ilhâm hämmädä hâm bolädi ilhâm (UK,64/3).

nâfäsi kısil- nefesi tıkanmak, güç soluk alacak duruma gelmek veya soluğu büsbütün durmak.

Hilälä undä dedi nâfäsi kısilib / undä men bir nârsä yazâyâtgân edim (UK,81/25).

nâfis: nefis, harika, güzel.

Kino yoqdimi dedi Hilälä yelkəsi oşä burilib qaräb / u näfis puşti räng jempir kiyib älgän sâçini (UK,67/2).

nähât: nasıl olurda, ne gariptir ki.

Qışlâk kâp qarä bolsä nähât oşä hâtining öz izzät näfsini / himâyä qılışgä urinâyâtgännini tüşünädigän (UK,67/15).

nähâtki: gerçekten mi, nasıl olurda.

Nähâtki Märat huddi käsbdâşlari bilän / bähsläşâyâtgändek kızişib ketdi nähâtki bütün başli (UK,67/13).

Nähâtki u çindän häm faqat özini oylâyâtgän bolsä / u şu küngäçä birän märtä dürüstrâk oyläb körmägän (UK,82/11).

Nähâtki Märat huddi käsbdâşlari bilän / bähsläşâyâtgändek kızişib ketdi nähâtki bütün başli (UK,67/14).

Bärişni üy cây sâlišni şunçäki mäydä gäplär deb yürärdiku / nähâtki kelib kelib eng yakın ädämi bolib (UK,82/16).

nähüşlik: hoşnutsuzluk, hoş olmayan.

Hilälä nähüşlik bilän yüzini ögirdi / Märat uning köngli çökkänini sezdi Hiläläning (UK,72/19).

nälä: nale; inilti, inleme.

Äksi silkinib turärdi qayerdädir tramvaylärning / härgün näläsi eşitilädi küz häväsida keç açilgän güllärning (UK,63/2).

nâmus: namus, iffet, ahlak.

Nâmusning qadrini munçä ärzänläştirmäsä bulär / u sigaretaning uçini ezgiläb çekdi (UK,79/27).

Qaçândän buyän sen yängi ädäm bolib qalding deb oylädi Märat gıcınib / duç kelgän ädämge kuçägini açış yängiligü nâmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/26).

näri: Öte, ileri.

Başqa tãmängä qaräb otirgänini körüb häyrän qaldı / on qadämçä näridä qarângı burçäkdä yelkälari (UK,72/6).

Märat närigi simyägäç tägidä ungä yetib äldi / Muzdäy yelkäläridän uşläb entikkänçä şivirlädi (UK,81/3).

Ketdi näriräkdä bärrib tohtädidä ulär tãmängä qaräb koydi / Märat kızning häräktlärini küzätä başlädi (UK,70/21).

U keskin burildidä çirâk nuridä yältiräb yätgän hâlkâb üstidän säkräb ötdi näriräqqa bärrib kayrilib qarädi (UK,82/30).

närsä: şey.

Väräklär bir närsäni oylardı özining başıdan / ötkänlerini yazar ekändä Hilälä Märatning başqa (UK,61/3).

Yoğe men bütünläy başqa närsäni oylayätgändim / Märat äkä dedi Hilälä şubhäli ähängdä (UK,71/1).

Qägäz qaräläşdän başqa närsäni bilmäydi / keçä qanäkä boldi dedi u paltoni kägäzgä örärkän (UK,74/29).

Fikri çalgib ketişdän qorqardi / işim bär dedi u yängi närsä yazıypmän degisi kelmädi (UK,76/32).

Hilälä undä dedi näfäsi kısılib / undä men bir närsä yazıyätgän edim (UK,81/26).

Närsä yazımän deb hämmädän keçä qaling / Hilälä endi yıglämäs ävazidä temirdek katıyät bär edi (UK,81/27).

näşriyat: yayın evi.

Yaş yazuvçı Märat Äzizäv näşriyat direktaridän räncidi / şu yıl uning yängi kitäbi çıkış keräk edi (UK,58/1).

Direktär näşriyat recäsüdän çıkarib täşläbdi / Qägäz yetişmäyapti dedi u naçar kıyafädä (UK,58/3).

nätäniş: yabancı, tanıdık olmayan.

Sıgmäy tipirläb ketganini his kıläsiz kandäydır / sehirlı nätäniş älängä kirib kalgändek boläsiz (UK,73/2).

Kandäydır nätäniş äyäl ävazi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Märat ähırgi tugmäni hälkädän ötközärkän (UK,78/1).

Siz meni tänimäysiz nätäniş ävaz yıgı äräläş horsindi / siz bilän mäslähätli işim bär (UK,78/7).

näticä: sonuç, netice.

Bäribir näticä çıkmädi / väzirgä uçraşing dedi direktär (UK,58/7).

Yulduz şuläsüdä özining häm näticäsiz muhəbbäti täsvir / etilgändi häzir oşä söngän yulduzning yänık şuläsi (UK,71/7).

nävbät: sıra.

Mening nävbätim keldimi / Qäbil Qädiräviç çet elgä ketdilär dedi Hilälä (UK,62/1).

Hiläläning başı äylänib ketdi pästdä nävbät kutayätgän / bir tödä ädämlär häm ärgämçi yukärilagänidä anıq (UK,69/13).

näzik: ince, narin, latif, zarif, güzel.

Ötkir nâzik isi kezâdi / söngän yulduz şulâsidadä özingizni yâzgänmisiz (UK, 63/3).

ne: ne, neyi, nasıl.

Bilmâdim bu nening tâlkını / bâğlardä ertä küz sâlkını (UK, 65/11).

bilmâdim bu nening tâlkını / bâğlardä ertä küz sâlkını (UK, 65/17).

Bilmâdim bu nening tâlkını / bâğlardä ertä küz sâlkını (UK, 65/23).

neân: neon.

Mârât taqqa tohtâdidä Hilâlâning közlârigä tikildi / neân lâmpâlär nuri âstidä kızning çehrâsi bir (UK, 63/6).

negä: niye, niçin, neden.

Negä çârşânbädä kelâsiz dedim deb oylâdi u derâzâ / ârtidä âhistâ silkinib turgän sârgış çinâr yâprâklâridän (UK, 61/7).

Hilâlâ tüşinmâdi / negä özingiz uçün (UK, 64/28).

Negä dedi âvâzi titrâb Hilâlâ âilädä kencä kız / bolgänidänmi erkä edi u keçä dâdâsigä câncâl kılib (UK, 76/21).

Teatrgä kiyiş uçün ätäylâb âk köylâk âldirgän edi / negä dedi Hilâlâ âlâm bilân Mârâtning közigä tikilib (UK, 76/24).

Stul suyânçığıgä täşlârkän negä hâfâ bolyâpsiz / kız ungä bir qarâb qoydiyü yänâ közlâridä yâş kalkidi (UK, 78/23).

Negä şunäkä deb yâzgänini bilâsizmi (UK, 79/35).

Qız bunisini heç oylâb körmâgän bolsä kerâk kipriklârinini häyrân pirpirâtdi / negä işânmâydi (UK, 80/4).

negâdir: nedendir, nedense.

Qız kitâbdän bâş kötârdidä negâdir cilmâydi / uning çehrâsi tınık cilmâygänidä közlâridä ällâneçük (UK, 59/1).

negâdir unutişigä hârakât kılgänini esläb cilmâydi / bu hâm bir kâsbdä Hilâlâ (UK, 62/21).

Dävâmi yok Mârât kândâydir sinik âhângdä / küldi äytdimku şâir emâsmän deb Song negâdir (UK, 66/4).

Şu künlär dövâmidä Hilâlâ bilân hâm dürüstrâk / gâplâşmâgänini kız undän kaçândir negâdir râncib (UK, 77/20).

Nimâ iş dedi Hilâlâ umidsiz âhângdä / u negâdir Zâmirâning gâplârinini eslädi (UK, 77/4).

nihâyâsigä yet- sonuna gelmek, sonuçlanmak.

Uç häftädän buyân vucudini lârzägä sâlib keçä kündüzning färkıgä / barmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyguları nihâyäsığä yetdi (UK,77/12).

nihâyät: Sonunda.

Märät bir zum oygä tâldi / bopti dedi nihâyät faqat külmäysiz küz häkıdä (UK,65/4).

Märät esä öz âlämigä yol âldi / nihâyät Märät kıssäsığä nuqtä qoydi (UK,77/10).

nimä: ne, şey.

Ällaqandäy sävâl bärliğini bilib tohtädi / bir nimä sorämäqçimisiz dedi kızning közlärigä (UK,62/8).

Kitâb yâzäsizlär hämmä sizlärni maqtäydi / ilhâmning özi nimä dedi Märät uning gäpini bölib (UK,63/26).

Undä nimägä yâzäsiz / äytyäpmänku şunçäki könglimdä bärini kâgâzgä tüşiriş üçün (UK,64/31).

Qattıq kısgäniçä häyəcändän âvâzi titrâb ilticâ kıldi / Hilâlâ qoying nimä kerägi bär şu gäplärning (UK,71/24).

Hâzir yänä gäşi kelä başlädi / Hat yâzsä yâzäversin dedi ätäyläb bepärvä âhängdä mengä nimä (UK,75/14).

Nimä kıläy bölmäsä dedi kız ökinç ähängdä / ertägä uning hätlärini âlib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/7).

Sizning kızläringiz köp / bugün şunağa bolib qaldidä nimä kıläy (UK,81/10).

Tuğılmägän bälägä ât qoyışning nimä kerägi bär (UK,76/33).

Nimä iş dedi Hilâlâ umidsiz ähängdä / u negädir Zämiräning gäplärini eslädi (UK,77/3).

Vaqtıngizni âldimmi / nimä boldi singlim dedi Märät plaşini yeçib (UK,78/22).

U käfti bilän peşänäsini çängällägänçä sorädi / endi nimä kılmâqçisiz (UK,79/12).

Sizning kızläringiz köp Bugün şunağa bolib qaldidä nimä kıläy (UK,81/10).

U bir lâhzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik kılišimning nimä kerägi bär (UK,82/28).

Nimäsi yoqmädi dedi Märät imkân bäriceä sâvuqqân gäpiriştä urinib keyin sekin Hiläläni (UK,68/5).

Otirgänini kördi ämmä nimäni soräyätgänini / däfätän tüşünmädi keyin birdän tüşindidä başini (UK,70/31).

Biläsizmi şu çâl nimäni oyläyapti / Hilâlâ icirganib baş çäykädi (UK,72/11).

Ƙız äsäbiylik bilän ƙol siltädi / ulär nimäni tüşinärđi (UK,79/22).

nimä häƙƙı bär: ne cüretle, hangi hak hukukla.

Siz erni himâyä ƙilib ĥâtinini ƙarälägänsiz er ĥâtinni öz / ĥükmigä boysundurişgä nimä häƙƙı bär ƙışlâƙ erning (UK,68/12).

nimägädir: nedense, bilinmeyen, belli olmayan bir sebep dolayısıyla, her nasılsa, her ne hikmetse, her nedense.

Çirâyli ƙız ekän deb oylädi Märat güldär pâyändäzdän / äväyläb yürüb bärärkän nimägädir ƙabulĥanädä (UK,59/6).

Äväzdä nimägädir tinç yalgız his ƙılıgim kelädi özimni şährning şävĥnidän bezib ketädi ädäm (UK,64/17).

nimänidir: bir şeyler.

Çalıştırüb tizzäsige ƙäftini ƙoygänçä indämäy / otirär suvgä tikilib nimänidir öylär edi Hilälä (UK,64/12).

niyät: niyetin, arzu.

Bilän Märatning ƙalbigä kirib keldi Märat ulärning / çeĥräsidge ĥär bir tükigäçä könglidäge ĥär bir niyätigäçä (UK,73/24).

nohak: haksız, haklı olmamak.

Ƙaräb ƙalärkän bälki çindän ĥäm täräfgärçilik / ƙılıgändirmän bälki noĥadirmän (UK,68/30).

nuktä koy- nokta koymak, 1. gereken yerde nokta işaretini kullanmak. 2. bir işi bitirmek, tamamlamak.

Märat esä öz älämigä yol äldi / nihâyät Märat ƙıssäsige nuktä koydi (UK,77/10).

nur: ışık, aydınlık, nur.

Ƙitâb oƙır zängäri därpärđä tütilgän deräzädän tüşâyâtgän / ƙuyâş nuridä ƙızğış ĥindiy römâli ƙışƙa yenli (UK,58/22).

U keskin burilidä çirâƙ nuridä yältiräb yâtgän ĥälĥâb üstidän säkräb ötdi / närirâƙƙa bärüb ƙayrilib ƙarädi (UK,82/29).

Yäprâƙlari çirâƙlär nuridä ĥirä yiltillär edi / ällakayokdä ĥazân tutâyâtgän bolsä keräk äççik bir is (UK,83/11).

Märat taƙƙa tohtädidä Hiläläning közlärigä tikildi / Neän lämpälär nuri ästidä ƙızning çeĥrəsi bir (UK,63/6).

Supädämi çärpâyädämi yâtgäningizdä birdän uygänib ketäsiz / äppâƙ nuri bilän sukünät selini yağdirâyâtgän (UK,72/28).

Plaş kiymägän ekän u kâp kârä yolkädä yâmgırdän / yältüräb yâtgän çırâk nurlärini bâsıb yügürüb bârdidä (UK,80/18).

nur sâçilib tur- parlamak, parıldamak, ışıldamak.

Boşätdi här hâldä siz yigit tãmânini âlgänsiz / kättä kättä âynälärdän nur sâçilib turgän tramvay (UK,68/24).

nur yâğılib tur- nur, aydınlık veya ışık nuru düşmek.

Bâsıb bârärkän ârkägä karäb koydi sänät sârâyining / yaħlit âynäläridän nur yâğılib turärdi (UK,67/6).

nurli: nurlu, aydınlık, ışıklı, parlak.

Nurli täsmädäy silkinä silkinä yänä câyigä keldi / hikâyägä yaħşi detal deb oylädi Märat (UK,70/27).

Ķalbini nurli tuyğulärgä töldirib yubäryäpti bu küy / toħtämägunçä u heç nimäni tän älmäydi (UK,76/7).

oğıl: oğul, erkek evlat.

Oğlining ädätlärigä älläkaçän könikib ketgän edi / ötib däm âl demâkçi boldiyu bunäqä päytlärdä uning (UK,74/5).

oħırgi: son, sonuncu.

Ķäyr dedi äväzi titrâb mendän räncimäng / u oħırgi sözlärini ilâci bâriçä ħâtircäm äytişgä (UK,83/4).

oħşaş: aynı, benzer, fark etmez, farksız.

Şungä oħşaş väkeä täsvirlängän edi lekin siz undä / ħâtinni emäs erni himâyä ħilgänsiz u cilmäyib Märatgä (UK,67/21).

oħşät- benzetmek.

Men Feruzäni ħuddi özimgä oħşätдим / demek yâlgän emäs ekändä (UK,63/21).

oķı- 1.okumak, sesli olarak söylemek:

Hikâyälärni häm oķıgän här gäl yängi köşık eşitgändäy / rähät ħilib häyâcânlanib oķıgän edi (UK,61/5).

Hikâyälärni häm oķıgän här gäl yängi köşık eşitgändäy / rähät ħilib häyâcânlanib oķıgän edi (UK,61/6).

Şunaqä mäşķim bâr edi äncä müddät oygä tâlib / otirdidä ħandäydir päst şikästä äväzdä oķıy başlädi (UK,65/6).

Uçinçi sähifädä Märatning sähifädä Märatning iztirâb degän hikâyäsi bâsilibdi Zämirä çıķıb ketişi bilän Hilälä hikâyäni şaşilib oķıy başlädi (UK,75/22).

Märät közlärini suvgä tikkän küyi oқыyâtğän sätrlärdä / ällakandäy mäyüs ähäng küzning mungli mänzäresi (UK,65/25).

Hilälä hikâyäni oқыdiyu könglidä äğır ğaşlık uygandı / şu küni u keçğäçä qandäy işläğänini bilmädi (UK,75/25).

Ekänini eşitğändi u kitâbni bitirmägunçä biräntä / tâmoşä körmäslik biräntä kitâb oqımäslikkâ qarâr qılğän edi (UK,76/30).

Kitâb oqır zängäri därpärdä tütilğän deräzädän tüşäyâtğän / kuyâş nuridä kızğış hindiy römâli kışka yengli (UK,58/21).

Buni men häl qılâlmäymän / ädämlär oqımäy yilläb dökängä çäng bäsib yätädigän (UK,58/10).

2.okumak, bir konuyu öğrenmek için okulda, bir öğretmen yanında veya yazılı şeyler üzerinde çalışmak, öğrenim görmek:

Başka mävzugä ötdi keçä universitetdä birğä oqıgän / ortâğımdän hat âldim kışlâkdä oqıtuvçilik qılâdi (UK,66/5).

okıb berä âl- okumak, okuyabilmek.

Hilälä uning özi uçün yâzgän şerini eşitğisi keldi / şunaqalärdän biräntäsini oqıb berä âläsizmi men uçün (UK,65/2).

okıtuvçı: öğretmen, muallim, öğretken kişi.

Başka mävzugä ötdi keçä universitetdä birğä oqıgän ortâğımdän hat âldim kışlâkdä oqıtuvçilik qılâdi (UK,66/6).

U birdän uç yıl ilgäri jurnaldä çıqqan hikâyäsini / eslädi İstitutni bitirğän oqıtuvçı kız kursdâşigä (UK,67/28).

on beş: "on beş" sayısı.

Hâtircäm gäpirişğä urinib on beş künlärdän keyin / kelädilär (UK,62/3).

Mäyli on beş kündän keyin kelämän / u endi burilib keläyâtğän edi Hiläläning könglidä (UK,62/5).

Keçiräsiz kimsiz dedi devärdägi säätğä tezginä qaräb âlib / on beş daqıqa qalıbdi (UK,78/6).

on qadäm: on adım

Başka tāmāngä qaräb otirğänini körüb häyrän qaldı / on qadämçä näridä qarāngı burçäkdä yelkäläri (UK,72/6).

oräb âl- örtmek (başörtü).

Kötärmäy köz qırı bilän qaräb qoydi ästänädä başigä / tivit româl oräb älgän änäsi turär edi (UK,74/2).

orin: yer, mekân.

Nimä kılây bölmäsä dedi kız ökinç âhängdä / ertägä uning hätlärini âlib keling dedi Märät ornidän turib (UK,80/8).

ortä: orta, bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.

Men häm Märät şarttä burildidä pâyândâz / böyläb şähdäm şähdäm yürüb ketdi hânä ortäsigä (UK,59/30).

Eşikka imâ kılıb täniysänmi / vuy tänimädingmi Zämirä hânä ortäsida turib (UK,60/8).

Hilälä uning yüzläri lävilläb turgänini sezdi käftini târtib älmädi / gâhâ sütdek äydin keçäläri hävli ortäsidağı (UK,72/26).

ortä âsiyâ: Orta Asya.

U bu älämgä kiriş uçün Rimning tengdäşi bolgän / Äfrosiyobni qariçmä qariç kezib çıqdi Ortä Äsiyâdä (UK,73/16).

ortâk: dost, arkadaş.

Bâşka mävizgä ötdi keçä universitetdä birgä oqıgän / ortâğımdän hat äldim kışlâqdä oqıtuvçilik kılädi (UK,66/6).

Zämirä cilmäyib turib uf târtidi / ortâğım beçärä (UK,75/6).

ortâkçân: canım arkadaşım, kankacığım.

Zämirä şädän külgänçä uni quçâkläb äldi / râstni äytyäpmändä ortâkçân mänä (UK,75/16).

ortämiyänä: orta derece.

Bu Märätning täläbälik dövridä yâzgän ortämiyänä hikâyäsi edi / hikâyädä sevgisigä hıyänät kılğän yigitning iztiräbläri täsvirlägän ekän (UK,75/23).

oş- aşmak, yol alıp ilerlemek, geçmek.

Kino yoqdimi dedi Hilälä yelkäsı oşä burilib qaräb / u näfis puşti räng jempir kiyib älgän sâçini (UK,67/1).

ot: alev, ateş.

Câzibäli bir ot pârläb ketär edi / keling dedi u sekin (UK,59/3).

Märät tāmâğini älämli bir ot yändiräyätgänini / päykadiyü plaş uşlägän qolini bäländ kötärđi (UK,83/1).

otir- oturmak.

Otirgänini kördi ämmâ nimäni soräyätgänini / däfätän tüşünmädi keyin birdän tüşindidä başini (UK,70/31).

Başka tãmangä qarab otirgänini körib häyrân qaldı / on qadämçä näridä qarângı burçäkdä yelkäläri (UK,72/5).

Çalıştırıp tizzäsığä käftini koygänçä indämäy / otirär suvgä tikilib nimänidir öylär edi Hilälä (UK,64/12).

Ulär mendek dävdirni yoxtırışmädi / Hilälä başını quyi sãlgänçä otirär iztiräb (UK,71/20).

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yänigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/11).

Stol yänigä otirib yazäverädidä şundäy dediyu / kızning özi bilän gäpläşgisi kelib turgänini sezib (UK,62/17).

Şunaqa mäşkim bär edi äñçä müddät oygä tãlib / otirdidä qandäydir päst şikästä ävâzdä oqıy başladı (UK,65/6).

Qız divanning bir çekkäsığä ämânät otirdidä / kızärib ketgän közläri bilän ungä qarab koydi (UK,78/19).

Deräzä tägidägi stol yänidä kätibä ötirärdi / u tirsäklärini mäşinkä kãpkãğıgä tirängänçä ällakandäy (UK,58/19).

Ulärning härräki bänd edi bir cuvân kolyaskadägi / bäläkäyni tebrätib ötirärdi izläy izläy bir äyâğı (UK,70/16).

Kizğış çirâk yänib turgän simyâğâç tägidägi härrakka otirişdi / Hilälä ungä zimdän qarab koydi Märat äyâklärini (UK,64/9).

Qız içkärigä kirişgä korqqandek hämân ästänädä turärdi / otiring dedi Märat divanni körsätib (UK,78/18).

otiräver- oturmak eylemini sürdürmek, (devamlı).

Siz yahşi älicänâb ädämsiz / Märat gäpning dövämini kütib indämäy otiräverdi (UK,78/28).

otirib kâl- oturmak, oturma eyleminde bulunmak.

Göşäk uzâk vaqt cimib qaldıdä yığı ävâzi eşitildi / Märat häyrân bolib cäyigä otirib qaldı (UK,78/4).

oyçän: düşünceli, dalgın.

Sirlirâk gäp kütär edi / şu yerni cüdä yahşi körämän dedi Märat oyçän (UK,64/16).

Hä küz keldi dedi Märat Puşkin äytgän mäyüs / oyçän fäsl (UK,64/22).

Hilälä yürägidä ilk tuygulär uygänib Märatgä / mehr bilän qarab qaldı endi u bãyägidek oyçän vâzmin (UK,66/30).

*Yox dedi u oyçän âvâzdä keyin yänä hâzânlärni / şitirlätib bâsib bârdidä oşä
häyälçän âlpâzdä dävâm (UK,67/7).*

Bâşka ilâcım yox edi dedi Mârät oyçän / ilâci yox deng (UK,81/29).

oygä tâl- hayale dalmak, dış dünyadan uzaklaşp anıları ve gerçekteşmesini
dilediği şeyleri düşünmek, düşlere dalmak.

*Mârät bir zum oygä tâldi / bopti dedi nihâyät faqat külmäysiz küz häqıdä
(UK,65/3).*

*Şunaqa mâşkim bâr edi äncä müddät oygä tâlib / otirdidä kändäydir pâst şikâstä
âvâzdä oқы başladı (UK,65/5).*

oylä- düşünmek.

*Kitâblärni çikarişädi deb oylädi Mârät ikinci / kavätgä väzirlikkä çıkıb bârärkän
tağın kâğâz yetişmäydi deyişädi (UK,58/11).*

*Keräk deb oylädi u zälvârli eşikning kubbädâr kubbädâr / tütçiçidän uşläb târtär
ekän (UK,58/15).*

*Çirâyli kız ekän deb oylädi Mârät güldâr pâyândâzdän / ävâyläb yürüb bârärkän
nimägädir kabulhânädä (UK,59/5).*

*Âtı Hilälä ekändä deb oylädi Mârät ämmâ / kâtibä tâmângä burilib qarämädi
eşikni âhistä yapıb (UK,60/3).*

*Negä çârşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u derüzä / ârtidä âhistä silkinib turgän
sârgış çinâr yäprâkläridän (UK,61/7).*

*Kim bilsin deb oylädi Mârät yâylärdän çirsillätib / çoğ säçrätib ketâyâtgän
trämväy ketidän (UK,68/27).*

*Kutgän ädämi kelmäbdi deb oylädi u kız uç tört kädäm / u yox bu yoxka bârib
keldidä tuflisining ingiçkä uçı (UK,70/23).*

*Nurli täsmädäy silkinä silkinä yänä cäyigä keldi / hikâyägä yahşi detal deb oylädi
Mârät (UK,70/28).*

*Qoygänini kördiyü beihtiyâr şimi dâzmällänmägänini / eslädi säqâl mäsäläsi häm
çätâk bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/18).*

*Mârät göşäkni koydidä çirâqni yoxdi / Hilälä kütib kälädigän boldidä deb oylädi
köngli gaş bolib (UK,78/12).*

*Kaçândän buyân sen yängi ädäm bolib kâlding deb oylädi Mârät gıcınib / duç
kelgän ädämğä kuçägini açış yängiligü nâmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/25).*

*Oyläydi hättä siz äytâyâtgän yâmânlärni häm tüşünişgä / häräkät kılädi ahır
tuğılğanidä hämmä häm pâk bolädiku (UK,66/17).*

Äfişä äldidä turärdi huddi äkkuşgä oşşaydi / deb oyläydi u Hiläläning kolini kısırkän çindän häm (UK,76/14).

Yämğir hämân şiväläb yägär Märät endi plaş lây / bolgänini uni Hilälägä kiygäzib bolmäsligini oyläb kıynälärdi (UK,81/24).

Qoligä äldi häzilläşyapti deb oyläbmän / urüşdingmi (UK,60/13).

Väräqlär bir närsäni oylärdi özining başidän / ötkänlärini yazär ekändä Hilälä Märätning başqa (UK,61/3).

Yürägi ilik häyəcändän tipirçiläb ketdi oşä birinçi / märtä körgänidän buyân bu kızni köp oylägänini ämmä (UK,62/20).

Yüzüvçilär özining başidän ötgänini yazädi deb / oyläymän (UK,63/12).

Här gäl samolyotgä çıkışim bilän şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidä sorädi käyökka bärämiz (UK,70/9).

Yoğe men bütünläy başqa närsäni oyläyätgändim / Märät äkä dedi Hilälä şubhäli ähängdä (UK,71/1).

Biläsizmi şu çäl nimäni oyläyapti / Hilälä icirganib baş çäykadi (UK,72/11).

Men häm bilälmäy kıynälyäpmändä bälki hazân / bolgän ümrini oyläyätgändir bälki şu yerdä birinçi (UK,72/16).

Köp kahrämänlär täkdiri özi başdä / oylägänidän özgäçäräk bolib çıkdı (UK,77/14).

Şundäginä Märät bu kız uni heç kaçân tüşünä / älmäsligini özi oylägänidän körä kättäräk etibâr täläb (UK,82/22).

Nähätki u çindän häm faqat özini oyläyätgän bolsä / u şu küngäçä birân märtä dürüsträk oyläb körmägän (UK,82/11).

Özingizdän başqa heç kimni oylämäy koyä qaling / Märät uning közläridä gäzäb bäriligini körib köngli ägridi (UK,82/9).

Qılmägänini endi oyläy başlädi / tähririyätdä çindän häm iş täplänib qalgän ekän (UK,77/23).

Tähririyätgä yigläb kelgän bahtı karâ kıznıng äççik / kısmätini oylär özi esä kayökka ketäyätgänini bilmäs edi (UK,83/16).

oyläb kör- düşünmek, fikir yürütmek.

Kız bunisini heç oyläb körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrân pırpıradı / negä işänmäydi (UK,80/3).

Nähätki u çindän häm faqat özini oyläyätgän bolsä / u şu küngäçä birân märtä dürüsträk oyläb körmägän (UK,82/12).

oyláb yilláb: aylarca yıllarca.

Tez ásân mázâ kılib işlâş degâni keyin u birdân / ciddiylâşdidâ sekin қоşib қoydi gâhâ oyláb yilláb (UK,64/6).

oyláb yür- düşünmek (sürekli).

Märät köpdân büyân şu gâplârni oyláb yürärdi / mänâ yänâ bir misâl (UK,79/29).

Hilâlâ keçädân beri oyláb yürgân sävâlini eslâdi / hämmâ yâzüvçilär ävväl şer yâzib keyin hikâyägâ (UK,64/23).

oylân- düşünmek.

Hilâlâ bäribir tüşünmädi / siz yâzuvçilärgâ mäzzâ dedi oylänib ilhâm kelgändâ (UK,63/24).

oylänib tur- düşünceye dalmak ve bir an düşünmek.

Här gâl samolyotgâ çıkışim bilân şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidâ sorädi қäyoққа bärämiz (UK,70/10).

U bir lähzâ oylänib turdidâ mäyüs cilmäydi / bir ümrlük täşvişimgâ sizni şerik қalışimning nimä kerägi bär (UK,82/27).

öcär: inatçı, dik başlı, inatçı; kontrol edilemez.

Öcär incik bolib қalışini bilgäni uçün şärpälây / silcib қıkıb ketdi (UK,74/7).

ögir- çevirmek, dönmek.

Özim Hilâlâ yâlgân gäpirgänidân uyälib yüzini / ögirdidâ sekin sekin yürib ketdi men hämmâ (UK,63/10).

Hilâlâ nähuşlik bilân yüzini ögirdi / Märät uning köngli çökkänini sezdi Hiläläning (UK,72/19).

ögril- dönmek, çevirmek.

Yänâ ällänimälär deyişädikü u ögrilib қaräb yänâ / yelkäsini uçirdi şu täpdä şunçälik säddä şunçälik (UK,63/29).

öhşä- benzemek.

Bir қarasäng çällärgä ohşäydi bir қaräsäng yâş bälägä äylänib қälädi / yängi hikâyägâ қahrämân izläyätgändirdä (UK,75/3).

Äfişä äldidä turärdi huddi äққuşgä ohşäydi / deb oyläydi u Hiläläning қolini қısärkän çindän häm (UK,76/13).

Gäplärini Hilälädän eşitib häyrân boldi / ahır u ädämlärgä ohşäb bäsäng kıyinişni ziyäfätlärgä (UK,82/14).

ökinç: pişmanlık.

Nimä kılây bölmäsä dedi kız ökinç âhängdä / ertägä uning hätlärini âlib keling dedi Mârät ornidän turib (UK,80/7).

öldir- öldürmek, katletmek.

Öldirämän deb yıglägän edi hâzir u Mârätning häm / yâlvârîşini yıglägüdek yâlvârîşini kutârdi (UK,72/1).

Kız yârķ etib ungä karädi / özimni öldirämän (UK,79/14).

Özini öldirädigän âdäm ävväl elân kılıb keyin öldirmäydi / kız äççık häķikätni şundâķķınä köz öngigä keltirib (UK,79/17).

Özini öldirädigän âdäm ävväl elân kılıb keyin öldirmäydi / kız äççık häķikätni şundâķķınä köz öngigä keltirib (UK,79/17).

öp- öpmek.

Hilâlâni birinçi märtä öpgän tirnâğining uçidän / peşânäsığaçä öpib çıķķan sen bölmäsäng özimni (UK,71/31).

Ämmâ Mârät öpmädi häm yâlvärmädi häm / Hilâlâ sekin közlärini açdıyu Mârätning bütünläy (UK,72/3).

öpiş- öpüşmek, öpmek.

Hâzir Mârät özini öpişini bilär edi endi uning / karşisidägi yazuvçı Mârät Äzizâv emäs äddiy yigit Mârät (UK,71/27).

öpib çık- Öpmek, öpücükler kondurmak.

Hilâlâni birinçi märtä öpgän tirnâğining uçidän / peşânäsığaçä öpib çıķķan sen bölmäsäng özimni (UK,71/32).

öpkä: akciğer.

Men sizni yahşi bilämän / kızning öpkäsi tolib hiķillâb kâldı (UK,78/26).

ör- örmek, (saç) örgü yapmak.

Bir âzdän keyin ulärning yânidän yogân sâçini bittä / kılıb örgän kız bäländ poşnalärini täķillätib ötib (UK,70/20).

öra- örtmek, sarmak, paketlemek.

Ķâğâz kâräläşdän başķa nârsäni bilmäydi / keçä kanäkä boldi dedi u paltoni kâğâzgä örärkän (UK,74/30).

örâğlik: paketlenmiş.

Vây bir körây / Zämirä derüzä supäçäsığä yâtğän örâğlik kâğâzni açdı (UK,74/20).

öt- geçmek, aşmak; kesişmek; yerini değıştirmek, taşınmak.

Ötadi deyişadi siz hām şer yāzgānmisiz / yāzgānmān hāliyām yāzāmān özim uçün (UK,64/25).

öt- 1.Geçmek, bir yerden başka bir yere gitmek:

U keskin burilidä çirâk nuridä yältirāb yātgān hālķāb üstidān säkrāb ötdi nārirāķķa bārib kayrilib ķarādi (UK,82/29).

Ķāķılģān hānāģā ötdi titrāķ kollāri bilān çirāķni / yokdiyu üstigā gazeta tōşā lģān cācci stol ķarşisigā (UK,73/9).

Oģlining ādātlārigā āllaķaçān kōnikib ketģān edi / ötib dām āl demāķçi boldiyu bunāķa pāytlārdā uning (UK,74/6).

2. bir konu üzerinde veya bir yerde çalışmış olmak:

bāşķa māvzugā ötdi keçā universitetdā birģā oķıģān / ortāģımdān ĥat āldim ķışlāķdā oķıtuvçilik ķılādi (UK,66/5).

3.geçmek, bir yeri aşmak, öbür yana ulaşmak:

Sāmādā turnālār şādāsi / gāhidā āĥ çekib ötärlār (UK,65/8).

Sāmādā bulutlār pādāsi / gāhidā yāş tōķib ötärlār (UK,65/10).

ötib ket- geçip gitmek.

Ķetāylikā dedi Mārāt uning istāģini pāyķab / köprikdān ötib ketişyātģānidā Mārāt pāncārāģā (UK,66/22).

Ötib ketdi nārirāķdā bārib tohtādidā ulār tāmāngā ķarāb koydi / Mārāt kızning hārāķātlāriņi kuzātā bāşlādi (UK,70/21).

Muhārrir sāvukķınā sālāmlāşdidā ötib ketdi (UK,75/29).

ötkāz- geçirmek, geçirtmek.

Ķandāydir nātāniş āyāl āvāzi uni sorādi / men eşityāpmān dedi Mārāt āĥırgi tugmāni hālķadān ötkāzārķān (UK,78/2).

ötkinç: geçici.

İngrānār ķāsālmānd ĥazānlār / yād etib ötkinçi bāĥārin (UK,65/16).

ötkir: keskin.

Ötkir nāzik isi kezādi / söngān yulduz şulāsidā özingizni yāzgānmisiz (UK,63/3).

öy: fikir, düşünce.

Çāliştirib tizzāsıģā ķāftini ķoyģānçā indāmāy / otirār suvgā tikilib nimānidir öylār edi Hilālā (UK,64/12).

özģa: başka, diģer.

Hām işdān hāydālişdān hām çöçimāsdı mānā tōrt / kündirki u özģā bir ālāmdā öz āsārining ālāmidā yāşāyāpti (UK,76/4).

özgäçä: başka, bam başka, farklı.

Köp kahrämânlär täkdiri özi başdä / oylägänidän özgäçäräk bolib çıkdı (UK,77/14).

özgärtir- değıştirmek.

Keling dedi Märät väziyätini özgärtirmäy / änä uning keting degän mänädä äytgänini tüşindi (UK,74/3).

özi başdä: en başta, zaten en başta (olaylar gelişmeden).

Köp kahrämânlär täkdiri özi başdä / oylägänidän özgäçäräk bolib çıkdı (UK,77/13).

özini bäsib äl- kendini toparlamak, dizginlemek.

U özini bäsib äldi / bu kız tänbeh eşitgäni emäs mäslähät sorägäni kelgänku (UK,79/31).

pädä: sürü.

Sämädä bulutlär pädäsi / gähidä yaş tökib ötärlär (UK,65/9).

pahtä: pamuk.

Däm alış küni bizlär pähtägä çıkamiz dedi / Hilälä işhänädägi yängilikni esläb (UK,64/19).

påk: temiz, saf.

Oyläydi hättä siz äytäyätgän yämânlärni häm tüşünişgä / häräkät kılädi ahır tuğılgänidä hämmä häm påk bolädiku (UK,66/18).

palto: palto: soğuk havalarda diğər giyeceklerin üstüne giyilen kalın kumaştan giysi.

Karşisigä yügürüb keldidä kuçâklâb äldi / palto äldim dedi sepkilli yüzi kuvâncdän kızärib (UK,74/18).

Kiyib körgin sengä häm läyik şekilli / palto Hilälägä läppä läyik keldi (UK,74/22).

Bu özi kaçândän buyân arzu kılib yürgän toq kul räng palto edi / kayoqdä bär ekän dedi u yälingüdek bolib (UK,74/23).

Kâgâz kâräläşdän başka narsäni bilmäydi / keçä kanäkä boldi dedi u paltoni kâgâzgä örärkän (UK,74/30).

päncärä: Parmaklık.

Ketäylikä dedi Märät uning istägini päyqab / köprikdän ötib ketişyätgänidä Märät päncärägä (UK,66/22).

Hilälä muzdäy temir päncärägä käftini başgänçä / häyrân bolib suvgä qarädi (UK,66/25).

pärçä: parça, kısım.

Yüräginging bir pärçäsi uzilib ketäyätgändek yänä uning ketidän yügürdi / båg çetidä yetib älib kolidän tutdi (UK,81/21).

päri: peri.

Hilälä säddälik bilän yelkäsini uçirib koydi / bilmäsäm İlham pärisi ilham gülşäni (UK,63/28).

pärläb ket- parlamak, ışıdamak.

Cäzibäli bir ot pärläb ketär edi / keling dedi u sekin (UK,59/3).

pärvä kıl- dikkat etmek, ilgilenmek, bütün duygu ve düşünce gücünü bir şey üzerinde yoğunlaştırmak.

Ehtiyät bol yazüvçining muhlisi köp bolädi deb koyär edi / Hilälä pärvä kılmädi u yazuvçılär gözällikni (UK,61/16).

Märät tüşündi uç kün işgä kelmägänim uçün räncigän / ämmä u pärvä kılmädi häzir däşnäm eştişdän (UK,76/2).

İlgäriläri Hilälä Zämiräning häzillärigä pärvä kılmäsä häm / bärä bärä cähli çikädigän bolib kalgändi (UK,75/11).

päst: 1.alçak.

Şunağa mäşkim bär edi änçä müddät oygä talib / otirdidä kandäydir päst şikästä ävâzdä okıy başladı (UK,65/6).

2.Aşağı, aşağıda olan, yüksek olmayan (yer).

Hiläläning başı äylänib ketdi pästdä nävbät kutäyätgän / bir tödä ädämlär häm ärgämçi yukârilagänidä anıç (UK,69/13).

Hilälä pästgä tüşgänidän keyin bir lähzä äyâkläri / titrâb turib kâldı (UK,70/5).

pästäk: alçak, aşağıda olan.

Bärdidä pästäk ärguvân säyäsidadä tohtädi Märät uning / çehräsini anıç körmäsä häm cilmäyätgänini bilib turärđi (UK,67/25).

Karavotdän säkrâb turdidä қоşni hânägä küz / hävâsidadä muzdäy bolib kalgän pästäk şiftigä kâgâz (UK,73/8).

pästlä- alçalmak.

Häyâcändänmi kuvâncdänmi kısilib ketgän közlärini / körär edi ärgämçi pästläyätgänidä esä köyläginging (UK,69/8).

pâyân: son.

Bär sevgilisi bilän uçräşgändir ädäm ümri päyänigä / yetib kalgänini päyqay başläsä kılgän hätälärini köp esläydikü (UK,72/17).

pâyändâz: halı, koridor için yapılan halı.

Qabulhânâ eşigidân yukârigaçâ güldâr pâyändâz / töşälgän edi hânâning ikki çetidâ katâr katâr stullâr (UK,58/17).

Men häm Märät şarttä burildidâ pâyändâz / böyläb şahdam şahdam yürüb ketdi hânâ ortäsigä (UK,59/29).

Çirâyli kız ekän deb oylädi Märät güldâr pâyändâzdän / äväyläb yürüb bârârkän nimägädir qabulhânädä (UK,59/5).

päydâ bol- oluşmak, ortaya çıkmak.

Çizikçälär päydâ bolgänini päykadi / Märät yängi spektakl häm Äfrâsiyâb târihi mävsusidâ (UK,76/27).

päyka- hissetmek, anlamak, algılamak, kavramak.

Özining gözälligini päykasä äqlini işlätmäy koyädikü / Hilälä kızärib bozärib târtmädän kitâbçäsini äldi (UK,62/11).

Çizikçälär päydâ bolgänini päykadi / Märät yängi spektakl häm Äfrâsiyâb târihi mävsusidâ (UK,76/27).

Köp qahrämânlär uni qoğırçâkdek oynätib koydi / Märät kattıq tâliqqanini yıkulgidek bolib qalgänini şundäginä päykadi (UK,77/16).

Hilälä özining kızärä başlägänini päyqab deräzä / tãmängä qaräb äldi (UK,60/27).

Yüzläri lāvilläb yänäyätgänini päyqab behtiyâr cilmäydi / mümkünmi Märät huddi oşä kündägidek âk (UK,61/25).

Ketäylikä dedi Märät uning istägini päyqab / köprikdän ötib ketişyätgänidä Märät päncärägä (UK,66/21).

Bâr sevgilisi bilän uçrâşgändir âdäm ümri pâyânigä / yetib qalgänini päyqay başläsâ qılgän hätälärini köp esläydikü (UK,72/18).

Märät tãmägini älämli bir ot yändiräyätgänini / päykadiyü plaş uşlägän qolini bäländ kötärdi (UK,83/2).

päyt: zaman, an, esna.

Dâim çirâyli kızlär işläydi şu päyt u kızning / qolidägi kitâbni täniib qaldı zängäri muqâvasidän tänidi (UK,59/7).

Şähärgä kaytib kelädi oşä päytlärdä tänkıdçilär / hikâyäning häyätiy äsär ekänini äytib maqtâşgän edi (UK,68/3).

Oğlining ädätlärigä ällaqaçân könikib ketgän edi / ötib däm âl demâqçi boldiyu bunaqa päytlärdä uning (UK,74/6).

peşanä: alın.

Tepägä kötärilyätgänidä Märätning qaräçä çehrsini / şäbädädän peşanäsigä yâyilib tüşgän saçlarını (UK,69/6).

Märätning terlägän saçları peşanäsigä tekkänini sezib / häyəcän bilän ähistä şivirlädi (UK,69/21).

U käfti bilän peşanäsini çängällägänçä sorädi / endi nimä kılmâkçisiz (UK,79/11).

Hiläläni birinçi märtä öpgän tirnâgining uçidän / peşanäsigäçä öpib çıqqan sen bölmäsäng özimni (UK,71/32).

piçirlä- fısıldamak.

Sekin piçirlädi / köp sağınädigän bolib qaldım Hilälä (UK,69/25).

pirpirät- seğırmek, hızla çırpınmak.

Qız bunisini heç oylab körmägän bolsä keräk kipriklärini häyrän pirpirättdi negä işänmäydi (UK,80/3).

plaş: yağmurluk gıyısı.

Keçgä yaqın Hilälägä köngüräk kılib körişşni iltimäs kıldı / u endi plaşni kiyib çıkıb ketäyätgän edi köngüräk ciringläb qaldı (UK,77/28).

U plaşni kiydidä eşikni açdı / kelişdikmi ertägä yâzämiz (UK,80/11).

Qaçing uyätsiz Hilälä plaşni siltäb taşladı / uning höl yengi Märätning yüzigä şäpilläb urıldı (UK,80/25).

U yänä çäpib ketdi / Märät egilib plaşni aldı (UK,81/18).

Yaş şäirlärdän biräntäsi şerining täqdirini soräsä keräk / u bir qoli bilän plaşining tugmälärini (UK,77/30).

Bir äzdän keyin eşik açilib ästänädä köhlikkinä kız korindi / plaşining yelkäläri kölidägi yamğırpöşi höl edi (UK,78/14).

Qız plaşining çöntägidän römälçä älib köz yaşlarını ärttdi / bir yigit bär edi (UK,79/1).

Vaqtıngizni äldimmi / nimä boldi singlim dedi Märät plaşini yeçib (UK,78/22).

Keçiring dedi Märät yänä yälinç ähängdä / keyin plaşini yeçib Hiläläning yelkäsigä taşladı (UK,80/24).

Märät plaşini yänä uning yelkäsigä taşladı / Hilälä tağın siltäb yubardı (UK,81/11).

Dimâgını küydirärdi / u plaşini äsiltirgänçä kölmäk keçib bärär bâyä (UK,83/14).

Plaş kıymägän ekän u kâp kârä yolkädä yâmgırdän / yâltırâb yâtgän çırâk nurlärini bâsıb yügürüb bârdidä (UK,80/17).

Plaş lâyqa kölmäk suvgä tüşdi / şilkimlik kılmäng dedi Hilâlâ yığı ärälâş (UK,81/13).

Yâmgır hâmän şivälâb yâgâr Mârät endi plaş lây / bolgänini uni Hilâlâgä kıygâzib bolmâsıgını oylâb kıynälârdi (UK,81/23).

Mârät tâmâgını älämli bir ot yândirâyâtgänini / päyqadiyü plaş uşlägän kolini bäländ kötârdi (UK,83/2).

poşna: topuk (topuklu ayakkabının topuğu).

Bir âzdän keyin ulärning yânidän yogân saçını bittä / kılib örgän kız bäländ poşnalärini täkıllätib ötib (UK,70/20).

püç: hiç.

Tâldi u hikâyädä erni hâm hâtinni hâm himâyä kılmägän / faqat şıârlârdä yâzilgän gâplâr püç ekänini häyât (UK,68/16).

puşti: pembe (renk).

Kino yokdimi dedi Hilâlâ yelkâsi oşâ burilib qarâb / u nâfis puşti räng jempir kıyib âlgän saçını (UK,67/2).

püştiräng: pembe renk.

Hilâlâ Mârätning kolini siltâb täşlädi / uning saçları hâm püştiräng jemperi hâm ivib ketgän rangi solgın edi (UK,80/22).

râd et- reddetmek.

Yâkıngaçä anıq fânlâr yok edi degän bemâni dâvâni / râd etiş dârdidä bir yârim yil yândi târihning çäng (UK,73/18).

râhât kıl- huzurlu olmak, huzur içinde.

Hikâyälârnı hâm okıgän hâr gâl yângi köşük eşitgändäy / râhât kılib häyâcânlanib okıgän edi (UK,61/6).

Qıynâlib bitirâlmây yürgän işingizni bir kündä / bâcârib kıyâsız şunaqa işläysizki özingiz hâm râhât kıläsiz (UK,64/8).

râhmät: teşekkür ederim.

Qızning könglidä ümid çırâğı yârķ etib ketdi şekilli sekin şivirlâdi / râhmät (UK,80/14).

râis: reis, yönetici.

Mâktâb bälälärini dälâgä häydâb işlätädigän kâlhâz / râisni râyân gâzetäsidedä tânķid kılgän ekän işdän (UK,66/8).

Häydälibdi Märrät çukur horsindi älbättä äyb / faqat räisdä emäs (UK,66/10).

rānci- üzölmek, kızmak.

Yāş yāzuvçı Märrät Äzizāv nāşriyāt direktāridän rāncidi / şu yıl uning yāngi kitābi çığış keräk edi (UK,58/1).

Märrät tüşündi uç kün işgä kelmägänim uçün rāncigän / ämmä u pārvā kılmädi hāzir dāşnām eştışdän (UK,76/1).

Häyr dedi ävāzi titrāb mendän rāncimāng / u oħırgı sözlärini ilāci bāriçä hātircām äytişgä (UK,83/3).

rāncib kāl- üzölmek, küsmek, kırılmak.

Kālgänini tüş kābi ğvrä şirä eslädi vāzir qabuligä / hāmān kirmägänini tähririyätning birāntä işini (UK,77/21).

rāng: 1.renk, nitelik mecaz

Şu tāpdä uning közläri kızārib ketgänini / rāngi särgäyib läbining ikki çetidä çukur çukur (UK,76/26).

Hilälä Märrätning qolını siltāb täşlädi / uning säçläri hām pūştirāng jemperi hām ivib ketgän rangi solġın edi (UK,80/22).

2.renk, cisimler tarafından yankılanan ışığın gözde oluşturduğu duyum.

Kino yokdimi dedi Hilälä yelkəsi oşā burilib qarāb / u nāfis puşti rāng jempir kıyib ālgän säçini (UK,67/2).

rāngsiz: renksiz, boyasız.

Äz rāngsiz ämmä cāzibāli korinär edi / kim äytdi sizgä (UK,63/7).

rāst: doğru, gerçek.

Zāmirä şādän külgänçä uni kuçāklāb āldi / rāstni äytyāpmändä ortāqcān mänä (UK,75/16).

rāvşān: açık, aydın, kesin, net.

Buyān anıq tāsāvvur kıllālmäy yürgän ālämni közgüdek / rāvşān kördi (UK,73/6).

rāyān: ilçe merkez, bölge.

Māktāb bālälärini dälägä häydāb işlätädigän kālħāz / rāisni rāyān gāzetäsidadä tānqid kılgän ekän işdän (UK,66/8).

rāzilik: razı olma, rıza gösterme, onay vermek.

Äldidä körişämiz / u kıznıng rāziliginı sorāb hām otirmädi bārişi (UK,62/28).

recä: planlama.

Direktār nāşriyāt recäsidadän çıkarib täşläbdi / kāğāz yetişmäyāpti dedi u nāçār kıyāfädä (UK,58/3).

rim: Roma.

*U bu  l mg  kiriŐ u n Rimning tengd Ői bolg n /  frosiyobni  ariŐm   ariŐ
kezi b çıkdı Ort   siy d  (UK,73/15).*

r m l: eŐarp, baŐörtüsü.

*K t rm y k z  iri bil n  ar b  oydi  st n d  b Őig  / tivit r m l or b  lg n
 n si tur r edi (UK,74/2).*

*Kit b okır z ng ri d rp rd  t tilg n der z d n t Ő y tg n /  uy Ő nurid  kızıgıŐ
hindi y r m li kıŐka yengli (UK,58/22).*

r m l  : mendil; burun ve ter silmekte, kimi vakit el ve yüz kurulamakta
kullanılan, k c k, kare biçiminde bez ya da k gıt.

* ız pl Őining  ont gid n r m l    lib k z y Ől rini  rtti / bir yigit b r edi
(UK,79/1).*

romantika: romantik.

TurmuŐg   ik diy  d l  h y tining romantikasig  berilib (UK,67/29).

r y at: liste, sıra listesi.

*Men r y atg  y zib  ay m n / u kit b ni stol  ekk sig   oydid   al m  ag z
 ldi (UK,59/17).*

ruhi tetik k yfi  ag: ruhan sađlam, keyfi yerinde olmak.

 mm  ruhi tetik k yfi  ag edi / u yahŐi  s r y zɡ nini bil rdi (UK,77/17).

s at: saat.

*Sezi b h hl s ngiz bug n k t Ő ntiriŐg  / h r k t  il m n keçkurun s at  ltid 
 nh r k priĐi (UK,62/26).*

*Ke ir siz kimsiz dedi dev rd Đi s atg  tezig n   ar b  lib / on beŐ dakika  alibdi
(UK,78/5).*

*M r t ert g  keling dem k i boldiyü  yt lm di köngli bolm di / keling h zir dedi
y n  s atg   ar b ikinci  av td m n (UK,78/10).*

s  : sa .

*Tep g  k t rily tg nid  M r tning  ar     ehr sini / Ő b d d n peŐ n sig 
y yilib t Őg n s  l rini (UK,69/6).*

*OŐ  k ni u  zig   r  berdi s  ini  ir yli  lib / turm kl di y ngi kofta kiydi
(UK,61/19).*

*Kino yokdimi dedi Hil l  yelk si oŐ  burilib  ar b / u n fis puŐti r ng jempir kiyib
 lg n s  ini (UK,67/2).*

Bir  zdan keyin ularning y nidan yog n sa cini bitt  / kilib  rgan k z b land poşnalärini ta ill tib  tib (UK,70/19).

Märatning terlag n saçläri peş n sig  tekk nini sezib / h y c n bil n  hist  şivirl di (UK,69/21).

Hil l  Märatning kolini silt b t şl di / uning saçläri h m p ştir ng jemperi h m ivib ketg n rangi solg n edi (UK,80/22).

Yetg nid  eşik  çilib k zg ş sa li sepkild r k z b ş sukd  / Hil l  u M ratni kördiyu k zarib ketdi s l m berib yol boş td  (UK,60/1).

sa çilib y t- dađılmak, dađılan.

B land kilib turmäklägän edi / M rat yolk d  sa çilib y tg n haz nl rni şitirl tib (UK,67/4).

s çir t- s çratmak.

Hayr Hil l  keskin burildid  sumkasini silkitg n ç  / k lm k suvl rni s çir tib   pib ketdi (UK,81/2).

s dd : saf.

Y n   ll nim l r deyiş dik  u ögrilib kar b y n  / yelk sini uçirdi şu t pd  şunçalik s dd  şunçalik (UK,63/30).

Em s g d kdek s dd  bolib k lg n edi (UK,66/31).

Hil l  s dd lik bil n yelk sini uçirib koydi / ilm s m İlham p risi ilham g lş ni (UK,63/27).

s f r: sefer, kez, defa.

Z mir  kirib k l r huddi Hil l ning könglidägini / bilib turgändäy M rat  ziz vd n g p   ar h r s f r (UK,61/14).

 rgam çining y n t r fid gi yog n siml rni m hk m uşl b /  lg n y r gi gupill b ur rdi h r s f r kayık   (UK,69/4).

s g n- özlemek, hatırlamak, düşünmek.

Sekin pi irl di / k p s g n dig n bolib k ldım Hil l  (UK,69/26).

M rat bu k zni  ind n h m k p s g n dig n bolib / k lg n edi Hil l  uning kalbid gi s vu  bir boşlıkni (UK,70/1).

s g n ç: Özlem dolu.

Kalbining eng  ukur c yid gi h m  l mli h m s g n ç / tuyg  y n  tuğy n urdi h  u yahşi k rg n edi s ng n (UK,71/5).

s g nib k l-  zlemek,  zlem duygusunu hissetmek.

Yerning qadri 6tdi 6 dedi M6rat k6lib d6im uni / tepkil6b y6r6mizu u bir qad6m uzuls6k s6g6nib k6l6miz (UK,70/8).

s6hif6: sayfa.

U6in6i s6hif6d6 M6ratning s6hif6d6 M6ratning iztir6b deg6n hik6y6si b6silibdi / Z6mir6 6ıqıb ketiři bil6n Hil6l6 hik6y6ni ř6řilib oqıy b6řl6di (UK,75/21).

U6in6i s6hif6d6 M6ratning s6hif6d6 M6ratning iztir6b deg6n hik6y6si b6silibdi / Z6mir6 6ıqıb ketiři bil6n Hil6l6 hik6y6ni ř6řilib oqıy b6řl6di (UK,75/21).

s6k6l: sakal.

Qoyg6nini k6rdiyu beihtiy6r řimi d6zm6ll6nm6g6nini / esl6di s6k6l m6s6l6si h6m 6t6t6k bols6 ker6k deb oyl6di u (UK,76/18).

s6kin: sakin.

Yolk6g6 y6piřib y6tg6n h6z6nni t6flisining u6i bil6n ezg6l6r edi / men 6ytg6ndim dedi u s6kin 6h6ngd6 (UK,82/6).

s6kr6- sıçramak, zıplamak.

U keskin burildid6 6ır6k nurid6 y6ltir6b y6tg6n h6lk6b 6stid6n s6kr6b 6tdi / n6rir6kķa b6rib kayrilib qar6di (UK,82/29).

s6kr6b tur- zıplayarak, sıçrayarak kalkmak.

Karavotd6n s6kr6b turdid6 kořni h6n6g6 k6z / h6v6sid6 muzd6y bolib k6lg6n p6st6k řiftig6 k6g6z (UK,73/7).

s6l6m ber- selam vermek.

Yetg6nid6 eřik 66ilib kızgıř s66li sepkild6r kız b6ř sukdı / Hil6l6 u M6ratni k6rdiyu kız6rib ketdi s6l6m berib yol boř6tdi (UK,60/2).

Keling Hil6l6 6v6zi titr6b s6l6m berdi / M6rat b6ř stull6rg6 qar6b sor6di (UK,61/29).

s6l6ml6ř- selamlařmak, g6r6řmek.

Muh6rrir s6vuķķin6 s6l6ml6řdid6 6tib ketdi (UK,75/29).

s6lgin6: birazcık, 6ok az.

H6r6k6t kıldı bahtli boling Hil6l6 / Hil6l6 u t6m6ng6 s6lgin6 egilg6ndek iř6n6řsiz bir qad6m koyg6ndek boldi (UK,83/6).

s6lkın: serinlik.

Bilm6dim bu nening t6lkını / b6gl6rd6 ert6 k6z s6lkını (UK,65/12).

Bilm6dim bu nening t6lkını / b6gl6rd6 ert6 k6z s6lkını (UK,65/18).

Bilm6dim bu nening t6lkını / b6gl6rd6 ert6 k6z s6lkını (UK,65/24).

s6m6: sema, g6k, g6ky6z6.

Sämädä turnälär şädäsi / gâhidä âh çekib ötärlär (UK,65/7).

Sämädä bulutlär pädäsi / gâhidä yaş tökib ötärlär (UK,65/9).

samolyot: uçak.

Här gäl samolyotgä çıkışim bilän şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidä sorädi käyokka bärämiz (UK,70/9).

sänät säräyi: gösteriş yeri, tiyatro.

Bäsib bärärkän ärkägä qarab koydi sänät säräyining / yaqlit äynäläridän nur yâgılıb turärdi (UK,67/5).

sänç- sancımak.

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi / Hilälä eşikdän kirib keldiyu deräzä supäçäsigä (UK,74/11).

säräk säräk kıl- ... sallamak (başını sallamak yan yan etmek).

Säräk säräk kıldi (UK,70/33).

sarğay- sararan, sararmış olan.

Bäsğänçä sekin sekin yürüb ketdi / Hämän yamğır sävälär darahtlärning sargäygän (UK,83/10).

Şu tãpdä uning közläri kızärib ketgänini / rängi sargäyib läbining ikki çetidä çukur çukur (UK,76/26).

särgış: sarımsı, sarımtırak.

Negä çarşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / ärtidä ähistä silkinib turgän sargış çinâr yäpräkläridän (UK,61/8).

Zämirä sargış kaşlärini uçirib küldi / hää yazuvçi äkängiz tãpib bersin (UK,74/25).

sätr: satır, yazı sırası.

Märät közlärini suvgä tikkän küyi oқыyãtgän sätrlärdä / ällakandäy mäyüs ähäng küzning mungli mänzäräsi (UK,65/25).

säväl: soru.

Ällakandäy säväl bärliğini bilib tohtädi / Bir nimä sorämãkçimisiz dedi kızning közlärigä (UK,62/7).

Hilälä keçädän beri oyläb yürgän sävãlini eslädi / Hämä yazuvçilär ävväl şer yazib keyin hikâyägä (UK,64/23).

Siz här säfär yıgläb yazävermäng dedi Märät uning sävãlini eşitmägändek / endi siz kaçnä yälinib yazsängiz u şunçä uzãqläşib ketäverädi (UK,80/5).

sävuk: soğuk, duygudan, sevgiden yoksun olan, yakın ve içten olmayan, ilgisiz.

Märät bu kızni çindän häm köp sağınädigän bolib / qalgän edi Hilälä uning kalbidägi sâvuq bir boşlıqni (UK,70/2).

Keyinçi / Märät Hilälänning âvâzidä sâvuq katiyät bârligini (UK,71/14).

sâvukkân: soğuk kanlı.

Nimäsi yokmädi dedi Märät imkân bâriçä / sâvuqqân gäpirişgä urinib keyin sekin Hiläläni (UK,68/6).

sâvukkınä: soğukkanlı, soğuk.

Muhärrir sâvuqqınä salâmlaşdidä ötib ketdi (UK,75/29).

Bölmägän gäp / Märät kolini şarttä tüşirdidä sâvuqqınä gäpirdi (UK,79/16).

sâvukkınä sor- soğukkanlı sormak, kayıtsız sormak.

Märät kızning şubhälänâyâtgänini körüb cilmäydi / Kız qâşini çimirib sâvuqqınä sorädi (UK,59/24).

sâyä: gölge.

Ämmâ Märät endi qayrilib qarämädi / ilândeک yältiräb yâtgän yolkädän öz sâyäsini (UK,83/8).

Bârdidä pâstâk ärgüvân sâyäsidadä tohtädi Märät uning / çehräsini anıq körmäsä häm cilmäyâyâtgänini bilib turärdi (UK,67/25).

sehirlî: sihirli, büyülü.

Sıgmây tipirläb ketganini his qiläsiz qandäydır / sehirlî nâtäniş âlämgä kirib qalgändeк boläsiz (UK,73/2).

sekin: 1.yavaş, hızlı olmayarak, yavaşça, sakince.

Özim Hilälä yâlgän gäpirgänidän uyälib yüzini / ögirdidä sekin sekin yürüb ketdi men hämmä (UK,63/10).

Özim Hilälä yâlgän gäpirgänidän uyälib yüzini / ögirdidä sekin sekin yürüb ketdi men hämmä (UK,63/10).

Ämmâ Märät öpmädi häm yâlvärmädi häm / Hilälä sekin közlärini açdiyu Märätning bütünläy (UK,72/4).

Bâsgänçä sekin sekin yürüb ketdi / hämân yâmgır sävälär darahtlärning särgäygän (UK,83/9).

Bâsgänçä sekin sekin yürüb ketdi / hämân yâmgır sävälär darahtlärning särgäygän (UK,83/9).

2.sessizce, usulca, alçak, hafif:

Çäzibäli bir ot pârläb ketär edi / keling dedi u sekin (UK,59/4).

Qâbil Qâdiräviçning âldigä kirmâqçi ekän/Zämirä sekin uf târtıdi (UK,60/24).

Tez  s n m z  k lib i l   deg ni keyin u bird n / ciddiyl  did  sekin  o ib  oydi g h  oyl b yill b (UK,64/6).

Nim si yo m di dedi M r t imk n b ri   / s vu  n g piri g  urinib keyin sekin Hil l ni (UK,68/6).

Sekin piçirlädi / k p s g n dig n bolib  aldım Hil l  (UK,69/25).

 ızning k nglid  umid  ıra ı y r  etib ketdi şekilli sekin  ivirl di / r hm t (UK,80/13).

sekinl - yavaşlamak.

 rgam i sekinl y b  l di Hil l  M r tning  zig  / h m n tikilib turg nini bil r  mm  y kilib keti d n (UK,69/29).

sel: sa anak su baskını-, yağmurdan hasil olup şiddetle ve köpürerek akan su.

Sup d mi  arp y d mi y tg ningizd  bird n uyg nib ket siz /  pp k nuri bil n suk n t selini y gdir y tg n (UK,72/28).

sepkild r: Çilli,  illi y z  sahip olan.

Yetg nid  e ik  cilib  ızg s s cli sepkild r  ız b   su di / Hil l  u M r tni kördiyu  ız rib ketdi s l m berib yol bo  tdi (UK,60/1).

 alg n sepkild r yüzi h m n l vill b y n r edi / M r t  ziz v  ud  kursimizd  u r  uv bolg nid  (UK,60/9).

sepkilli: Çilli.

 ar sisig  yügürib keldid   u  kl b  ldi / palto  ldim dedi sepkilli y zi  uv n d n  ız rib (UK,74/18).

serğaş: huzursuz, huzur dolu olmayan.

Tunl rim uy suz v  serğaş / h dikli t  l rni k r rm n (UK,65/19).

ser  v k n: g r l l .

M r t kirib kelg nid  u der z d n ser  v k n k  ani / t mo a  ilib tur r edi  mm  e ikni  c g n  i i (UK,61/21).

sevgi: sevme duygusu, a k.

Erining  i l g g  c n b ket di  mm   i l k / h y tig  k nik lm y erid n h m sevgisid n h m v z keçib (UK,68/2).

Bu M r tning t l b lik d vrid  y zɡ n ort miy n  hik y si edi / hik y d  sevgisig  h y n t  lg n yigitning iztir bl ri t svirl g n ek n (UK,75/24).

sevgili: sevgi duyulan, kendisine sevgi besleyen  i i.

B r sevgilisi bil n u r  g ndir  d m  mri p y nig  / yetib  alg nini p y kay b  l s   lg n h t l rini k p esl ydik  (UK,72/17).

sevib kâl- aşık olmak, sevmek.

Hilâläning qadäm tâvuşlari tez uzâqlâşib bârardı / şundäginä u bu kızni sevib kâlgänini çuqur his etdi (UK,81/20).

sez- anlamak, fark etmek, sezmek.

Hilâlâ nâhuşlik bilän yüzini ögirdi / Mârät uning köngli çökkänini sezdi Hilâläning (UK,72/20).

Hilâlâ uning yüzlari lâvillâb turgänini sezdi kâftini târtib âlmädi / gâhâ sûtdek âydin keçälari hâvli ortäsidaği (UK,72/25).

Huddi şu Mârät ekänligini içki bir tuygu bilän sezdiyu / burilib qarädi yürägi tipirçilâb urib ketgänini (UK,61/23).

Stol yänigä otirib yâzâverädidä şundäy dediyu / kızning özi bilän gâplâşgisi kelib turgänini sezib (UK,62/18).

Sezib hâhläsängiz bugünâk tüşüntirişgä / hâräkät kılämân keçkurun sâät âltidä ânhar köprigi (UK,62/25).

Mârätning terlägän sâçlari peşânäsiga tekkänini sezib / häyâcân bilän âhistä şivirlädi (UK,69/21).

Sezib yänâyäm hâtircämraq gâpirdi / keyin uzâqlâşib ketgänimiz (UK,71/15).

Hilâläning iyägidän tutib turär ämmâ çaldän közini uzmäs edi / qarâyâtgänini sezdi şekilli sorädi (UK,72/10).

sigaret: sigara.

Nâmusning qadrini munçä ärzânlâştirmäsä bulär / u sigaretaning uçini ezgülab çekdi (UK,79/28).

sıgmä- sıgmamak, sıgamamak.

Sıgmây tipirlâb ketganini his kılâsız qandäydir / sehirlî nâtäniş âlämgä kirib kâlgändek boläsiz (UK,73/1).

silci- hareket etmek, kıpırdamak, ilerlemek.

Öcär incik bolib kâlišini bilgäni uçün şârpälây / silcib çikib ketdi (UK,74/8).

silkä- silkmek.

Oşâ kitâbdägi gâplärgä işândingizmi ahır / Hilâlâ yuvâş baş silkädi (UK,63/20).

silkin- silkinmek, sallanmak.

Negä çârşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u deräzä / ârtidä âhistä silkinib turgän sârgış çinâr yâprâkläridän (UK,61/8).

Äksi silkinib turärdi qayerdädir tramvaylärning / hârgün näläsi eşitilädi küz häväsida keç âçilgän güllärning (UK,63/1).

silkinä silkinä: sallana, sallana.

Nurli täsmädäy silkinä silkinä yänä cäyigä keldi / hikâyägä yahşi detal deb oylädi Märat (UK,70/27).

silkit- sallamak, silkelemek.

Boldi dedi u külgi äräläş kıyırrib boldi Märat äkä / Märat argämçini yänäyäm kattıkrâk silkitä başlädi (UK,69/12).

Hayr Hilälä keskin burilidä sumkasini silkitgänçä / kölmäk suvlärni säçirätib çäpib ketdi (UK,81/1).

siltäb täşlä- hızla çekmek, çekivermek.

Hilälä Märatning kolini siltäb täşlädi / uning saçläri häm püştiräng jemperi häm ivib ketgän rangi solgın edi (UK,80/21).

Kaçing uyätsiz Hilälä plaşni siltäb täşlädi / uning höl yengi Märatning yüzigä şäpilläb urildi (UK,80/25).

siltäb yubâr- hızlıca elini çekmek, ittirmek.

Märat plaşini yänä uning yelkäsigä täşlädi / Hilälä tağın siltäb yubârdi (UK,81/12).

sim: tel.

Ärgämçining yän täräfidägi yoğän simläрни mähkäm uşläb / älgän yürägi gupilläb urärdi här säfär kayıqçä (UK,69/3).

simyâğaç: elektrik direği.

Kızgış çirâk yänib turgän simyâğaç tägidägi härrakka otirişdi / Hilälä ungä zimdän qaräb koydi Märat äyâklärini (UK,64/9).

Märat simyâğaç tägidä yelkälärini kısib yamğırdän / cuncikib turgän Hiläläni uzâqdän kördiyü yürägi zirilläb ketdi (UK,80/15).

Märat närigi simyâğaç tägidä ungä yetib äldi / Muzdäy yelkäläridän uşläb entikkänçä şivirlädi (UK,81/3).

singil: kız kardeş, küçük kız kardeş.

Vaқtingizni äldimmi nimä boldi singlim dedi Märat plaşini yeçib (UK,78/22).

sinıq: kırık.

Dävâmi yok Märat қandäydir sinıq ähängdä / küldi äytdimku şäir emäsmän deb Song negädir (UK,66/3).

Märat tağın sinıq cilmäydi / yämän ädäm siz häli yazuvçilärgä mäzzä kitâbini (UK,66/13).

sir yäşir- sır saklamak, bir sırrı açığa vurmamak, başkasına söylememek.

Hilälä undän sir yäşirmäs keçä häm visâlgä ketâyâtgänini äytgän edi (UK,74/31).
sirkırätib yubâr- zonklamak (vücudun bir yeri ya da yara) nabız atışı gibi kesik kesik ağrımak ya da sancımak.

Märät tüşündi / könglini kemiryâtgän gâşlik başını sirkırätib yubârdi (UK,79/10).

sirli: gizemli sırli, daha da sırli

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yänigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/12).

Sirlirâk gâp kütär edi / şu yerni cüdä yahşi körämän dedi Märät oyçän (UK,64/15)

sokmâk: yol, ince ve dar yol, patika.

Bâsgän soqmâqlärini kiprikläri bilän äväyläb tâzälägudek boldi / bir yärim yildirki boläcäk kitâbning qahrämänläri (UK,73/19).

solğın: solgun, solmuş.

Hilälä Märätning qolını siltäb täşlädi / uning saçläri häm püştiräng jemperi häm ivib ketgän rangi solğın edi (UK,80/22).

Hilälä şarttä burilib qarädi / uning solğın yüzidän yâmgürmi köz yâşimi âqıb tüşär edi (UK,81/8).

sön- solmak.

Ötkir nâzik isi kezädi / söngän yulduz şuläsida özingizni yâzgänmisiz (UK,63/4).

Qalbining eng çukur cäyidägi häm älämli häm sağınç / tuyğu yänä tuğyân urdi hä u yahşi körgän edi söngän (UK,71/6).

Yulduz şuläsida özining häm nâticäsiz muhâbbäti täsvir / etilgändi hâzir oşä söngän yulduzning yâniş şuläsi (UK,71/8).

song: son, sonra.

Dävâmi yoq Märät qandäydir sinuq âhängdä / küldi äytdimku şair emäsmän deb Song negädir (UK,66/4).

sorä- sormak, sual vermek.

Ällaqandäy sävâl bärliğini bilib tohtädi / bir nimä sorämâqçimisiz dedi qızning közlärigä (UK,62/8).

Här sähär turärmän vä yäkkäş / özimdän âhistä sorärmän (UK,65/22).

Otirgänini kördi ämmâ nimäni sorâyâtgänini / dâfätän tüşünmädi keyin birdän tüşindidä başını (UK,70/31).

U özini bäsib äldi / bu kız tänbeh eşitgäni emäs mäslähät sorägäni kelgänku (UK,79/32).

Yâş şâirlärdän birântäsi şerining täkdirini soräsä keräk / u bir koli bilän plaşining tugmälärini (UK,77/29).

Özini yâzgändä u dâim özining bâşidän ötgänläрни yâzädi Zämira bir näfäs hayâl sürib turdidä sorädi kimdä işi bär ekän (UK,60/20).

Keling Hilälä ävâzi titrâb sâlâm berdi / Mârät böş stullärgä qarâb sorädi (UK,61/30).

Yâzgänläringiz yâlgân ekändä / Mârät äncäginä indämây bârdidä sorädi (UK,63/18).

Mârät cimib qaldı / Dävâmiçi sorädi Hilälä (UK,66/2).

Här gäl samolyotgä çıkışim bilän şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidä sorädi käyökka bärämiz (UK,70/10).

Hiläläning iyägidän tutib turär ämmâ çaldän közini uzmäs edi / u Hiläläning özigä qarâyâtganini sezdi şekilli sorädi (UK,72/10).

Qandäydir nâtäniş äyâl ävâzi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Mârät ahırđi tugmäni hälkädän ötkäzärkän (UK,78/1).

U käfti bilän peşänäsini çängällägänçä sorädi / endi nimä kılmâqçısız (UK,79/11).

soräb häm otirmä- sormak için bir neden olmamak, sormamak.

Äldidä körışämiz / u kızning rıziligini soräb häm otirmädi barişı (UK,62/28).

soräb tur- sorduğunda, biri bir şey sorduğu an.

Tüşünsängizçi ahır bir kız bilän gäpläşdik / biräv yârdäm soräb turgänidä täşläb ketälmäysizkü (UK,81/6).

söz: söz, söylem.

Häyr dedi ävâzi titrâb mendän räncimäng / u oħırgi sözlärini ilâci barişä hâtircäm äytişgä (UK,83/4).

spektakl: gösteri, tiyatro.

Spektaklgä tüşämiz deb vädä bergän edi / Mârät yetib kelgänidä Hilälä kattäkän äynävänd (UK,76/11).

Çizikçälär päydä bolgänini päykädi / Mârät yängi spektakl häm Äfrâsiyâb tärıhi mävzusidä (UK,76/28).

stol: masa.

Deräzä tägidägi stol yänidä kätibä otirärdi / u tirsäklärini mäşinkä kâpkâğıgä tirängänçä ällakandäy (UK,58/19).

Men røyhatgä yâzib qâyâmân / u kitâbçâni stol çekkâsigä koydidä qalâm qâgâz âldi (UK,59/18).

Qız qalâmini stol üstigä qarş tâşlädi / häzilni yâmân körâmân (UK,59/27).

Stol yânigä otirib yâzâverâdidä şundây dediyu / qızning özi bilân gâplâşgisi kelib turgânini sezib (UK,62/17).

Qâqılğân hânägä ötdi titrâq kollâri bilân çirâqni / yoqdiyu üstigä gazeta toşâlgân câcci stol qarşisigä (UK,73/10).

Otirdi bir yârim yildirki mânâ şu stol yânigä kelişgä / yürâgi betlämäy yürâr edi bir yârim yildirki oşâ sirli (UK,73/11).

stul: sandalye.

Qabulhânâ eşigidân yukârigäçä güldâr pâyândâz / töşâlgân edi hânâning ikki çetidä qatâr qatâr stullâr (uk,58/18).

Keling hilâlâ âvâzi titrâb sâlâm berdi / mârât böş stullârgä qarâb sorâdi (UK,61/30).

Stul suyânçigigä tâşlärkân negä hâfâ bolyâpsiz / qız ungä bir qarâb koydiyü yânâ közlâridä yâş qalkidi (UK,78/23).

sugurib âl- söküp çekmek, koparıp almak.

Bilân yâzâ ketdi / endi uni heç kim heç nimâ bu âziz âlämdân sugurib âlälmâydi (UK,73/30).

suk- sokmak.

Yetgânidâ eşik açilib kızgış sâçli sepkildâr kız baş sukdî / Hilâlâ u Mârâtni kördiyu kızârib ketdi sâlâm berib yol boşâtdi (UK,60/1).

sükünât: sessizlik.

Supädâmi çârpâyädâmi yâtgâningizdâ birdân uygânib ketâsiz / âppâq nuri bilân sukünât selini yâğdirâyâtgân (UK,72/28).

sumka: çanta.

U sumkasini titkilâb buklâglik gazeta çikardi / yâzuvçining qanâkâ âdâmligini yâzgânidân bilsâ bolâdi (UK,75/17).

Hayr Hilâlâ keskin burildidâ sumkasini silkitgânçä / kölmâk suvlârni sâçirâtib çâpib ketdi (UK,81/1).

supâ: oturulan yer, sıkıştırılmış topraktan yapılmış avlu ve uzanmak veya oturmak için kullanılır.

Supädâmi çârpâyädâmi yâtgâningizdâ birdân uygânib ketâsiz / âppâq nuri bilân sukünât selini yâğdirâyâtgân (UK,72/27).

supäçä: küçük raf (pencere).

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi / Hilälä eşikdän kirib keldiyu deräzä supäçäsigä (UK,74/12).

Vây bir köräy / Zämira deräzä supäçäsigä yätgän öräglük kâğâzni açdi (UK,74/20).

süt: süt.

Hilälä uning yüzläri lāvilläb turgänini sezdi käftini târtib älmädi / Gâhâ sütdek âydin keçäläri hävli ortäsidaği (UK,72/26).

suv: su.

Anıqligini bilib keskin burilidä çıkıp ketdi / ulär ânğâr yoğaläb bârişär edi suv cimginä âkar (UK,62/30).

Änä änä süzib yüribsiz dedi Märat suv yüzidä / kalkıb turgän ingiçkä äyni körsätib oşä sızsizdä (UK,66/27).

Çalıştırıp tizzäsiga käftini koygänçä indämây / otirär suvgä tikilib nimänidir öylär edi Hilälä (UK,64/12).

Märat közlärini suvgä tikkän küyi okıyâtgän sätrlärdä / ällakandäy mäyüs ähäng küzning mungli mänzäresi (UK,65/25).

Hilälä muzdäy temir päncärägä käftini başgänçä / häyrân bolib suvgä qarädi (UK,66/26).

Şundâk suvgä bâtib turgän härräk tâpişdi ötirişläri / bilän Märat yänä suvgä tikilib kâldı (UK,70/17).

Şundâk suvgä bâtib turgän härräk tâpişdi ötirişläri / bilän Märat yänä suvgä tikilib kâldı (UK,70/18).

Bilän yolkadä yätgän tâşni tepdi tâş çilip etib suvgä tüşdi / Ânğârdäği çirâklär märcâni çil çil bolib ketdi (UK,70/25).

Plaş lâyka kölmäk suvgä tüşdi / şilkimlik kilmäng dedi Hilälä yığı äräläş (UK,81/13).

Hayr Hilälä keskin burilidä sumkasini silkitgänçä / kölmäk suvlärni säçirätib çâpib ketdi (UK,81/2).

süyän- yaslanmak, dayanmak.

Süyänib tohtâb kâldı / Änä siz dedi bälälärçä huşçaqçak ähängdä (UK,66/23).

süyänçig: kol dirsek yeri, sandalyenin yaslan yeri, dayam.

Stul süyänçigigä täşlärkän negä häfä bolyäpsiz / kız ungä bir qaräb koydiyü yänä közläridä yâş kalkidi (UK,78/23).

süzib yür- yüzmek, yüzüyor olmak.

Änä änä süzib yüribsiz dedi Mārät suv yüzidä / kalkıb turgän ingiçkä äyni körsätib oşä sızsdä (UK,66/27).

şäbädä: esinti, rüzgar.

Tepägä kötärilyätgänidä Mārätning qaräçä çehräsini / şäbädädän peşänäsigä yäyilib tüşgän saçlärini (UK,69/6).

şäd: mutlu, sevinçli.

Şäd edi / äytdimku dedi Hilälä hämân cilmäyib (UK,68/9).

şädän: Sevinçli, mutlu.

Zämürä şädän külgänçä uni kuçäkläb äldi / rästni äytyäpmändä ortäqçân mänä (UK,75/15).

şädä: dizgi, dizin, sıra.

Sämädä turnälär şädäsi / gähidä äh çekib ötärlär (UK,65/7).

şädäsi: dizesi, sırası.

Qap qarä tolqınlär üstidä kurgäkdägi çiräklär şädäsining (UK,62/31).

şäfäk: şafak: güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık.

Körinyätgän darahtlärning uçı älisdä kuyaş bätib ketgän ufkdä / yänib turgän şäfäk hirä bir tumänlik (UK,69/16).

şäh: ağaç dalı.

Qaysidir çınär şähidä mudrâkka ketgän kuşlär guv / etib qarängi äsmängä kötärildi (UK,64/1).

şähär: şehir.

Äväzdä nimägädür tinç yalgız his kılgim kelädi / özimni şähärning şävkinidän bezib ketädi ädäm (UK,64/18).

Şähärgä kaytib kelädi Oşä päytlärdä tänqidçilär / hikâyäning häyätiiy äsär ekänini äytib maqtäşgän edi (UK,68/3).

Vätäni bolsä şähär hätining vätäni emäsmi / Mārät başini kuyi sâlgänçä bārärkän çukur häyâlgä (UK,68/13).

şähär: sabah.

Här sähär turärmän vä yäkkäş / özimdän ähistä sorärmän (UK,65/21).

şähdäm: kararlı.

Men häm Mārät şarttä burildidä päyändäz / böyläb şähdäm şähdäm yürüb ketdi hânä ortäsigä (UK,59/30).

*Men h m M r t  artt  burildid  p y nd z / b yl b  ahd m  ahd m y rib ketdi
h n  ort sig  (UK,59/30).*

 air:  air,  iir yazan kimse.

*D v mi yo  M r t kand ydir sinik  h ngd  / k ldi  ytdimku  air em sm n deb
Song neg dir (UK,66/4).*

*Y    airl rd n bir nt si  erining t kdirini soräsä ker k / u bir  oli bil n pla ining
tugmälärini (UK,77/29).*

 am l: r zg r, yel, esinti.

*Etl kl ri  am ld  k t rilib ketm sliqi u un eng  ib /  li g  h r k t  il rdi
(UK,69/9).*

 pill -  aplamak,  ap diye ses  ikaran tokat.

* a ing uy tsiz Hil l  pla ni silt b t  l di / uning h l yengi M r tning y zig 
 pill b urildi (UK,80/26).*

 r p - en ufak ses, belli belirsiz ses, g lge.

 c r incik bolib  ali ini bilg ni u un  r p l y / silcib  ikib ketdi (UK,74/7).

 ars r :  elale ( elale gibi).

*M r t  ars r dek  kib kel y tg n fikr tuyg l rini / t kib s l  b  l di  oll ri
titr b egri bugri h rfl r (UK,73/27).*

 art:  art, lazım.

*Etdi bir  y lning erid n  cir li ini  kl   u un b t n /  i l k  hlini  ap  ar g 
 ikari   artmikini (UK,67/10).*

 artt : tereddüt etmeden, dosdo ru.

*Men h m M r t  artt  burildid  p y nd z / b yl b  ahd m  ahd m y rib ketdi
h n  ort sig  (UK,59/29).*

bölmägän g p / M r t  olini  artt  t  irdid  s vuk n  g pirdi (UK,79/16).

*Hil l   artt  burilib  ar di / uning solg n yüzidän yâmgürmi k z y  imi  kib t   r
edi (UK,81/7).*

  il- acele etmek, aceleyle.

*Uçinçi s hif d  M r tning s hif d  M r tning iztir b deg n hik y si b silibdi /
Z mir   ikib keti i bil n Hil l  hik y ni   silib okıy b  l di (UK,75/22).*

  ilin : aceleyle, teles ederek.

*Hil l  ung   ayrilib k r m s  mm   u t pd  /  il y tg n teg c kligi y kar edi u
kit b ni   silin  (UK,61/2).*

  vkın: g r lt .

Ávâzdä nimägädir tinç yâlgız his kılgim kelädi / özimni şähärning şavkınidän bezib ketädi ädäm (UK,64/18).

şekilli: galiba, anlaşılan.

Hiläläning iyägidän tutib turär ämmâ çaldän közini uzmäs edi / u Hiläläning özigä qaräyätgänini sezdi şekilli sorädi (UK,72/10).

*Kiyib körgin sengä häm läyik şekilli / palto Hilälägä läppä läyik keldi (UK,74/21).
kıznıng könglidä ümid çırâğı yârķ etib ketdi şekilli sekin şivirlädi / rähmät (UK,80/13).*

şer: şiir.

Hilälä keçädän beri oyläb yürgän sävâlini eslädi / Häm mä yazüvçilär ävväl şer yazıb keyin hikâyägä (UK,64/24).

Ötädi deyişädi siz häm şer yazgänmisiz / Yazgänmän häliyäm yazämän özim uçün (UK,64/25).

Hilälä uning özi uçün yazgän şerini eşitgisi keldi / şunaqalärdän biräntäsini okıb berä äläsizmi men uçün (UK,65/1).

Yâş şairlärdän biräntäsi şerining täkdirini soräsä keräk / u bir kıli bilän plaşining tugmälärini (UK,77/29).

şerik kıl- ortak etmek; bir şeyi paylaşmaya razı olmak, katılmaya onay vermek.

U bir lähzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik kılişimning nimä kerägi bär (UK,82/28).

şiar: slogan, afiş, bir düşüncüyü yaymak, bir eylemi desteklemek için ortaya atılan, kısa ve çarpıcı söz.

Täldi u hikâyädä erni häm hâtinni häm himâyä kılmägän / faķat şiarlärdä yazılğan gäplär püç ekänini häyât (UK,68/16).

şift: tavan.

Karavotdän säkräb turdidä kışni hânägä küz / häväsidadä muzdäy bolib kılgän pästäk şiftigä kıgâz (UK,73/8).

şikästä: üzgün, durgun.

Şunaķa mäşķim bär edi änce müddät oygä tālib / otirdidä kıandäydir päst şikästä ävâzdä okıy başladı (UK,65/6).

şilkimlik kıl- küstahlık etmek, ahlaksızlık etmek.

Plaş läyķa kölmäk suvgä tüşdi / şilkimlik kılmäng dedi Hilälä yığı äräläş (UK,81/14).

şim: pantolon.

Ƙoygänini kördiyu beihtiyâr şimi dâzmällänmägänini / eslädi sâķâl mäsäläsi häm çätâķ bolsä keräk deb oylädi u (UK,76/17).

Ƙöyläk ķârâ şim kiyib älgän eşik tutķıçidän uşlâb / turârdi (UK,61/27).

şirin: tatlı, şirin, hoş.

Yahşi u Mârätning keçägi gäplärini eslâb şirin cilmäydi / heç tüşünälmäymän bu bäläni (UK,75/1).

şitirlä- hışırdamak.

Bäländ kılıb turmäklägän edi / Mârät yolkädä sâçilib yâtgän hazânlärni şitirlätib (UK,67/4).

Yoķ dedi u oyçän ävâzdä keyin yänä hazânlärni / şitirlätib bâsib bârdidä oşü häyälçän älpâzdä dävâm (UK,67/8).

Ƙörinib turâr Hilälä hazân şitirlägän bağlâr âräsidadä / yürüb bärâyâtgändek edi (UK,65/27).

şivälâb yâğ- hafif yağmur yağması.

Yâmgür hämân şivälâb yâğâr Mârät endi plaş lây / bolgänini uni Hilälägä kiygäzib bolmäsligini oylâb kıynälärdi (UK,81/23).

şivirlä- fısıldamak.

Mârätning terlägän sâçlâri peşânäsigä tekkänini sezib / häyâcân bilän âhistä şivirlädi (UK,69/22).

Ƙızning könglidä umid çırâğı yârķ etib ketdi şekilli sekin şivirlädi / rähmät (UK,80/13).

Mârät nârigi simyâğâç tägidä ungä yetib äldi / muzdäy yelkäläridän uşlâb entikkänçä şivirlädi (UK,81/4).

şu päyt: şu an, o an.

Tohtätning / şu päyt Mârätning läbläri uning ķulâğı âstidadä (UK,69/24).

şu tâpdä: şu anda.

Hilälä ungä ķayrilib ķärämäs ämmâ şu tâpdä / ķilâyâtgän tegäcäķligi yâķar edi u kitâbçäni şâşilinç (UK,61/1).

Yänä ällänimälär deyişädikü u ögrilib ķarâb yänä / yelkäsini uçirdi şu tâpdä şunçälik sâddä şunçälik (UK,63/30).

Şu tâpdä uning közläri kızärib ketgänini / rängi sârgäyib läbining ikki çetidä çuķur çuķur (UK,76/25).

şu yerdä: su/bu yerde, şurada, burada.

Dâmlä bärnilär / Ƙâbil Ƙâdirâviç şu yerdälär kız yänä cilmäydi (UK,59/14).

Men h m bil lm y k yn ly pm nd  b lki haz n / bolg n ümrini oyl y tg ndir b lki  u yerd  birinçi (UK,72/16).

 u yerni:  urayı, burayı, orayı.

Sirlir k g p k t r edi /  u yerni c d  yahşi k r m n dedi M r t oy an (UK,64/16).

 ubh l n-   phelenmek, ku kulanmak.

M r t k zning  ubh l n y tg nini k rib cilm ydi / k z k  ini çimirib s vuk n  sor di (UK,59/23).

Yoge men b t nly  b  ka n rs ni oyl y tg ndim / M r t  k  dedi Hil l   ubh li  h ngd  (UK,71/2).

 ul :  ule, ı ık, nur.

 tkir n zik isi kez di / s ng n yulduz  ul sid  özingizni y zg nmisiz (UK,63/4).

Yulduz  ul sid  özining h m n tic siz muh bb ti t svir / etilg ndi h zir o   s ng n yulduzning y nık  ul si (UK,71/7).

Yulduz  ul sid  özining h m n tic siz muh bb ti t svir / etilg ndi h zir o   s ng n yulduzning y nık  ul si (UK,71/8).

 unaka:  yle,   yle, böyle.

K yn lib bitir lm y y rg n i ingizni bir k nd  / b c rib koy siz  unaka i l ysizki özingiz h m r h t k l siz (UK,64/8).

 unaka m  kim b r edi  n  m dd t oyg  t lib / otirdid  kand ydir p st  ik st   v zd  ok y b  l di (UK,65/5).

Sizning k zlaringiz k p / bug n  unaka bolib kâldidä nim  k l y (UK,81/10).

Hil l  uning  zi u  n y zg n  erini e itgisi keldi /  unakal rd n bir nt sini ok b ber   l sizmi men u  n (UK,65/2).

Neg   unak  deb yâzgänini bil sizmi (UK,79/35).

 un  :  u kadar,  unca.

Siz h r s f r yıgl b y z verm ng dedi M r t uning s v lini e itm g ndek / endi siz kan   y linib y zs ngiz u  un   uz kl  ib ket ver di (UK,80/6).

 un  ki:  ylesine.

Und  nim g  y z siz /  yty pm nku  un  ki k nglimd  b rini k g zg  t  irir  u  n (UK,64/32).

B ri ni  y c y s li ni  un  ki m yd  g pl r deb y r rdiku / n h tki kelib kelib eng yakın  d mi bolib (UK,82/15).

 un  lik:  u kadar, bu kadar.

Şunçälik köp çarh urmägän edi u täng ätişiyü keç kirişini / heç kaçân şunçälik arızıqıb kutmägändi arä çärä (UK,61/11).

Şunçälik köp çarh urmägän edi u täng ätişiyü keç kirişini / heç kaçân şunçälik arızıqıb kutmägändi arä çärä (UK,61/12).

Yänä ällänimälär deyişädikü u ögrilib qarab yänä / yelkäsini uçirdi şu tãpdä şunçälik sãddä şunçälik (UK,63/30).

Yänä ällänimälär deyişädikü u ögrilib qarab yänä / yelkäsini uçirdi şu tãpdä şunçälik sãddä şunçälik (UK,63/30).

Häyəcän bilän bázän özimgä özim şunçälik hunuk / äciz körinib ketämänki (UK,72/23).

şundäginä: böylece.

Köp qahrämânlär uni qoğırçaqdek oynätib koydi / Märät kattıq tãliqqanini yıqulgidek bolib qãlgänini şundäginä päyqadi (UK,77/16).

Hiläläning qadäm tãvuşläri tez uzãqläşib bärärdi / şundäginä u bu kızni sevib qãlgänini çuqur his etdi (UK,81/20).

Şundäginä Märät bu kız uni heç kaçân tüşünä / älmäsligini özi oylägänidän körä kättäräq etibär tãläb (UK,82/21).

şundâk: şunun gibi.

Yahşi körädi deb köp eşitgän şundâk ekän böptidä / Hilälä çirâyli kız (UK,61/17).

Şundâk suvgä bätib turgän härräk tãpişdi ötirişläri / bilän Märät yänä suvgä tikilib qãldı (UK,70/17).

şundâkkinä: öylece, öylesine, böylece, böylesine.

Özini öldirädigän ädäm ävväl elän qilib keyin öldirmäydi / kız aççık häqikatni şundâkkinä köz öngigä keltirib (UK,79/18).

şundäy: şöyle, şu şekilde.

Stol yänigä otirib yazäverädidä şundäy dediyu / kızning özi bilän gäpläşgisi kelib turgänini sezib (UK,62/17).

täbässum: tebassüm, gülümseme.

Hilälä uning közidägi äyyâr täbässumni körüb ätäyläb / bepärvâ gäpirdi (UK,60/21).

täg: alt, alt kısım.

Deräzä tägidägi stol yänidä kätibä otirärdi / u tirsäklärini mäşinkä kãpkãgigä tirängänçä ällaqandäy (UK,58/19).

Kizgış çirâk yâhib turgân simyâgâç tâgidägi härrakka otirişdi / Hilâlâ ungä zimdän qarâb koydi Mârât âyâklärini (UK,64/9).

Mârât simyâgâç tâgidä yelkälärini kısib yâmgirdän /cuncikib turgân Hilâlâni uzâkdän kördiyü yürägi zirillâb ketdi (UK,80/15).

Mârât nârigi simyâgâç tâgidä ungä yetib âldi / muzdäy yelkäläridän uşlâb entikkänçä şivirlädi (UK,81/3).

tağın: yine, tekrar.

Kitâblärni çıkarışädi deb oylädi Mârât ikkinçi / kavätgä vâzirlikkâ çıqıb bârärkän tağın kâgâz yetişmäydi deyişädi (UK,58/12).

Mârât tağın sinik cilmäydi / yâmân âdäm siz häli yâzuvçilärgä mäzzä kitâbini (UK,66/13).

Mârât plaşini yänä uning yelkäsigä täşlädi / Hilâlâ tağın siltâb yubârđi (UK,81/12).

tâhririyät: editör, yayın evi.

Mârât tâhririyätgä tüşdän keyin keldi / yöläkdä muhâririgä duç kelib kâldı (UK,75/27).

Kâlgänini tüş kâbi gırâ şirâ eslädi vâzir kabuligä / hämân kirmägänini tâhririyätning birântä işini (UK,77/22).

Kılmägänini endi oylây başlädi / tâhririyätdä çindän häm iş tâplänib kâlgän ekän (UK,77/24).

Tâhririyätgä yıglâb kelgän bahtı qarâ kızning äççik / kısätini oylâr özi esä kayoqka ketâyâtgänini bilmäs edi (UK,83/15).

tâkdir: kader, alın yazı.

Köp kahrämânlär tâkdiri özi başdä / oylägänidän özgäçärâk bolib çıqđi (UK,77/13).

Yâş şâirlärdän birântäsi şerining tâkdirini soräsä keräk / u bir koli bilän plaşining tugmälärini (UK,77/29).

tâkıllät- tıklatma, tak tuk ses çıkartmak.

Bir âzdän keyin ulärning yänidän yogân saçını bittä / kılıb örgän kız bäländ poşnalärini tâkıllätib ötib (UK,70/20).

takka tohta- aniden birden durmak.

Mârât takka tohtädidä Hilâlâning közlärigä tikildi / neân lämpälär nuri âstidä kızning çehräsi bir (UK,63/5).

tälâb kıl- talep etmek, istemek.

Ƙılışni ukur his etdi / Hil l  dedi ƙızning k zlarig  ƙar m slikk  h r k t ƙilib (UK,82/23).

t l b : Öğrenci, talebe.

Bu M r tning t l b lik d vrid  y zg n ort miy n  hik y si edi / hik y d  sevgisig  h y n t ƙalg n yigitning iztir bl ri t svirl g n ek n (UK,75/23).

t lik- yorulmak, yorgun hissetmek.

K p ƙahr m nl r uni ƙoğır kdek oyn tib ƙoydi / M r t ƙattıƙ t lik kanini yıƙulgidek bolib ƙalg nini Őund gin  p y kadi (UK,77/16).

t lkın: vaaz, yorum.

Bilm dim bu nening t lkını / b ğl rd  ert  k z s lkını (UK,65/11).

bilm dim bu nening t lkını / b ğl rd  ert  k z s lkını (UK,65/17).

Bilm dim bu nening t lkını / b ğl rd  ert  k z s lkını (UK,65/23).

t m ğ: damak, boğaz.

M r t t m ğini  l mli bir ot y ndir y tg nini / p y kadiy  plaŐ uŐl g n ƙolini b l nd k t rdi (UK,83/1).

t m n: taraf, y n.

 t  Hil l  ek nd  deb oyl di M r t  mm  / k tib  t m ng  burilib ƙar m di eŐikni  hist  y pib (UK,60/4).

Hil l   zining ƙız r  b Ől g nini p y kab der z  / t m ng  ƙar b  ldi (UK,60/28).

Ketdi n rir kd  b rib toht did  ul r t m ng  ƙar b ƙoydi / M r t ƙızning h r k tl rini küzätä b Ől di (UK,70/21).

B Ő  t m ng  ƙar b otirg nini k rib h yr n ƙaldı / on ƙad m  n rid  ƙar nğı bur kd  yelk l ri (UK,72/5).

Ƙız yüzini der z  t m ng  burib  ldi / bir birimizni yahŐi körärdik (UK,79/3).

H r k t ƙildi bahtli boling Hil l  / Hil l  u t m ng  s lgin  egilg ndek iŐ n siz bir ƙad m ƙoyg ndek boldi (UK,83/6).

t m nini  l- taraf tutmak, yan çıkmak, desteklemek.

BoŐ tdi h r h ld  siz yigit t m nini  lg nsiz / k tt  k tt   yn l rd n nur s ilib turg n tramvay (UK,68/23).

t moŐ : gösteriŐ.

Ek nini eŐitg ndi u kit bni bitirm gun  bir nt  / t moŐ  k rm slik bir nt  kit b o ım slikk  ƙar r ƙalg n edi (UK,76/30).

tâmoşâ kıl- seyretmek, bir şeyin oluşumunu, durumunu gözlemek, bir şeye bakmak.

Mârât kirib kelgânidâ u derâzâdân serşâvqın köçâni / tâmoşâ kılib turâr edi ämmâ eşikni açgân kişi (UK,61/22).

tân âl- kabullenmek, kabul etmek.

Ķalbini nurlı tuygülgä töldirib yubâryäpti bu küy / tohtämägünçä u heç nimäni tân älmäydi (UK,76/8).

tänâ kıl- yere vurmak, tazyik etmek.

Ķalgân Ķalbining nürli bir pärçäsığä äylängän mänä / şu kız ungä tänä kılsä (UK,82/18).

tänbeh: azarlama, kırıcı ve sert söz.

U özini bâsib äldi / bu kız tänbeh eşitgäni emäs mäslähät sorägäni kelgänku (UK,79/32).

tâng: şafak, tan, sabah.

Eşik gıyķıllâb açilgânidân keyinginä Mârât / tâng yârışib Ķalgânini bildi u hämân Ķâgâzdân bâş (UK,73/32).

tâng ât- tan atması, sabah olması, güneşin çıkması.

Şunçälik köp çarķ urmägän edi u tâng âtişiyü keç kirişini / heç kaçân şunçälik ârzıķıb kutmägändi ârâ çârä (UK,61/11).

täni- tanımak, bilmek.

U väzirni tänimäs ämmâ yâş icâdkârlärni yahşi / körişini köp eşitgän edi hâtircäm gäpirişim (UK,58/13).

dâim çirâyli kızlâr işläydi şu päyt u kızning / Ķolidägi kitâbni täniib Ķâldi zängäri muķäväsidadän tänidä (UK,59/8).

eşikka imâ kılib täniysänmi / vuy tänimädingmi Zämirä hânä ortäsidadä turib (UK,60/7).

eşikka imâ kılib täniysänmi / vuy tänimädingmi Zämirä hânä ortäsidadä turib (UK,60/8).

Siz meni tänimäysiz nâtäniş âvâz yığı ârälâş Ķorsindi / siz bilän mäslähätli işim bâr (UK,78/7).

täniib kâl- tanımak.

Dâim çirâyli kızlâr işläydi şu päyt u kızning / Ķolidägi kitâbni täniib Ķâldi zängäri muķäväsidadän tänidä (UK,59/8).

tänkid kıl- tenkit etmek, eleştirmek.

Mäktäb bälälärini дәләgә һәydäb işlätädigän kälhâz / räisni räyân gәzetäsidadä tәnkıd kılğän ekän işdän (UK,66/8).

tәnkıdçı: tenkitçi.

Şähärgä qaytib kelädi Oşä päytlärdä tәnkıdçılär / hikâyäning һәyätiy äsär ekänini äytib maqtäşgän edi (UK,68/3).

täp- 1.bulmak, istenilen şeyә kavuşmak, nail olmaq.

Qoltıqläb äldi u bu kızdän özi izläb yürgän fäzilätni / täpgänigä kuvânär Hilälä özining icädigä kızıka başlägändän (UK,68/8).

toldirä başlägän u köpdän buyân bitmäy keläyätgän yäräsigä / endi mälhäm täpgändäy edi (UK,70/4).

2.arayarak veya aramadan bir şeyә, bir kimse ile karşılaşmaq:

Şundäk suvgä bätib turgän härräk täpişdi ötirışläri / bilän Märät yänä suvgä tikilib qaldı (UK,70/17).

täpib ber- bulmaq.

Zämirä särgiş qaşläriini uçirib küldi / hää yazuvçı äkängiz täpib bersin (UK,74/26).

täpib böpti: bulamaz, hayatta bulamaz, anlamında gelen deyim.

U yänä tegäcälik kıldı / täpib böpti (UK,74/28).

täpil- bulunmaq, bulmaq.

Biräntä ädäm täpilmäsä / Hilälä bir näfäs cim bärdidä häzirginä ekrändä (UK,67/17).

täplänib käl- birikmek, toplanmaq.

Qılmägänini endi oyläy başlädi / tähririyätdä çindän häm iş täplänib kılğän ekän (UK,77/24).

täräf: taraf, yön.

Ärgamçining yän täräfidägi yoğän simläрни mähkäm uşläb / älgän yürägi gupilläb urärdi här säfär qayıqçä (UK,69/3).

täräfgär: taraf tutan, yan tutan biri.

Qaräb qälärkän bälki çindän häm täräfgärçilik / kılğändirmän bälki nohaqdirmän (UK,68/29).

tärih: tarih.

Çizikçälär päydä bolgänini päyqadi / märät yängi spektakl häm Äfräsiyäb tärihi mävzusidä (UK,76/28).

Yaqingäçä anıq fänlär yoq edi degän bemäni dävâni / räd etiş dârdidä bir yärim yil yändi tärihning çäng (UK,73/18).

tärk et- terk etmek, (bir şeyi) bırakmak.

Uning könglini dâim tärk etmäydiğän bir gâşlik öz / yâzgänläridän kâniqmâslik tuygusi yänä kemirä bâşlädi (UK,68/31).

tärkab ket- dağılmak, yayılmak.

Märät ävvälgi kitâbläri tez tärkab ketgänini bilär edi / yâtuğı bilän tüşüntirişgä häräkät kıldi (UK,58/5).

tärt- çekmek.

Keräk deb oylädi u zälvârli eşikning kubbâdâr kubbâdâr / tütқиçidän uşläb tärtär ekän (UK,58/16).

tärtib âl- bir şeyi çekmek, geri çekmek.

Korқib қolini uning yelkäsidadän tärtib âlmäsdi (UK,69/31).

Hilälä uning yüzläri lävilläb turgänini sezdi käftini tärtib âlmädi / gâhâ sütdek äydin keçäläri hävli ortäsidadägi (UK,72/25).

tärtmä: çekmece.

Özining gözälligini päyқasä äқlini işlätmäy қoyädikü / Hilälä қızärib bozärib tärtmädän kitâbçäsini äldi (UK,62/12).

tâşқari: dışarı.

Boş edi tâşқaridä hävâ bulut bolgäni uçün äқиş / қandillär ertäläbdän yoқib қoyilibdi Zämirä uning (UK,74/15).

tâş: taş.

Bilän yolkadä yâtgän tâşni tepdi tâş қilip etib suvgä tüşdi / Änhârdägi қirâқlär märcâni қil қil bolib ketdi (UK,70/25).

Bilän yolkadä yâtgän tâşni tepdi tâş қilip etib suvgä tüşdi / änhârdägi қirâқlär märcâni қil қil bolib ketdi (UK,70/25).

täsävvur: düşünce, niyet, maksat, plan.

Märät köpdän buyân änä oşä äläm täsävveri bilän / yäşär edi şu keçä uyğänib ketdiyu birdän özi köpdän (UK,73/3).

täsävvur kıl- hayal etmek, düşünmek.

Buyân anıq täsävver kılâlmäy yürgän älämni közğüdek / rävsän kördi (UK,73/5).

täşlä- 1.elde bulunan bir şeyi tutmaz olmak

Қız қalämini stol üstigä қars täşlädi / häzilni yâmân körämän (UK,59/27).

Stul suyänçigigä täşlärkän negä häfä bolyäpsiz / kız ungä bir qaräb koydiyü yänä közläridä yäş kalkidi (UK,78/23).

2.ayrılmak, terk etmek.

Tüşünsängizçi ahır bir kız bilän gäpläşdik / Biräv yärdäm soräb turgänidä täşläb ketälmäysizkü (UK,81/6).

3.sarkıtmak.

Keçiring dedi Märät yänä yälinç ähängdä / keyin plaşini yeçib Hiläläning yelkäsigä täşlädi (UK,80/24).

Märät plaşini yänä uning yelkäsigä täşlädi / Hilälä tağın siltäb yubardı (UK,81/11).

täsmä: şerit.

Nurlı täsmädäy silkinä silkinä yänä cäyigä keldi / hikâyägä yahşi detal deb oylädi Märät (UK,70/27).

tasvirla- tanımlanmak, betimlenmek, ifade edilmek.

Şungä oħşäş väkeä täsvirlängän edi lekin siz undä / hättinni emäs erni himâyä kılğänsiz u cilmäyib Märätgä (UK,67/21).

Bu Märätning täläbälik dävrinä yazgän ortämiyänä hikâyäsi edi / Hikâyädä sevgisigä hıyanät kılğän yigitning iztiräbläri täsvirlängän ekän (UK,75/24).

täsvir etil- anlatılan, ifade edilen.

Yulduz şuläsida özining häm näticäsiz muhäbbäti täsvir etilgändi häzir oşä söngän yulduzning yänik şuläsi (UK,71/8).

täşviş: sorun, dert.

U bir lähzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlük täşvişimgä sizni şerik kılışimning nimä kerägi bär (UK,82/28).

tävuş: ses, seda.

Hiläläning kadäm tävuşläri tez uzäkläşib bärärdi / şundäginä u bu kızni sevib kılğänini çukur his etdi (UK,81/19).

täyänib tur- dayamak, bir şeyi bir yere dokunur duruma getirmek, yaslamak.

Tirsägi bilän täyänib turgän Zämiräni körüb kuvänib ketdi / Qäbil Qädiräviç häli işgä kelmägän qäbulhänä (UK,74/13).

täyyärlä- hazırlamak.

Men däs täyyärlägäni uning yätäqħänäsigä bärüb turärdim / kız cimib qaldıdä birdän höngräb yubardı (UK,79/5).

täzälä- temizlemek.

Bāsgān soqmāqlārini kipriklāri bilān āvāylāb tāzālāgudek boldi / bir yārim yildirki bolācāk kitābning qahrāmānlāri (UK,73/19).

teatr: tiyatro.

Teatrgā kiyiř uęün ātāylāb āq köylāk āldirgān edi / negā dedi Hilālā ālām bilān Mārātning közigā tikilib (UK,76/23).

Teatrgā bārgāndāęi kütübhānā āldidā körišgānimizdāęi / müzeygā bārmāęi bolgānimizdāęi (UK,81/15).

teatrgā tüřmā-tiyatroya gitmek.

Bugün teatrgā tüřmāymiz / Hilālāning köngli bir qaķib tüřdi (UK,76/19).

tebrāt- sallamak.

Ulārning hārrāki bānd edi bir cuvān kolyaskadāęi / bālākāyni tebrātib ötirārdi izlāy izlāy bir āyāęi (UK,70/16).

teg- deęmek, dokunmak.

Mārātning terlāgān sāęlāri peřānāsigā tekkānini sezib / hāyācān bilān āhistā řivirlādi (UK,69/21).

tegācāklik: alay etmek, dalga geęmek.

Hilālā ungā qayrilib kārāmās āmmā řu tāpdā / kılāyātgān tegācākligi yāķar edi u kitābęāni řāřilinę (UK,61/2).

tegācāklik kıl- alay etmek, dalga geęmek.

Eslātib tegācāklik kıldı tinę yālgız his qılgingiz / kelādi özingizni (UK,70/13).

U yānā tegācālik kıldı / tāpib böpti (UK,74/27).

temir: demir.

Hilālā muzdāy temir pāncārāgā kāftini bāsgānęā / hāyrān bolib suvgā qarādi (UK,66/25).

Nārsā yāzāmān deb hāmmādān keęā qāling / Hilālā endi yıęlāmās āvāzidā temirdek katiyāt bār edi (UK,81/28).

tengdāř: aynı, eřit.

U bu ālāmgā kiriř uęün Rimning tengdāři bolgān / Āfrosiyobni qarıęmā qarıę kezib çıkdi Ortā Āsiyādā (UK,73/15).

tep- vurmak.

Bilān yolkadā yātgān tāřni tepdi tāř çilip etib suvgā tüřdi / ānhārdāęi çirāęlār mārçāni çil çil bolib ketdi (UK,70/25).

tepā: bir yerin üstü, hizası.

Tepägä kötärilyatgänidä Märätning kâräçä çehräsini / şäbädädän peşânäsigä yâyilib tüşgän saçlärini (UK,69/5).

tepkilä- tekme atmak, sürekli tekmelemek.

Yerning kadri ötdi ä dedi Märät külib dâim uni / tepkiläb yürämizu u bir kadäm uzulsäk sâğınib kâlâmiz (UK,70/8).

terlä- terlemek.

Märätning terlägän saçlari peşânäsigä tekkänini sezib / häyəcân bilän âhistä şivirlädi (UK,69/21).

tez: çabuk, hızlı.

Märät ävvälgi kitâbläri tez tärqab ketgänini bilär edi / yätügi bilän tüşüntirişgä häräkät kıldi (UK,58/5).

Tez âsân mäsä kılib işläş degäni keyin u birdän / ciddiyläşdidä sekin қоşib қоydi gähâ oyläb yilläb (UK,64/5).

Hiläläning kadäm tävuşlari tez uzâkläşib bärärdi / şundäginä u bu kızni sevib kâlgänini çuқur his etdi (UK,81/19).

teziginä: çabucak.

Hilälä âқ köyläk âқ tüfli kiyib älgändi / Märät Hilälä özining äyâklärigä teziginä qaräb (UK,76/16).

Keçiräsiz kimsiz dedi devärdägi säätgä teziginä qaräb älib / on beş daқıka kâlibdi (UK,78/5).

tik- dikmek.

Märät közlärini suvgä tikkän küyi okıyâtgan sätrlärdä / ällaқandäy mäyüs ähäng küzning mungli mänzäresi (UK,65/25).

tikil- dikkatlice bakmak.

Tikilib şu ändäyok hayäligä yänä oşä fikr keldi / çiräyli kız kim bilsin äkli kanaқaykin köpinçä kızlär (UK,62/9).

Märät taққа tohtädidä Hiläläning közlärigä tikildi / neän lämpälär nuri ästidä kızning çehresi bir (UK,63/5).

Çalıştirib tizzäsigä käftini қоygänçä indämäy / otirär suvgä tikilib nimänidir öylär edi Hilälä (UK,64/12).

Teatrgä kiyiş uçün ätäyläb äқ köyläk äldirgän edi / negä dedi Hilälä äläm bilän Märätning közigä tikilib (UK,76/24).

Tolin oygä tikilsängiz tosätdän yürägingiz köksingizgä (UK,72/29).

tikilib kâl- dikkatlice bakmak, bakakalmak.

Şundâk suvgä bâtib turgän härräk tâpişdi ötirışlari / bilän Mârät yänä suvgä tikilib kâldı (UK,70/18).

tikilib tur- dikkatlice bakmak.

Ârgamçi sekinläy başlädi Hilälä Mârätning özigä / hämân tikilib turgänini bilär ämmâ yıkilib ketışdän (UK,69/30).

tinç: sakin.

Âvâzdä nimägädir tinç yâlgız his kılğim kelädi / özimni şähärning şävķinidän bezib ketädi âdäm (UK,64/17).

Eslätib tegäcäklik kıldı tinç yâlgız his kılğingiz / kelädi özingizni (UK,70/13).

tınık: berrak.

Kız kitâbdän baş kötärdidä negädir cilmäydi / uning çeħräsi tınık cilmäygänidä közläridä älläneçük (UK,59/2).

tipirçilä- çırpınmak.

Huddi şu Mârät ekänligini içki bir tuyğu bilän sezdiyu / burilib qarädi yürägi tipirçiläb urib ketgänini (UK,61/24).

tipirçiläb ket- kıvrınmak, kıpır kıpır etmek.

Yürägi ilıķ häyəcândän tipirçiläb ketdi oşä birinçi / märtä körgänidän buyân bu kızni köp oylägänini ämmâ (UK,62/19).

Sıgmäy tipirläb ketganini his kıläsiz kandäydır / sehirlı nâtäniş älämgä kirib kâlgändek boläsiz (UK,73/1).

tirä- dayamak, yaslamak.

Derüzä tägidägi stol yänidä kätibä ötirärdi / u tirsäklärini mäşinkä kâpkâğıgä tirängänçä ällaķandäy (UK,58/20).

tirnâk: tırnak.

Hiläläni birinçi märtä öpgän tirnâğining uçidän / peşänäsıgäçä öpib çıkķan sen bölmäsäng özimni (UK,71/31).

tirsäk: dirsek.

Derüzä tägidägi stol yänidä kätibä ötirärdi / u tirsäklärini mäşinkä kâpkâğıgä tirängänçä ällaķandäy (UK,58/20).

Tirsägi bilän täyänib turgän Zämıräni körib kuvänib ketdi / Kâbil Kâdirâviç häli işgä kelmäğän kâbulhänä (UK,74/13).

titkilä- tırmalamak, karıştırmak.

Turtib çıkķan bir çäl hässäsining uçı bilän äriķçägä / tolib kâlgän hazänlärini titkiläb turärdi Mârät hämân (UK,72/8).

U sumkasini titkilab buklâglik gazeta çikardi / yâzuvcining kanâkâ âdâmligini yâzgânidân bilsâ bolâdi (UK,75/17).

titrâ- titremek.

Keling Hilâlâ âvâzi titrâb sâlâm berdi / Mârât boş stullârgâ qarâb sorâdi (UK,61/29).

Hilâlâ pâstgâ tüsgânidân keyin bir lâhzâ âyâqlâri / titrâb turib qâldi (UK,70/6).

Qattiq kisgâniçâ hâyâcândân âvâzi titrâb ilticâ qildi / Hilâlâ qoying nimâ kerâgi bâr şu gâplârning (UK,71/23).

U kâfti bilân kızning iyâgini kôtârib özige qarâtdi Hilâlâ / Hilâlâ közlâri çirt yumib âldi uning qalbi titirâb (UK,71/26).

Mârât şârşârâdek âqib kelâyâtgân fikr tuygularini / tökib sâlâ başlâdi qollâri titrâb egri bugri hârflâr (UK,73/28).

Negâ dedi âvâzi titrâb Hilâlâ âilâdâ kencâ kız / bolgânidânmi erkâ edi u keçâ dâdâsigâ câncâl qilib (UK,76/21).

Âyting dedi Hilâlâ hâmân lâblâri titrâb / közlâridâ sâvuq ot yâlturâb ketdi (UK,82/19).

Hâyir dedi âvâzi titrâb mendân râncimâng / u oğirgi sözlâri ilâci bâriçâ hâtircâm âytişgâ (UK,83/3).

titrâb tur- titremek durumunda olmak soğuk veya heyecandan oluşan olay.

Mârât uning titrâb turgân lâblârigâ qarâb başini kuyi sâldi / yoq (UK,81/31).

titrâk: titrek, titreyen.

Qâqılğân hânâgâ ötdi titrâk qollâri bilân çirâqni / yoqdiyu üstige gazeta toşâlgân câcci stol qarşisigâ (UK,73/9).

tivit: tiftik.

Kötârmây köz qiri bilân qarâb qoydi âstânâdâ başigâ / tivit româl orâb âlgân ânâsi turâr edi (UK,74/2).

tizzâ: diz.

Çâliştirib tizzâsigâ kâftini qoygânçâ indâmây / otirâr suvgâ tikilib nimânidir öylâr edi Hilâlâ (UK,64/11).

toğri: doğru.

Men başqaçâ yâşây âlmâymân bâlki ikkimiz hâm âdâşgândirmiz / siz toğri âytyâpsiz (UK,82/26).

tohtâ- duraklamak, durmak.

Қыз яъзидән тоҳтаб ярқ етиб бир унга бир китобчәгә қарәб қойди / Қayerдә ишләйсиз (UK,59/21).

Аллакандәй сәвәл бәрлигини билиб тоҳтади / бир нимә сорәмәқчimisiz dedi қизning көзләригә (UK,62/7).

Бәрdidә пәстәк әргувән сәйәsidә тоҳтади Мәрәт uning / чәhrәsini anıқ көrmәsә һәм cilmәyәyātganini bilib turәrdi (UK,67/25).

Бекәтгә келиб тоҳтади / һәйр dedi Hilälә Mәрәtning қolini қисиб (UK,68/25).

Ketdi нәrirәқдә бәриб тоҳтаdidә ulär тәмәngә қарәб қойди / Mәрәт қизning һәрәкәtlәrini күзәтә бәшләdi (UK,70/21).

Қalbini nurli тугуләrgә төldirib yubәryәпти bu күy / тоҳтәmәgunçә u һеç nimәni тән әlmәydi (UK,76/8).

тоҳтаб қал- duraklamak, olduғu yerde kalmak.

Suyәnib тоҳтаб қалди /әнә siz dedi бәләләрчә һушқәқәқ әһәngдә (UK,66/23).

Қарәб қойди ошә һикәyәngiz мēngә yoқmәgән / Mәрәт тоҳтаб қалди Hilälә һәм uç төрт қадәм yürиб (UK,67/24).

тоҳтәт: durdurmak.

Toҳtәting / шу пәyt Mәрәtning ләblәri uning қulәғи әstidә (UK,69/23).

төк- dөkmek, akıtmak.

Sәмәdә bulutlär pәdәsi / gәhidә yәş tөkib ötәrlär (UK,65/10).

Әrgәmçә uçmәқдә mezәnlär / darәhtlär tөkmişlär әһәrin (UK,65/14).

tok: koyu, dok olmak.

Bu özi қaçәndән buyән әrzu қilib yürgән toқ kul rәng palto edi / Қayоқдә бәр екән dedi u yәlingüdek bolib (UK,74/23).

тоқиб чықар- uydurmak, дүш gücүнü kullanarak gerçekdişy bir şey söylemek.

Hilälә тüşünmәdi /һәmmәsini içingizдән тоқиб чықарәsizmi bolmәsә (UK,63/16).

төкиб сәлә бәшлә- dөkmek, yazı veya başka bir şeyi yazıya dөkmek.

Mәрәт шәршәrәdek әқиб келәyātгән fikr тугуләrini / tөkib sәлә бәшләdi қollәri titrәb egri bugri һәrflär (UK,73/28).

tol- dolmak.

Men sizni yәһşi bilәмән / қизning öpkәsi tolib һıқıllәb қалди (UK,78/26).

тоldir- doldurmak, dolu duruma getirmek.

Toldirә бәшләgән u köpdән buyән bitmәy келәyātгән yәrәsigә / endi mәlhәм tәpgәndәy edi (UK,70/3).

тоldirib yubәр- bir şeyi dolmasını sağlamak.

Ƙalbinî nurlî tuyğulärgä töldirib yubäryäptî bu küy / tohtämägunçä u heç nimäni tän älmäydi (UK,76/7).

tolib kâl- dolan, dolmuş olan.

Turtib çïkқан bir çäl hässäsining uçî bilän äriқçägä / tolib қalgän hazänlärinî titkiläb turärdi Märät hämân (UK,72/8).

tolin oy: dolunay.

Tolin oygä tikilsängiz tosätdän yürägingiz köksingizgä (UK,72/29).

tolқın: dalga.

Ƙäp қарä tolқınlär üstidä қırғäқdägi çiräqlär şädäsining (UK,62/31).

tört: "dört" sayı sıfatı.

Ƙaräb қoydi oşä hikäyängiz mengä yoқmägän / Märät tohtäb қaldı Hilälä häm uç tört қadäm yürîb (UK,67/24).

Kutgän ädämi kelmäbdi deb oylädi u қız uç tört қadäm / u yoқ bu yoққа bärîb keldidä tuflisining ingiçkä uçî (UK,70/23).

Häm işdän häydälişdän häm çöçimäsdi mänä tört / күndirki u özgä bir älämdä öz äsäriñing älämidä yäşäyäptî (UK,76/3).

Tört күndirki keçä күnduz қulägi ästidä mäyin / bir küy çäräñläb turîbdi bu küy ungä küç bağışläb (UK,76/5).

töşä: döşemek.

Ƙabulhänä eşigidän yukäriğäçä güldär pâyändäz / töşälgän edi hänäning ikki çetidä қatär қatär stullär (UK,58/18).

Ƙäқilgän hänägä ötdi titräқ kolläri bilän çiräқni / yoқdiyu üstigä gazeta toşälgän cäcci stol қarşisigä (UK,73/10).

tosätdän: aniden, birdenbire.

Tolin oygä tikilsängiz tosätdän yürägingiz köksingizgä (UK,72/29).

trälleybus: trolleybüs kent içi ulaşımда kullanılan, bir hava hattından elektrik akımı alarak çalışan otobüs .

Bugün sen bilän körişädi ertägä başқasi bilän / ketämiz Märät unî қoltiқläb äldidä trälleybus bekätigä başlädi (UK,77/6).

Keyin dedi cilmäyib keyin äytämän hop / Hilälä trälleybusgä çïқıb ketdi (UK,77/8).

tramvay: tramvay.

Äksi silkinib turärdi қayerdädir tramvayläriñing / härğın näläsi eşitilädi күz häväsидä keç äçilgän gülläriñing (UK,63/1).

Boşätdi här hâldä siz yigit tãmânini âlgänsiz / kättä kättä äynälärdän nur saçilib turgän tramvay (UK,68/24).

Kim bilsin deb oylädi Märät yäylärdän çirsillätib / çoğ säçrätib ketäyätgän trämväy ketidän (UK,68/28).

tufli: topuklu ayakkabı.

Kutgän ädämi kelmäbdi deb oylädi u kız uç tört qadäm / u yok bu yokqa bärrib keldidä tuflisining ingiçkä uçi (UK,70/24). Hilälä âk köyläk âk tüfli kiyib âlgändi / Märät Hilälä özining äyâklärigä teziginä qaräb (UK,76/15).

Yolkägä yäpişib yätgän hazänni tüflisining uçi bilän ezgılar edi / men äytgändim dedi u säkin âhängdä (UK,82/5).

tuğıl- doğmak.

Oyläydi hättä siz äytäyätgän yämänläрни häm tüşünışgä / häräkät qılädi ahır tuğılğänidä hämmä häm päk bolädiku (UK,66/18).

Tuğılmägän bälägä ät qoyışning nimä kerägi bär (UK,76/33).

tugmä: düğme.

Yâş şairlärdän biräntäsi şerining täqdirini soräsä keräk / u bir qoli bilän plaşining tugmälerini (UK,77/30).

Qandäydir nätäniş äyäl ävâzi uni sorädi / men eşityäpmän dedi Märät âhırği tugmäni hälkädän ötkäzärkän (UK,78/2).

tuğyân ur-baş kaldırmak, isyan etmek || çoşup taşmak.

Qalbining eng çukur cäyidägi häm älämli häm säğinç / tuyğu yänä tuğyân urdi hä u yahşi körgän edi söngän (UK,71/6).

tük: tüy, kıl.

Bilän Märätning qalbigä kirib keldi Märät ulärning / çehräsidägi här bir tükigäçä könglidägi här bir niyätigäçä (UK,73/24).

tumanlik: sisli, dumanlı.

Körinyätgän darahtläarning uçi älisdä quyâş bätib ketgän ufkdä / yänib turgän şäfäk hurä bir tumänlik (UK,69/16).

tun: gece, gecelerim.

Tunlärim uykusuz vä serğaş / Hädikli tüşläрни körärmän (UK,65/19).

Äläm hayälidä tunläri uykusuz kezib çıkar ämmä ungä / kirälmäy äzäb çekär edi bu icäd älämi edi (UK,73/13).

tur- “devamlılık” anlamında kullanılır yardımcı fiil.

Negä çârşänbädä keläsiz dedim deb oylädi u derüzä / ärtidä ähistä silkinib turgän särgiş çinâr yäpräklärädän (UK,61/8).

äksi silkinib turärdi kayerdädir tramvaylärning / härğın näläsi eşitilädi küz häväsidadä keç açılğän güllärning (UK,63/1).

turtib çıqqan bir çäl hässäsining uçı bilän ärikçägä / tolib kâlgän hazänlärini titkiläb turärdi Märät hämân (UK,72/8).

köyläk kârä şim kiyib älgän eşik tutkıçidän uşläb / turärdi (UK,61/28).

Özini yâzgändä u dâim özining başidän ötgänlärni yâzädi Zämira bir näfäs hayâl sürib turdidä sorädi kimdä işi bâr ekân (UK,60/20).

Här gäl samolyotgä çıkışim bilän şuni oyläymän / u bir näfäs oylänib turdidä sorädi kayoqqa bârämiz (UK,70/10).

U bir lähzä oylänib turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik kılışimning nimä kerägi bâr (UK,82/27).

Tört kündirki keçä kündüz kulâğı ästidä mäyin / bir küy cäränğläb turibdi bu küy ungä küç bağışläb (UK,76/6).

tur- (ayağa) kalkmak.

Kötärmäy köz kıri bilän qaräb koydi ästänädä başigä / tivit româl oräb älgän änäsi turär edi (UK,74/2).

Märät simyâğaç tägidä yelkälärini kıсіб yâmğirdän cuncikib turgän Hiläläni uzâqdän kördiyü yürägi zirilläb ketdi (UK,80/16).

Äfişä äldidä turärdi huddi äkkuşgä oşşäydi / deb oyläydi u Hiläläning qolını kısärkän çindän häm (UK,76/13).

Kız içkärigä kirışgä korqkandek hämân ästänädä turärdi / otiring dedi Märät divanni körsätib (UK,78/17).

Nimä kılây bölmäsä dedi kız ökinç ähängdä ertägä uning hätlärini älib keling dedi Märät ornidän turib

Märät kirib kelgänidä u derüzädän serşävqın köçäni / tamoşä kılıb turär edi ämmâ eşikni açğän kişi (UK,61/22).

Här sähär turärmän vä yäkkäş / özimdän ähistä sorärmän (UK,65/21).

turib kâl- olduğı yerde dona kalmak, durakalmak.

Kâlgän sepkildâr yüzi hämân lāvilläb yänär edi / Märät Äzizäv şudä kursimizdä uçräşuv bolğänidä (UK,60/9).

Hilälä pästgä tüşgänidän keyin bir lähzä äyâkläri / titrüb turib kâldı (UK,70/6).

turmäklä- saç için kullanılır: toplamak, bağlamak, şekil vermek.

Oşä küni u özigä arâ berdi saçını çirâyli kılıb / turmäklädi yängi kofta kiydi (UK,61/20).

Bäländ kılıb turmäklägän edi / Märät yolkädä saçilib yâtgän hazânlärni şitirlätib (UK,67/3).

turmuş: hayat, yaşantı, yaşam.

Ĥorsinib men heç kaçân birâvni kârälâb birâvni / âklämäymän turmuşdü faqat âk faqat kârä boyâk bolädi (UK,68/20).

turmuşgä çık- evlenmek, yuva kurmak (sadece kızlar için kullanılır, erkekler için farklı kelime mevcut bknz: "uylanmoq").

Turmuşgä çikädüyü dälä häyätining romantikasigä berilib (UK,67/29).

turna: turna.

Sämädä turnälär şädäsi / gâhidä âĥ çekib ötärlär (UK,65/7).

turtib çık- kambur durmak, öne doğru eğilmek.

Turtib çikқан bir çâl hässäsining uçi bilän äriqçägä / tolib kâlgän hazânlärini titkiläb turärdi Märät hämân (UK,72/7).

tüş- 1.sarkmak, aşağıya doğru uzamak veya uzanmak.

Tepägä kötäriyâtgänidä Märätning kâräçä çehräsini / şäbädädän peşânäsigä yâyilib tüşgän saçlärini (UK,69/6).

2.düşmek durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak veya dayanağını, dengesini yitirerek yukarıdan aşağıya inmek:

Bilän yolkädä yâtgän tâşni tepdi tâş çilip etib suvgä tüşdi / ânĥârdägi çirâqlär märcâni çil çil bolib ketdi (UK,70/25).

Plaş lâyqa kölmäk suvgä tüşdi / şilķimlik kılmäng dedi Hilälä yığı äräläş (UK,81/13).

3.düşmek, inmek.

Kitâb okır zängâri dârpärdä tütilgän deräzädän tüşäyâtgän / kuyâş nuridä kızgış hindiy römâli kısqâ yengli (UK,58/21).

Ulär ärgamçi uçışardı kayıqçä bârgän säyin / bäländrâk kötärib tüşär Hilälä korkuv içidä (UK,69/2).

Hilälä ungä qarämäslikkä häräkät kılıb yänä yälindi / tüşäylik (UK,69/28).

Hilälä pästgä tüşgänidän keyin bir lähzä äyâqläri / titrâb turib kâldı (UK,70/5).

4.çeşitli gösteri sinema, tiyatro vb. yerlere gitmek/ girmek.

Spektalgä tüşämiz deb vädä bergän edi / Märät yetib kelgänidä Hilälä kattäkân äynävänd (UK,76/11).

tüş: 1.rüya, düş.

Tunlärim uykusuz vä sergäş / hädikli tüşläрни körärmän (UK,65/20).

2.öğlen vakti.

Märät tähririyätgä tüşdän keyin keldi / yöläkdä muhäririgä duç kelib qaldı (UK,75/27).

tüş kabı gırä şirä eslä- mec. rüya gibi hatırlamak, gerçek olmayan ama olmuş ya da varmışçasına bellekte tasarlanan, düşünülen şey.

Qalgänini tüş kabı gırä şirä eslädi väzir qabuligä / hämân kirmägänini tähririyätning birântä işini (UK,77/21).

tüşin- anlamak, kavramak.

Hilälä tüşinmädi / negä özingiz uçün (UK,64/27).

otirgänini kördi ämmâ nimäni soräyätgänini / däfätän tüşünmädi keyin birdän tüşindidä başını (UK,70/32).

Keling dedi Märät väziyätни özgärtirmäy / änä uning keting degän mänädä äytgänini tüşindi (UK,74/4).

qız äsäbiylik bilän qol siltädi / ulär nimäni tüşinärđi (UK,79/22).

tüşinib yet- anlamını kavramak, anlamak.

Endi bāyāgi gäplärdän zerikä başlädi u Märätdän / başqaçäräq özi häm mänäsini tüşinib yetmägän (UK,64/14).

tüşir- indirmek, düşürmek.

Bölmägän gäp / Märät qolini şarttä tüşirdidä sävuqqinä gäpirdi (UK,79/16).

tüşün- 1.düşünmek.

Märät tüşündi uç kün işgä kelmägänim uçün räncigän / ämmâ u pārvâ qılmädi häzir däşnäm eştişdän (UK,76/1).

Märät tüşündi / könglini kemiriyätgän gäşlik başını sirqırätib yubardı (UK,79/9).

2.anlamak, kavramak.

Hilälä tüşünmädi / hämmäsini içingizdän toqıb çiqaräsizmi bolmäsä (UK,63/15).

Hilälä bāribir tüşünmädi / siz yāzuvçilärgä mäzzä dedi oylänib ilhām kelgändä (UK,63/23).

otirgänini kördi ämmâ nimäni soräyätgänini / däfätän tüşünmädi keyin birdän tüşindidä başını (UK,70/32).

Bāri bir tüşünālmāymän / yahşi dedi Märät uning körişgisi kelib turgänini (UK,62/23).

Yahşi u Märätning keçägi gäplärini esläb şirin cilmäydi / heç tüşünälmäymän bu bäläni (UK,75/2).

Hilälä küldi / ägär oşä kışlâkdä äyälni tüşünädigän ädäm bolmäsäçi (UK,67/12).

Qışlâk kâp kârä bolsä nâhât oşä hâtining öz izzät näfsini / himâyä qılışgä urinâyâtgännini tüşünädigän (UK,67/16).

Tüşünsängizçi ahur bir kız bilän gäpläşdik / biräv yârdäm soräb turgänidä täşläb ketälmäysizkü (UK,81/5).

tüşünä älmäslük: anlayamamak.

Şundäginä Märät bu kız uni heç qaçân tüşünä / älmäsligini özi oylägänidän körä kättäräk etibâr täläb (UK,82/22).

tüşüniş: anlayış.

Oyläydi hättä siz äytäyâtgän yâmânlärni häm tüşünişgä / häräkät qılädi ahur tuğılğanidä hämmä häm pâk bolädiku (UK,66/17).

tüşüntiriş: anlatmak, anlatım.

Sezib hâhläsängiz bugünâk tüşüntirişgä / häräkät qılämän keçkurun säät ältidä änhâr köpriği (UK,62/25).

tut- tutmak, elde bulundurmak, ele almak.

Yüräginin bir pârçäsi uzilib ketäyâtgändek yänä uning ketidän yügürdi / bâğ çetidä yetib älib qolidän tutdi (UK,81/22).

Hiläläni biläkläridän tutib özigä qarätädi / keçiring (UK,80/19).

tutil- tutturulmak; asılmak; bir şeyin uçlarından veya kenarlarından çekerek gergin duruma getirilmesi ,germek.

Kitâb okır zängäri dârpärdä tutilgän deräzädän tüşäyâtgän / kuyâş nuridä kızğış hindiy römâli kışka yengli (UK,58/21).

tutä- yanmak, duman kokusu oluşmak.

Yäprâqläri cırâqlär nuridä hırä yiltillär edi / ällakayokdä hazân tutäyâtgän bolsä keräk aççık bir is (UK,83/12).

tutib tur- tutmak

Hiläläning iyägidän tutib turär ämmâ çaldän közini uzmäs edi / u Hiläläning özigä qaräyâtgänini sezdi şekilli sorädi (UK,72/9).

tütkiç: tutamak, tutacak.

Keräk deb oylädi u zälvârli eşikning qubbädâr qubbädâr / tütkiçidän uşläb tärtär ekän (UK,58/16).

Ätläs köylägi lāvilläb yänärdi / mümkünmi dedi Mārät hämân eşik tütqıçını koyıb yubärmäy (UK,58/24).

Köyläk kârâ şim kiyib älgän eşik tutqıçıdän uşläb / turärdi (UK,61/27).

tutqıç bermäs- yakalanmamak, ele geçirilememek

Uning ätrâfidä äylänib yürädiyu ämmâ / tutqıç bermäsdi mänä bugün ulär birdänigä öz äyâğı (UK,73/22).

tuyğu: 1. duygu, önsezi:

Huddi şu Mārät ekänligini içki bir tuyğu bilän sezdiyu / burilib qarädi yürägi tipirçiläb urib ketgänini (UK,61/23).

Kalbining eng çukur cäyidägi häm älämli häm säğınç / tuyğu yänä tuğyân urdi hä u yahşi körgän edi söngän (UK,71/6).

2. duyularla algılama, his.

Uning könglini dâim tärk etmäydiğän bir gäşlik öz / yâzgänläridän kâniqmäslik tuyğusi yänä kemirä başlädi (UK,68/32).

Mārät şarşärädek âkıb keläyâtgän fikr tuyğulärini / tökib sâlâ başlädi kolläri titrüb egri bugri härflär (UK,73/27).

Kalbini nurli tuyğulärgä töldirib yubäryäpti bu küy / tohtämägunçä u heç nimäni tän älmäydi (UK,76/7).

Uç häftädän buyân vucudini lärzägä sâlib keçä kündüzning färkıgä / barmäy işläşgä mäcbur etgän fikru tuyğuläri nihâyäsığä yetdi (UK,77/12).

tuyğulär uygân- duygu uyanmak, bir duygu oluşmak.

Hilälä yürägidä ilıq tuyğulär uygänib Mārätgä / mehr bilän qaräb kâldı endi u bâyägidek oçän vâzmin (UK,66/29).

u yok bu yokka: o tarafa, bu tarafa.

Kutgän ädämi kelmäbdi deb oylädi u kız uç tört qadäm / u yok bu yokka bärıb keldidä tuflisining ingiçkä uçı (UK,70/24).

u yokdä tursin: orada dursun.

Kim bilsin bälki äsär yahşi çıkmäs / u yâzäyâtgänini başkalär u yokdä tursin özidän häm kızgänärdi (UK,77/2).

uç- uçmak, havalanmak.

Ärgamçi uçmâkdä mezânlär / darahtlär tökmişlär âhârin (UK,65/13).

Ulär ärgamçi uçışardı kayıqçä bärğän säyin / bäländrâk kötärıb tüşär Hilälä qorquv içidä (UK,69/1).

uçi: bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası ıı uzun bir nesnenin baş veya son noktası ıı kenar.

Kutgän ädämi kelmäbdı deb oylädi u kız uç tört qadäm / u yok bu yokqa bärıb keldıdä tuflısınım ımıçkă uçı (UK,70/24).

Hıläläni birinçı märtä öpgän tirnâğınım uçıdän / peşänäsıgäçä öpıb çıkqan sen bölmäsäng özımni (UK,71/31).

Turtıb çıkqan bir çäl hässäsınım uçı bilän äriççägä / tolıb qalgän hazänlärini titkiläb turärdı Märat hämân (UK,72/7).

Nämusnım qadrini munça ärzänläştirmäsä bulär / u sigaretanıg uçini ezgıläb çekdi (UK,79/28).

Yolkägä yapışib yätgän hazänni tüflısınım uçı bilän ezgılar edi / men äytgändım dedi u säkin ähängdä (UK,82/5).

uçräs- görüşmek, buluşup konuşmak, konuşup sohbet etmek.

Bäribir näticä çıkmädi / väzirgä uçräsım dedi direktär (UK,58/8).

Bär sevgilisi bilän uçräsğändır ädäm ümri pâyänigä / yetib qalgänini pâyqay başläsä qılgän hätälärini köp esläydikü (UK,72/17).

Keçä sen bilän körışgän bugün başqası bilän uçräsädi / yazuvçınım hätini bittä bolmäydi (UK,75/7).

Keçkurun Märat Hılälä bilän uçräsışı keräkligini eslädi / oşä ähirgi märtä körışgänlärıdä u yängi (UK,76/9).

uçräsuv: buluşma, görüşme.

Qalgän sepkıldär yüzi hämân lävilläb yänär edi / Märat Äzizäv şudä kursimızdä uçräsuv bolgänıdä (UK,60/10).

İstitutimizdä uçräsuv bolgänıdän keyin häm bir kız Märat Äzizävgä hat / yazäverib esi ketgän edi (UK,75/9).

uçrät- karşılaşmak, rastlamak.

Undän keyinçı /undän keyin yänä ikkitä kızni uçrätđim Märat küldi (UK,71/18).

uf tärt- of çekmek, oflamak.

Qabil Qadirävıçnım äldigä kirmâççi ekän / Zämırä sekin uf tärtđi (UK,60/24).

Zämırä cilmäyib turib uf tärtđi / Ortâğım beçärä (UK,75/5).

hat yazıyaptımı dedi u hâtircäm ähängdä / ergä tegib ketäver debdi kız uf tärtđi (UK,79/34).

ufk: ufuk

Körinyätgän darahtlärning uçı âlisdä kuyâş bätib ketgän ufkdä / yänib turgän şäfäk hirä bir tumänlik (UK,69/15).

umid: umut, arzu.

Qızning könglidä umid çırâğı yärk etib ketdi şekilli sekin şivirlädi / rähmät (UK,80/13).

umidsiz: umutsuz.

Nimä iş dedi Hilälä umidsiz âhängdä / u negädir Zämirañing gäplärini eslädi (UK,77/3).

unaka: onun gibi, öyle.

Yoq Märät keskin baş çäyqadi unaka bolsä / kündälik yazib köyä kalgäni mäkul emäsmi (UK,63/13).

undä: o zaman.

Undä nimägä yazäsiz / äytyäpmänku şunçäki könglimdä bärini kâgâzgä tüşiriş uçün (UK,64/31).

Şungä oşşäs väkeä täsvirlängän edi lekin siz undä / hâtinni emäs erni himâyä kılğänsiz u cilmäyib Märätgä (UK,67/21).

Hilälä undä dedi näfäsi kısılib / undä men bir närsä yazäyätgän edim (UK,81/25).

Hilälä undä dedi näfäsi kısılib / undä men bir närsä yazäyätgän edim (UK,81/26).

universitet: üniversite.

Bu özining kitâbçäsi universitetni bitiriyätgän yili çıkkan kıssäsi edi / ilgäriläri u birävning qolidä körüb kalsä häyəcändän yürägi gürsilläb ketärdi (UK,59/9).

Başqa mävizugä ötdi keçä universitetdä birgä oqıgän / ortâğımdän hat äldim kışlâkdä oqıtuvçilik kılädi (UK,66/5).

Hilälä gazetani bepärvä qolgä äldi / bu universitetning köp tirajlik gazetasi edi (UK,75/20).

unut- unutmak, aklından çıkarmak.

Negädir unutişigä häräkät kılğänini esläb cilmäydi / bu häm bir käsbdä Hilälä (UK,62/21).

urib ket- vurmak, atmak

Huddi şu Märät ekänligini içki bir tuyğu bilän sezdiyu / burilib qarädi yürägi tipirçiläb urib ketgänini (UK,61/24).

uril- vurulmak.

Kaçing uyätsiz Hilälä plaşni siltäb täşlädi / uning höl yengi Märätning yüzigä şäpilläb urildi (UK,80/26).

urin- çabalamak, yapmaya çalışmak.

Қишлăқ қарă қарă bolsă năhât oşă hâtining öz izzât năfsini / himâyâ қлиşgă urinäyâtgännini tüşünädigän (UK,67/16).

Nimäsi yokmädi dedi Märät imkân bâriçä / sâvuққân gäpirişgä urinib keyin sekin Hiläläni (UK,68/6). [urinib, -ib

Dedi u iläci bâriçä hâtircäm gäpirişgä urinib hä / yahşi körgänmän (UK,71/11).

urüş- kavga etmek, tartışmak.

Қолigä äldi häzilläşyäpti deb oyläbmän / urüşdingmi (UK,60/14).

uşlä- tutmak.

Keräk deb oylädi u zälvärli eşikning қubbädär қubbädär / tütқičidän uşläb târtär ekän (UK,58/16).

Köyläk қарă şim kiyib älgän eşik tütқičidän uşläb / turärdi (UK,61/27).

Märät nărigi simyägäç tägidä ungä yetib äldi / muzdäy yelkäläridän uşläb entikkänçä şivirlädi (UK,81/4).

Märät tâmagını älämli bir ot yändiräyâtgänini / päyқadiyü plaş uşlägän қolini bäländ kötärdi (UK,83/2).

Yahşi körinib ketdiki Märät uning biläkläridän / mähkäm uşlägänçä қah қah urib külib yubärdi cimcit (UK,63/32).

Çekäyâtgänini bilinib turärdi / Märät uning қollarini mähkäm uşlädidä käftini (UK,71/22).

uşläb äl- tutmak, yakalamak.

Ärgamçining yân täräfidägi yoğân simläрни mähkäm uşläb / älgän yürägi gupilläb urärdi här säfär қayıқçä (UK,69/4).

Boldi dedi u yälinib keyin bir қolini қойиб / yubärdidä beihtiyâr Märätning yelkäsidän uşläb äldi (UK,69/20).

uyäl- utanmak, çekinmek.

Özim Hilälä yälgän gäpirgänidän uyälib yüzini / ögirdidä sekin sekin yürüb ketdi men hämmä (UK,63/9).

uyätsiz: utanmaz, arsız.

Қаңing uyätsiz Hilälä plaşni siltäb täşlädi / uning höl yengi Märätning yüzigä şäpilläb urildi (UK,80/25).

uyğân- uyanmak, belirlemek, ortaya çıkmak, depreşmek.

Hilälä hikâyäni oқıdiyu könglidä äğır gäşlik uyğändi / şu küni u keçgäçä қandäy işlägänini bilmädi (UK,75/25).

uygʻanib ket- uyanmak, birden bire kalkmak.

Supādāmi çarpâyādāmi yātgāningizdā birdān uygʻanib ketāsiz / āppāḳ nuri bilān sukūnāt selini yāğdirâyātgān (UK,72/27).

Mārāt köpdān buyān ānā oşā ālām tāsāvvruri bilān / yāşār edi şu keçā uygʻanib ketdiyu birdān ōzi köpdān (UK,73/4).

uykusiz: uykusuz, uykusunu alamamış.

Tunlārim uykusuz vā serğaş / hādikli tüşlārni körärmān (UK,65/19).

Ālām hayālīdā tunlāri uykusiz kezib çıkar ämmā ungā / kirālmāy āzāb çekār edi bu icād ālāmi edi (UK,73/13).

uzāk: 1.uzun süre.

Göşāk uzāk vaqt cimib ḳaldıdā yığı āvāzi eşitildi / Mārāt häyrān bolib cāyigā otirib ḳaldı (UK,78/3).

2.uzak, irak.

Mārāt simyāğāç tāgidā yelkālārini ḳısb yāmgırdān / cuncikib turgān Hilālāni uzāḳdān kördiyü yürägi zirillāb ketdi (UK,80/16).

uzāḳlāş- uzaklaşmak, yabancılaşmak.

Hilālāning ḳadām tāvuşlāri tez uzāḳlāşib bārārđi / şundāginā u bu ḳızni sevib ḳālgānini çukur his etdi (UK,81/19).

uzāḳlāşib ket- ayrılmak (birinden veya bir şeyden).

Sezib yānāyām ḥātircāmırāḳ ḡapirdi / keyin uzāḳlāşib ketgānmiz (UK,71/16).

Siz hār sāfār yıglāb yāzāvermāng dedi Mārāt uning sāvālini eşitmāgāndek / endi siz ḳançā yālinib yāzsāngiz u şunçā uzāḳlāşib ketāverāđi (UK,80/6).

uzilib ketāyātgāndek: kopmak, kopuyor gibi olmak.

Yürāgining bir pārchāsi uzilib ketāyātgāndek yānā uning ketidān yügürđi / bāğ çetidā yetib ālib ḳolidān tutdi (UK,81/21).

uzul- ayrılmak, kopmak.

Yerning ḳadri ōđđi ā dedi Mārāt külib dāim uni / tepkilāb yürāmizu u bir ḳadām uzulsāk sāğınib ḳālāmiz (UK,70/8).

üç: sayı sıfatı, üç.

Ḳarāb ḳoyđi oşā hikāyāngiz mengā yokmāgān / Mārāt tohtāb ḳaldı Hilālā hām uç tört ḳadām yürib (UK,67/24).

U birdān uç yıl ilgāri jurnaldā çıkḳan hikāyāsini / eslāđi İnstitutni bitirgān oḳıtuvçi ḳız kursdāşigā (UK,67/27).

Kutgän ädämi kelmäbdı deb oylädi u kız uç tört qadäm / u yoq bu yoqqa bärıb keldıdä tuflısınıng ıngıçkä uçı (UK,70/23).

Uç häftädän buyân vucudını lärzägä sâlib keçä kündüzning färqığä / bärmäy işläşgä mäcbur etgän fıkrı tuyguläri nihâyäsıgä yetdı (UK,77/11).

Märät tüşündı uç kün işgä kelmägänım uçün räncıgän / ämmâ u pârvă kılmädi häzir dâşnâm eştışdän (UK,76/1).

üçinci: üç sayısının sıra sıfatı, sırada ikinciden sonra gelen.

Uçınçı sähıfädä Märätning sähıfädä Märätning ıztırâb degän hikâyäsi bâsilıbdı / Zämırä çıqıb ketışı bilän Hilälä hikâyäni şaşılıb oqıy başladı (UK,75/21).

üç: bir şeyin baş veya son noktası.

Körinyätgän darahtlärning uçı âlısdä kıyâş bätıb ketgän ufkdä / yänıb turgän şäfäk hurä bir tumänlik (UK,69/15).

ümr: ömür.

Men häm bilälmäy kıynälyäpmändä bälki hazân / bolgän ümrını oyläyätgändır bälki şu yerdä birinçı (UK,72/16).

Bâr sevgilisi bilän uçrâşgändır ädäm ümrı pâyänigä / yetıb qalgänini pâyqay başläsä qılgän hätälärını köp esläydikü (UK,72/17).

ümrlik: ömürlü.

U bir lähzä oylänıb turdidä mäyüs cilmäydi / bir ümrlik täşvişimgä sizni şerik kılışımning nimä kerägi bâr (UK,82/28).

üst: üst, üst kısım, bir şeyin en yukarı kısmı, tepesi.

U keskin burıldıdä çırâk nurıdä yältırâb yätgän hâlkâb üstidän säkrâb ötdı / nârirâqqa bärıb kıyrılıb qarädi (UK,82/29).

Qâp qarä tolkınlär üstidä kırgâkdägi çırâqlär şädäsınıng (UK,62/31).

Bâğ üstidä Märätning külgisi cärängläb äks sädâ berdı (UK,63/33).

Qız qalämini stol üstigä qarş taşladı / Häzilni yâmân körämân (UK,59/27).

Qâkılgän hânägä ötdı tıtrâk kolläri bilän çırâqni / yoqdıyu üstigä gazeta toşalgän cäcci stol qarşısıgä (UK,73/10).

üy cây sâliš- ev, kurmak, inşa etmek, (kendine ait eve sahip olmak).

Bârışni üy cây sâlišni şunçäki mäydä gäplär deb yürärdıku / nâhätki kelıb kelıb eng yaqın ädämi bolıb (UK,82/15).

üylän- evlenmek, aile kurmak (erkekler için).

Vây häli üylänmägänkü Zämırä bilägänlik kılıb / unıng qolidägi kitabni körsätđi şu kitäbdä (UK,60/17).

vädä ber- söz vermek.

Spektaklgä tüşämiz deb vädä bergän edi / Märät yetib kelgänidä Hilälä kattäkän äynävänd (UK,76/11).

vâkeä: vakıa, olay, durum.

Körgän vâkeälärdän yänä häyəcänlänib ketdi / sizning bir lähzälik quvâñç hikâyängizdä häm (UK,67/19).

Şungä oñşaş vâkeä täsvirlängän edi lekin siz undä / hâtinni emäs erni himâyä kılğänsiz u cilmäyib Märätgä (UK,67/21).

vakt: vakit, zaman.

Göşäk uzâk vaqt cimib kâldıdä yığı ävâzi eşitildi / Märät häyrân bolib câyigä otirib kâldı (UK,78/3).

vaktini âl- vaktini almak; (bir kimse birinin) başka işe vereceği zamanı kendisine ayırmasına yol açmak.

Vaktingizni âldimmi / nimä boldi singlim dedi Märät plaşini yeçib (UK,78/21).

väräklä- sayfaları çevirmek.

Väräqlär bir närsäni oylärdi özining başıdän / ötkänlälerini yâzär ekändä Hilälä Märätning başqa (UK,61/3).

vätän: vatan, memleket , insanın doğduğu yer, yurt.

Vätäni bolsä şähär hâtining vätäni emäsmi / Märät başını kuyı sâlgänçä bärärkän çukur häyâlgä (UK,68/13).

Vätäni bolsä şähär hâtining vätäni emäsmi / Märät başını kuyı sâlgänçä bärärkän çukur häyâlgä (UK,68/13).

vây: vay, duygu ünlemi.

Vây häli üylänmägänkü Zämira bilägänlik kılıb / uning kolidägi kitâbni körsättdi şu kitâbdä (UK,60/17).

Vây bir köräy / Zämira deräzä supäçäsığä yâtgän örâglik kâgâzni açdı (UK,74/19).

vâz keç- vazgeçmek, bırakmak.

Erining kişlägığä cönäb ketädi ämmâ kişläk / häyätigä könikälmäy eridän häm sevgisidän häm vâz keçib (UK,68/2).

vâzir: vezir, bakan.

Bäribir näticä çıkmädi / väzirgä uçräşing dedi direktâr (UK,58/8).

U väzirni tänimäs ämmâ yâş icâdkârlärni yahşi / körişini köp eşitgän edi hâtircäm gäpirişim (UK,58/13).

Men vāzir bolsām uning iltimāsiga dārrāv ḥop / derdim çirāyli ä (UK,60/25).

Ḳālgānini tüş kābi ğirā şirā eslädi vāzir ḳabuliga / hāmān kirmāgānini tāhririyātning birāntā işini (UK,77/21).

vāzirlik: vezirlik, bakanlık.

Kitāblārni çıkarışadi deb oylādi Mārāt ikkinçi / ḳavātġā vāzirlikkā çıķıb bārārķān taġın ḳāġāz yetişmäydi deyişadi (UK,58/12).

vāziyāt: durum.

Keling dedi Mārāt vāziyātini özgärtirmäy / ānā uning keting degān mānādā äytgānini tüşindi (UK,74/3).

vāzmin: ciddi, ağırbaşlı.

Hilālā yürägidä ilıķ tuyġulār uyġānib Mārātġā / mehr bilān ḳarāb ḳaldı endi u bāyāgidek oyçān vāzmin (UK,66/30).

visāl: buluşma, yare kavuşmak, visal.

Hilālā undān sir yāşirmās keçā hām visālgā ketāyātġānini äytgān edi (UK,74/31).

vucud: vücut, beden.

Uç häftādān buyān vucudini lārzāġā sālīb keçā kündüzning fārķığā / bārmāy işlāşġā mācbur etġān fikru tuyġulāri nihāyäsiga yetdi (UK,77/11).

vuy: "vay" ünlem sözcüġü.

Eşikka imā ḳilib tāniysānmi / vuy tānimādingmi Zāmirā ḥānā ortāsidadā turib (UK,60/8).

yād et- yad etmek, anımsamak, anmak.

İngrānār kāsālmānd ḥazānlār / yād etib ötkinçi bāhārin (UK,65/16).

yāġ- yağmak; (yaġmur, kar, dolu için) gökten düşmek.

Yāmġır yāġāyātġān ekān Mārātning könglidāġi ġaşlik kuçāyib ketdi / Hilālā häfā bolādidā (UK,78/15).

yāġdir- yağdırmak.

Supādāmi çārpāyādāmi yātġāningizdā birdān uyġānib ketāsiz / āppāķ nuri bilān sukünāt selini yāġdirāyātġān (UK,72/28).

yahlit: kocaman, büsbütün.

Bāsib bārārķān ārkāġā ḳarāb ḳoydi sānāt sārāyining / yahlit āynālāridān nur yāġilib turārđi (UK,67/6).

yahşi: 1. peki, pekālā.

Bāri bir tüşünālmāymān / yahşi dedi Mārāt uning körişġisi kelib turgānini (UK,62/24).

2. güzel, iyi

Nurli täsmädäy silkinä silkinä yänä cäyigä keldi / hikâyägä yahşi detal deb oylädi Märat (UK,70/28).

Yahşi kız ekänmi / Märat burilib qarädiyu Hiläläning özidän köz üzmäy (UK,70/29).

Yahşi u Märatning keçägi gäplärini esläb şirin cilmäydi / Heç tüşünälmäymän bu bäläni (UK,75/1).

Ämmä ruhi tetik käyfi çağ edi / u yahşi äsär yäzganini bilärdi (UK,77/18).

Men sizni yahşi bilämän / kızning öpkäsi tolib hikälläb qaldı (UK,78/25).

Siz yahşi älicänäb ädämsiz / Märat gäpning dävämini kütib indämäy otiräverdi (UK,78/27).

yahşi çıkmäs: iyi olmaz.

Kim bilsin bälki äsär yahşi çıkmäs / u yäzäyätganini başkalär u yoqdä tursin özidän häm kızgänärdi (UK,77/1).

yahşi kör- 1.beğenmek, hoşuna gitmek.

Yahşi körädi deb köp eşitgän şundak ekän böptidä / Hilälä çiräyli kız (UK,61/17).

Sirliräk gäp kütär edi / şu yerni cüdä yahşi körämän dedi Märat oyçän (UK,64/16).

Hilälä yelkälärini uçirib koydi / änhärni yahşi köräsizku u Märatning gäpini (UK,70/12).

2.sevmek, beğenmek, hoşuna gitmek.

Dedi u iläci bärice hâtircäm gäpirişgä urinib hä / yahşi körgänmän (UK,71/12).

Kız yüzini deräzä tāmängä burib äldi / bir birimizni yahşi körärdik (UK,79/4).

Yänä yärk etib ketdi / yäni birävni yahşi körgänmisiz demäkçisizdä (UK,71/10).

Qalbining eng çukur cäyidägi häm älämli häm säğinç / tuygu yänä tuğyän urdi hä u yahşi körgän edi söngän (UK,71/6).

3.takdir etmek

U väzirni tänimäs ämmä yaş icädkärlärni yahşi körüşini / köp eşitgän edi hâtircäm gäpirişim (UK,58/14).

yahşi körinib ket- yakın hissetmek, iyi görünmek.

Yahşi körinib ketdiki Märat uning biläkläridän / mähkäm uşlägänçä qah qah urib külib yubardı cimcit (UK,63/31).

yäk- sevmek, beğenmek, hoşuna gitmek.

Hilälä ungä qayrilib karamäs ämmâ şu tâpdä / kılâyâtgän tegäcäkligi yâkar edi u kitâbçäni şaşilinç (UK,61/2).

yakın: yakın.

Bârışni üy cây sâlişni şunçäki mäydä gäplär deb yürärdiku / nähâtki kelib kelib eng yakın âdämi bolib (UK,82/16).

yakıngäçä: yakın günlere dek.

Yakıngäçä anıq fänlär yoq edi degän bemäni dävâni / räd etiş dârdidä bir yärim yil yândi tärihning çäng (UK,73/17).

yäkkäş: her zaman her an yalnız, yalnız olmak.

Här sähär turärmän vä yäkkäş / özimdän âhistä sorärmän (UK,65/21).

yâlgân: yalan.

Özim Hilälä yâlgân gäpirgänidän uyälib yüzini / ögirdidä sekin sekin yürüb ketdi men hämmä (UK,63/9).

Yâzgänläringiz yâlgân ekändä / Märät äncäginä indämäy bârdidä sorädi (UK,63/17).

Men Feruzäni huddi özimgä oşşätдим / demek yâlgân emäs ekändä (UK,63/22).

Degän gäp yâlgân / Bilmädim Hilälä biläginä uning käftidän (UK,68/21).

yâlgız: yalnız.

Eslätib tegäcäklik kıldı tinç yâlgız his qılgıngiz / kelädi özingizni (UK,70/13).

Ävâzdä nimägädir tinç yâlgız his qılgım kelädi / özimni şähärning şävqınidän bezib ketädi âdäm (UK,64/17).

yälin- yalvarmak; rica; yalvarış, yakarış.

Boldi dedi u yälinib keyin bir qolını qoyib / yubârdidä behtiyâr Märätning yelkäsüdän uşläb äldi (UK,69/19).

Hilälä ungä qarämäslikkâ häräkät qılib yänä yälindi / tüşäylik (UK,69/27).

Siz här säfär yıgläb yâzävermäng dedi Märät uning sävâlini eşitmägändek / endi siz kaçä yälinib yâzsängiz u şunçä uzâqläşib ketäverädi (UK,80/6).

Hilälä bundäy cävâbni kutmägän edi / u Märätning yälinişini hâhlärdi (UK,82/2).

yälinç: yalvarmak.

Keçiring dedi Märät yänä yälinç âhängdä / keyin plaşini yeçib Hiläläning yelkäsigä täşlädi (UK,80/23).

yälingüdek bol- yalvaracak gibi olmak.

Bu özi kaçändän buyân ârzu qılib yürügän toq kul räng palto edi / kayoqdä bär ekän dedi u yälingüdek bolib (UK,74/24).

yältiräb yät- parlamak, parıldamak.

Plaş kiymägän ekän u kâp kârä yolkädä yâmgırdän / yältiräb yätgän çırâk nurlärini bâsıb yügürüb bârdidä (UK,80/18).

U keskin burilidä çırâk nuridä yältiräb yätgän hâlkâb üstidän säkräb ötdi / nârirâkka bârib kayrilib qarädi (UK,82/29).

Ämmâ Mârät endi kayrilib qarämädi / ilândeک yältiräb yätgän yolkädän öz säyäsini (UK,83/8).

yâlvâr- yalvarmak, yakınmak birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek.

Öldirämän deb yıglägän edi hâzir u Mârätning häm / yâlvârışini yıglägüdek yâlvârışini kutârdi (UK,72/2).

Öldirämän deb yıglägän edi hâzir u Mârätning häm / yâlvârışini yıglägüdek yâlvârışini kutârdi (UK,72/2).

Ämmâ Mârät öpmädi häm yâlvärmädi häm / Hilâlâ sekin közlärini açdıyu Mârätning bütünläy (UK,72/3).

yâmân: kötü, fena.

Mârät tağın sinıq cilmäydi / yâmân âdäm siz häli yazuvçılärgä mäzzä kitâbini (UK,66/14).

Hilâlâ uning ezilib gäpiryätgänini körib açındı / dünyädä yâmânlär köpdä koying oylämäng (UK,66/12).

Oyläydi hättâ siz äytäyätgän yâmânlärni häm tüşünişgä / hâräkät kılädi ahır tuğılänidä hämmä häm pâk bolädiku (UK,66/17).

yâmân kör- sevmemek, beğenmemek, hoşlanmamak.

Kız kalâmini stol üstigä qarş tâşlädi / häzilni yâmân körämän (UK,59/28).

yâmgır: yağmur.

Yâmgır yâğyätgän ekän Mârätning könglidägi gâşlik kuçâyib ketdi / Hilâlâ häfä bolädidä (UK,78/15).

Yâmgır hämân şiväläb yâğär Mârät endi plaş lây / bolgänini uni Hilâlägä kiygäzib bolmäsligini oyläb kıynälärdi (UK,81/23).

Mârät simyâğaç tägidä yelkälärini kısib yâmgırdän / cuncikib turgän Hilâlâni uzâkdän kördiyü yürägi zirilläb ketdi (UK,80/15).

Plaş kiymägän ekän u kâp kârä yolkädä yâmgırdän / yältiräb yätgän çırâk nurlärini bâsıb yügürüb bârdidä (UK,80/17).

Hilälä şarttı burilib qarädi / uning solgın yuzidän yamgürmi köz yaşımı aqıb tüşär edi (UK,81/8).

yamgür sävälä- yağmur yağmak, yağarak yüze vurmak.

Bäsğançä sekin sekin yürüb ketdi / hämân yamgür sävälär darahtlärning särgäygän (UK,83/10).

yamgürpöş: yağmurluk.

Bir äzdän keyin eşik açilib ästänädä köhlikkinä kız korindi / plaşining yelkäläri kolidägi yamgürpöşi höl edi (UK,78/14).

yân: yan,yan kısım, yan taraf.

Deräzä tägidägi stol yänidä kätibä ötirärdi / u tirsäklärini mäşinkä kâpkâğıgä tirängänçä ällaqandäy (UK,58/19).

Stol yänigä otirib yazäverädidä şundäy dediyu / kızning özi bilän gäpläşgisi kelib turgänini sezib (UK,62/17).

Ärgamçining yân tərəfidägi yogân simlärni mähkäm uşläb / älgän yürägi gupilläb urärdi här säfär kayıqçä (UK,69/3).

Bir äzdän keyin ulärning yänidän yogân säçini bittä / kılib örgän kız bäländ poşnalärini täküllätib ötib (UK,70/19).

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yänigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/11).

yân- yanmak, alevlanmak.

Yaqingäçä anıq fänlär yoq edi degän bemäni dövâni / räd etiş därdidä bir yärim yil yändi tärihning çäng (UK,73/18).

Ätläs köylägi lävilläb yänärdi / mümkünmi dedi Märat hämân eşik tütqiçini koyib yubärmäy (UK,58/23).

Yüzläri lävilläb yänäyätgänini päyqab beihtiyâr cilmäydi / Mümkünmi Märat huddi oşä kündägidek äk (UK,61/25).

yänä: yine, gene, tekrar.

Dämlä bärmilär / Qâbil Qâdirâviç şu yerdälär kız yänä cilmäydi (UK,59/14).

Tikilib şu ändäyoq hayäligä yänä oşä fikr keldi / çirâyli kız kim bilsin äkli kanaqaykin köpinçä kızlär (UK,62/9).

Yänä ällänimälär deyişädikü u ögrilib qaräb yänä / yelkäsini uçirdi şu täpdä şunçälik säddä şunçälik (UK,63/29).

Yänä ällänimälär deyişädikü u ögrilib qaräb yänä / yelkäsini uçirdi şu täpdä şunçälik säddä şunçälik (UK,63/29).

Ƙalāmkāş duşmandān hām dost āhtārişgā urinādi / Hilālā yānā zerikā bāşlādi
(UK,66/20).

YoƘ dedi u oyçān āvāzdā keyin yānā hāzānlārnı / şitirlātıb bāsıb bārdidā oşā
hāyālçān ālpāzdā dāvām (UK,67/7).

Körgān vāƙeālārdān yānā hāyācānlānıb ketdi / sizning bir lāhzālik ƙuvānç
hikāyāngizdā hām (UK,67/19).

Uning kōnglini dāim tārƙ etmāydidān bir gāşlik ōz / yāzgnālaridān ƙānıƙmāslik
tuygusi yānā kemirā bāşlādi (UK,68/32).

Hilālā ungā ƙarāmāslikkā hārākāt ƙılıb yānā yālındı / tüşāylik (UK,69/27).

Şundāƙ suvgā bātıb turgān hārrāk tāpişdi ōtirişlāri / bilān Mārāt yānā suvgā
tikilib ƙāldı (UK,70/18).

Nurlı tāsmdāy silkinā silkinā yānā cāyigā keldi / Hikāyāgā yahşi detal deb oylādi
Mārāt (UK,70/27).

Ƙalbining eng çuƙur cāyidāgi hām ālāmlı hām sāginç / tuygu yānā tuğyān urdi hā
u yahşi kōrgān edi söngān (UK,71/6).

Yānā yārƙ etib ketdi / yāni birāvni yahşi kōrgānmisiz demāƙşisizdā (UK,71/9).

Undān keyinçi / undān keyin yānā ikkitā ƙızni uçrātđim Mārāt ƙüldi (UK,71/18).

U yānā tegācālik ƙıldı / tāpıb böpti (UK,74/27).

Hāzir yānā gāşi kelā bāşlādi / hāt yāzsā yāzāversin dedi ātāylāb bepārvā āhāngdā
mengā nimā (UK,75/13).

Mārāt ertāgā keling demāƙçi boldiyü āytālmādi kōngli bolmādi / keling hāzir dedi
yānā sātātgā ƙarāb ikkinçi ƙavātdāmān (UK,78/10).

Stul suyānçigā tāşlārkān negā hāfā bolyāpsiz / ƙız ungā bir ƙarāb ƙoydiyü yānā
kōzlāridā yāş ƙāƙıdi (UK,78/24).

Mārāt köpdān büyān şu gāplārnı oylāb yürārdı / Mānā yānā bir misāl (UK,79/30).

Keçiring dedi Mārāt yānā yālinç āhāngdā / keyin plaşini yeçib Hilālāning
yelkāsıgā tāşlādi (UK,80/23).

U yānā çāpıb ketdi / Mārāt egilib plaşni āldi (UK,81/17).

Mārāt plaşini yānā uning yelkāsıgā tāşlādi / Hilālā tağın siltāb yubārdı
(UK,81/11).

Yürāgining bir pārchāsi uzilib ketāyātğāndek yānā uning ketidān yügürdi / bāğ
çetidā yetib ālib ƙolidān tutdi (UK,81/21).

yānāyām: daha da.

Boldi dedi u külgi äräläş kıyırrib boldi Märrät äkä / Märrät argämçini yänäyäm kattıkräk silkitä başlädi (UK,69/12).

Sezib yänäyäm hâtircämrräk gäpirdi / keyin uzâkläşib ketgänmiz (UK,71/15).

yänbaş: bedenin yani, yan taraf.

Yoq keyin keyin könikib qaldı hâzir häm kitâbgä / qarämäslikkâ hâräkät kılib yänbaşidägi eşikkâ imâ kıldı (UK,59/12).

yändir- yakmak, tutuşturmak.

Märrät tãmagını älämli bir ot yändiräyâtgänini / päykadiyü plaş uşlägän qolını bäländ kötardı (UK,83/1).

yängi: yeni.

Yâş yazuvçı Märrät Äzizäv nâşriyât direktâridän räncidi / şu yıl uning yängi kitâbi çıqış keräk edi (UK,58/2).

Hikâyälärni häm oqıgän här gäl yängi köşük eşitgändäy / rähät kılib häyəcänlänib oqıgän edi (UK,61/5).

Oşä küni u özigä arâ berdi saçını çirâyli kılib / turmäklädi yängi kofta kıydi (UK,61/20).

Bir qaräsäng çällärgä oşşäydi bir qaräsäng yâş bälägä äylänib qälädi / yängi hikâyägä qahrämân izläyâtgändirdä (UK,75/4).

Keçkurun Märrät Hilälä bilän uçräşişi keräkligini eslädi / oşä ahirgi märrät körişgänläridä u yängi (UK,76/10).

Çizikçälär päydä bolgänini päykadi / Märrät yängi spektakl häm Äfrâsiyâb tãrihi mävzusidä (UK,76/28).

Fikri çälğib ketişdän qorqardı / işim bär dedi u yängi nãrsä yãzyãpmän degisi kelmädi (UK,76/32).

Qaçândän buyân sen yängi ädäm bolib qaldıng deb oylädi Märrät gıcınib / duç kelgän ädãmgä kuçãgını açış yängiligü nãmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/25).

yängilik: 1.yeni haber.

Dãm alış küni bizlär pähtägä çıkamiz dedi / Hilälä işhãnadägi yängilikni esläb (UK,64/20).

2.yenilik

Qaçândän buyân sen yängi ädäm bolib qaldıng deb oylädi Märrät gıcınib / duç kelgän ädãmgä kuçãgını açış yängiligü nãmusli bol deyiş eskilikmi (UK,79/26).

yãni: yani, şöyle ki.

Yänä yãrk etib ketdi / yãni birãvni yahşi körgänmisiz demãqçisizdä (UK,71/10).

yānib tur- yanan, parlayan.

Kizgış çirāk yānib turgān simyāgāç tāgidāgi hārrākka otirişdi / Hilālā ungā zimdān qarāb koydi Mārāt āyāklārini (UK,64/9).

Körinyātgan darāhtlārning uçi ālisdā kuyāş bātib ketgan ufqda / yānib turgān şāfāk hurā bir tumānlik (UK,69/16).

yānık: yanan, yanık, yanmış olan.

Yulduz şulāsida özining hām nāticāsiz muhābbāti tāsvisir / etilgāndi hāzir oşā söngān yulduzning yānık şulāsi (UK,71/8).

yāp- kapatmak, örtmek.

Ātı Hilālā ekānda deb oylādi Mārāt āmmā / kātibā tāmāngā burilib qarāmādi eşikni āhistā yāpib (UK,60/4).

çıkıb ketdi / kim u Zāmirā dedi Hilālā hāzirginā yāpilgān (UK,60/6).

yāpişib yāt- yapışmış.

Yolkāgā yāpişib yātgan hāzānni tüflisining uçi bilān ezgılar edi / men äytgāndim dedi u sākın āhāngdā (UK,82/5).

yāprāk: yaprak.

Negā çārşānbādā kelāsiz dedim deb oylādi u derāzā / ārtidā āhistā silkinib turgān sārğış çinār yāprāklāridān (UK,61/8).

Yāprāklāri çırāklār nuridā hırā yiltillār edi / āllakayokda hāzān tutāyātgan bolsā kerāk aççık bir is (UK,83/11).

yārā: yara, kesik.

Toldirā başlāgān u köpdān buyān bitmäy kelāyātgan yārāsiga / endi mālham tāpgāndāy edi (UK,70/3).

yārā- uygun olmak, layık olmak.

Mārāt küldi / çünki elān kılışgā yārāmāydi (UK,64/30).

yārdām: yardım.

Tüşünsāngizçi ahır bir kız bilān gāplāşdik / birāv yārdām sorāb turgānidā tāşlāb ketālmāysizkü (UK,81/6).

yārim: yarı, buçuk.

Otirdi bir yārim yildirki mānā şu stol yānigā kelişgā / yūrāgi betlāmāy yūrār edi bir yārim yildirki oşā sirli (UK,73/11).

Otirdi bir yārim yildirki mānā şu stol yānigā kelişgā / yūrāgi betlāmāy yūrār edi bir yārim yildirki oşā sirli (UK,73/12).

Bâsgân soqmâqlärini kiprikläri bilän ävâyläb tâzälägudek boldi / bir yärim yildirki boläcäk kitâbning qahrämânläri (UK,73/20).

yâriş- aydınlanmak, ağarmak (tan).

Eşik gıyıkläb açilgänidän keyinginä Märät / tâng yârişib qalgänini bildi u hämân kâgâzdän bâş (UK,73/32).

yârķ etib qaräb koy- şaşkınlıkla bakmak, birden şaşırarak bakmak.

Qız yâzişdän tohtäb yârķ etib bir ungä bir kitâbcägä qaräb koydi / kayerdä işläysiz (UK,59/21).

yârķ etib karä- şaşkınlıkla bakmak, birden şaşırarak bakmak.

Qız yârķ etib ungä karädi / özimni öldirämän (UK,79/13).

yârķ etib ket- birdenbire parlamak, aydınlatma.

Yänä yârķ etib ketdi / Yäni birâvni yahşi körgänmisiz demâqçisizdä (UK,71/9).

Qızning könglidä umid çirâğı yârķ etib ketdi şekilli sekin şivirlädi / rähmät (UK,80/13).

yâş: 1.genç.

Yâş yâzuvcı Märät Äzizâv nâşriyât direktâridän räncidi / şu yıl uning yängi kitâbi çıkış keräk edi (UK,58/1).

U väzirni tänimäs ämmâ yâş icâdkârlärni yahşi / körişini köp eşitgän edi hâtircäm gäpirişim (UK,58/13).

Käsbingiz bärmi / bär dedi Märät keyin iymänib äytdi yâzuvcı yâş yâzuvcı (UK,59/26).

Märät bâşi bilän şongib ketdi hätlärini közdän keçirdi / yâş qalämkäşlär bilän gäpläşdi (UK,77/26).

Yâş şâirlärdän birântäsi şerining täkdirini soräsä keräk / u bir qoli bilän plaşining tugmälärini (UK,77/29).

2.gözyaşı.

Sämädä bulutlär pädäsi / gâhidä yâş tökib ötärlär (UK,65/10).

Stul suyänçigä täşlärkän negä häfä bolyäpsiz / kız ungä bir qaräb koydiyü yänä közläridä yâş qalkidi (UK,78/24).

yâş bälä: çocuk gibi.

Bir qaräsäng çällärgä oşşäydi bir qaräsäng yâş bälägä äylänib qälädi / yängi hikâyägä qahrämân izläyätgändirdä (UK,75/3).

yäşä- yaşamak, var olmak.

Märät köpdän buyân änä oşä âläm täsävvuri bilän / yäşär edi şu keçä uyğänib ketdiyu birdän özi köpdän (UK,73/4).

Häm işdän häydälişdän häm çöçimäsdä mänä tört / kündirki u özgä bir âlämdä öz äsärining âlämidä yäşäyapti (UK,76/4).

yäşäy âlmämä- yaşayamam.

Men başqaçä yäşäy âlmäymän bälki ikkimiz häm ädäşgändirmiz / siz toğri äytyäpsiz (UK,82/25).

yât- yatmak, boylu boyunca uzanmak.

Bilän yolkadä yätgän tâşni tepdi tâş çilip etib suvgä tüşdi / änhârdägi çirâqlär märcâni çil çil bolib ketdi (UK,70/25).

Vây bir köräy / Zämira deräzä supäçäsigä yätgän örâglik kâgâzni açdi (UK,74/20).

Supädämi çarpâyädämi yätgäningizdä birdän uyğänib ketäsiz / äppâk nuri bilän sukünät selini yâgdiräyätgän (UK,72/27).

yâtâkhânä: yurt, yatak odası.

Men dârs täyyârlägäni uning yâtâkhânäsigä bârib turärdim / kız cimib kâldidä birdän höngräb yubârdi (UK,79/5).

yâtıgı bilän tüşüntirişgä häräkät kıl- yavaşça, güzelce anlatmaya çalışmak.

Märät ävvälgi kitâbläri tez tärqab ketgänini bilär edi / yâtıgı bilän tüşüntirişgä häräkät kıldı (UK,58/6).

yây: elektrik arkı, yay.

Kim bilsin deb oylädi Märät yâylärdän çirsillätib / çoğ säçrätib ketäyätgän trämväy ketidän (UK,68/27).

yâyil- genişlemek.

Tepägä kötärilyätgänidä Märätning kâräçä çehräsini / şäbädädän peşänäsigä yâyilib tüşgän saçlärini (UK,69/6).

yâz- yazmak.

Qız yâzişdän tohtâb yârķ etib bir ungä bir kitâbçägä qarâb koydi / Qayerdä işläysiz (UK,59/21).

Özini yâzgändä u dâim özining başidän ötgänläрни / yâzädi Zämira bir näfäs hayâl sürib turdidä sorädi kimdä işi bâr ekän (UK,60/19).

Özini yâzgändä u dâim özining başidän ötgänläрни / yâzädi Zämira bir näfäs hayâl sürib turdidä sorädi kimdä işi bâr ekän (UK,60/20).

Väräqlär bir närsäni oylardı özining başidän / ötkänläri yazar ekändä Hilälä Märätning başqa (UK,61/4).

Qanäkä qalib yazäsiz / Märät beğaröz küldi (UK,62/15).

Ötkir nazik isi kezädi / Söngän yulduz şuläsida özingizni yazgänmisiz (UK,63/4).

Yazuvçılar özining başidän ötgänini yazädi deb / oyläymän (UK,63/11).

Yox Märät keskin baş çäyqadi unaqä bolsä / kündälik yazib köyä qalgäni maqul emäsmi (UK,63/14).

Yazgänläringiz yalgän ekändä / Märät ançäginä indämäy bardidä sorädi (UK,63/17).

Kitab yazäsizlär hämmä sizläri maqtäydi / ilhämning özi nimä dedi Märät uning gäpini bölib (UK,63/25).

Hilälä keçädän beri oylab yürgän sävâlini eslädi / Hämmä yazuvçılar ävväl şer yazib keyin hikâyägä (UK,64/24).

Ötädi deyişädi siz häm şer yazgänmisiz / yazgänmän häliyäm yazämän özim uçün (UK,64/25).

Ötädi deyişädi siz häm şer yazgänmisiz / Yazgänmän häliyäm yazämän özim uçün (UK,64/26).

Undä nimägä yazäsiz / äytyäpmänku şunçäki könglimdä bärini kâgâzgä tüşiriş uçün (UK,64/31).

Hilälä uning özi uçün yazgän şerini eşitgisi keldi / şunaqalärdän biräntäsini oqib berä äläsizmi men uçün (UK,65/1).

Boyâqläri köp ekänini yazgän edi / yazuvçi hâlis bolışı keräk Hilälä dedi u (UK,68/17).

Uning könglini dâim tärk etmäydiğän bir gaşlik öz / yazgänläridän qanıqmäslik tuygusi yänä kemirä başlädi (UK,68/32).

U sumkasini titkiläb buklâglik gazeta çıkardı / yazuvçining qanäkä ädämliğini yazgänidän bilsä bolädi (UK,75/18).

Bu Märätning täläbälik dävrinä yazgän ortämiyänä hikâyäsi edi / hikâyädä sevgisigä hıyänät qalgän yigitning iztiräbläri täsvirlägän ekän (UK,75/23).

Fikri çalgib ketişdän qorqardı / işim bär dedi u yängi närsä yazıypmän degisi kelmädi (UK,76/32).

Kim bilsin bälki äsär yaşsi çıqmäs / u yazäyätgänini başqalär u yokdä tursin özidän häm kızgänärdi (UK,77/2).

Ämmä ruhi tetik käyfi çäg edi / u yaşsi äsär yazgänini bilärdi (UK,77/18).

Hat y zyaptimi dedi u h tirc m  h ngd  / erg  tegib ketäver debdi k z uf t rt di (UK,79/33).

Neg   un k  deb yâzgänini bil sizmi (UK,79/35).

Siz h r s f r y gl b y z verm ng dedi M r t uning s v lini e itm g ndek / endi siz ka n  y linib y zs ngiz u  un   z kl  ib ket ver di (UK,80/6).

Birg l  ib c v b yâzämiz / men  ytib turämän siz y zs siz (UK,80/9).

Birg l  ib c v b yâzämiz / men  ytib turämän siz y zs siz (UK,80/10).

U pla ni kiydidä e ikni    di / keli dikmi ert g  y z miz (UK,80/12).

Hil l  und  dedi n f si k silib / und  men bir n rs  y z y tg n edim (UK,81/26).

N rs  y z m n deb h mm d n ke   al ng / Hil l  endi y gl m s  v zid  temirdek ka iy t b r edi (UK,81/27).

y z  ket- yazmaya ba lamak.

Bil n y z  ketdi / endi uni he  kim he  nim  bu  ziz  l md n sugurib  l lm ydi (UK,73/29).

y z ver- yazmak, yazmak eylemini devamlı yapmak

Stol y nig  otirib y z ver did   und y dediyu / k zning  zi bil n g pl  gisi kelib turg nini sezib (UK,62/17).

 nstitutimizd  u r  uv bolg nid n keyin h m bir k z M r t  ziz vg  hat y z verib esi ketg n edi (UK,75/10).

Siz h r s f r y gl b y z verm ng dedi M r t uning s v lini e itm g ndek / endi siz ka n  y linib y zs ngiz u  un   z kl  ib ket ver di (UK,80/5)

y zib k y- yazmak, anında kaydetmek.

Men r yhatg  y zib k y m n / u kit b ni stol  ekkasig  koydid  k l m k g z  ldi (UK,59/17).

y zib yüräver- devamlı ve sürekli yazmak.

Y zib y r ver di dedingiz fa at özining d rdini / y zg n  d m y zuv i em s  vv l  b  kal rining d rdini (UK,66/15).

y zil- yazılmak.

T ldi u hik y d  erni h m h tinni h m him y  kılmägän / fa at  i rl rd  y zilg n g pl r p   k nini h y t (UK,68/16).

y zs  y z versin: yazacaksa yazsın.

H zir y n  g  i kel  b  l di / hat y zs  y z versin dedi  t yl b bep rv   h ngd  meng  nim  (UK,75/14).

y zuv i: yazar.

Yâş yâzuvcı Mârât Âzizâv nâşriyât direktâridân râncidi / şu yıl uning yângi kitâbi çıqış keräk edi (UK,58/1).

Kâsbingiz bârmi / bâr dedi Mârât keyin iymänib äytdi yâzuvcı yâş yâzuvcı (UK,59/26).

Kâsbingiz bârmi / bâr dedi Mârât keyin iymänib äytdi yâzuvcı yâş yâzuvcı (UK,59/26).

Yâzib yüräverädi dedingiz faqat özining dârdini / yâzgän âdâm yâzuvcı emäs ävvälâ başkalärining dârdini (UK,66/16).

Boyâqläri köp ekänini yâzgän edi / yâzuvcı hâlis bolışı keräk Hilâlâ dedi u (UK,68/18).

Hâzir Mârât özini öpişini bilär edi endi uning / qarşisidägi yâzuvcı Mârât Âzizâv emäs äddiy yigit Mârât (UK,71/28).

Zâmirä sârgış qaşlärini uçirib küldi / hââ yâzuvcı äkängiz tâpib bersin (UK,74/26).

Ehtiyât bol yâzüvçining muhlisi köp bolädi deb qoyär edi / Hilâlâ pârvâ kılmädi u yâzuvcılär gözällikni (UK,61/15).

Keçä sen bilän körışgän bugün başqasi bilän uçrışädi / yâzuvçining hâtini bittä bolmäydi (UK,75/8).

U sumkasini titkiläb buklâglik gazeta çıqardi / yâzuvçining qanäkâ ädämliğini yâzgänidân bilsä bolädi (UK,75/18).

Ehtiyât bol yâzüvçining muhlisi köp bolädi deb qoyär edi / Hilâlâ pârvâ kılmädi u yâzuvcılär gözällikni (UK,61/16).

Yâzuvcılär özining başidän ötgänini yâzädi deb / oyläymän (UK,63/11).

Hilâlâ keçädän beri oyläb yürgän sävâlini eslädi / hämmä yâzüvcılär ävväl şer yâzib keyin hikâyägä (UK,64/24).

Hilâlâ bäribir tüşünmädi / siz yâzuvcılärgä mäzzä dedi oylänib ilhâm kelgändä (UK,63/24).

Mârât tağın sinik cilmäydi / yâmân âdâm siz häli yâzuvcılärgä mäzzä kitâbini (UK,66/14).

Yoq siz yâzuvcısiz siz biling / Mârât küldi (UK,72/13).

yeç- çözmek, serbest bırakmak; soyunmak, üstünü çıkarmak.

Vaqtıngizni äldimmi / nimä boldi singlim dedi Mârât plaşini yeçib (UK,78/22).

Keçiring dedi Mârât yänä yälinç âhängdä / Keyin plaşini yeçib Hilälâning yelkäsigä täşlädi (UK,80/24).

yelkä: omuz.

Kino yoqdimi dedi Hilälä yelkəsi oşā burilib qarāb / u nāfis puşti rāng jempir kiyib ālgān sāçini (UK,67/1).

Boldi dedi u yālinib keyin bir qolini qoyib / yubārdidā beihtiyār Mārätning yelkäsidadā uşlāb āldi (UK,69/20).

Qorqāb qolini uning yelkäsidadā tārtib ālmāsdi (UK,69/31).

Bāşqa tāmāngā qarāb otirgānini körīb häyrān qāldı / on qādāmçā nāridā qarāngı burçākdā yelkālari (UK,72/6).

Bir āzdān keyin eşik āçilib āstānādā köhlikkinā kız korindi / plaşining yelkālari qolidāgi yāmgırpōşi hōl edi (UK,78/14).

Keçiring dedi Mārät yānā yālinç āhāngdā / keyin plaşini yeçib Hilälāning yelkäsigā tāşlādi (UK,80/24).

Mārät nārigi simyāgāç tāgidā ungā yetib āldi / muzdāy yelkālāridān uşlāb entikkānçā şivirlādi (UK,81/4).

Mārät plaşini yānā uning yelkäsigā tāşlādi / Hilälā tağın siltāb yubārdi (UK,81/11).

Mārät simyāgāç tāgidā yelkālāri qısib yāmgırdān / cuncikib turgān Hilälāni uzāqdān kördiyü yürāgi zirillāb ketdi (UK,80/15).

yelkä uçirib qoy- omuzunu kaldırmak, bilmezmiş gibi davranmak.

Hilälā sāddālik bilān yelkāsini uçirib qoydi Bilmāsām İlham pārisi ilham gülşāni (UK,63/27).

Yānā āllānimālār deyişādikü u oğrilib qarāb yānā / yelkāsini uçirdi şu tāpdā şunçālik sāddā şunçālik (UK,63/30).

Hilälā yelkālāri uçirib qoydi / Ānhārni yahşi körāsizku u Mārätning gāpini (UK,70/11).

yeng: yen, elbise kolu.

Kitāb okır zāngāri dārpārdā tūtilgān derāzādān tūşāyātgān / quyāş nuridā kızgış hindiy rōmāli kışka yengli (UK,58/22).

Qāçing uyātsiz Hilälā plaşni siltāb tāşlādi / uning hōl yengi Mārätning yūzigā şāpillāb urildi (UK,80/26).

yer: yeryüzü, dünya.

Yerning qādri ötdi ā dedi Mārät külib dāim uni / tepkilāb yürāmizu u bir qādām uzulsāk sāğınib qālāmiz (UK,70/7).

yetib kel- yetişmek.

Spektaklgä tüşämiz deb vädä bergän edi Märät yetib kelgänidä Hilälä kattäkän aynävänd (UK,76/12).

yet- yemek, erişmek, ulaşmak.

Yetgänidä eşik açilib kızgış saçlı sepkildâr kız baş sukdı / Hilälä u Märätni kördiyu kızarıb ketdi sâlâm berib yol boşätdi (UK,60/1).

yetib âl- yetişmek.

Märät nâriği simyâgâç tâgidä ungä yetib âldi / muzdäy yelkäläridän uşlâb entikkänçä şivirlädi (UK,81/3).

Yüräğining bir pârçəsi uzilib ketâyâtgândek yänä uning ketidän yügürdi / bâğ çetidä yetib âlib kolidän tutdi (UK,81/22).

yetib kâl- ulaşmak, yetmek.

Bâr sevgilisi bilän uçrâşgândir âdâm ümri pâyânigä / yetib kâlgänini pâykay başläsâ kılğan hâtälärini köp esläydikü (UK,72/18).

yetiş- yetişmek, yetmek, yeter olmak, kâfi gelmek.

Direktâr nâşriyât recäsüdän çıkarib täşläbdi / kâgâz yetişmäyâpti dedi u nâçar kıyâfädä (UK,58/4).

Kitâblärni çikarişädi deb oylädi Märät ikkinçi / kavätgä väzirlikkä çıqıb bârärkän tağın kâgâz yetişmäydi deyişädi (UK,58/12).

yıgı: gözyaşı, ağlama.

Göşäk uzâk vâkt cimib kâldıdä yıgı âvâzi eşitildi / Märät häyrân bolib câyigä otirib kâldı (UK,78/3).

Siz meni tänimäysiz nâtäniş âvâz yıgı ärälâş horsindi / siz bilän mäslähätli işim bâr (UK,78/7).

Plaş lâyka kölmäk suvgä tüşdi / şilkimlik kılmäng dedi Hilälä yıgı ärälâş (UK,81/14).

yıglä- ağlamak.

Öldirämän deb yıglägän edi hâzir u Märätning häm / yâlvârişini yıglägüdek yâlvârişini kutârđi (UK,72/1).

Öldirämän deb yıglägän edi hâzir u Märätning häm / yâlvârişini yıglägüdek yâlvârişini kutârđi (UK,72/2).

Siz här säfâr yıglâb yâzâvermäng dedi Märät uning sävâlini eşitmägândek / endi siz kaçâ yâlinib yâzsängiz u şunçâ uzâklâşib ketâverädi (UK,80/5).

Tâhririyätgä yıglâb kelgän bahtı karâ kızning äççik / kısmätini oylâr özi esâ kayoçka ketâyâtgänini bilmäs edi (UK,83/15).

Närsä yâzâmân deb hämmädân keçä kâling / Hilâlâ endi yiglämäs ävâzidä temirdek qatiyät bâr edi (UK,81/28).

yigit: yigit.

Boşätädi här hâldä siz yigit tãmânini âlgänsiz / kättä kättä äynälärdän nur sâçilib turgän tramvay (UK,68/23).

Qız plâşining çöntägidän römâlçä âlib köz yâşlärini ärtädi / bir yigit bâr edi (UK,79/2).

Hâzir Mârät özini öpişini bilär edi endi uning / qarşisidägi yâzuvçı Mârät Äzizâv emäs äddiy yigit Mârät (UK,71/28).

Bu Mârätning täläbâlik dävridä yâzgän ortämiyânä hikâyäsi edi / Hikâyädä sevgisigä hıyânät kalgän yigitning iztirâbläri täsvirlägän ekän (UK,75/24).

yıkilib ket- düşmek, devrilmek.

Ärgamçı sekinläy başlädi Hilâlâ Mârätning özigä / hämân tikilib turgänini bilär ämmâ yıkilib ketişdän (UK,69/30).

yıkulgidek bolib kâl- düşecek gibi olmak, dengesini kaybetmek.

Köp qahrämânlär uni qoğırçaqdek oynätib koydi / Mârät kattıq tälükkanini yıkulgidek bolib kalgänini şundäginä päykadi (UK,77/16).

yıl: sene, yıl.

Yâş yâzuvçı Mârät Äzizâv nâşriyât direktâridän räncidi / şu yıl uning yängi kitâbi çığış keräk edi (UK,58/2).

Bu özining kitâbçäsi universitetni bitiriyätgän yili çıkkan kıssäsi edi / ilgäriläri u birävning qolidä körüb kâlsä häyücândän yürägi gürsilläb ketärdi (UK,59/9).

U birdän uç yıl ilgäri jurnalda çıkkan hikâyäsini / eslädi İstitutni bitirgän oqıtuvçı kız kursdâşigä (UK,67/27).

Otırdı bir yärim yildirki mänä şu stol yänigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/11).

Otırdı bir yärim yildirki mänä şu stol yänigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/12).

Bâsgän soqmâklärini kiprikläri bilän ävâyläb tüzälägudek boldı / bir yärim yildirki boläcäk kitâbning qahrämânläri (UK,73/20).

yilläb: yıllarca.

Buni men hâl kılâlmäymän / ädämlär oqımäy yilläb dökängä çäng bäsib yätädigän (UK,58/10).

yiltillä- ııldamak.

Yäprâkläri çırâklâr nuridä hırä yiltillâr edi / ällakayokdä hazân tutâyâtgân bolsä keräk aççık bir is (UK,83/11).

yoğân: kalın, büyük.

Ärgamçining yân täräfidägi yoğân simläрни mähkäm uşläb / älgän yürägi gupilläb urärdi här säfär kayıqçä (UK,69/3).

Bir äzdän keyin ulärning yänidän yoğân säçini bittä / qilib örgän kız bäländ poşnalärini täkällätib ötib (UK,70/19).

yoğe: hadi ya? gerçekten mi? şaşkınlık ifadesi.

Yoğe men bütünläy başqa närsäni oylâyâtgändim / Märät äkä dedi Hilälä şubhali ähängdä (UK,71/1).

yok- 1.beğenmek

Kino yokdimi dedi Hilälä yelkäsi oşä burilib qaräb / u näfis puşti räng jempir kiyib älgän säçini (UK,67/1).

Qaräb koydi oşä hikâyängiz mengä yokmägän / Märät tohtäb qaldı Hilälä häm uç tört qadäm yürüb (UK,67/23).

Nimäsi yokmädi dedi Märät imkân bärçä / sävukқан gäpirişgä urinib keyin sekin Hiläläni (UK,68/5).

2.açmak, yakmak

Qakılgän hänägä ötdi titraq kolläri bilän çiräqni / yokdiyu üstigä gazeta toşälgän cäcci stol qarşisigä (UK,73/10).

Märät göşäkni koydidä çiräqni yokdi / Hilälä kütib qalädigän boldidä deb oylädi köngli gaş bolib (UK,78/11).

yok: 1.yok, bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Dävâmi yok Märät qandäydir sinuq ähängdä / küldi äytdimku şair emäsmän deb Song negädir (UK,66/3).

Ämmâ bugün qabul yok / çarşänbä küni keläsiz (UK,59/15).

Yaqıngäçä anıq fänlär yok edi degän bemäni dövâni / räd etiş därdidä bir yärim yil yändi tärihning çäng (UK,73/17).

Märät uning titrüb turgän läblärigä qaräb başini kuyi sıldı / yok (UK,81/32).

2."hayır" anlamında kullanılan bir söz.

Yok keyin keyin könikib qaldı hazır häm kitäbgä / qarämäslikkä häräkät qilib yänbäşidägi eşikkä imâ kıldı (UK,59/11).

Yok Märät keskin baş çäyqadi unaqä bolsä / kündälik yazib köyä qalgäni mäqul emäsmi (UK,63/13).

Yoq dedi u oyçän âvâzdä keyin yänä hazânlärni / şitirlätib bâsib bârdidä oşä häyälçän älpäzdä dävâm (UK,67/7).

Yoq siz yâzuvçisiz siz biling / Mârät küldi (UK,72/13).

Mengä dost keräk degändim hämrâh keräk degändim / yoq äytsängizçi icâdingiz uçün mendän keçä kâling (UK,82/8).

yokalä- kenar boyunca gitmek, kıyı, şerit.

Anıkligini bilib keskin burilidä çıkıb ketdi / ulär ânñâr yokaläb bârişâr edi suv cimginä âkar (UK,62/30).

yokıb koyıl- açmak: ışık ve benzerleri için.

Boş edi taşkaridä hävâ bulut bolgäni uçün âkiş / kandillär ertäläbdän yokıb koyilibdi Zämira uning (UK,74/16).

yoktir- beğenmek.

Ulär mendek dävdirni yoktirişmädi / Hilälä başini kuyi sâlgänçä otirär iztirâb (UK,71/19).

yol âl- yol almak, ilerlemek, gelişmek.

Mârät esä öz âlämigä yol âldi / nihâyät Mârät kıssâsigä nuqtä koydi (UK,77/9).

yol boşät- yol vermek, geçmesine izin vermek.

Yetgänidä eşik açilib kızgış sâçli sepkildâr kız baş sukdı / Hilälä u Mârätni kördiyü kızarıb ketdi sâlâm berib yol boşättdi (UK,60/2).

yöläk: kaldırım, koridor.

Mârät tähririyätgä tüşdän keyin keldi / yöläkdä muhâririgä duç kelib kâldı (UK,75/28).

yolkä: kaldırım.

Ämmâ Mârät endi kayrilib qarämädi / ilândeک yältiräb yätgän yolkädän öz säyäsini (UK,83/8).

Bäländ kılıb turmäklägän edi / Mârät yolkädä sâçilib yätgän hazânlärni şitirlätib (UK,67/4).

Bilän yolkädä yätgän tâşni tepdi tâş çilip etib suvgä tüşdi / Ânñârdägi çirâqlär märcâni çil çil bolib ketdi (UK,70/25).

Plaş kiymägän ekän u kâp kârä yolkädä yâmgırdän / yältiräb yätgän çırâk nurlärini bâsıb yügürüb bârdidä (UK,80/17).

Yolkägä yâpişib yätgän hazânni tüflisining uçı bilän ezgılar edi / men äytgändim dedi u sâkin âhângdä (UK,82/5).

yügür- koşmak, yüzüp gitmek, dönüp dolaşmak.

Ƙarşisigä yügürüb keldidä ƙuçâƙlâb âldi / palto âldim dedi sepkilli yüzi ƙuvânçdân ƙızârib (UK,74/17).

Plaş ƙiymäğän ekän u ƙâp ƙârâ yolkädä yâmgırdân / yâltırâb yâtğän çırâƙ nurlârini bâsıb yügürüb bârdidä (UK,80/18).

Yüräğining bir pârçäsi uzilib ketâyâtğândeƙ yänâ uning ketidân yügürdi / bâğ çetidä yetib âlib ƙolidân tutdi (UK,81/21).

yukâri: yukarı, bir şeyin üst bölümü, fevk, aşâğı karşıtı.

Ƙabulhânâ eşigidân yukârigäçâ güldâr pâyändâz / töşâlgän edi hânâning ikki çetidä ƙatâr ƙatâr stullâr (UK,58/17).

yukâri-la- yükselmek.

Hilâlâning bâşi äylänib ketdi pâstdâ nävbât kutâyâtğän / bir tödâ âdâmlâr hâm ärgämçi yukârilagänidâ anıƙ (UK,69/14).

yulduz: yıldız.

Ötkir nâzik isi kezâdi / söngän yulduz şulâsidâ özingizni yâzgänmisiz (UK,63/4).

Yulduz şulâsidâ özining hâm nâticäsiz muhâbbâti tâsvir / etilğändi hâzir oşâ söngän yulduzning yânik şulâsi (UK,71/7).

Yulduz şulâsidâ özining hâm nâticäsiz muhâbbâti tâsvir / etilğändi hâzir oşâ söngän yulduzning yânik şulâsi (UK,71/8).

yumşâk: yumuşak.

Ƙoyğän Mârâtğâ häyrân ƙarâb ƙâldı / ânängiz bârmilâr dedi Mârât bir âz yumşâƙ âhângdâ (UK,79/20).

yür- 1.yürümek.

Ƙayâƙdân bilây dedi Hilâlâ boşâşib men / Mârât Äzizâv ƙättâ ƙişi bolsâ kerâk deb yürârdim (UK,60/16).

Ƙıynâlib bitirâlmây yürğän işingizni bir kündâ / bâcârib ƙoyäsiz şunaƙa işläysizki özingiz hâm râhât ƙılâsiz (UK,64/7).

Ƙarâb ƙoydi oşâ hikâyängiz mengâ yokmäğän / Mârât tohtâb ƙâldı Hilâlâ hâm uç tört ƙadâm yürüb (UK,67/24).

Yerning ƙadri ötdi ä dedi Mârât külib dâim uni / tepkilâb yürämizu u bir ƙadâm uzulsâk sâğınib ƙâlâmiz (UK,70/8).

Buyân anıƙ tâsävvur ƙılâlmây yürğän âlämni közğüdeƙ / râvşân kördi (UK,73/5).

Bu özi ƙaçândân buyân ârzu ƙilib yürğän toƙ kul râng palto edi / Ƙayokdâ bâr ekän dedi u yâlingüdeƙ bolib (UK,74/23).

Uning atrâfidä äylänib yürädiyu ämmâ / tutkıç bermäsdi mänä bugün ulär
birdänigä öz äyâğı (UK,73/21).

Bârişni üy cây sâlişni şunçäki mäydä gäplär deb yürärdiku / nâhâtki kelib kelib
eng yakın ädämi bolib (UK,82/15).

2.çıkma ya da flört;

İstitutni bitirgunçä häm heç kim bilän yürmägänmisiz / Märät uning közläridä
katiy bir ifädä kördiyü (UK,71/3).

yürüb ket- yürümek, uzaklaşmak.

Men häm Märät şarttä burildidä pâyändâz böyläb şähdäm şähdäm yürüb ketdi
hânä/ ortäsigä (UK,59/30).

Özim Hilälä yâlgân gäpirgänidän uyälib yüzini / ögirdidä sekin sekin yürüb ketdi
men hämmä (UK,63/10).

Bâsgänçä sekin sekin yürüb ketdi / Hämân yâmgır sävälär darahtlärning
särgäygän (UK,83/9).

yürägi betlämäy yür- gönlü el vermemek.

Otirdi bir yärim yildirki mänä şu stol yänigä kelişgä / yürägi betlämäy yürär edi
bir yärim yildirki oşä sirli (UK,73/12).

yürägi gupilläb ur- kalbi küt küt atmak; korku ve heyecandan kalbi hızlı hızlı
çarpmaq.

Ärgamçining yân täräfidägi yogân simlärni mähkäm uşläb / älgän yürägi gupilläb
urärdi här säfär kayıqçä (UK,69/4).

yürägi gürsilläb ket- heyecandan yüreği küp küp atmak.

Bu özining kitâbçäsi universitetni bitiriyätgän yili çıqqan kıssäsi edi / ilgäriläri u
birävning qolidä körib qalsä häyəcândän yürägi gürsilläb ketärdi (UK,59/10).

yüräk: kalp, yürek.

Huddi şu Märät ekänligini içki bir tuyğu bilän sezdiyu / burilib qarädi yürägi
tipirçiläb urib ketgänini (UK,61/24).

Yürägi ilik häyəcândän tipirçiläb ketdi oşä birinçi / märtä körgänidän buyân bu
kızni köp oylägänini ämmâ (UK,62/19).

Hilälä yürägidä ilik tuygular uygänib Märätgä / mehr bilän qaräb qaldı endi u
bâyägidek oçän väzmin (UK,66/29).

Tolin oygä tikilsängiz tosätdän yürägingiz köksingizgä (UK,72/29).

Äçişär köp çekkänidän bolsä keräk yürägi sänçärdi / Hilälä eşikdän kirib keldiyu
deräzä supaçäsigä (UK,74/11).

Märät simyâğaç tãgidä yelkälärini kısıb yâmgırdän / cuncikib turgän Hiläläni uzâkdän kördiyü yürägi zirilläb ketdi (UK,80/16).

Yüräging bir pârçäsi uzilib ketâyâtgändek yänä uning ketidän yügürdi / bâğ çetidä yetib âlib qolidän tutdi (UK,81/21).

yürüb bâr- yürüyerek ilerlemek, varmak.

Çirâyli kız ekän deb oylädi Märät güldâr pâyândâzdän / ävâyläb yürüb bârârkän nimägädir qabulhânädä (UK,59/6).

Körinib turär Hilälä hazân şıtırlägän bâğlär âräsidadä / yürüb bârâyâtgändek edi (UK,65/28).

yuvâş: yavaş.

Oşä kitâbdägi gäplärgä işândingizmi ahır / Hilälä yuvâş bâş silkädi (UK,63/20).

yüz: 1. yüz, suret, çehre. 2. taraf yön kısım.

Hilälä nâhuşlik bilän yüzini ögirdi / Märät uning köngli çökkänini sezdi Hiläläning (UK,72/19).

Qarşısığä yügürüb keldidä kuçâqläb âldi / palto âldim dedi sepkilli yüzü kuvâncdän kızärib (UK,74/18).

Käftini âlib yüzigä bâsdi / Hilälä mengä hämrâh keräk kömäkçi keräk dedi (UK,72/21).

Qaçing uyätsiz Hilälä plaşni siltäb tãşlädi / uning höl yengi Märätning yüzigä şäpilläb urildi (UK,80/26)

Qalgän sepkildâr yüzü hämân lâvilläb yänär edi / Märät Äzizâv şudä kursimizdä uçräşuv bolgänidä (UK,60/9).

Özim Hilälä yâlgän gäpirgänidän uyälib yüzini ögirdidä sekin sekin yürüb ketdi men hämmä (UK,63/9).

Qız yüzini deräzä tãmängä burib âldi / bir birimizni yahşi körärdik (UK,79/3).

Yüzläri lâvilläb yänâyâtgänini pâyqab beihtiyâr cilmäydi / Mümkünmi Märät huddi oşä kündägidek âk (UK,61/25).

Hilälä uning yüzläri lâvilläb turgänini sezdi käftini tãrtib älmädi / gâhâ sütdek äydin keçäläri hävli ortäsidadägi (UK,72/25).

Hilälä şãrttä burilib qarädi / uning solgın yüzidän yâmgürmi köz yâşimi âkıb tüşär edi (UK,81/8).

2.yüz, ön taraf bir şeyin göge bakan tarafı yüzü, üst tarafı.

Änä änä süzib yürübsiz dedi Märät suv yüzidä / qalkıb turgän ingiçkä äyni körsätib oşä sizsizdä (UK,66/27).

zälvâr: hantallı, masif desen.

Keräk deb oylädi u zälvârli eşikning qubbâdâr qubbâdâr / tütqiçidän uşläb târtâr ekän (UK,58/15).

zängâr: yeşil renkli, açık mavimsi yeşil.

Kitâb okır zängâri dârpârdä tütigän derâzädän tüşâyâtgän / kuyâş nuridä kızgış hindiy römâli kışka yengli (UK,58/21).

Dâim çirâyli kızlâr işläydi şu päyt u kızning / qolidägi kitâbni tänib qâldi zängâri muqâväsidadän tänidi (UK,59/8).

zerikâ başlä- bıkmak, usanmak, bezmek; sıkılmak, daralmak.

Endi bâyägi gäplärdän zerikâ başlädi u Mârâtdän / başqaçârâq özi häm mänâsini tüşinib yetmägän (UK,64/13).

Qalâmkâş duşmandän häm dost ähtârişgä urinädi / Hilâlâ yanä zerikâ başlädi (UK,66/20).

zimdän: gizlice.

Kızgış çirâk yänib turgän simyâgâç tägidägi härrakka otirişdi / Hilâlâ ungä zimdän qarâb qoydi Mârât âyâqlärini (UK,64/10).

zirillâb ket- korkmak, titremek.

Mârât simyâgâç tägidä yelkälärini kısib yâmgirdän / cuncikib turgän Hilâlâni uzâqdän kördiyü yürägi zirillâb ketdi (UK,80/16).

ziyâfât: ziyafet, şölen, davet, parti.

Gäplärini Hilâlädän eşitib häyrân boldi / ahır u âdâmlärgä oşşâb başäng kiyinişni ziyâfâtlärgä (UK,82/14).

1. QUYOŞ TAROZİSİ ADLI ESERİN BAĞLAM SÖZLÜĞÜ

âbâr- götürmek, bir kimseyi bir yere kadar yanında yürütmək alıp götürmək.

*Dädäsi bilän âyisi qorqıb ketişdi / qoşnining maşinasidä käsälxonägä âbârişdi
öpkäsi kattıq (KT,114/4)*

Qayâkdä yürişlərini / bilämän hâhläsängiz âbârişim mumkin (KT,120/26).

âç- açmak, bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmək

*U tez tez yürüb dârvâzä âldigä keldi bu hânädândän bir ümrgä çıqıb
ketâyâtgândek horsinib eşikni âçdi (KT,118/24).*

Sâhildä Murodjon bilän otirişibdi / Näsibä seskänib közini âçdi (KT,125/14).

*U âynäbänd eşikni âçib yâp yâruğ äyvängä kirdi / vestibyul kimsäsiz çekkä
çekkädägi skameykalär boş edi (KT,119/21).*

*İslom äkä avtobus eşigini kıyâ âçib başını çıkarib turardı / Nasiba ikkilänib
maşinägä çıqdi şu ândâyâk dimâğigä dâri hidi urildi (KT,121/9).*

âçgünçä: açana dek.

*Qârâvul çâl âksâklänib bärüb pâncäräli dârvâzäni âçgünçä / Nasiba lip etib
içkärigä kirib âldi hättâ kinolärdägi singäri çäqқанlik (KT,119/17).*

âçib yubâr- Açmak, açmak eylemini yapmak.

*Tutқиçini siltäb âçib yubardı şu ândâyâk içkärigä / tözân yapırilib kirdi yergä
säkräb tüşdiyu tüflisi (KT,122/9).*

âçil- açılmak, kapı, yol vb. açık duruma gelmesi.

*Yöläkdägi eşiklärdän biri şäräkläb âçildi / Nasiba şu yâqқа qaräb pildiräb
kelâyâtgän âk hâlätli päkänä (KT,120/9).*

*Şunaқа kızık gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz könib hämmäning külfü dili açilib
ketdi / ämmâ Nasiba özgä älämgä sirli älämgä kirib qalgäni yok (KT,117/13).*

âçilib sâçilib gäpläş- içten, yakınlıkla gülümseyerek konuşma şekli.

*Âçilib sâçilib gäpläşib turgänini bir ikki körgänidän /keyin özini bütünläy
bepisänd tutädigän boldi (KT,114/17).*

âdäm: adam, insan, erkek kişi.

*Keçâyäm dejur bolgänmäs İslom äkä tağın uning / gäpini kesdi Nasibagä bu
âdämning gäpidän körä (KT,120/22).*

*Tağın tâpgän bahänäsi bittä nävbätçilik kılärmış / ölär endi här küni bittä âdäm
nävbätçilik kıläversä (KT,113/16).*

Nasiba h m n h yk ldek k tib tur r rop r sid gi /m n   u  d m l yg  bel ng n m n   u kişi eri ek nig  (KT,123/14).

Murodjon bil n birg  i l ydid n  slom  k  deg n p k p k n   d m b r ek n /  u kişi t m d likni  yniks  b pl di (KT,117/11).

 ızık bu nim si neg  bu  d m u bil n bun k  g pl  adi / o kazib  oyg ni b rmi (KT,121/3).

M yk c ng  d m bir  olid  g  t   lipni u l g n   u / t m ng   ar b tur rdi u bir zum tikilib turdid  (KT,122/25).

 and k uy t  and k  arm nd lik ho  b lm s  nim   ilsin / oğirlik  ilsinmi  rzm s m    bil n   h n  toy  ilg n  d m nim   ilsin (KT,124/32).

 d t: alışkanlık,  det, huy edinmek.

B r  b r  k n  r  y rim ke    lib kel did n  d t  ıkarıdi / Nasiba g pirs  tesk ri  ar ydi (KT,117/27).

 ıka s lib uyg  y g r rdi yok keyin alik tez tez ke ik did n / b z n y rim ke    lib kel did n  d t  ıkarıdi (KT,113/14).

advokat: avukat.

K p yill rd n buy n advokat bolib i l ydi / t pg nini bitt  kizid n  y rmidi (KT,116/23).

 fs n viy: efsanevi, ger ege dayanmayan, asılsız s z, hik ye vb.

Gurs gurs ur di Nasibani  ll l g ndek bol di / turmu g   ıkarıy t n  zning  rzsidedek  fs n viy n rs  b lm ydi (KT,116/14).

 g r: eğer,  ayet.

U ib ket y t ndek tuyul di Nasibani h m  u  l m  sir / etg ndi  g r  zi  yisig   i  itib  oym g nid  Murodjon (KT,116/18).

 g r Dilfuzaning toyid  y n  u r  ib   li m s  b lki / unutib yub rg n bol rmidi (KT,114/19).

 g r b t- a rına gitmek; bir söz, bir davranış bir kimsenin onuruna dokunmak, g c ne gitmek.

S zl    h ngi  g r b tdi / ke ir siz dedi kin y  bil n bolm s  siz bil rsiz (KT,120/23).

 h ng: ahenk, ton; konuşma esnasında sesin duyguları belirtecek şekilde  ıkması.

S zl    h ngi  g r b tdi / ke ir siz dedi kin y  bil n bolm s  siz bil rsiz (KT,120/23).

*Nasiba erining tãvuşini tãniy ãlmãdi / bu tãvuşdã hãm hãyrãt hãm kãrkuvgã oħşãş
ãhãng bãr edi (KT,122/30).*

*Göyã yer yüzidã şundãn bãşka sãdã yokdek şundãn / bãşka ãhãng kãrib kãlgãndek
(KT,125/6).*

ãhistã: yavaş, aheste, ađır.

*Ãyãk ãstidãgi çogdek gilãmlãr devãrdã ãhistã / çıkıllãb turgãn kãttãkãn ãsmã sããt
naşsinkãr ãrãbi (KT,113/5).*

*Siz kelin tãmãnmisiz dedi uning kãolini ãhistã sıkıb / Nasiba indãmãy bãş silkidi
men kũyãv tãmãnmãn (KT,115/3).*

ãhvãl: hãl, durum, vaziyet.

*Çãmãsi Nasibaning yelkãsidãn kuçmãkçi boldiyu kãli lãyligi /uçuin tegmãdi
Nasiba erini heç kaçãn bunaça ãhvãldã (KT,123/6).*

*Eringning ãhvãlini kãrib koy / seni deb sening ãrzu hãvãslãring deb ering şu
hunãrni kãlyãpti (KT,124/27).*

ak: ak, beyaz.

*U endi yãlak tãmãn yũrgãn edi ãk hãlãt kiygãn nãtãniş / kız içkãridãn yũgũrib
çıkdi (KT,119/25).*

*Yãlãkdãgi eşiklãrdãn biri şãrãklãb açıldı / Nasiba şu yãkka kãrãb pildirãb
kelãyãtgãn ãk hãlãtli pãkãnã (KT,120/10).*

*Maşinã ortãsigã ãk çãyşãb yãpilgãn yigmã kãrãvãt ãrnãtilgãn ekãn / Nasiba eşik
ãldidãgi iççãm orindikka otirdi (KT,121/11).*

ãkã: ađabey.

*Dãdãmlãr cũdã kızıklãrdã Murodjon ãkã / sen yãlgız kãzimsãn deydilãr
(KT,116/29).*

*Murodjon bilãn birgã işlãydidgãn İslom ãkã degãn pãk pãkãnã ãdãm bãr ekãn
Şu kişi tãmãdãlikni ãyniksã bãplãdi (KT,117/11).*

*Kişini kãrib esãnkirãb kãldi bu ulãrning toyidã / kãsãgũllik kãlgãn hũddi oşã İslom
ãkã edi (KT,120/12).*

*Murodjon ãkãm nãvbãtçimãn degãndilãr / Murodjon ãkãngiz nãvbãtçi emãs dedi
İslom ãkã uning gãpini bõlib (KT,120/18).*

*Keçãyãm dejur bolgãnmãs İslom ãkã tađın uning / gãpini kesdi Nasibagã bu
ãdãmning gãpidãn kãrã (KT,120/21).*

*Mãyli men hãm bilib kãoyãm zãrãr kãlmãs / Hãvligã çıkıb turing men hãzir İslom
ãkã (KT,120/28).*

Islom akä avtobus eşigini kıyâ açib başını çıkarib turardı / Nasiba ikkilänib maşinägä çıkdı şu ändäyâk dimâgıgä dâri hidi urıldı (KT,121/9).

Islom akä maşinaning nâriği bıkınıdägi orindıkka çökdi / kayâkka bârämiz özi dedi Nasiba ungä tezginä qarâb âlib (KT,121/13).

Özingiz äytdingizku Murod Vohidoviçning âldigä / Islom akä şâfyâr otirgän kâbinä tãmângä engäşdi (KT,121/16).

U ropärsidägi Islom akägä şübhlänib qarâb koydi / Islom akä orindık yânidägi tutkıçni uşlägänçä közini (KT,121/22).

Änçä yürişdi Islom akä hämân mıx etmäy /otirär Nasiba uning özigä tikilib bârâyâtgänini bilär (KT,121/27).

Tohtätिंग / hırä çirâk yârügüdä Islom akä kinâyâli külib koygändek boldı (KT,122/6).

Topıgıgäçä tuprâkka bätib ketdi Islom akä eşikdän / başını çıkarib qarângı boşlıkka qarâb kıçkırdı (KT,122/11).

yârim keçädä burnidän târtsä yıqılgüdek bolib bârışını / hämmäsini tüşündi nimä uçün Islom akä özigä bundäy (KT,124/22).

Yok Islom akä buni äytgäni yok / ämmâ (KT,124/29).

Dengiz bolädi äy häm başka bolädi tolkınlär häm hättâ Murod akäsi häm / endi uning yürägi bir tekis gürsilläb urib Nasibani ällälämäydi (KT,125/19).

Murodjon akäm nävbätçimän degändilär / Murodjon akängiz nävbätçi emäs dedi Islom akä uning gäpini bölib (KT,120/17).

Murodjon akäm nävbätçimän degändilär / Murodjon akängiz nävbätçi emäs dedi Islom akä uning gäpini bölib (KT,120/18).

U Islom akäning âvâzini tänib burilib qarädi / Tört beş kadäm nâridä sût räng tez yârdäm maşinäsı tohtägän (KT,121/7).

U ropärsidägi Islom akägä şübhlänib qarâb koydi / Islom akä orindık yânidägi tutkıçni uşlägänçä közini (KT,121/21).

Keyin änçä hâtircäm âvâzdä sorädi / kim âpkeldi Islom akämi (KT,123/12).

Murodjon akäsi ekänigä heçäm işängisi kelmäsdi / Murodjon uning könglidä keçâyâtgän gäplärni päykadi (KT,123/15).

äks: yansıma; bir cismin parlak bir yüzeyde görünmesi; bir şeyin başka bir şey üzerinde yarattığı etki.

Közläridä ehtirâs yaşiringän tınık çehräli kıız qarâb turardı / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä sâçını çakqân turmäklädi (KT,118/18).

âksâklân- topallamak.

Ķârâvul çâl âksâklânib bârib pâncârâli dârvâzâni âçgünçâ / Nasiba lip etib içkârigâ kirib âldi hättâ kinolârdâgi singâri çâĳĳânlik (KT,119/17).

âĳşâm: akşam; güneşin batma zamanı, günün sonu.

Bâĳlârdâ âtäylâb kün bâtişini kütib otirişâr âĳşâm / ĳuyuklâşib ketgânidân keyin öpişişârdi (KT,113/21).

âĳşâm tüşib kâl- akşam vakti olması; gündüz güneşin sona erip günün geceye karanlıĳa burunması.

Otirâr âĳşâm tüşib ĳâlgân edi kelin tüşgân uyning / fâyi bâşĳaçâ bolâdi derâzâlârdâgi nâfis dârpârdâlâr (KT,113/3).

al: almak.

Keyinginâ kördi dâim ĳâlâtdâ yürgâni uçünmi Nasiba / etibâr bermâgân ekân bu gâl yârâşikli kiyinib âlgân (KT,114/32).

Kafedân çıĳışgânidâ Murodcon cindek konyak içib âlgân edi / hâmmâ hâmmâ bilân u Nasiba bilân (KT,115/9).

Nasiba lampoçĳa âstidâ âllâkimning şârpâsini kördi / bâşigâ ĳiyikçâni çâmbârâk ĳilib bâĳlâb âlgân (KT,122/24).

Körmâgân edi kızil ĳiyikçâ bilân bâşini bâĳlâb âlgân / eski mâykâli pâçâsi ĳaytârilgân şimi lây yâlâng (KT,123/7).

âl- almak, yol gitmek, mesafe kat etmek.

Yâĳĳâ çöpdân âlib ötdi Nasiba şuursiz bir târzdâ / yonĳoq tâgigâ keldi dâraĳt şâĳigâ ilingân lampoçĳa (KT,123/21).

âl- almak, içeri sızmak, içine çekmek.

Çuĳur nâfâs âling / Nasiba sâĳayib çıĳıĳ ketgunçâ hâm Murod Vohidoviç (KT,114/13).

âlâm: alem, dünya.

Nâzâridâ toy ötişi bilân özgâ bir âlâmgâ / kirib ĳâlâdigândeĳ ĳuddi bir säyyârâdân bâşĳa säyyârâgâ (KT,116/15).

Şunâĳa kızik ĳâplâr âytdiki toygâ öz özidân fâyz ĳönib hâmmâning ĳulfi dili âçilib ketdi ämmâ Nasiba özgâ âlâmgâ sirli âlâmgâ kirib ĳâlgâni yok (KT,117/14).

Şunâĳa kızik ĳâplâr âytdiki toygâ öz özidân fâyz ĳönib hâmmâning ĳulfi dili âçilib ketdi ämmâ Nasiba özgâ âlâmgâ sirli âlâmgâ kirib ĳâlgâni yok (KT,117/14).

Uçib ketâyâtgândeĳ tuyulâdi Nasibani hâm şu âlâm âsir / etgândi Äĳâr özi âyisigâ şipşitib ĳoymâgânidâ Murodcon (KT,116/17).

älänglä- bakınmak, etrafa bakmak.

Ätrâfgä älänglädiyu yigirmä kadämçä näridägi / çirâkka közi tüşdi yong'oq şâhigä kättäkân lampoçka (KT,122/17).

âlâvli: ateşli.

Kelgän bekätdä tüşib kâlišdi yâz kuyâşi âlis ufkdä / âlâvli bir tumänlik içigä bâtib bârârdi Murodcon (KT,115/24).

albättä: elbette; tatbiki.

Albättä Nasiba yelkäsini kısdı ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yâqmäydi Murodcon cilmäygän köyi iltimâs kıldı (KT,115/15).

âld: 1.yanına, huzuruna

Özingiz äytdingizku Murod Vohidoviçning âldigä / İslom äkä şâfyâr otirgän kâbinä tãmângä engäşdi (KT,121/15).

2.ön, bir şeyin esas tutulan yüzünün baktığı yer, karşı.

U ornidän turib ketdi deräzä âldigä keldi / täşkari kârânğı bolib ketgän köçädän ärä çärä maşinälär güvülläb ötib kâlärdi (KT,118/9).

U tez tez yürüb dârvâzä âldigä keldi bu hânädândän / bir ümrgä çıkıb ketâyâtgândeک horsinib eşikni açdı (KT,118/23).

Toy anıç bolgänidä âldigä ötkazib qoyib londäginä kılib tüşüntirgän edi (KT,118/27).

Tez tez yürügänçä berirâkdägi gumbäzdek lây âldigä keldi (KT,123/31).

Maşinä ortäsigä âk çâyşâb yâpilgän yigmä kârävât örnätilgän ekän / Nasiba eşik âldidägi iççäm orindikça otirdi (KT,121/12).

âlgä: ileri.

Nasiba ortädä äriç bârligini endi idrâk etdi / Murodjon yügürüb kelib qolını âlgä çözdi (KT,123/4).

âlib kel- getirmek.

Muâmälä kılgänini nimä uçün bu yergä âlib kelib / bir âğız söz äytmäy täşläb ketgänini (KT,124/23).

âlib otir- alıkoymak; birini ya da bir şeyi bir süre için bir yerde tutmak, bekletmek.

Kim uni hâr küni yârim keçägäçä âlib otirär ekän / başliklärimi yâki ânâvi kök köz Marziyami (KT,119/7).

âlis: uzak, ırak, mesafeli, uzun.

Kelgän bekätdä tüşib kâlišdi yâz kuyâşi âlis ufkdä / âlâvli bir tumänlik içigä bâtib bârârdi Murodcon (KT,115/23).

älläkayer: bir yer, bilinmeyen, mevhum yer.

Taşkaridä kârângı kuyukläşib bärär ällakayerdä / kurbaka kurillärdi bir vaqtlär Murodjon ikkâvläri (KT,113/19).

älläkim: birisi, başkası, bilinmeyen bir kimse.

Nasiba lampoçka ästidä älläkimning şärpäsini kördi / başigä kıyıkçanı çämbäräk kılıb bağläb älgän (KT,122/23).

ällälä- uyumak için ninniler gibi olmak, uyutmak.

Gurs gurs urädi Nasibani ällälägändek bolädi / Turmuşgä çıqayâtgän kızning ärzusidek äfsänäviy närsä bölmäydi (KT,116/13).

Dengiz bolädi äy häm başka bolädi tolqınlär häm hättä Murod äkäsı häm / endi uning yürägi bir tekis gürsilläb urib Nasibani ällälämäydi (KT,125/20).

ältin: altın.

Qutläb nutq sözlädi küyäv Dilfuzagä brilliant / sirğa ältin üzük hädyä kılğänidä hämmä karsäk çälib (KT,114/28).

ämädi çâp- şansı yaver gitmek.

Lekin uning ämädi çâpdimi buyâkdän kârâvul hânägä kirişi bilän u yâkdän / tez yärdäm maşınäsi çirâgını läpillätib kelib kâldi (KT,119/15).

änä: ana, anne.

Ulär äncä närsägä egä bolışdi toy kılışdi / ätä änäsi hählägäniçä Nasiba istägänçä ärsü häväs körişdi (KT,125/22).

änä: işte, bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha.

Ämmä endi şävulläb turgän dengiz köz öngigä anıx kelädigän boldi / änä tip tınıx tolin äy nuridä dengiz äynädek (KT,116/8).

Hävätirgä tüşib kâldi änä Qoyliq bazarining dävrväzäsi / näryâğı dälälär änä kâp kârângı dälä yoligä burilişdi (KT,122/1).

Hävätirgä tüşib kâldi änä Qoyliq bazarining dävrväzäsi / näryâğı dälälär änä kâp kârângı dälä yoligä burilişdi (KT,122/2).

Kuyâşning ölçävi bolädimi nurning väzniçi bahtning tärâzisiçi / dengiz emiş äydin keçälär emiş änä läygä (KT,125/26).

änä oşä: işte o.

Kılğäni uçün kuvänib häm koydi / änä oşä birinçi kavät terapiya bölimi (KT,119/20).

änävi: o, deminki.

Kim uni hər küni yərim keçəgəcə əlib otirər ekən / başlıqlərimi yəki ənəvi kök köz Marziyami (KT,119/8).

ənçə: 1.uzun süre, epey, baya.

Ənçə yürüşdi İslom əkə həməñ mıx etməy / otirər Nasiba uning özigə tikilib bərəyätgänini bilər (KT,121/27).

2.pek çok, fazla.

Qız tāmāñ salkām yigirmə kişİ bolib bərişdi / küyäv tāmāñdän hām ənçə yigitlər keldi ZAGS müdirəsi kelin küyävni (KT,114/26).

3.oldukça, baya, oldukça fazla.

U duç kelgän maşinägə qolini kötärdi / äppäk jiguli ənçə nəriğə ötib tohtädi (KT,119/10).

Keyin ənçə hätircäm ävəzdä sorädi / kim äpkeldi İslom əkəmi (KT,123/11).

Ulär ənçə nərsägə egä bolışdi toy kılışdi / ätə ənəsi həhlägäniçə Nasiba istägänçə ärzu həväs körışdi (KT,125/21).

ändä: anda, o anda, bir anda.

Uning közigə çoğdek korindi baş silkib sälām berdi / Murodcon şu ändäyäk uning yänigə keldi (KT,115/2).

Oşə sözlär kulägi ästidä tağın cäränglägändek boldiyu bir zum tohtäb qaldı / lekin şu ändäyäk başqa bir fikrdän köngli yərişib ketdi (KT,119/4).

İslom əkə avtobus eşigini qiyä açib başini çıkarib turärdi Nasiba ikkilänib maşinägə çıqdi şu ändäyäk dimägigə dări hidi urildi (KT,121/10).

Tutқиçini siltäb açib yubardı şu ändäyäk içkäriğə / tözän yapırilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT,122/9).

anıq: net, tam olarak.

Ämmä endi şävulläb turgän dengiz köz öngigə anıq kelädigän boldi / änä tip tınıq tolin äy nuridä dengiz äynädek (KT,116/7).

anıq: malum, belli.

Toy anıq bolgänidä äldigə ötkazib qoyib londäginä qilib tüşüntirgän edi (KT,118/27).

äpkel- alıp+kel >apkel- alıp getirmek; getirmek.

Keyin ənçə hätircäm ävəzdä sorädi / kim äpkeldi İslom əkəmi (KT,123/12).

äppäk: ak, bembeyaz, beyaz ötesi.

U duç kelgän maşinägə qolini kötärdi /äppäk jiguli ənçə nəriğə ötib tohtädi (KT,119/10).

ärä çärä: arada sırada.

U ornidän turib ketdi deräzä äldigä keldi / täşqari qarângı bolib ketgän köçädän ärä çärä maşınalär güvülläb ötib qälärdi (KT,118/10).

Bolib ketäyätgänini his etär qulâğı ästidä hämân / qalıpning ärä çärä yergä päk päk urilgäni eşitilib turärdi (KT,125/4).

äräbi: Arap ırkına mensup.

Äyâq ästidägi çoğdek gilämlär devärdä ähistä / çıqılläb turgän kättäkän äsmä säät naqşinkâr äräbi (KT,113/6).

äräsidadä: arasında, ortasında.

Yubardı Nasiba küyäv tãmândän kelgän yigitlär äräsidadä / turgän Murod Vohidoviçni täşqarigä çıqışgänidän (KT,114/29).

Mäkul kelmädi qäläversä Nasiba beş oğıl äräsidadä yalgız edi / dädäsi kızigä özgäçä mehr koygän (KT,116/21).

ärık: sulama kanalı, hendek.

Nasiba ortädä ärık bärliğini endi idrâk etdi / Murodjon yügürüb kelib qolını älgä çözdi (KT,123/3).

Lâyim qatib qälädi / u Nasibani ergäştirib ärık üstigä örnätılğän tähtä (KT,123/20).

ärqa: arka, arka taraf, sırt, ardı

Beşinçi käsälhânägä dedi Nasiba ärqa orındıqqa otirib / ortä yaşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (KT,119/11).

Maşınanı bir säätän keyin yubärämän / maşınä ärqası bilän tisärilib bärä bärä kättä yolgä burildi (KT,122/14).

Uning ärqasidän kelgän maşına gıyqılläb tohtädi / çıqıng kelin (KT,121/5)

ärtikçä: fazla.

Mäykäsigä peşänäsigä säçrägänigä pärvâ qılmädi / ärtikçä läyni sidirib täşlädidä qalıpni däst kötärdi (KT,124/4).

ärzikib ket- heyecanlanmak; büyük bir duygu yoğunlaşması yaşamak, heyecan duyumsamak.

Nasibaning yürägi kuvânçdän ärzikib ketdi şirin cilmäyib uning yelkäsigä baş koydi (KT,116/3).

ärzimäs: değersiz, değmez, yararı olmayan.

Qandâq uyät qandâq şärmändälik hoş bölmäsä nimä kılsın / oğırlık kılsınmi ärzimäs mäaş bilän şâhânä toy kılgän ädäm nimä kılsın (KT,124/32).

ârzu hâväs: arzu, istek, dilek, talep.

Ârzu hâväs emiş ümridä bir märtä bolädigän toy emiş / Näsibä başı guvullab bärâyâtgänini köngli behuzur (KT,125/1).

Ulär änçä nârsägä egä bolışdi toy kılışdi / âtä ânäsi hâhlägäniçä Nasiba istägänçä ârzu hâväs körişdi (KT,125/22).

Mendän ârzu hâvâsläri köp emiş / esingizdämi Dulfuzaning toyi zor boluvdiä (KT,116/31).

Eringning ähvâlini körib koy / seni deb sening ârzu hâvâsläring deb ering şu hunärni kilyäpti (KT,124/28).

arzu kıl- arzu etmek, hayal etmek, istemek.

Nimäni oyläypsiz dedi uning yelkäsigä käftini koyib / oyläyâtgänim yok arzu kilyäpmän dedi Murodcon (KT,115/28).

ârzu: arzu isteki.

Gurs gurs urädi Nasibani ällälägändek bolädi / turmuşgä çıkayâtgän kızning ârzusidek äfsänäviy nârsä bölmäydi (KT,116/14).

âş- geçmek.

Nävbatçilik bahänä diydâr ganimät bolmäsin tağın / Nasiba devärdägi säätgä karädi toqqızdän âşibdi (KT,113/18).

äsir: esir, tutsak.

Uçıb ketäyâtgändek tuyulädi Nasibani häm şu âläm äsir / etgändi Ägär özi äyisigä şipşitib koymägänidä Murodcon (KT,116/17).

âsmä: asılmış, asılı duran.

Âyâk âstidägi çoğdek gilämlär devärdä âhistä / çıkıllab turgän kättäkän äsmä säät naqşinkâr äräbi (KT,113/6).

âst: alt, taban, dip, bir şeyin yere bakan yanı, alt.

Âyâk âstidägi çoğdek gilämlär devärdä âhistä / çıkıllab turgän kättäkän äsmä säät naqşinkâr äräbi (KT,113/5).

Oşä sözlär kulâğı âstidä tağın cäränglägändek boldiyu bir zum tohtab kaldi lekin şu ändäyâk başka bir fikrdän köngli yarişib ketdi (KT,119/3).

Nasiba lampoçka âstidä älläkimning şärpäsini kördi başigä kıyıkçanı çämbäräk kılıb bağläb älgän (KT,122/23).

Bolib ketäyâtgänini his etär kulâğı âstidä hämân kälipning ärä çärä yergä päk päk urilgäni eşitilib turärdi (KT,125/3).

ât: isim, ad.

Nävbätçi vraçni çäkiring / Nasiba ätäyläb Murodjonning ätini äytmädi (KT,120/2).

ätä: baba, peder, ata.

Yubärgän sävçilär dädäsigä yäkmäsliğı täyin edi / ävvälä Murodconning ätäsi yoxlıgı kız tãmängä unçälik (KT,116/20).

Ulär änçä närsägä egä bolışdı toy kılışdı / ätä änäsi hählägäniçä Nasiba istägänçä ärzu häväs körışdı (KT,125/22).

ätäyläb: bile bile, bilerek, isteyerek.

Bäglärdä ätäyläb kün bätışini kütib otirişär äkşäm / kuyukläşib ketgänidän keyin öpişşärdi (KT,113/21).

Nävbätçi vraçni çäkiring / Nasiba ätäyläb Murodjonning ätini äytmädi (KT,120/2).

Şuning uçün ätäyläb köçädän köz uzmäsdi / bir mähäl şähär çekkäsigä çıķıb ketişäyätgänini kördiyü (KT,121/29).

ät: at (hayvan).

Çamçi yegän ätdek seskänib ketdi näriğı karavotdä yätgän / hätin uning hälatini sezdi pıķilläb külib yubardı (KT,114/9).

ätıl- şiddetle yukarıya yükselmek, fırlamak.

Çönkayib otirib äldidä läydän zuvälä yäsäb kälipgä urdi / kälipdän ätilib çıķkan läy pärçäläri (KT,124/2).

ätirgöl: gül.

U äyvängä ötib hävligä tüşdi äyvän peştäkidägi lampoçka / yaruğidä hävlidägi ätirgüllär säkin häyälüy tävlänib turärdi (KT,118/22).

ätlänä- hazırlanmak, gitmek.

Häyät öz yolidä döväm etärdi / Murodjon här küni işgä ätlänädi (KT,117/16).

ätläs:ipekten sık dokunmuş, yüzü parlak, daima düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi.

Çavib tikilgän neylon hälatini yeçib ätläs köyläk kiydi / Hâzir äyni vaķtidä kaynänäsi yox biräv yolini tosmäydi (KT,118/19).

äträf: etraf, çevre, taraf; kenar, yanlar; çevre; civar.

Äträfgä älänglädiyu yigirmä kadämçä näridägi / çiräķķa közi tüşdi yongöq şahigä kättäkän lampoçka (KT,122/17).

İlib koyilgän uning äträfidä pärvänäler muttäsil äylänärdi / şundäginä u yolning oşä tãmänidä deväri (KT,122/19).

Ätrâfidä kattä kiçik pãrvãnãlãr hãmãn muttãsil äylãnãrdi / mãydãnçã kãftdek teptekis bolib ketgãn (KT,123/23).

ãvãz: ses.

Nasiba cüdã hicãlãtli ähvãldã kãldi / şundãk õtib ketãyãtuvdim dedi ävãzi zоргã çıkıb (KT,120/16).

U İslom äkãning ävãzini tãnib burilib qarãdi / tõrt beş qadãm nãridã sût rãng tez yãrdãm maşinãsi tohtãgãn (KT,121/7).

Keyin änçã hãtircãm ävãzdã sorãdi / kim ãpkeldi İslom äkãmi (KT,123/11).

Yüiring dedi qandãydir sãkin ävãzdã / maşinã bir sããtdãn keyin kelsã bitirib qoyãy (KT,123/17).

Bir mãhãl Murodjon lãyli kãfti bilãn uning sãçini silãy bãşlãdi / Nãsi nimã boldi sizgã Nãsi dedi ävãzi titrãb (KT,126/2).

avtobus: otobüs.

Keliş uçün şãhãr çetidãgi hocãlikkã katnãydigãn / avtobusgã otirişdiyu hãlka yoldãn õtgãndãn keyin duç (KT,115/22).

İslom äkã avtobus eşiğini kıyã açıb bãşini çıkarıb turãrdi / Nasiba ikkilãnib maşinãgã çıkdi şu andãyãk dimãgıgã dãri hidi urildi (KT,121/9).

ãvvãl: ilk olarak, ilkin, birinci olarak.

İşim kõp nimã kılãy deydi / ävvãligã Nasiba toy tãşvişlãri bilãn çãrçãgãndir deb oylãgãndi (KT,117/30).

Ammã Murodjon yãnidã bolmãgãnidãn keyin Nasiba bãri bir yãlgız / Murodjon keyingi pãytdã äynidi ävvãllãri işdãn (KT,113/12).

ãvvãlã: her şeyden önce, ilk olarak, öncelikle.

Yubãrgãn sãvçilãr dãdãsigã yãqmãsligi tãyin edi / ävvãlã Murodconning atãsi yokligi kız tãmãngã unçãlik (KT,116/20).

ãy: ay, kemer.

Ãy çıkıb turgãn bolsã İkkãlãmiz kırgãkdã / şundãk otirib äydindã tãvlãnib turgãn dengizni tãmãşã kılsãk (KT,116/1).

Mãbãdã bãrişgãnidã hãm beãdãd dengiz / sãthidã äy nuri yãrãklãb turgãnidã hãm endi bu bãşka (KT,125/18).

Dengiz bolãdi äy hãm bãşka bolãdi tolqınlãr hãm hãttã Murod äkãsi hãm / endi uning yürãgi bir tekis gürsillãb urib Nasibani ällãlãmãydi (KT,125/19).

ãyã- esirgemek, kıskanmak.

Köp yillardän buyân advokat bolib işläydi / tâpgänini bittä kızidän äyärmidi (KT,116/24).

âyâk: ayak.

U âyâklärini südrägüdek bolib bârdidä yong'oqning / gädür budur tänäsigä suyändi şundä şämäl turdimi yâ (KT,125/7).

Âyâk âstidägi çoğdek gilämlär devärdä âhistä / çıqıllâb turgän kättäkân âsmä sâät naqşinkâr äräbi (KT,113/5).

âybdâr: suçlu, kabahatli.

Şundäy dediyu özining päkänäligi uçün yer âybdârdek / kars kurs yürgänçä içkäri kirib ketdi (KT,120/29).

âydin: parlak, ay ışığı.

Ây çıqıb turgän bolsä İkkälämiz kırgâkdä / şundâk otirib âydingä tâvlänib turgän dengizni tâmâşä kılsäk (KT,116/2).

Şöppäyib üydä otirädi mänä hâzir häm nimä yerdän çıqқанmi / uning h'orligi keldi tağın dengiz emiş âydin keçälär emiş (KT,118/8).

Negädür täsävvuridä yänä oşâ dengiz şävulläşi cänländi / oşâ âydin keçä oşâ dengiz oşâ tolқınlär (KT,125/12).

Yok endi ulär dengiz boyigä bârişmäydi / âydin keçädä sâhildä otirişmäydi (KT,125/16).

Kuyâşning ölçävi bolädimi nurning väzniçi bahtning tärâzisiçi / dengiz emiş âydin keçälär emiş änä lâygä (KT,125/26).

âyi: anne.

Dädäsi bilän âyisi korқıb ketişdi / koşning maşinasidä käsälxonägä âbârişdi öpkäsi kattıq (KT,114/3).

Uçib ketäyâtgändek tuyulädi Nasibani häm şu âläm äsir / etgändi ägär özi âyisigä şipşitib koymägänidä Murodcon (KT,116/18).

âylän- dönmeк, dolaşmak, gezinmek.

Undän keyin kaynänäsining çây nânini täyyârlâb berädidä özi häm işgä cönäydi / künlär huddi muttäsil äylänäyâtgän globusgä öhşäydi (KT,117/20).

Äylänişgänidä häm Lâzzät kafesidä otirişgänidä häm / Nasibaning könglini ävläşgä häräkät kıldi (KT,115/7).

Ulär tez tez körişib turädigän bolışdi / bir küni ikkâvläri дәlägä çıқışdi şunçäki äylänib (KT,115/20).

İlib qoyilgän uning ätrâfidä pârvânälär muttâsil äylänärdi / şundäginä u yolning oşä tāmānidä devâri (KT,122/19).

Ätrâfidä kättä kiçik pârvânälär hāmân muttâsil äylänärdi / mäydânçä käftdek teptekis bolib ketgän (KT,123/23).

äyläntirib äyläntirib: döndüre döndüre.

Käfti bilän qâlipgä qum sepdi keyin üstä dâiräkâşlärdek / qâlipni äyläntirib äyläntirib tökdi (KT,123/30).

âynä: ayna, cam.

U beihtiyâr tâşâynä ropârisigä keldi / âynädän kıygâç qâşlâri çimirilgän sürmä târtılğan (KT,118/16).

Ämmâ endi şâvullâb turgän dengiz köz öngigä anıq kelädigän boldi / änä tip tınıq tolin ây nuridä dengiz âynädek (KT,116/8).

âynäbänd: ayna ile çevrilmiş, aynalı.

U âynäbänd eşikni âçib yâp yârüg äyvângä kirdi / vestibyul kimsäsiz çekkä çekkädägi skameykalär boş edi (KT,119/21).

âyni: aynı, değışmeyen.

Eng yāmāni şuki Murodjon äynidi / Nasiba buni dârrâv sezdi (KT,117/23).

Ammâ Murodjon yānidä bolmägānidän keyin Nasiba bāri bir yālgız / Murodjon keyingi pāytdä äynidi ävvällāri işdän (KT,113/12).

âyni vaktidä: halihazırda.

Qavib tikilgän neylon hālätini yeçib ätläs köyläk kiydi / hāzir äyni vaktidä qaynānāsi yoq birāv yolini tosmāydi (KT,118/20).

aynıksä: özellikle, bilhassa.

Bilän tüzük quruq gāplāşmādi aynıksä uning qâş közlāri / pāpükdek Marziya degän hāmşirä kız bilän (KT,114/15).

Murodjon bilän birgä işläydigän İslom äkä degän pāk pākānā ādām bār ekän / şu kişi tāmädālikni aynıksä bāplādi (KT,117/12).

âyşini kılib yür- deyim: keyfini sürmek (huzur içinde, sıkıntısız, rahat yaşamak, keyfine bakmak.).

Bolsä hām mā nārsä yetārli bolsä tağın nimä keräk / yoq bāşqa gāp bār u kişi äyşini kılib yürädilär Nasiba (KT,118/6).

âyt: söylemek, demek, anlatmak.

Keyinçālik u oşä Murodjon äytgän mänzārāni köp / oylāydigän boldi ümridä dengizni körmägän edi (KT,116/5).

Şunağa kızık gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz könib hämmäning kulfı dili açılıb ketdi Ämmä Nasiba özgä älämgä sirli älämgä kirib kalgäni yok (KT,117/13).

Nävbätçi vraçni çäkiring / Nasiba ätäyläb Murodjonning ätini äytmädi (KT,120/2).

Özingiz äytdingizku Murod Vohidoviçning äldigä / İslom äkä şäfyâr otirgän kabinä tāmāngä engäşdi (KT,121/15).

Muāmälä kılğanini nimä uçün bu yergä älib kelib / bir ägız söz äytmäy täşläb ketgänini (KT,124/24).

äytgäni yok: söylemedi.

Yok İslom äkä buni äytgäni yok / ämmä (KT,124/29).

äyvän: çardak, büyük sofra, eyvan, eyvan, çardak, balkon, teras.

U äyvängä ötib hävligä tüşdi äyvän peştâkidägi lampoçka yârügüdä hävliidägi ätirgüllär sâkin häyâliy tävlänib turärdi (KT,118/21).

U äyvängä ötib hävligä tüşdi äyvän peştâkidägi lampoçka / yârügüdä hävliidägi ätirgüllär sâkin häyâliy tävlänib turärdi (KT,118/21).

U äynäbänd eşikni açib yâp yârüg äyvängä kirdi / Vestibyul kimsäsiz çekkä çekkädägi skameykalär boş edi (KT,119/21).

âz: az.

Sâvuq yältiräb turärdi / âz kâldi Murodjon bir çekkädä turgän uyumdän (KT,123/28).

bädän: beden, vücut.

Ammä mänä şu bäländ boyli kâtmädän kelgän vraçning kôli bädänigä tegişi bilän negädir (KT,114/8).

bâglä- bağlamak, bağlayıp; ip, bağ veya başka bir araçla bir şeyi bir yere, bir şeye veyahut birkaç şeyi birbirine tutturmak, birleştirmek, raptetmek.

Nasiba lampoçka âstidä älläkimning şärpäsini kördi / başigä kıyıkçäni çämbäräk kılıb bâgläb älgän (KT,122/24).

Körmägän edi kızıl kıyıkçä bilän başini bâgläb älgän / eski mäykäli pâçäsi kaytärilgän şimi lây yäläng (KT,123/7).

bahänä: bahane, bir şeyin gerçek sebebi gizlenerek ileri sürülen uydurma sebep.

Tagın tâpgän bahänäsi bittä nävbätçilik kılarmış / ölar endi här küni bittä ädäm nävbätçilik kılaversä (KT,113/15).

bahänä diydâr gänimät: bir şey bahane edep fırsatı ganimet bilmek; çıkan fırsattan en iyi biçimde yararlanmak.

Nävbätçilik bahânä diydâr ganimät bolmäsin tağın / Nasiba devärdägi säätgä karädi tokkızdän aşıbdı (KT,113/17).

bahânä kıl- bahane etmek, bahane üretmek.

Yok bu yerdä bir sir bär / Murodjon birinçi märtä nävbätçilikni bahânä kılğändäyäk (KT,117/32).

Nasiba bunağa päytdä käsälhânägä kirış kıyınligini bilärdi / yol yoläkäy kârävulgä nimä bahânä kılışni oyläb bärđi (KT,119/14).

Murodjon negä kelding desä nimäni bahânä kılädi / sizni säğınib keldim deydimi (KT,120/7).

baht: mutluluk, baht, talih.

Kuyâşning ölçävi bolädimi nurning väzniçi bahtning täräzisiçi / dengiz emiş äyđin keçälär emiş änä läygä (KT,125/25).

bäkır- bağırmaq, çığlık atmaq; sesini yükselterek gür bir ses çıkarmak.

Bäkirtirib futbol köryäpti häli kaynänäsi egäçisinikigä ketdi / ümumän ulärning hânädäni gävćum (KT,113/9).

bälä: çocuk, yavru genel anlamda

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä bäläm yürägingizni keng kıling deb yüpätđi Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözgäri but (KT,118/3).

bäländ: uzun.

Ammâ mänä şu bäländ boyli kıatmädän / kelgän vraçning kıoli bädänigä tegişi bilän negädir (KT,114/7).

bälçık: balçık, çamur, harç.

Äyäkkläridä bälçık kıatib kıalgän edi / tinçlikmi dedi Murodjon uning közigä tikilib (KT,123/9).

bäplä- güzel yapmak, pek iyi iş çıkarmak.

Murodjon bilän birgä işläyđigän İslom äkä degän päk päkänä ädäm bär ekän / şu kişi tämädälikni äyniksä bäplädi (KT,117/12).

bär- gitmek, varmak.

Nasiba häm bärđi toğrisi düğänäsining bahtigä cüdä / häväsi keldi ümridä bunağa täntänäni körmägän edi (KT,114/23).

Kız tāmān sālķām yigirmä kişi bolib bärışđi / küyäv tāmāndän häm änçä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyävni (KT,114/25).

Bätib bäräyätgän kuyâşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bärşäk mäyli kıysi dengiz bolsä häm (KT,115/30).

Nimä kılsin üyigä bårsınmi /cüdü yahşi bolädidä Murodjon kelsäki üydä Nasiba yok (KT,118/11).

Taşkarigä çıkdıyu üyigä bårålmåsligini dáfåtån tüşündi / yok dädäsi dærråv sezädi bemåhåldä bårğånidån tüşünädi (KT,118/26).

Işhånäsigä bårädi / kani körsinçi kanağa nävbatçilik kılâyâtğån ekån Murod Vohidoviç (KT,119/5).

Ķaråvul çål åksåklånib bårib pånçäråli dærvåzåni åçğünçä / Nasiba lip etib içkårigä kirib åldi hättå kinolærdågi singåri çåĶĶånlik (KT,119/17).

İslom åkå maşınaning nårigi bikiñidågi orindikĶa çökdi / ĶayåĶĶa båråmiz özi dedi Nasiba ungä tezgİNä Ķaråb ålib (KT,121/14).

Yerni gurs gurs urgånçä yügürgilåb bårdidä Ķålipni båyågi gıştlår säfigä eldi påk etğån tåvuş eşitildi (KT,124/7).

U åyåĶlårini südråğüdek bolib bårdidä yongõĶning / gådir budur tånåsigä suyåndi şundå şåmål turdimi yå (KT,125/7).

Yok endi ulår dengiz boyigä bårışmåydi / åydin keçädä såhildä otirişmåydi (KT,125/15).

bårål- varmak, gitmek (gidemeyeceğini).

Taşkarigä çıkdıyu üyigä bårålmåsligini dáfåtån tüşündi / yok dädäsi dærråv sezädi bemåhåldä bårğånidån tüşünädi (KT,118/25).

bår: var, mevcut.

Uning yånidä Murodjon bår u Murodjonning köksigä / båşini Ķoyib otirådi Murodjonning yürågi bir meyardä (KT,116/11).

Murodjon bilån birgä işlæydidğån İslom åkå degån påk påkånä ådåm bår ekån Şu kişi tåmådålikni åynikså båplådi (KT,117/11).

Yok bu yerdä bir sir bår / Murodjon birinçi mårta nävbatçilikni bahånä kılğåndåyåĶ (KT,117/31).

Ķızık bu nimåsi negä bu ådåm u bilån bunåĶa gåplåşådi / ötĶazib Ķoyğåni bårmi (KT,121/4).

Özidån özi icirğånä båşlådi / nimå kerågi bår edi şu yåĶĶa kelib (KT,120/6).

Nasiba erining tåvuşini tåniy ålmådi / bu tåvuşdä hån håyråt hån ĶorĶuvğå oĶşåş åhång bår edi (KT,122/30).

Tüzük bunåĶa hunåringiz hån bår ekån / Murodjon Ķålipni Ķumğå Ķarår ekån şu tåmångä (KT,124/11).

bårlik: valık, var olmak, mevcut.

Tuynukçä bärliğini kördi / maşinä bir silkindiyu şiddät bilän yürüb ketdi (KT,121/19).

Çälä tiklängän yäkkäm dukkäm üylär bärliğini päykadi / ulär kârângidä kändäydir sirli vähimäli tuyulärdi (KT,122/21).

Nasiba ortädä äriq bärliğini endi idrâk etdi / Murodjon yügürüb kelib qolını âlgä çözdi (KT,123/3).

bärä bärä: gitgide; gittikçe.

Bärä bärä kün ärä yärim keçä klib kelädigän ädüt çıkardi / Nasiba gäpirsä teskärî qaräydi (KT,117/27).

Maşinäni bir säätdän keyin yubärämän / Maşinä ärqasi bilän tisärilib bärä bärä kättä yolgä burildi (KT,122/14).

bäri bir: yine de, bile, zaten

Ammâ Murodjon yänidä bolmägänidän keyin Nasiba bäri bir yalgız / Murodjon keyingi päytdä äynidi ävvälläri işdän (KT,113/11).

Küzätib qoysäm mäylimi bäri bir hâzir hämmä tärqab ketädi / Nasiba indämädi (KT,115/17).

bâriş- varış, gidiş.

Mäbädä bârişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä äy nuri yäräqläb turgänidä häm endi bu başqa (KT,125/17).

barmağ: Parmak.

Qanaqa bolärkän dedi Nasiba barmâğı bilän pöpsä klib / toy nihâyätdä huşcaqcaq ötdi (KT,117/9).

bâş: baş, kafa.

Uning közigä çoğdek korindi bâş silkib sâlâm berdi / Murodjon şu ändäyâk uning yänigä keldi (KT,115/1).

Uning yänidä Murodjon bär u Murodjonning köksigä / başını koyib otirädi Murodjonning yürägi bir meyardä (KT,116/12).

İslom äkä avtobus eşigini kıyâ açib başını çıkarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıqdi şu ändäyâk dimâğıgä dâri hidi urildi (KT,121/9).

Nasiba lampoçka âstidä älläkimning şärpäsini kördi / başigä kıyıkçäni çämbäräk klib bağläb âlgän (KT,122/24).

Topıgıgäçä tupraqqa bätib ketdi İslom äkä eşikdän / başını çıkarib kârângı boşlıqqa qaräb kıçkırdi (KT,122/12).

Körmägän edi kızıl kıyıkçä bilän başını bağläb älgän / eski mäykäli pəcəsi kaytarilgän şimi lây yäläng (KT,123/7).

Nasiba keskin burildiyyu erining lây yapışgän zağ änqab turgän yelkäsigä başını täşlägänçä unsiz yigläär edi (KT,126/3).

bâş koy- kafayı yaslamak.

Nasibaning yürägi kuvänçdän ärziqib ketdi / şirin cilmäyib uning yelkäsigä bâş koydi (KT,116/4).

bâş silk- kafa sallamak; selam vermek/ almak; doğru ya da yanlış her şeye evet demek, dalkavukluk etmek.

Siz kelin tāmānmisiz dedi uning qolini āhistā sıqıb / Nasiba indāmāy bâş silkidi men küyāv tāmānmän (KT,115/4).

bâşdän äyâk: baştan ayağa; tepeden tırnağa.

Hämşirä kız ungä bâşdän äyâk yänä bir qaräb çıqdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba härçänd bepärvä bolışgä urinmäsin yahşi iş kılmägänini endi tüşündi (KT,120/3).

bâşi güvulläb bär- kafası patlayacak gibi olmak.

Ärzu häväs emiş ümridä bir märtä bolädigän toy emiş / Näsibä bâşi güvulläb bäräyätgänini köngli behuzur (KT,125/2).

bâşka: "başka" anlamında belgisiz sıfat.

Näzaridä toy ötişi bilän özgä bir älämgä / kirib qälädigändek huddi bir säyyärädän bâşka säyyärägä (KT,116/16).

Oşä sözlär qulâğı āstidä tağın cäränglägändek boldiyyu bir zum tohtäb qaldı / lekin şu ändäyâk bâşka bir fikrdän köngli yärişib ketdi (KT,119/4).

Göyâ yer yüzidä şundän bâşka sädâ yoqdek şundän / bâşka āhäng qurib qalgändek (KT,125/5).

Göyâ yer yüzidä şundän bâşka sädâ yoqdek şundän / bâşka āhäng qurib qalgändek (KT,125/6).

Mäbädä barişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä äy nuri yäräqläb turgänidä häm endi bu bâşka (KT,125/18).

Dengiz bolädi äy häm bâşka bolädi tolqınlär häm hättä Murod äkäsini häm / endi uning yürägi bir tekis gürsilläb urib Nasibani ällälämäydi (KT,125/19).

bâşka gäp bär: başka bir şey var; bir olayın farklı olması.

Bolsä hämmä närsä yetärlü bolsä tağın nimä keräk / yoq bâşka gäp bär u kişini äyşini kılib yürädilär Nasiba (KT,118/6).

bâşkaçä: başka; bam başka.

Otirär aqşam tüşib qalgän edi kelin tüşgän uyning / fäyzi başqaçä bolädi deräzälärdägi näfis därpärädälär (KT,113/4).

bäslä- başlamak.

Özidän özi icirgänä bäsledi / nimä kerägi bär edi şu yäqqa kelib (KT,120/5).

Yänä çönkayib läy zuvälä qilä bäsledi / Nasiba mäydänçä ortäsida hämân kaqqayib turärkän (KT,124/15).

Özining şuuri tinikläşdimi yängäk şahlärining şävulläşi / eşitilä bäsledi u közlärini yumdi (KT,125/10).

Bir mähäl Murodjon läyli käfti bilän uning saçini siläy bäsledi / Näsi nimä boldi sizgä Näsi dedi äväzi titrüb (KT,126/1).

bäşlik- rehber, başkan, patron.

Kim uni här küni yärim keçägäçä älib otirär ekän / bäşliklärimi yäki änävi kök köz Marziyami (KT,119/8).

bät- batmak; içe doğru gömülmek.

Bäglärdä ätäyläb kün bätüşini kütib otirişär aqşam / kuyukläşib ketgänidan keyin öpişişärdi (KT,113/21).

bätib bär- bir şeyin batması, güneşin batması.

Kelgän bekätdä tüşib qalışdi yäz kuyäşi älis ufkdä / älävli bir tumänlik içigä bätib bärärdi Murodjon (KT,115/24).

bätib bäräyätgän: batmakta olan.

Bätib bäräyätgän kuyäşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bäräk mäyli qaysi dengiz bolsä häm (KT,115/29).

bätib ket- batmak.

Topigigäçä tupraqqa bätib ketdi İslom äkä eşikdän / başini çıkarib qarängü boşliqqa qaräb kıçkırdi (KT,122/11).

baht: baht, şans.

Nasiba häm bärädi toğrisi dügänäsining bahtigä cüdä / häväsi keldi ümridä bunaqa täntänäni körmägän edi (KT,114/23).

bäyägi: deminki, az önceki.

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bärädidä qalipni / bäyägi gıştlär säfigä eltdi päk etgän tävuş eşitildi (KT,124/8).

bäzän: ara sıra.

Çıqa sälib uygä yügürärdi yoq keyinçalik tez tez keçikädigän / bäsän yärim keçä kılib kelädigän ädät çıkardı (KT,113/14).

bâzâr: pazar yeri, pazar, çarşı.

Hävâtirgä tüşib qaldı änä Qoyliq bâzârining dârvâzâsi / näryâğı dälälär änä qâp kârânğı dälä yoligä burilişdi (KT,122/1).

bâğ: bahçe, bostan.

Bâglärdä ätäyläb kün bâtişini kütib otirişär âqşâm / kuyuklaşib ketgänidän keyin öpişişärdi (KT,113/21).

beädäd: sayısız, uçsuz bucaksız.

Mäbâdâ bârişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä äy nuri yäräkläb turgänidä häm endi bu başqa (KT,125/17).

beihtiyâr: isteksizce.

U beihtiyâr tâşâynä ropärisigä keldi / äynädän kıyğâç qâşläri çimirilgän sürmä târtılğan (KT,118/15).

Loq kılib otirär şifttägi çirâkning hürä yârugidä / yüzidägi ifädäni päyqâş kıyin edi Nasiba beihtiyâr (KT,121/24).

bekät: durak, istasyon.

Kelgän bekätdä tüşib qalışdi yâz kuyâşi âlis ufkdä / âlävli bir tumänlik içigä bâtib bârärdi Murodjon (KT,115/23).

bel: bel; insan bedeninin orta kısmı.

Mänä şunaqa däbdäbälär yâkadimi sizgä / Murodjon cilmäyib uning belidän kuçdi (KT,117/8).

belän- bulanmak, kaplanmak.

Nasiba hämân häykäldek qatib turär ropärisidägi / mänä şu âdam läygä belängän mänä şu kişi eri ekänigä (KT,123/14).

bemähäl: geç vakitte, uygun olmayan zamanda.

Taşkarigä çıkdıyü üyigä bârâlmâsliğini dâfätän tüşündi / yoq dädäsi dârrâv sezädi bemähäldä bârgänidän tüşünädi (KT,118/26).

bepärvâ: aldırışsız, kayıtsız.

Hämşirä kız ungä başdän äyâk yänä bir qaräb çıkdıdä içkäri kirib ketdi / Nasiba härçänd bepärvâ bolışgä urinmäsin yahşi iş qılmägänini endi tüşündi (KT,120/4).

bepisänd: önemsiz, ilgisiz, alakasız.

Âçilib säçilib gäpläşib turgänini bir ikki körgänidän / keyin özini bütünläy bepisänd tutädigän boldi (KT,114/18).

ber- vermek.

Undän keyin qaynânäsining çây nânini täyyârlâb berâdidä özi hâmi işgâ cönâydi / Künlâr huddi muttâsil äylänâyâtgân globusgâ öhşâydi (KT,117/19).

berib tur- vermek.

Garnitur hämmäsi bu hânädändä yakındä toy bolgänidän / dârak berib turârdi nâriği üydä qaynisi televizorni (KT,113/8).

berirâk: burada, bu tarafta.

Tez tez yürgänçä berirâkdägi gumbâzdek lây âldigâ keldi (KT,123/31).

beş: "beş" sayı sıfatı.

U İslom äkäning âvâzini täniñ burilib qarâdi / tört beş qadâm nâridä sût räng tez yârdäm maşinâsi tohtâgân (KT,121/8).

Mâkul kelmâdi qâlâversä Nasiba beş oğul ârâsidä yâlgız edi / dâdâsi kızigâ özgäçä mehr qoygân (KT,116/21).

beşinçi: beşinci.

Beşinçi käsälhânägä dedi Nasiba ârqa orindikqa otirib / ortä yaşlârdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämây yolgâ tüşdi (KT,119/11).

betâb bol- hasta olmak, sağlığı bozulmak.

Şämällägân ekân uni Murod Vohidoviç degân dohtir dâvâlâdi / Nasiba ilgäriyâm betâb bolgân vraçlargâ qarâtgândi (KT,114/6).

bikin: insan gövdesinin koltuktan ta tas kemiğine kadar olan yer ıı yardımcı fiil; yakınında, yanında.

İslom äkä maşinaning nâriği bikinidägi orindikqa çökdi / qayâkqa bârämiz özi dedi Nasiba ungâ tezginä qarâb âlib (KT,121/13).

bil- bilmek.

Hä zir yügürüb qâlmäs ekânä oşändä bilâdi säyâq / yüriş qanaqa bolışini (KT,118/13).

Qayâkdä yürişlärini / bilämân hâhläsängiz âbârişim mumkin (KT,120/26).

Nasiba bunâqa päytdä käsälhânägä kiriş kıyınligini bilârdi /yol yoläkây qarâvulgâ nimä bahânä kılışni oylâb bârdi (KT,119/13).

Sözlâş âhângi âğır bâtdi / keçirâsiz dedi kinâyä bilân bolmäsä siz bilärsiz (KT,120/24).

Änçä yürişdi İslom äkä hâmân mîx etmäy / otirâr Nasiba uning özigâ tikilib bârâyâtgânini bilâr (KT,121/28).

bilib koy- bilmek, farkında olmak.

Özing hahläb kılyäpsän şu işni bilib koy toydän keyin mäydä çüydä / gäplärni kötarib kelädigän bolsäng dilingni siyäh kılib koyämän (KT,119/1).

bilib koysä- bir şeyin olasılığını öğrenmek, haberdar olmak, bilmek.

Mäyli men häm bilib koysäm zärär kılmäs / hävligä çıkıb turing men hâzir İslom äkä (KT,120/27).

bilim yurti: ilim yurdu, üniversite.

Ulärning tänişüvi galäti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oqırdı kışdä şämälläb qaldı (KT,113/24).

bir: bir kez:

Äçilib sâçilib gäpläşib turgänini bir ikki körgänidän / keyin özini bütünläy bepisänd tutädigän boldi (KT,114/17).

Albättä Nasiba yelkäsini kısdı ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yâqmäydi Murodjon cilmäygän köyi iltimäs qaldı (KT,115/15).

Hämşirä kız ungä başdän âyâk yänä bir qaräb çıkdıdä içkari kirib ketdi / Nasiba härçänd bepärvä bolışgä urinmäsin yahşi iş qılmägänini endi tüşündi (KT,120/3).

Tuynukça bärliğini kördi / Maşinä bir silkindiyu şiddät bilän yürüb ketdi (KT,121/20).

Ärzu häväs emiş ümridä bir märtä bolädigän toy emiş / Näsibä başı guvulläb bäräyätgänini köngli behuzur (KT,125/1).

2.sayı sıfatı (bir)

Bir ikki kün pärvä qılmäy oқиşgä katnüb yüräverdi / ammâ keçäsi tosätdän isitmäsi kötarilib ketdi (KT,114/1).

Ulär tez tez körişib turädigän bolışdı / bir küni ikkävleri dälägä çıkışdı şunçäki äylänib (KT,115/20).

Nasiba bunisini häm öz zimmäsigä äldi bir küni gäp äräsidä Murodjonning / könglini äğritmäydigän kılib kıstirib ketdi (KT,116/27).

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni qaynänäsigä sekın gäp açgän edi näsihät eşitdi (KT,118/2).

Maşinäni bir säätdän keyin yubärämän / maşinä arqasi bilän tisärib bärä bärä kättä yolgä burildi (KT,122/13).

Yüring dedi qandäydir sâkin ävâzdä / maşinä bir säätdän keyin kelsä bitirib qoyäy (KT,123/18).

3.eş, aynı, bir boyda

Uning yänidä Murodjon bär u Murodjonning köksigä / başını koyib otirädi Murodjonning yürägi bir meyärdä (KT,116/12).

4.Tek

Mäykäçäng ädäm bir qolidä gışt qalıpnı uşlägänçä şu / tãmängä qaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT,122/25).

5.Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren (sayı):

Taşkaridä qarängi kuyuklaşib bärär ällakayerdä / qurbaqa qurillärdi bir vaqtlär Murodjon ikkävleri (KT,113/20).

Kelgän bekätdä tüşib qalışdi yâz kuyâşi âlis ufkdä / âlävli bir tumänlik içigä bätib bärärdi Murodjon (KT,115/24).

Näzaridä toy ötişi bilän özgä bir âlämgä / kirib qälädigändek huddi bir säyyärädän başqa säyyärägä (KT,116/15).

Näzaridä toy ötişi bilän özgä bir âlämgä / kirib qälädigändek huddi bir säyyärädän başqa säyyärägä (KT,116/16).

Yox bu yerdä bir sir bär / Murodjon birinçi märtä nävbätçilikni bahänä qılgändäyâk (KT,117/31).

Közläridä ehtiräs yaşiringän tınık çehräli kız qaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä saçını çakqân turmäklädi (KT,118/18).

U tez tez yürüb dävrazä äldigä keldi bu hânädändän / bir ümrgä çıkıb ketäyätgändek horsinib eşikni açdi (KT,118/24).

Oşä sözlär qulâğı ästidä tağın cäränglägändek boldiyu bir zum tohtäb qaldı / lekin şu ändäyâk başqa bir fikrdän köngli yarişib ketdi (KT,119/3).

Oşä sözlär qulâğı ästidä tağın cäränglägändek boldiyu bir zum tohtäb qaldı / lekin şu ändäyâk başqa bir fikrdän köngli yarişib ketdi (KT,119/4).

Şuning uçün ätäyläb köçädän köz uzmäsdi / bir mähäl şähär çekkäsigä çıkıb ketişäyätgänini kördiyü (KT,121/30).

Yäkkä çöpdän älib ötdi Nasiba şuursiz bir tärzdä / yongok tägigä keldi däraht şähigä ilingän lampoçka (KT,123/21).

sävuk yältiräb turärdi / äz qaldı Murodjon bir çekkädä turgän uyumdän (KT,123/28).

Hämmäsini täämildägidek qarş bädäbäng qılışdi / hämmäsini kızık üstidä bir narsäni unutib qaldirişdi (KT,125/24).

birinçi: birinci ilk sıra sayısı.

Yoq bu yerdä bir sir bär / Murodjon birinçi märtä nävbätçilikni bahânä kılğändäyäk (KT,117/32).

Kılğani uçün kuvânib häm koydi / anä oşä birinçi kavät terapiya bölümi (KT,119/20).

bir âgız söz: bir çift laf.

Muâmälä kılğänini nimä uçün bu yergä âlib kelib / bir âgız söz äytmäy täşläb ketgänini (KT,124/24).

bir mähäl: bir an.

Bir mähäl Murodjon lâyli käfti bilän uning saçını siläy başlädi / Näsî nimä boldi sizgä Näsî dedi âvâzi titrâb (KT,126/1).

bir özi: tek başına.

Küyâv tãmânnıng koli kıskarâk ekän / küyâv bir özi işläsâ tağın ukäsi singlisi bolsä (KT,116/26).

bir tekis: aynı hizada, aynı ritimde.

Dengiz bolädi ây häm başqa bolädi tolqınlär häm hättâ Murod äkäsî häm / endi uning yürägi bir tekis gürsillâb urib Nasibani ällälämäydi (KT,125/20).

bir zum: bir an, aniden.

Beşinçi käsälhânägä dedi Nasiba arqa orindikqa otirib / ortä yaşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (KT,119/12).

Mäykäçäng ädäm bir qolidä gışt qalıpnı uşlägänçä şu / tãmängä qarâb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT,122/26).

birav: birisi, bir kimse.

Qavib tikilgän neylon halätini yeçib ätläs köyläk kiydi / hâzir äyni vaqtidä kaynânäsî yoq birâv yolını tosmäydi (KT,118/20).

birdän: birden, birdenbire, aniden.

Birdän hämmäsini tüşündi u häli erini körgändäyäk / nimänidir päyqagändäy bölgändi endi hämmäsining (KT,124/17).

birgä: beraber, birlikte.

Murodjon bilän birgä işläydidän İslom äkä degän päk päkänä ädäm bär ekän / şu kişi tãmädälikni äyniksä baplädi (KT,117/11).

biri: biri.

Yöläkdägi eşiklärdän biri şäräklâb açıldı / Nasiba şu yâkqa qarâb pildirâb kelâyâtgän âk halätli päkänä (KT,120/9).

bitirib koy- bitirmek, tamamlamak.

*Yüring dedi qandäydir sâkin âvâzdä / maşinä bir sâätdän keyin kelsä bitirib qoyäy
(KT,123/18).*

bittä: tek, bir tane.

*Tagın tâpgän bahänäsi bittä nävbätçilik qılärmiş / öläär endi här küni bittä ädäm
nävbätçilik qıläversä (KT,113/15).*

*Tagın tâpgän bahänäsi bittä nävbätçilik qılärmiş / öläär endi här küni bittä ädäm
nävbätçilik qıläversä (KT,113/16). [bittä,*

*köp yillärdän buyân advokat bolib işläydi / tâpgänini bittä qızidän äyärmidi
(KT,116/24).*

bol- olmak.

*Äçilib sâçilib gäpläşib turgänini bir ikki körgänidän / keyin özini bütünläy
bepisänd tutädigän boldi (KT,114/18).*

*Keyinçalik u oşä Murodjon äytgän mänzäräni köp / oyläydidigän boldi ümridä
dengizni körmägän edi (KT,116/6).*

*Çindän häm Näsibaning dädäsi küyäv tãmändän hursänd boldi Näsibä Dilfuzägä
häväs qılğän edi (KT,117/1).*

*Oydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki
märtädän nävbätçilik qılädigän boldi (KT,117/26).*

*Tohtätिंग / hürä çirâq yârügüdä İslom äkä kinâyäli külib qoygändek boldi
(KT,122/6).*

*Bir mähäl Murodjon läyli käfti bilän uning sâçini siläy başlädi / Näsä nimä boldi
sizgä Näsä dedi âvâzi titrâb (KT,126/2).*

*Bolsä hämmä närsä yetärli bolsä tagın nimä keräk / yoq başqa gäp bär u kişi
äyşini qilib yürädilär Nasiba (KT,118/5).*

*Bätib bärâyâtğän kuyâşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä
bärsäk mäyli qaysi dengiz bolsä häm (KT,115/30).*

*Äy çıkıb turgän bolsä İkkälämiz kırğâqdä / şundâq otirib äydindä tävlänib turgän
dengizni tãmâşä qılsäk (KT,116/1).*

*Bolsä hämmä närsä yetärli bolsä tagın nimä keräk / yoq başqa gäp bär u kişi
äyşini qilib yürädilär Nasiba (KT,118/5).*

*Qanaqa bolärkän dedi Nasiba bärmäği bilän pöpsä qilib / toy nihâyätdä
huşçaqçaq ötdi (KT,117/9).*

*Küyäv tãmanning koli kıskarâq ekän / küyäv bir özi işläsä tagın ukäsi singlisi
bolsä (KT,116/26).*

Ulärning tänişüvi galäti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oqırdı kışdä şämälläb qaldı (KT,113/23).

Ammâ endi şävulläb turgän dengiz köz öngigä anıq kelädigän boldi / änä tip tınk tolin äy nuridä dengiz äynädek (KT,116/7).

Köp yillärdän buyän advokat bolib işläydi / täpgänini bittä kızidän äyärmidi (KT,116/23).

Ulär tez tez körişib turädigän bolışdı / bir küni ikkävleri dälägä çıqışdı şunçäki äylänib (KT,115/19).

Qız tāmān sālķām yigirmä kişi bolib bārişdı / küyāv tāmāndan hām ānçā yigitlār keldi ZAGS müdiräsi kelin küyāvni (KT,114/25).

Nasiba hāvligä tüşdi qandäydir māvhum öylärdän /köngli böm boş bolib sekin sekin dārvāzā tāmāngä yürä başlādi (KT,121/2).

U äyāqlärini südrägüdek bolib bārdidä yongōķning / gādir budur tānäsigä suyāndi şundä şāmāl turdimi yā (KT,125/7).

Nāvbatçilik bahānā diydār ğanimāt bolmāsin tağın / Nasiba devārdägi sātğä karādi toķķızdān āşibdi (KT,113/17).

Birdän hämmäsini tüşündi u hāli erini körgāndäyāķ / nimānidir pāyķagāndäy bölgāndi endi hämmäsining (KT,124/18).

Sözlāş āhāngi āğır bātdi / keçirāsiz dedi kināyā bilān bolmāsā siz bilārsiz (KT,120/24).

Gurs gurs urādi Nasibani āllälāgāndek bolādi / turmuşğä çıķayātğān kızning ārzusidek āfsānāviy nārsā bölmāydi (KT,116/14).

Otirār āķşām tüşib qālgān edi kelin tüşğān uyning / fāyzi başķaçā bolādi derāzälärdägi nāfis dārpārdālār (KT,113/4).

Gurs gurs urādi Nasibani āllälāgāndek bolādi / Turmuşğä çıķayātğān kızning ārzusidek āfsānāviy nārsā bölmāydi (KT,116/13).

Dengiz bolādi äy hām başķa bolādi tolķınlār hām hättā Murod āķāsi hām / endi uning yürägi bir tekis ğürsillāb urib Nasibani āllälāmāydi (KT,125/19).

Dengiz äy hām başķa bolādi tolķınlār hām hättā Murod āķāsi hām / endi uning yürägi bir tekis ğürsillāb urib Nasibani āllälāmāydi (KT,125/19).

Hā zir yügürib qālmās ekānā oşāndā bilādi säyāķ / yüriş ķanaķa bolışini (KT,118/14).

Tāgigä yetdi Murodjon nimā uçün özgārib qālgānini / hām negā hār küni nāvbatçi bolışini nimā uçün (KT,124/20).

Nimä kılsin üyigä bårsinmi / cüdä yahşi bolädidä Murodjon kelsäki üydä Nasiba yok (KT,118/12).

Albättä Nasiba yelkäsini kıdsi ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yâqmäydi Murodjon cilmäygän köyi iltimäs kıldi (KT,115/15).

Ärzu häväs emiş ümridä bir märtä bolädigän toy emiş / Näsibä başı güvulläb bäräyätgänini köngli behuzur (KT,125/1).

Garnitur hämmäsi bu hânädändä yaqındä toy bolgänidän / däräk berib turärdi näriği üydä qaynisi televizorni (KT,113/7).

Ammä Murodjon yänidä bolmägänidän keyin Nasiba bəri bir yalgız / Murodjon keyingi päytdä äynidi ävvälläri işdän (KT,113/11).

Dilfuza Nasibaning cânäcän ortäği şu kız turmuşgä / çıkadigän boldiyu zagsdän ötiş märäsimgä (KT,114/22).

Oşä sözlär kuläği ästidä tağın cäränglägändek boldiyu bir zum tohtäb qaldı / lekin şu ändäyâk başqa bir fikrdän köngli yarişib ketdi (KT,119/3).

Mendän ärzu häväsläri köp emiş / esingizdämi Dulfuzaning toyi zor boluvdiä (KT,116/32)

Toy anıq bolgänidä äldigä ötkazib qoyib londäginä kılib tüşüntirgän edi (KT,118/27).

Özing hähläb kılyäpsän şu işni bilib qoy toydän keyin mäydä çüydä / gäplärni kötärib kelädigän bolsäng dilingni siyäh kılib qoyämän (KT,119/2).

Nasiba yüräği gupilläb urgänçä tohtäb qaldı / hâzir huddi oşä Marziyagä duç kelsä nimä bolädi (KT,119/24).

Kim keräk sizgä dedi qâşini çimirib / hâzir otboy bolädi (KT,119/28).

Hämşirä kız ungä başdän äyâk yänä bir qaräb çıkdıdä içkäri kirib ketdi / Nasiba härçänd bepärvä bolışgä urinmäsin yahşi iş kılmägänini endi tüşündi (KT,120/4).

Keçäyäm dejur bolgänmäs İslom äkä tağın uning gäpini kesdi Nasibagä bu ädämning gäpidän körä (KT,120/21).

Nasiba kâp qarângi zulmätdä tuprâk köçäning kâk ortäsidadä / gäräng bolgäniçä turib qaldı vähimä içidä (KT,122/16).

Kuyâşning ölçävi bolädimi nurning väzniçi bahtning tärâzisiçi / dengiz emiş äydin keçälär emiş änä läygä (KT,125/25).

Ägär Dulfuzaning toyidä yänä uçrâşib qalışmäsä bälki / unutib yubârgän bolärmidi (KT,114/20).

böl- bölmek, kesmek.

*Murodjon äkäm nävbätçimän degändilär / Murodjon äkängiz nävbätçi emäs dedi
İslom äkä uning gäpini bölüb (KT,120/18).*

bolib bariş: olmak, bir durumda bulunarak gitmek.

*Yärim keçädä burnidän tartsä yıqılgüdek bolib barişini / hämmäsini tüşüندی nimä
uçün İslom äkä özigä bundäy (KT,124/21).*

bolib ket- olmak, çoktan olduğunu anlatır.

*Ätrâfidä kättä kiçik pävânälär hämân muttäsil äylänärdi / mäydänçä käftdek
teptekis bolib ketgän (KT,123/24).*

bölim: bölüm.

*Qılğani uçün kuvânib häm koydi / anä oşä birinçi kavät terapiya bölümi
(KT,119/20).*

bolmäsä: aksi takdirde, yoksa.

*Qandâk uyät qandâk şärmändälik hoş bölmäsä nimä kılsin / oğurlık kılsinmi
ärzimäs mäaş bilän şâhânä toy qılğän ädäm nimä kılsin (KT,124/31).*

böm boş: bomboş.

*Nasiba hävligä tüşdi qandäydir mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin
sekin dävvăzä tāmāngä yürä başlädi (KT,121/2).*

boş: boş.

*U äynäbänd eşikni açib yap yaruğ äyvāngä kirdi / Vestibyul kimsäsiz çekkä
çekkädägi skameykalär boş edi (KT,119/22).*

boşlık: boşluk boşluğa.

*Topigügäçä tuprâkka bätib ketdi İslom äkä eşikdän / başini çıkarib qarāngi
boşlıkka qaräb kıçkırdi (KT,122/12).*

boy: kıyı, kenar.

*Bätib bärâyätgän kuyâşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä
barsäk mäyli kaysi dengiz bolsä häm (KT,115/30).*

*Yok endi ulär dengiz boyigä barişmäydi / äydin keçädä sähildä otirişmäydi
(KT,125/15).*

boy: boy.

*Ammâ mänä şu bäländ boyli kätmädän / kelgän vraçning koli bädänigä teğişi
bilän negädir (KT,114/7).*

boyin: gövdenin baş ile omuz arasında kalan bölgesi, boyun.

*İkki yelkäsining boyni bilän tutâşgän yeridä / çukurçä päydä bolib yälängâyäk
tävânläri bilän (KT,124/5).*

brilliant: pırlanta.

Қутләб nutқ sözlädi küyäv Dilfuzagä brilliant / sirğa ältin üzük hädyä қılgänidä hämmä қarsäk çälib (KT,114/27).

bu bilän: bununla.

bu bilän nimä demäqçi ekänligini hämmäsini / mänä kelinpâşşä (KT,124/25).

bu yerdä: burada, bu yerde.

Yоқ bu yerdä bir sir bär / Murodjon birinçi märtä nävbätçilikni bahänä қılgändäyäk (KT,117/31).

bugün: bugün

Murodjon bugün tağın keç қалди / Nasiba deräzä ropäräsidadgi pästäk yumşaq kreslodä (KT,113/1).

bunaka: bunun gibi.

Nasiba häm bärди toğrisi düğänäsining bahtigä cüdä / häväsi keldi ümridä bunaka täntänäni körmägän edi (KT,114/24).

Nasiba bunaka päytdä käsälhänägä kiriş қıyınligini bilärди / yol yoläkäy қарävulgä nimä bahänä қılışni oyläb bärди (KT,119/13).

Қızıқ bu nimäsi negä bu ädäm u bilän bunaka gäpläşädi / ötkazib қoygäni bärми (KT,121/3).

Çämäsi Nasibaning yelkäsidän қуçmäqçi boldiyu қoli läyliги / uçün tegmädi Nasiba erini heç қаçän bunaka ähväldä (KT,123/6).

Tüzük bunaka hunäringiz häm bär ekän / Murodjon қәlipni қumgä қарär ekän şu tämängä (KT,124/11).

bundäy: böyle, bu şekilde.

Yärим keçädä burnidän tärtsä yқılgüdek bolib bärіşini / hämmäsini түşündi nimä uçün İslom äkä özigä bundäy (KT,124/22).

buni: bunu.

Nasiba bunisini häm öz zimmäsiga äldi bir күni gäp äräsidad Murodjonning könglini äğritmäydigän қilib қıstirib ketdi (KT,116/27).

Eng yämäni şuki Murodjon äynidi / Nasiba buni дәrräv sezdi (KT,117/24).

Yоқ İslom äkä buni äytgäni yоқ / ämmä (KT,124/29).

buril- dönmek, çevrilmek, yönelmek.

U İslom äkäning ävázini tänib burilib қарädi / төрт beş қадäm näridä süt räng tez yärdäm maşınäsi tohtägän (KT,121/7).

Maşinani bir sâätdän keyin yubârämän / Maşinä ârkasi bilän tisärib bärä bärä kättä yolgä burildi (KT,122/14).

Nasiba keskin burildiyu erining lây yâpişgän zaḥ ânḳab turgän yelkäsigä başini täşlägänçä unsiz yiglar edi (KT,126/3).

Ḥävâtirgä tüşib ḳâldi änä Ḳoyliḳ bâzârining dârvâzäsi / näryâğı dälälär änä ḳâp ḳârângı dälä yoligä burilişdi (KT,122/2).

burun: burun.

Yärim keçädä burnidän târtsä yıḳılgüdek bolib bârışini / hämmäsini tüşündi nimä uḫün İslom äkä özigä bundäy (KT,124/21).

büt: bütün, tüm.

Erkâk kişi tirikçilik deb yürädidä bälâm yürägingizni keng ḳiling deb yüpättdi Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözgâri but (KT,118/4).

bütünläy: tamamen, büsbütün.

Âçilib sâçilib gâpläşib turgänini bir ikki körgänidän / keyin özini bütünläy bepisänd tutädigän boldi (KT,114/18).

buyâk: bu taraf, bu yan.

Lekin uning âmädi çâpdimi buyâkdän ḳârâvul ḥânägä kirişi bilän u yâkdän / tez yârdäm maşinäsi çirâğını lâpillätib kelib ḳâldi (KT,119/15).

buyân: beri, bu yana.

Köp yillärdän buyân advokat bolib işläydi / tâpgänini bittä ḳızidän äyärmidi (KT,116/23).

cânâcân: sevgili, değerli (genelde arkadaşa hitaben kullanılır).

Dilfuzâ Nasibaning cânâcân ortâğı şu kız turmuşgä / çıkadigän boldiyu ZAGSdän ötiş mârâsimigä (KT,114/21).

cânlân- canlanmak, geçmişte yaşanan bir olay veya durum yeniden hatırlanmak.

Negädir täsävvuridä yänä oşâ dengiz şävulläşi cânländi / Oşâ âydin keçä oşâ dengiz oşâ tolḳınlär (KT,125/11).

cärânglä- çalmak, yankılanmak.

Oşâ sözlär ḳulâğı âstidä tağın cärânglägändek boldiyu bir zum toḫtäb ḳâldi / lekin şu ândäyâḳ başka bir fikrdän köngli yârışib ketdi (KT,119/3).

cilmäy- gülümsemek, güler gibi olmak, hafifçe gülmek.

Albättä Nasiba yelkäsini ḳısdı ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yâḳmäydi Murodcon cilmäygän köyi iltimâs ḳıldı (KT,115/16).

Nasibaning yürägi kuvâncdän ârzikib ketdi / şirin cilmäyib uning yelkäsigä baş koydi (KT,116/4).

Mänä şunağa däbdäbälär yâkadimi sizgä / Murodjon cilmäyib uning belidän kuçdi (KT,117/8).

cilmäyib koydi: gülümsemek, güler gibi olmak, hafifçe gülmek.

Qaräb cilmäyib koydi / yigit kişigä kırk hünär häm âz şundäy dediyu (KT,124/13).

cindek: biraz, çok az.

Kafedän çıqışgänidä Murodjon cindek konyak içib âlgän edi / hämmä hämmä bilän u Nasiba bilän (KT,115/9).

cönä- gitmek, yola koyulmak, yola çıkıp ilerlemek.

Undän keyin qaynânsining çây nânini täyyärläb berädidä özi häm işgä cönäydi künlär huddi muttäsil äylänäyâtgän globusgä öşşäydi (KT,117/19).

cüdä: çok, pek, oldukça.

Nasiba häm bârdi toğrisi düğänäsining baxtigä cüdä / häväsî keldi ümridä bunaqa täntänäni körmägän edi (KT,114/23).

Dädämlär cüdä kızıklärdä Murodjon äkä / sen yâlgız kızsân deytilär (KT,116/29).

Nimä kılsin üyigä bârsinmi / cüdä yahşi bolädidä Murodjon kelsäki üydä Nasiba yoq (KT,118/12).

Nasiba cüdä hicälätli ähvâldä kâldi / şundâq ötib ketäyätuvdim dedi ävâzi zorgü çıqib (KT,120/15).

çäkir- çağırmaq, seslenmek

Nävbatçi vraçni çäkiring / Nasiba ätäyläb Murodjonning ätini äytmädi (KT,120/1).

çakkân: hızlı, keskin, hünerli, çabuk.

Közläridä ehtiräs yaşiringän tınıq çehräli kız qaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä saçını çakqân turmäklädi (KT,118/18).

Qarâvul çäl âqsâklänib bârib päncäräli dârvâzäni açgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib äldi hättâ kinolärdägi singäri çakqânlik (KT,119/18).

çäl: ihtiyar adam, yaşlı adam.

Qarâvul çäl âqsâklänib bârib päncäräli dârvâzäni açgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib äldi hättâ kinolärdägi singäri çakqânlik (KT,119/17).

çälä: yarı, tam olmayan.

Çälä tiklängän yäkkäm dukkäm üylär bärliğini päykadi / ulär kârângüdä kändäydir sirli vähimäli tuyulärdi (KT,122/21).

çämäsi: sanki, anlaşılan, galiba.

Çämäsi Nasibaning yelkäsidadän kuçmâqçı boldiyu kôli lâyligi / uçün tegmädi Nasiba erini heç kaçân bunâka ähvâldä (KT,123/5).

çämbäräk kıl- dairesel yapmak, yuvarlak.

Nasiba lampoçka âstidä ällâkimning şärpäsini kördi / bâşigä kıyıkçanı çämbäräk kılıb bağläb âlgän (KT,122/24).

çärçä- yorulmak, yorgun düşmek.

Işim köp nimä kılây deydi / ävvâligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb oylägändi (KT,117/30).

çây: çay.

Undän keyin qaynânäsining çây nânini täyyärläb berädidä özi häm işgä cönäydi Künlär huddi muttäsil äylänâyâtgän globusgä öhşäydi (KT,117/19).

çâyşäb: çarşaf.

Maşinä ortäsigä âk çâyşäb yâpilgän yigmä kârävât örnätügän ekän / Nasiba eşik âldidägi iççäm orindikka otirdi (KT,121/11).

çehrä: yüz, sürat.

Közläridä ehtiräs yäşiringän tınık çehräli kız qaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä saçını çakqân turmäklädi (KT,118/17).

çekkä: kenar, köşe, uç; bir uzaklığın son noktası.

Şuning uçün ätäyläb köçädän köz uzmäsdi / bir mähäl şähär çekkäsigä çıkıb ketişâyâtgänini kördiyü (KT,121/30).

Sävük yältiräb turärdi / äz qâldi Murodjon bir çekkädä turgän uyumdän (KT,123/28).

çekkä çekkäda: köşe bucakta, uzaklarda; kenarda.

U äynäbänd eşikni açıb yâp yârüg äyvängä kirdi / Vestibyul kimsäsiz çekkä çekkädägi skameykalär boş edi (KT,119/22).

çet: kenar.

Keliş uçün şähär çetidägi hocälikkä katnäydidän / avtobusgä otirişdiyü hâlka yoldän ötgändän keyin duç (KT,115/21).

çık- çıkmak, içeriden dışarıya varmak, gitmek

Çukur nâfäs âling / Nasiba sâğayib çıķıb ketgunçä hâM Murod Vohidoviç (KT,114/14).

Yubârdi Nasiba küyâv tâmândân kelgân yigitlâr ârâsidä / turgân Murod Vohidoviçni tâşkarigä çıķışgânidân (KT,114/30).

Kafedân çıķışgânidä Murodjon cindek konyak içib âlgân edi / hâmmä hâmmä bilân u Nasiba bilân (KT,115/9).

Ulâr tez tez körişib turâdigân bolışdi / bir küni ikkâvlâri dälägä çıķışdi şunçâki äylänib (KT,115/20).

Huddi oşändäy maşinädä säyr kılışdi huddi oşä Lâzzät kafesigä kirişdi / çıķıb kelişâyâtgânidä u Murodjonning kulâğigä şipşidi (KT,117/4).

U tez tez yürüb dârvâzä âldigä keldi bu hânädândân / bir ümrgä çıķıb ketâyâtgândeķ horsinib eşikni âçdi (KT,118/24).

Tâşkarigä çıķdiyu üyigä bârâlmâsligini dâfâtân tüşündi / yok dâdâsi dârrâv sezâdi bemâhâldä bârgânidân tüşünâdi (KT,118/25).

U endi yölâk tâmân yürgân edi âķ halât kiygân nâtâniş / kız içkâridân yügürüb çıķdi (KT,119/26).

2. sesini yükseltmek

Nasiba cüdä hicâlâtlî âhvâldä kâldi / şundâķ ötib ketâyâtuvdim dedi âvâzi zorgä çıķıb (KT,120/16).

3. belirlemek, tanınmak.

İslom âkâ avtobus eşigini kıyâ âçib bâşini çıkarib turârdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıķdi şu ândâyâķ dimâğigä dâri hidi urildi (KT,121/9).

Topiğigäçä tuprâķķa bâtib ketdi İslom âkâ eşikdân / bâşini çıkarib kârângi boşlıkķa karâb kıçķırdi (KT,122/12).

4. araç, otomobile binmek.

Uning ârķasidân kelgân maşina ğıyķıllâb tohtâdi / çıķıng kelin (KT,121/6).

İslom âkâ avtobus eşigini kıyâ âçib bâşini çıkarib turârdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıķdi şu ândâyâķ dimâğigä dâri hidi urildi (KT,121/10).

5. bulaşmak, meydana gelmek.

Çönkayib otirib âldidä lâydân zuvâlâ yäsâb kâlipgä urdi / kâlipdân âtilib çıķķan lây pârçälâri (KT,124/2).

çıķa sâl- 1-bir yerden uzaklaşmak, ayrılmak, terk etmek. 2-peyda olmak, meydana gelmek. 3-ağızdan çıķmak, demek, söylemek.

Çıka sâlib uygä yügürärdi yoq keyinçalik tez tez keçikädigän / bázän yärim keçä klib kelädigän ädät çıkardı (KT,113/13).

çıkır- çıkarmak; edinmek, ortaya koymak.

Çıka sâlib uygä yügürärdi yoq keyinçalik tez tez keçikädigän / bázän yärim keçä klib kelädigän ädät çıkardı (KT,113/14).

Bârä bârä kün ârä yärim keçä klib kelädigän ädät çıkardı / Nasiba güpürsä teskâri qaräydi (KT,117/27).

çıkıb ketiş: gitmek; bir yere doğru ilerlemek.

Şuning uçün ätäyläb köçädän köz uzmäsdi / bir mähäl şähär çekkäsigä çıkıb ketişäyätgänini kördiyü (KT,121/30).

çıkıb tur- çıkmak, kapalı bir yerden, içeriden dışarıya varmak, gitmek.

Äy çıkıb turgän bolsä İkkälämiz kırğâkdä / şundâk otirib äydindä tävlänib turgän dengizni tāmāşä kılsäk (KT,116/1).

Mäyli men häm bilib kıoyşäm zârär kılmäs / hävligä çıkıb turing men häzir İslom äkä (KT,120/28).

çıkıllä- tik taklama.

Äyâk ästidägi çoğdek gilämlär devärdä ähistä / çıkılläb turgän kättäkän äsmä säät naqşinkâr äräbi (KT,113/6).

çimir- çatmak, kaldırmak.

U beihtiyâr taşâyänä ropärsigä keldi / äynädän kıyğâç kışläri çimirilgän sürmä tärtilgän (KT,118/16).

Kim keräk sizgä dedi kışini çimirib / häzir otboy bolädi (KT,119/27).

çindän: gerçekten, sahiden.

Çindän häm Näsibaning dädäsi küyäv tāmândän hursänd boldi / Näsibä Dilfuzägä häväs kılgän edi (KT,117/1).

çirâğını lâpillät- araba veya başka bir ışığın sönüp yanması.

Lekin uning âmädi çäpdimi buyâkdän qarävul hânägä kırişi bilän u yâkdän / tez yârdäm maşinäsi çirâğını lâpillätib klib kıldi (KT,119/16).

çirâk: yağ lambası, lamba, ampul.

Loq klib otirär şiftägi çirâkning hürä yârügüdä / yüzidägi ifädäni päykaç kıyin edi Nasiba beihtiyâr (KT,121/23)

Közini älib kıçdi deräzädän taşkarigä qarädi / maşinä çirâqlär märcäni lävilläb yätgän köçädän yelib bârärdi (KT,121/26).

Tohtätینگ / hürä çiräk yârugıdä İslom äkä kinâyäli külib koygändek boldi (KT,122/6).

Näriräkdä kurigän gıstlar devâr kılıb tahtläb koyilgän / katâr katâr kılıb kuyilgän hâm gıstlar çiräk yârugıdä (KT,123/26).

Ätrâfgä älänglädiyu yigirmä kadämçä näridägi / çiräkka közi tüşdi yongöq şâhigä kattäkân lampoçka (KT,122/18).

çoğ: kor, alev gibi

Äyâk âstidägi çoğdek gilämlär devärdä âhistä / çıkilläb turgän kattäkân äsmä sâät naşinkâr äräbi (KT,113/5).

Uning közigä çoğdek korindi baş silkib sâlâm berdi / Murodjon şu ändäyâk uning yänigä keldi (KT,115/1).

çök- oturmak, çömelmek.

İslom äkä maşınaning närigi bikinidägi orindikka çökdi / kayâkka bärämiz özi dedi Nasiba ungä tezigä karäb âlib (KT,121/13).

çönkay- çömelmek.

Yänä çönkayib lây zuvälä kılä başlädi / Nasiba mäydânçä ortäsidadä hämân kaçkayib turärkân (KT,124/15).

çönkayib otirib âl- çömelerek oturmak.

Çönkayib otirib âldidä lâydän zuvälä yäsäb kâlipgä urdi / kâlipdän âtilib çıkkân lây pärçäläri (KT,124/1).

çöp: tahta parçası.

Yäkkä çöpdän âlib ötdi Nasiba şuursiz bir tärzdä / yongöq tägigä keldi däraht şâhigä ilingän lampoçka (KT,123/21).

çöz- çözmek, açmak.

Nasiba ortädä äriç bârligini endi idrâk etdi / Murodjon yügürüb kelib kolini âlgä çözdi (KT,123/4).

çukur: çukur, derin çevresine göre daha aşağıdaymış gibi görünen biçimde.

Çukur näfäs âling / Nasiba sâgayib çıkıb ketgunçä hâm Murod Vohidoviç (KT,114/13).

Kuyâşgä tikilgänçä çukur öygä tâlgän edi uning şu / otirişi Nasibagä nimä uçündür gamgin korinib ketdi (KT,115/25). İkki yelkäsining boyni bilän tutâşgän yeridä / çukurçä päydä bolib yälängâyâk tavnäläri bilän (KT,124/6).

däbdäbä: ihtişam, görkem.

Murodcon kelin küyäv tãmângä imâ kıldı / şunaka däbdäbälär yâkadimi sizgä (KT,115/14).

Mänä şunaka däbdäbälär yâkadimi sizgä / Murodjon cilmäyib uning belidän kuçdi (KT,117/7).

dädä: baba, ata, peder.

Dädäsi bilän äyisi qorqıb ketişdi / qoşning maşinasidä käsälhonägä äbarişdi öpkäsi kattıq (KT,114/3).

Mäkul kelmädi qäläversä Nasiba beş oğul âräsidadä yâlgız edi / dädäsi kızigä özgäçä mehr qoygän (KT,116/22).

Çindän häm Näsibaning dädäsi küyäv tãmändän hursänd boldi / Näsibä Dilfuzägä häväs qılgän edi (KT,117/1).

Taşkarigä çıkdıyu üyigä bärälmäsligini däfätän tüşündi / yoq dädäsi darräv sezädi bemähäldä bärğänidän tüşünädi (KT,118/26).

Yubärğän sävçilär dädäsigä yâkmäsligi täyin edi / ävvälä Murodconning ätäsi yoqligi kız tãmângä unçälik (KT,116/19).

Dädämlär cüdä kızıqlärdä Murodjon äkä / sen yâlgız kızimsän deydilär (KT,116/29).

däfätän: 1. birdenbire, 2. en başta, ilk önce

Taşkarigä çıkdıyu üyigä bärälmäsligini däfätän tüşündi / yoq dädäsi darräv sezädi bemähäldä bärğänidän tüşünädi (KT,118/25).

dähşätli: dehşetli, korkunç.

Yäräqläb turibdi tolqınlär şävulläb kırğäqqa urilädi / dähşätli güvülläb surän sälädi ämmä u qorqmäydi (KT,116/10).

däim: daima, her zaman, hep.

Keyinginä kördi däim halätdä yürgäni uçünmi Nasiba / etibär bermägän ekän bu gäl yäräşikli kiyinib älgän (KT,114/31).

däiräkäş: Özbek milli çalgısı olan "daire" bendir çalgısı ustaları.

Käfti bilän qalıpgä qum sepdı keyin üstä däiräkäşlärdek / qalıpnı äyläntirib äyläntirib tökdi (KT,123/29).

dala: tarla.

Ulär tez tez körişib turädigän bolışdi / bir küni ikkävleri dälägä çıqışdi şunçäki äylänib (KT,115/20).

Ĥävâtirgä tüşib kâldi änä Qoyliq bâzârining dârvâzâsi / näryâğı dälälär änä kâp kârângı dälä yoligä burilişdi (KT,122/2).

Ĥävâtirgä tüşib kâldi änä Qoyliq bâzârining dârvâzâsi / näryâğı dälälär änä kâp kârângı dälä yoligä burilişdi (KT,122/2).

daraht: ağaç.

Yâkkä çöpdän âlib ötdi Nasiba şuursiz bir târzdä / yongöq tägigä keldi dâraht şâĥigä ilingän lampoçka (KT,123/22).

däräk: haber.

Garnitur hämmäsi bu ĥânädändä yaqındä toy bolgänidän / dâräk berib turärdi näriği üydä qaynisi televizorni (KT,113/8).

dâri: ilaç.

İslom äkä avtobus eşigini kıyâ âçib başini çıkarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıqdi şu ândäyâq dimâğıgä dâri hidi urildi (KT,121/10).

därpârdä: şeffaf, süslü perde.

Otirär âqşâm tüşib kâlgän edi kelin tüşgän uyning / fäyzi başqaçä bolädi deräzälärdägi näfis dârpârdälär (KT,113/4).

därrâv: hemen, anında.

Eng yâmâni şuki Murodjon äynidi / Nasiba buni dârrâv sezdi (KT,117/24).

Tâşkarigä çıqdiyu üyigä bârâlmâsliğini dâfätän tüşündi / yoq dädäsi dârrâv sezädi bemähäldä bârgänidän tüşünädi (KT,118/26).

dârvâzä: ana kapı.

U tez tez yürüb dârvâzä âldigä keldi bu ĥânädändän / bir ümrgä çıqib ketâyâtgändek ĥorsinib eşikni âçdi (KT,118/23).

Qârâvul çâl âqsâklänib bârib pâncäräli dârvâzâni âçgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib âldi hättâ kinolärdägi singäri çâkqânlık (KT,119/17).

Nasiba hävligä tüşdi qandäydir mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin sekin dârvâzä tāmāngä yürä başlädi (KT,121/2).

Ĥävâtirgä tüşib kâldi änä Qoyliq bâzârining dârvâzâsi / näryâğı dälälär änä kâp kârângı dälä yoligä burilişdi (KT,122/1).

däst kötär- birden kaldırmak; ustalıkla kaldırmak.

Mäykäsigä peşänäsigä säçrâgänigä pârvâ kılmädi / ârtikçä lâyni sidirib täşlädidä kâlipni дәst kötärdi (KT,124/4).

dävälä- tedavi etmek; hastayı iyileştirmek.

Şämälläğän ekän uni Murod Vohidoviç degän dohtir dävälädi / Nasiba ilgäriyäm betäb bolğän vraçlargä qarätgändi (KT,114/5).

dävâm: devam.

Häyät öz yolidä dövâm etärdi / Murodjon här küni işgä ätlänädi (KT,117/15).

däzmällä- ütölemek.

Näsibä nänüştä täyyärläydi qoligä däzmällängän römälçä tutädi keyin qayinisi / bilän qayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT,117/17).

de- demek, söylemek.

Dohtir zähärginä ekän / hâtircäm boling közim uçib turgäni yoq dedi qävâğini sâlib (KT,114/12).

Siz kelin tãmânmisiz dedi uning qolini âhistä sıqıb / Nasiba indämây baş silkidi men küyäv tãmânmän (KT,115/3).

Nimäni oyläyäpsiz dedi uning yelkäsigä käftini qoyıb / oyläyätgänim yoq arzu kılyäpmän dedi Murodjon (KT,115/27).

Nimäni oyläyäpsiz dedi uning yelkäsigä käftini qoyıb / oyläyätgänim yoq arzu kılyäpmän dedi Murodjon (KT,115/28).

Dädämlär cüdä kıızıqlärdä Murodjon äkä / sen yâlgız kızimsän deydilär (KT,116/30).

Yağşi mi / nimä dedi Murodjon (KT,117/6).

Qanaqa bolärkän dedi Nasiba bärmäği bilän pöpsä kılib / toy nihâyätdä huşçaqçaq ötdi (KT,117/9).

İşim köp nimä kıläy deydi / ävväligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb oylägändi (KT,117/29).

Beşinçi käsälhânägä dedi Nasiba arqa orindıqqa otirib / ortä yaşlärdäği kişi bir zum ikkilänib turdidä indämây yolgä tüşdi (KT,119/11).

Kim keräk sizgä dedi qâşini çimirib / hâzir otboy bolädi (KT,119/27).

Murodjon negä kelding desä nimäni bahänä kılädi / sizni sağınib keldim deydimi (KT,120/8).

U yaqın kelib sâlâmläşdi / hä kelin dedi qandäydir quruq âhängdä küyävni izläb kepsizdä (KT,120/14).

Nasiba cüdä hicälätli ähvâldä qâldi / şundâq ötib ketäyätuvdim dedi ävâzi zorgä çıqıb (KT,120/16).

Murodjon äkäm nävbätçimän degändilär / Murodjon äkängiz nävbätçi emäs dedi İslom äkä uning gäpini bölüb (KT,120/17).

*Murodjon äkäm nävbätçimän degändilär / Murodjon äkängiz nävbätçi emäs dedi
İslom äkä uning gäpini bölüb (KT,120/18).*

Yahşi mi dedi Murodjon Nasiba tüşünmädi / nimä yahşi mi (KT,115/11).

Nasiba yärk etib qarädi / keçä dedi tutilib (KT,120/20).

*Sözläş ähângi ağır bätüdi / keçiräsiz dedi kinâyä bilän bolmäsä siz bilärsiz
(KT,120/24)*

*Şundäy dediyu özining päkänäligi uçün yer äybdärdek / qarş kurs yürgänçä içkäri
kirib ketdi (KT,120/29).*

*İslom äkä maşınaning näriği bikiñidägi orindikça çökdi / kayäqça bärämiz özi
dedi Nasiba ungä tezigä qaräb älib (KT,121/14).*

*Nasiba yürägi gürsilläb urgänçä ornidän turib ketdi / mengä qaräng kayäqça
ketyäpmiz özi dedi tähdid bilän (KT,122/4).*

*Yüring dedi qandäydir säkin ävâzdä / maşinä bir säätdän keyin kelsä bitirib qoyäy
(KT,123/17).*

*Äyäkläridä bälçik kätib qalgän edi / tinçlikmi dedi Murodjon uning közigä tikilib
(KT,123/10).*

Qaräb cilmäyib koydi / yigit kişigä kırk hünär häm äz şundäy dediyu (KT,124/14).

*Bir mähäl Murodjon läyli käfti bilän uning saçını siläy başlädi / Näsi nimä boldi
sizgä Näsi dedi ävâzi titrüb (KT,126/2).*

2. denilen, adlı.

*Şämällägän ekän uni Murod Vohidoviç degän dohtir dävälädi / Nasiba ilgäriyäm
betäb bolgän vraçlargä qarätgändi (KT,114/5).*

*Bilän tüzük quruk gäpläşmädi ayniksä uning qaş közläri / pöpükdek Marziya
degän hämşirä kız bilän (KT,114/16).*

*Murodjon bilän birgä işläydiğän İslom äkä degän päk päkänä ädäm bär ekän / şu
kişi tämädälikni äyniksä baplädi (KT,117/11).*

deb: diye.

*Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki
märtädän nävbätçilik qılädigän boldi (KT,117/25).*

*Işim köp nimä qıläy deydi / ävväligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb
oylägändi (KT,117/30).*

*Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä bäläm yürägingizni keng qiling deb yüpätüdi
Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözgäri but (KT,118/3).*

*Erkāk kişi tirikçilik deb yürädidä bäläm yürägingizni keng kıling deb yüpätädi
Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözgäri but (KT,118/3).*

*Eringning ähvälini körüb qoy / seni deb sening ärsü häväsläring deb ering şü
hunärni kılyäpti (KT,124/28).*

*Eringning ähvälini körüb qoy / seni deb sening ärsü häväsläring deb ering şü
hunärni kılyäpti (KT,124/28).*

dejur: nöbetçi.

*Keçäyäm dejur bolgänmäş İslom äkä tağın uning / gäpini kesdi Nasibagä bu
ädämning gäpidän körä (KT,120/21).*

demäk: demek, anlaşılan.

*Demäk kudä ekänmiz Murodcon külib qoydı / yoq u köp häm zähär emäs ekän
Maşınadä şähär (KT,115/5).*

dengiz: deniz.

*Bätib bäräyätgän kuyâşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä
bärsäk mäyli qaysi dengiz bolsä häm (KT,115/30).*

*Bätib bäräyätgän kuyâşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä
bärsäk mäyli qaysi dengiz bolsä häm (KT,115/30).*

*Äy çıkıb turgän bolsä İkkälämiz kırgâkdä / şundâk otirib äydindä tävlänib turgän
dengizni tāmâşä kılsäk (KT,116/2).*

*Keyinçalik u oşä Murodcon äytgän mänzäräni köp / oyläydiğän boldi ümridä
dengizni körmägän edi (KT,116/6).*

*Ämmâ endi şävulläb turgän dengiz köz öngigä anıq kelädigän boldi / änä tip tınıq
tolin äy nuridä dengiz äynädek (KT,116/7).*

*Ämmâ endi şävulläb turgän dengiz köz öngigä anıq kelädigän boldi / änä tip tınıq
tolin äy nuridä dengiz äynädek (KT,116/8).*

*Şöppäyib üydä otirädi mänä hâzir häm nimä yerdän çıkkanmi / uning ħorligi keldi
tağın dengiz emiş äydin keçälär emiş (KT,118/8).*

*Negädür täsävuridä yänä oşä dengiz şävulläşi cänländi / oşä äydin keçä oşä
dengiz oşä tolkınlär (KT,125/11).*

*Negädür täsävuridä yänä oşä dengiz şävulläşi cänländi / oşä äydin keçä oşä
dengiz oşä tolkınlär (KT,125/12).*

*Yoq endi ulär dengiz boyigä barişmäydi / äydin keçädä sähildä otirişmäydi
(KT,125/15).*

Mäbädä bərişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä äy nuri yäräkläb turgänidä häm endi bu başka (KT,125/17).

Dengiz bolädi äy häm başka bolädi tolqınlär häm hättä Murod äkäsı häm / endi uning yürägi bir tekis gürsilläb urib Nasibani ällälämäydi (KT,125/19).

Quyâşning ölçävi bolädimi nurning väzniçi bahtning täräzisiçi / dengiz emiş äydin keçälär emiş änä läygä (KT,125/26).

deräzä: cam, pencere.

Murodcon bugün tağın keç kâldi / Nasiba deräzä ropäräsidadägi pästäk yumşak kreslodä (KT,113/2).

Otirär âqşâm tüşib kâlgän edi kelin tüşgän uyning / fäyzi başkaçä bolädi deräzälärdägi näfis därpärdälär (KT,113/4).

U ornidän turib ketdi deräzä äldigä keldi / täşkarı kârângı bolib ketgän köçädän ärä çärä maşınälär güvülläb ötib kâlärdi (KT,118/9).

Közini älib kaçdı deräzädän täşkarıgä qarädi / maşınä çirâklär märcäni lävilläb yâtgän köçädän yelib bärärdi (KT,121/25).

desä: derse.

Murodjon negä kelding desä nimäni bahänä kılädi / Sizni säğünib keldim deydimi (KT,120/7).

devâr: duvar.

Äyäk ästidägi çoğdek gilämlär devärdä ähistä / çıkılläb turgän kättäkän äsmä säät naqşinkâr äräbi (KT,113/5).

Nävbatçılık bahänä diydâr ganimät bolmäsin tağın / Nasiba devärdägi säätgä qarädi toqkızdän äşibdi (KT,113/18).

Ketdik / şundäginä Nasiba şäfyâr kabinäsining deväridä (KT,121/18).

İlib koyılğan uning ätrâfidä pärvânälär muttäsil äylänärdi / şundäginä u yolning oşä tāmānidä deväri (KT,122/20).

Näriräkdä kurigän gıştlär devâr kılıb tahtläb koyılğan / katâr katâr kılıb koyılğan hām gıştlär çirâk yârugüdä (KT,123/25).

dil: gönül, yürek.

Şunaça kızık gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz könib hämmäning külfı dili açilib ketdi / Ämmä Nasiba özgä älämgä sirli älämgä kirib kâlgäni yok (KT,117/13).

dilni siyâh kılıb koy- kalbini kırmak; incitmek, küstürecek kadar üzme, gönlünü kırmak, gücendirmek.

Özing hahläb kilyäpsän şu işni bilib koy toydän keyin mäydä çüydä / gäplärni kötärib kelädigän bolsäng dilingni siyâh kılib koyämän (KT,119/2).

dimâg: damağına.

İslom äkä avtobus eşigini kıyâ âçib başını çıkarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıkdı şu ändäyâk dimâğıgä dâri hidi urildi (KT,121/10).

dohtir: doktor.

Şämällägän ekän uni Murod Vohidoviç degän dohtir dävälädi / Nasiba ilgäriyäm betâb bolgän vraçlargä karätgändi (KT,114/5).

Dohtir zähärginä ekän / hâtircäm boling közim uçib turgäni yoç dedi kâvâgini sâlib (KT,114/11).

duç kelgän: rastgele; önüne gelen, gelişigüzel, herhangi bir.

Kelgän bekätdä tüşib kâlišdi yâz kuyâşi âlis ufkdä / âlâvli bir tumänlik içigä bâtib bârärdi Murodcon (KT,115/23).

U duç kelgän maşinägä kolini kötärdi / äppâk jiguli äncä nârigä ötib tohtädi (KT,119/9).

Nasiba yürägi gupillâb urgänçä tohtâb kâldi / hâzir huddi oşâ Marziyagä duç kelsä nimä bolädi (KT,119/24).

dügänä: kız arkadaşı, dost (kızlar için).

Nasiba häm bârdi toğrisi dügänäsining bahtigä cüdä / häväsı keldi ümridä bunâka täntänäni körmägän edi (KT,114/23).

egä bol- sahip olmak.

Ulär äncä nârsägä egä bolışdi toy kılışdi / âtä ânäsi hahlägäniçä Nasiba istägänçä ârzu häväs körişdi (KT,125/21).

egäçi: (küçük büyük) kız kardeş; sadece bayanlar arasında kullanılır.

Bâkırtirib futbol köryäpti hâli kaynânäsi egäçisinikigä ketdi / ümümän ulärning hânädâni gäv cum (KT,113/9).

ehtirâs: ihtiras, tutku.

Közläridä ehtirâs yaşiringän tınıç çehrâli kız karâb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä saçını çakqân turmäklädi (KT,118/17).

elt- iletmek, götürmek, yanına yaklaştırmak.

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgilâb bârdidä kâlipni / bâyägi gıştlär säfigä eltdi päk etgän tâvuş eşitildi (KT,124/8).

emäs: değil olumsuzluk anlamı vererek yüklemine olumsuz çekimini sağlayan kelime.

*Demäk qudä ekänmiz Murodcon külib qoydi / yoq u köp häm zähär emäs ekän
Maşınada şähär (KT,115/6).*

här küni oşä mänzärä / eng yâmâni bu emäs (KT,117/22).

*Murodjon äkäm nävbätçimän degändilär / Murodjon äkängiz nävbätçi emäs dedi
İslom äkä uning gäpini bölib (KT,120/18).*

endi: 1. şimdi.

*U endi yöläk tāmān yürgän edi äq halät kiygän nātāniş / kız içkärädän yügürüb
çıkdi (KT,119/25).*

*Hämşirä kız ungä başdän äyäk yänä bir qaräb çıqdidä içkäre kirib ketdi / Nasiba
härçänd bepärvä bolışgä urinmäsin yahşi iş kılmägänini endi tüşüندی (KT,120/4).*

*Nasiba ortädä äriq bärliğini endi idrāk etdi / Murodjon yügürüb kelib qolını älgä
çözdi (KT,123/3).*

*U qalıpnı kötärgän edi gıştlär säfigä yänä törttäsi qošildi / Nasibaning tili endi
kälimägä keldi (KT,124/10).*

2. artık, bundan böyle

*Mäbädä barişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä äy nuri yäräkläb turgänidä
häm endi bu başka (KT,125/18).*

*Yoq endi ulär dengiz boyigä barişmäydi / äydin keçädä sähildä otirişmäydi
(KT,125/15).*

*Birdän hämmäsini tüşüندی u häli erini körgändäyäk / nimänidir päyqagändäy
bölgändi endi hämmäsining (KT,124/18).*

*Ämmä endi şävulläb turgän dengiz köz öngigä anıq kelädigän boldi / änä tip tınıq
tolin äy nuridä dengiz äynädek (KT,116/7).*

*Dengiz bolädi äy häm başka bolädi tolqınlär häm hättä Murod äkäsi häm / endi
uning yürägi bir tekis gürsilläb urib Nasibani ällälämäydi (KT,125/20).*

eng: en.

Här küni oşä mänzärä / eng yâmâni bu emäs (KT,117/22).

Eng yâmâni şuki Murodjon äynidi / Nasiba buni darräv sezdi (KT,117/23).

engäs- eğılmek.

*Özingiz äytdingizku Murod Vohidoviçning äldigä / İslom äkä şäfyâr otirgän
käbinä tāmāngä engäşdi (KT,121/16).*

er: er, erkek, yiğit.

*Nasiba erining tāvuşını täniy älmädi / bu tāvuşdä häm häyrät häm qorquvgä oşşäs
ähäng bär edi (KT,122/29).*

Çämäsi Nasibaning yelkäsidadän kuçmaqçı boldiyu koli lâyligi / uçün tegmädi Nasiba erini heç kaçan bunaka ähvâldä (KT,123/6).

Nasiba hämân häykäldek kâtib turär ropärsidadägi / mänä şu âdäm lâygä belängän mänä şu kişi eri ekänigä (KT,123/14).

Birdän hämmäsini tüşündi u häli erini körgändäyâk / nimänidir päyqagändäy bölgändi endi hämmäsining (KT,124/17).

Eringning ähvâlini körüb qoy / seni deb sening ârzu häväsläring deb ering şu hunärni kılyäpti (KT,124/27).

Eringning ähvâlini körüb qoy / seni deb sening ârzu häväsläring deb ering şu hunärni kılyäpti (KT,124/28).

Nasiba keskin burıldıiyu erining lây yapışgän zah änkıb turgän yelkäsiga başını taşlägänçä unsiz yıglär edi (KT,126/3).

ergäs- takip etmek, izinden gitmek.

Lâyim kâtib kälädi / u Nasibani ergäştirib äriq üstigä örnätılgän tähtä (KT,123/20).

erkäk: erkek.

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä bäläm yürägingizni keng kıling deb yüpätđi Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözgäri but (KT,118/3).

es- hatır, yad, akıl.

Mendän ârzu häväsläri köp emiş / esingizdämi Dılfuzaning toyı zor boluvdiä (KT,116/32).

esänkiräb käl- şaşkın kalmak; düşünceleri dağılmış, karışmış, ne yapacağını bilemez duruma gelmiş.

Kişini körüb esänkiräb kälđi bu ulärning toyidä / käsägüllik kılgän huddi oşä İslom äkä edi (KT,120/11).

eşik: kapı.

Mänä yetdik hazır /maşinä gıyqılläb tärmâz berdi Nasiba eşik (KT,122/8).

Maşinä ortäsiga âk çâyşäb yapılgän yıgmä kărävât örnätılgän ekän / Nasiba eşik äldidägi içäm orındıqka otirdi (KT,121/12).

Topıgıgäçä tuprâkka bätib ketdi İslom äkä eşikdän / başını çıkarib kărânğı boşlıkka qaräb kıçkırdi (KT,122/11).

U tez tez yürüb dârvâzä äldigä keldi bu hânädändän / bir ümrgä çıkıb ketâyâtgändek horsinib eşikni açdı (KT,118/24).

U aynäbänd eşikni açib yâp yârüg äyvängä kirdi / Vestibyul kimsäsiz çekkä çekkädägi skameykalär boş edi (KT,119/21).

Yöläkdägi eşiklärdän biri şäräkläb açıldı / Nasiba şu yâkka qaräb pildiräb keläyätgän âk halätli päkänä (KT,120/9).

İslom äkä avtobus eşigini kıyâ açib başını çıkarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıkdı şu ändäyâk dimâğıgä dâri hidi urıldı (KT,121/9).

eşit- duymak, işitmek.

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhläri yänäyäm küçäydi / bir küni kaynänäsigä sekin gäp açgän edi näsihät eşitdi (KT,118/2).

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bärdidä kälipni / bâyägi gıştlär säfigä eltdi päk etgän tâvuş eşitildi (KT,124/8).

Özining şuuri tinikläşdimi yangâk şählärining şävulläşi / eşitilä başlädi u közlärini yumdi (KT,125/10).

eşitilib tur- duyulmak.

Bolib ketäyätgänini his etär kulâğı âstidä hämân / kälipning arä çärä yergä päk päk urilgäni eşitilib turärdi (KT,125/4).

eski: eski.

Körmägän edi kızıl kıyıkçä bilän başını bağläb âlgän / eski mäykäli pâçäsi kaytärilgän şimi lây yäläng (KT,123/8).

et- etmek, eylemek.

Uçib ketäyätgändek tuyulädi Nasibani häm şu âläm äsir / etgändi Ägär özi äyisigä şipşitib qoymägänidä Murodcon (KT,116/18).

Häyät öz yolidä dävâm etärdi / Murodjon här küni işgä ätlänädi (KT,117/15).

etibâr ber- dikkat, dikkate alma, ilgilenmek.

Keyinginä kördi dâim halättdä yürgäni uçünmi Nasiba / etibâr bermägän ekän bu gäl yäräşikli kiyinib âlgän (KT,114/32).

fây: bolluk, bereket.

Otirär âqşâm tüşib kalgän edi kelin tüşgän uyning / fâyzi başqaçä bolädi deräzälärdägi näfis dârpärdälär (KT,113/4).

Şunaça kızık gäplär äytdiki toygä öz özidän fây köñib hämmäning kulfi dili açilib ketdi / Ämmâ Nasiba özgä âlämgä sirli âlämgä kirib kalgäni yok (KT,117/13).

fikr: fikir, düşünce.

Oşâ sözlär kulâğı âstidä tağın cäränlgändek boldiyu bir zum tohtäb kaldi / lekin şu ändäyâk başqa bir fikrdän köngli yarişib ketdi (KT,119/4).

futbol: futbol

Bakirtirib futbol köryäpti häli qaynänäsi egäçisinikigä ketdi / ümumän ulärning hânädâni gävcum (KT,113/9).

gädür budur: engebeli, düz olmayan.

U äyâklärini südrägüdek bolib bärdidä yongöqning / gädür budur tänäsigä suyändi şundä şämäl turdimi yâ (KT,125/8).

Nasibaning közläridän tirkiräb yâş çıkıb ketdi / u yängäqning gädür budur tänäsigä yüzini başgänçä ökräb yubardı (KT,125/30).

gäl: sefer, defa.

Keyinginä kördi dâim halätä yürgäni uçünmi Nasiba / etibâr bermägän ekän bu gäl yäräşikli kiyinib älgän (KT,114/32).

gäläti: garip.

Ulärning tänişüvi gäläti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oqırdi kışdä şämälläb qaldı (KT,113/23).

galstuk: kravat.

Säqlärini sillik tärägän galstuk täqqan Murodcon (KT,114/33).

gamgin: gamli.

Quyäşgä tikilgänçä çukur öygä tälgän edi uning şu / otirişi Nasibagä nimä uçündür gamgin korinib ketdi (KT,115/26).

gäp: söz, laf, söylev, nutuk, konuşma; cümle.

Murodjon äkäm nävbätçimän degändilär / Murodjon äkängiz nävbätçi emäs dedi İslom äkä uning gäpini bölib (KT,120/18).

Şunaqa kızık gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz könib hämmäning külfü dili açilib ketdi Ämmä Nasiba özgä älämgä sirlü älämgä kirib qalgäni yoq (KT,117/13).

Murodjon äkäsi ekänigä heçäm işängisi kelmäsdi / Murodjon uning könglidä keçäyätgän gäplärni päykadi (KT,123/16).

Keçäyäm dejur bolgänmäs İslom äkä tağın uning / gäpini kesdi Nasibagä bu ädämning gäpidän körä (KT,120/22).

Nasiba bunisini häm öz zimmäsigä äldi bir küni gäp ärsidä Murodconning / könglini äğritmäydiğän qilib kıstirib ketdi (KT,116/27).

gäp aç- söz açmak, konu açmak; bir konu hakkında konuşmaya başlamak.

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni qaynänäsigä sekin gäp açgän edi näsihät eşitdi (KT,118/2).

gäpini kes- lafi kesmek; birinin sözünü bitirmesine fırsat vermeden araya girmek.

Keçâyäm dejur bolgänmäş İslom äkä tağın uning / gäpini kesdi Nasibagä bu ädämning gäpidän körä (KT,120/22).

gäpür- konuşmak, söylemek.

Bärä bärä kün ärä yärim keçä kılıb kelädigän ädät çıkardı / Nasiba gäpürsä teskärü qaräydi (KT,117/28).

gäp kötärib kel- laf taşımak; (aile içinde konuşulan lafi başkalarına anlatmak).

Özing hahläb kılyäpsän şu işni bilib koy toydän keyin mäydä çüydä / gäplärni kötärib kelädigän bolsäng dilingni siyäh kılıb koyämän (KT,119/2).

gäpläş- sohbet etmek, konuşmak.

Bilän tüzük kuruq gäpläşmädi aynıksä uning kâş közläri / pöpükdek Marziya degän hämşirä kız bilän (KT,114/15).

Qızık bu nimäsi negä bu ädäm u bilän bunaka gäpläşädi / ötkazib koygäni bärmi (KT,121/3).

gäräng: şaşkın, şaşırılmış, aptal olmak.

Nasiba kâp kârängi zulmätdä tuprâk köçäning kâk ortäsüdä / gäräng bolgäniçä turib qaldı vähimä içidä (KT,122/16).

garnitur: garnitür; herhangi bir şeyi bütünleyen kendisine uygun nitelikli nesne.

Garnitur hämmäsi bu hânädändä yakındä toy bolgänidän / däräk berib turärdi näriği üydä qaynisi televizorni (KT,113/7).

gävçüm: kalabalık.

Bäkürtirib futbol köryäpti häli qaynänäsi egäçisinikigä ketdi / ümümän ulärning hânädäni gävçüm (KT,113/10).

giläm: halı.

Äyâk ästidägi çoğdek gilämlär devärdä ahistä / çıqılläb turgän kättäkän äsmä säät naqşinkâr äräbi (KT,113/5).

ğışt: tuğla.

Mäykäçäng ädäm bir qolidä ğışt kâlipni uşlägänçä şu / tãmängä qaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT,122/25).

Näriräkdä kurigän ğıştlär devâr kılıb tahläb koyilgän / katâr katâr kılıb quyilgän hâm ğıştlär çirâk yârugüdä (KT,123/25).

Näriräkdä kurigän ğıştlär devâr kılıb tahläb koyilgän / katâr katâr kılıb quyilgän hâm ğıştlär çirâk yârugüdä (KT,123/26).

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bärdidä kâlipni / bâyägi ğıştlär säfigä eldi päk etgän tâvuş eşitildi (KT,124/8).

U kálipni kótárgán edi gıstlár sáfigä yänä törttäsi köşildi / Nasibaning tili endi kálimägä keldi (KT,124/9).

gıykıllä- vızıldamak.

Uning árkasidän kelgän maşına gıykılláb tohtädi / çıķıng kelin (KT,121/5).

Mänä yetdik hâzir / maşınä gıykılláb tärmâz berdi Nasiba eşik (KT,122/8).

globus: yer küresi.

Undän keyin qaynânsining çây nânini täyyárláb berädidä özi hám işgä cönâydi künlär huddi muttäsil äylänâyâtgän globusgä öhşâydi (KT,117/20).

göyâ: güya, sanki.

Göyâ yer yüzidä şundän başqa sädâ yokdek şundän / başqa âhâng kurib kálgändek (KT,125/5).

gumbâz: kubbe.

Tez tez yürügänçä berirâkdägi gumbâzdek lâý áldigä keldi (KT,123/31).

gurs gurs: gürül gürül.

Gurs gurs urädi Nasibani ällälägändek bolädi / turmuşgä çıķayâtgän kızning ârzusidek âfsânäviy nârsä bölmäydi (KT,116/13).

güvüllä- gürültü çıkarmak.

Yäräkláb turibdi tolqınlár şavulláb kırğâkka urilädi / dâhşätli güvülláb surân sâlädi ämmâ u korqmäydi (KT,116/10).

U ornidän turib ketdi deräzä áldigä keldi / täşqari qarângı bolib ketgän köçädän ärä çärä maşınälär güvülláb ötib kálardı (KT,118/10).

ha: evet bir şeyin birdenbire hatırladığını veya kavrandığını anlatan bir söz.

Hä zir yügürib kálmäs ekänä oşändä bilädi säyâk / yürüş qanaqa bolışini (KT,118/13).

U yakın kelib sálámlaşdı / hä kelin dedi kandäydir quruq âhângdä küyâvni izläb kepsizdä (KT,120/14)

hädyä kıl- hediye etmek.

Qıtláb nutq sözlädi küyâv Dilfuzagä brilliant / sirğa âltin üzük hädyä kılğänidä hämmä qarşak çalıb (KT,114/28).

hafta: hafta, yedi gün,

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik kılädigän boldi (KT,117/26).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik kılädigän boldi (KT,117/25).

håhlä- istemek.

Özing håhläb kılyäpsän şu işni bilib koy toydän keyin mäydä çüydä / gäplärni kötärüb kelädigän bolsäng dilingni siyâh kılib koyämän (KT,119/1).

Qayâkdä yürüşlərini /bilämän håhläsängiz âbârışim mumkin (KT,120/26).

håhlägäniçä: istediği gibi.

Ulär ânçä nârsägä egä bolışdi toy kılışdi / âtä ânäsi håhlägäniçä Nasiba istägänçä ârzu häväs körışdi (KT,125/22).

halät: sabahlık; tulum; iş elbisesi; önlük.

Yöläkdä eşiklärdän biri şarâkläb açıldı / Nasiba şu yâkka qaräb pildiräb kelâyâtgän âk halätli päkänä (KT,120/10).

Keyinginä kördi dâim halätä yürügäni uçünmi Nasiba / etibâr bermägän ekän bu gäl yâräşikli kiyinib âlgän (KT,114/31)

Qavib tikilgän neylon halätini yeçib ätläs köyläk kiydi / hâzir äyni vaqtidä kaynânäsi yoq biräv yolini tosmäydi (KT,118/19).

U endi yöläk tāmân yürügän edi âk halät kiyügän nâtäniş / kız içkärädän yügürüb çıqdi (KT,119/25).

hâlät: hal, durum.

Qamçi yegän âtdek seskänib ketdi nâriği karavotdä yâtgän / hâtin uning hâlätini sezdi pıqılläb külib yubârdi (KT,114/10).

hâli demin, daha, bir vakit, bir zaman" anlamına gelen sözcük.

Bâkırtirib futbol köryäpti hâli kaynânäsi egäçisinikigä ketdi / ümumän ulärning hânädäni gävçum (KT,113/9).

Birdän hämmäsini tüşündi u hâli erini körgändäyâk / nimänidir päyqagändäy bölgändi endi hämmäsining (KT,124/17).

halka: halka, çember.

Keliş uçün şähär çetidägi hocälikkä katnäydigän / avtobusgä otirişdiyu hâlka yoldän ötgändän keyin duç (KT,115/22).

hämân: hâlâ, hâlen.

Änçä yürişdi İslom äkä hämân mıç etmäy / otirär Nasiba uning özigä tikilib bârâyâtgänini bilär (KT,121/27).

Nasiba hämân häykäldek kätib turär ropäräsidadı / mänä şu âdäm läygä belängän mänä şu kişi eri ekänigä (KT,123/13).

Ätrâfidä kattä kiçik pärvânälär hämân muttäsil äylänärdi / mäydänçä käftdek teptekis bolib ketgän (KT,123/23).

*Yänä çönkayib lây zuvälä kılâ başlädi / Nasiba mäydänçä ortäsidä hämân
kaqqayib turärkän (KT,124/16).*

*Bolib ketäyâtgänini his etär kılâğı üstidä hämân / kâlipning ârä çärä yergä päk
päk urilgäni eşitilib turärdi (KT,125/3).*

hämmä: herkes.

*Qutläb nutq sözlädi küyâv Dilfuzagâ brilliant / sirğa âltin üzük hädyä kılğanidä
hämmä qarsäk çâlib (KT,114/28).*

*Kafedän çıqışgänidä Murodjon cindek konyak içib âlgän edi / hämmä hämmä
bilän u Nasiba bilän (KT,115/10).*

*Kafedän çıqışgänidä Murodjon cindek konyak içib âlgän edi / hämmä hämmä
bilän u Nasiba bilän (KT,115/10).*

*Küzätib qoysäm mäylimi bəri bir hâzir hämmä tärkab ketädi / Nasiba indämädi
(KT,115/17).*

*Şunaqa kızık gäplär äytdiki toygâ öz özidän fäyz könib hämmäning kulfı dili açilib
ketdi / Ämmâ Nasiba özgä âlämgä sirli âlämgä kirib kılğanı yok (KT,117/13).*

*Birdän hämmäsini tüşündi u häli erini körgändäyâk / nimänidir pâyqagändäy
bölgändi endi hämmäsining (KT,124/18).*

hämmä nârsä: her şey.

*Bolsä hämmä nârsä yetärlı bolsä tağın nimä keräk / yok başqa gâp bär u kişi
äyşini kılıb yürädilär Nasiba (KT,118/5).*

hämmäsi: hepsi.

*Garnitur hämmäsi bu hânädändä yaqındä toy bolgänidän /däräk berib turärdi
nâriği üydä qaynisi televizorni (KT,113/7).*

*Birdän hämmäsini tüşündi u häli erini körgändäyâk / nimänidir pâyqagändäy
bölgändi endi hämmäsining (KT,124/17).*

*Yärim keçädä burnidän târtsä yıqılğüdek bolib barişini / hämmäsini tüşündi nimä
uçün İslom äkä özigä bundäy (KT,124/22).*

Bu bilän nimä demâkçi ekänligini hämmäsini / mänä kelinpâşşä (KT,124/25).

*Hämmäsini täämildägidek qars bädäbäng kılışdi / Hämmäsini kızık üstidä bir
nârsäni unutib kâldirişdi (KT,125/23).*

*Hämmäsini täämildägidek qars bädäbäng kılışdi / Hämmäsini kızık üstidä bir
nârsäni unutib kâldirişdi (KT,125/24).*

hämşirä: hemşire.

Bilän tüzük quruq gäpläsmädi aynıksä uning qâş közläri / pâpükdek Marziya degän hämşirä kız bilän (KT,114/16).

Hämşirä kız ungä başdän âyâk yänä bir qaräb çıqdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba härçänd bepärvä bolışgä urinmäsin yahşi iş qılmägänini endi tüşüнди (KT,120/3).

hänä: hane, oda.

Lekin uning ämädi çäpdimi buyäkdän qarävul hänägä kirişi bilän u yäkdän / tez yärdäm maşinäsä çirägini läpillätib kelib qaldi (KT,119/15).

hänädän: aile, hanedan, ev.

Garnitur hämmäsä bu hänädändä yaqındä toy bolgänidän / däräk berib turärdi näriği üydä qaynisi televizorni (KT,113/7).

Bäkirtirib futbol köryäpti häli qaynänäsä egäçisinikigä ketdi / ümumän ulärning hänädäni gäv cum (KT,113/10).

U tez tez yürüb däv väzä äldigä keldi bu hänädändän / bir ümrgä çıxıb ketäyätgändek horsinib eşikni açdı (KT,118/23).

här: her.

Kim uni här küni yärim keçägäçä älib otirär ekän / başlıqlärimi yäki änavi kök köz Marziyami (KT,119/7).

Häyät öz yolidä döväm etärdi / Murodjon här küni işgä ätlänädi (KT,117/16).

Här küni oşä mänzärä / eng yämäni bu emäs (KT,117/21).

här küni: her gün.

Tagın täpgän bahänäsä bittä nävbätçilik qılärmış / ölä endi här küni bittä ädäm nävbätçilik qıläversä (KT,113/16).

Tägigä yetdi Murodjon nimä uçün özgärib qalgänini / häm negä här küni nävbätçi bolışini nimä uçün (KT,124/20).

häräkät qıl-çaba göstermek; bir işi yapmak, başarmak için uğraşmak.

Äylänişgänidä häm Lävzät kafesidä otirişgänidä häm / Nasibaning könglini ävläşgä häräkät qıldı (KT,115/8).

härçänd: her ne kadar.

Hämşirä kız ungä başdän âyâk yänä bir qaräb çıqdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba härçänd bepärvä bolışgä urinmäsin yahşi iş qılmägänini endi tüşüнди (KT,120/4).

hätin: kadın, bayan, hatun, hanımefendi; zevce, eş, karı.

Qamçi yegän ätdek seskänib ketdi näriği karavotdä yätgän / hätin uning hälätini sezdi pıqılläb külib yubardı (KT,114/10).

hätircäm: rahat, sakin.

Keyin ançä hâtircäm avâzdä sorädi / kim âpkeldi İslom äkâmi (KT,123/11).

hâtircäm bol- rahat olmak, sakin kalmak.

Dohtir zähârginâ ekân hâtircäm boling közim uçib turgâni yok dedi kâvâgini sâlib (KT,114/12).

hâtlä- atlamak, zıplamak.

Murodjon kâlipni yergä ulâktirgänçä şu tãmângä yügürdi / on kâdâmçä yügürgändän keyin kattıq hâtlädi (KT,123/2).

hättâ: hatta, o şekilde..., öyle ki...

Qârâvul çâl âksâklänib bârib pâncârâli dârvâzâni açgünçä / Nasiba lip etib içkârigä kirib âldi hättâ kinolârdägi singâri çâkkanlık (KT,119/18).

Dengiz bolädi ây hâm bâşka bolädi tolqınlâr hâm hättâ Murod äkâsi hâm Endi uning yürägi bir tekis gürsillâb urib Nasibani ällälämâydi (KT,125/19).

häväs kıl- imrenmek, arzu etmek.

Çindän hâm Näsibaning dädâsi küyâv tãmândän hursänd boldi / Näsibâ Dilfuzägä häväs kılğân edi (KT,117/2).

hävâsi kel- imrenmek, özenmek.

Nasiba hâm bârdi toğrisi düğânâsining bahtigä cüdâ / hävâsi keldi ümridâ bunâqa täntânâni körmâgân edi (KT,114/24).

hävâtirgä tüşib kâl- telaş etmek; kaygılanıp sıkıntı duyarak ivmek, telaşlanmak.

Hävâtirgä tüşib kâldi ânâ Qoyliq bâzârining dârvâzâsi / nâryâgı dälâlâr ânâ kâp kârângı dälâ yoligä burilişdi (KT,122/1).

hâvli: avlu, açıklık.

U äyvângä ötib hâvligä tüşdi äyvân peştâkidägi lampoçka / yârügüdä hâvliidägi ätirgüllâr sâkin hâyâliy tâvlänib turârdi (KT,118/22).

U äyvângä ötib hâvligä tüşdi äyvân peştâkidägi lampoçka / yârügüdä hâvliidägi ätirgüllâr sâkin hâyâliy tâvlänib turârdi (KT,118/21).

Mâyli men hâm bilib qoysâm zârâr kılmâs / hâvligä çıqıb turing men hâzir İslom äkâ (KT,120/28).

Nasiba hâvligä tüşdi kandâydir mâvhüm öylârdän / köngli böm boş bolib sekin sekin dârvâzâ tãmângä yürä bâşlädi (KT,121/1).

hâyâliy: hayali; düş gibi.

U äyvângä ötib hâvligä tüşdi äyvân peştâkidägi lampoçka / yârügüdä hâvliidägi ätirgüllâr sâkin hâyâliy tâvlänib turârdi (KT,118/22).

hâyât: hayat, yaşam.

Häyât öz yolidä dävvâm etärdi / Murodjon här küni işgä ätlänädi (KT,117/15).

häykäldek kätib tur- taş kesilmek; - mec. şaşırıp ya da korkup ne yapacağını, ne söyleyeceğini bilemez olmak.

Nasiba hämân häykäldek kätib turär ropärsidägi / mänä şu âdâm lâygä belängän mänä şu kişi eri ekänigä (KT,123/13).

häyrät: hayret etmek, şaşırmaq.

Nasiba erining tâvuşini täniy älmädi / bu tâvuşdä häm häyrät häm qorquvgä oşşâş ähäng bär edi (KT,122/30).

hâzir: şimdi, şu anda.

Şöppäyib üydä otirädi mänä hâzir häm nimä yerdän çıqqanmi / uning hõrligi keldi tağın dengiz emiş äydin keçälär emiş (KT,118/7).

Nasiba yürägi gupilläb urgänçä tohtäb kâldi / hâzir huddi oşä Marziyagä duç kelsä nimä bolädi (KT,119/24).

Küzätib qoysäm mäylimi bəri bir hâzir hämmä tärqab ketädi / Nasiba indämädi (KT,115/17).

qavib tikilgän neylon halätini yeçib ätläs köyläk kiydi / hâzir äyni vaqtidä kaynänäsi yoq biräv yolini tosmäydi (KT,118/20).

Kim keräk sizgä dedi qâşini çimirib / hâzir otboy bolädi (KT,119/28).

Mäyli men häm bilib qoysäm zärär kılmäs Hâvligä çıqıb turing men hâzir İslom äkä (KT,120/28). [hâzir,

Mänä yetdik hâzir / maşinä gıyqılläb tärmâz berdi Nasiba eşik (KT,122/7).

heç qaçân: hiçbir zaman.

Çämäsi Nasibaning yelkäsüdän kuşmqâççi boldiyu qoli lâyligi / uçün tegmädi Nasiba erini heç qaçân bunaqa ähvâldä (KT,123/6).

heçäm: “heç+ham” hiç de.

Murodjon äkâsi ekänigä heçäm işängisi kelmäsdi / Murodjon uning könglidä keçâyätgän gäplärni päyqadi (KT,123/15).

hicälätli ähvâldä kâl- utanç duymak; utanmak.

Nasiba cüdä hicälätli ähvâldä kâldi / şundâq ötib ketâyätuvdim dedi ävâzi zorgä çıqıb (KT,120/15).

hid: koku.

İslom äkä avtobus eşigini kıyâ açib başını çıkarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıqıdı şu ändäyâq dimâğıgä dâri hidi urildi (KT,121/10).

hırä: bulanık, mat, donuk.

Loq kilib otirär şiftägi çirâkning hürä yârügüdä / yüzidägi ifädäni päykaç kıyin edi Nasiba beihtiyâr (KT,121/23).

Tohtätäng / hürä çirâk yârügüdä İslom äkä kinâyäli külib koygändek boldi (KT,122/6).

his et- hissetmek.

Bolib ketâyâtgänini his etär kulâğı ästidä hämân / kâlipning arä çârä yergä päk päk urilgäni eşitilib turârdi (KT,125/3).

hocâlik: bir kimseye veya bir yere sahiplik, bir çiftlik; ho'ja soyuna mensupluk; toprak reisi, toprak ağası; çiftçi.

Keliş uçün şâhâr çetidägi hocâlikkä katnâydigän / avtobusgä otirişdiyu hâlka yoldän ötgändän keyin duç (KT,115/21).

horligi kel- bozulmak, üzölmek, 11. pişmanlık duymak.

Şöppäyib üydä otirädi mänä hâzir häm nimä yerdän çıkkänmi / uning horligi keldi tağın dengiz emiş äydin keçälär emiş (KT,118/8).

horsin-iç çekmek, üzüntüyle veya özlemle derin derin soluk alıp vererek duygulanmak.

U tez tez yürüb dârvâzä âldigä keldi bu hânädândän / bir ümrgä çıkıp ketâyâtgändek horsinib eşikni açdi (KT,118/24).

hoş: "...eee, peki, yoksa" anlamına gelen sözcüktür.

Ķandâk uyât kândâk şärmändälik hoş bölmäsä nimä kılsin / oğırlık kılsinmi ärzimäs mäâş bilän şâhânä toy kılgän ädäm nimä kılsin (KT,124/31).

huddi: 1.sanki, güya.

Nâzäridä toy ötişi bilän özgä bir älämgä / kirib kâlädigändek huddi bir säyyârädän başqa säyyârägä (KT,116/16).

2. aynı, tıpkı

Huddi oşändäy maşinädä säyr kılışdi huddi oşä Lâzzät kafesigä kirişdi / çıkıp kelişâyâtgänidä u Murodjonning kulâğıgä şipşidi (KT,117/3).

Huddi oşändäy maşinädä säyr kılışdi huddi oşä Lâzzät kafesigä kirişdi / çıkıp kelişâyâtgänidä u Murodjonning kulâğıgä şipşidi (KT,117/3).

Undän keyin kaynânäsining çây nânini täyyärläb berädidä özi häm işgä cönäydi / künlär huddi muttäsil äylänâyâtgän globusgä öhşäydi (KT,117/20).

Nasiba yürägi gupilläb urgänçä tohtäb kâldi / hâzir huddi oşä Marziyagä duç kelsä nimä bolädi (KT,119/24).

Kişini körüb esänkiräb qaldı bu ulärning toyidä / kâsägüllik qılğan huddi oşä İslom äkä edi (KT,120/12).

hunär: hüner, zanaat, yetenek.

Tüzük bunaqa hunäringiz häm bär ekän / Murodjon qalipni qumgä qarär ekän şu tãmângä (KT,124/11).

Eringning ähvälini körüb qoy / seni deb sening arzu häväsläring deb ering şu hunärni qalyäpti (KT,124/28).

hursänd: mutlu.

Çindän häm Näsibaning dädäsi küyäv tãmändän hursänd boldı / Näsibä Dilfuzägä häväs qılğan edi (KT,117/1).

huşcaqcaq: kıvançlı, mutlu, sevinçli.

Kanaka bolärkän dedi Nasiba bärmağı bilän pöpsä qilib / toy nihâyätdä huşcaqcaq ötdi (KT,117/10).

iç: iç, iç taraf.

Kelgän bekätdä tüşib qalışdı yaz quyâşi âlis ufkdä / âlâvli bir tumänlik içigä bätib bärärdi Murodcon (KT,115/24).

Nasiba qap qarângi zulmätdä tupraq köçäning qaq ortäsidä / gärang bolgäniçä turib qaldı vähimä içidä (KT,122/16).

iç- bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Kafedän çıqışgänidä Murodcon cindek konyak içib algän edi / hämmä hämmä bilän u Nasiba bilän (KT,115/9).

icirgän- iğrenmek, tiksirmek.

Özidän özi icirgänä başladı / nimä kerägi bär edi şu yâqqa kelib (KT,120/5).

ickäri: içeri, iç taraf.

Qarävul çal äksäklänib bärib pänçäräli dävzäni açgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib aldı hättä kinolärdägi singäri çäqқанlik (KT,119/18).

U endi yöläk tãmân yürgän edi aq halät kıyğan nätäniş / kız içkäridän yügürüb çıqdı (KT,119/26).

Hämşirä kız ungä başdän ayak yänä bir qaräb çıqdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba härçänd bepärvä bolışgä urınmäsin yahşi iş qılmägänini endi tüşündi (KT,120/3).

Tutқиçini siltäb açib yubardı şu ändäyâq içkärigä / tözân yapirilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT,122/9).

ickäri kirib ket- içeri girmek.

Şundäy dediyu özining päkänaligi üçün yer äybđardek / kars kurs yürgänçä içkäri kirib ketdi (KT,120/30).

idrâk et- idrak etmek, akıl erdirmek, anlamak, kavramak, algılamak.

Nasiba ortädä äriq bärliğini endi idrâk etdi / Murodjon yügürüb kelib kolini älgä çözdü (KT,123/3).

ifädä: ifade.

Loq kılıb otirär şiftdägi çirâkning hırä yârugıdä / yüzidägi ifädäni päykaç kıyın edi Nasiba beihtiyâr (KT,121/24).

iğçäm: kompaktı, sıkı, yoğun.

Maşinä ortäsigä âk çâyşâb yapilgän yigmä kârävât örnätılgän ekän / Nasiba eşik âldidägi iğçäm orindikça otirdi (KT,121/12).

ikkälämiz: İkimiz.

Bâtib bärâyâtgän kuyâşdän köz uzmây toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bäsäk mäyli kaysi dengiz bolsä häm (KT,115/30).

Äy çıkıb turgän bolsä İkkälämiz kırgâkdä / şundâk otirib äydindä tävlänib turgän dengizni tāmâşä kılsäk (KT,116/1).

ikkâvi: her iki, ikisi.

Tâşkaridä kârângı kuyuklaşib bärär ällakayerdä kurbaka kurillärdi bir vaqtlär Murodjon ikkâvläri (KT,113/20).

Ulär tez tez körişib turädigän bolışdi bir küni ikkâvläri dälägä çıkışdi şunçäki äylänib (KT,115/20).

ikki: iki (sayı sıfatı).

Toydän keyin ikki häftä ötmây nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik kıladigän boldi (KT,117/25).

İkki yelkäsining boyni bilän tutâşgän yeridä / çukurçä päydâ bolib yälängâyâk tävânläri bilän (KT,124/5).

Bir ikki kün pärvâ kılmây oқиşgä katnüb yüräverdi / ämmâ keçäsi tosätdän isitmäsi kötarilib ketdi (KT,114/1).

Äçilib säçilib gäpläşib turgänini bir ikki körgänidän / keyin özini bütünläy bepisänd tutädigän boldi (KT,114/17).

Toydän keyin ikki häftä ötmây nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik kıladigän boldi (KT,117/26).

ikkilän- tereddüt etmek, kararsız kalmak.

Beşinçi käsälhânägä dedi Nasiba årqa orindiqqa otirib / ortä yaşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (KT,119/12).

İslom äkä avtobus eşigini kıyâ açib başını çıkarib turardı / Nasiba ikkilänib maşinägä çıkdı şu ändäyâk dimâğığä dâri hidi urildi (KT,121/10).

ilgâri: önce, evvel.

Şamällägän ekän uni Murod Vohidoviç degän doxtir dävälädi / Nasiba ilgäriyäm betâb bolgän vraçlargä qarätgändi (KT,114/6).

ilib koyil- asmak, iliştirmek.

İlib koyilgän uning âtrâfidä pârvânälär muttâsil äylänärdi / şundäginä u yolning oşâ tāmānidä devâri (KT,122/19).

ilin- takılmak, yakalanmak; tutunmak.

Yäkkä çöpdän âlib ötdi Nasiba şuursiz bir târzdä / yonğoq tägigä keldi dâraht şâhigä ilingän lampoçka (KT,123/22).

iltimâs kıl- rica etmek.

Albättä Nasiba yelkäsini kıdsi ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yâqmäydi Murodcon cilmäygän köyi iltimâs kıldi (KT,115/16).

imâ kıl- imlemek; im ile göstermek, im ile belirtmek, im ile anlatmak.

Murodcon kelin küyâv tāmāngä imâ kıldi / şunaqa dâbdâbälär yâkadimi sizgä (KT,115/13).

indä- seslenmek, ses çıkarmak.

Küzätib kıyosäm mäylimi bâri bir hâzir hämmä târқab ketädi / Nasiba indämädi (KT,115/18).

Siz kelin tāmānmisiz dedi uning қolini âhistä sıkıb / Nasiba indämäy baş silkidi men küyâv tāmānmän (KT,115/4).

Beşinçi käsälhânägä dedi Nasiba årqa orindiqqa otirib / ortä yaşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (KT,119/12).

iş: bir maksatla yapılan faaliyet, çalışma, amel.

Ammâ Murodjon yānidä bolmägänidän keyin Nasiba bāri bir yālgız / Murodjon keyingi päytdä äynidi ävvälläri işdän (KT,113/12).

Häyât öz yolidä dävâm etärdi / Murodjon här küni işgä ätlänädi (KT,117/16).

Undän keyin қaynānäsining çây nānini täyyärläb berädidä özi häm işgä cönäydi Künlär һuddi muttâsil äylänäyätgän globusgä oşşäydi (KT,117/19)

İşim köp nimä kıläy deydi /ävväligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb oylägändi (KT,117/29).

Özing hahläb kılyäpsän şu işni bilib koy toydän keyin mäydä çüydä / gäplärni kötärib kelädigän bolsäng dilingni siyäh kılib koyämän (KT,119/1).

Hämşirä kız ungä başdän äyäk yänä bir qaräb çıkdıdä içkäri kirib ketdi / Nasiba härçänd bepärvä bolışgä urinmäsin yahşi iş kılmägänini endi tüşündi (KT,120/4).

işängisi kelmäs- inanmak istememek.

Murodjon äkäsı ekänigä heçäm işängisi kelmäsdi / Murodjon uning könglidä keçäyätgän gäplärni päyqadi (KT,123/15).

işhänä: iş yeri.

İşhänäsıgä bärädi / Qani körsinçi qanaqa nävbätçilik kıläyätgän ekän Murod Vohidoviç (KT,119/5).

isitmäsi kötärib ket- ateşi yükselmek, vücut ısısının yükselmesi.

Bir ikki kün pärvä kılmäy oқиşgä katnüb yüräverdi / ammâ keçäsi tosädän isitmäsi kötärib ketdi (KT,114/2).

işlä- çalışmak.

Köp yıllärdän buyän advokat bolib işläydi / täpgänini bittä kızıdän äyärmidi (KT,116/23).

Küyäv tämännıng kıli kıskarâk ekän / küyäv bir özi işläsä tağın ukäsı singlisi bolsä (KT,116/26).

Murodjon bilän birgä işläydiğän İslom äkä degän päk päkänä ädäm bär ekän / şu kışi tämädälikni äynıksä bāplädi (KT,117/11).

istä- istemek, istediği gibi.

Ulär änçä närsägä egä bolışdi toy kılışdi / ätä änäsı hahlägäniçä Nasiba istägänçä ärzu häväs körişdi (KT,125/22).

izlä- aramak, bakınmak, araştırmak.

U yakın kelib sälämläşdi / hä kelin dedi qandäydir quruq ähängä küyävni izläb kepsizdä (KT,120/14).

jiguli: jiguli araba markası.

U duç kelgän maşınägä kılini kötärdi / Äppäk jiguli änçä närigä ötib tohtädi (KT,119/10).

käbinä: kabin, sürücü kabini.

Özingiz äytändigizku Murod Vohidoviçning äldigä / İslom äkä şäfyâr otirgän käbinä tämängä engäşdi (KT, 121/16).

Ketdik / şundäginä Nasiba şäfyâr käbinäsining devâridä (KT, 121/18)

kadäm: adım.

U Islom akaning avazini tanib burilib qaradi / Tört beş qadäm näridä süt räng tez yärdäm maşinasi tohtägän (KT, 121/8).

Ätrâfgä älänglädiyu yigirmä qadämçä näridägi / çirâkka közi tüşdi yonğok şahigä kättäkän lampoçka (KT, 122/17).

Murodjon qalipni yergä ulâqtirgänçä şu tamângä yügürdi / on qadämçä yügürgändän keyin kattuk hätlädi (KT, 123/2).

kafe: kahve hane; (cafe restoran).

Äylänişgänidä häm Lâzzät kafesidä otirişgänidä häm / Nasibaning könglini ävlâşgä häräkät qildi (KT, 115/7).

Kafedän çiqışgänidä Murodcon cindek konyak içib algän edi / hämmä hämmä bilän u Nasiba bilän (KT, 115/9).

Huddi oşändäy maşinädä säyr qılışdi huddi oşä Lâzzät kafesigä kirişdi / çiqıb kelişyätgänidä u Murodjonning qulâğıgä şipşidi (KT, 117/3).

käft: avuç, avuç içi.

Käfti bilän qalipgä qum sepdi keyin üstä dâiräkâşlardek / qalipni äyläntirib äyläntirib tökdi (KT, 123/29).

Bir mähäl Murodjon läyli käfti bilän uning sâçini siläy başlädi / Näsi nimä boldi sizgä Näsi dedi avâzi titrâb (KT, 126/1).

Nimäni oylâyäpsiz dedi uning yelkâsigä käftini qoyib / oylâyätgänim yoq arzu qilyäpmän dedi Murodcon (KT, 115/27).

Ätrâfidä kättä kiçik pârvânälär hämân muttâsil äylänärdi / mäydânçä käftdek teptekis bolib ketgän (KT, 123/24).

kâk: tam.

Nasiba qap qarângi zulmätdä tupraq köçäning qâk ortäsidä / gâräng bolgäniçä turib qaldi vähimä içidä (KT, 122/15).

kakkayib tur- ayakta dik durmak; sabit durmak.

Yänä çönqayib lay zuvälä qilä başlädi / Nasiba mäydânçä ortäsidä hämân kakkayib turärkän (KT, 124/16).

qâl- olduğı yeri ve durumu korumak, sürdürmek; konaklamak, konmak, kalmak.

Sâvuq yältirâb turârdi / âz qaldi Murodjon bir çekkädä turgän uyumdän (KT, 123/28).

Murodcon bugün tağın keç qaldi / Nasiba deräzä ropäräsidägi pästâk yumşâk kreslodä (KT, 113/1).

Oşa sözlär qulâğı âstidä tağın cäränlägändek boldiyu bir zum tohtâb qaldı / lekin şu ândâyâk başqa bir fikrdän köngli yarışib ketdi (KT, 119/3).

Ulärning tänişüvi gäläti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oqırdı kışdä şämällâb qaldı (KT, 113/24).

U ornidän turib ketdi deräzä âldigä keldi / täşqari qarânğı bolib ketgän köçädän ärä çärä maşınälär güvüllâb ötib qälärdi (KT, 118/10).

käläversä- nihayetinde, sonunda.

Mäkul kelmädi käläversä Nasiba beş oğul äräsidä yalgız edi / dädäsi kızığä özgäçä mehr qoygän (KT, 116/21).

kâlip: kalıp.

Mäykäçäng ädäm bir qolidä gışt kâlipni uşlägänçä şu / tãmängä qarâb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT, 122/25).

Murodjon kâlipni yergä ulâktirgänçä şu tãmängä yügürdi / on qadämçä yügürgändän keyin kattıq hätlädi (KT, 123/1).

Käfti bilän kâlipgä qum sepdi keyin üstä dâiräkäşlärdek / kâlipni äyläntirib äyläntirib tökdi (KT, 123/29).

Käfti bilän kâlipgä qum sepdi keyin üstä dâiräkäşlärdek / kâlipni äyläntirib äyläntirib tökdi (KT, 123/30).

çönqayib otirib âldidä läydän zuvälä yäsâb kâlipgä urdi / kâlipdän âtilib çıkkän läy pärçäläri (KT, 124/1).

qoşilib kâlipgä tüşyâpti kançä köp tüşsä qarzi / şunçä kämâyädi (KT, 125/27).

Çönqayib otirib âldidä läydän zuvälä yäsâb kâlipgä urdi / kâlipdän âtilib çıkkän läy pärçäläri (KT, 124/2).

Mäykäsığä peşänäsığä säçrâgänigä pärvâ kılmädi / ârtikçä läyni sidirib täşlädidä kâlipni dâst kötärdi (KT, 124/4).

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgilâb bârdidä kâlipni / bâyägi gıştlär säfigä eldi pâk etgän tâvuş eşitildi (KT, 124/7).

U kâlipni kötârgän edi gıştlär säfigä yänä törttäsi köşildi / Nasibaning tili endi kälimägä keldi (KT, 124/9).

Tüzük bunâka hunäringiz häm bâr ekän / Murodjon kâlipni qumgä qarâr ekän şu tãmängä (KT, 124/12).

Bolib ketâyâtgänini his etâr qulâğı âstidä hämân / kâlipning ärä çärä yergä pâk pâk urilgäni eşitilib turärdi (KT, 125/4).

kämây- azalmak.

Қошилиб қалипгә түшяпти қанчә көп түссә қарзи /şunçä kämäyәdi (KT, 125/28).

қамчи: kırbaç

Қамчи yegän ätdek seskänib ketdi näriги karavotdä yätgän / hâtin uning hâlätini sezdi pıқılläb külib yubârdi (KT, 114/9).

қанақа: nasıl, ne gibi.

Қанақа bolärkän dedi Nasiba bärmäği bilän pöpsä қalıb / toy nihâyätdä huşçaқçaқ ötdi (KT, 117/9).

Hä zir yügürib қalmös ekänä oşändä bilädi säyâқ / yürіş қанақа болиşini (KT, 118/14).

Işhänäsigä bärädi / қани көрсинчи қанақа nävbätçilik қıläyätgän ekän Murod Vohidoviç (KT, 119/6).

қанчә: ne kadar, nece.

Қошилиб қалипгә түшяпти қанчә көп түссә қарзи /şunçä kämäyәdi (KT, 125/27).

қандәк: nasıl.

Қандәк uyät қандәк şärmändälik hoş bölmäsä nimä қılsin / oğırlık қılsinmi ärzimäs mäaş bilän şâhänä toy қılgän ädäm nimä қılsin (KT, 124/31).

Қандәк uyät қандәк şärmändälik hoş bölmäsä nimä қılsin / oğırlık қılsinmi ärzimäs mäaş bilän şâhänä toy қılgän ädäm nimä қılsin (KT, 124/31).

қандәйдир: bir takım, bir tür.

U yaқın kelib sälämläşdi / hä kelin dedi қандәйдир қuruқ ähängdä küyävni izläb kepsizdä (KT, 120/14).

Nasiba hävligä түşdi қандәйдир mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin sekin dävväzä tāmängä yürä başlädi (KT, 121/1).

Çälä tiklängän yäkkäm dukkäm üylär bärliğini päyқadi / ulär қарängidä қандәйдир sirli vähimäli tuyulärdi (KT, 122/22).

Yüring dedi қандәйдир säkin äväzdä / Maşinä bir säätdän keyin kelsä bitirib қoyäy (KT, 123/17).

қани: hani, nerede.

Işhänäsigä bärädi / қани көрсинчи қанақа nävbätçilik қıläyätgän ekän Murod Vohidoviç (KT, 119/6).

қәп қарәңгі: kapkaranlık.

Hävätirgä түşib қалди әnä Қoylıқ бәзәрining дәrväzäsi / näryäği дәләләр әnä қәп қарәңгі дәлә yoligä burilişdi (KT, 122/2).

Nasiba kâp kârângi zulmâtdä tuprâk köçäning kâk ortäsüdä / gäräng bolgäniçä turib qaldı vähimä içidä (KT, 122/15).

kâr- yoğurmak, karıştırmak.

Tüzük bunâqa hunäringiz häm bâr ekän / Murodjon qâlipni kumgä qarâr ekän şu tãmângä (KT, 124/12).

karä- bakmak, bakışı bir şey üzerine çevirmek, gözlemek, seyretmek.

Közläridä ehtiräs yaşiringän tınık çehralı kız qarâb turârdı / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä saçını çakqân turmäklädi (KT, 118/17).

Topıgıgäçä tuprâkqa bätib ketdi İslom äkä eşikdän / başını çıkarib kârângı boşlıkqa qarâb kıçkırdı (KT, 122/12).

Mäykäçäng ädäm bir qolidä gışt qâlipni uşlägänçä şu / tãmângä qarâb turârdı u bir zum tikilib turdidä (KT, 122/26).

qarâb cilmäyib qoydı / yigit kişigä kırk hünär häm äz şundäy dediyu (KT, 124/13).

Nasiba yürägi gürsilläb urgänçä ornidän turib ketdi Mengä qaräng kayâkqa ketyäpmiz özi dedi tähdid bilän (KT, 122/4). [qaräng, -ng

nävbätçilik bahänä diydâr ganimät bolmäsin tağın / Nasiba devärdägi säätgä qarädi tokkızdän aşibdi (KT, 113/18).

U İslom äkäning ävâzini tänib burilib qarädi / tört beş qadäm näridä süt räng tez yärdäm maşınası tohtägän (KT, 121/7).

közini älib qaçdı deräzädän täşkarigä qarädi / maşınä çirâqlär märcäni lävilläb yätgän köçädän yelib bârârdı (KT, 121/25).

karâb âl- hızlıca bakmak; göz gezdirmek.

İslom äkä maşınaning närigi bikinidägi orindikqa çökdi / Kayâkqa bärämiz özi dedi Nasiba ungä tezginä qarâb älib (KT, 121/14).

karâb çık- gözden geçirmek, bakmak.

Hämşirä kız ungä başdän ayak yänä bir qarâb çıkidä içkäri kirib ketdi / Nasiba hârçänd bepärvä bolışgä urinmäsin yahşi iş kılmägänini endi tüşündi (KT, 120/3).

karâb koy- bakmak.

U ropärsidägi İslom äkägä şübhälänib qarâb qoydı / İslom äkä orindik yänidägi tutkıçni uşlägänçä közini (KT, 121/21).

kârângı: karanlık.

Topıgıgäçä tuprâkqa bätib ketdi İslom äkä eşikdän / başını çıkarib kârângı boşlıkqa qarâb kıçkırdı (KT, 122/12).

Çälä tiklängän yäkkäm dukkäm üylär bärliğini päykadi / ulär kârângidä kändäydir sirli vähimäli tuyulardı (KT, 122/22).

Taşkaridä kârângı kuyukläşib bärär ällakayerdä / kurbaka kurillardı bir vaqtlar Murodjon ikkâvlari (KT, 113/19).

kârângı bolib ket- gece olmak, karanlık düşmek.

U ornidän turib ketdi deräzä äldigä keldi / taşkari kârângı bolib ketgän köçädän ärä çärä maşinalar güvülläb ötib kälardı (KT, 118/10).

karät- baktırmak.

Şamällängän ekän uni Murod Vohidoviç degän dohtir däväladi / Nasiba ilgäriyäm betäb bolgän vraçlargä karätgändi (KT, 114/6).

karavot: yatak.

Kamçi yegän ätdek seskänib ketdi näriği karavotdä yätgän / hâtin uning hâlätini sezdi pıkilläb külib yubardı (KT, 114/9).

kârâvul: bekçi, nöbetçi.

Nasiba bunaka päytdä käsälhânägä kiriş kıyınlığını bilardı / yol yoläkay kârâvulgä nimä bahänä kılışni oylab bardı (KT, 119/14).

Lekin uning ämädi çäpdimi buyäkdän kârâvul hânägä kirişi bilän u yäkdän tez yärdäm maşinäsini çirägini läpillätib kelib kıldı (KT, 119/15).

Kârâvul çäl äksäklänib bärrib päncäräli dävâzäni açgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib äldi hättä kinolärdägi singäri çäkkanlık (KT, 119/17).

kars kurs: çatırtıyı, keskin sesi ve keskin vuruştan doğan sesi taklittir.

Şundäy dediyu özining päkänäligi uçün yer äybdärdek / kars kurs yürgänçä içkäri kirib ketdi (KT, 120/30).

kars bädäbäng: görkemli, muhteşem.

Hämmäsini täämildägidek kars bädäbäng kılışdi / Hämmäsini kızık üstidä bir näsäni unutib käldirişdi (KT, 125/23).

karsäk çälib yubâr- alkışlamak, aniden alkışlamak.

Yubardı Nasiba küyäv tamândän kelgän yigitlär äräsidä / turgän Murod Vohidoviçni taşkarigä çıkışgänidän (KT, 114/29).

karz: borç, ödünç.

Koşilib kälipgä tüşyapti kaçä köp tüssä karzi /şunçä kämäyadi (KT, 125/27).

kâş: kaş.

Bilän tüzük kuruk gäpläşmädi aynıksä uning kâş közlari / pöpükdek Marziya degän hämişirä kız bilän (KT, 114/15).

U beihtiyâr tâşâyâ ropârâsigâ keldi / âynädân kıygâç kâşlâri çimirilgân sürmä târtılğân (KT, 118/16).

Kim keräk sizgâ dedi kâşini çimirib / hâzir otboy bolâdi (KT, 119/27).

käsâgül: konuşmacı: sadece düğün, ziyafet gibi şenliklerde konuşan şahıs.

Kişini körüb esänkirâb kâldi bu ulärning toyidâ / käsâgüllik kılğân huddi oşâ İslom äkä edi (KT, 120/12).

käsâlhânâ: hastane.

Dädâsi bilân âyisi qorqıb ketişdi / qoşning maşinasidâ käsâlhönägâ âbârişdi öpkâsi kattıq (KT, 114/4).

Beşinçi käsâlhânägâ dedi Nasiba ârqa orindıqqa otirib / ortâ yaşlârdâgi kişi bir zum ikkilänib turdidâ indämây yolgâ tüşdi (KT, 119/11).

Nasiba bunaqa päytdâ käsâlhânägâ kiriş kıyınlığını bilârdi / yol yoläkây kârâvulgâ nimâ bahânâ kılışni oylâb bârdi (KT, 119/13).

katâr katâr: sıra dizi.

Närirâkdâ kurigân gıştlâr devâr kılib tahtâb qoyılğân / katâr katâr kılib kıyılğân hâm gıştlâr çirâq yârıgıdâ (KT, 123/26).

kâtib kâl- sertleşmek, donmak.

Lâyim kâtib kâlâdi / u Nasibani ergâştirib âriq üstigâ örnâtilğân tâhtâ (KT, 123/19).

Âyâqläridâ bälçik kâtib kâlğân edi / tinçlikmi dedi Murodjon uning közigâ tikilib (KT, 123/9).

kâtmädân kelğân: etsiz yağsız vücut, ince biri.

Ammâ mänâ şu bäländ boyli kâtmädân / kelğân vraçning kıli bädänigâ tegişi bilân negâdir (KT, 114/8).

katnä- dolaşan, yolculuk yapmak.

Keliş uçün şâhâr çetidâgi hocâlikkâ katnäydigân / avtobusgâ otirişdiyu hâlka yoldân ötgândân keyin duç (KT, 115/21).

katnâb yüräver- gidip gelmek.

Bir ikki kün pärvâ kılmây oқиşgâ katnâb yüräverdi / ammâ keçâsi tosâtdân isitmâsi kötârilib ketdi (KT, 114/1).

kättâ: büyük.

Maşinâni bir sââtdân keyin yubârâmân / maşinâ ârkâsi bilân tisârilib bârâ bârâ kättâ yolgâ burildi (KT, 122/14).

Ätrâfidä kattä kiçik pãrvãnãlãr hãmãn muttãsil äylãnãrdi / mãydãnçã kãftdek teptekis bolib ketgãn (KT, 123/23).

kãttãkãn: kocaman, heybetli çok büyük.

Äyãkãstidãgi çoğdek gilãmlãr devãrdã âhistã / çıķıllãb turgãn kãttãkãnãsmã sããt naķsinkãrãrãbi (KT, 113/6).

Ätrãfgããlãnglãdiyu yigirmã kãdãmçã nãridãgi / çirãķķa kãzi tũşdi yongõķ şãhigã kãttãkãn lãmpõķķa (KT, 122/18).

kãttık: sert, katı, kuvvetli, dayanılması güç, ağır, şiddetli, haşin; haddinden fazla.

Dãdãsi bilãnãyisi kãrķıb ketişdi / ķoşning maşinasidã kãsãllõonãgããbãrişdi õpkãsi kãttık (KT, 114/4).

Murodjon kãlipni yergã ulãktirgãnçã şu tãmãngã yũgũrdi / on kãdãmçã yũgũrgãndãn keyin kãttıkãhtlãdi (KT, 123/2).

kav- elle dikilmiş herhangi bir şey.

ķavib tikilgãn neylon hãlãtini yeçibãtlãs kãylãk kiydi / Hãzirãyni vãktidã kãynãnãsi yõķ birãv yolini tosmãydi (KT, 118/19).

kãvãğ sãl- yüzü ekşitmek.

Dohtir zãhãrginã ekãn / hãtircãm boling kãzim uçib turgãni yõķ dedi kãvãğini sãlib (KT, 114/12).

kãvãt: kat; tabaka, katman; sınıf, sosyal tabaka.

ķılğãni uçũn kãvãnib hãm ķoydi / anã oşã birinçi kãvãt terapiya bõlimi (KT, 119/20).

kãyãkdã: nerede.

ķayãkdã yũrişlãrini / bilãmãn hãhlãsãngizãbãrişim mumkin (KT, 120/25).

kãyãķķa: nereye soru söz.

İslomãkã maşinaning nãriği bĩķinidãgi orindikķa çõkdi / kãyãķķa bãrãmiz õzi dedi Nasiba ungã teziginã ķarãbãlib (KT, 121/14).

Nasiba yũrãgi gũrsillãb urgãnçã ornidãn turib ketdi / mengã ķarãng kãyãķķa ketyãpmiz õzi dedi tãhdid bilãn (KT, 122/4).

kãyini: kayın birader.

Nãsibã nãniş्तã tãyyãrlãydi ķoligã dãzmãllãngãn rãmãlçã tutãdi keyin kãyinisibilãn kãyinsinglisi mãktãbgã ketãdi (KT, 117/17).

Garnitur hãmmãsi bu hãnãdãndã yakĩndã toy bolgãnidãn / dãrãk berib turãrdi nãriği üydã kãynisi televizorni (KT, 113/8).

kãyinsingil: görünce.

Näsibä nänüştä täyyärläydi qoligä dazmallängän römälçä tutädi keyin qayinisi bilän qayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT, 117/18).

kaynänä: kaynana.

Bäkirtirib futbol köryäpti häli qaynänäsi egäçisinikigä ketdi / ümumän ulärning hânädâni gäv cum (KT, 113/9).

Qavib tikilgän neylon halätini yeçib ätläs köyläk kiydi / hâzir äyni vaqtidä qaynänäsi yoq biräv yolini tosmäydi (KT, 118/20).

Undän keyin qaynänäsining çây nänini täyyärläb berädidä özi häm işgä cönäydi künlär huddi muttäsil äylänäyätgän globusgä öhşäydi (KT, 117/19).

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhaläri yänäyäm küçäydi / bir küni qaynänäsigä sekin gäp açgän edi näsihät eşitdi (KT, 118/2).

kaysi: hangi, hangisi.

Bätib bäräyätgän quyâşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bäsäk mäyli qaysi dengiz bolsä häm (KT, 115/30).

kaytaril- döndürülmek, kıvrılmak.

Körmägän edi kızıl kıyıkça bilän başini bağläb älgän / eski mäykäli pâçäsi kaytarilgän şimi lây yäläng (KT, 123/8).

keç: geç, gece.

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik qılädigän boldi (KT, 117/25).

Murodcon bugün tağın keç qaldı / Nasiba deräzä ropäräsidadıgı pästäk yumşaq kreslodä (KT, 113/1).

keçä: akşam, gece.

Bir ikki kün pärvâ qılmäy oқиşgä qatnab yüräverdi / ammâ keçäsi tosättdän isitmäsi kötarilib ketdi (KT, 114/2).

Şöppäyib üydä otirädi mänä hâzir häm nimä yerdän çıqqanmi / uning horligi keldi tağın dengiz emiş äydin keçälär emiş (KT, 118/8).

Negädır täsävvuridä yänä oşä dengiz şävulläşi cänländi / oşä äydin keçä oşä dengiz oşä tolqınlär (KT, 125/12).

Yoq endi ulär dengiz boyigä barişmäydi / Äydin keçädä sähildä otirişmäydi (KT, 125/16).

Quyâşning ölçävi bolädimi nurning väzniçi bahtning täräzisiçi / dengiz emiş äydin keçälär emiş änä läygä (KT, 125/26).

2. dün, bir gün öncesi.

Nasiba yärk etib qarädi / keçä dedi tutilib (KT, 120/20).

keçäyäm: “keça+ ham” > dün de.

Keçäyäm dejur bolgänmäs İslom äkä tağın uning / gäpini kesdi Nasibagü bu ädämning gäpidän körä (KT, 120/21).

keçik- gecikmek, geç kalmak.

Çıka sâlib uygä yügürärdi yoq keyinçalik tez tez keçikädigän / bázän yärim keçä klib kelädigän ädät çıkardı (KT, 113/13).

keçiräsiz: affedersiniz.

Sözlüş ähängi ağır bätüdi / keçiräsiz dedi kinâyä bilän bolmäsä siz bilärsiz (KT, 120/24).

kel- gelmek, ulaşmak varmak:

Çıka sâlib uygä yügürärdi yoq keyinçalik tez tez keçikädigän / bázän yärim keçä klib kelädigän ädät çıkardı (KT, 113/14).

Kız tāmān salkām yigirmä kişi bolib barişdi / küyäv tāmāndan hām äncä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyävni (KT, 114/26).

Yubardı Nasiba küyäv tāmāndan kelgän yigitlär äräsida / turgän Murod Vohidoviçni täşkarigä çıkışgänidan (KT, 114/29).

Uning közigä çoğdek korindi baş silkib sâlām berdi / Murodcon şu ändäyäk uning yänigä keldi (KT, 115/2).

Keliş uçün şähär çetidägi hocälikkä katnäydigän / avtobusgä otirişdiyu hâlka yoldän ötgändän keyin duç (KT, 115/21).

Ämmä endi şävülläb turgän dengiz köz öngigä anıx kelädigän boldi / änä tip tınıx tolin äy nurida dengiz äynädek (KT, 116/7).

Huddi oşändäy maşinädä säyr kılışdi huddi oşä Lazzät kafesigä kirişdi / çıkıp kelişäyätgänida u Murodjonning kulâğigä şipşidi (KT, 117/4).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik kılädigän boldi (KT, 117/25).

Bärä bärä kün ärä yärim keçä klib kelädigän ädät çıkardı / Nasiba gäpirsä teskäri qaräydi (KT, 117/27).

Nasibaning köz öngigä kılpangläb turgän Märziyä kelgan (KT, 117/33).

U ornidan turib ketdi deräzä äldigä keldi / täşkari qarângi bolib ketgän köçädän ärä çärä maşinalär güvülläb ötib qälärdi (KT, 118/9).

U beihtiyär täşäynä ropäräsigä keldi / Äynädän kıygâç kâşläri çimirilgän sürmä tärtilgän (KT, 118/15).

Nimä kılsin üyigä bårsinmi / cüdä yahşi bolädidä Murodjon kelsäki üydä Nasiba yok (KT, 118/12).

U tez tez yürüb dävrvâzä âldigä keldi bu hânâdândän / bir ümrgä çıkıb ketâyâtgândeک horsinib eşikni açdı (KT, 118/23).

Özidän özi icirgânä başlädi / nimä kerägi bär edi şu yâkka kelib (KT, 120/6).

Murodjon negä kelding desä nimäni bahânä kılädi / sizni sağınib keldim deydimi (KT, 120/7).

Murodjon negä kelding desä nimäni bahânä kılädi / sizni sağınib keldim deydimi (KT, 120/8).

U yakın kelib sâlâmlaşdı / hä kelin dedi қandäydir қuruқ âhângdä küyâvni izläb kepsizdä (KT, 120/13).

U yakın kelib sâlâmlaşdı / hä kelin dedi қandäydir қuruқ âhângdä küyâvni izläb kepsizdä (KT, 120/14).

Uning ârқasidän kelgän maşına gıyқıllâb tohtâdi / çıkıng kelin (KT, 121/5).

Nasiba ortädä âriқ bärliğini endi idrâk etdi / Murodjon yügürüb kelib қolini âlgä çözdi (KT, 123/4).

Yüring dedi қandäydir sâkin âvâzdä / maşinä bir sâätdän keyin kelsä bitirib қoyây (KT, 123/18).

Yâkkä çöpdän âlib ötdi Nasiba şuursiz bir târzdä / yongоқ tâgigä keldi dâraht şâhigä ilingän lampoçka (KT, 123/22).

Tez tez yürügânçä berirâқdägi gumbâzdek lây âldigä keldi (KT, 123/31).

2.uymak, uygun gelmek

Mâқul kelmädi қâlâversä Nasiba beş oğıl ârâsidä yâlgız edi / dädäsi kızigä özgäçä mehr қoygän (KT, 116/21).

kelib kâl- gelmek.

Lekin uning âmädi çâpdimi buyâқdän қârâvul hânägä kirişi bilän u yâқdän / tez yârdäm maşinäsi çirâğını lâpillätib kelib қâldi (KT, 119/16).

kelin: gelin.

Қız tâmân sâlkäm yigirmä kışi bolib bärışdi / küyâv tâmândän häm ânçä yigitläр keldi ZAGS müdiräsi kelin küyâvni (KT, 114/26).

Siz kelin tâmânmisiz dedi uning қolini âhistä sıқıb / Nasiba indämây baş silkidi men küyâv tâmânmän (KT, 115/3).

Murodjon kelin küyâv tâmângä imâ kıldi / şunaқа dâbdâbälär yâқadimi sizgä (KT, 115/13).

U yaqin kelib salamlashdi / Ha kelin dedi kandaydir quruq ahangda kuyavni izlab kepsizda (KT, 120/14).

Uning arqasidan kelgan masina gıykillab tohtadi / chiqing kelin (KT, 121/6).

kelin tushgan uy: gelinin yasadigi ev; bir kizın evlendikten sonra yasadigi yer.

Otirar aksham tushib qalgan edi kelin tushgan uyning / fayzi baska boladi derazalardagi nafis darpardalar (KT, 113/3).

kelinpasha: gelin, "posho" sevgi, sefkat ifadesi veren kucultme sozcugudur.

Bu bilan nima demakchi ekänligini hammaşini /mana kelinpasha (KT, 124/26).

kerak: gerek, lazım.

Bolsa hamma narsa yetarli bolsa taqın nima kerak / yok baska gap bar u kisi ayşini kilib yuradilar Nasiba (KT, 118/5).

Kim kerak sizga dedi kashini chimirib / hazir otboy boladi (KT, 119/27).

Ozidan ozi icirganä basladi / nima keragi bar edi şu yakka kelib (KT, 120/6).

keskin: keskin.

Nasiba keskin burildiuy erining lay yapishgan zah ankib turgan yekasiga bashini/ tashlagancha unsiz yiglar edi (KT, 126/3).

ket- gitmek, bir yere dogru yönelmek.

Bakirtirib futbol koryapti hali kaynansi egacisinikiga ketdi / umumän ularning hanadani gäv cum (KT, 113/9).

Hamşira kız ungä bashedän ayak yanä bir qarab chikdidä ickari kirib ketdi / Nasiba harchand bepärva bolishga urinmasin yahşi iş kilmaganini endi tushundi (KT, 120/3).

Ketdik / şundeginä Nasiba şafyar kabinasining devarida (KT, 121/17).

Baqlarda ataylab kun batishini kutib otirishar aksham / kuyuklashib ketganidan keyin opişşardi (KT, 113/22).

Uchib ketayatangandek tuyuladi Nasibani ham şu alam asir / etgandi Agar ozi ayisiga şipşitib koymaganida Murodcon (KT, 116/17).

U tez tez yurib darvaza aldigä keldi bu hanadandan / bir umrga chikib ketayatangandek horsinib eşikni açdi (KT, 118/24).

Nasiba nanuşta tayyarladydi koliga dazmallangan romalcha tutadi keyin kayinisi bilan kayinsinglisi maktäbgä ketadi (KT, 117/18).

Nasiba yuragi gursillab urgancha ornidan turib ketdi / mengä qarang kayakka ketyapmiz ozi dedi tahdid bilan (KT, 122/4).

Muamala klganini nima uchün bu yergä alib kelib / bir agız söz aytmay tashlab ketganini (KT, 124/24).

ketguncä: gidene dek.

Çukur nâfäs âling / Nasiba sâğayib çıķıb ketguncä häm Murod Vohidoviç (KT, 114/14).

keyin: sonra.

Bâğlärdä ätäyläb kün bâtişini kütib otirişär âkşâm / kuyuklaşib ketgänidän keyin öpişişärdi (KT, 113/22).

Âçilib sâçilib gäpläşib turgänini bir ikki körgänidän / keyin özini bütünläy bepisänd tutädigän boldi (KT, 114/18).

Keliş uçün şähär çetidägi hocälikkä katnäydigän / avtobusgä otirişdiyu hălķa yoldän ötgändän keyin duç (KT, 115/22).

Näsibä nânüştä täyyärläydi kōligä dāzmällängän rōmälçä tutädi keyin qayinisi / bilän qayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT, 117/17).

Undän keyin qaynänäsining çây nänini täyyärläb berädidä özi häm işgä cönäydi Künlär huddi muttäsil äylänäyätgän globusgä öhşäydi (KT, 117/19).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik qılädigän boldi (KT, 117/25).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik qılädigän boldi (KT, 117/26).

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni qaynänäsigä sekin gäp açgän edi näsihät eşitdi (KT, 118/1).

Maşinäni bir sâätdän keyin yubârämän / Maşinä ârkasi bilän tisärilib bärä bärä kättä yolgä burildi (KT, 122/13).

Murodjon kälipni yergä uläktirgänçä şu tāmāngä yügürdi / on qadāmçä yügürgändän keyin qattıķ hätlädi (KT, 123/2).

keyin äñçä hâtircäm ävâzdä sorädi / kim âpkeldi İslom äkâmi (KT, 123/11).

yüring dedi qandäydir sâkin ävâzdä / maşinä bir sâätdän keyin kelsä bitirib qoyäy (KT, 123/18).

käfti bilän kälipgä kum sepdi keyin üstä dâiräkäşlärdek / kälipni äyläntirib äyläntirib tökdi (KT, 123/29).

Ammâ Murodjon yänidä bolmägänidän keyin Nasiba bəri bir yalgız / Murodjon keyingi päytdä äynidi ävvälläri işdän (KT, 113/11).

Bätib bäräyätgän kuyâşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bäsäk mäyli qaysi dengiz bolsä häm (KT, 115/29).

Özing hahläb kilyäpsän şu işni bilib koy toydän keyin mäydä çüydä / gäplärni kötärüb kelädigän bolsäng dilingni siyäh kılıb koyämän (KT, 119/1).

keyinçälik: daha sonra, sonradan.

Çıka sâlib uygä yügürärdi yok keyinçälik tez tez keçikädigän / bázän yärim keçä kılıb kelädigän ädät çıqardı (KT, 113/13).

Keyinçälik u oşä Murodcon äytgän mänzäräni köp / oyläydigän boldi ümridä dengizni körmägän edi (KT, 116/5).

keyingi: sonraki.

Ammâ Murodjon yänidä bolmägänidän keyin Nasiba bəri bir yâlgız/ Murodjon keyingi päytdä äynidi ävvälläri işdän (KT, 113/12).

keyinginä: daha sonra.

Keyinginä kördi dâim halätdä yürgäni uçünmi Nasiba / etibâr bermägän ekän bu gäl yäräşikli kiyinib älgän (KT, 114/31).

kiçik: küçük.

Ätrâfidä kattä kiçik pärvânälär hāmān muttäsil äylänärdi / mäydänçä käftdek teptekis bolib ketgän (KT, 123/23).

kıçkır- bağırmaq, seslenmek.

Topıgıgäçä tupraqqa bätib ketdi İslom äkä eşikdän / başını çıkarib qarângı boşlıqqa qaräb kıçkırdı (KT, 122/12).

kıçkırub yubâr-bağırmaq,seslenmek; (insan) sesini yükselterek gür bir ses çıkarmak.

Kıçkırub yubardı / Nasi (KT, 122/27).

kıl- "etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Kişini körib esänkiräb qaldı bu ulärning toyidä / käsägüllik kılğan huddi oşä İslom äkä edi (KT, 120/12).

Qandâq uyät qandâq şärmändälik hoş bölmäsä nimä kılsin / Ogırlık kılsinmi ärzimäs mäaş bilän şâhänä toy kılğan ädäm nimä kılsin (KT, 124/32).

İşim köp nimä kıläy deydi / ävväligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb oylägändi (KT, 117/29).

Yänä çönkayib läy zuvälä kılä başlädi / Nasiba mäydänçä ortäsidä hāmān kaqqayib turärkän (KT, 124/15).

Çıka sâlib uygä yügürärdi yok keyinçälik tez tez keçikädigän / bázän yärim keçä kılıb kelädigän ädät çıqardı (KT, 113/14).

*Nasiba bunisini h m  z zimm sig   ldi bir k ni g p  r sid  Murodconning /
könglini  gri tm ydidg n k lib kıstirib ketdi (KT, 116/28).*

*Tag n t pg n bah n si bitt  n vb t çilik k l rmiŐ /  l r endi h r k ni bitt   d m
n vb t çilik k l vers  (KT, 113/15).*

*Toyd n keyin ikki h ft   tm y n vb t çi edim deb ke  keldi / keyin h ft d  ikki
m rt d n n vb t çilik k l didg n boldi (KT, 117/26).*

*B r  b r  k n  r  y rim ke   k lib kel didg n  d t  k rdi / Nasiba g pirs 
tesk ri k r ydi (KT, 117/27).*

*Toy an k bolg nid   ldig   tkazib k yib lond gin  k lib t Ő ntirg n edi (KT,
118/27).*

*N rir kd  k rig n g Őtl r dev r k lib tahl b k yilg n / k t r k t r k lib k yilg n
h m g Őtl r  ir k y ruɡid  (KT, 123/25).*

*N rir kd  k rig n g Őtl r dev r k lib tahl b k yilg n / k t r k t r k lib k yilg n
h m g Őtl r  ir k y ruɡid  (KT, 123/26).*

*Nim  k lsin  yig  b rsinmi / c d  yahŐi bol did  Murodjon kels ki  yd  Nasiba
yok (KT, 118/11).*

*K nd k uy t k nd k Őarm nd lik hoŐ b lm s  nim  k lsin / Oɡurlik k lsinmi
 rzm s m  Ő bil n Őh n  toy k lg n  d m nim  k lsin (KT, 124/31).*

*K nd k uy t k nd k Őarm nd lik hoŐ b lm s  nim  k lsin / Oɡurlik k lsinmi
 rzm s m  Ő bil n Őh n  toy k lg n  d m nim  k lsin (KT, 124/32).*

* zing h hl b k ly ps n Őu iŐni bilib koy toyd n keyin m yd   y d  / g pl rni
k t rib kel didg n bols ng dilingni siyah k lib k y m n (KT, 119/1).*

* Őh n sig  b r di / K ni k rsin i k n k  n vb t çilik k l y tg n ek n Murod
Vohidovi  (KT, 119/6).*

*K lg ni u  n k v nib h m k ydi / an  oŐ  birin i kav t terapiya b limi (KT,
119/19).*

*H mŐir  k z ung  b Őd n  y k y n  bir k r b  k did  i k ri kirib ketdi / Nasiba
h r  nd bep rv  bolis g  urinm sin yahŐi iŐ k lm g nini endi t Ő ndi (KT, 120/4).*

*Eringning  hv lini k rib koy / seni deb sening  rzu h v sl ring deb ering Őu
hun rni k ly pti (KT, 124/28).*

*K nd k uy t k nd k Őarm nd lik hoŐ b lm s  nim  kılsin / oɡurlik kılsinmi
 rzm s m  Ő bil n Őh n  toy k lg n  d m nim  kılsin (KT, 124/32).*

*Ul r  n   n rs g  eg  bolis di toy k liŐdi /  t   n si h hl g ni   Nasiba
iŐt g n    rzu h v s k riŐdi (KT, 125/21).*

Hämmäsini täämildägidek qarş bädäbäng kılışdi / Hämmäsini kızık üstidä bir narsäni unutib qaldırışdi (KT, 125/23).

kıläver- bir şeyi sürekli yapmak; devamlı yapmak.

Tagın tãpgän bahänäsi bittä nävbätçilik qılärmiş / ölar endi här küni bittä ädäm nävbätçilik qıläversä (KT, 113/16).

kılpängläb tur- şıarmak, (hareketli kızlara nazaran söylenir).

Nasibaning köz öngigä kılpängläb turgän Märziyä kelgan (KT, 117/33).

kim: kim

Keyin äncä hâtircäm ävâzdä sorädi / kim äpkeldi İslom äkâmi (KT, 123/12).

Kim keräk sizgä dedi qâşını çimirib / hâzir otboy bolädi (KT, 119/27).

Kim uni här küni yärim keçägäçä älib otirär ekän / başlıqlärimi yâki änavi kök köz Marziyami (KT, 119/7).

kimsäsiz: kimsesiz.

U äynäbänd eşikni açib yap yaruğ äyvängä kirdi / vestibyul kimsäsiz çekkä çekkädägi skameykalär boş edi (KT, 119/22).

kinâyä bilän: kinayeli tarzda.

Sözlüş ähângi ağır bätidi / keçiräsiz dedi kinâyä bilän bolmäsä siz bilärsiz (KT, 120/24).

kinâyäli: kinayeli.

Tohtätting / hırä çiräk yaruğidä İslom äkä kinâyäli külib qoygändek boldi (KT, 122/6).

kino: sineme, film.

Qarävul çäl äksäklänib bärüb pänçäräli dävâzäni açgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib äldi hättä kinolärdägi singäri çäqқанlik (KT, 119/18).

kir- (bir şeyin içine) girmek.

Huddi oşändäy maşinädä säyr kılışdi huddi oşä Lätzät kafesigä kirişdi / çıkıb kelişyätgänidä u Murodjonning kulâgigä şipşidi (KT, 117/3).

U äynäbänd eşikni açib yap yaruğ äyvängä kirdi / vestibyul kimsäsiz çekkä çekkädägi skameykalär boş edi (KT, 119/21).

Hämşirä kız ungä başdän ayak yänä bir qaräb çıqdidä içkäre kirib ketdi / Nasiba härçänd bepärvä bolışgä urinmäsin yahşi iş qılmägänini endi tüşündi (KT, 120/3).

Tutқиçini siltäb açib yubardı şu ändäyâk içkärigä / tözän yapırilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT, 122/10).

kırğâk: kenar, kıyı, sahil.

Äy çıxıb turgän bolsä İkkälämiz kırgâkdä / şundâk otirib äydindä tävlänib turgän dengizni tāmâşä kılsäk (KT, 116/1).

Yäräkläb turibdi tolkınlär şävulläb kırgâkka urilädi / dähşätli güvülläb surân sälädi ämmâ u kôrkmäydi (KT, 116/9).

kirib âl- girmek; girebilmek.

Ķârâvul çäl âqsâklänib bärıb pāncārälı dārīvāzāni açgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib äldi hättä kinolärdägi singäri çäkkänlik (KT, 119/18).

kirib kälädigändek: girmiş gibi.

Näzäridä toy ötişi bilän özgä bir älämgä / kirib kälädigändek huddi bir säyyärädän başka säyyärägä (KT, 116/16).

kirib käl- girmek alanda bulunmak.

Şunağa kıızıq gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz könib hämmäning külfı dili açilib ketdi / Ämmâ Nasiba özgä älämgä sirli älämgä kirib kälgäni yok (KT, 117/14).

kiriş: giriş, girmek.

Nasiba bunağa päytdä käsälhänägä giriş kıyınlığını bilärdi / yol yoläkäy kârâvulgä nimä bahänä kılışni oyläb bärđi (KT, 119/13).

kirişi bilän: girmesiyle; girdiği an.

Lekin uning ämädi çäpdimi buyâkdän kârâvul hänägä kirişi bilän u yâkdän tez yärdäm / maşinäsi çirägini läpillätib kelib kâldi (KT, 119/15).

kış: kış

Ulärning tänişüvi gäläti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oқırdi kışdä şämälläb kâldi (KT, 113/24).

kişi: adam, insan, kimse.

Ķız tāmān sälkäm yigirmä kişi bolib bärışdi / küyäv tāmāndän häm änçä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyävni (KT, 114/25).

Murodjon bilän birgä işläydiğän İslom äkä degän päk päkänä ädäm bär ekän / şu kişi tāmädälikni äyniksä bāplädi (KT, 117/12).

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä bäläm yürägingizni keng kıling deb yüpätđi/ Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözgäri but (KT, 118/3).

Bolsä hämmä närsä yetärlı bolsä tağın nimä keräk / yok başka gäp bär u kişi äyşini kılib yürädilär Nasiba (KT, 118/6).

Beşinçi käsälhänägä dedi Nasiba ärka orindikka otirib / ortä yaşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turđidä indämäy yolgä tüşdi (KT, 119/12).

Kişini körüb esänkiräb qaldı bu ulärning toyidä / käsägüllik kılğan huddi oşä İslom äkä edi (KT, 120/11).

Nasiba hämân häykäldek kâtib turär ropäräsidadı / mänä şu ädäm lâygä belängän mänä şu kişi eri ekänigä (KT, 123/14).

kıstirib ket- bir konu üzerine deęip geçmek.

Nasiba bunisini häm öz zimmäsiga äldi bir küni gäp äräsidadı Murodconning / könglini ägritmäydidän kılıb kıstirib ketdi (KT, 116/28).

kiy- giymek.

Qavib tikilğan neylon halätini yeçib ätläs köyläk kiydi / häzir äyni vaqtidä kaynänäsi yoę biräv yolini tosmäydi (KT, 118/19).

U endi yöläk tāmān yürgän edi äq halät kiygän nātāniş / kız içkäridän yügürüb çıqdi (KT, 119/25).

kiyä: eğilimli, aralıklı.

İslom äkä avtobus eşiğini kıyā açib başını çıkarib turärdi / Nasiba ikkilänib maşinägä çıqdi şu ändäyäk dimägigä dāri hidi urildi (KT, 121/9).

kıyğaç: çapraz, eğri, oyuk.

U beihtiyār tāşāynā ropäräsiga keldi / äynädän kıyğaç kışlari çimirilgän sürmä tārtilgän (KT, 118/16).

kiyikçä: bandana.

Nasiba lampoçka ästidä älläkimning şärpäsini kördi / başiga kıyikçäni çämbäräk kılıb bağläb älgän (KT, 122/24).

Körmägän edi kızıl kıyikçä bilän başını bağläb älgän / eski mäykäli pāçäsi kaytärilgän şimi lây yäläng (KT, 123/7).

kiyin- giyinmek; giymek eylemini yapmak, kendi üzerine giymek.

Keyinginä kördi dāim halätdä yürgäni uçünmi Nasiba / etibār bermägän ekän bu gäl yäräşikli kiyinib älgän (KT, 114/32).

kıyin: zorluk, zor, çetin.

Nasiba bunaça päytdä käsälhänägä kiriş kıyineligini bilärdi / yol yoläkäy kārāvulgä nimä bahänä kılışni oylab bārdi (KT, 119/13).

Loę kılıb otirär şiftidägi çirākning hırä yāruğıdä / yüzidägi ifädäni päykaç kıyin edi Nasiba beihtiyār (KT, 121/24).

kız: kız.

Yubārgän sāvçilär dädäsiga yāqmāsligi täyin edi / ävvälä Murodconning ätäsi yoęligi kız tāmāngä unçalik (KT, 116/20).

U endi yöläk tãmân yürgän edi âk halät kiygän nâtäniş / kız içkärädän yügürüb çıqdi (KT, 119/26).

Hämşirä kız ungä başdän äyâk yänä bir qaräb çıqdidä içkäre kirib ketdi / Nasiba härçänd bepärvä bolışgä urinmäsin yahşi iş qılmägänini endi tüşündi (KT, 120/3).

Dilfuza Nasibaning cânäcân ortâğı şu kız turmuşgä / çıqadigän boldiyu zagsdän ötiş märäsimegä (KT, 114/21).

Bilän tüzük quruk gäpläşmädi aynıksä uning qâş közläri / pâpükdek Marziya degän hämşirä kız bilän (KT, 114/16).

Közläridä ehtiräs yaşiringän tınıq çehräli kız qaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä saçını çakqân turmäklädi (KT, 118/17).

Gurs gurs urädi Nasibani ällälägändek bolädi / turmuşgä çıqayâtgän kızning ârzusidek äfsänäviy närsä bölmäydi (KT, 116/14).

Mäkul kelmädi qäläversä Nasiba beş oğul aräsidä yalgız edi / dädäsi kızigä özgäçä mehr qoygän (KT, 116/22).

Köp yıllärdän buyän advokat bolib işläydi / tâpgänini bittä kızidän äyärmidi (KT, 116/24).

Dädämlär cüdä kızıqlärdä Murodjon äkä / sen yalgız kızimsän deydilär (KT, 116/30).

Qız tãmân sälkäm yigirmä kişi bolib barişdi Küyäv tãmändän häm äncä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyävni (KT, 114/25).

kızık: 1. durum, vaziyet, hal

Hämmäsini täämildägidek qarş bädäbäng kılışdi / hämmäsini kızık üstidä bir närsäni unutib qaldirişdi (KT, 125/24).

2. ilginç, eğlence, tatlı.

Şunaqa kızık gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz könib hämmäning külfü dili açilib ketdi / Ämmä Nasiba özgä älämgä sirli älämgä kirib qalgäni yok (KT, 117/13).

3. enteresan,

Dädämlär cüdä kızıqlärdä Murodjon äkä / sen yalgız kızimsän deydilär (KT, 116/29)

4. tuhaf;

Qızık bu nimäsi negä bu ädäm u bilän bunaqa gäpläşädi / ötkazib qoygäni barmı (KT, 121/3).

kızıl: kırmızı.

Körmägän edi kızıl kıyıkça bilän başını bağläb älgän / eski mäykäli pãçäsi kaytarilgän şimi läy yäläng (KT, 123/7).

köçä: sokak.

Közini älib kaçdı deräzädän täşkarigä qarädi / Maşinä çiräklär märcäni lävilläb yätgän köçädän yelib bärärdi (KT, 121/26).

Şuning uçün ätäyläb köçädän köz uzmäsdi / bir mähäl şähär çekkäsigä çıķıb ketişyätgänini kördiyü (KT, 121/29).

Nasiba kãp kãrãngi zulmätdä tuprãk köçäning kãk ortäsidadä / gãrãng bolgäniçä turib kãldi vähimä içidä (KT, 122/15).

U ornidän turib ketdi deräzä äldigä keldi / täşkari kãrãngi bolib ketgän köçädän ärä çärä maşinälär güvülläb ötib kãlãrdi (KT, 118/10).

kök köz: mavi/ gök gözlü biri; genelde birini aşığulamak için atıfta bulunmak.

Kim uni hãr küni yärim keçägäçä älib otirär ekän / başliqlãrimi yãki änävi kök köz Marziyami (KT, 119/8).

köksi: göğüs, bağır.

Uning yãnidä Murodcon bär u Murodconning köksigä / başını koyib otirädi Murodconning yürägi bir meyãrdä (KT, 116/11).

kol: el.

Ammã mänä şu bäländ boyli kãtmädän / kelgän vraçning kãli bädäniğä tegişi bilän negädir (KT, 114/8).

Näsibä nãnüştä täyyãrläydi kãligä dãzmãllängän römãlçä tutädi keyin kayinisi bilän kayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT, 117/17).

Mäykäçäng ädãm bir kãlidä ğışt kãlipni uşlägãnçä şu / tãmãngä qaräb turãrdi u bir zum tikilib turdidä (KT, 122/25).

Nasiba ortädä äriķ bãrligini endi idrãk etdi / Murodjon yügürüb kelib kãlini älgä çözdi (KT, 123/4).

Çãmäsi Nasibaning yelkäsidadän kuçmãkçi boldiyu kãli läyligi / uçün tegmädi Nasiba erini heç kaçãn bunaķa ähvãldä (KT, 123/5).

koli kışka: deyim: imkanları kısıtlı olan.

Küyãv tãmãnning kãli kışkarãk ekän / küyãv bir özi işlãsä tağın ukäsi singlisi bolsä (KT, 116/25).

kolini kötär- el kaldırmak; 1. (birine) vurmaya kalkışmak. 11. (biri) söz istediğini ya da oy verdiğini elini kaldırarak belirtmek, 111. araba veya taşıma aracını durdurmak için el kaldırmak.

U duç kelgän maşınägä kolini kötärdi / äppäk jiguli äñçä närigä ötib tohtädi (KT, 119/9).

kolini sık- el sıkmak; selamlaşmak için birinin elini tutmak.

Siz kelin tāmānmisiz dedi uning kolini āhistä sıkıb / Nasiba indämäy baş silkidi men küyäv tāmānmän (KT, 115/3).

kön- konmak.

Şunaça kızık gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz könib hämmäning külfli dili açilib ketdi / ämmä Nasiba özgä älämgä sirli älämgä kirib kalgäni yok (KT, 117/13).

köngli behuzur bolib ket- içi rahat olmamak, tedirgin olmak.

Bolib ketäyätgänini his etär külägi āstidä hämān / kälipning ärä çärä yergä päk päk urilgäni eşitilib turärdi (KT, 125/3).

köngli yarişib ket- gönlü ferahlamak.

Oşa sözlär külägi āstidä tağın cärānglägāndek boldiyu bir zum tohtäb kıldı / lekin şu āndäyäk başqa bir fikrdän köngli yarişib ketdi (KT, 119/4).

könglidä keçäyätgän: gönlünden geçirdiklerini.

Murodjon äkäsini ekänigä heçäm işāngisi kelmäsdi / Murodjon uning könglidä keçäyätgän gäplärni päykadi (KT, 123/16).

könglingiz tok böl- gönlünü ferah tut.

Murodjon uni yüpätädi / könglingiz tok bölsin uyältirib qoymäymän (KT, 116/34).

könglini āğrit- gönlünü/ kalbini kırmak.

Nasiba bunisini häm öz zimmäsige äldi bir küni gäp äräsidi Murodjonning könglini āğritmäydidän kılıb kıstirib ketdi (KT, 116/28).

könglini ävläs: sevgisini kazanmak, kendine aşık etmek, kalbini çalmak.

Äylänişgänidä häm Lāzzät kafesidi otirişgänidä häm / Nasibaning könglini ävläşgä häräkät kıldı (KT, 115/8).

konyak: ispiroto derecesi yüksek, özel kokulu, kiremit renginde bir içki türü, konyak.

Kafedän çıqışgänidä Murodjon cindek konyak içib älgän edi / hämmä hämmä bilän u Nasiba bilän (KT, 115/9).

köngl: gönül.

Nasiba h vlig  tüşdi  and ydir m vhum  yl rd n / k ngli b m boş bolib sekin sekin d rv z  t m ng  y r  b şl di (KT, 121/2).

k p: pek.

Dem k  ud  ek nmiz Murodcon k lib  oydi / yo  u k p h m z h r em s ek n Maşinad  ş h r (KT, 115/6).

2.  ok, baya, fazla.

Keyin alik u oş  Murodcon  ytg n m nz r ni k p / oyl ydidg n boldi  mrid  dengizni k rm g n edi (KT, 116/5).

Mend n  rzu h v sl ri k p emiş / esingizd mi Dilfuzaning toyi zor boluvdi  (KT, 116/31).

 oşilib  alipg  t şy pti  an   k p t şs   arzi / şun   k m y di (KT, 125/27).

İşim k p nim   l y deydi /  vv lig  Nasiba toy t şvişl ri bil n  ar  g ndir deb oyl g ndi (KT, 117/29).

K p yill rd n buy n advokat bolib işl ydi / t pg nini bitt  kızid n  y rmidi (KT, 116/23).

k r- görmek.

Keyingin  k rdi d im  al td  y rg ni u nmi Nasiba / etib r berm g n ek n bu g l y r şikli kiyinib  lg n (KT, 114/31).

Tuynuk  b rligini k rdi / maşin  bir silkindiyu şidd t bil n y rib ketdi (KT, 121/19).

Nasiba lampo ka  stid   ll kimning ş rp sini k rdi / b şig   yik ni  mb r k  lib b gl b  lg n (KT, 122/23).

Nasiba h m b rdi togrisi d g n sining bahtig  c d  / h v si keldi  mrid  buna a t nt n ni k rm g n edi (KT, 114/24).

Keyinçalik u oş  Murodcon  ytg n m nz r ni k p / oyl ydidg n boldi  mrid  dengizni k rm g n edi (KT, 116/6).

K rm g n edi kızil  yik  bil n b şini b gl b  lg n / eski m yk li p  si  yt rilg n şimi l y y l ng (KT, 123/7).

Şuning u n  t yl b k  ad n k z uzm sdi / bir m h l ş h r  ekk sig  əkib ketiş y tg nini kördiyü (KT, 121/30).

Kişini k rib es nkir b  ldi bu ul rning toyid  / k s g llik  lg n  uddi oş  İslom  k  edi (KT, 120/11).

*Åçilib sâçilib gâplâşib turgänini bir ikki körgänidän / keyin özini bütünläy
bepisänd tutädigän boldi (KT, 114/17).*

*İşhânäsigä bârâdi / qani körsinçi kanaqa nävbätçilik kılâyâtgän ekän Murod
Vohidoviç (KT, 119/6).*

2. izlemek, seyretmek.

*Bäkürtirib futbol köryäpti häli qaynänäsi egäçisinikigä ketdi / ümumän ulärning
hânädâni gäv cum (KT, 113/9).*

3. belirli bir zamanın içinde bir olaya tanık olmak, yaşamak.

*Ulär ânçä nârsägä egä bolışdi toy kılışdi / âtä ânäsi hâhlägäniçä Nasiba
istägänçä ârzu häväs körişdi (KT, 125/22).*

körä: daha çok.

*Keçâyâm dejur bolgänmäs İslom äkä tağın uning / gâpini kesdi Nasibagä bu
âdämning gâpidän körä (KT, 120/22).*

körgändäyâk: gördüğü anda.

*Birdän hämmäsini tüşündi u häli erini körgändäyâk / nimänidir pâykağändäy
bölgändi endi hämmäsining (KT, 124/17).*

körib koy- görmek, bilmek.

*Eringning ähvâlini körib koy / seni deb sening ârzu hävâsläring deb ering şu
hunärni kılyäpti (KT, 124/27).*

körin- görünmek.

*Uning közigä çoğdek korindi baş silki sâlâm berdi / Murodcon şu ândäyâk uning
yänigä keldi (KT, 115/1).*

korinib ket- gözükmek, görünmek.

*Quyâşgä tikilgänçä çukur öygä tâlgän edi uning şu / otirişi Nasibagä nimä
uçündür gamgin korinib ketdi (KT, 115/26).*

körişib tur- buluşmak, (iki ya da daha çok kimse ya da devinen şeyler) bir araya
gelmek.

*Ulär tez tez körişib turädigän bolışdi / bir küni ikkâvläri dälägä çıkışdi şunçäki
äylänib (KT, 115/19).*

kork- korkmak, ürkmek.

*Yäräkläb turibdi tolqınlär şävulläb kırğâkka urilädi / dâhşätli güvülläb surân
sälädi ämmâ u korkmäydi (KT, 116/10).*

korkıb ket- korkmak, ürkmek.

Dädäsi bilän äyisi qorqib ketişdi / qoşning maşinasidä käsälhonägä âbârişdi öpkäsi kattıq (KT, 114/3).

korkuv: korku, endişe.

Nasiba erining tâvuşini täniy älmädi / bu tâvuşdä häm häyrät häm qorquvgä oşşäs âhäng bär edi (KT, 122/30).

qoşil- katılmak.

Qoşilib qalıpgä tüşyapti qañçä köp tüşsä qarzi / şunçä kämäyädi (KT, 125/27).

U qalıpni kötärgän edi gıştlär säfigä yänä törttäsi qoşildi / Nasibaning tili endi kälimägä keldi (KT, 124/9).

qoşni: komşu.

Dädäsi bilän äyisi qorqib ketişdi / qoşning maşinasidä käsälhonägä âbârişdi öpkäsi kattıq (KT, 114/4).

kötär- kaldırmak, yükselmek.

U qalıpni kötärgän edi gıştlär säfigä yänä törttäsi qoşildi / Nasibaning tili endi kälimägä keldi (KT, 124/9).

koy-1.yerleştirmek

Näriräkdä qurigan gıştlär devâr kılib taqläb qoyilgan / qatâr qatâr kılib quyilgan häm gıştlär çiräk yaruğidä (KT, 123/25).

2.koymak, bir şeyi bir yere bırakmak.

Nimäni oyläyäpsiz dedi uning yelkäsigä käftini qoyib / Oyläyätgänim yoq arzu kılyäpmän dedi Murodcon (KT, 115/27).

uning yänidä Murodcon bär u Murodconning köksigä / başini qoyib otirädi Murodconning yürägi bir meyärdä (KT, 116/12).

3.oturtmak.

Toy anıq bolgänidä äldigä ötkazib qoyib londäginä kılib tüşüntirgan edi (KT, 118/27).

köyi: koyu.

Albättä Nasiba yelkäsini kısdı ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yağmäydi Murodcon cilmäygän köyi iltimäs kıldi (KT, 115/16).

köyläk: elbise, gömlek.

Qavib tikilgan neylon halätini yeçib ätläs köyläk kıydi / häzir äyni vaqtidä qaynänäsi yoq biräv yolini tosmäydi (KT, 118/19).

köz: göz.

Bilän tüzük quruq gäpläsmädi aynıksä uning qâş közläri / pâpükdek Marziya degän hämşirä kız bilän (KT, 114/15).

Uning közigä çoğdek korindi baş silkib sâlâm berdi / Murodcon şu ändäyâk uning yänigä keldi (KT, 115/1).

Bâtib bärâyâtgän kuyâşdän köz uzmây toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bârsäk mäyli qaysi dengiz bolsä häm (KT, 115/29).

Közläridä ehtiräs yaşiringän tınıq çehräli kız qaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä saçını çakqân turmäklädi (KT, 118/17).

Äyâqläridä bälçik kâtib qalgän edi tinçlikmi dedi Murodjon uning közigä tikilib (KT, 123/10).

Özining şuuri tınıqlaşdimi yangâk şâhlärining şävulläşi / eşitilä başlädi u közlärini yumdi (KT, 125/10).

Sâhildä Murodjon bilän otirişibdi / Näsibä seskänib közini açdi (KT, 125/14).

Nasibaning közläridän tirkiräb yaş çıkıb ketdi / u yangâkning gädür budur tänäsigä yüzini bäsğançä ökräb yubardı (KT, 125/29).

köz öngi: gözünün önüne gelmek; nasıl olacağını düşünmek, zihinde canlandırmak, tasarlamak.

Ämmâ endi şävulläb turgän dengiz köz öngigä anıq kelädigän boldi / änä tip tınıq tolin äy nuridä dengiz äynädek (KT, 116/7).

Nasibaning köz öngigä kılpangläb turgän Märziyä kelgan (KT, 117/33).

köz uzmäs: gözünü dikmek: gözünü ayırmadan bir yere bakıp durmak.

Şuning üçün ätäyläb köçädän köz uzmäsdi / bir mähäl şähär çekkäsigä çıkıb ketişyätgänini kördiyü (KT, 121/29).

közi tüş- gözü ilişmek; birdenbire, rastgele, istemeden görmek.

Ätrâfgä älänglädiyu yigirmä kadämçä näridägi / çirâkka közi tüşdi yonğoq şâhigä kättäkân lampoçka (KT, 122/18).

közim uçib tur- çok hevesli olmamak.

Dohtir zähärginä ekän / hâtircäm boling közim uçib turgäni yoq dedi qavâgini sâlib (KT, 114/12).

közini âlib kaç- gözlerini kaçırmak.

Közini âlib kaçdi deräzädän taşqarigä qarädi / maşinä çirâqlär märcäni lävilläb yätgän köçädän yelib bärärdi (KT, 121/25).

közini loq kıl- ters ters bakmak; düşmanca ve öfkeli bir biçimde bakmak.

Loq kilib otirär şiftdägi çirâkning hürä yârûğıdä / yüüzidägi ifâdâni päykaç kıyin edi Nasiba beihtiyâr (KT, 121/23).

kreslo: koltuk.

Murodcon bugün tağın keç qaldı / Nasiba deräzä ropäräsidadägi pästäk yumşaq kreslodä (KT, 113/2).

kuç- kucaklamak, sarmak.

Mänä şunaqa däbdäbälär yâkadimi sizgä / Murodjon cilmäyib uning belidän kuçdi (KT, 117/8).

küçäy- güçlenmek, şiddetlenmek.

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni kaynänäsığä sekin gäp açgän edi näsihät eşitdi (KT, 118/1).

kuçmâkçi bol- kucaklamak istedi ancak.

Çämäsi Nasibaning yelkäsidadän kuçmâkçi boldiyu qoli lâyligi / uçün tegmädi Nasiba erini heç qaçän bunaqa ähvâldä (KT, 123/5).

kudä: dünür.

Demäk kudä ekänmiz Murodcon külib qoydi / yoq u köp häm zähär emäs ekän Maşınadä şähär (KT, 115/5).

kulâk: kulak.

Bolib ketäyâtgänini his etär kulâğı âstidä hämân / kâlipning arä çärä yergä päk päk urilgäni eşitilib turärdi (KT, 125/3).

Oşä sözlär kulâğı âstidä tağın cäränklägändek boldiyu bir zum tohtäb qaldı / lekin şu ändäyâk başqa bir fikrdän köngli yârışib ketdi (KT, 119/3).

Huddi oşändäy maşınadä säyr kılışdi huddi oşä Lâzzät kafesığä kirişdi / çıkıb kelişäyâtgänidä u Murodjonning kulâğıgä şipşidi (KT, 117/4).

kulfi dili açilib ket- dili çözülmek, konuşmaya başlamak.

Şunaqa kızık gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz könib hämmäning kulfi dili açilib ketdi / Ämmâ Nasiba özgä älämgä sirli älämgä kirib qalgäni yoq (KT, 117/13).

külib koy: gülümsemek; yüz çizgilerinin hafif hareketleriyle sevinçli bir ruh durumu anlatmak, hafifçe gülmek, güler gibi olmak.

Demäk kudä ekänmiz Murodcon külib qoydi / yoq u köp häm zähär emäs ekän Maşınadä şähär (KT, 115/5).

Tohtätäing / hürä çirâk yârûğıdä İslom äkä kinäyâli külib qoygändek boldi (KT, 122/6).

kum: kum.

Käfti bilän qalıpgä qum sepdı keyin üstä dâiräkâşlärdek / qalıpnı äyläntirib äyläntirib tökdi (KT, 123/29).

Tüzük bunäqä hunäringiz häm bär ekän / Murodjon qalıpnı qumgä qarär ekän şu tãmängä (KT, 124/12).

kün: gün.

Bâglärdä ätäyläb kün bätışini kütib otirişär âqşâm / quyuklaşib ketgänidän keyin öpişşärdi (KT, 113/21).

Bir ikki kün pärvâ qılmäy oqışgä qatnüb yüräverdi / ammâ keçäsi tosätdän isitmäsi kötarilib ketdi (KT, 114/1).

Ulär tez tez körışib turädigän bolışdi / bir küni ikkâvläri dälägä çıqışdi şunçäki äylänib (KT, 115/20).

Nasiba bunisini häm öz zimmäsigä äldi bir küni gäp äräsidä Murodjonning könglini äğritmäydidigän qilib qıstirib ketdi (KT, 116/27).

Häyät öz yolidä dävâm etärdi / Murodjon här küni işgä ätlänädi (KT, 117/16).

Här küni oşä mänzärä / eng yâmâni bu emäs (KT, 117/21).

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni qaynänäsigä sekin gäp açgän edi näsihät eşitdi (KT, 118/2).

Kim uni här küni yärim keçägäçä älib otirär ekän / başliqlärimi yäki änävi kök köz Marziyami (KT, 119/7).

Undän keyin qaynänäsining çây nänini täyyärläb berädidä özi häm işgä cönäydi / künlär huddi muttäsil äylänäyätgän globusgä öşşäydi (KT, 117/20).

kün ärä: gün ara.

Bärä bärä kün ärä yärim keçä qilib kelädigän ädät çıqardi / Nasiba gäpirsä teskäre qaräydi (KT, 117/27).

kurbaka: kurbağa.

Taşkaridä qarângı quyuklaşib bärär ällaqayerdä / kurbaka kurillärdi bir vaqtlär Murodjon ikkâvläri (KT, 113/20).

kuri- kuru.

Näriräqdä qurigän gıştlär devär qilib tahläb qoyilgän / qatär qatär qilib quyilgän häm gıştlär çirâq yârügüdä (KT, 123/25).

kurib kâlgändek: yokmuş gibi.

Göyâ yer yüzidä şundän başqa sädâ yokdek şundän / başqa ähäng kurib kâlgändek (KT, 125/6).

kurillä- varaklama sesi.

Taşkaridä kârângı kuyuklaşib bârär ällaqayerdä / kurbaka kurillärdi bir vaqtlär Murodjon ikkâvläri (KT, 113/20).

kurs: kesik ve keskin sesi taklittir.

Şundäy dediyu özining päkänäligi uçün yer äybdârdek / kars kurs yürgänçä içkäri kirib ketdi (KT, 120/30).

kurs: sınıf.

Ulärning tänişüvi gäläti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oqırdi kışdä şämälläb qaldı (KT, 113/24).

kuruk âhängdä: boş ve deęersiz seslenme.

U yaqın kelib sälâmlaşdı / hä kelin dedi qandäydir kuruk âhängdä küyâvni izläb kepsizdä (KT, 120/14).

kutlä- kutlamak

Kutläb nutq sözlädi küyâv Dilfuzagä brilliant / sirğa ältin üzük hädyä qılğanidä hämmä karsäk çâlib (KT, 114/27).

küt- beklemek.

Bâglärdä ätäyläb kün bâtişini kütib otirişär âqşâm / kuyuklaşib ketgänidän keyin öpişişärdi (KT, 113/21).

kuvânç: sevinç, coşku.

Nasibaning yürägi kuvânçdän ârzikib ketdi / şirin cilmäyib uning yelkäsigä bâş koydi (KT, 116/3).

kuvârib koy- sevinmek.

Qılğäni uçün kuvârib häm koydi / anä oşâ birinçi qavät terapiya bölimi (KT, 119/19).

kuy- dökmek.

Närirâkdä kurigän gıştlär devâr kılib taqläb koyılğan / katâr katâr kılib kuyılğan häm gıştlär çirâk yâruğidä (KT, 123/26).

kuyaş: güneş.

Kuyâşgä tikilgänçä çukur öygä tâlgän edi uning şu / otirişi Nasibagä nimä uçündür gamgin korinib ketdi (KT, 115/25).

Kelgän bekätdä tüşib qalışdı yâz kuyâşi âlis ufkdä / âlâvli bir tumänlik içigä bâtib bârärdi Murodjon (KT, 115/23).

Kuyâşning ölçâvi bolädimi nurning väzniçi bahtning tärâzisiçi / Dengiz emiş äydin keçälär emiş änä lâygä (KT, 125/25).

küyâv: damat.

Qız tāmān sālķām yigirmā ķiķi bolib bāriķdi / Kūyāv tāmāndān hām ānķā yigitlār keldi ZAGS mūdīrāsi kelin kūyāvni (KT, 114/26).

Qutlāb nutķ sözlādi kūyāv Dilfuzagā brilliant / sirģa āltin üzük hādyā ķilģānidā hāmmā ķarsāk ķālib (KT, 114/27).

Yubārdi Nasiba kūyāv tāmāndān kelģān yigitlār ārāsīdā / turgān Murod Vohidoviķni tāķķarīģā ķiķiķģānidān (KT, 114/29).

Siz kelin tāmānmisiz dedi uning ķolini āhistā sīķib / Nasiba indāmāy bāķ silķidi men kūyāv tāmānmān (KT, 115/4).

Murodcon kelin kūyāv tāmāngā imā ķildi / űunāķa dābdābālār yāķadimi sizģā (KT, 115/13).

Kūyāv tāmānning ķoli ķiķķarāķ ekān / kūyāv bir özi iķlāsā taģın ukāsi singlisi bolsā (KT, 116/25).

Kūyāv tāmānning ķoli ķiķķarāķ ekān / kūyāv bir özi iķlāsā taģın ukāsi singlisi bolsā (KT, 116/26).

Ķindān hām Nāsibaning dādāsi kūyāv tāmāndān ĥursānd boldi / Nāsibā Dilfuzāģā hāvās ķilģān edi (KT, 117/1).

Qız tāmān sālķām yigirmā ķiķi bolib bāriķdi / kūyāv tāmāndān hām ānķā yigitlār keldi ZAGS mūdīrāsi kelin kūyāvni (KT, 114/26).

U yāķın kelib sālāmlāķdi / hā kelin dedi ķandāydir ķuruķ āhāngdā kūyāvni izlāb ķepsīzdā (KT, 120/14).

kuyuklaş- koyulaşmak.

Bāģlārdā ātāylāb kūn bātiķini kūtib otiriķār āķķām / kūyuklāķib ketģānidān ķeyin öpiķiķārđi (KT, 113/22).

kuyuklaşib bār- gittikçe koyulaşmak.

Tāķķarīdā ķārāngī kūyuklāķib bārār āllāķayerdā / ķurbāķa ķurillārđi bir vaķtlār Murodjon ikķāvlāri (KT, 113/19).

küzätib koy- eşlik etmek, beraberinde gitmek, arkadaşlık etmek, refakat etmek.

Küzätib ķoysām māylimi bāri bir hāzir hāmmā tārķab ketādi / Nasiba indāmādi (KT, 115/17).

lampoķka: ampul, lamba, elektrik lambası, kandil.

U āyvāngā ötib hāvligā tūķđi āyvān peķtāķidāģi lampoķka / yāruģidā hāvliđāģi ātirģüllār sāķin ĥāyāliy tāvlānib turārđi (KT, 118/21).

Ātrāfģā ālānglādiyu yigirmā ķadāmķā nāridāģi / ķirāķķa ķōzi tūķđi yonģoq űāģiģā ķāttāķān lampoķka (KT, 122/18).

Nasiba lampoçka âstidä ällâkimning şârpäsini kördi / bâşigä kıyıkçanı çâmbâräk kâlib bâğläb âlgän (KT,122/23).

Yâkkä çöpdän âlib ötdi Nasiba şuursiz bir târzdä / yonğoq tâgigä keldi dâraht şâhigä ilingän lampoçka (KT,123/22).

lâvillâ- kırmızıya dönmek, kırmızılaşmak.

Közini âlib kâçdi derâzädän tâşkarigä qarâdi / maşinä çirâqlâr mârçâni lâvillâb yâtgän köçädän yelib bârârdi (KT,121/26).

lây: çamur.

Körmâgän edi kızıl kıyıkçâ bilän bâşini bâğläb âlgän / eski mäykâli pâçâsi kaytarilgän şimi lây yäläng (KT,123/8).

Tez tez yürgänçâ berirâkdägi gumbâzdek lây âldigä keldi (KT,123/31).

Çönkayib otirib âldidä lâydän zuvälâ yäsâb kâlipgä urdi / kâlipdän âtilib çıqqan lây pârçälâri (KT,124/2).

Nasiba keskin burildiyyu erining lây yâpişgän zah ânķib turgän yelkâsigä bâşini tâşlägänçâ unsiz yiglar edi (KT,126/3).

Nasiba hâmân häykâldek kâtib turâr ropârâsidägi / mânâ şu âdâm lâygâ belängän mânâ şu kişi eri ekânigä (KT,123/14).

Kuyâşning ölçâvi bolâdimi nurning vâzniçi bahtning târâzisiçi / dengiz emiş âydin keçälâr emiş ânâ lâygâ (KT,125/26).

Çâmâsi Nasibaning yelkâsidän kuçmâqçi boldiyyu kâli lâyligi / uçün tegmâdi Nasiba erini heç kaçân bunağa âhvâldä (KT,123/5).

Lâyim kâtib kâlâdi / u Nasibani ergâştirib ârik üstigä örnâtilgän tâhtâ (KT,123/19).

Çönkayib otirib âldidä lâydän zuvälâ yäsâb kâlipgä urdi / kâlipdän âtilib çıqqan lây pârçälâri (KT,124/1).

Mâykâsigâ peşânâsigâ sâçrâgânigâ pârva kılmâdi / ârtikçâ lâyni sidirib tâşlädidä kâlipni dâst kötârdi (KT,124/4).

Yânâ çönkayib lây zuvälâ kılâ bâşlädi / Nasiba mäydânçâ ortâsidä hâmân kaqqayib turârkân (KT,124/15).

lâyli: çamurlu.

Bir mâhâl Murodjon lâyli kâfti bilän uning sâçini silây bâşlädi / Nâsi nimâ boldi sizgâ Nâsi dedi âvâzi titrâb (KT,126/1).

lâzzât: tat, lezzet; zevk, keyif.

Äylänişgänidä häm Lâzzät kafesidä otirişgänidä häm / Nasibaning könglini ävläşgä häräkät qıldı (KT,115/7).

Huddi oşändäy maşinädä säyr kılışdi huddi oşä Lâzzät kafesigä kirişdi / çıqıb kelişäyätgänidä u Murodjonning kulâğıgä şişidi (KT,117/3).

lip etib: bir anda; ustaca hızlı hareket etmek.

Qârâvul çâl âqsâklänib bärrib pännäräli dârvâzäni açgünçä / Nasiba lip etib içkärigä kirib äldi hättä kinolärdägi singäri çäkkänlik (KT,119/18).

londä: kısaca ve net.

Toy anıq bolgänidä äldigä ötkazib qoyib londäginä qilib tüşüntirgän edi (KT,118/27).

määş: maaş, aylık.

Qandâk uyät qandâk şärmändälik hoş bölmäsä nimä qılsin / oğurlık qılsinmi ärzimäs määş bilän şâhänä toy qılgän ädäm nimä qılsin (KT, 124/32).

mäbädä: belki, olur da, her ihtimalde.

Mäbädä bärrişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä äy nuri yäräkläb turgänidä häm endi bu başqa (KT, 125/17).

mähäl: zaman.

Şuning uçün ätäyläb köçädän köz uzmäsdi / bir mähäl şâhär çekkäsigä çıqıb ketişäyätgänini kördiyü (KT, 121/30).

mäktäb: mektep, okul.

Näsibä nänüştä täyyärläydi qoligä däzmällängän römälçä tutädi keyin qayinisi / bilän qayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT, 117/18).

mäkul: makbul, uygun, kabul.

Mäkul kelmädi qäläversä Nasiba beş oğul äräsidä yalgız edi / dädäsi kızigä özgäçä mehr qoygän (KT, 116/21).

mänä: işte.

Şöppäyib üydä otirädi mänä häzir häm nimä yerdän çıqqanmi / uning horligi keldi tağın dengiz emiş äydin keçälär emiş (KT, 118/7).

Nasiba hämân häykäldek qatib turär ropärsidägi / mänä şu ädäm läygä belängän mänä şu kişi eri ekänigä (KT, 123/14).

Nasiba hämân häykäldek qatib turär ropärsidägi / mänä şu ädäm läygä belängän mänä şu kişi eri ekänigä (KT, 123/14).

Ammâ mänä şu bäländ boyli qatmädän / kelgän vraçning qoli bädänigä tegişi bilän negädir (KT, 114/7).

Mänä şunağa däbdäbälär yâkadimi sizgä / Murodjon cilmäyib uning belidän kuçdi (KT, 117/7).

Mänä yetdik hâzir / Maşinä gıyıkläb târmâz berdi Nasiba eşik (KT, 122/7).

Bu bilän nimä demâqçi ekänligini hämmäsini / mänä kelinpâşşä (KT, 124/26).

mänzärä: manzara.

Keyinçälik u oşä Murodjon äytgän mänzäräni köp / oyläydiğän boldi ümridä dengizni körmägän edi (KT, 116/5).

Här küni oşä mänzärä / eng yâmâni bu emäs (KT, 117/21).

märâsim: merasim, tören.

Dilfuza Nasibaning cânâcân ortâğı şu kız turmuşgä / çıqadigän boldiyu ZAGSdän ötiş märâsimigä (KT, 114/22).

mârcân: mercan.

Közini âlib kaçdi deräzädän täşkarigä qarädi / Maşinä çirâqlär mârcâni lâvilläb yâtgän köçädän yelib bârardi (KT, 121/26).

märtä: defa, kez, kere, sefer.

Albättä Nasiba yelkäsini kıdsi ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yâqmäydi Murodjon cilmäygän köyi iltimâs kıldi (KT, 115/15).

Yok bu yerdä bir sir bâr / Murodjon birinçi märtä nävbätçilikni bahânä kılgändäyâk (KT, 117/32).

Ârzu häväs emiş ümridä bir märtä bolädigän toy emiş / Näsibä bâşi guvulläb bâräyâtgänini köngli behuzur (KT, 125/1).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / Keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik kıladigän boldi (KT, 117/26).

maşina: araba.

U ornidän turib ketdi deräzä âldigä keldi / täşqari qarângi bolib ketgän köçädän ârä çärä maşinälär güvülläb ötib qälardi (KT, 118/10).

Lekin uning âmädi çâpdimi buyâqdän qarâvul hanägä kirişi bilän u yâqdän / tez yârdäm maşinäsini çirâğını lâpillätib kelib qaldı (KT, 119/16).

İslom äkä maşinaning nârigi bıkınıdägi orindikğa çökdi / kayâkğa bârämiz özi dedi Nasiba ungä tezigän qaräb âlib (KT, 121/13).

U İslom äkäning âvâzini tänib burilib qarädi / tört beş qadäm nâridä sût räng tez yârdäm maşinäsini tohtägän (KT, 121/8).

Maşinani bir sâätdän keyin yubârämän / Maşinä ârğasi bilän tisäribilip bârâ bârâ kättä yolgä burildi (KT, 122/13).

Uning  rkasid n kelg n mařina g ykill b toht di / çıķıng kelin (KT, 121/5).

Mařin  ort sig   k  ayř b y pılgn yıgm  k r v t  rn tilgn ek n Nasiba eřik  ldid gi iħ m orindikka otirdi (KT, 121/11). [mařin ,

Tuynuk  b rligini k rdi / mařin  bir silkindiyu řidd t bil n y rib ketdi (KT, 121/20).

K zini  lib k çdi der z d n t řkarig  kar di / mařin   ir kl r m rc ni l vill b y tg n k ç d n yelib b r rdi (KT, 121/26).

M n  yetdik h zir / mařin  g ykill b t rm z berdi Nasiba eřik (KT, 122/8).

Mařin ni bir s  td n keyin yub r m n / Mařin   rķasi bil n tis rilib b r  b r  katt  yolg  burildi (KT, 122/14).

Yüring dedi k nd ydir s kin  v zd  / mařin  bir s  td n keyin kels  bitirib k y y (KT, 123/18).

U duĉ kelg n mařin g  k lini k t rdi /  pp k jiguli  n  n rig   tib toht di (KT, 119/9).

 slom  k  avtobus eřigini ķiy   ĉib b řini çıkarib tur rdi / Nasiba ikkil nib mařin g   ıķdi řu  nd y k dim gıg  d ri hidi urildi (KT, 121/10).

D d si bil n  yisi k rkıb ketiřdi / k řnining mařinasid  k s lxon g   b riřdi  pk si kattıķ (KT, 114/4).

Dem k k d  ek nmiz Murodjon k lib k ydi / yoķ u k p h m z h r em s ek n Mařinad  ř h r (KT, 115/6).

Ĥuddi oř nd y mařinad  s yr kılıřdi Ĥuddi oř  L zz t kafesig  kiriřdi /  ıķıb keliř y tg nid  u Murodjonning k l gıg  řiřdi (KT, 117/3).

m vh m: muĖlak, anlařılması g ĉ.

Nasiba h vlig  t řdi k nd ydir m vh m  yl rd n / k ngli b m boř bolib sekin sekin d rv z  t m ng  y r  b řl di (KT, 121/1).

m yd   y da: ufak tefek;  ok gerekli olmayan, k ĉ k, önemsiz.

 zing Ĥ hl b kily ps n řu iřni bilib k y toyd n keyin m yd   y d  / g pl rni k t rib kel dig n bols ng dilingni siy h kilib k y m n (KT, 119/1).

m yd n: meydan, k ĉ k meydan.

 tr fid  katt  kiĉik p rv n l r h m n mutt sil  yl n rdi / m yd n ĉ  k ftdek teptekis bolib ketg n (KT, 123/24).

Y n    nkayib l y zuv l  k l  b řl di / Nasiba m yd n ĉ  ort sid  h m n k k yib tur rk n (KT, 124/16).

m yk : atlet, fanila.

Mäykäçäng ädäm bir qolidä gıst qalıpnı uşlägänçä şu / tãmängä qaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT, 122/25).

Körmägän edi kızıl kıyıkçä bilän başını bağläb älgän / eski mäykäli pãçäsi qaytarilgän şimi läy yäläng (KT, 123/8).

Mäykäsigä peşänäsigä säçrägänigä pärvâ kılmädi / ärtikçä läyni sidirib täşlädidä qalıpnı däst kötärdi (KT, 124/3).

mäyli: 1. olur.

Küzätib qoysäm mäylimni bəri bir hâzir hämmä tärqab ketädi / Nasiba indämädi (KT, 115/17).

2. peki; tamam,

Mäyli men häm bilib qoysäm zärär kılmäs / hävligä çıqıb turing men hâzir İslom äkä (KT, 120/27).

3. makul.

Bätib bäräyätgän kuyâşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bårsäk mäyli qaysi dengiz bolsä häm (KT, 115/30).

mehr koy- sevmek, şefkat duymak.

Mäkul kelmädi qäläversä Nasiba beş oğıl äräsidä yälgız edi / dädäsi kızigä özgäçä mehr qoygän (KT, 116/22).

meyârdä: hizada.

Uning yänidä Murodjon bär u Murodjonning köksigä / başını qoyıb otirädi Murodjonning yürägi bir meyârdä (KT, 116/12).

mık etmäy: ses çıkartmamak.

Änçä yürişdi İslom äkä hämân mık etmäy / otirär Nasiba uning özigä tikilib bäräyätgänini bilär (KT, 121/27).

muâmälä kıl- muamele etmek.

Muâmälä kılgänini nimä uçün bu yergä älib kelib / bir ağız söz äytmäy täşläb ketgänini (KT, 124/23).

müdirä: müdür, yetkili, yönetici.

Qız tãmân salkäm yigirmä kişi bolib barişdi / küyäv tãmändän häm änçä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyävni (KT, 114/26).

mümkün: mümkün, gerçekleşme olasılığı olan.

Qayâkdä yürişlärini / bilämän hâhläsängiz äbârişim mumkin (KT, 120/26).

müttäsil: kesintisiz, aralıksız, durmadan.

Undän keyin qaynänäsining çay nänini täyyärläb berädidä özi häm işgä cönäydi künlär huddi muttäsil äylänäyätgän globusgä öhşäydi (KT, 117/20).

İlib qoyilgän uning ätrâfidä pävänäläär muttäsil äylänärdi / şundäginä u yolning oşä tāmānidä devâri (KT, 122/19).

Ätrâfidä kättä kiçik pävänäläär hämân muttäsil äylänärdi / mäydänçä käftdek teptekis bolib ketgän (KT, 123/23).

näfäs: nefes.

Çukur näfäs âling / Nasiba sâgayib çıkıb ketgunçä häm Murod Vohidoviç (KT,114/13).

näfis: nefis, harika, güzel.

Otirär âkşâm tüşib qalgän edi kelin tüşgän uyning / fäyzi başqaçä bolädi deräzälärdägi näfis dârpärdälär (KT,113/4).

naşinkâr: nakış edilmiş, dekore edilmiş güzel çekici, boyalı.

Äyâk âstidägi çoğdek gilämlär devärdä âhistä / çıkılläb turgän kättäkân äsmä sâät naşinkâr äräbi (KT,113/6).

nân: ekmek.

Undän keyin qaynänäsining çay nänini täyyärläb berädidä özi häm işgä cönäydi / Künlär huddi muttäsil äylänäyätgän globusgä öhşäydi (KT,117/19).

nänüştä: kahvaltı.

Näsibä nänüştä täyyärläydi qoligä dâzmällängän römälçä tutädi keyin qayinisi / bilän qayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT,117/17).

näri: öte, ileri.

U İslom äkäning ävâzini täniş burilib qarädi / tört beş kadäm näridä süt räng tez yârdäm maşinäsi tohtägän (KT,121/8).

U duç kelgän maşinägä qolini kötärdi / äppâk jiguli äñçä närigä ötib tohtädi (KT,119/10).

Ätrâfgä älänglädiyu yigirmä kadämçä näridägi / çirâkka közi tüşdi yonğoq şähigä kättäkân lampoçka (KT,122/17).

Närirâkdä qurigän gıştlär devâr qilib tahläb qoyilgän / katâr katâr qilib quyilgän häm gıştlär çirâk yâruğidä (KT,123/25).

näriği: öbür, öteki.

Garnitur hämmäsi bu hânädändä yaqındä toy bolgänidän / dâräk berib turärdi näriği üydä qaynisi televizorni (KT,113/8).

Ƙamçi yegän ätdek seskänib ketdi näriği karavotdü yâtgän / hâtin uning hâlätini sezdi pıķıllâb külib yubârdi (KT,114/9).

İslom äkâ maşınaning näriği bikinidäği orindikķa çökdi / Ƙayâķķa bârämiz özi dedi Nasiba ungä teziginä ķarâb âlib (KT,121/13).

nârsâ: şey.

Gurs gurs urâdi Nasibani ällälägändek bolâdi / turmuşgä çıķayâtgän kızning ârzusidek âfsânäviy nârsâ bölmäydi (KT,116/14).

Ulär äncä nârsägä egä bolışdi toy kılışdi / âtä ânâsi hâhlägäniçä Nasiba istägänçä ârzu häväs körışdi (KT,125/21).

Hämmäsini täâmildägidek ķars bädäbäng kılışdi / Hämmäsini kızık üstidä bir nârsäni unutib ķaldirişdi (KT,125/24).

näryâq: öbür taraf, karşı veya uzak taraf.

Hävâtirgä tüşib ķaldı änä Ƙoylık bâzârining dârvâzäsi / näryâğı dälälär änä ķâp ķârângı dälä yoligä burilişdi (KT,122/2).

näsihät: öğüt, tavsiya.

Yüräği cizillâb ketgän edi keyin şübhäläri yänâyäm küçäydi / bir küni ķaynânäsigä sekin gâp açgän edi näsihät eşitdi (KT,118/2).

nâtäniş: yabancı, tanıdık olmayan.

U endi yölâk tāmân yürgän edi âķ hâlät kiygän nâtäniş / kız içķäridän yügürüb çıķdi (KT,119/25).

nävbätçi: nöbetçi; bekleme sırası kendisinde olan, nöbet tutan (kimse).

Tagın tâpgän bahânäsi bittä nävbätçilik ķılärmiş / ölä endi här küni bittä âdäm nävbätçilik ķıläversä (KT,113/15).

Tagın tâpgän bahânäsi bittä nävbätçilik ķılärmiş / ölä endi här küni bittä âdäm nävbätçilik ķıläversä (KT,113/16).

Nävbätçilik bahänä diydâr ğanimät bolmäsin tağın / Nasiba devârdäği sâätgä ķarâdi toķķızdän âşibdi (KT,113/17).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik ķılädigän boldi (KT,117/26).

İşhânäsigä bârâdi / Ƙani körsinçi ķanaka nävbätçilik ķılâyâtgän ekän Murod Vohidoviç (KT,119/6).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik ķılädigän boldi (KT,117/25).

Nävbätçi vraçni çäkiring / Nasiba ätäyläb Murodjonning ätini äytmädi (KT,120/1).

Murodjon äkäm nävbätçimän degändilär / Murodjon äkängiz nävbätçi emäs dedi İslom äkä uning gäpini bölüb (KT,120/18).

Tägigä yetdi Murodjon nimä üçün özgärib qalgänini / häm negä här küni nävbätçi bolışini nimä üçün (KT,124/20).

Yok bu yerdä bir sir bär / Murodjon birinçi märtä nävbätçilikni bahänä kılgändäyäk (KT,117/32).

Murodjon äkäm nävbätçimän degändilär / Murodjon äkängiz nävbätçi emäs dedi İslom äkä uning gäpini bölüb (KT,120/17).

näzäri: nezdinde, gözünde, düşüncesinde.

Näzäridä toy ötişi bilän özgä bir älämgä / kirib qälädigändek huddi bir säyyärädän başqa säyyärägä (KT,116/15).

negä: niye, niçin, neden.

Murodjon negä kelding desä nimäni bahänä kıladi / sizni sağınib keldim deydimi (KT,120/7).

Qızık bu nimäsi negä bu ädäm u bilän bunäqä gäpläşädi / ötkazib koygäni bärmi (KT,121/3).

Tägigä yetdi Murodjon nimä üçün özgärib qalgänini / häm negä här küni nävbätçi bolışini nimä üçün (KT,124/20).

negädür: nedendir, nedense.

Ammä mänä şu bäländ boyli qatmädän / kelgän vraçning qoli bädänigä tegişi bilän negädür (KT,114/8).

Negädür täsävvuridä yänä oşä dengiz şävülläşi cänländi / oşä äydin keçä oşä dengiz oşä tolqınlär (KT,125/11).

neylon: naylon.

Qavib tikilgän neylon halätini yeçib ätläs köyläk kiydi / häzir äyni vaqtidä kaynänäsi yok biräv yolini tosmäydi (KT,118/19).

nihâyätdä: oldukça.

Kanäqä bolärkän dedi Nasiba bärmağı bilän pöpsä kılıb / toy nihâyätdä huşcaqcaq ötdi (KT,117/10).

nimä: ne, şey.

Yağşi mi / nimä dedi Murodjon (KT,117/6).

Işim köp nimä kılây deydi / ävväligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb oylägändi (KT,117/29).

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä bäläm yürägingizni keng kıling deb yüpättdi / tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözgäri but (KT,118/4).

Şöppäyib üydä otirädi mänä hâzir häm nimä yerdän çıqqanmi / uning ħorligi keldi tağın dengiz emiş äydin keçälär emiş (KT,118/7).

Yahşi mi dedi Murodcon Nasiba tüşünmädi / nimä yahşi mi (KT,115/12).

Bolsä hämmä närsä yetärlı bolsä tağın nimä keräk / yoq başqa gäp bär u kişi äyşini kılib yürädilär Nasiba (KT,118/5).

Nimä kılsin üyigä bårsınmi / cüdä yahşi bolädidä Murodjon kelsäki üydä Nasiba yoq (KT,118/11).

Nasiba bunaqa päytdä käsälhânägä kirış kıyınligini bilärdi / yol yoläkäy kıarävulgä nimä bahänä kılışni oyläb bardı (KT,119/14).

Nasiba yürägi gupilläb urgänçä tohtäb kıldı / hâzir ħuddi oşä Marziyagä duç kelsä nimä bolädi (KT,119/24).

Özidän özi icirgänä başlädi / nimä kerägi bär edi şu yäqqa kelib (KT,120/6).

Murodjon negä kelding desä nimäni bahänä kılädi / sizni sağınib keldim deydimi (KT,120/7).

Tägigä yetdi Murodjon nimä uçün özgärib kılgänini / häm negä här küni nävbätçi bolışini nimä uçün (KT,124/20).

Yärim keçädä burnidän tartsä yıqılgüdek bolib barişini / hämmäsini tüşündi nimä uçün İslom äkä özigä bundäy (KT,124/22).

Muämälä kılgänini nimä uçün bu yergä älib kelib / bir ägız söz äytmäy täşläb ketgänini (KT,124/23).

Qandâk uyät qandâk şärmändälik ħoş bölmäsä nimä kılsin / oğırlık kılsınmi ärzimäs mäâş bilän şâhänä toy kılgän ädäm nimä kılsin (KT,124/31).

Qandâk uyät qandâk şärmändälik ħoş bölmäsä nimä kılsin / Oğırlık kılsınmi ärzimäs mäâş bilän şâhänä toy kılgän ädäm nimä kılsin (KT,124/32).

Bir mähäl Murodjon läyli käfti bilän uning saçını siläy başlädi / Näsı nimä boldi sizgä Näsı dedi ävâzi titrâb (KT,126/2).

Kızık bu nimäsi negä bu ädäm u bilän bunaqa gäpläşädi / ötkazib kıyganı bärmi (KT,121/3).

Nimäni oyläyepsiz dedi uning yelkäsigä käftini kıyib / oyläyätgänim yoq arzu kılyäpmän dedi Murodcon (KT,115/27).

nimä üçün: niçin, neden.

Täbigä yetdi Murodjon nimä üçün özgärib qalgänini / häm negä här küni nävbätçi bolışini nimä üçün (KT,124/19).

nimä uçündür: nedense.

Quyâşgä tikilgänçä çukur öygä talgän edi uning şu / otirişi Nasibagä nimä uçündür gamgin korinib ketdi (KT,115/26).

nimänidir: bir şeyler.

Birdän hämmäsini tüşündi u häli erini körgändäyâk / nimänidir pâyqagändäy bölgändi endi hämmäsining (KT,124/18).

nur: nur, ışık.

Mäbädä barişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä äy nuri yäräkläb turgänidä häm endi bu başqa (KT,125/18).

Ämmâ endi şävulläb turgän dengiz köz öngigä anıq kelädigän boldi / änä tip tınıq tolin äy nuridä dengiz äynädek (KT,116/8).

Quyâşning ölçävi bolädimi nurning väzniçi bahtning tärâzisiçi / dengiz emiş äydin keçälär emiş änä läygä (KT,125/25).

nutk: nutk, konuşma, söylev.

Qutläb nutk sözlädi küyäv Dilfuzagä brilliant / sirğa ältin üzük hädyä qalgänidä hämmä qarşäk çälib (KT,114/27).

oğıl: erkek evlat.

Mäkul kelmädi qäläversä Nasiba beş oğıl äräsidä yalgız edi / dädäsi kızigä özgäçä mehr koygän (KT,116/21).

oğirlik: hırsızlık.

Qandâk uyät qandâk şärmändälik hoş bölmäsä nimä qılsin / oğirlik qılsinmi ärzimäs mäâş bilän şähänä toy qılgän ädäm nimä qılsin (KT,124/32).

oşşas: aynı, benzer, fark etmez, farksız.

Nasiba erining tävuşini täniy älmädi / bu tävuşdä häm häyrät häm qorquvgä oşşas ähäng bär edi (KT, 122/30).

oqı- okumak, eğitim almak.

Ulärning tänişüvi galäti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oqırdi kışdä şämälläb qaldı (KT, 113/24).

oqış: okul.

Bir ikki kün pärvâ qılmäy oqışgä qatnüb yüräverdi / ämmâ keçäsi tosätän isitmäsi kötarilib ketdi (KT, 114/1).

on: on sayı sıfatı.

Murodjon k alipni yerg  ul ktirg n    u t m ng  y g rdi / on k d m   y g rg nd n keyin kattı  h tl di (KT, 123/2).

orin: yer, mek n.

Nasiba y r gi g rsill b urg n   ornid n turib ketdi / meng  kar ng kay kka kety pmiz  zi dedi t hdid bil n (KT, 122/3).

U ornid n turib ketdi der z   ldig  keldi / t  kari kar ngi bolib ketg n k  ad n  r   r  ma in l r g v ll b  tib k l rdi (KT, 118/9).

orindik: koltuk.

Beşinçi k s l h n g  dedi Nasiba  rka orindikka otirib / ort  y  l rd gi kişi bir zum ikkil nib turdid  ind m y yolg  t  di (KT, 119/11).

Ma in  ort sig   k  ay  b y pilg n yig m  kar v t  rn tilg n ek n / Nasiba e ik  ldid gi i  am orindikka otirdi (KT, 121/12).

 slom  k  maşinaning n rigi bikinid gi orindikka  okdi / kay kka b r miz  zi dedi Nasiba ung  tezig n  kar b  lib (KT, 121/13).

U rop rsid gi  slom  k g    bh l nib kar b koydi /  slom  k  orindik y nid gi tutkiçni u l g n   k zini (KT, 121/22).

ort : herhangi iki şeyin arası, ortalık yer, meydan, etraf.

Nasiba ort d   ri  b rligini endi idr k etdi / Murodjon y g rib kelib kolini  lg   ozdi (KT, 123/3).

Nasiba k p kar ngi zulm td  tupr k k  aning k k ort sid  / g r ng bolg ni   turib k ldi v him  i id  (KT, 122/15).

Y n   onkayib l y zuv l  k l  b  l di / Nasiba m yd n   ort sid  h m n k k yib tur rk n (KT, 124/16).

Ma in  ort sig   k  ay  b y pilg n yig m  kar v t  rn tilg n ek n / Nasiba e ik  ldid gi i  am orindikka otirdi (KT, 121/11).

ort  y  l rd gi: orta ya lı.

Beşinçi k s l h n g  dedi Nasiba  rka orindikka otirib / ort  y  l rd gi kişi bir zum ikkil nib turdid  ind m y yolg  t  di (KT, 119/12).

ort k: ortak, arkadaş, dost.

Dilfuza Nasibaning c n c n ort gi  u kız turmu g  /  ıkadig n boldiyu ZAGSd n  ti  m r simig  (KT, 114/21).

o  nd : o anda.

Hä zir yügürüb qalmäs ekänä oşändä bilädi säyâk / yürüş qanaqa bolışini (QT, 118/13).

oşändäy: onun gibi, öyle.

Huddi oşändäy maşinädä säyr qılışdi huddi oşä Lazzät kafesigä kirişdi / çıkıb kelişâyâtgänidä u Murodjonning kulâğıgä şipşidi (QT, 117/3).

otboy: yatma vakti.

Kim keräk sizgä dedi qâşini çimirib / hâzir otboy bolädi (QT, 119/28).

otir- oturmak.

Otirär âqşâm tüşib qalgän edi kelin tüşgän uyning / fäyzi başqaçä bolädi deräzälärdägi näfis dârpärdälär (QT, 113/3).

Bâglärdä ätäyläb kün batişini kütib otirişär âqşâm / kuyuklaşib ketgänidän keyin öpişşärdi (QT, 113/21).

Äylänişgänidä häm Lazzät kafesidä otirişgänidä häm / Nasibaning könglini ävlâşgä häräkät qıldı (QT, 115/7).

Keliş uçün şähär çetidägi hocälikkä katnäydidän / avtobusgä otirişdiyu hälqa yoldän ötgändän keyin duç (QT, 115/22).

Quyâşgä tikilgänçä çukur öygä talgän edi uning şu / otirişi Nasibagä nimä uçündür gamgin korinib ketdi (QT, 115/26).

Äy çıkıb turgän bolsä İkkälämiz kırgâkdä / şundâk otirib äydindä tävlänib turgän dengizni tamâşä kılsäk (QT, 116/2).

Uning yänidä Murodcon bär u Murodconning köksigä / başini qoyib otirädi Murodconning yürägi bir meyärdä (QT, 116/12).

Beşinçi käsälhânägä dedi Nasiba ärqa orindikka otirib / ortä yaşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (QT, 119/11).

Maşinä ortäsigä âk çâyşâb yâpilgän yigmä kârevât örnätilgän ekän / Nasiba eşik âldidägi iççäm orindikka otirdi (QT, 121/12).

Özingiz äytdingizku Murod Vohidoviçning âldigä / İslom äkä şâfyâr otirgän kâbinä tamângä engäşdi (QT, 121/16).

Sähildä Murodjon bilän otirişibdi / Näsibä seskänib közini açdi (QT, 125/13).

Loq kılib otirär şiftidägi çirâkning hırä yârugüdä / yüzidägi ifädäni päyqaş kıyın edi Nasiba beihtiyâr (QT, 121/23).

Änçä yürişdi İslom äkä hämân mıq etmäy / otirär Nasiba uning özigä tikilib bärâyâtgänini bilär (QT, 121/28).

Yoq endi ulär dengiz boyigä barişmäydi Äydin keçädä sähildä otirişmäydi (KT, 125/16).

oylä- düşünmek.

Nimäni oyläyäpsiz dedi uning yelkäsigä käftini qoyib / Oyläyätgänim yoq arzu kılyäpmän dedi Murodcon (KT, 115/27).

Nimäni oyläyäpsiz dedi uning yelkäsigä käftini qoyib / Oyläyätgänim yoq arzu kılyäpmän dedi Murodcon (KT, 115/28).

Keyinçälik u oşä Murodcon äytgän mänzäräni köp / oyläydiğän boldi ümridä dengizni körmägän edi (KT, 116/6).

İşim köp nimä kıläy deydi / ävväligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb oylägändi (KT, 117/30).

oyläb bär- yol boyunca düşünmek.

Nasiba bunäkä päytdä käsälhänägä kiriş kıyinligini bilärdi / yol yoläkäy kârävulgä nimä bahänä kılišni oyläb bärdi (KT, 119/14).

özügä: başka, diğər.

Näzäridä toy ötişi bilän özügä bir älämgä / kirib kälädigändek huddi bir säyyärädän başka säyyärägä (KT, 116/15).

Şunäkä kıızıq gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz könib hämmäning külfı dili açilib ketdi / Ämmä Nasiba özügä älämgä sirli älämgä kirib kälgäni yoq (KT, 117/14).

öhşä- benzemek.

Undän keyin qaynänäsining çây nänini täyyärläb berädidä özi häm işgä cönäydi / künlär huddi muttäsil äylänäyätgän globusgä öhşäydi (KT,117/20).

ökräb yubär- çığlık atmak, bağırmaq, feryat etmək.

Nasibaning közläridän tirkiräb yaş çıkıp ketdi / u yangäqning gädır budur tänäsigä yüzini bäsğançä ökräb yubärdi (KT,125/30).

ölär endi: yazık artık.

Tagın täpgän bahänäsi bittä nävbätçilik kılärmiş / ölär endi här küni bittä ädäm nävbätçilik kıläversä (KT,113/16).

ölçäv: ölçü.

Kuyäşning ölçävi bolädimi nurning väzniçi bahtning täräzisiçi / dengiz emiş äydin keçälär emiş änä läygä (KT,125/25).

öpiş- öpüşmek.

Bäglärdä ätäyläb kün bätişini kütib otirişär äqşäm /kuyukläşib ketgänidän keyin öpişşärdi (KT,113/22).

öpkä: akciğer.

Dädäsi bilän äyisi qorqıb ketiřdi / qořnining mařinasidä käsälxonägä äbäriřdi öpkäsi kattıq (KT,114/4).

örnät- yerleřtirmek, sabitlemek.

Mařinä ortäsigä äq çâyřäb yäpiligän yigmä kärävät örnätiligän ekän / Nasiba eřik äldidägi iħçäm orindikqa otirdi (KT,121/11).

Lâyim qatib qälädi / u Nasibani ergäřtirib äriq üstigä örnätiligän tähtä (KT,123/20).

öt- geçmek.

Dilfuza Nasibaning cânäcän ortägi řu kız turmuřğä / çıqadigän boldiyu zagsdän ötiř märäsimigä (KT,114/22).

Keliř uçün řähär çetidägi hocälikkä katnäydidigän / avtobusğä otiriřdiyu hälkä yoldän ötgändän keyin duç (KT,115/22).

Näzäridä toy ötiři bilän özgä bir älämgä / kirib qälädigändek huddi bir säyyärädän başqa säyyärägä (KT,116/15).

Qanaqa bolärkän dedi Nasiba bärmägi bilän pöpsä qilib / toy nihâyätdä huřcaqcaq ötdi (KT,117/10).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik qilädigän boldi (KT,117/25).

U ornidän turib ketdi deräzä äldigä keldi / täřqari qarângi bolib ketgän köçädän ärä çärä mařinälär güvülläb ötib qälärdi (KT,118/10).

U äyvängä ötib hävligä tüřdi äyvän peřtäkidägi lampoçka / yaruğidä hävlidägi ätirgüllär säkin häyälüy tävlänib turärdi (KT,118/21).

U duç kelgän mařinägä qolini kötärdi / äppäq jiguli äncä närigä ötib tohtädi (KT,119/10).

Yäkkä çöpdän älib ötdi Nasiba řuursiz bir täzädä / yonğoq tägigä keldi däraht řähigä ilingän lampoçka (KT,123/21).

ötib ket- geçmek, o an bir yerin yakınından geçmek.

Nasiba cüdä hicälätli ähväldä qaldı / řundäq ötib ketäyätuvdim dedi äväzi zorğä çıqıb (KT,120/16).

ötkaz- oturtmak, geçirmek.

Toy anıq bolgänidä äldigä ötkazib qoyib londäginä qilib tüřüntirgän edi (KT,118/27).

ötkazib koygän: mecaz: "borçlu muyum ona" birine lafını esirgemedən söylemek karşı tarafı sanki borçluymuş gibi davranmak.

Ƙızıƙ bu nimäsi negä bu ädäm u bilän bunaka gäpläşädi / ötkazib koygäni bärmi (KT,121/4).

öy: fikir, düşünce.

Nasiba hävligä tüşdi ƙandäydir mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin sekin dävväzä tāmāngä yürä başlädi (KT,121/1).

öygä täl- düşünceye dalmak; derin derin düşünmek.

Ƙuyâşgä tikilgänçä çukur öygä tälgän edi uning şu / otirişi Nasibagä nimä uçündür gamgin korinib ketdi (KT,115/25).

özgäçä: bam başka, farklı.

Mäkul kelmädi ƙäläversä Nasiba beş oğul äräsidä yälgiz edi / dädäsi kızigä özgäçä mehr koygän (KT,116/22).

özgärib ƙäl- deęişmek, başkalaşmak, dönüşmek.

Täbigä yetdi Murodjon nimä uçün özgärib ƙälgänini / häm negä här küni nävbätçi bolişini nimä uçün (KT,124/19).

päçä: paça- pantolon, don, şalvar vb. giyeceklerde bacakların çıktığı aşağı bölüm.

Körmägän edi kızıl ƙıyıkçä bilän başini bağläb älgän / eski mäykäli päçäsi ƙaytarilgän şimi läy yäläng (KT,123/8).

täk et- tak eden (yansıma sözcüğü)

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bärdidä ƙälipni / bâyägi gıştlär säfigä eltdi päk etgän tävüş eşitildi (KT,124/8).

päk päk: tak tak, tahta ve benzeri bir şeye üst üste vurmaıyla ya da atılan bir silahtan çıkan tok ses.

Bolib ketäyätgänini his etär ƙulägi ästidä hämän / ƙälipning ärä çärä yergä päk päk urilgäni eşitilib turärdi (KT,125/4).

päk päkänä: pek küçük, küçücük (boy).

Murodjon bilän birgä işläydiğän İslom äkä degän päk päkänä ädäm bär ekän şu kişi tāmädälikni äyniksä bāplädi (KT,117/11).

päkänä: kısa boylu.

Yöläkdägi eşiklärdän biri şäräkläb açıldı / Nasiba şu yäƙƙa ƙaräb pildiräb keläyätgän äƙ halätli päkänä (KT,120/10).

Şundäy dediyu özining päkänäligi uçün yer äybdärdek / ƙars ƙurs yürgänçä içkäri kirib ketdi (KT,120/29).

pāncārā: parmaklık.

Ḳārāvul çāl āksāklānib bārib pāncārāli dārvāzāni āçgünçā / Nasiba lip etib içkārīgā kirib āldi hättā kinolārdāgi singāri çāḳḳānlik (KT,119/17).

pāpūkdek: tatlı, şirin; kızlara karşı kullanılan sevgi terimi.

Bilān tüzük ḳuruk gāplāşmādi aynıksā uning ḳāş közlāri / pāpūkdek Marziya degān hāmşirā ḳız bilān (KT,114/16).

pārçā: parça, kişim, bir bütünden kopma, kırılma, yırtılma vb. yoluyla ayrılmış bölüm; tane; nesne.

Çönḳayib otirib āldidā lāydān zuvālā yāsāb ḳālipgā urdi / ḳālipdān ātilib çıḳḳan lāy pārçālāri (KT,124/2).

pārvā kıl- dikkat etmek, ilgilenmek.

Bir ikki kün pārvā ḳılmāy oḳışgā ḳatnāb yūrāverdi / ammā keçāsi tosātdān isitmāsi kötārilib ketdi (KT,114/1).

Māykāsīgā peşānāsīgā sāçrāgānīgā pārvā ḳılmādi / ārtiḳçā lāyni sidirib tāşlādidā ḳālipni dāst kötārdi (KT,124/3).

pārvānā: pervane.

İlib ḳoyilgān uning ātrāfidā pārvānālār muttāsīl āylānārdi / şundāginā u yolning oşā tāmānidā devāri (KT,122/19).

Ātrāfidā kättā ḳiçik pārvānālār hāmān muttāsīl āylānārdi / māydānçā ḳāftdek teptekis bolib ketgān (KT,123/23).

pāstāk: alçak.

Murodcon bugün taḡın keç ḳāldi / Nasiba derāzā ropārāsīdāgi pāstāk yumşāḳ kreslodā (KT,113/2).

pāydā bol- oluşmak.

İkki yelkāsining boyni bilān tutāşgān yeridā / çuḳurçā pāydā bolib yālāngāyāḳ tāvānlāri bilān (KT,124/6).

pāyḳa- hissetmek, anlamak, algılamak, kavramak.

Loḳ ḳilib otirār şiftdāgi çirāḳning hırā yāruḡidā / yüzidāgi ifādāni pāyḳaş ḳıyın edi Nasiba beihtiyār (KT,121/24).

Çālā tiklāngān yākkām dukkām üylār bārligini pāyḳadi / ulār ḳārāngidā ḳandāydir sirli vāhimāli tuyulārdi (KT,122/21).

Murodjon ākāsi ekānīgā heçām işāngisi kelmāsdi / Murodjon uning könglidā keçāyātgān gāplārni pāyḳadi (KT,123/16).

Birdän hämmäsini tüşüнди u häli erini körgändäyäk / nimänidir päyqagändäy bölgändi endi hämmäsining (KT,124/18).

päyt: zaman, an, esna.

Ammâ Murodjon yänidä bolmägänidän keyin Nasiba bäri bir yalgız / Murodjon keyingi päytdä äynidi ävvälläri işdän (KT,113/12).

Nasiba bunaka päytdä käsälhänägä kirış kıyınlığını bilärdi / yol yoläkäy qârâvulgä nimä bahänä qılışni oylab bardı (KT,119/13).

peşänä: alın.

Mäykäsigä peşänäsigä säçrägänigä pârva kılmädi / ärtikçä lâyni sidirib täşlädidä qâlipni дәst kötärdi (KT,124/3).

peştäk: kubbe, yüksekte bulunan tavan.

U äyvängä ötib hävligä tüşdi äyvân peştäkidägi lampoçka / yârugıdä hävliädägi ätirgüllär sâkin häyâliy tävlänib turärdi (KT,118/21).

pıqıllab külib yubâr- gülmekten göz yaşlarına boğulan anda çıkan ses; yüksek sesle gülmek.

Qamçi yegän âtdek seskänib ketdi näriği karavotdä yâtgän / hâtin uning hâlätini sezdi pıqıllab külib yubardı (KT,114/10).

pildiräb kel- kısa adımlarla koşarak gelmek.

Yöläkdägi eşiklärdän biri şaräqläb açıldı / Nasiba şu yâkka qaräb pildiräb kelâyâtgän âq halätli päkänä (KT,120/10).

pöpsä kıl- tehdit etmek.

Qanaqa bolärkän dedi Nasiba bärmäği bilän pöpsä kılib / toy nihâyätdä huşçaqçaq ötdi (KT,117/9).

römälçä: mendil; burun ve ter silmekte, kimi vakit el ve yüz kurulamakta kullanılan, küçük, kare biçiminde bez ya da kâğıt.

Näsibä nänüştä täyyärläydi qoligä dazmallängän römälçä tutädi keyin qayinisi bilän qayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT,117/17).

ropärä: karşı.

Murodcon bugün tağın keç qâldi / Nasiba deräzä ropärsidägi pästäk yumşaq kreslodä (KT,113/2).

U beihtiyâr taşâyınä ropärsigä keldi / äynädän kıygâç qâşläri çimirilgän sürmä târtılğan (KT,118/15).

U ropärsidägi İslom äkägä şühhlänib qaräb qoydi / İslom äkä orindiğ yänidägi tutkıçni uşlägänçä közini (KT,121/21).

Nasiba h m n h y k ldek k tib tur r rop r sid gi / m n   u  d m l yg  bel ng n m n   u kişi eri ek nig  (KT,123/13).

r zg r: ev halkı; ev e yaları, e yalar. bir aile kurmak; ge inebilmek i in bir aileyi beslemek.

Erk k kişi tirikçilik deb y r did  b l m y r gingizni keng k ling deb y p tdi Tirikçilik emi  nim  yeti m ydi r zg ri but (KT,118/4).

s at: saat.

 y k  stid gi  ogdek gil ml r dev rd   hist  /  ıkk l b turg n k tt k n  sm  s at na sink r  r bi (KT,113/6).

N vb t ilik bah n  diyd r g nim t bolm sin taɡın / Nasiba dev rd gi s atg  kar di tokk zd n   ibdi (KT,113/18).

Ma in ni bir s atd n keyin yub r m n / ma in   rkasi bil n tis rilib b r  b r  k tt  yolg  burildi (KT,122/13).

Yüring dedi k nd ydir s kin  v zd  / Ma in  bir s atd n keyin kels  bitirib qoyay (KT,123/18).

s  : sa .

S  l rini sillik t r g n galstuk t k kan Murodjon (KT,114/33).

K zl rid  ehtir s y  iring n t nik  ehr li k z kar b tur rdi / u özining  ksig   zi bir zum tikilib turdid  s  ini  akk n turm kl di (KT,118/18).

Bir m h l Murodjon l yli k fti bil n uning s  ini sil y b  l di / N si nim  boldi sizg  N si dedi  v zi titr b (KT,126/1).

s  r - s ramak.

M yk sig  pe  n sig  s  r g nig  p rv  k lm di /  rtik  l yni sidirib t  l did  k lipni d st k t rdi (KT,124/3).

s d : ses.

G y  yer y zid   und n b  ka s d  yo dek  und n / b  ka  h ng kurib k lg ndek (KT,125/5).

s f: sıra, dizi.

Yerni gurs gurs urg n  y g rgil b b rdid  k lipni / b y gi g  tl r s fig  eltdi p k etg n t vu  e itildi (KT,124/8).

U k lipni k t rg n edi g  tl r s fig  y n  t rtt si köşildi / Nasibaning tili endi k lim g  keldi (KT,124/9).

s gay- iyile mek.

Çukur nâfäs âling / Nasiba sâğayib çıķıb ketgunçä häm Murod Vohidoviç (KT,114/14).

sâğın- özlemek.

Murodjon negä kelding desä nimäni bahânä kılädi / sizni sâğınib keldim deydimi (KT,120/8).

sâhil: sahil, deniz kenarı.

Sâhildä Murodjon bilän otirişibdi / Näsibä seskänib közini açdı (KT,125/13).

Yok endi ulär dengiz boyigä barişmäydi / âydin keçädä sâhildä otirişmäydi (KT,125/16).

sâkin: sessiz, sakin, hafif, huzurlu.

U äyvängä ötib hâvligä tüşdi äyvân peştâkidägi lampoçka / yaruğidä hâvlidägi ätirgüllär sâkin hâyâliy tâvlänib turärđi (KT,118/22).

Yüring dedi kandäydir sâkin âvâzdä / maşinä bir saätdän keyin kelsä bitirib koyäy (KT,123/17).

sâkrä- sıçramak, zıplamak.

Tutķini siltäb açib yubärđi şu ândäyâķ içkärigä / tözân yapirilib kirdi yergä sâkräb tüşdiyu tüflisi (KT,122/10).

sälâm ber- selam vermek, selamlaşmak.

Uning közigä çoğdek korindi baş silkib sälâm berdi / Murodjon şu ândäyâķ uning yänigä keldi (KT,115/1).

sälâmläş- selamlaşmak, görüşmek.

U yakın kelib sälâmläşdi / hä kelin dedi kandäydir kuruķ âhängdä küyâvni izläb kepsizdä (KT,120/13).

sälkäm: yaklaşık.

ķız tāmân sälkäm yigirmä ķişi bolib barişdi / küyâv tāmândän häm ânçä yigitlär keldi / ZAGS müdiräsi kelin küyâvni (KT,114/25).

sâthi: bir şeyin dıřta olan, dıřtan görünen tarafı düz üstü:

Mäbâdâ barişgänidä häm beädäd dengiz / sâthidä ây nuri yäräkläb turgänidä häm endi bu başķa (KT,125/18).

sävçi: görücü.

Yubârgän sävçilär dädäsigä yâkmäsligi täyin edi / ävvälä Murodjonning âtäsi yokligi kız tāmängä unçälik (KT,116/19).

sävuk: soğuk.

Såvuq yältiräb turärdi / äz qıldı Murodjon bir çekkadä turgän uyumdän (KT,123/27).

säyäk yüriş: boş gezmek; bknz /boş gezenin boş kalfası.

Hä zir yügürib qalmäs ekänä oşändä bilädi säyäk / yüriş qanaqa bolışini (KT,118/14).

säyr kılış- gezmek, seyahat etmek.

Huddi oşändäy maşinädä säyr kılışdi huddi oşä Läzzät kafesigä kirişdi / çıqıb kelişyätgänidä u Murodjonning qulâğıgä şipşidi (KT,117/3).

säyyärä: gezenen.

Näzaridä toy ötişi bilän özgä bir älämgä / kirib qalädigändek huddi bir säyyärädän başqa säyyärägä (KT,116/16).

Näzaridä toy ötişi bilän özgä bir älämgä / kirib qalädigändek huddi bir säyyärädän başqa säyyärägä (KT,116/16).

sekin: sessizce, usulca.

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni qaynänäsigä sekin gäp açgän edi näsihät eşitdi (KT,118/2).

sekin sekin: yavaş yavaş.

Nasiba hävligä tüşdi qandäydir mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin sekin dävrazä tāmāngä yürä başlädi (KT,121/2).

sep- serpmek, dökmek.

Käfti bilän qalıpgä qum sepdı keyin üstä dâiräkäşlärdek / qalıpnı äyläntirib äyläntirib tökdi (KT,123/29).

seskän- ürpermek.

Sähildä Murodjon bilän otirişibdi / Näsibä seskänib közini açdı (KT,125/14).

seskänib ket- ürpermek, aniden korkmak.

Qamçı yegän ätdek seskänib ketdi näriği karavotdä yätgän / hâtin uning hâlätini sezdi pıqılläb külib yubardı (KT,114/9).

sez- anlamak, fark etmek, hissetmek.

Qamçı yegän ätdek seskänib ketdi näriği karavotdä yätgän / hâtin uning hâlätini sezdi pıqılläb külib yubardı (KT,114/10).

Eng yamâni şuki Murodjon äynidi / Nasiba buni dârrâv sezdi (KT,117/24).

Taşkarigä çıqıdiyu üyigä bärâlmâsliğini dâfâtän tüşündi / yoq dädäsi dârrâv sezädi bemähäldä bārgänidän tüşünädi (KT,118/26).

sidir- sıyırmak, silmek.

Mäykäsigä peşânäsigä säçrâgänigä pârvâ kılmâdi / ârtiğçâ lâyni sidirib tâşlädidä kılipni dâst kôtârdi (KT,124/4).

silä- okşamak, elini, sevgi ya da sevecenlik belirtisi olarak, bir şeyin üzerinden yavaş yavaş gezdirmek.

Bir mâhâl Murodjon lâyli kâfti bilân uning sâçini silây bâşlädi / Nâsi nimâ boldi sizgâ Nâsi dedi âvâzi titrâb (KT,126/1).

silk- sarsmak, silkelemek.

Uning közigâ çoğdek korindi bâş silkib sâlâm berdi / Murodjon şu ândâyâğ uning yânigâ keldi (KT,115/1).

silkin- sallanmak, titremek.

Tuynukçâ bârligini kördi / maşinä bir silkindiyu şiddät bilân yürüb ketdi (KT,121/20).

sillik: dümdüz.

Sâçlärinin sillik târâgân galstuk tâğkan Murodjon (KT,114/33).

siltä- sarsmak, keskin bir şekilde hareket etmek.

Tutқиçini siltâb âçib yubârdi şu ândâyâğ içkârigâ / tözân yapırilib kirdi yergâ säkrâb tüşdiyu tüflisi (KT,122/9).

singäri: gibi.

Ķârâvul çâl âksâklänib bârib pâncârâli dârvâzâni âçgünçâ / Nasiba lip etib içkârigâ kirib âldi hättâ kinolärdägi singäri çâğğânlik (KT,119/18).

singil: kız kardeş, küçük kız kardeş.

Küyâv tâmänninğ koli kıskarâğ ekân / küyâv bir özi işläsâ tağın ukäsi singlisi bolsâ (KT,116/26).

sir: sır, gizem.

Yoğ bu yerdâ bir sir bâr / Murodjon birinçi märtâ nävbätçilikni bahânâ kılgändâyâğ (KT,117/31).

sirğa: küpe.

Ķutläb nutğ sözlâdi küyâv Dilfuzagâ brilliant / sirğa âltin üzük hädyâ kılgänidä hämmâ kırsâk çâlib (KT,114/28).

sirli: gizemli.

Şunâğa kıziğ gâplâr äytdiki toygâ öz özidân fâyz köniñ hämmäninğ kılfî dili âçilib ketdi / Ämmâ Nasiba özgâ âlämgâ sirli âlämgâ kirib kılgäni yoğ (KT,117/14).

Çälä tiklängän yäkkäm dukkäm üylär bärliğini päykadi / ulär qârângidä kändäydir sirli vähimäli tuyulärdi (KT,122/22).

skameyka: bank.

U äynäbänd eşikni açib yâp yârug äyvängä kirdi / Vestibyul kimsäsiz çekkä çekkädägi skameykalär boş edi (KT,119/22).

sorä- sormak.

Keyin äncä hâtircäm ävâzdä sorädi / kim äpkeldi İslom äkâmi (KT,123/11).

söz: söz.

Oşä sözlär kulâğı âstidä tağın cäränglägändek boldiyu bir zum tohtäb qaldı lekin şu ändäyâq başqa bir fikrdän köngli yârışib ketdi (KT,119/3).

sözlä- söyleyiş, konuşma yapmak.

Qutläb nutq sözlädi küyâv Dilfuzagä brilliant / sirğa âltin üzük hädyä qılğanidä hämmä qarşäk çälib (KT,114/27).

Sözläş ähângi ağır bätidi / keçiräsiz dedi kinâyä bilän bolmäsä siz bilärsiz (KT,120/23).

südrä- sürüklemek, çekmek.

U äyâqlärini südrägüdek bolib bärdidä yongöqning / gädür budur tänäsigä suyändi şundä şämäl turdimi yâ (KT,125/7).

surân sâl- kükremek, denizin çoşması ve ses çıkartması.

Yäräqläb turibdi tolqınlär şavulläb kırğâkka urilädi / dähşätli güvülläb surân sälädi ämmâ u qorqmäydi (KT,116/10).

sürmä: göze çekilen sürme.

U beihtiyâr taşâynä ropäräsigä keldi / äynädän kıygâç kâşläri çimirilgän sürmä târtılğan (KT,118/16).

süt räng: süt renk; beyaz.

U İslom äkäning ävâzini tänib burilib qarädi / tört beş qadäm näridä süt räng tez yärdäm maşınäsi tohtägän (KT,121/8).

suyän- yaslanmak, dayanmak.

U äyâqlärini südrägüdek bolib bärdidä yongöqning / gädür budur tänäsigä suyändi şundä şämäl turdimi yâ (KT,125/8).

şäfyâr: şoför, sürücü.

Özingiz äytdingizku Murod Vohidoviçning äldigä / İslom äkä şäfyâr otirgän kabinä tamängä engäşdi (KT,121/16).

Ketdik / şundäginä Nasiba şäfyâr kabinäsining devâridä (KT,121/18).

şâh: dal, buda.

Âtrâfgä älänglädiyu yigirmä kadämçä näridägi / çirâkka közi tüşdi yong'oq şâhigä kättäkân lampoçka (KT,122/18).

Yäkkä çöpdän âlib ötdi Nasiba şuursiz bir târzdä / yong'oq tägigä keldi däraht şâhigä ilingän lampoçka (KT,123/22).

Özining şuuri tiniqläşdimi yangâk şâhlärining şävulläşi / eşitilä başlädi u közlärini yumdi (KT,125/9).

şâhânä: şahane, güzel.

Qandâk uyät qandâk şärmändälik hoş bölmäsä nimä kılsin / oğirlik kılsinmi ärzimäs mäâş bilän şâhânä toy kılgän âdäm nimä kılsin (KT,124/32).

şâhär: şehir.

Demäk qudä ekänmiz Murodjon külib koydi / yoq u köp häm zâhär emäs ekän Maşinadä şâhär (KT,115/6).

Keliş uçün şâhär çetidägi hocälikkä katnäydigän / avtobusgä otirişdiyu hâlka yoldän ötgändän keyin duç (KT,115/21).

Şuning uçün ätäyläb köçädän köz uzmäsdi / bir mähäl şâhär çekkäsigä çıkıb ketişyätgänini kördiyü (KT,121/30).

şämâl tur- Rüzgar esmesi.

U âyâklärini südrägüdek bolib bârdidä yong'oqning / gädür budur tänäsigä suyändi şundä şämâl turdimi yâ (KT,125/8).

şämällä- nezle olmak, soğuk almak, üşütmek.

Şämällägän ekän uni Murod Vohidoviç degän doxtir dävälädi / Nasiba ilgäriyäm betäb bolgän vraçlargä qarätgändi (KT,114/5).

Ulärning tänişüvi galäti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oqırdi kışdä şämälläb qaldı (KT,113/24).

şäräklä- şıkırdamak, hışırdamak.

Yöläkdägi eşiklärdän biri şäräkläb açıldı / Nasiba şu yâkka qaräb pildiräb keläyätgän âk halätli päkänä (KT,120/9).

şärmändä: rezil, rezillik.

Qandâk uyät qandâk şärmändälik hoş bölmäsä nimä kılsin / oğirlik kılsinmi ärzimäs mäâş bilän şâhânä toy kılgän âdäm nimä kılsin (KT,124/31).

şärpä: belirsiz ses, hışırtı, gölge.

Nasiba lampoçka âstidä ällâkimning şârpäsini kördi / bâşigä kıyıkçanı çâmbâräk kılıb bâğläb âlgän (KT,122/23).

şâvullä- gürüldemek.

Ämmâ endi şâvulläb turgän dengiz köz öngigä anıx kelädigän boldi / änä tip tınıx tolin ây nuridä dengiz âynädek (KT,116/7).

Yärâqläb turibdi tolkınlär şâvulläb kırgâkka urilädi / dâhşätli güvülläb surân sâlâdi ämmâ u qorqmäydi (KT,116/9).

Özining şuuri tınıqlaşdimi yângâk şâhlärining şâvulläşi / eşitilä bâşlädi u közlärini yumdi (KT,125/9).

Negädür täsävvuridä yänä oşâ dengiz şâvulläşi cänländi / oşâ âydin keçä oşâ dengiz oşâ tolkınlär (KT,125/11).

şiddät: şiddet, gerilim, baskı, kuvvet; hız, sürat.

Tuynukçä bârligini kördi / maşinä bir silkindiyu şiddät bilän yürüb ketdi (KT,121/20).

şift: tavan.

Lox kılıb otirär şiftägi çirâkning hırâ yârugidä / yüzidägi ifädäni päykaç kıyin edi Nasiba beihtiyâr (KT,121/23).

şim: pantolon.

Körmägän edi kızıl kıyıkçä bilän bâşini bâğläb âlgän / eski mäykäli pâçäsi kaytarilgän şimi lây yäläng (KT,123/8).

şipşi- fısıldamak, kısık sesle konuşmak.

Huddi oşändäy maşinäädä säyr kılışdi huddi oşâ Lâzzät kafesigä kirişdi / çıqıb kelışâyâtgänidä u Murodjonning kulâğigä şipşidi (KT,117/4).

şipşitib koy- birini malum bir konu hakkında önceden söylemek.

Uçib ketâyâtgändek tuyulädi Nasibani häm şu âläm äsir / etgändi Ägär özi âyisigä şipşitib koymägänidä Murodjon (KT,116/18).

şirin: tatlı, hoş.

Nasibaning yürägi kuvâncdän ârzikib ketdi / şirin cilmäyib uning yelkäsigä bâş koydi (KT,116/4).

şöppäyib otir- kara kara düşünmek, yas tutar gibi keyifsiz olmak.

Şöppäyib üydä otirädi mänä hâzir häm nimä yerdän çıqqanmi / uning horligi keldi tağın dengiz emiş âydin keçälär emiş (KT,118/7).

şu yâkka: şuraya.

Özidän özi icirgänä bâşlädi / nimä kerägi bâr edi şu yâkka kelib (KT,120/6).

şu yâkka karâb: şu/bu taraf doğru.

Yöläkdägi eşiklärdän biri şarâklâb açıldı / Nasiba şu yâkka karâb pildirâb kelâyâtgân âk halätli pâkânä (KT,120/10).

şübhä: şüphe, kuşku.

Yürägi cizillâb ketgân edi keyin şübhäläri yänâyäm küçäydi / bir küni kaynânäsigä sekin gâp açgân edi nâsihät eşitdi (KT,118/1).

şübhälân- şüphelenmek, kuşkulanmak.

U ropäräsidadägi İslom äkägä şübhälänib karâb qoydi / İslom äkä orindiq yänidägi tutқиçni uşlägänçä közini (KT,121/21).

şuki: şu ki.

Eng yâmâni şuki Murodjon äynidi / Nasiba buni dârrâv sezdi (KT,117/23).

şunaka: şöyle, öyle.

Murodjon kelin küyâv tãmângä imâ qıldı / şunaka däbdäbälär yâkadimi sizgä (KT,115/14).

Mänä şunaka däbdäbälär yâkadimi sizgä / Murodjon cilmäyib uning belidän kuçdi (KT,117/7).

Şunaka kızık gâplär äytdiki toygä öz özidän fäyz könib hämmäning qulfi dili açilib ketdi / Ämmâ Nasiba özgä älämgä sirli älämgä kirib qalgäni yoq (KT,117/13).

şunçä: şu denli, şu kadar çok.

Qoşilib qâlipgä tüşyâpti qañçä köp tüşsä qarzi / şunçä kämäyâdi (KT,125/28).

şunçäki: öylesine.

Ulär tez tez körişib turädigän bolışdi / bir küni ikkâvläri dälägä çıkışdi şunçäki äylänib (KT,115/20).

şundä: o anda, o zaman.

U äyâklärini südrägüdek bolib bârdidä yong'oqning / gädür budur tänäsigä suyändi şundä şämâl turdimi yâ (KT,125/8).

şundäginä: böylece.

Ketdik / şundäginä Nasiba şâfyâr kâbinäsining devâridä (KT,121/18).

İlib qoyilgân uning ätrâfidä pârvânälär muttâsil äylänärdi / şundäginä u yolning oşâ tãmânidä devâri (KT,122/20).

şundäk: şöyle.

Äy çıkıb turgân bolsä İkkälämiz kırgâkdä / şundäk otirib äydindä tävlänib turgân dengizni tãmâşâ kılsäk (KT,116/2).

Nasiba cüdä hicâlâtli ähvâldä kâldi / şundâķ ötib ketâyâtuvdim dedi âvâzi zorgä çıķıb (KT,120/16).

şundan: ondan, bundan.

Göyâ yer yüzidâ şundän başķa sädâ yoķdek şundän / başķa âhäng ķurib ķâlgândek (KT,125/5).

Göyâ yer yüzidâ şundän başķa sädâ yoķdek şundän / başķa âhäng ķurib ķâlgândek (KT,125/5).

şundây: böyle, bu şekilde.

Şundây dediyu özining pākānāligi uçün yer äybdârdek / ķars ķurs yürgänçä içķari kirib ketdi (KT,120/29).

Ķarâb cilmäyib koydi / yigit kişigä kırķ hünär hām âz şundây dediyu (KT,124/14).

şuur: akıl, bilinç, anlayış, idrak.

Özining şuuri tiniķläşdimi yāngâķ şâhlärining şävulläşi / eşitilä başlädi u közlärini yumdi (KT,125/9).

şuursiz: bilinçsiz.

Yäkkä çöpdän âlib ötdi Nasiba şuursiz bir târzdä / yonģoķ tægigä keldi däraht şâhigä ilingän lampoçķa (KT,123/21).

tââmil: yazıldığı gibi, gerektiği gibi.

Hämmäsini tââmildägidek ķars bädäbäng kılışdi / hämmäsini kızık üstidä bir nârsäni unutib kâldirişdi (KT, 125/23).

täg: alt, dip.

Yäkkä çöpdän âlib ötdi Nasiba şuursiz bir târzdä / yonģoķ tægigä keldi däraht şâhigä ilingän lampoçķa (KT, 123/22).

tægigä yet- anlamak, farkına varmak.

Tægigä yetdi Murodjon nimä uçün özgärib ķâlgänini / hām negä här küni nävbätçi bolişini nimä uçün (KT, 124/19).

tağın: yine, tekrar.

Murodcon bugün tağın keç kâldi / Nasiba deräzä ropäräsidadgi pästäk yumşâķ kreslodä (KT, 113/1).

Tağın tâpgän bahänäsi bittä nävbätçilik kılärmiş / ölar endi här küni bittä âdäm nävbätçilik kıläversä (KT, 113/15).

Nävbätçilik bahänä diydâr ģanimät bolmäsin tağın / Nasiba devärdägi säätgä ķarädi toķķızdän âşibdi (KT, 113/17).

Küyâv tãmânning koli kışkarâk ekân / küyâv bir özi işlâsâ tağın ukâsi singlisi bolsâ (KT, 116/26).

Bolsâ hämmâ nârsâ yetârlî bolsâ tağın nimâ kerâk / yoq başqa gâp bâr u kişî äyşini kılıb yürädilâr Nasiba (KT, 118/5).

Şöppäyib üydâ otirâdi mânâ hâzir hâmi nimâ yerdân çıqқанmi / uning ħorligi keldi tağın dengiz emiş äydin keçälâr emiş (KT, 118/8).

Oşâ sözlâr kulâğı âstidâ tağın cârânglägândeک boldiyu bir zum tohtâb kâldi / lekin şu ândâyâk başqa bir fikrdân köngli yârışib ketdi (KT, 119/3).

Keçâyâm dejur bolgânâmâs İslom äkâ tağın uning / gâpini kesdi Nasibagâ bu âdâmning gâpidân körâ (KT, 120/21).

tâhdid: tehdit

Nasiba yürägi gürsillâb urgânçâ ornidân turib ketdi / mengâ qarâng kayâkka ketyâpmiz özi dedi tâhdid bilân (KT, 122/4).

tahlâ- katlamak; dizmek.

Nârirâkdâ ħurigân gıştlâr devâr kılıb tahlâb ħoyilgân / ħatâr ħatâr kılıb ħuyilgân hâmi gıştlâr ħirâk yârugidâ (KT, 123/25).

tâhtâ: tahta, ağaç, ahşap.

Lâyim kâtib kâlâdi / u Nasibani ergâştirib äriq üstigâ örnâtilgân tâhtâ (KT, 123/20).

tak- takmak.

Sâçlârini sillik târâgân galstuk tâkқан Murodcon (KT, 114/33).

tâmädâ: gürcüce-konuşmacı; düğün, ziyafet vs gibi programlarda söz söyleyen konuşan kimse.

Murodjon bilân birgâ işläydigân İslom äkâ degân päk päkânâ âdâm bâr ekân / şu kişî tâmädâlikni äyniksâ bâplâdi (KT, 117/12).

tâmân: taraf, yan, yön.

1. bir kişinin soyundan gelenlerin hepsi:

Ķız tâmân sâlkâm yigirmâ kişî bolib bârişdi / küyâv tâmândân hâmi ânçâ yigitlâr keldi ZAGS müdirâsi kelin küyâvni (KT, 114/25).

Ķız tâmân sâlkâm yigirmâ kişî bolib bârişdi / küyâv tâmândân hâmi ânçâ yigitlâr keldi ZAGS müdirâsi kelin küyâvni (KT, 114/26).

Yubârdi Nasiba küyâv tâmândân kelgân yigitlâr ârâsidâ / turgân Murod Vohidoviçni tâşkarigâ çıqışgânidân (KT, 114/29).

Siz kelin tāmānmisiz dedi uning qolini ahista sikiyb / Nasiba indāmāy baş silkidi men küyāv tāmānmän (KT, 115/3).

Siz kelin tāmānmisiz dedi uning qolini ahista sikiyb / Nasiba indāmāy baş silkidi men küyāv tāmānmän (KT, 115/4).

Murodcon kelin küyāv tāmāngä imā kıldi / şunaqa däbdäbälär yâkadimi sizgä (KT, 115/13).

Yubârgän sävçilär dädäsige yâkmäsliğı tēyin edi / ävvälä Murodconning ätāsi yoqligi kıız tāmāngä unçälik (KT, 116/20).

Küyāv tāmānning kıoli kıskarâk ekän / küyāv bir özi işläsā tagın ukāsi singlisi bolsä (KT, 116/25).

Çindän hām Näsibaning dädāsi küyāv tāmāndan hursänd boldi / Näsibä Dilfuzägä häväs kılgän edi (KT, 117/1).

2.Yön, yan, doğrultu

İlib koyilgän uning ätrâfidä pārvānälär muttäsil äylänärdi / şundäginä u yolning oşä tāmānidä devāri (KT, 122/20).

Nasiba hävliğı tüşdi qandäydir mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin sekin dārvāzä tāmāngä yürä başlädi (KT, 121/2).

Özingiz äytdingizku Murod Vohidoviçning äldigä / İslom äkä şāfyār otirgän kabinä tāmāngä engäşdi (KT, 121/16).

Mäykäçäng ädām bir kıolidä gışt kıalıpni uşlägänçä şu / tāmāngä qaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT, 122/26).

Murodjon kıalıpni yergä uläktirgänçä şu tāmāngä yügürdi / on qadämçä yügürgändän keyin kıattıq hätlädi (KT, 123/1).

Tüzük bunaqa hunäringiz hām bār ekän / Murodjon kıalıpni kıumgä qarär ekän şu tāmāngä (KT, 124/12).

U endi yöläk tāmān yürgän edi âk hālät kıyğän nātāniş kıız içkäridän yügürüb çıkıdi (KT, 119/25).

tāmāşä kııl- izlemek.

Äy çıkıb turgän bolsä İkkälämiz kırgâkdä / şundâk otirib äydindä tävlänib turgän dengizni tāmāşä kılsäk (KT, 116/2).

tänä: vücut, tene.

U äyâklärini südrägüdek bolib bārdidä yongokning / gädür budur tänäsige süyändi şundä şāmäl turdimi yâ (KT, 125/8).

*Nasibaning közläridän tirkiräb yaş çıķıb ketdi / u yāngāķning gādir budur
tānäsigä yüzini bāsgānçä ökräb yubārdi (KT, 125/30).*

tāni- tanımak.

*U İslom ākāning āvāzini tānib burilib qarādi / tört beş qadām nāridä sūt rāng tez
yārdām maşināsi tohtāgān (KT, 121/7).*

tāniş- tanışmak.

*Ulārning tānişüvi galāti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oķırdi
ķışdä şāmāllāb qāldi (KT, 113/23).*

tāniy āl- tanımak.

*Nasiba erining tāvuşini tāniy ālmādi / bu tāvuşdä hām häyrät hām qorķuvgä oħşāş
āhāng bār edi (KT, 122/29).*

tāntānā: şenlik, kutlama, tören.

*Nasiba hām bārdi toĝrisi dūgānāsining bahtigä cüdä / hävāsi keldi ümridä
bunaķa tāntānāni körmāgān edi (KT, 114/24).*

tāp- 1.bulmak, bir şeyi elde etmek.

*Köp yillārdän buyān advokat bolib işläydi / tāpgānini bittä kızidän āyārmidi (KT,
116/24).*

2.herhangi bir görüşe, bir yargıya varmak.

*Taĝın tāpgān bahānāsi bittä nāvbātçilik qılārmış / olār endi hār küni bittä ādām
nāvbātçilik qılāversä (KT, 113/15).*

tara- taramak.

Sāçlārini sillıķ tārāgān galstuk tāķķan Murodcon (KT, 114/33).

tārāzi: terazi.

*Qıyāşning ölçāvi bolādimi nurning vāzniçi bahtning tārāzisiçi / Dengiz emiş
āydin keçālār emiş ānā läygä (KT, 125/25).*

tārķab ket- daĝılmak, bir arada iken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak.

*Küzätib qoysām māylimi bāri bir hāzir hām mā tārķab ketādi / Nasiba indāmādi
(KT, 115/17).*

tārmāz ber- frene basmak.

Mānā yetdik hāzir / maşinā ĝıyķıllāb tārmāz berdi Nasiba eşik (KT, 122/8).

tārt- çekmek, çizmek.

*U beihtiyār tāşāynā ropārāsıgä keldi / Āynādän kıyĝāç qāşlāri çimirilgān sūrmā
tārtilgān (KT, 118/16).*

Yärim keçädä burnidän târtsä yıqılğüdek bolib bârişini / hämmäsini tüşündi nimä uçün İslom äkä özigä bundäy (KT, 124/21).

tarz: biçim, şekil, suret.

Yäkkä çöpdän âlib ötdi Nasiba şuursiz bir târzdä / yongõq tægigä keldi däraht şâhigä ilingän lampoçka (KT, 123/21).

täsävvur: göz önüne getirme, hayal etme, zihinde canlandırma; tasarım; düşünce.

Negädür täsävvuridä yänä oşä dengiz şävulläşi cänländi / Oşä âydin keçä oşä dengiz oşä tolkınlär (KT, 125/11).

tâşâynä: ayna.

U beihtiyâr tâşâynä ropäräsigä keldi / âynädän kıyğâç kâşlari çimirilgän sürmä târtılğän (KT, 118/15).

tâşkari: dışarı.

Yubârdi Nasiba küyäv tãmândän kelgän yigitlär âräsidadä / turgän Murod Vohidoviçni tâşkarigä çıkışğänidän (KT, 114/30).

Tâşkarigä çıkdiyu üyigä bârâlmâsligini dâfätän tüşündi / yoq dädäsi dârrâv sezädi bemähäldä bârgänidän tüşünädi (KT, 118/25).

Közini âlib kâçdi deräzädän tâşkarigä karädi / maşinä çirâqlär märcâni lâvilläb yâtgän köçädän yelib bârârdi (KT, 121/25).

Tâşkaridä kârângi kuyuklaşib bârâr ällakayerdä kurbaka kurillärdi bir vaqtlär Murodjon ikkâvlari (KT, 113/19).

U ornidän turib ketdi deräzä âldigä keldi / tâşkari kârângi bolib ketgän köçädän ârä çärä maşinalär güvülläb ötib kâlârdi (KT, 118/10).

tâşlä- atmak, savurmak.

Mâykäsigä peşânäsigä säçrâgänigä pärvâ kılmädi / ârtikçä lâyni sidirib tâşlädidä kâlipni dâst kötârdi (KT, 124/4).

Muâmälä kılgänini nimä uçün bu yergä âlib kelib / bir âğız söz äytmäy tâşläb ketgänini (KT, 124/24).

Nasiba keskin burildiyo erining lây yapışğän zağ ânqab turgän yelkäsigä bâşini tâşlägänçä unsiz yiglar edi (KT, 126/3).

tâşviş: dert, bela, sorun.

İşim köp nimä kıläy deydi / ävväligä Nasiba toy tâşvişlari bilän çärçägändir deb oylägändi (KT, 117/30).

tâvân: topuk; ayağın toparlakça olan alt arka bölümü.

Ikki yelkäsining boyni bilän tutäşgän yeridä / çukurçä päydä bolib yälängâyäk tävânläri bilän (KT, 124/6).

tävlän- parıldamak.

Äy çıkıb turgän bolsä İkkälämiz kırgâkdä / şundâk otirib äydindä tävlänib turgän dengizni tāmâşä kılsäk (KT, 116/2).

U äyvängä ötib hävligä tüşdi äyvân peştâkidägi lampoçka / yârugüdä hävliidägi ätirgüllär sâkin häyâliy tävlänib turärdi (KT, 118/22).

tävuş: ses; seda, ün.

Nasiba erining tävuşini täniy älmädi / bu tävuşdä häm häyrät häm qorquvgä oşşäs âhäng bâr edi (KT, 122/30).

Nasiba erining tävuşini täniy älmädi / bu tävuşdä häm häyrät häm qorquvgä oşşäs âhäng bâr edi (KT, 122/29).

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bårdidä kâlipni / bâyägi gıştlär säfigä eltdi päk etgän tävuş eşitildi (KT, 124/8).

tayin: belli.

Yubârgän sâvçilär dädäsigä yâkmâsligi tayin edi / ävvälâ Murodconning âtäsi yoqligi kız tāmângä unçälik (KT, 116/19).

täyyârlä- hazırlamak.

Näsibä nânüştä täyyârläydi qoligä dâzmällängän römâlçä tutädi keyin qayinisi bilän qayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT, 117/17).

Undän keyin qaynânäsining çây nânini täyyârläb berädidä özi häm işgä cönäydi Künlär huddi muttäsil äylänâyätgän globusgä oşşäydi (KT, 117/19).

teg- deǵmek; dokunmak; ulaşmak.

Çämäsi Nasibaning yelkäsidadän kuçmâqçi boldiyu qoli lâyligi / uçün tegmädi Nasiba erini heç qaçân bunâqa ähvâldä (KT, 123/6).

Ammâ mänä şu bäländ boyli qatmädän / kelgän vraçning qoli bädänigä tegişi bilän negädir (KT, 114/8).

televizor: televizyon.

Garnitur hämmäsi bu hânädändä yakındä toy bolgänidän / dâräk berib turärdi näriği üydä qaynisi televizorni (KT, 113/8).

teptekis: dümdüz.

Ätrâfidä kättä kiçik pârvänälär hämân muttäsil äylänärdi / mäydänçä kâftdek teptekis bolib ketgän (KT, 123/24).

terapiya: terapi.

Ƙılğäni uçün ƙuvänib häm ƙoydi / anä oşä birinçi ƙavät terapiya bölimi (KT, 119/20).

teskâri karä- ters ters bakmak.

Bärä bärä kün ärä yärim keçä ƙalib kelädigän ädät çıƙardi / Nasiba gäpirsä teskâri ƙaräydi (KT, 117/28).

tez tez: sık sık.

Çıƙa sâlib uygä yügürärdi yoƙ keyinçalik tez tez keçikädigän / bäsän yärim keçä ƙalib kelädigän ädät çıƙardi (KT, 113/13).

Ulär tez tez körişib turädigän bolışdi / bir küni ikkâvläri dälägä çıƙışdi şunçäki äylänib (KT, 115/19).

U tez tez yürüb dävväzä äldigä keldi bu hânädändän / bir ümrgä çıƙıb ketäyätgändek horsinib eşikni açdı (KT, 118/23).

Tez tez yürügänçä berirâƙdägi gumbäzdek lây äldigä keldi (KT, 123/31).

tez yârdäm: ambulans.

Lekin uning ämädi çäpdimi buyâƙdän ƙarâvul hânägä kirişi bilän u yâƙdän / tez yârdäm maşinäsini çirâgını lâpillätib kelib ƙaldı (KT, 119/16).

U İslom äkäning ävâzini täniş burilib ƙarädi / tört beş ƙadäm näridä süt räng tez yârdäm maşinäsini tohtägän (KT, 121/8).

teziginä: çabucak.

İslom äkä maşinaning näriği bişinidägi orindikça çökdi / Ƙayâƙka bärämiz özi dedi Nasiba ungä teziginä ƙaräb älib (KT, 121/14).

tik- 1.dikmek, iplikle tutturmak.

Ƙavib tikilgän neylon halätini yeçib ätläs köyläk kiydi / hâzir äyni vaƙtidä ƙaynänäsi yoƙ biräv yolini tosmäydi (KT, 118/19).

2.yapı kırmak, inşa etmek.

Çälä tiklängän yäkkäm dukkäm üylär bärliğini päyƙadi / ulär ƙarângidä ƙandäydir sirli vähimäli tuyulärdi (KT, 122/21).

tikil- dikkatlice bakmak.

Ƙuyâşgä tikilgänçä çukur öygä tâlgän edi uning şu / otirişi Nasibagä nimä uçündür gämgin korinib ketdi (KT, 115/25).

közläridä ehtiräs yaşiringän tınıç çehräli ƙız ƙaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä sâçini çakƙân turmäklädi (KT, 118/18).

mäyƙäçäng ädäm bir ƙolidä gişt ƙalıpnı uşlägänçä şu / tãmängä ƙaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT, 122/26).

Áyâqläridä bälçik kätib kalgän edi / tinçlikmi dedi Murodjon uning közigä tikilib (KT, 123/10).

tikilib bär- dikkatlice bakmak.

Änçä yürişdi İslom äkä hämän mık etmäy / otirär Nasiba uning özigä tikilib bäräyätgänini bilär (KT, 121/28).

til kälimägä kel- dili çözülmek; konuşamayan veya susan kişi konuşmaya başlamak.

U kälipni kötärgän edi gıştlär säfigä yänä törttäsi köşildi / Nasibaning tili endi kälimägä keldi (KT, 124/10).

U kälipni kötärgän edi gıştlär säfigä yänä törttäsi köşildi / Nasibaning tili endi kälimägä keldi (KT, 124/10).

tinçlikmi: her şey yolunda; mi? soru eki gelince hayırdır anlamını gelen sözcük.

Áyâqläridä bälçik kätib kalgän edi / tinçlikmi dedi Murodjon uning közigä tikilib (KT, 123/10).

tınık: berrak.

Közläridä ehtiräs yaşiringän tınık çehräli kız qaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä saçını çakқан turmäklädi (KT, 118/17).

tinikläş- netleşmek.

Özining şuuri tinikläşdimi yangâk şählärining şävulläşi / eşitilä başlädi u közlärini yumdi (KT, 125/9).

tip tınık: tertemiz.

Ämmä endi şävulläb turgän dengiz köz öngigä anıx kelädigän boldi / änä tip tınık tolin äy nuridä dengiz äynädek (KT, 116/8).

tirikçilik: geçim.

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä bäläm yürägingizni keng kıling deb yüpätädi Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözgäri but (KT, 118/3).

Erkäk kişi tirikçilik deb yürädidä bäläm yürägingizni keng kıling deb yüpätädi Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözgäri but (KT, 118/4).

tirkiräb yaş çıkıp ket- gözyaşı çıkması.

Nasibaning közläridän tirkiräb yaş çıkıp ketdi / u yangâqning gädür budur tänäsigä yüzini bäsğançä ökräb yubardı (KT, 125/29).

tisäril- geriye gitmek.

Maşinani bir säätän keyin yubärämän / maşinä arқasi bilän tisärilib bärä bärä kättä yolgä burildi (KT, 122/14).

titrä- titremek.

Bir mähäl Murodjon läyli käfti bilän uning saçını siläy başlädi / Näsi nimä boldi sizgä Näsi dedi ävâzi titrâb (KT, 126/2).

toğri: doğru.

Nasiba häm bârdi toğrisi düğänäsining bahtigä cüdä / häväsi keldi ümridä bunaça täntänäni körmägän edi (KT, 114/23).

tohtä- dur, durmak.

Oşä sözlär küläği âstidä tağın cäränlägändek boldiyu bir zum tohtäb kâldi / lekin şu ândäyâk başqa bir fikrdän köngli yarışib ketdi (KT, 119/3).

U duç kelgän maşinägä kolini kötârdi / Äppâk jiguli änçä närigä ötib tohtädi (KT, 119/10).

Uning ârkasidän kelgän maşina gıykillâb tohtädi / çıķıng kelin (KT, 121/5).

U İslom äkäning ävâzini tänib burilib qarädi / Tört beş qadäm näridä süt räng tez yârdäm maşinäsini tohtägän (KT, 121/8).

tohtäb kâl- durakalmak, duraklamak.

Nasiba yürägi gupillâb urgänçä tohtäb kâldi / hâzir huddi oşä Marziyagä duç kelsä nimä bolädi (KT, 119/23).

tohtät- durdurmak.

Tohtätäing / hurä çirâķ yârügüdä İslom äkä kinâyäli külib koygändek boldi (KT, 122/5).

tök- dökmek.

Käfti bilän kâlipgä kum sepdi keyin üstä dâiräkâşlärdek / kâlipni äyläntirib äyläntirib tökdi (KT, 123/30).

tokkız: dokuz; sayı.

Nävbätçilik bahänä diydâr ganimät bolmäsin tağın / Nasiba devârdägi säätgä qarädi tokkızdän aşibdi (KT, 113/18).

tolin äy: dolunay.

Ämmâ endi şävullâb turgän dengiz köz öngigä anıķ kelädigän boldi / änä tip tınķ tolin äy nuridä dengiz äynädek (KT, 116/8).

tolkın: dalga.

Yäräķläb turibdi tolķnlär şävullâb kırğâķķa urilädi / dâhşätli güvüllâb surân sâlädi ämmâ u ķorkmäydi (KT, 116/9).

Negädür täsävvuridä yänä oşä dengiz şävulläşi cänländi / oşä äydin keçä oşä dengiz oşä tolķnlär (KT, 125/12).

Dengiz bolädi äy häm başka bolädi tolqınlär häm hättä Murod äkäsı häm / endi uning yürägi bir tekis gürsilläb urib Nasibani ällälämäydi (KT, 125/19).

topık: topuk.

Topıgıgäçä tupraqqa bätib ketdi İslom äkä eşıkdän / başını çıkarib qarangi boşlıqqa qarab kıçkırdı (KT, 122/11).

tört: dört sayı sıfatı.

U İslom äkäning ävâzını tänib burilib qarädi / Tört beş qadäm näridä süt räng tez yärdäm maşınası tohtägän (KT, 121/8).

törtinçi: dördüncü.

Ulärning tänişüvi galäti boldi Nasiba bilim / yurtining törtinçi kursidä oqırdı kışdä şämälläb qaldı (KT, 113/24).

törttä: dört adet.

U qalıpnı kötärgän edi gıştlär säfigä yänä törttäsi köşildi / Nasibaning tili endi kälimägä keldi (KT, 124/9).

tosätdän: aniden, birdenbire.

Bir ikki kün pärvä kılmäy oqışgä katnab yüräverdi / ammâ keçäsi tosätdän isitmäsi kötärib ketdi (KT, 114/2).

tosm- yolunu kesmek, engel olmak.

Qavib tikilgän neylon halätini yeçib ätläs köyläk kıydi / Hâzir äyni vaqtidä kaynânäsi yoq biräv yolını tosmäydi (KT, 118/20).

toy: düğün.

Bätib bäräyätgän kuyâşdän köz uzmäy toydän keyin / ikkälämiz dengiz boyigä bäsäk mäyli kaysi dengiz bolsä häm (KT, 115/29).

Qanaqa bolärkän dedi Nasiba bärmäği bilän pöpsä kılib / toy nihâyätdä huşçaqçaq ötdi (KT, 117/10).

Toydän keyin ikki häftä ötmäy nävbätçi edim deb keç keldi / keyin häftädä ikki märtädän nävbätçilik kıladıgän boldi (KT, 117/25).

Özing hähläb kılyäpsän şu işni bilib qoy toydän keyin mäydä çüydä / gäplärni kötärib kelädıgän bolsäng dilingni siyâh kılib qoyämän (KT, 119/1).

Qandâk uyät qandâk şärmändälik hoş bölmäsä nimä kılsın Oğrlik kılsınmi ärzimäs mäaş bilän şâhânä toy kılgän ädäm nimä kılsın (KT, 124/32).

Ärzu häväs emiş ümridä bir märtä bolädıgän toy emiş / Näsibä başı guvulläb bäräyätgänini köngli behuzur (KT, 125/1).

Ulär äncä narsägä egä bolışdi toy kılışdi / âtä ânäsi hâhlägäniçä Nasiba istägänçä ârzu häväs körışdi (KT, 125/21).

Şunaça kızık gäplär äytdiki toygä öz özidän fäyz könib hämmäning kulfı dili açilib ketdi / Ämmâ Nasiba özgä âlämgä sirli âlämgä kirib kalgäni yok (KT, 117/13).

Garnitur hämmäsi bu hânädändä yakındä toy bolgänidän / dâräk berib turärdi nârigi üydä qaynisi televizorni (KT, 113/7).

İşim köp nimä kılây deydi / ävväligä Nasiba toy täşvişläri bilän çärçägändir deb oylägändi (KT, 117/30).

Toy anıq bolgänidä âldigä ötkazib qoyib londäginä kılıb tüşüntirgän edi (KT, 118/27).

Albättä Nasiba yelkäsini kısdı ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yâqmâydi Murodcon cilmäygän köyi iltimâs kıldı (KT, 115/15).

Mendän ârzu hävâsläri köp emiş / esingizdämi Dilfuzaning toyi zor boluvdiä (KT, 116/32).

Ägär Dilfuzaning toyidä yänä uçräşib qalışmäsä bälki / unutib yubârgän bolârmidi (KT, 114/19).

Kişini körüb esänkiräb qâldı bu ulärning toyidä / kâsägüllik kılğan huddi oşâ İslom äkä edi (KT, 120/11).

Nâzäridä toy ötişi bilän özgä bir âlämgä / kirib qâlädigändek huddi bir säyyârädän başqa säyyârägä (KT, 116/15).

tözân: toz havalanarak çevreye yayılmak, tozumat.

Tutқиçini siltäb açib yubârdı şu ândäyâk içkärigä / tözân yapırilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT, 122/10).

tüfli: topuklu ayakkabı.

Tutқиçini siltäb açib yubârdı şu ândäyâk içkärigä / tözân yapırilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT, 122/10).

tumanlik: sisli, dumanlı.

Kelgän bekätdä tüşib qalışdi yâz kuyâşi âlis ufkdä / âlâvli bir tumänlik içigä bâtib bârârdı Murodcon (KT, 115/24).

tuprâk: toprak.

Nasiba qâp qârângi zulmätdä tuprâk köçäning qâk ortäsidadä / gâräng bolgäniçä turib qâldı vâhimä içidä (KT, 122/15).

Topigügäçä tuprâkqa bâtib ketdi İslom äkä eşikdän başini çıkarib qârângi boşlıkqa qaräb kıçkırdı (KT, 122/11).

tur- durmaq, beklemək.

Ây çıxıb turgän bolsä İkkälämiz kırğâkdä / şundâk otirib âydindä tävlänib turgän dengizni tãmâşä kılsäk (KT, 116/2).

Ämmâ endi şävulläb turgän dengiz köz öngigä anıx kelädigän boldi / änä tip tınıx tolin ây nuridä dengiz äynädek (KT, 116/7).

Közläridä ehtiräs yaşiringän tınıx çehräli kız qaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä saçını çakқан turmäklädi (KT, 118/17).

U äyvängä ötib hävligä tüşdi äyvän peştâkidägi lampoçka yârügüdä hävliädägi ätirgüllär sâkin häyâliy tävlänib turärdi (KT, 118/22).

İslom äkä avtobus eşigini kıyâ açib başını çıkarib turärdi Nasiba ikkilänib maşinägä çıxdı şu ändäyâk dimâğigä dâri hidi urildi (KT, 121/9).

Mäykäçäng ädäm bir qolidä gışt qâlipni uşlägänçä şu / tãmängä qaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT, 122/26).

Sävuk yältiräb turärdi / äz qâldi Murodjon bir çekkädä turgän uyumdän (KT, 123/27).

Közläridä ehtiräs yaşiringän tınıx çehräli kız qaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä saçını çakқан turmäklädi (KT, 118/18).

Beşinci käsälhänägä dedi Nasiba arqa orindikça otirib / ortä yaşlärdägi kışi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolğä tüşdi (KT, 119/12).

Mäykäçäng ädäm bir qolidä gışt qâlipni uşlägänçä şu / tãmängä qaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT, 122/26).

U ornidän turib ketdi deräzä äldigä keldi / täşqari qarângı bolib ketgän köçädän ärä çärä maşinälär güvülläb ötib qâlärdi (KT, 118/9).

Yubardı Nasiba küyäv tãmändän kelgän yigitlär äräsidä / turgän Murod Vohidoviçni täşqarigä çıkışgänidän (KT, 114/30).

Yäräqläb turibdi tolqınlär şävulläb kırğâkça urilädi / dähşätli güvülläb surân sälädi ämmâ u qorqmäydi (KT, 116/9).

Âyâq ästidägi çoğdek gilämlär devärdä ähistä / çıkılläb turgän kättäkân äsmä sâät naqşinkâr äräbi (KT, 113/6).

Sävuk yältiräb turärdi / äz qâldi Murodjon bir çekkädä turgän uyumdän (KT, 123/28).

Açilib saçilib gäpläşib turgänini bir ikki körgänidän / keyin özini bütünläy bepisänd tutädigän boldi (KT, 114/17).

Mäbädä barişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä äy nuri yäräkläb turgänidä häm endi bu başqa (KT, 125/18).

turib kâl- dura kalmak, bulunduğu yerde sabit durmak.

Nasiba kâp kârângi zulmätdä tuprâk köçäning kâk ortäsidadä / gäräng bolgäniçä turib kâldi vähimä içidä (KT, 122/16).

turib ket- kalkmak, kalkıp ayakta bulunmak.

U ornidän turib ketdi deräzä âldigä keldi / täşkari kârângi bolib ketgän köçädän ärä çärä maşinälär güvülläb ötib kâlärdi (KT, 118/9).

Nasiba yürägi gürsilläb urgänçä ornidän turib ketdi / Mengä qaräng kayâkka ketyäpmiz özi dedi tähdid bilän (KT, 122/3).

turmäklä- saç için kullanılır: toplamak, bağlamak, şekil vermek.

Közläridä ehtiräs yäşiringän tınık çehräli kız qaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä saçını çakқан turmäklädi (KT, 118/18).

turmuşgä çık- evlenmek, yuva kurmak (sadece kızlar kullanır erkekler için farklı kelime mevcut bkz: "uylanmoq").

Dilfuza Nasibaning cänäcän ortâğı şu kız turmuşgä / çıkadigän boldiyu ZAGSdän ötiş märäsimidä (KT, 114/22).

Gurs gurs urädi Nasibani ällälägändek bolädi / turmuşgä çıkayätgän kızning ärzusidek äfsänäviy närsä bölmäydi (KT, 116/14).

tüş- inmek, düşmek.

Tutқиçini siltäb açib yubardı şu ändäyâk içkärigä / tözân yapırilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT, 122/10).

Qoşilib kâlipgä tüşyäpti kaçä köp tüssä qarzi / şunçä kämäyädi (KT, 125/27).

Qoşilib kâlipgä tüşyäpti kaçä köp tüssä qarzi / şunçä kämäyädi (KT, 125/27).

U äyvängä ötib hävligä tüşdi äyvän peştâkidägi lampoçka / yârügidä hävlidägi ätirgüllär säkin häyâliy tävlänib turärdi (KT, 118/21).

Nasiba hävligä tüşdi kaçädäydir mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin sekin dävrazä tāmāngä yürä başlädi (KT, 121/1).

tüşib kâliš: inmek, düşmek.

Kelgän bekätdä tüşib kâlišdi yâz kuyâşi âlis ufkdä / âlâvli bir tumänlik içigä bâtib bärärdi Murodcon (KT, 115/23).

tüşün- anlamak.

Täşkarigä çıkdiyu üyigä bärâlmäsligini dâfätän tüşündi / yoқ dädäsi dävrazä sezädi bemähäldä bärğänidän tüşünädi (KT, 118/25).

Hämşirä kız ungä başdän âyâk yänä bir qaräb çıkdıdä içkäri kirib ketdi / Nasiba härçänd bepärvä bolışgä urinmäsin yahşi iş qılmägänini endi tüşündi (KT, 120/4).

Birdän hämmäsini tüşündi u häli erini körgändäyâk / nimänidir päyqagändäy bölgändi endi hämmäsining (KT, 124/17).

Yärim keçädä burnidän târtsä yıqılgüdek bolib bârişini / hämmäsini tüşündi nimä uçün İslom äkä özigä bundäy (KT, 124/22).

Yahşi mi dedi Murodcon Nasiba tüşünmädi / nimä yahşi mi (KT, 115/11).

tüşüntir- anlatmak, açıklamak.

Toy anıq bolgänidä âldigä ötkazib qoyib londäginä qilib tüşüntirgän edi (KT, 118/27).

tut- tutmak 1. herhangi bir durumda bulundurmak.

Âçilib sâçilib gäpläşib turgänini bir ikki körgänidän / keyin özini bütünläy bepisänd tutädigän boldi (KT, 114/18).

2. elde bulundurmak, ele almak.

Näsibä nânüştä täyyärläydi qoligä dazmallängän römälçä tutädi keyin qayinisi / bilän qayinsinglisi mäktäbgä ketädi (KT, 117/17).

tutäş- bağlanmak, kesişmek.

İkki yelkäsinin boyni bilän tutäşgän yeridä / çukurçä päydä bolib yälängâyâk tävânläri bilän (KT, 124/5).

tutil- duraksamak; kekelemek.

Nasiba yärq etib qarädi / keçä dedi tutilib (KT, 120/20).

tutkiç: tutamaç.

U ropäresidägi İslom äkägä şübhälänib qaräb qoydi / İslom äkä orindıq yänidägi tutkiçni uşlägänçä közini (KT, 121/22).

Tutkiçini siltäb açib yubardı şu ândäyâk içkärigä / tözän yapırilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT, 122/9).

tuyruk: duvar veya tavana açılan delik; bir pencere veya ışıklık olarak hizmet veren delik.

Tuyrukçä bärliğini kördi / Maşinä bir silkindiyu şiddät bilän yürüb ketdi (KT, 121/19).

tuyul- hissettirmek.

Uçib ketäyätgändek tuyulädi Nasibani häm şu âläm äsir / etgändi Ägär özi äyisigä şipşitib qoymägänidä Murodcon (KT, 116/17).

Çälä tiklängän yäkkäm dukkäm üylär bärliğini päykadi / ulär qarångıda
kandäydir sirli vähimäli tuyulardı (KT, 122/22).

tüzük: iyi, fena deęil.

Tüzük bunaça hunäringiz häm bär ekän / Murodjon qalipni qumgä qarär ekän şu
tämängä (KT, 124/11).

tüzük kuruk: doğru dürüst.

Bilän tüzük kuruk gäpläşmädi aynıksä uning qaş közläri / päpükdek Marziya
degän hämşirä kız bilän (KT, 114/15).

uç- uçmak.

Uçib ketäyätgändek tuyulädi Nasibani häm şu äläm äsir / etgädi Ägär özi äyisigä
şipşitib koymägänidä Murodjon(KT,116/17).

uçräşib kâl- karşılaşmak.

Ägär Dilfuzaning toyidä yänä uçräşib qalışmäsä bälki /unutib yubärgän bolärmidi
(KT,114/19).

ufk: ufuk; gök kenarı, göğün göze görünen kenarı.

Kelgän bekätdä tüşib qalışdi yâz kuyâşi âlis ufkdä / älävli bir tumänlik içigä bätib
bärardı Murodjon(KT,115/23).

ukä: küçük erkek kardeş.

Küyâv tãmanning koli kıskarâk ekän / küyâv bir özi işläsä tağın ukäsi singlisi
bolsä (KT,116/26).

ulâktir- fırlatmak.

Murodjon qalipni yergä ulâktirgänçä şu tãmängä yügürdi / on qadämçä
yügürgändän keyin kattıq hätlädi (KT,123/1).

unçälik: o kadar.

Yubärgän sävçilär dädäsiğä yâqmäsliğı täyin edi / ävvälä Murodconning ätäsi
yoqlığı kız tãmängä unçälik (KT,116/20).

unutib kâldiriş: unutmak, bir şeyi yapmayı unutmak.

Hämmäsini täämildägidek qarars bädäbäng qalışdi / Hämmäsini kıziq üstidä bir
närsäni unutib kâldirişdi (KT,125/24).

unutib yubär- unutmak.

Ägär Dilfuzaning toyidä yänä uçräşib qalışmäsä bälki / unutib yubärgän
bolärmidi (KT,114/20).

ur- vurmak.

1.Kalp, vuru durumunda olmak çarpmak

Gurs gurs urädi Nasibani ällälägändek bolädi / turmuşgä çıqayâtgän kızning ârzusidek âfsänäviy närsä bölmäydi (KT,116/13).

2.Hızla çarpmaq.

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bårdidä kâlipni / bâyägi gıştlär säfigä eltdi pāk etgän tâvuş eşitildi (KT,124/7).

3.Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi bir yere hızlıca vurmak.

Bolib ketâyâtgänini his etär kılâğı âstidä hāmān / kâlipning ârâ çârä yergä pāk pāk urilgäni eşitilib turärdi (KT,125/4).

Çönqayıb otirib âldidä lâydän zuvälä yäsäb kâlipgä urdi / kâlipdän âtilib çıqqan lây pârçäläri (KT,124/1).

4. Çıkmak.

Yäräkläb turibdi tolqınlär şävulläb kırgâkqa urilädi / dâhşätli güvülläb surān sāladi ämmâ u qorqmäydi (KT,116/9).

urinmä- çabalamak.

Hämşirä kız ungä başdän âyâk yänä bir qaräb çıqdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba hârçänd bepärvâ bolışgä urinmäsin yahşi iş kılmägänini endi tüşündi (KT,120/4).

uşlä- tutmak.

U ropärsidägi İslom äkägä şübhälänib qaräb qoydi / İslom äkä orindik yänidägi tutkıçni uşlägänçä közini (KT,121/22).

Mäykäçäng ädäm bir kolidä gışt kâlipni uşlägänçä şu / tāmāngä qaräb turärdi u bir zum tikilib turdidä (KT,122/25).

ustā: usta.

Käfti bilän kâlipgä kum sepdi keyin üstä dâiräkäşlärdek / kâlipni äyläntirib äyläntirib tökdi (KT,123/29).

uyältirib koy- utandırmamak.

Murodjon uni yüpättdi /könglingiz tok bölsin uyältirib koymäymän (KT,116/34).

uyat: ayıp, utanç.

Kandâk uyät kandâk şärmändälik hoş bölmäsä nimä kılsin / oğurluk kılsinmi ärzimäs määş bilän şâhänä toy kılğan ädäm nimä kılsin (KT,124/31).

uyum: yığın.

Sävuk yältiräb turärdi / âz kâldi Murodjon bir çekkädä turgän uyumdän (KT,123/28).

ümr: ömür.

*Nasiba h m b rdi tođrisi d g n sining baxtig  c d  / h v si keldi  mrid 
bunaqa t nt n ni k rm g n edi (KT, 114/24).*

*Alb tt  Nasiba yelk sini kıdsi  mrid  bir m rt  bol dig n toy / meng  y qm ydi
Murodjon cilm yg n k yi iltim s  ldi (KT, 115/15).*

*Keyinçalik u o   Murodjon  ytg n m nz r ni k p / oyl ydg n boldi  mrid 
dengizni k rm g n edi (KT, 116/6).*

* rzu h v s emiŐ  mrid  bir m rt  bol dig n toy emiŐ / N sib  b Ői ɡuvull b
b r y tg nini köngli behuzur (KT, 125/1).*

*U tez tez y rib d rv z   ldig  keldi bu  n d nd n / bir  mrg   ıkıb
ket y tg ndek  orsinib eŐikni   di (KT, 118/24).*

 m m n: genel olarak, genellikle.

*B k rtirib futbol k ry pti h li  ayn n si eg  sisinikig  ketdi /  mum n ul rning
 n d ni ɡ vcum (KT, 113/10).*

 nsiz: sessiz.

*Nasiba keskin burildiyyu erining l y yapıŐg n zah  n b turg n yelk sig  b Őini
t Ől g n   nsiz yıgl r edi (KT, 126/3).*

 ril: dönmek, yönelmek.

* slom  k  avtobus eŐigini  iy    ib b Őini çıkarib tur rdi / Nasiba ikkil nib
maŐin g   ıkdı Őu  nd y k dim đig  d ri hidi urildi (KT, 121/10).*

 st:  st,  st kısım.

*L yim  atib  al di / u Nasibani erg Őtirib  riŐ  stig   rn tilg n t ht  (KT,
123/20).*

*H mm sini t  mild gidek  ars b d b ng  lıŐdi / H mm sini kızıŐ  stid  bir
n rs ni unutib  aldirıŐdi (KT, 125/24).*

 y: ev.

*Garnitur h mm si bu  n d nd  yakınd  toy bolg nid n / d r k berib tur rdi
n riđi  yd   aynisi televizorni (KT, 113/8).*

*Ő pp yib  yd  otir di m n  h zir h m nim  yerd n  ıkk nmi / uning  orliđi keldi
tađın dengiz emiŐ  ydin ke  l r emiŐ (KT, 118/7).*

*Nim   lsin  yig  b rsinmi / c d  yahŐi bol did  Murodjon kels ki  yd  Nasiba
yok (KT, 118/12).*

*Nim   lsin  yig  b rsinmi / c d  yahŐi bol did  Murodjon kels ki  yd  Nasiba
yok (KT, 118/11).*

Taşkarigä çıkdıyu üyigä bârâlmâsligini dâfâtân tüşüнди / yoқ dâdâsi dârrâv sezâdi bemâhâldâ bârgânidân tüşünâdi (KT, 118/25).

Çâlâ tiklângân yâkkâm dukkâm üylâr bârligini pâyqadi / ulâr қârângidâ қandâydir sirli vâhimâli tuyulârdi (KT, 122/21).

Çıқа sâlib uygâ yügürârdi yoқ keyinçâlik tez tez keçikâdigân / bâzân yârim keçâ қilib kelâdigân âdât çıқardi (KT, 113/13).

üz- ayırmak.

Bâtib bârâyâtgân қuyâşdân kóz uzmây toydân keyin / ikkâlâmiz dengiz boyigâ bârsâk mâyli қaysi dengiz bolsâ hâm (KT, 115/29).

üzük: yüzük.

Қutlâb nutқ sözlâdi küyâv Dilfuzagâ brilliant / sirğa âltin üzük hâdyâ қılгânidâ hâmmâ қarsâk çâlib (KT, 114/28).

vâhimâ: dehşet.

Nasiba қâp қârângi zulmâtdâ tuprâқ kôçâning қâқ ortâsidâ /gârâng bolgâniçâ turib қâldi vâhimâ içidâ (KT, 122/16).

vâhimâli: dehşetli, korkunç.

Çâlâ tiklângân yâkkâm dukkâm üylâr bârligini pâyqadi / ulâr қârângidâ қandâydir sirli vâhimâli tuyulârdi (KT, 122/22).

vakt: çağ, zaman, devir.

Tâşkaridâ қârângi қuyuklâşib bârâr âllâқayerdâ / қurbâқа қurillârdi bir vaқtlâr Murodjon ikkâvlâri (KT, 113/20).

vâzn: vezin.

Қuyâşning ölçâvi bolâdimi nurning vâzniçi bahtning târâzisiçi / dengiz emiş âydin keçâlâr emiş ânâ lâygâ (KT, 125/25).

vestibyul: lobi.

U âynâbând eşikni âçib yâp yârugъ âyvângâ kirdi / vestibyul kimsâsiz çekkâ çekkâdâgi skameykalâr boş edi (KT, 119/22).

vraç: doktor.

Şâmâllâgân ekân uni Murod Vohidoviç degân doxtir dâvâlâdi / Nasiba ilgâriyâm betâb bolgân vraçlargâ қarâtgândi (KT, 114/6).

Ammâ mânâ şu bâlând boyli қâtmâdân / kelgân vraçning қoli bâdâniгâ tegişi bilân negâdir (KT, 114/8).

Nâvbâtçi vraçni çâқiring / Nasiba âtäylâb Murodjonning âtini âytmâdi (KT, 120/1).

yâ: yada, veya, yahut.

U âyâklärini südrägüdek bolib bârdidä yongõkning / gädür budur tänäsigä suyändi şundä şämâl turdimi yâ (KT, 125/8).

yaşsi: 1. güzel, iyi. 2. oldukça, dikkatlice.

Yaşsi mi dedi Murodjon Nasiba tüşünmädi / nimä yaşsi mi (KT, 115/11).

Yaşsi mi dedi Murodjon Nasiba tüşünmädi / nimä yaşsi mi (KT, 115/12).

Yaşsi mi / Nimä dedi Murodjon (KT, 117/5).

Nimä kılsin üyigä bârsinmi / cüdä yaşsi bolädidä Murodjon kelsäki üydä Nasiba yok (KT, 118/12).

Hämşirä kız ungä bâşdän âyâk yänä bir qaräb çıkdidä içkäri kirib ketdi / Nasiba härçänd bepärvä bolışgä urinmäsin yaşsi iş kılmägänini endi tüşüindi (KT, 120/4).

yâk- I beğenmek, hoşlanmak, II yakmak, ateşe vermek.

Murodjon kelin küyäv tãmängä imâ kıldi / şunağa däbdäbälär yâkadimi sizgä (KT, 115/14).

Mänä şunağa däbdäbälär yâkadimi sizgä / Murodjon cilmäyib uning belidän kuçdi (KT, 117/7).

Albättä Nasiba yelkäsini kısdı ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yâkmäydi Murodjon cilmäygän köyi iltimâs kıldi (KT, 115/16).

Yubârgän sâvçilär dädäsigä yâkmäsligi täyin edi / ävvälâ Murodjonning âtäsi yoqligi kız tãmängä unçalik (KT, 116/19).

u yâkdän: o taraftan.

Lekin uning âmädi çäpdimi buyâkdän qarâvul hânägä kirişi bilän u yâkdän / tez yârdäm maşinäsini çirägini lâpillätib kelib kıldi (KT, 119/15).

yâki: veya, ya da.

Kim uni här küni yärim keçägäçä âlib otirär ekän / başliqlärimi yâki ânävi kök köz Marziyami (KT, 119/8).

yakın: yakın.

U yakın kelib salâmlaşdi / Hä kelin dedi қandäydir қuruқ âhängdä küyävni izläb kepsizdä (KT, 120/13).

Garnitur hämmäsi bu hânädändä yaқındä toy bolgänidän / dâräk berib turärdi närigi üydä қaynisi televizorni (KT, 113/7).

yâkkä: tek.

Yâkkä çöpdän âlib ötdi Nasiba şuursiz bir täzädä / yongõk tägigä keldi dâraht şâhigä ilingän lampoçka (KT, 123/21).

yökkäm dukkäm: tek tük.

Çälä tiklängän yökkäm dukkäm üylär bärliğini päykadi / ulär qarångidä kandäydir sirli vähimäli tuyulardı (KT, 122/21).

yälängâyäk- yalın ayak.

Yalangâyäkläridä bälçik kätib kalgän edi / tinçlikmi dedi Murodjon uning közigä tikilib (KT, 123/9).

İkki yelkäsining boyni bilän tutaşgän yeridä / çukurça päydä bolib yälängâyäk tävânläri bilän (KT, 124/6).

yalgız: yalnız.

Makul kelmädi kaläversä Nasiba beş oğul aräsidä yalgız edi / dädäsi kızigä özgäçä mehr koygän (KT, 116/21).

Dädämlär cüdä kızıklärdä Murodjon äkä / sen yalgız kızimsän deydilär (KT, 116/30).

Ammâ Murodjon yänidä bolmägänidän keyin Nasiba bəri bir yalgız / Murodjon keyingi päytdä äynidi ävvälläri işdän (KT, 113/11).

yältirä- parlamak.

Sävük yältiräb turardı / Äz kaldı Murodjon bir çekkadä turgän uyumdän (KT, 123/27).

yâmâni: fenası ve kötüsü olan.

Eng yâmâni şuki Murodjon äynidi / Nasiba buni darräv sezdi (KT, 117/23).

Här küni oşä mänzärä / eng yâmâni bu emäs (KT, 117/22).

yân: 1.yan, bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü, profil:

Uning közigä çoğdek korindi baş silkib sälâm berdi / Murodjon şu ändâyäk uning yänigä keldi (KT, 115/2).

Uning yänidä Murodjon bär u Murodjonning köksigä / başını koyib otirädi Murodjonning yürägi bir meyârdä (KT, 116/11).

Ammâ Murodjon yänidä bolmägänidän keyin Nasiba bəri bir yalgız / Murodjon keyingi päytdä äynidi ävvälläri işdän (KT, 113/11).

2. Sağ ve solun ortak adı, yön, taraf, cihet:

U ropäresidägi İslom äkägä şühälänib qaräb koydi / İslom äkä orindik yänidägi tutkiçni uşlägänçä közini (KT, 121/22).

yana: yine, tekrar.

Ägär Dilfuzaning toyidä yänä uçräşib kalışmäsä bälki / unutib yubargän bolärmidi (KT, 114/19).

Hämşirä kız ungä başdän ayâk yänä bir qaräb çıkdıdä içkäri kirib ketdi / Nasiba härçänd bepärvä bolışgä urinmäsin yahşi iş kılmägänini endi tüşündi (KT, 120/3).

Yänä çönkayib lây zuvälä kılä başlädi / Nasiba mäydänçä ortäsidadä hämân kaqqayib turärkän (KT, 124/15).

Negädir täsävvuridä yänä oşä dengiz şävulläşi cänländi / Oşä äydin keçä oşä dengiz oşä tolkınlär (KT, 125/11).

U kälipni kötärgän edi gıştlär säfigä yänä törttäsi köşildi / Nasibaning tili endi kälimägä keldi (KT, 124/9).

yänäyäm: daha da.

Yürägi cizilläb ketgän edi keyin şübhäläri yänäyäm küçäydi / bir küni kaynänäsiga sekin gäp açgän edi näsihät eşitdi (KT, 118/1).

yângâk: ceviz, ceviz ağacı.

Özining şuuri tınıqlaşdimi yângâk şähläri üçin şävulläşi / eşitilä başlädi u közlärini yumdi (KT, 125/9). [yângâk,

Nasibaning közläridän tirkiräb yâş çıqıb ketdi / u yângâkning gädür budur tänäsiga yüzini başgänçä ökräb yubardı (KT, 125/30).

Ätrâfgä älänglädiyu yigirmä kadämçä näridägi / çirâkka közi tüşdi yongök şähigä kattäkän lampoçka (KT, 122/18). [yongök,

Yäkkä çöpdän älib ötdi Nasiba şuursiz bir tärzdä / yongök tägigä keldi däraht şähigä ilingän lampoçka (KT, 123/22). [yongök,

U äyâklärini südrägüdek bolib bärdidä yongökning / gädür budur tänäsiga suyandı şundä şämäl turdimi yâ (KT, 125/7).

yâp- kapatmak, örtmek.

Maşinä ortäsiga âk çâyşâb yâpilgän yigmä kärävât örnätügän ekän / Nasiba eşik äldidägi iççäm orindikça otirdi (KT, 121/11).

yâp yâruğ: apaydın.

U äynäbänd eşikni açib yâp yâruğ äyvängä kirdi / Vestibyul kimsäsiz çekkä çekkadägi skameykalär boş edi (KT, 119/21). [yâp yâruğ,

yâpiril- toplanmak.

Tutқиçini siltäb açib yubardı şu ändäyâk içkärigä / tözân yâpirilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT, 122/10).

yâpiş- yapışmak, tutulmak.

Nasiba keskin burildiyo erining lây yâpişgän zah änkâb turgän yelkäsiga başini taşlägänçä unsiz yiglar edi (KT, 126/3).

yäräklä- parlamak, ııldamak.

Yäräkläb turibdi tolqınlär şavulläb kırğäqqa urilädi / Dähşätli güvülläb surän sälädi ämmä u qorqmäydi (KT, 116/9).

Mäbädä barişgänidä häm beädäd dengiz / säthidä äy nuri yäräkläb turgänidä häm endi bu başqa (KT, 125/18).

yäräs- yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Keyinginä kördi daim halätdä yürgäni uçünmi Nasiba / etibär bermägän ekän bu gäl yäräşikli kiyinib älgän (KT, 114/32).

yärim keçä: gece yarısı.

Çıqa sälüb uygä yügürärdi yoq keyinçalik tez tez keçikädigän / bäsän yärim keçä kılıb kelädigän ädät çıkardı (KT, 113/14).

Bärä bärä kün ärä yärim keçä kılıb kelädigän ädät çıkardı / Nasiba gäpirsä teskärä qaräydi (KT, 117/27).

Kim uni här küni yärim keçägäçä älib otirär ekän / başliqlärimi yäki änävi kök köz Marziyami (KT, 119/7).

Yärim keçädä burnidän tartsä yıqılğüdek bolib barişini / hämmäsini tüşündi nimä uçün İslom äkä özigä bundäy (KT, 124/21).

yärk etib karä- birden bire bakmak.

Nasiba yärk etib karädi / keçä dedi tutilib (KT, 120/19).

yäruğ: parlaklık, aydınlık.

U äyvängä ötib hävligä tüşdi äyvän peştäkidägi lampoçka / yäruğidä hävliädägi ätirgüllär säkin häyälüy tävlänib turärdi (KT, 118/22).

Loq kılıb otirär şiftdägi çiräqning hırä yäruğidä / yüzidägi ifädäni päyqaş kıyin edi Nasiba beihtiyär (KT, 121/23).

Tohtätinq / Hırä çiräq yäruğidä İslom äkä kinäyälü külib qoygändek boldi (KT, 122/6).

Näriräkdä qurigän gıştlär devär kılıb tahläb qoyilgän / qatâr qatâr kılıb quyilgän häm gıştlär çiräq yäruğidä (KT, 123/26).

yäsä- yasamak, şekil vermek, yapmak.

Çönqayib otirib äldidä läydän zuvälä yäsäb kälipgä urdi / kälipdän ätilib çıkkan läy pärçäläri (KT, 124/1).

yäşiringän: gizlenmiş.

Közläridä ehtiräs yäşiringän tınıq çehräli kız qaräb turärdi u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä saçını çakqân turmäklädi (KT, 118/17).

yât- yatmak.

Ƙamçi yegän ätdek seskänib ketdi näriği karavotdä yätgän / hâtin uning hâlätini sezdi pıķılläb külib yubârdi (KT, 114/9).

Közini âlib kaçdı deräzädän taşķarigä qarädi / maşinä çirâķlär märcâni lâvilläb yätgän köçädän yelib bârârdi (KT, 121/26).

yâz: yaz mevsimi.

Kelgän bekätdä tüşib ķalışdı yâz kuyâşi âlis ufķdä / âlävli bir tumänlik içigä bätib bârârdi Murodjon (KT, 115/23).

ye- yemek; mec. dayak yemek.

Ƙamçi yegän ätdek seskänib ketdi näriği karavotdä yätgän / hâtin uning hâlätini sezdi pıķılläb külib yubârdi (KT, 114/9).

yeç- çözmek, serbest bırakmak; soyunmak, üstünü çıkarmak.

Ƙavib tikilgän neylon hâlätini yeçib ätläs köyläk kiydi / Hâzir äyni vaķtidä ķaynânäsi yoķ birâv yolini tosmäydi (KT, 118/19).

yelib bâr- esmek, esiyordu.

Közini âlib kaçdı deräzädän taşķarigä qarädi / Maşinä çirâķlär märcâni lâvilläb yätgän köçädän yelib bârârdi (KT, 121/26).

yelkä: omuz.

Nimäni oyläyâpsiz dedi uning yelkäsigä ķäftini koyib / Oyläyätgänim yoķ arzu ķilyäpmän dedi Murodjon (KT, 115/27).

Nasibaning yüräği kuvânçdän ârzikib ketdi / şirin cilmäyib uning yelkäsigä bâş koydi (KT, 116/4).

Çämäsi Nasibaning yelkäsidän kuşmâķçi boldiyu ķoli lâyligi / uçün tegmädi Nasiba erini heç kaçân bunaķa ähvâldä (KT, 123/5).

İkki yelkäsining boyni bilän tutâşgän yeridä / çuķurçä päydâ bolib yälängâyâķ tâvânläri bilän (KT, 124/5).

Nasiba keskin burildiyyu erining lây yâpişgän zaķ ânķib turgän yelkäsigä bâşini/ täşlägänçä unsiz yiğlär edi (KT, 126/3).

yelkäsini kıs- omuz kaldırmak, bilmezmiş gibi davranmak.

Albättä Nasiba yelkäsini kısdi ümridä bir märtä bolädigän toy / mengä yâķmäydi Murodjon cilmäygän köyi iltimâs ķıldı (KT, 115/15).

yer: 1. mekân, bölge.

Muâmälä ķilgänini nimä uçün bu yergä âlib kelib / bir âğız söz äytmäy täşläb ketgänini (KT, 124/23).

2.bir olayın geçtiği veya geçeceği bölüm, alan, mahal:

İkki yelkäsining boyni bilän tutışgän yeridä / çukurça päydä bolib yälängâyäk tãvãnläri bilän (KT, 124/5).

3.gezinilen, ayakla basılan taban:

Şundäy dediyu özining päkänäligi uçün yer äybdârdek / kars kurs yürgänçä içkäri kirib ketdi (KT, 120/29).

Tutқиçini siltäb açib yubârdi şu ändâyâk içkärigä / tözän yâpirilib kirdi yergä säkräb tüşdiyu tüflisi (KT, 122/10).

Murodjon kâlipni yergä ulâktirgänçä şu tãmângä yügürdi / on kädämçä yügürgändän keyin kattıq hätlädi (KT, 123/1).

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bårdidä kâlipni / bãyägi gıştlär säfigä eltdi päk etgän tãvuş eşitildi (KT, 124/7).

Bolib ketâyâtgänini his etär kulâğı ästidä hämân / kâlipning ärä çärä yergä päk päk urilgäni eşitilib turârdi (KT, 125/4).

yer yüzi: yeryüzü.

Göyâ yer yüzidä şundän başka sädä yokdek şundän / başka âhäng kurib kâlgändek (KT, 125/5).

yerdän çık- önemsiz , değersiz olan biri.

Şöppäyib üydä otirädi mänä hâzir häm nimä yerdän çıkkanmi / uning horligi keldi tağın dengiz emiş äydin keçälär emiş (KT, 118/7).

yet- yetişmek, erişmek, ulaşmak.

Mänä yetdik hâzir / maşinä gıykilläb tärmâz berdi Nasiba eşik (KT, 122/7).

yetärli: yeterli.

Bolsä hämmä nãrsä yetärli bolsä tağın nimä keräk / yok başka gâp bâr u kişi äşşini kılıb yürädilär Nasiba (KT, 118/5).

yetiş- yetişmek, erişmek.

Erkâk kişi tirikçilik deb yürädidä bälâm yürägingizni keng kıling deb yüpättdi Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözgâri but (KT, 118/4).

yigirmä: yirmi sayısı.

Kız tãmân salkâm yigirmä kişi bolib barişdi / Küyâv tãmândän häm ânçä yigitlär keldi ZAGS müdiräsi kelin küyâvni (KT, 114/25).

Ätrâfgä älänglädiyu yigirmä kädämçä näridägi / çirâkka közi tüşdi yonğok şâhigä kattäkân lampoçka (KT, 122/17).

yigit: yiğit.

*Ƙız t m n s lk m yigirm  kiŐi bolib b riŐdi / k y v t m nd n h m  n   yigitl r
keldi ZAGS m dir si kelin k y vni (KT, 114/26).*

*Yub rdi Nasiba k y v t m nd n kelg n yigitl r  r sid  / turg n Murod
Vohidovi ni t Őkarig   ıkiŐg nid n (KT, 114/29).*

yigit kiŐig  kırk h n r h m  z:  zbek atas z ; " er kiŐiye kırk h nerde az" yani
ođlan  ocukların her t rl  iŐten anlaması gerektiđini, deneyimli, yetenekli olmalarını
s yleniyor.

Ƙar b cilm yib  oydi / yigit kiŐig  kırk h n r h m  z Őund y dediyu (KT, 124/14).

yigla- ađlamak.

*Nasiba keskin burildiyyu erining l y y piŐg n zah  n kb turg n yelk sig  b Őini/
t Ől g n   unsiz yiglar edi (KT, 126/3).*

yigm  k r v t: katlanabilir yatak.

*MaŐin  ort sig   k  ayŐ b y pilg n yigm  k r v t  rn tilg n ek n / Nasiba eŐik
 ldid gi iŐ  m orindikça otirdi (KT, 121/11).*

yıkıl- düŐmek

*Y rim ke ad  burnid n t rts  yıkılgudek bolib b riŐini / h mm sini tüŐündi nim 
u  n  slom  k   zig  bund y (KT, 124/21).*

yil: yıl, sene.

*K p yill rd n buy n advokat bolib iŐl ydi / t pg nini bitt  kızid n  y rmidi (KT,
116/23).*

yok: yok, olumsuzluk ifade eden sözcük.

*Őun ka kızik g pl r  ytdiki toyg   z  zid n f yz k nib h mm ning  ulfi dili   ilib
ketdi /  mm  Nasiba  zg   l mg  sirli  l mg  kirib  alɡ ni yok (KT, 117/14).*

* ıka s lib uyg  y g r rdi yok keyinçalik tez tez ke ik dig n / b z n y rim ke  
kilib kel dig n  d t  ıkadı (KT, 113/13).*

*Nim ni oyl y psiz dedi uning yelk sig  k ftini  oyib / Oyl y tg nim yok arzu
kily pm n dedi Murodjon (KT, 115/28).*

*Nim  kılsin  yig  b rsinmi / c d  yahŐi bol did  Murodjon kels ki  yd  Nasiba
yok (KT, 118/12).*

*Ƙavib tikilg n neylon  al tini ye ib  tl s k yl k kıydi / H zir  yni vaktid 
kayn n si yok bir v yolini tosm ydi (KT, 118/20).*

*DoŐtir z h rgin  ek n /  tirc m boling k zim u ib turg ni yok dedi k v gini
s lib (KT, 114/12).*

*Demäk qudä ekänmiz Murodjon külib qoydi / yoq u köp häm zähär emäs ekän
Maşınadä şähär (KT, 115/6).*

*Yoq bu yerdä bir sir bär / Murodjon birinçi märtä nävbätçilikni bahänä
qalgändäyäk (KT, 117/31).*

*Bolsä hämmä närsä yetärlü bolsä tağın nimä keräk / Yoq başqa gäp bär u kişi
äyşini qilib yürädilär Nasiba (KT, 118/6).*

*Taşkarigä çıqdiyu üyigä bärälmäsligini däfätän tüşündi / Yoq dädäsi därräv
sezädi bemähäldä bärğanidän tüşünädi (KT, 118/26).*

Yoq İslom äkä buni äytgäni yoq / Ämmä (KT, 124/29).

*Yoq endi ulär dengiz boyigä bärışmäydi / Äydin keçädä sähildä otirişmäydi (KT,
125/15).*

*Göyä yer yüzidä şundän başqa sädä yoqdek şundän / başqa ähäng qurib qalgändek
(KT, 125/5).*

yoklig: yokluk.

*Yubärgän sävçilär dädäsigä yäqmäsligi täyin edi / ävvälä Murodjonning ätäsi
yokligi kız tāmāngä unçalik (KT, 116/20).*

yol: bir amaca ulaşmak için takip edilen seyir.

*Keliş uçün şähär çetidägi hocälikkä katnäydigän / avtobusgä otirişdiyu hälka
yoldän ötgändän keyin duç (KT, 115/22).*

*Qavib tikilgän neylon halätini yeçib ätläs köyläk kiydi / Házir äyni vaqtidä
qaynänäsi yoq biräv yolini tosmäydi (KT, 118/20).*

Häyät öz yolidä döväm etärdi / Murodjon här küni işgä ätlänädi (KT, 117/15).

*Hävätirgä tüşib qaldı änä Qoyliq bazarining dävözäsi / näryägi dälälär änä qap
qarāngı dälä yoligä burilişdi (KT, 122/2).*

*Maşınäni bir säätdän keyin yubärämän / Maşınä arqasi bilän tisärilib bärä bärä
kättä yolgä burildi (KT, 122/14).*

*İlib qoyilgän uning äträfidä pärvānälär muttäsil äylänärdi / şundäginä u yolning
oşä tāmānidä devāri (KT, 122/20).*

yol yoläkäy: yol boyunca.

*Nasiba bunaqa päytdä käsälhänägä kiriş qıyınligini bilärdi / yol yoläkäy
qarāvulgä nimä bahänä qılışni oylab bardi (KT, 119/14).*

yöläk: koridor.

*U endi yöläk tāmān yürgän edi aq halät kiygän nātāniş / kız içkäridän yügürüb
çıqdi (KT, 119/25).*

Yöläkdägi eşiklärdän biri şäräkläb açıldı / Nasiba şu yâkka qaräb pildiräb kelâyâtgän âk halätli päkänä (KT, 120/9).

yolgä tüş- yola koyulmak; gidilecek yere doğru yola çıkıp ilerlemek, yola düzölmek.

Beşinçi käsälhänägä dedi Nasiba ärka orindikka otirib / ortä yäşlärdägi kişi bir zum ikkilänib turdidä indämäy yolgä tüşdi (KT, 119/12).

yubâr- göndermek.

Yubârgän sävçilär dädäsigä yâkmäsliğı täyin edi / ävvälä Murodjonning ätäsi yoklıgı kız tãmängä unçälik (KT, 116/19).

Maşinäni bir säätdän keyin yubârämän / maşinä ärkasi bilän tisärilib bärä bärä kättä yolgä burildi (KT, 122/13).

yügür- hızlı gitmek, koşmak.

Çıka sälib uygä yügürärdi yok keyinçälik tez tez keçikädigän / bözän yärim keçä klib kelädigän ädät çıkardı (KT, 113/13).

U endi yöläk tãmän yürgän edi âk halät kiygän nätäniş / kız içkäridän yügürüb çıkdı (KT, 119/26).

Murodjon kälipni yergä uläktirgänçä şu tãmängä yügürdi / on kädämçä yügürgändän keyin kattık hätlädi (KT, 123/1).

Murodjon kälipni yergä uläktirgänçä şu tãmängä yügürdi / on kädämçä yügürgändän keyin kattık hätlädi (KT, 123/2).

Nasiba ortädä äriş bärliğini endi idrāk etdi / Murodjon yügürüb kelib kolini älgä çözdi (KT, 123/4).

yügürgilä- koşuştarak.

Yerni gurs gurs urgänçä yügürgiläb bärdidä kälipni / bözägi gıştlär säfigä eldi päk etgän tävuş eşitildi (KT, 124/7).

yum- yummak, kapamak.

Özining şuuri tinikläşdimi yängäk şähläriñing şävulläşi / eşitilä başlädi u közlärini yumdi (KT, 125/10).

yumşâk: dokunulduğunda veya üzerine basıldığında çukurlaşan, eski biçimini kaybeden, katı karşıtı.

Murodjon bugün tağın keç kıldı / Nasiba deräzä ropäräsidadıgı pästäk yumşâk kreslodä (KT, 113/2).

yüpät- teselli etmek, avutmak, teskin etmek.

Murodjon uni yüpätädi / könglingiz tok bölsin uyältirib koymämän (KT, 116/33).

Erkāk kişi tirikçilik deb yürädidä bäläm yürägingizni keng kıling deb yüpätđi / Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözgäri but (KT, 118/3).

yür: yürümek.

Yüring dedi qandäydir sâkin âvâzdä / maşinä bir sâätdän keyin kelsä bitirib qoyäy (KT, 123/17).

U tez tez yürüb dârvâzä âldigä keldi bu hânädândän / bir ümrgä çıqıb ketâyâtgândeک horsinib eşikni açdı (KT, 118/23).

Keyinginä körđi dâim halätdä yürgäni uçünmi Nasiba / etibâr bermägän ekän bu gäl yârâşikli kiyinib âlgän (KT, 114/31).

Erkāk kişi tirikçilik deb yürädidä bäläm yürägingizni keng kıling deb yüpätđi / Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözgäri but (KT, 118/3).

U endi yöläk tāmân yürgän edi âq halät kiygän nâtäniş / kız içkâridän yügürüb çıqđı (KT, 119/25).

Qayâkdä yürişläri / bilämän hâhläsängiz âbârişim mumkin (KT, 120/25).

Şundäy dediyu özining päkänâligi uçün yer äybdârdek / qars kurs yürgänçä içkâri kirib ketđi (KT, 120/30).

Tez tez yürgänçä berirâkdägi gumbâzdek lây âldigä keldi (KT, 123/31).

Änçä yürişđi İslom äkâ hāmân mıq etmäy / otirâr Nasiba uning özigä tikilib bârâyâtgänini bilâr (KT, 121/27).

yürä başlä- yürümeye başlamak.

Nasiba hâvligä tüşđi qandäydir mävhüm öylärdän / köngli böm boş bolib sekin sekin dârvâzä tāmängä yürä başläđi (KT, 121/2).

yürägi cizillâb ket- yüręgi cız etmek; çok acımak, içi sızlamak.

Yürägi cizillâb ketgän edi keyin şübhâlâri yänâyäm küçäyđi / bir küni qaynânâsigä sekin gâp âçgän edi nâsihät eşitđi (KT, 118/1).

yürägi gupillâb ur- kalbi küt küt atmak; korku ve heyecandan kalbi hızlı hızlı çarpmaq.

Nasiba yürägi gupillâb urgänçä tohtâb qâldi / hâzir huddi oşâ Marziyagä duç kelsä nimä boläđi (KT, 119/23).

Nasiba yürägi gürsillâb urgänçä ornidän turib ketđi / Mengä qaräng qayâkqa ketyäpmiz özi dedi tâhđid bilän (KT, 122/3).

Dengiz boläđi äy hām başqa boläđi tolqınlâr hām hättâ Murod äkâsi hām / endi uning yürägi bir tekis gürsillâb urib Nasibani ällälämäydi (KT, 125/20).

yüräkni keng kıl- gönlünü ferah tut.

*Erkāk kişi tirikçilik deb yürädidä bäläm yürägingizni keng kıling deb yüpätidi/
Tirikçilik emiş nimä yetişmäydi rözgäri but (KT, 118/3).*

yüräk: kalp, yürek.

*Nasibaning yürägi qıvâncdän arzıqib ketdi / Şirin cilmäyib uning yelkäsigä baş
koydi (KT, 116/3).*

*Uning yänidä Murodjon bär u Murodjonning köksigä / başını qoyib otirädi
Murodjonning yürägi bir meyärdä (KT, 116/12).*

yürüb ket- gitmek, basıp gitmek.

*Tuynukça bärliğini kördi / maşınä bir silkindiyu şiddät bilän yürüb ketdi (KT,
121/20).*

yüz: yüz, çehre.

*Loq kılib otirär şiftdägi çirâkning hırä yârügüdä / yüzidägi ifädäni päykaç kıyin
edi Nasiba beihtiyär (KT, 121/24).*

yüzini bäs- yüzünü yaslamak, bir yere dayanmak.

*Nasibaning közläridän tirkiräb yâş çıkıb ketdi / u yângâkning gädür budur
tänäsigä/ yüzini bäsğänçä ökräb yubardı (KT, 125/30).*

zags: Rusça заге açılıımı (записи áктов граждáнского состоянния) kısaltması;
nüfus kayıt bürosü.

*Dilfuza Nasibaning cânäcän ortägi şu kız turmuşgä / çıkadigän boldiyu ZAGSdän
ötiş märäsimidä (KT,114/22).*

*kız tãmân sälkäm yigirmä kişi bolib bärışdi / Küyäv tãmändän häm äncä yigitlä
keldi ZAGS müdiräsi kelin küyävni (KT,114/26).*

zah änkıb tur- nem kokusu gelen.

*Nasiba keskin burıldiyu erining lây yapışğän zah änkıb turgän yelkäsigä başını
täşläğänçä unsız yigläri edi (KT,126/3).*

zähär: zehir soğuk kalp.

*Demäk kudä ekänmiz Murodcon külib koydi / yoq u köp häm zähär emäs ekän
Maşınadä şahär (KT,115/6).*

zähärginä: zehir gibi.

*Dohtir zähärginä ekän / hâtircäm boling közim uçib turgäni yoq dedi qävâgini
sälüb (KT,114/11).*

zärär kılmäs: zarar etmez.

*Mäyli men häm bilib koysäm zärär kılmäs / Hävligä çıkıb turing men hazır İslom
äkä (KT,120/27)*

zimmäsığä âl - görev, sorumluluk almak.

Nasiba bunisini häm öz zimmäsığä âldi bir küni gäp âräsidadä Murodconning / könglini âgritmäydidän kılıb kıstirib ketdi (KT,116/27).

zir yügürüb kâl- telaş etmek; kaygılanıp sıkıntı duyarak ivmek, telaşlanmak.

Hä zir yügürüb kâlmäs ekänä oşändä bilädi säyâk / yürüş kanaka bolışini (KT,118/13).

zorgä: zorla, güçle.

Nasiba cüdä hicâlätli ähvâldä kâldi / Şundâk ötib ketâyâtuvdim dedi âvâzi zorgä çıqıb (KT,120/16).

zör: çok iyi, çok güzel, şahane.

Mendän ârzu hävâsläri köp emiş / esingizdämi Dulfuzaning toyi zör boluvdiä (KT,116/32).

zulmät karanlık

Nasiba kâp kârângi zulmätidä tuprâk köçäning kâk ortäsidadä / gâräng bolgäniçä turib kâldi vähimä içidä (KT,122/15).

zum: an, dakika.

Közläridä ehtiräs yaşiringän tınık çehräli kız qaräb turärdi / u özining äksigä özi bir zum tikilib turdidä saçini çakқан turmäklädi (KT,118/18).

Oşä sözlär kulâğı âstidä tağın cäränglägändek boldiyu bir zum tohtäb kâldi lekin şu ändäyâk başqa bir fikrdän köngli yârışib ketdi (KT,119/3).

zuvälä hamur pazısı.

Çönkayib otirib âldidä läydän zuvälä yäsäb kâlipgä urdi / kâlipdän âtilib çıqqan läy pärçäläri (KT,124/1).

Yänä çönkayib läy zuvälä kılä başlädi / Nasiba mäydänçä ortäsidadä hämân kakkayib turärkän (KT,124/15).

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Özbek yazar Ötkir Hoşimov'un Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve uyoy Tarozisi adlı hikayeleri öncelikle, Kiril harfli kaynak metni üzerinden transkripsiyonu yapılmıştır. Ardından bağlam sözlüğü oluşturulurken TEBDİZ (Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük) projesinden yararlanarak hikâyelerde yer alan, söz varlığını oluşturan unsurlar işlevsel olarak anlamlandırılmıştır. Böylece hikâyelerde geçen ve birden çok anlama sahip sözcüklerin anlam farklılıkları ortaya koyulmuştur. Bağlam sözlüğü oluşturulurken alfabetik bir sıralama esas alınmıştır. Eserlerin söz varlığını oluşturan unsurlara ait genel sayısal verilere inceleme kısmında yer verilmiştir. Eserler sırasıyla incelenmiş ve farklı başlıklar altında sonuçlandırma yapılmıştır, son olarak ise verileri karşılaştırılmıştır.

Hurkitilgan Tüş adlı Eserin Sonuç ve İncelenmesi

Hikaye toplam 6 sayfadan oluşmaktadır.

Hikâyede 226 ad 406 sıklıkla kullanılmıştır, çok kullanılan tek anlamlı sözcük yapısındaki adlar *kättä: (13)*, *bälä: (11)*, *köz (9)*'dir. Çok anlamlı sözcük yapısından adlar toplamı 5 ve 26 sıklıkla kullanılmıştır. Çok anlamlı sözcük yapısından en çok kullanılan ad *bir: (15)* sözcüğüdür.

Söz öbeği yapısındaki adlar en fazla 3, en az 1 kere tekrarlanmıştır, toplam sayısı 39 ve sıklık sayısı 47'dir. En çok kullanılan söz öbeğinden ad ise *här kün: (3)*'dir.

Tek anlamlı sözcük yapısındaki 113 eylem 229 sıklıkla geçmiştir. En çok kullanılan tek anlamlı sözcük yapısındaki eylem *de -(13)*'dir.

Eserdeki çok anlamlı sözcük yapısındaki eylemlerin sayısı 3 ve 12 sıklıkla kullanılmıştır. Altı anlamı ile eserde 6 sıklıkla geçen çok anlamlı sözcük yapısından eylem ise *kıl-(6)*'dir.

Eserde geçen tek anlamlı söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki eylemlerin toplam sayısı 42 ve 44 sıklıkla geçmiştir. En çok kullanılan tek anlamlı söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki eylem *aräb koy-(2)*'dir.

İncelediğimiz eserde deyimler 1 kere tekrarlanmıştır. 7 farklı deyim 7 yerde kullanılmıştır.

Eserde geçen ikilemeler sayısı 2 adettir onlar: *aşä pişä: (1)*, *yäkkäm dükkäm:(1)*'dir.

İncelediğimiz eserde argo sözcükler 'in sadece 2 adet olduğu tespit edilmiştir onlar: *sässik*:(8), *buzuğ*: (2)'dir, sıklık sayıları toplam 10'dir.

Uzun Keçalar adlı Eserin Sonuç ve İncelenmesi

Hikaye toplam 26 sayfadan oluşmaktadır

İncelediğimiz eserde, tek anlamlı sözcük yapısındaki 594 farklı ad, 1482 sıklıkta kullanılmıştır. En çok kullanılan ad ise *kız*: (54)'dir.

Sözcük yapısında olan çok anlamlı adlar en fazla beş, en az iki farklı anlamda kullanılmıştır. Toplam 28 çok anlamlı adlar 231 sıklıkla geçmiştir. Eserde beş anlamlı ad *âdäm*: (16) sıklıkla geçmiştir.

Söz öbeği yapısındaki 159 adlar 240 sıklıkla geçmiştir, en fazla 16, en az 1 kere tekrarlanmıştır. En çok kullanılan söz öbeği yapısındaki ad *yâzuvçi*: (16) sıklıkla geçmiştir.

Söz öbeği yapısından çok anlamlı kelimeler incelenen eserde sadece tek örnek bulunmuştur *yängilik*: (2), iki sıklıkla geçmiştir.

Tek anlamlı basit 213 eylemler 694 sıklıkla kullanılmıştır, en fazla 79, en az 1 kere tekrarlanmıştır. En çok tekrar edilen eylem *de-* (79), *yâz-* (30), *oylä-* (28)'dir.

Çok anlamlı sözcük yapısında 23 eylem tespit edilmiştir. Bu eylemlerin sıklıkları toplamı 147'dur. Çok anlamlı sözcük yapısındaki (birleşik eylem) eylemlerden uç farklı anlam ile sıklığı en fazla olan *kör-* (20), en fazla anlama sahip olan ise beş farklı anlamda kullanılan *çık-* (10) eylemidir.

Eserde geçen tek anlamlı söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki eylemlerin toplam sayısı 221 ve 305 sıklıkla geçmiştir. En çok kullanılan tek anlamlı söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki eylemler şunlardır *bolib kâl-* (9), *häräkät kıl-* (8), *karäb koy-* (8) sıklıkla geçmiştir.

İncelediğimiz eserde çok anlamlı söz öbeği yapısından birleşik eylemler sadece bir tanesi tespit edilmiş *kirib kâl-* (2) ve iki sıklıkla kullanılmıştır.

İncelediğimiz eserde deyimler en fazla 8, en az 1 kere tekrarlanmıştır. 83 farklı deyim 105 yerde kullanılmıştır ve en sık kullanılan deyimlerde şunlardır: *yağşi kör-* (8), *bâşini kuyi sâl-* (4).

Eserde geçen ikilemeler sayısı 11 ve 11 sıklıkla geçmiştir ve ikilemelerin hepsi aynı kelimenin tekrar edilmesiyle oluşmamıştır örneğin: *âks sâdâ: (1)*, *ârâ çârâ: (1)*, *bârgân sâyin: (1)*, *egri bugri: (1)*, *kâp kârâ: (1)*, *karıçmâ kariç: (1)*.

İncelediğimiz eserde argo sözcükler sadece tek bulunmuş ve bir sıklıkta kullanılmıştır: *dâvdir: (1)*.

İncelediğimiz eserde en fazla 2, en az 1 kere tekrar eden yansıma sözcükler tespit edilmiştir onla. Toplamda 7 yansıma sözcükleri 8 sıklıkta kullanılmıştır.: *vây: (2)*, *ğiyküllâ- (1)*, *hââ: (1)*, *ğars: (1)*, *şâpillâ- (1)*, *tâkullât- (1)*, *vuy: (1)*.

Eserde konuşma dili ile yazılmış bazı sözcükler bulunmaktadır: *kanakaykin: (UK,62/10)*- "*< qanaqa +ekan*" nasılmış anlamında.

Ꞑuyuş Tarozisi adlı Eserin Sonuç ve İncelenmesi

Hikaye toplam 15 sayfadan oluşmaktadır.

Tek anlamlı sözcük yapısındaki adlar en fazla 19, en az 1 kere tekrarlanmıştır, tek anlamlı sözcük yapısındaki 418 farklı ad, 862 sıklıkta kullanılmıştır. En çok kullanılan tek anlamlı sözcük yapısındaki adlar *nimâ: (19)*, *maşina: (17)*, *toy: (16)*'dir.

Sözcük yapısında olan çok anlamlı adlar en fazla beş, en az iki farklı anlamda kullanılmıştır. Toplam 14 çok anlamlı adlar 105 sıklıkla kullanılmıştır. Eserde beş anlamlı ad *bir: (26)* sıklıkla geçmiştir.

Söz öbeği yapısındaki 90 adlar 127 sıklıkla geçmiştir, en fazla 6, en az 1 kere tekrarlanmıştır. En çok kullanılan söz öbeği yapısındaki ad *hâmmâsi: (6)* sıklıkla geçmiştir.

Tek anlamlı sözcük yapısından eylemler en fazla 46, en az 1 kere tekrarlanmıştır. Toplam 170 eylem, 397 sıklıkla kullanılmıştır, en çok tekrar edilen eylemlerde *bol- (46)*, *otir- (14)*'dir.

Çok anlamlı sözcük yapısında 9 eylem tespit edilmiştir. Bu eylemlerin sıklıkları toplamı 94'dur. Çok anlamlı sözcük yapısındaki (birleşik eylem) eylemlerden iki farklı anlam ile sıklığı en fazla olan *de- (28)*, en fazla anlama sahip olan ise beş farklı anlamda kullanılan *çık- (15)* eylemidir.

Eserde geçen tek anlamlı söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki eylemlerin toplam sayısı 80 ve 84 sıklıkla geçmiştir. En çok kullanılan tek anlamlı söz öbeği (birleşik eylem) yapısındaki eylemler şunlardır *çıkıb tur-* (2), *külib koy-* (2), *pārvā kıl-* (2), sıklıkla geçmiştir.

İncelediğimiz eserde deyimler en fazla 3, en az 1 kere tekrarlanmıştır. 96 farklı deyim 104 yerde kullanılmıştır ve en sık kullanılan deyimlerde şunlardır: *bahānā kıl-* (3), *tili kālīmāgā kel-* (2)'dir.

İncelediğimiz eserde sadece 1 adet atasözü 1 kere tekrarlanmıştır: *yigit kişigā kırk hünār hām āz:* (1).

İncelediğimiz eserde geçen ikilemeler en fazla 4 en az 1 kere tekrarlanmıştır: *ārzu hāvās:* (4), *tez tez:* (4), *ğadır budur:* (2), toplamda 13 ikileme 22 sıklıkta kullanılmıştır.

Metinde sadece iki argo sözcüğü kullanılmıştır ve incelenmiştir onlar: *kök köz:* (1), *pāk pākānā:* (1).

İncelediğimiz eserde geçen yansıma sözcükler en fazla 4 en az 1 kere tekrarlanmıştır: *şāvullā-* (4), *ğıyķıllā-* (2) bazı örneklerdir. Toplamda 11 Yansıma sözcük 16 sıklıkta kullanılmıştır.

Hurkitilgan Tuş, Uzun Keçalar, Kıyoş Tarozisi Eserlerinde İncelenen Ögeler

Tablo 30. İncelenen Ögeler

İncelenen Ögeler	Hurkitilgan Tuş		Uzun Keçalar		Kıyoş Tarozisi	
	Sözlük Sayıları	Sıklık Sayıları	Sözlük Sayıları	Sıklık Sayıları	Sözlük Sayıları	Sıklık Sayıları
Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar	226	406	594	1482	418	862
Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Adlar	5	26	28	231	14	105
Söz Öbeği Yapısındaki Adlar	39	47	159	240	90	127
Çok Anlamlı Söz Öbeği Yapısındaki Adlar	—		1	1	—	
Tek Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler	113	229	213	694	170	397

Tablo 31. (devamı) İncelenen Ögeler

Çok Anlamlı Sözcük Yapısındaki Eylemler	3	12	23	147	9	94
Söz Öbeği Yapısındaki Eylemler	42	44	221	305	80	84
Çok Anlamlı Söz Öbeği Yapısındaki Eylemler	—		1	2	—	
Deyimler	7	7	83	105	96	104
Atasözü	—		—		1	1
İkilemeler	2	2	11	11	13	22
Argo Sözcükler	2	10	1	1	2	2
Yansıma Sözcükler	—		7	8	11	16
Toplam	439	783	1343	3227	904	1814

Tablo 32. Tüm Eserlerin Sözlük Verileri.

Eser Adı	Sözlük Sayıları	Sıklık Sayıları
Hurkitilgan Tuş	439	783
Uzun Keçalar	1343	3227
Çıyduhobä	904	1814
Toplam	2686	5824

Sonuç olarak şunu belirtmeliyiz ki bu eserler üzerinde çalışırken çeşitli sözlükler kullanılmıştır. Anlam bakımından anlamı bulunmayan herhangi bir kelime ile karşılaşılmamıştır sadece günlük kullanımda sık olmayan bazı sözcükler tespit edilmiştir örneğin:

Hurkitilgan Tuş

bärgäk: söğüt ağacı dalından yapılan saç tokası, ilkbaharda söğüt ağacında yapraklarını yeni açmış dallardan yapılan toka. (HT, 29/10).

çıyduhobä: kadife; çizgili kadife kumaş (HT,29/3).

därâz: yüksek, uzun boylu. (HT,30/15). (HT,30/22).

mâşâk: başak, arpa, buğday, yulaf gibi ekinlerin taneleri taşıyan kılçıklı başı. (HT,32/22), (HT,32/21).

puštā: karık; boş alan; bahçe sulamak için açılmış küçük ark, 2.bu arklar arasında kalan, sebze ekili toprak parçası. (HT, 33/2), (HT, 33/26).

Uzun Keçalar

hārrāk: bank (UK,70/15), (UK,70/17).

iyäg: çene (UK,71/25). (UK,72/9).

şikāstā: üzgün, durgun. (UK,65/6).

şādā: dize, sıra, demet. (UK,62/31).

tālkın: vaaz, yorum (UK,65/11), (UK,65/17), (UK,65/23).

yākkāş: her zaman her an yalnız olmak. (UK,65/21).

zālvār: hantalı, masif. (UK,58/15).

Қуёш Тарозиси

dāfātān: 1. birdenbire, 2. en başta, ilk önce (KT,118/25).

peştāk: yüksekte bulunan tavan (KT,118/21).

tāmādā: konuşmacı; düğün, ziyafet vs gibi programlarda söz söyleyen konuşan kimse. (KT, 117/12).

āynābānd: ayna ile çevrilmiş, aynalı. (KT,119/21).

Yukarıda bahsi geçen bu sözcükler Özbek Türkçesinde günlük kullanımda yaygın kullanımda olmayan sözcüklerdir. Bu çalışmada Ötkir Hoşimov'un "Sevgi Kıssaları" (Sevgi Kıssaları) adlı kitabından Hurkitilgan Tüş, Uzun Keçalar ve Қуёш Тарозиси adlı eserlerin bağlam sözlüğü oluşturulmuş ve ayrı ayrı başlıklar altında incelenmiştir. Sonuç itibariyle 2686 farklı unsur 5824 sıklıkla geçtiği tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

- A., A. (2002). Özbek Xalqi Etnogenez Va Etnik Tarixining Ba'zi Bir Nazariy va Ilmiy Metodologik Asoslari. *Özbekiston Tarixi Jurnalı*, 2(4) 55.
- Abdurahmonov G. R. A. (1982). *Qadimgi Türkiy Til*, Taşkent: Oqıtuvçı Neşriyatı.
- Açık, F. (2007). *Özbek Edebiyatı*. Ankara: Alp Yayınevi.
- Akalın, Ş. H. (2011). *Türkçe Sözlük (11. Baskı B.)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, D. (2000). *Türkçenin Sözcük Varlığı*. Ankara: Engin.
- Aktunç, H. (1990). *Türkçenin Büyük Argo Sözlüğü: Tanımlarıyla*, Afa.
- Alan, N. (2019). *Adlar. Türkiye Türkçesi I Sözcük Türleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Aliyev, A. Karim, N. (1992). *Özbek Tili Ma'lumotnomasi*. Toshkent: Nur Yayınevi.
- Amanova, L. (2014). *Türkiye Türkçesindeki Deyim ve Atasözlerin Özbek Türkçesine Aktarma Problemi*. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (183), 167-177.
- Audiobook.Uz. (2021, Mayıs 28). <https://audiobook.uz/blogs/news/frazeologik-iboralar-va-ularga-misollar-adresinden-alindi>.
- Ayverdi, İ. (2011). *Kubbealtı Lügati, "Misali Büyük Türkçe Sözlük" (2. Baskı)*. İstanbul: Biltur Basım Yayın Ve Hizmet A.Ş.
- Baş, B. (2011). *Söz Varlığı İle İlgili Çalışmalarda Kullanılacak Ölçütler*. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 16(29), 27-61.
- Bayram, A. (2019, Kasım). *(Türkmen Şairi Kerim Gurbannepeşov'un Acı Günler Süyci Günler Adlı Eserinin Bağlam Sözlüğünün Oluşturulması)*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Boz, E. (2006). *"Sözlük Ve Sözlüklük Sorunları, Tartışmalar Ve Öneriler"* Türkçenin Çağdaş Sorunları.
- Coşkun, V. (2000). *Özbek Türkçesi Grameri (752)*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Er, M. (2019). *(Orhun Abideleri'ndeki Kelimelerin Ses Ve Anlam Bakımından Özbek Türkçesi İle Karşılaştırılması)* Yüksek Lisans Tezi, Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- İmamova, H. (2010). *Türkiye Türkçesi İle Özbek Türkçesinde Nezaket Anlamı Taşıyan Seslenmeler*. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 17(42), 1-10.
- İstanbulbear. (2021, Mayıs). <https://uz.istanbulbear.org/tselnoe-slovochetanie-primeryi-predlojeniya-s-tselnyimi-slovochetaniyami-18347> Adresinden.
- K., S. (2001). *Özbek Xalqining Shakllanish Jarayoni*. (3) 19.
- Karaman, A. (2021). *Özbek Türkçesi. Çağdaş Türk Lehçeleri I (S.147-217)*. İçinde Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kenzhalin, K. (2017). *Türk Dünyasında Deyim Bilimi Çalışmaları* Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi, (43), 107-124.
- Merhan, A. (2007). *Yazılı Özbek Edebiyatı*. Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi 31(2), 157-170.
- Omorov, T.Y. (Tarih Yok), *(Kırgız Şecerelerine Göre Türk Boyları) (Doctoral Dissertation)*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih, Ankara
- Onan, B. V. (2014). *Türkçe Deyimlerde Dil Farkındalığı Ve İşlevsel Dil Kullanımı*. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2 (1), 1-22.
- Özbek, E. (2015). *Türkiye'de" Söz Varlığı" Çalışmaları Ve Bunlar Üzerine Genel Bir Değerlendirme*. Akademik Kaynak, 3(5), 23-38.
- Rıdvan, Ö. (2007). *"Özbek Türkçesi" Türk Lehçeleri Grameri*. (A. B. Ercilasun, Dü.) Ankara: Akçağ Yayınları.

- Şahan, K. (2020). *Ömer Asım Aksoy'un Atasözleri Sözlüğü Bağlamında "Anlama" Nın Kavram Alanı Üzerine*, Gaziantep University Journal Of Social Sciences, 19(3), 738-750.
- Şenödeyici, Ö. (2011). *(Naili Divanı Sözlüğü Bağlamlı Dizin Ve İşlevsel Sözlük)*. Gazi (Basılmış Doktora Tezi.) Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tekin, T. (1978). *Türk Dilleri Ailesi: (The Family Of Turkk Languages)*, Türk Dili, Sayı 318: 173-183.
- Tuncer, E. (2016). *Sükkeri Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin Ve İşlevsel Sözlük)*. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Üşenmez, E. (2011). *Türkmen-Özbek Ortak Edebi Muhiti Olarak Harezim-Köhne Ürgenç*. Türk Dünyası Araştırmaları, 195, 69- 78.
- Valihöcayev, B. (1993). *Özbek Edebiyatı, sunasligi Tarihi*. Taşkent.
- Vardar, B. (1980). *Dilbilim Ve Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yakubovskiy, A. (1941). *Özbek Xalqining Yuzaga Kelishi Masalasi Haqida*. Toshkent.
- Yavuz, E. (2018). *Özbek Türkçesi-Türkiye Türkçesi Arasındaki Aktarım Ve Çeviri Yazı Problemleri*, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 61 215-253.
- Yilter, S. &. (2021). *Türk Edebiyatının Bağlamlı Dizinleri Ve İşlevsel Sözlüğü Sistemi (Tebdiz)*. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 66 36-47.
- Yoldaşev, İ. Öztürk, T. & Yüksel, Ö. (1998). *Özbek Türk Ata Sözlere Ve Deyimler*. Taşkent : Öz-Silm.
- Yuldashev, M. (2011). *"Özbekistan'daki Sözlük Çalışmaları Hakkında Bir Değerlendirme"*. Dil ve Edebiyat 04, 251-258.
- Yusuf, B. Ve Tulum, M. M. (1994). *Özbekistan Türkçesi - Türkiye Türkçesi, Türkiye Türkçesi - Özbekistan Türkçesi Sözlük*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.